Ex libris Joan. Gertz, profess. S.S.
Trevirij d. 5. decembris A. 1796.

Symbolorum
et
Emblematum
Centuriæ quatuor.
collectæ
à
Ioachimo Camerario M.N.
Moguntiæ.
apud I. Bourgeat. 1668.

JOACHIMI CAMERARII SYMBOLORUM ET EMBLEMATUM

Centuriæ quatuor

QUARUM PRIMA

STIRPIUM

SECUNDA

ANIMALIUM QUADRUPEDIUM

TERTIA

VOLATILIUM & INSECTIUM

QUARTA

AQUATILIUM & REPTILIUM

Rariores proprietates Historias ac sententias memorabiles non paucas breviter exponit.

MOGUNTIÆ,

Sumpt. LUDOVICI BOURGEAT, Academiæ Bibliopolæ.

Typ. CHRISTOPHORI KÜCHLERI

M. DC. LXVIII.

PERILLUSTRI AC GRATIOSO
DOMINO,

Dn. HENRICO BRÖMSER, DE ET IN RüDESHEIM, LIBERO BARONI SACRÆ

Cæsareæ Maiestatis
Nec non
EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS Moguntini respectivè Consiliario à secretis, & Aulicæ, eiusdemque Judicii Aulici Præsidi Dignissimo Domino ac Patrono meo admodum Gratioso &c.

NON possum equidem illos probare Perillustris ac Gratiose Domine, qui laudabilem

)(3

bilem morem istum antiquitus receptissimum; ut quisque Doctorum virorum scripta, quæ typis mandare, ac in publicum exire velit, alijs nuncupet, quos amore & observentia quadam singulari prosequitur aut reveretur tanquam parum liberalem repræhendunt ac criminantur.

Cum enim mortalibus reliquis aliquod doctrinæ opus dedicare, ac inscribere humanitatis, observantiæ, & amicitiæ signum est perillustre, tum illis præcipuè qui aliis præsunt, iisque sapientia quadam, singulari doctrina, ac virtute prælucent, huiusmodi ingeniorum monumenta offerri par est, partim quoniam ita nos eis plurimum debere testamur, partim ad alacrius philosophandum recteque gubernandum allicimus, atqui divinus ille, ut eum veteres appellavere, Platorum Demum Remp. optimè habituram palam pronunciavit, cum aut Principes circa philosophiam aut philosophi circa imperium versarentur: ut hunc libellum, qui inscribitur Symbolorum, & Emblematum, ex re herbaria, ex animalibus quadrupedibus, ex volatilibus, & insectis, nec non ex aquatilibus, & reptilibus desumptorum, nuper quidem editum, nunc verò à me repetitum ac correctius typis mandatum inscriberem, illa præcipuè ut is facerem me causa impulit, quod sæpius repetita placeant, & quod

illum

illum ad augendam non solum scientiam tuam, & desiderium sciendi, verum etiam ad munus tuum ritè decenterq; tibi obeundum aliquid subsidij, & emolumenti afferre posse omnino mihi persuaserim.

Nunc ut privata mentis meæ contestatio in publicum honoris, doctrinæ ac virtutis tuæ testimonium palam erumpat, & nominis tui claritas, & meæ voluntatis studium tanto latius publicè innotescat, præsentem memoratum libellum Nomini tuo Perillustris ac Gratiose Domine, jamjam ex officina mea in lucem prodeuntem inscribo, dedico, & consecro, augeat ille numerum, quæso, illorum quos in tutelam, & patrocinium tuum suscepisti, & hunc in finem me totum una cum hoc libello industriamq; meam humiliter offero.

Quod superest Per Illustris ac Gratiose Domine Oro & Obsecro, ut hoc qualecunq; monumentum ac munusculam potius chartavum, Gratitudinis, & Reverentiæ erga te meæ æqui boniq; consulas, eademq; animo quo tibi à me offertur accipias deniq; inter clientes tuos perpetuo me commendatum habeas.

Per Illust. ac Gratiosæ Dominationis
Vestræ paratissimus Cliens

LUDOVICUS BOURGEAT.

JOACHIMI CAMERARII SYMBOLORUM ET EMBLEMATVM

Centuria Prima,

I.
SI SERENUS ILLUXE RIT.

Mons omni hoc, nisi Sol foveat, viduatur hono
Quicquid ages, cassum disperit, absque Deo.

I.

SOLLIS *ex omni parte variis arborum selectissimarum generibus plenus atq; multiplici herbarum ac florum diversitate conspicuus, in hoc amœniss. decore, & pulcherrimo statu diu consistere nequit, sed evi omnia decrescunt atque flecescunt, nisi Supernè mpestiveque radiis solaribus foveatur ac in suo vigore binde reficiatur. Ad eundem modum nulla humana cogitiones atque actiones, quantumvis alioquin speciosa atq; udabiles appareant nec ulla virtus, doctrina aut scientia r se consistere, aut aliquid boni producere potest, nisi divitus à Deo unico fonte omnis boni gubernentur, illustrenr, ac splendore divina gratia ad optatum finem perducanr. Quod ut passim plurima praclare dicta tam in sacris um philosophicis libris abunde probant, ita inprimis paused sanctiss. verbis S. Ioannis, I. cap. sua historia Evanlica de Christo asserit. ubi inquit.* ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθιν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμ. *hoc est. Erat lux illa vera, qua illuminat omnem honem venientem in mundum, idemque S. Iacobus in sua istola ostendit, cum ait.* πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν ρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταφαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς ν φώτων, *Omne munus bonum, & omne donum perfem descendit desuper à Patre luminum. Atq; in eandem tentiam D. Nazianzenus in Oratione Athanasio Episcopar scripsit: Quod Sol est sensibus, id intelligentibus est LVS: ille enim mundum illuminat visibilem, hic invisim, & ille quidem visum corporis illustrat, hic vero natu, intellectu praditas reddit splendidas.*

II.
NEMPE ARBOS VNDE RIGETVR.

Intererit multum quis nostros irriget hortos:
Ac mens nostra Dei quâ foveatur ope.

Per

II.

PER *Mercurium, ut notum est, mythologicè intelligitur vis ingenij, eloquentia ac doctrina. Is fingitur irrigare Laurum, arborem Apollini sacram, qua ipsa quoque poëta & viri docti ornabantur. Hoc igitur mblemate utens* Rev *& Ill. Dn. Alexander* Edouardus *iggerus, &c. Prapositus Frisingensis, cum privata cuidam cademia Ticini in Insubria daret, significare voluit, pluinum referre, quo magistro & duce adolescentes imbuanr honestis artibus. Quod sane prudentissimus Macedonum, x Philippus opt. intellexit, qui nato sibi filio Alexandro tim id nunciavit Aristoteli. diisque gratias egit, non tam od natus ipsi filius esset, quam quod Aristotelis tempore m nasci contigisset, ut Gellius ista refert. Sed illud inpris certum est. etiam salutis nostra cardinem in eo versari, is nos riget τῷ ὕδατι ζῶντι τοῦ λόγου: qualis fuit Alexannus ille Apollos, quem S. Paulus laudat I ad Corinth. III. em ipse quidem ait rigasse τὰ τοῦ λόγου φυτεύματα: bi plantaria: eidemq; in Act. XVIII. tribuitur, quod rιτ ἀνὴρ λόγιος δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς, καὶ ιν πνεύματι.*

III.
PROSPICIENTE DEO.

Si faveat cælum, benè ſurculus arbore creſc
Si faveat Numen, tu quoq; magnus eris.

Arl

III.

ARBORI *undiq; detruncatæ inseruntur recentiores alij surculi bonam de se spem germinum præclarorum promittentes, modo cœlitus foveantur ac conserventur, alioqui levi de caussa exarescunt & pereunt.* [Q]*uare non secundùm communem & depravatam hominum* [co]*nsuetudinem, omnia ad favorem fortunæ nescio cujus.* (*nisi hanc allegoricè quoque voluntatem Dei intelligere ve-* [li]*mus*) *sed ad unius Dei benedictionem, quæ sola, secundùm sa-* [cr]*as litteras, ditat, meritò referre debemus. ea tamē conditio-* [n]*e, ut nos quoque suo loco sedulo nostrum faciamus officium,* [n]*eq; turpi ocio aut ignaviæ nos tradamus. Vnde Menander.* [Θ]εοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις. *Id est, Deo faven-* [t]*e naviges vel vimine. At multo adhuc præclarius D. Gre-* [g]*orius Nazianzenus.*

Θεοῦ θέλοντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος·
Καὶ μὴ θέλοντος οὐδὲν ἰσχύει κόπος.
Deo benigne dante, nil livor valet,
Non dante verò. nihil labor vanus potest.

Hoc symbolo usus est in ætate juvenili, cum Germa- [n]*ico dicto* Wann Gott will/ DEO VOLENTE, *Iulius* [I]*ovius Episcopus Noceræ, fratris Pauli Iovii filius. Talis est* [&] *veterum religiosa formula:* CUM DIS VOLEN-[T]IBUS: θεῶν βουλομένων *ut Heliodor. in Aethiop. Græce* [d]*ixit. Et, quod Deos solemniter orabant:* UT FAVE-[R]ENT. *De quibus & similibus Barn. Brissonius lib. 1. de* [f]*ormulis.*

IV.

VIRTVS HINC MAJOR

Iridis Aspalathus vi suavior, ipsaque virtus
Gratior est superum quam pia cura fovet.

Mul-

IV.

MVLTAS inesse peculiares vires ac occultas proprietates pluribus stirpibus & plantis, idque per singularem superiorem ac cœlestium corporum influxum ac efficaciatem nemini esse dubium potest, quarum caussas tum alij investigare conati sunt, tum inprimis Theophrastus Peripateticus erudite & docte inquirere studuit, quemadmodum ejus accuratiss. libri de caussis plantarum satis abunde testantur. Inter quos quidem Aspalathus inprimis occurit, qui frutex ut autor est Plinius lib. XXV. cap. XIII. (quamvis ibidem Aspalathum orientalem & Rhodium, forsitan sine causa, frutices diversos faciat) pluribus in locis reperitur, sed non ubique odoratus est. Quam peculiarem vim tradit in se recipere cœlesti arcu (ut ejus verbis utar) in eum innixo. Sic etiam omnis doctrina, prudentia, ac universa virtutis laudabilia dicta & facta tum demum fiunt illustriora, præstantiora, omnibusque ut dicitur numeris absolutiora & gratiora, si cœlestis bonitatis ac divinæ gratiæ suaviss. aura aspiret. Quod etiam Seneca Ethnicus quidem ille scriptor, sed admodum ἠθικὸς, tradit breviter in hunc modum scribens ad Lucilium suum, Epistol. X. Nullam sine DEO mentem esse bonam. Graviter Greg. Nazianzenus in Antonij Melissæ: ἀρετὴν ἐπαινῶν, Θεὸν ἐπαινέσομαι, παρ' οὗ τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἀρετὴ, id est, si virtutem laudo, Deum laudavero, à quo datur hominibus virtus. Sed de hoc plura in primo symbolo dicta sunt, & in aliis quoque post hac aliquid dicetur.

V.

ARDUA VIRTUTEM.

Qui laurũ & palmam victricẽ carpere gaudes,
Montis, si nescis, ardua scande prius.

Montes

MONTES ubique non solum in sacris litteris, sed etiam passim apud Poetas veteres sumi pro aliquo loco munito ac stabili, in quo quispiam tuto consistere, & ab aliorum incursionibus opt. se tueri possit, omnibus constat. Unde inventor hujus symboli apud Hieronymum Ruscellum, super montem quendam altum, ad quem nisi asperam & angustam semitā non pateat accessus, Laurum simul & Palmam statuit, significare hoc modo volens, ad veram doctrinam, solidamque prudentiam, & quæ ad hæc sequitur, perennem ac stabilem gloriam, quæ omnia hisce duabus arboribus veteres voluisse exprimere in aliis symbolis à nobis est explicatum, neminem pervenire posse, nisi per multos labores ab sudores. Quod etiam Cebitis philosophi moralis tabula, quæ ut in omnium manibus habetur, ita utinam etiam in animis versaretur, satis superque ostendit, ac Pythagoras in sua litera Y. à Virgilio, vel quicunque autor est illius Epigrammatis, versibus celebrata, docte exposuit, nec non Hesiodus in istis præclaris versibus, quos tantopere Cicero ad Leptam commendat, & qui alibi sunt indicati, nobis ante oculos quasi proposuit. Est autem integer versus, unde hoc dictum est desumtum, apud Silium Italicum:

Ardua virtutem profert via, scandite primi.

Cum quo duo versiculi Ovidiani belle conveniunt:

Ardua per præceps gloria vadit iter. *Itemque.*
Difficile est fateor, sed tendit ad ardua virtus.

Et Cassius Parmensis in Orpheo:

Non levis ascensus, si quis petit ad ardua: sudor
Plurimus hunc tollit.

TAN-

VI.

TANTO UBERIVS.

Tu quoque sic reseces vitiis marcentia multis,
Virtutum ut soboles pullulet uberior.

Theophra-

VI.

THEOPHRASTVS lib. III. c. XI. de causis plantarum, & alibi etiam litteris prodidit, Oleam ramis vetustioribus ac inutilioribus amputatis, propter ipsius innatam pinguedinem & succum uberiorem, latius novos surculos protrudere, ac hoc pacto arborem multo fœcundiorem & pulchriorem effici. nobis itaque etiam annitendum est, ut inutilia ac minimè fructuosa, idest, vitia universa ex animis nostris studiosè aboleamus atque extirpemus, ut illis excisis fructus virtutis multò præstantiores ac pleniores provenire queant. Quod etiam subjicit Chrysostimus Homiliâ VI. (quamvis eo in loco potius de vite loquatur) & Clem. Alexandrin. στρωματ. II Sed omnium aptissimè refertur ad Christianam Ecclesiam cujus membra nunquam magis succreverunt, quam cùm amputarentur: qua similitudine pulcherrimè etiam usus est Theodoretus θεραπευτ. serm. IX Potest quoque accommodari ad jacturam fortunarum, quæ multis etiam non solùm non damnosa, sed insuper lucrosa sæpe numero fuit, secundum versus D. Nazianzeni

Καὶ ζημιοῦν τι, τοῦτο κέρδος πολλάκις
Ὥσπερ καθαίρειν φυτὸν εἰς εὐκαρπίαν.
Εἰ δ' οὐ καλῶς τι περισσὸν ἔχεις,
Ὕλῃ φέρεις πῦρ, ἢ νόσον τῷ σώματι.

Perferre damni quippiam, lucrum puta,
Vt fructuosam si repurges arborem.
At si quis addat amplius partis male,
Sylvæ addat ignem, corpori morbum afferat.

NIL

VII.

NIL MIHI VOBIS CUM EST.

Ite leves procul hinc aliorum in prædia blattæ,
Noster adulantes nescit amare decor.

Dios-

VII.

DIOSCORIDES & alij rerum simplicium scriptores, tradunt Cupressum non solum blattas & tineas, ob suam agrimoniam non ferre, sed eas repellere, atque etiam dissectas ligni particulas aliis rebus appositas ejusmodi animalcula inde arcere. Atque ideo apud veteres simulachra potiss. ex hac arbore fiebant, ob materiæ perpetuitatem, cum cariem non sentire dicatur. Vnde simulachrum Iovis Romæ in arce ex Cupresso ab V. C. sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, suo adhuc tempore durasse Plinius testatur, annis circiter ducentis. Admonentur hoc Symbolo principes & magni viri, ut suam gravitatem & recte administrandi studium in omnibus suis rebus semper observent, ac inprimis adulatores, gnathones & ejusmodi farinæ homines, Reipub. pestes, singulari severitate à se repellant, nec eorum consuetudine sese oblectent, multo minus aures facile ipsis præbeant. Sic interrogatus Demosthenes, quodnam animal pessime morderet, respondit, τῶν μὲν ἀγρίων, συκοφάντας, τῶν δὲ ἡμέρων κόλακας, Ferorum quidem calumniatores, Cicurum autem assentatores. Et Clemens Alexandrius paucis plurima complectens, inquit, τὴν κολακείαν τῆς φιλίας εἶναι νόσον, Adulationem esse morbum amicitiæ, Aut enim laudat vituperanda, aut contra sæpe vituperat omni laude digna. Seneca etiam adulatores suorum dominorum non tam arrisores quam arrosores apposite nomiat. De quibus integrum commentariolum doctissimum composuit Plutarcus, Πῶς ἄν τις τοῦ φίλου τὸν κόλακα διακρίνῃ, Quo pacto ab amico assentatorem quispiam possit discernere.

VIII
HAVD ALI TER.

Palma velut riguos nunquā pallescit ad amnes,
Sic viret ad Verbi flumina sacra pius.

Verno

VIII.

INTER *alias multas singulares proprietates, quas scriptores rerum naturalium Palmæ atribuunt, ista non postrema est, quod hæc arbor non facile crescat, nisi radiis solaribus opt. foveatur, nec non humore aliquo conveniente irrigetur, unde ad fluviorum ripas feliciter provenit. Cujus praclari meminit I. Psalmus Davidicus, ejusque* ἀντίθεσις *in CXXVIII. observatione apud omnes pios dignissima habetur.* N*am sicut justus palmæ ad aquas florescenti ac suos fructus tempore suo producenti comparatur, ita contra injustus fœno tectorum radice destituto, terra & aqua carenti, quod paulo post nimio solis ardore comburitur, ut neque hominibus quicquam prosit, nec benedictio Dei super eo expectetur, similis esse dicitur. Id quod elegantibus carminibus exposuit M. Antonius Flaminius in paraphrasi ejusdem Psalmi. Insignis etiam est locus Seleuciensis Basilii* λόγ γ. ὁ γὰρ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκὶ, καὶ ψυχὴν τρέφειν ποθεῖ. ψυχῆς δὲ τροφὴ, θείων λόγων ἑστιάσεις. σὰρξ μὲν γὰρ σωματικαῖς ἑστιάσεσι τρέφεται, διαφθαρτῶν ἡ φθαρτὴ δεχομένη τὴν αὔξησιν ψυχῆς δὲ τροφὴ, τῆς ἀληθείας ἡ γνῶσις, ἡ τοῦ ποιητοῦ καταvόησις, τὸ τῶν θείων ἐμφορεῖσθαι διηγημάτων, *hoc est, Qui namque dat escam omni carni, animam quoque alere desiderat. Animæ autem alimentum, divini verbi cibatus. Caro enim epulis nutritur corporalibus, ipsa sc. corruptioni obnoxia per ejusdem modi recipiens incrementum. At animæ cibus, veritatis est cognitio, meditatio creatoris, repletio sermonum divinorum, &c.*

IX.
MITTE NON PRO-MITTE.

Gratior est fructu ficus quam flore salicta,
Missa ego promissis ante ferenda reor.

Vverno

IX.

VERNO tempore ficus arbor speciosis floribus aut fructum præcocium abundantia minime sese ostentat, nullamque inanem hominibus de se spem injicit: in autumno autem fructus suaviss. ac quidem in il-is reconditos quasi flores quosdã, (unde in Italia adhuc vul-ari lingua inquibusdam locis Fiorini appellantur) proferre olet. Et legitur in laudem hujus cum arboris, tum fructuum llius elegantissima Iuliani epistola, serapioni inscripta. Salix vero, ut alibi diximus, elegantes & admodum præcoces flores xhibet, sine tamen ullo fructu paulo post evanescentes. Ad undem modum magnæ levitatis esse censetur, multis & ina-ibus promissis aliorum benevolentiam captare, ac minimè audabile præceptum Ovidianum, quod nullo modo imitan-ium velle sequie:

Promittas facile: quid enim promittere lædit?
Pollicitis dives quilibet esse potest.

Et tales fuere Charetis pollicitationes, quæ proverbio locum ecerunt, ut ex Suida discimus: Quibus & Plauti illud con-ruit: Bene promittis multa ex multis, omnia in cassum ca-unt,

Sed vere & graviter Horatius inquit:
Multa fidem promissa levant.

Insigniter etiam Pythagoras: πϱάπ]ε μεγάλα, μὴ ὑπι-χνȣμεν@ μεγάλα *hoc est Age res præclaras, nihil magnifi-i interim promittens.*

Ceterum in universa vita commendatur promissiorũ ob-ervatio, & sine omni fuco ac simulatione in omnes prompta beneficentia. Et Cicero quoque 1. lib. de officiis præclare scribit Fundamentum justitiæ esse fidem, id est dictorum convento-rumque constantiam ac veritatem. D. Emblemate vero Pe-tri Costalii legitur Epigramma elegans admodum in illius Pegmate: & non nulla in Ficu Io. Passeratij, in Kal. Ianuariis

X.
NEGLECTA JUVENTUS.

Perdere virtutum fructus cum flore juventæ,
Frugis perda salix ne vocitere cave.

Home-

X.

HOMERVS Odyss. K. Salicem arborum nominat ὠλεσίκαρπον, id est frugis perdam idemq; de ea Theophrastus quoque Plinius quæ tradunt. Nam semen celeriter amittit, & quidem ante maturitatem, quamvis in Creta id producere nonnulli asserant Quemadmodum itaque Salici humor ille inter calamos arundinaceos collectus prebet nutrimentum commodum, facitque ut egregie crescat ac luxuriet, attamen inde nihil fructus aut seminis saltem percipi potest: non aliter sæpe numero etiam parentes & amici in suos liberos, & alios adolescentes sibi commissos multum sumtuum faciunt, ac sæpe impensas plus quam necessarias, qui tamen hoc parum bene collocant suo officio male fungentes, nec commoda sua tempestive perpendentes, innutiliter omnia decoquūt, de futuro minime, ut par erat, soliciti, atque ita unà cum ætatis flore ac preciosiss. temporis jactura semina virtutis perdunt, ac ita postea nullius usus neque sibi nec aliis esse solent, immemores egregii præcepti Tibulliani:

At tu dum primi floret tibi temporis ætas,
Utere non tardo labitur illa pede.

Quod idem Propertius quoque cecinit.

Vidi jam juvenem, premeret cum serior ætas
Mœrentem stultos præteriisse dies.

Pertinent etiam huc quæ de Adonidis hortis dicuntur: & proverbium: ψυδῶν πλέα ἀτραφάξις, hoc est Mendax atraphaxis Cito enim hæc in altum surgit: adfinis betarum generi, quæ & ipsæ subito grandescunt, alioqui fatuæ.

XI.

CONCUSSA VBE-RIOR.

Maior in adversis virtutis gloria vera est:
Vberior ventis Myrrha agitata fluit.

Myrrh

XI.

MYRRHAM *arborem proceram ac spinosam in Arabia felici nasci veteres perhibent, de cujus tamen integra descriptione nihil certe adhuc constare hisce temporibus, quibus omnes tamen ubique locorum ac gentium anguli diligentiss. inquiruntur, sane mirum est. Hanc scribunt ablaqueationibus ac incisionibus gaudere, ac praterea ventis vehementer spirantibus, gummi istud tam preciosum, (quod tamen raro plane legitimum & omnibus notis à veteribus descriptis absolutum ad nos deferri solet) effluere copiosius, quo in primis à putredine ac corruptione corpora defunctorum integra conservari scimus. Ita animus rectus & constans in proposito laudabili semper immotus permanens, invidiæ ac obtrectaionum furiis, tanquam turbulentiss. ventis, minime terretur, sed potius ad hunc modum exercitus & agitatus eo alacrius fructus virtutis profert, & magis conspicuum sese omnibus exhibet: Quo pertinet Horatij Ode:*

Justum & tenacem propositi virum, &c.

Itemque Claudiani egregia sententia:

Explorant adversa viros, perque aspera duro
Nititur ad laudem virtutis interrita clivo.

Itemque Ovidii illa in Trist.

Quæ latet, inque bonis cessat non cognita rebus,
Apparet virtus, arguiturque malis. *Et:*
Scilicet adversis probitas exercita rebus,
Tristi materiam tempore laudis habet.

XII.
RARA JUVANT.

Robore ab annoso viscum sanare caducos
Quod valet, est Christi viva figura Dei.

Quan-

XII.

Q*VANQVAM viscum in pluribus arborum truncis vetustioribus enatum reperiatur, tamen in quercu præstantissimum inveniri certum est, quod præ aliis ad morborum ac inprimis Epilepsia remedia expetitur: quem alii morbum sacrum & herculeum vocant, non quod Hercules eo laborarit, (ut monet Becanus in Gallicis) sed quod à solo Hercule queat curari. Quemadmodum vero per hunc morbum gravissimus humani generis lapsus significatur, ita per viscum quercinum singulare hujus antidotum (eodem autore) verus noster Hercules & liberator unicus Christus denotabitur. Symboli vero occasionem dederunt ut, ego suspicior, Pliny verba de visco, libro XVI. cap. XLIV. & Æneæ etiam ramum aureum visco comparat Virgilius. Apud Platonem simile proverbium legitur in Euthydemo,* τὸ σπάνιον τίμιον: *Rarum honore dignum. Inscriptio autem:* RARA IVVANT, *ex Martiale sumpta est. Facit enim profecto fastidium copia, ut Livius inquit, & frigidius amamus semper ea, quibus ubi libeat, potiri fas est. An non hodieque multa ex remotissimis etiam Indiis petimus, tantum quia rara sunt, saturi scilicet rerum quotidianarum, & novarum insana cupiditate ebrij?*

XIII.
ME COPIA PERDIT.

Rumpitur innumeris arbos uberrima pomis,
Et ſubito nimiæ præcipitantur opes.

Duas

XIII.

DVAS elegantissimas similitudines legimus apud Senecam, quæ hoc symbolum rectiss. explicant. Prima est in Epistola XXXIX. ad Lucilium: Magni animi est magna contemnere ac mediocria malle quam nimia. Illa enim utilia sunt: at hæc eo quod superfluunt, nocent: sic segetem nimia sternit ubertas, sic rami onere franguntur, sic ad maturitatem non pervenit nimia fœcunditas. Alter locus est lib. de vita tranquillitate: Vt fertilibus agris, inquit, non est imperandum: cito enim exhauriet illos nunquam intermissa fœcunditas: ita animorum impetus assiduus labor quoque frangit, ita quoque præclaris ingeniis ac alioquin bene natis nihil est nocentius, neque perniciosius, quam immodica commoditatum ac voluptatum affluentia. De quo Claudianus quoque lib. I. ad Ruffinum.

Et luxus populator opum, cui semper adhærens,
Infœlix humili gressu commitatur egestas.

Ac noti sunt versus Ovidiani:

Luxuriant animi rebus, plerumque secundis,
Nec facile est æque commoda mente pati.

Pulcrè Euripides in Minalippe: Ὦ τέκνον, ἀνθρώποισιν ἐστὶν, οἷς βίος ὁ μικρὸς εὐκρατος, ἐγγύετο δ' ὄγκος κακόν, *hoc est, O fili, vita & opulentia hominibus quibusdam exigua ac mediocris convenit.*

Nimia vero moles perniciosa est.

Paradinus addit: MIHI PONDERA LUXUS.

Et alibi, TIMENDA NIMIA FOECUNDITAS. *Est autem hec hemistichium, Copia me perdit, desumtum ex carmine falsò Virgilio ascripto, Priapeja appellato. Perhibent autem nonnulli hoc symbolum fuisse Leopoldi Archiducis Austriaci.*

XIV.
NEC INCIDI NEC EVELLI.

Dure facesse Ligo, validæ procul este bipennes,
Frondeat æternos pacis alumna dies.

Olea

XIV.

OLEA arbor Palladi dicata, Pacisque symbolum (unde & pacis arborem Sidonius eam nominat, deque ejus origine bellissima est Servij ad I. Georg. narratio) semper viret, nec sua folia amittit, idque (ut scriptores plantarum tradunt) ob peculiarem quandam sibique innatam pinguedinem; fructus quoque producit ad multos hominum usus ad modum commodos & necessarios: quare ob utilitatem singularem neque incidi nec evelli ullo modo par est. Non aliter cavendum summopere omnibus, qui pacis ac concordiæ, publicæque utilitatis studiosi esse volunt, (ut universi esse debemus) ne ulla invidia aut male volentia improborum ac male feriatorum hominum à tam necessario ac laudabili proposito, se impediri aut avocari ulla ratione patiantur. Sunt autem, secundum Petrarcham, quatuor hostes pacis. quæ in exilium pellantur, nimirum, avaritia, invidia, ira ac superbia. Sed nemo ferme pacis encomium brevius ac sanctius D. Augustino nobis proposuit, ubi ait: Pax est serenitas mentis, tranquilitas animi, simplicitas cordis, vinculum amoris, consortium charitatis. Hæc est quæ simultates tollit, bella cempescit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat inimicos concordat, cunctis est placida, nescit extolli, nescit inflari. Hanc qui accepit, teneat, qui amisit exquirat, qui perdidit repetat. Pulcrè etiam Basilius ὅσον ἐςὶ τὸ τῆς εἰρήνης καλόν, τί χρὴ λέγειν πρὸς ἄνδρας υἱὸὺς τῆς εἰρήνης: οὐδὲν γὰρ οὕτως ἴδιον χριςιανοῦ, ὡς τὸ εἰρηνοποιεῖν. hoc est. Quantum sit bonum pacis, quid dicere opus ad viros pacis filios? Nihil etenim ita Christianorum proprium, atque pacem conciliare.

CVN-

XV.
CVNCTANDO PROFICIT.

Festinare nocet, nocet & cunctatio sæpe:
Tempore quæque suo qui facit, ille sapit.

Morus

XV.

M*ORUS, græce* μῶρος*, id est stultus, per* ἀντίφρασιν *ita dicitur, ut plerique volunt, cum habeatur arborum sapientissima. Nam hæc sola nihil properat, sed cæteris præcurrere permissis, ipsa etiam* [t]*andem prodit, & grato se virore vestit, fructibusque tempe*[s]*tivis prædita est. Longissimam quoque vitam consequitur* [h]*ac sua cunctatione, & materiam præstat ad multos annos* [d]*uraturam. De qua eadem Plinius quoque scribit lib. XVI.* [c]*ap. XXV & Alciatus attigit in Emblem. Omnium autem* [e]*legantissimè heroico carmine, ut & alia non vulgaria de* [m]*oro complexus est Io. Passeratius in Kalendis Ianuariis ad* [M]*emmium. Sic vir prudens & in suis rebus circumspectus* [c]*onsulto ac mature universas actiones suas, ac sine omni præ*[c]*ipitantia, instituit, nec ante tempus sese effert. nam secun*[d]*um græcum senarium* προπέτεια πολλοῖς ἐστὶν αἰτία κα[κ]ῶν*: Multis malorum causa est præcipitantia. Sed in omnes* [o]*ccasiones rei bene gerendæ citra periculum, instar Fabij Ma*[x]*imi peritiss. Ducis, qui cunctando Romanis restituit rem,* [e]*st intentus. Quo pertinet etiam consilium Scribæ Ephesini A*[c]*torum XIX, quod civibus suis dat:* δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατε[στ]αλμένους ὑπάρχειν καὶ, μηδὲν προπετὲς πράττειν*:* [O]*portet vos esse sedatos & nihil præcipitanter agere Idem et*[i]*am sine ostentatione progreditur nec præter modum se effert,* [q]*uodque mature præstandum est, suo tempore, neque nimio* [i]*mpetu, nec socordia utens diligenter & præmediate exequi*[t]*ur. Unde alij huic symbolo dictum addunt* TEMPORE SUO [a]*d alterum proverbium, quod monet* τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν*,* [i]*d est, præsentia recte administrare: vel, Nosce tempus;* [r]*espicientes.*

NE

XVI.
NE RUMPERER.

Consilio moderato animos frænato furentes
Vt rigidas quercus vimina lenta solent.

Grand

XVI.

GRANDIS & annosa quercus ob ramorum pondus gravius in duas partes divulsa, à lenta ac humili salice rursum ita constringitur, ac vincitur, ut non amplius disrumpi facilè queant Non aliter nimia asperitas & superba severitas in hominibus elatis ac duris, ne gravis exorbitent, vel etiam sese in manifesta pericula ob nimiũ rigorem suum & animi vehementiam precipitent, nullo alio aptiore vinculo contineri atque ad quandam animi comitatem ac æquabilitatem flecti ac reduci possunt, quàm humilitate & moderatione, cum nullum violentum diuturnum. Et secundum Horatium.

Vis consilii expers mole ruit sua, &c.

In quam sententiam Claudianus quoque inquit:

Tu licet extremos late dominare per Indos,
Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent.
Si metuis, si prava cupis, si duceris ira,
Servitii patiere jugum, tolerabis iniquas
Interius leges: tunc omnia jure tenebis,
Cum poteris Rex esse tui.

Hucque pertinet brevis quoque sententia sed multa comprehendens Philonis, τὰ μὴ σὺν λόγῳ, πάντα αἰσχρά, ὥσπερ τὰ σὺν λόγῳ, κόσμια: *Quæ absque ratione fiunt, omnia sunt turpia, quæ vero cum ratione, omnia decora. Nestor etiam apud Homerum docet, omnia consilio melius explicari, quam viribus: Quam sententiam tum alij, tum inprimis Oppianus, gravissimus poëta, sæpius inculcant.*

XVII.
VENTIS IMMOTA SUPERBIT.

Ventorum adversis solidatur flatibus arbor:
A cruce & à precibus mens pia robur habet.

Seneca

XVII.

SENECA in lib. providentia: *Id, inquit, in quoque solidissimum est exercuit. non est arbor solida nec fortis, nisi in quam ventus frequens incursat. Ipsa enim vexatione constringetur & radices certius figit. Fragiles sunt quæ in aprica vale creverunt. Pro ipsis ergo bonis viris est ut esse interriti possint, multum inter formidolosa versari, & æquo animo ferre quæ non sunt mala, nisi male sustinenti. Hæc ille. In hanc vero sententiam adhuc multo nervosius D. Chrys. Homilia LXXIII. in genesin, breviter hæc commentus est: Ut arbores, quæ radices altius miserint, quamvis summum ventorum excipiant impetum, non frangi aut evelli possunt; sic orationes, quas animus pius Deo suo reddiderit, per quam tuto affixæ, efferunt sese in excelsum, nulloque pervertuntur aggressu cogitationum. In aliis additur, INCURSIONIBUS SOLIDATUR. Animus n. recte institutus multisque ærumnis ac adversitatibus exercitus, eo fortius in malis resistit & radices constantiæ firmiores agit.* Κίνησις γὰρ κρατύνει, ἀργίη δὲ τήκει, *ait divinus Hippocrates: Motus confirmat ignava quies resolvit. Quo spectat apud Thucydidem Periclis egregium dictum,* ὡς οἵτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς γνώμῃ μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, οὗτοι καὶ πόλεως καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί εἰσι: *Nam qui in calamitatibus animo quidem minime tristantur, re autem & operibus maxime obsistunt, hi optimi sunt, sive privati homines sive civitates fuerint.* Ἀνδρῶν γὰρ ἐσθλῶν στέρνον οὐ μαστίζεται, *Virorum fortium pectus non languescit, ait Sophocles.*

XVIII.
NE MOVEAS.

Ad tua cur taceam dicteria fœda requiris?
Non anagyrin ego, spurce, movere volo.

Anagyris

XVIII.

ANAGYRIS, prima à Dioscoride, ac Plinio descripta, plurimum crescit in agro Romano ac Neapolitano, Plauto, (ut quidam existimant) Nautea dicta, fœtidus admodum est frutex, potiss. si comprimatur ac digitis atteratur unde ortum proverbium, ἀνάγυρον κινεῖς, Commoves Anagyrin, cujus meminit quoque Aristophanes in Lysistrata. Eodem tamen nomine locus etiam quidem in Attica, authore Stephano de urbibus, ubi hic frutex copiosè provenit, appellabatur. Monet autem hoc symbolum sive proverbium, res eas, quas satius est ut quiescere sinamus, temere in nostram perniciem non esse concitandas, quod potissimùm de hominibus maledicis ac in aliorum detrimentum intentis, quorum quæstus est maximè obtrectari melioribus, dici poterit. Quemadmodum etiam alterum huic simile proverbium habetur, τὸ κακὸν εὖ κείμενον οὐ κινητέον, id est, Malum probe quiescens non est movendum. Et illud, μὴ κίνει καμάριναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων. Ne moveas Camarinam etenim non tangere præstat. Quod utinam hisce nostris temporibus quoque diligenter observaretur, esset que procul dubio in rebus tam sacris quàm profanis minus contemtionum ac disputationum inutilium pertimescendum, quæ res profectò plus quàm cogitari aut dici potest, Reipub. tranquillitati ac incolumitati obesse solet. Proponamus itaque nobis semper ante oculos Pindari aureum dictum in Pythijs, oda VIII φιλόφρον ἡσυχία, id est, Quies & tranquilitas nihil nisi humilitatem & amicitiam cogitat.

XIX.
UMBRA TNATUM.

Vmbram, non fructum Platanus dat. Sic quoq; multi
Vana alios specie ludere sæpè placet.

XIX.

DE Platano, quæ arbor à foliorum latitudine apud Græcos nomen accepiſſe videtur, Plinius lib. XII. cap. I. ſcribit umbræ gratia tantum, ex alieno petitam orbe. Et Ælianus II. Var. hiſt. XIV. ubi ridet Xerxē, qui in Lydia multis precioſis donarijs platanum quandam adfecerat, egregiè eam arborem ab umbræ amplitudine commendat. Virgilius autem in Georgic. vocat ſteriles platanos: & in IV. ejusdem operis inquit:

Iamque miniſtrantem platanum potantibus umbram.

Quod in illos dici poteſt, qui ſemper magna de ſe pollicentes, omniaque ſua ad oſtentationem tantum parantes, quò opinionem ſingularis doctrinæ ac prudentiæ, vel falsò apud alios conquirant, vel etiam ſi quæ poſſideant bona ingenij, neutiquam cum aliis communicent, nullum nunquam ſpecimen ſuæ induſtriæ præclaris monumentis vel actionibus poſteritati præbere conſueverunt. Quorum alterum eſt vanitatis ridiculæ, alterum invidiæ deteſtandæ indicium. Deque priore vitio Menandri unicus verſus multa complexus eſt, ubi ait:

Κενῆς δὲ δόξης οὐδὲν ἀθλιώτερον.

Miſerabilius eſt gloria vana nihil.

De altero vero Phocylides nos rectè monet, hoc dicto:

Μὴ φθονέῃς ἀγαθῶν ἑταίροις, μὴ μῶμον ἀνάψῃς.

Ne invidias bona ſociis, ne affigas vituperationem.

Rectius Homerus, qui, ut canit Flaccus,

Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat.

XX.
MUSIS AURORA BENIGNA.

Nocti odorata est magis isthac tempore planta:
Tu quoq; noctem adde his, si qua placere voles.

Sunt

XX.

SVNT nonnullæ plantæ, quarum flores noctu tantum, ut Hesperidis, aliæ ad auroram, ut Genistæ Hispanicæ vel Italicæ dictæ arborescentis, gratum odorem spirant, quarum flos deinceps sole superveniente potiss. fervidio- plane redditur inodorus. Cujus rei causam Theoph. & alij ferunt in humidi ac sicci tenuitatem ac paucitatem, quæ mbo aere diuturno calidiore superveniente facile dissipentur. dmonemur hoc symbolo, labore ac industria in laudabili- us rebus universis vel addiscendis vel gerendis opus esse, non sidia ac procrastinatione. Inprimis vero indicatur, horas atutinas (cum diluculum etiam in sacris litteris accura- im studium & rem maturè procuratam significet) & tem- stivas, ad studia liberalia ac Musas excolendas esse conve- entissimas. De quo hæc Hendecasyllaba doctiss. Ioann. Sam- uci plura erudite admodum subijciunt:

Quod tempus studiis severiores
Certatim tribuunt, feruntque amicum?
Est aurora parans viam diei,
Nondum cum radiis sequens coruscus
Sol, pastos revehit suos jugales,
Tum nulli impediunt graves calores,
Vexant frigora nec molestiora,
Ergo qui sitiunt sacros liquores,
Auroram studiis colant amicam,

Notus est omnibus Hesiodi versus:

Ἠὼς γὰρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.
Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

II. oper. ubi & alia plura huc pertinentia leguntur.

Huc pertinet, quod noctem Græci εὐφρόνην appellarunt. este Plutarcho περὶ πολυπραγμοσύνης, & Clemente A- exandrino in protreptico. Alibi legitur, TOLLE MORAS, x Lucani versu.

XXI.
OBSEQUIO, NON VI

Frangere vi mavis, quàm lente flectere ramum?
Est tractare homines molliter artis opus.

In

XXI.

IN omnibus rebus bene agendis ac recte administrandis nimia vehementia, & austeritas summopere improbatur, at contrà facilitas quoque modum omnem excedens non parum nocet, mediocritas vero sicut aliis in rebus univer-hîc quoque locum habet & plurimum commendatur, aquanimitas scilicet quadam ac benevolentia conveniens, am & ramus paulatim flectendo obsequitur, vi autem attactus rumpitur. Praclarè Terentius in Adelphis:

Et errat longè mea quidem sententia,
Qui imperium credat gravius esse aut stabilius
Vi quod fit, quàm illud quod amicitia adjungitur.

Sapienter etiam nutrix ad Octaviam de Nerone apud Senecam Trag. Vince, inquit, obsequendo potius immitem virum. Apud Ciceronem sane plura in eandem sententiam passim occurrunt. Et noti sunt Ovidii huc pertinentes versus:

Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus:
Frangas, si vires experiare tuas.

Pulcherrimè Chrisostom Οὐδὲν ἐπιεικείας δυνατώτερον. καὶ τοῦτο δηλῶν τις ἔλεγεν, ὅτι λόγος μαλακὸς συνκλαύει ὀστᾶ, καί τοι τί ὀστοῦ σκληρότερον; ἀλλ' ὅμως κἂν οὕτω τις σκληρὸς ᾖ καὶ ἀκαμπὴς ὁ μετ' ἐπιεικείας αὐτῷ προσφερόμενος διορθοῖ. Nihil lenitate potentius. Et hoc significare volunt, qui dixit, quod sermo mitis confringat ossa. Quid vero osse durius? Et tamen quamquam adeo quis sit durus & inflexibilis, illum facile emendabit, qui placidè & leniter tractaverit.

IN

XXII.
INGENTIA MARMORA FINDIT.

Quamvis dura tamẽ caprificus marmora findit
Contemnas hostem, si sapis, ipse cave,

Paulus

XXII.

PAVLVS Iovius in Dialogo suo Italico de symbolis, historiam exponit memorabilem & observatione perquam dignam, de quodam Comite Nicolao Compobassio sub Carole Duce Burgundiæ millitante. Cum enim in qua-
m gravi deliberatione de bello gerendo, Dux supra modum
oqui etiã iracundus, libertate loquendi ipsius offensus ala-
m illi inflixisset, Comes nunquam memoriam postea hujus
juriæ potuit deponere, sed tacitus semper apud se quæsivit a-
uam occasionem sese ulciscendi. Quæ sane optata post lon-
m temporis intervallum tandem in prælio ad Nanceium
mmisso ipsi sese obtulit, quo voti sui compos factus est. Nam
natum ducem Lotharingiæ clam certiorem reddidit, quo
e mora cum Helvetiis Carolem Ducem eo tempore cum
nibus viribus aggrederetur; nam se velle cum suis militi-
s ad ipsius tum partes transire, & ociosum prælii exitum
ctare. Quod cum illi ex animi sententia successisset, hoc
do causa extitit ut Dux Carolus ab hoste superatus & de-
que occisus fuerit. Quo facto idem Comes cum suis omnibus
Ludovicum undecimum Regem Galliæ se contulit. Vnde in
vexillo postea gestavit Caprificum, marmoreum quoddã
tiquum monumentum suavi innata per medium finden-
, de quo martialis lib. X. Marmora Messalæ findit Ca-
ficus &c. *non veritus ex hac tam insigni perfidia à nimia*
iditate vindictæ profecta, cum exigua quidem sua laude
nam nominis sui conquirere. Quod exemplum non contem-
dum merito principes ac magni viri considerare debent,
ex nimia ira in suos ministros aliquid præter rationem sta-
nt, ac in ipsos plus equo duriores postea omnis injuriæ
undet.

ERIT

XXIII.
ERIT ALTERA MERCE

Vincere pro patria, vel pulcra occombere morte
Fortis amat: ramus quod monet iste duplex.

Ramoru

XXIII.

R*AMORUM hic decussatim se mutuo complectentium, unus est palma, qua arbore, ut notum est, in victoriis usi sunt veteres, quod plures nummi statuæ & pictura antiquæ satis abunde ostendunt; ejusque rei* [...]*dit rationem Plutarchus in VIII. Symposiac. quam ante*[...]*um Aristoteles quoque probavit, nimirum arboris istius proprietatem, ut urgentibus prementibusque ponderibus aliis non facile cedat. Alter vero ramus est Cupressi, quæ* [...]*eribus fuit destinata, secundum Lucanum,*

Et non plebeios luctus testata Cupressus

[...]*de Thucydides lib. II. perhibet arcas ex Cupresso tanquam* [...]*to longe tempore durante, nec cariem aut corruptionem* [...]*tiente, fuisse efformatas eorum, qui pro patria in bello* [...]*ponnesiaco contra Spartanos mortem appetere non dubi*[...]*sent. Quo symbolo rectissime ostenditur, virum fortem &* [...]*ria inprimis amantem nihil aliud sibi proponere in bello ju*[...]*generendo, quam aut præclare pugnando vincere, aut lau*[...]*iliter succumbendo mortem apetere. Quapropter hoc sym*[...] *uti voluit admodum apposite & ingeniose, in suis signis* [...] *vexillis militaribus, animosus heros Marcus Antonius* [...]*umna, nepos illius celebris ac magni Ducis Prosperi Co*[...]*na, eo tempore, quo Ravennam contra impetum horrens* [...] *& max. vim. Domine de Fois Polemarchi Gallici forti*[...] *defendit. De quo studiosi historiarum plure legere poterunt* [...] *apud alios, tum Iovium lib. X. suæ Historiæ.*

XXIV.
INVIDIA INTEGRITATI ASSECLA.

Quantum palmæ hydri possunt ranæque nocere,
Tantundem invidia virus obesse probis.

ACCI

XXIV.

ACCEPIMUS hoc est doctissimi Adriani Iunii Emblemate IX. in quo refert, Plutarchum in libello, quem de silentibus Pythia oraculis conscripsit, perhibere in Oeco, (quod ædificium à Cypselo tyranno consecra-um fuit) inter Templi istius anathemata extitisse palmam neam, ad cujus radices insculptæ visebantur plurimæ ranæ, natrices, quos hydros nominant Quo typo existimat idem unius (quamvis Plutarchus aliter explicet) indicari eos, ui invidis linguis & exitiali maledicentiæ veneno armati, robos integros vitæ viros non obliqua, ut sæpè fieri solet, sed ecta via a ratione ad honores & indignitates tendentes, evertere & omnibus bonis exuere tentant, attamen frustra Iam innocentia ac virtute sua freti ac muniti invidiorum orsus & calumniatorum obtrectationes facile spernunt ac tundunt, & tantundem curant, quantum Luna latratum anis, ut est in proverbio. Palma enim ardua primaque nobitatis arbor, frondibus nunquam vidua, homines ad magna ndentes aptissime exprimit, ad cujus radices ranæ plurimæ diosa sua coaxatione omnibus molestæ, calumniatorum mos optime exprimunt, & hydri nullis serpentibus veneno feriores (si Plinio credimus) virolentos invidiorum sibilos signant. De quo insuper ejusdem Iunij eruditos versiculos cycere, breviter hæc explicantes, visum fuit.

Palma caput tollit cœlo ardua, cujus ad ima
Rana loquax, stabulantur & hydri.
Oppugnant proceres, quorum via consona recto est,
Degeneres, atque invida lingua.

D TER

XXV.
PER DAMNA, PER CÆDES.

Cladibus augescit virtus animosa: Bipenni
Sic ilex vires tonsa subinde capit.

Hora-

XXV.

HORATIVS *lib. IV. oda IV. fortitudinem gentis Romanæ, ore etiam ipsius hostis Annibalis celebratam fuisse scribit, ut quæ bellica virtute illustris, post æquatam solo Trojam in Italiam vexerit natos virque, nec non deos penates: & postea addit,*

Duris ut ilex tonsa bipennibus,
Nigræ feraci frontis in Algido,
Per damna per cædes ab ipso
Ducit opes animumque ferro.

Indicare hoc voluit poeta, Romonos per bella, clades ac ca- ,contra suos hostes semper aliquid sumsisse virum, & inde rum potentiam latius crevisse auctamque esse: Quod & tinus Rex II. Æn. de Romanis commemorat Hoc Itaque bolum admodum ingeniose accommodavit Magnanimus & Illustris Haros Marcus Antonius Columna, & ipse ge- e ac origine Romanus, cujus invictus animus ex suorum versariorum contra ipsum machinationibus susceptis, sem- quoque crevit, atque hoc modo ad majores dignitates sub- le pervenit, quod in primis testatur memorabilis illa vi- ria navalis Christianorum contra Turcas Anno M.C. XXI. Non Novemb prope Naupactũ singulari Dei Opt. Max. xilio obtenta, in qua ipsius virtus & opera singularis, tan- am summi Romanarum copiarum præfecti inter primos oque claruit, qui & superioribus annis pro rege Hispaniæ in ilia imperium laudabiliter administrans, in ea dignitate n publico omnium dolore ibidem diem suum extremum usit.

XXVI.
SIC PERIRE JUVAT.

Mens generosa aliis se totam impendere gestit
Quidni? Tali ipsam morte perire juvat

Plinius

XXVI.

PLINIVS lib. XVI. cap XXXIV. scribet Hederam, potiss. candidam, arbores alias necare, omnemque succum auferendo tanta crassitudine augeri, ut ipsa arbor tandem fiat. Nam pluribus locis intercisam vivere tamen durare ac toditem initia radicum habere quot brachia, bus incolumis & solida arbores possit strangulare. Vnde m Laberij carmen Gnomicum extat.

Ut hedera serpens arborum vires necat,
Ita vetustas ambitu annorum nocet.

Cujus rei significatio ad varios usus potest applicari. n illos enim non male convenit, qui suis laboribus & vi s, etiam cum jactura valetudinis, de pluribus bene mere piunt, & ut alii floreant ac vireant, ipsi etiam quasi con i & exarescere non dubitant. Alius vero sensus est, quan uispiam magnis ac principibus viris fideliter inserviens, umque sola commoda respiciens, illis declarare cupit, se iorum dominorum commoda promovenda ac exequenda, a pericula, vel mortem denique ipsam subterfugere aut rrere. Nonnulli quoque ad suos quosdam amores referunt d Paradinum vero additur, IMPROBITAS SUBI- RECTUM. Nam sicut ab Hedera compleximus arcto or tandem suffocatur ac perit, ita sæpe actio nimis callida oba etiam justa causa nocere ac vim afferre solet. Illustris rancifcus Hurtadus de Mendozza Comes montis Acuti, Hispaniarum Legatus ad Maximilianum II. Imperator. ymbolo cum Italico dicto usus est, COSI MORRIR IACE.

XXVII.
UNDIQUE TUTUS.

Gallus amans lauri vigili ſolem ore ſalutat:
Sic à cæleſti mens pia pendet ope.

Ga

XXVII.

GALLVS *gallinaceus, ales vigilantissima, secundum Lucretium*

Auroram clarâ consuetus voce vocare.

ad Laurum dicitur libenter advolare, ibique onsistere, quod ea arbor, (ut veteres crediderut) à fulminis vi immunis esse existemetur, solemque intuens liber & absque solicitudine & insultu aliarum avium cantando sese eo n loco oblectare. Ad eundem modum pii continenter & ubique divinæ protectioni se commendantes, & in unicam Dei æterni providentiam & auxilium intenti, vigilanter & alacriter munere ac officio suo fungi, nec rerum adversarum impetus quantumvis horrendos extimescere debent, secundum Psalmi sententiam,

Qui Dominum metuunt, castris cœlestibus isti
Sunt tuti, & tegit hos Angelus ipse DEI.

Verissimè igitur Naziazenus: ἓν ςινὲν τοῖς ὄσι τὸ μόνιμον, ἡ πρὸς θεὸν ἐλπὶς: τὰ δὲ ἄλλα πάντα, οὐ ψιέσι τῇ φύσει, ἀλλ' ἀνομίζεται: *Vnum est in rebus stabile ac firmum, spes videlicet in* Deum: *reliqua vero cuncta haud natura subsistunt, sed opinione. Confidunt igitur boni in divina providentia, atque mirabiliter proteguntur, at improbi contra justè puniuntur. De quibus innumera exempla & historiæ plurimæ ubique tam in sacris quàm profanis libris unicuique sese offerunt.*

XXVIII.
TRIUMPHALI E STIPITE SURGENS.

Hoc monet onnaſo lauri ortus ſtipite ramus:
Magnis natus avis nonniſi magna paret.

Cum

XXVIII.

CVM in Hispaniam ad aulam Regis Philippi se conferre statuisset primogenitus filius Alphonsi Marchionis Vastii, hæres nominis & ditionis magni illius ducis militaris Ferdinandi Marchionis Piscariæ: in quo juvene patris ac patrui ac aliorum suorũ majorum signa haud vulgaria gloriæ ac virtutis tum apparebant: Paulus Iovius ingeniose illi hoc symbolum excogitavit, laurum nimirum arborum, antiquum familiæ Davalorum insigne, in qua aliquot rami majores videntur abscissi, inter reliquos vero florentes unus præ aliis eminet aliosque superat. Hæc enim arbor dedicata victoriis ac triumphis est: unde eum admonere voluit, ab eo quoque nihil nisi magnum ac memorabile more majorum suorum jam defunctorum expectari. De Laureto autem isto, unde Triumphales lauros decerpere Romani consueverunt, hæc apud veteres litteris quotuntur, Liviam olim post Augusti statim nuptias, Vejentanum prædium suum revisisse ibique gallinam illi albam, quæ ramulum lauri rostro tenebat, à prætervolante Aquila quæ eam rapuerat in gremiũ demissam; cunque nutriri alitem, pangique ramulum placuisset, tantam pullorum sobolem provenisse, ut Suetonius initio Galbæ ad sua usque tempora villam eam ad Gallinas vocitatam testetur. Ejusmodi quoque eo in loco lauretum crevit, ut triumphaturi Cæsares inde boni omnis causa laureas semper decerperent. Hæc autem an vere ita acciderint, vel in gratiam Augusti fuerint paulo splendidius quàm res ipsa se habuerit, excogitata, hoc loco disputare non est necesse.

XXIX.
SOLUM A SOLE.

Quodque suo locuples numere, pluribus orbum,
(Tam varium Solis vis facit alma) solum.

Arbo

XXIX.

ARBOR *Medica sive Citria tum florum suaviss. tum fructum odoratis gratia celebris, quos contra venena magnam habere efficacitatem experientia testatur non facile adolescit, nisi calore solis admodum valido foveatur ac sustentitur: quare in locis frigidioribus ac septentrionalibus non facile provenit. Unde docemur unicuique regioni Deum Opt Max sua peculiaria dona contenta. Quare proverbii loco quoque dicitur, Si cœlum dissentiat, frustra fieri fundum; at Catullus recte ait,*

Firmet sol, educat imber.

Item Virgilius in Georg. lib 1.

Hic segetes; illic veniunt felicius uvæ, &c.

Et II. Georg.

Nec veró terræ ferre omnes omnia possunt.

Quæ doctissimus Costæus in libro suo de universa stirpium Natura II. copiosius explicat hisce verbis. Est igitur aëris proprietas, (quæ potiss. à sole proficiscitur) quam Theophrast. inter caussas generationis plantarum refert, varia quadam cum subjectis rebus & cum terra proportio, ignota illa quidem nobis qualis sit, sed ex eventu frequentissimè observata. Quod etiam doctissimè annotavit Vitruvius lib. VIII. suæ architecturæ proprietates inquiens singularum terrarum in regionibus ad solis potestatem temperari. Quapropter illi quasi vim inferre Naturæ videntur, qui in loco aliquo boreali ac nimis frigido omnia sine discrimine, quæ in calidissimis locis solent sua sponte tantum provenire, arte quadam, quæ tamen sæpe fallit, tam coacervare in longum tempus sese posse arbitantur.

XXX.
FRAGRAT ADUSTUM.

Thura inodora manent, nisi sole vel igne calescant;
Sic bene quo fragret, cor prece adure pia.

Admi-

XXX.

ADMIRATIONE profecto non caret, quod in tam diligenti alioquin investigatione omnium rerum Naturalium, cum tot navigationibus ac peregrinationibus universi ferme anguli orbis terrarum excutiantur, nihil adhuc certi tamen nobis constet de arbore Thuris quemadmodum quoque Myrrhæ. Quod etiam Plinius affirmat lib. XII. cap. XIV. Quidam litteris prodiderunt in Arabia nasci, loco Saba dicto, unde Virgilius I. Georg.

India mittit Ebur, molles sua Thura Sabæi,

Hujus vero arboris Gummi dicitur esse inodorum, nisi extillans à sole vel igne incalescat, quo modo etiam adhuc in acerra sive thuribulo suffiri solet. Ad eundem modum, nisi orationibus ac precibus, & reliquis universis piis ac religiosis exercitationibus animum nostrum sine omni fuco ac simulatione (quæ inprimis Deo displicent) cerebro incitemus ac inflammemus, odorem suavem & fragrãtem bonorum ac laudabilium operum nunquam edere possumus. Sic Aromata ac potissimum Thura igni imposita, hieroglyphice (ut inquit Pierius libro XLVI.) orationem spiritualis doctrinæ significant. Et *Goropius* Becanus *in suo Vertumno prolixe admodum declarat, apud priscos sacrorum antistites, Thus fuisse caritatis amorisque tesseram. Hanc similitudinem quoque exponit* D. *Augustinus in libello, cujus titulus* Speculum peccatorum, *hisce verbis. Ut Thus non redolet nisi ponantur in igne, nec virtus Sinapis sentitur, nisi conteratur in lapide, ita nulla scripturæ sacræ sententia vim suam declarat, nisi cocta in corde.*

NEC

XXXI.
NEC DUM CESSAT AMOR.

Omnia cum rapiat mors, non extinguit amore
Quo divincta sibi est usque marita fides

Occas

XXXI.

OCCASIONEM *huic symbolo præbuit fabula illa poetica de Amygdalo arbore, quam talem veteres mythologi finxerunt. Cum Phyllis hospitio recepisset Demophoontem exulem ac vagabundum, amore ip-*
is capta maritum sibi elegit. Hic paulo post coactus peregre
ire ad expedienda sua quædam negotia, certo promisit in-
a unum mensem se redditurum esse, at cum insuper adhuc
ios tres menses reversionem suam distulisset, Phyllis tam lon-
moræ inpatiens, (cum, secundum Ovidium, credula res a-
or sit) ac se delusam ab ipso suspicata, cum antea epistolam
iandam ad ipsum conscripsisset, sibi ipsi mortem conscivit,
mque postea in amygdalum aridam conversam fabulæ
gunt. Cumque Demophoon tandem reversus, ac de tam fu-
sto casu certior redditus, subito ad arborem venisset illam-
e complexus esset, ajunt insignum lætitiæ eam cœpisse viref-
e ac florere. Additus est Turtur in trunco sedens, qui & i-
castitatis & constantis amoris typus habetur. Apparet autẽ
symbolum eo venustius, quod hemistichium appositum sit
umptum ex Epistola ipsius Demophoentis à Sabino poë-
vel alio conmposita instar responsionis ad Phyllidis Ovi-
nam. Quo mytthologicè voluerunt poëtæ commendare
stantiam, amorem & prioris vitæ memoriam stabilem, in
rito superstite erga conjugem defunctam, & contra Hinc
trix apud Senecam: Amor perennis conjugis castæ ma-
. Alibi adjectum legitur eodem sensu, OMNIA NON
IMUM, *aut* PECTORE VELIMO LATET.

OPIS

XXXII. OPIS INDIGA.

Stratus humi absentes m palmesterilescit ob ulm
Indiget alterius quilibet auxilio.

XXXII.

VITIS avulsa ab ulmo, qua antea sustinebatur, & umbra frondium ipsius non parum recreabatur, humi jam prostrata sine adminiculo isto fructus maturos producere nequit: Notus enim est Iuvenalis versus:

Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos.

Et referuntur à Mario Victorino & Terentiano versus veteris poetæ Sereni:

Si qua flagella jugas ita juga,
Vitis & ulmus uti simul eant.

Hoc quidem Emblemate significatur in omnibus rebus semper unum indigere alterius ope ac auxilio. Quod quidem potissimum locum habet inter probos & pios homines, in quibus charitas omnia præstat & implet. Quod eleganti admodum similitudine D. Chrysostomus in Mathæum Homilia LXXIX explicat, quando ait: Si in rebus secularibus nemo sibi vivit solus, sicuti opifex, miles, agricola, mercator, ad communem usum proximi omnia conferunt; multo magis in spiritualibus hoc faciendum, hæc enim maximè vita est, aliis prodesse. Nam qui sibi vivit, cæteros negliens, & vita ejus supervacua est, & ipse superfluus homo generis nostri. Ideo loqueratione & oratione nos ornavit Deus, mentem & ingenium concessit, manus, pedes, vires corporis dedit, ut his omnibus & nos & proximum juvemus Hac ille. Quod unico versu D. Nazianzenus complexus est.

Ἀλλήλοισι χέρες τε καὶ οὔατα καὶ πόδες ἐσμέν.

Vnde etiam Platoni dicuntur homines ζῶα πολιτικά, *id est, animalia civilia & ad societatem nata quandoquidem sola vivere sine muto auxilio non possunt. Vnde etiam proverbium vulgare natum,* UNUS HOMO, NULLUS HOMO

XXXIII.
VIM EX VI.

Damna dat atque facit vis vi collisa potentum
Ramorum attritu ut flamma resultat edax.

XXXIII.

DE vehementi ac continuo attritu lignorum ignem tandem excitantium ita scribit Plinius lib. XVI. c. XL. Calidæ sunt & morus, laurus, hedera, ac omnes ex quibus igniaria fiunt. Exploratorum hoc usus in stris pastorumque recepit, quorum ad excudendum, vel, ut ii legunt, excutientum ignem, non semper lapidis occasio est. ritur ergo lignum ligno, ignemque concipit attritu, excipi te materia aridi fomitis, fungi vel foliorum facilime con ientium. Sed nihil hedera præstantius quæ teratur, lauro æ terat. Hæc ille; & rem similiter confirmat Seneca lib. II. tural. c. XXII. *Duos tamen bacillos lauri hoc etiam præ re experientia testatur, & quæ de Indiis scripserunt, idem huc cum aliis lignis calidioribus ibidem fieri perhibent. Hoc ro inventum, ut alia multa, Mercurio tribuit hymnus æcus ad ipsum scriptus, qui Homeri esse putatur. Sic etiam boribus sylvarum ventorum vi inter se collisis ignis elici r, unde Lucretius lib. V.*

Exprimitur validis extritus viribus ignis,
Et micat interdum flammai fervidus ardor,
Mutua dum inter se rami stirpesque teruntur.

Non aliter ex potentiorum dissensione & ira semper gra ora quàm aliàs pericula orriri certum est, unde Guilhelmus radinus (ex quo hæc desumpsimus) proverbium alterum oque allegat, Dura duris non quadrare in opere sartorio. A i legitur, FLAMMA EST RECLVSA TERENDO. ud Paradinum vero habetur, FLAMMESCIT VTER-VE.

XXXVI.
AMICUS POST MORTEM.

Quam libet arenti vitis tamen hæret in ulmo
Sic quoq; post mortem verus amicus amat

Ulmum

XXXIV.

ULMUM proceram arborem vitibus solere adjungi, & olim usitatum fuit, & nunc etiam ubique in Italia, præsertim in Campania felici circa Neapolim, fieri consuevit. Quãvis vero hæc senio jam arefacta vigore pristino destituta, nihilominus tamen, vitem tinet ac sustentat, non aliter ac antea crescens & virescens factitare solebat. Ita etiam amici nobis comparan-, qui nec rebus adversis, nec temporum diuturnitate, neque corum distantia, vel ulla denique re à nobis temere descisnt, & nos amare desinant. Quod Phocius ille sapiens Græcus udStobæum nos facere jubet, ζητεῖν, inquit, δεῖ καὶ ἄνδρα καὶ τέκνα καὶ φίλους τοὺς μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ βίου διαμένοντας, Id est, Quærendos esse virum & liberos & nicos, Qui ad exitum vitæusque tales permaneant. Quæ omnia erudissimus Alciatus in suis Emblematis ex græco Epiammate convertens ad hunc modum exposuit.

Arentem senio, nudam quoque frondibus ulmum
Complexa est viridi vitis opaca coma.
Agnoscitque vices naturæ, & grata parenti
Officii reddit mutua jura suo.
Exemploque monet, tales nos quærere amicos
Quos neque disjungat fœdere summa dies.

Quo spectare quoq; videntur Catuliani versus nuptiales.

Ut vidua in rudo vitis quæ nascitur arvo,
Nunquam se extollit, nunquã mitem educat uvã.
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere juvenci.
At si forte eadem est ulmo conjuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere juvenci.

aliis additur eodem sensu, ET ARIDA TECUM.

XXXV.
INTACTA VIRTUS

Sic illæsa malis constat pulcherrima virtus:
Laurus ut est diris integra fulminibus.

Laurum

XXXV.

LAVRVM custodiæ quoque ac incolumitatis esse symbolum ex Proclo tradit Pierius, unde apud veteres tutelæ causa sata prope ædes vel illis affixa fuit, quod etiam Ovidius testatur, cum dicit,

Postibus Augustis eadem fidissima custos,

Eamque insuper non lædi à fulmine, Plinio etiam astipulante, vetustas credidit. Vnde Tiberius Imperator Romanus tempestates & coruscationes nimium expavescens, cœlo turbido lauream sibi solitus est imponere, non aliter ac Augustus ante ipsum nescio qua superstitione, ex vituli marini pelle in eundem finem cingulum gestare consuevit. Herodianus quoque scribit libr. I. in maxima peste, consulentibus Medicis, Commodum Imperatorem ob copiam arborum istarum in locum, Cui nomen Lauretum, secessisse, quod beneficio harum arborum se à contagio immune forem speraret. Sed & hæc & multa alia non cuivis nota de Lauru admodum pœticè differit Casseratius in Kal. Ian. Ad eundem modum virtus cujus omnis laus in actione posita est, (secundum Ciceronem) per se munita ab omnibus non solum vitiis, sed aliis rebus adversis, semper illæsa ac integra durare solet, aliisque universis commoditatibus est præferenda. Vnde Horatius carm. libr. I. ode II.

Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus,
Nec sumit, aut ponit secures,
Arbitrio popularis auræ, &c.

XXXVI.
VULNERE VULNERA SANO.

Dic age cùm proprio tua vulnere vulnera sanẽ
Stipite cur hominũ durior hostis homo es?

Excel.

XXXVI.

EXCELLENTISS. ac peritissimus Medicus D. Prosper Alpinus, qui octo annis in Ægypto Medicinam feliciter exercuit, & nunc magna cum laude Venetiis artem eandem factitat, veram Balsami descriptionem
& locum natalem in suo præclaro libro de plantis Ægypti, &
eculiari dialogo de Balsamo edito, unà cum ejus icone, primus
t puto hisce temporibus nobis cum magna utilitate exhibuit,
anifestè que ostendit, hunc fruticem in Arabia felici pro-
rie nunc etiam nasci, ac inde in Ægyptum ac Iudæam semper
anslatum esse, ac ita qui velint legitimum nancisci & ha-
re æquo prætio posse. Ex hoc frutice liquor iste nobiliss. (cujus
rtiunculam quoque ad nos mittere dignatus est) vulnerato
el sacrificato cortice in æstate destilat, & hodie etiam in Æ-
pto illius magnus usus est ad omnia vulnera ac ulcera dif-
ilia ac sordida, aliosque plures ejusmodi affectus. Docemur
tem hoc Emblemate de mutua inter homines præstanda
nevolentia ac prompta opera, etiamsi interdum aliquid
opteria laborum & molestiarum sit suscipiendum. Nihil
im (ut Cicero lib. I. De Natura Deorum tradit) bonitate
beneficentia est melius ac præstantius. Quod quidē S. Pau-
s multo efficatius ac verius in Epist. ad Coloss. c III. monet,
δύσαϑε inquit σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα,
ταπεινοφροσύνην, μακροθυμίαν, πρᾳότητα,
est, induite viscera commiserationis, benignitatem, animi
militatem, lenitatem, clementiam. Et multo ante per Pro-
etam Zacchariam mandavit Deus: ἔλεος καὶ οἰκτιρ-
οὺς ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ τὸν
δελφὸν αὐτοῦ.

XXXVII.
SIC VOS NON VOBIS.

Pingitur in lauri vitis cur ſtipite nixa?
Sæpe etiam docti munere dives eget

Vit

XXXVII.

VITIS lauro fulta rectius fructus suos ad maturitatem hoc modo producere potest, quamvis laurus ipsa quoque non parum utilitatis hominibus præbeat, atque ita utraque stirps non sibi sed aliis hanc quasi operam mutuam tradat. Quapropter nos quoque quibus proprie humanitatis virtus competit, cuncta nostra consilia, ac diversas actiones eò semper dirigere debemus, ut non solum nobis sed aliis quoque prodesse possimus. Nihil enim melius neque præstantius bonitate ac benificentiâ, ut in priore symbolo quoque ex Cicerone retulimus. Ex quo etiam apud eundem autorem altera præclara sententia desumpta ex epistola Platonis ad Archytam, l.I. de Officiis legitur: Non nobis solum nati sumus, ortusque nostri partem patria, partem parentes, partem amici vendicant. Et quæ sequuntur. Similiaque apud eundem reperias etiam in lib. de amicitia & alibi. Præclarè idem Vlpianus IC scripsit, non tantum parenti suo quemque nasci, cujus esse dicitur, verum etiam Reipub. Hæc Igitur varia officia mortalium sibi mutuo inservientium referri sunt: pertinentque huc omnia, quæ de CHARITATE ac more tam sacræ quam profanæ nobis literæ proponunt.

XXXVIII.
MODO JUPITER ADSIT.

Vt sapias rectè & facias, Deus efficit: Ejus
Auxilio plenâ lance beatus eris.

Expri-

XXXVIII.

EXPRIMITVR *hac pictura Pinus in Oleam inserta; circa quam duo serpentes circumvolvuntur, non aliter ac in Caduceo Mercurii depingi solent. Olea itaque consecrata Minervi sivi Palladi Iovis filia, (ut poëta legoricè fabulantur,) tanquam sapientia præside dicitur. ercurius vero ipse quoque IoVis filius, actionibus ingeniosis laudabilibus praeesse perhibetur. Voluit autem doctissimus nnis Baptista Pigna, (quemadmodum Hieronymus Rusllus in suis Italicis symbolis refert) hac inventione ingeniosá i, posteaquam summà cum laude diu in Academia Ferransi publice bonas Artes docuisset, ac tandem totum sese didisset Duci Ferrariæ, cum quo à pueris fuerat educatus, deinceps principi isti in max. ac graviss. negotiis semper fiem navesset operam. Hinc per Iovem voluit intelligere ũ Opt. Max. à cuius divino auxilio ac providentia sese tonpendere, illique omnia accepta referre ingenue fatetur. r terrestrem verò Iovem ipsem Ducem Ferrariensem suum ignare studuit, atq; ita hac duplici ope sperabat se ad utrũ genus vitæ, theoricum nimirum, ut vulgo vocant, ac cticum aspiare posse, in quorum conjunctione legitima nõ itabat certó consistere, non solum secundum Peripateticos, etiam sacratiss. litteras, veram absolutam hominis feliciem. Inscriptio,* MODO JUPITER ADSIT, *Anchisis vox pud Virgil. III. Æn.*

SE

XXXIX.
SE SUSTINET IPSA.

Vitis recta suo per se fulcimine nixa
Pingit eum, sua sors cui satis est, animu

I

XXXIX.

Nter plura genera vitium, refert Plinius lib. XIV. cap. III. quoddam etiam peculiare reperiri, nullo plane indigens fulcro alterius arboris aut palis, sed quod ipsum sese sustinet unde etiam à Græcis ὀρθάμπελος, id est, vitis renominatur. Strabo vero de mira vitis talis crassitie lib. & lib. XVII. ea scribit, quæ prope fidem communem supe-it. Hæc profecto imago est accomoda veræ αὐταρκείας, st illius qui contentus est suis rebus suique ingenii dotibus, ue ab aliis temere pendet. Quas maximas divitias certis-isque nominat Cicero in Paradoxis. Et Lucretius inquit.

Divitiæ grandes homini sunt vivere parcè
Æquo animo. &c.

Quod multo rectius ac plenius D. *Paulus paucis docet.* ἐ πορισμὸς μέγας, *inquit*, ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρ-ς, *id est, Quæstus autem magnus est pietas cum animo sua contento. Et Syracides cap. XL.* ζωὴ αὐτάρκους ἐργά-λυκανθήσεται, *hoc est, Vita operarii, cui quantum sa-t suppetit, dulcis erit, Tam magni autem veterum non-hanc* αὐτάρκειαν *fecere, ut teste Theodoreto in libro a Græcos infideles sermone XI. in quo tractat de fine & io, in ea ultimum hominis quidam Philosophi, autore tæo, bonum statuerint. Quò pertinet etiam præclara sen-a in Olympiis Pindarica hæc:* Ὑγίεντα δ' εἴτις ὄλβον ι, ἐξαρκέων κτεώτεσσι, καὶ εὐλογίαν προστιθεὶς μὴ ιύσῃ θεὸς γενέσθαι, *id est Sanam autem si quis opulen-irriget contentus iis quæ conquisivit, laudemque adjun ne quærat Deus fieri, vel ultra humanam sortem sese ex-e.*

SPE-

XL.
SPERARE NEFAS.

Aurea in hoc frustra speramus sæcula mundo
Alterius sæcli quæ dabit ille Pater.

Qui

XL.

QVERCVS glandibus fœcunda indicat primum sæculum frugale, & simplex, quod, ut Ovidius cecinit,

--- vindice nullo
Sponte sua sine lege fidem, rectumque colebat:

Quod inde aureum fuit nuncupatum. Adjungitur huic ari palma sua sponte quoque uberes adeo fructus ad usum ninum præbens. Ac sicuti hic duplex fructus illis felicibus nporibus absque ullo labore quæsitu gratiss. passim mortaus fuit cibus, ita etiam virtus ipsa ac honestas, quæ tum no, ut dicitur, gradu in terris florebat, animus eorum fuit aentum suaviss. Descriptionem vero quatuor ætatum addum luculentam, qui volet, legere poterit apud Ovidium I. Metamorphos. Itemque apud Hesiodem libr. I. ἔργων καὶ ερ. Quemadmodum vero omnes probi ac virtutis amantale sæculum quidem summopere exoptant, ita sperare vel ectare in posterum haud licet: de quo multorum etiam erale extant, & apud Senecam in Tragœdia Thyeste Cho- exclamat.

------in nos ætas
Ultima venit, ô nos dura-
Sorte creatos! --------

od nostro huic calamitosiss. tempore multo rectius convenit. Alij sacratiorem inde sensum eliciunt, quod nimirum post ginalem justitiam lapsu primorum parentum amissam, in mundo non liceat amplius sperare perfectionem absolun & aureum seculum, sed istud nobis partum à CHRISo unico nostro salvatore ac redemptore in altera vita rna esse quærendum ac certo expectandum, ita tamen ut hoc quoque mundo, divina adjuvante gratiâ, aliquem us gustum ac sensum habere incipiamus.

XLI.
SUSTINE VEL ABSTINE

Carpere parce meas frondes, qui singula carpis
Vulneret audaces ne tibi spina manus.

Manu

LXI.

MANVS hominis spinosissimum fruticem Rhamnum temere contrectans, ac inde seipsam vulnerans, indicat curiositatem sive πολυπραγμοσύνην (quam Plutarchus in tractatu de illa scrio definit φιλομάθειαν ἀλλοτρίων κακῶν, id est, studium gnoscendi aliena mala) non solum inutilem sed etiam sæpeumero detrimentosam esse, cum homines aliena mper inquirere, & quæ non sui sunt officii cum mago suo damno peragere volunt. Vnde etiam rectè plautus in icho dixit, neminem esse curiosum, quin sit malevolus: & Ienandri præclara est sententia,

Τὸ πολλὰ πράττειν καὶ λύπας πολλὰς ἔχει,

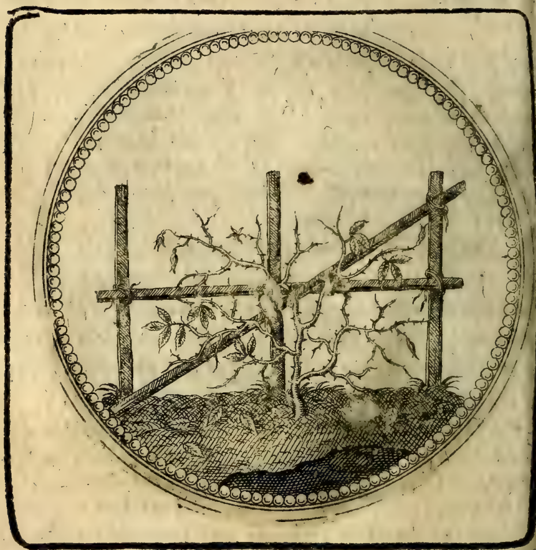
Multa facere & molestias multas continet.

lato etiam in duobus versari justitiam adserit, τὰ αὐτοῦ ράττειν, καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν, & ipse Apostolus d Thess. hoc confirmat, dum quemque vult ἡσυχάζειν καὶ ὰ ἴδια πράττειν.

Post idem quoque referri ad alias res reipublicorum & olestiarum plenas, quibus si frui cupiamus, multa nobis discrimina sint subeunda. Aliud Epicteti est generalius dictum, ui reliqua philosophorum dogmata, quæ ad humanæ vitæ stitutionem pertinent, duobus verbis complecti voluit, νέχου καὶ ἀπέχου, id est Sustine & Abstine. De quo vide lura apud Gellium Atticarum noctium lib. XVII. cap XIX.

Ac D. Chrysostomus Homilia XLV. in S. Mathæum ad voiptates hujus sæculi hoc symbolum accomodat, Quemadodum, inquit, acuti vepres undecunque tanguntur ac conringuntur, manus cruentant, eodem modo deliciæ, pedibus, anibus, capiti, oculis, omnibus similiter membris officiunt, rc. Scitè etiam Salomon proverb. XXVI. Spina condita in anu ebrii, sententia est in ore stulti.

XLII.
NEGLECTA VIRESCUNT

Emergens virtus nova ſpernitur, ut roſa brumâ
Expecta: flores fota calore feret.

XLII.

ROSÆ frutex hyberno tempore quasi aridus spinisque solùmodo horridus, carens folijs ac floribus negligatur prorsus vel etiam pedibus conculcatur. Primo tamen veris tempore vix depulso frigore hyberno, beneficio itioris ac temperatioris aëris rursum revirescere & rosas o trudere, antea ab omnibus neglectus, incipit. Non aliter pe virtuti primum sese exercenti & primum emergenti, ua quidem crebrius quàm matura ac omnibus nueris absoluta invidiæ stimulis est exposita, insidias rnere, ac quasi adhuc in herba versantem suffoca- homines mali ac invidi conantur. Unde sæpenumero uidam in primus suæ ætatis vivacitatem in genii & laudalem industriam ad omnia honesta præ se ferentes invidia ac alevolentia aliorum, quasi frigore hyberno non parum rerdantur ac impediuntur, ne scilicet plenam de se spem conptam tempestive adimplere possint. Non raro tamen rurm divino inprimis adjuti auxilio, tanquam aura clemenore conservati ac excitati rursum repullulant, & ad frugem tatam tandem perveniunt. Quod egregium exemplum meo omnes ingenui adolescentes, ad præclaras virtutis actios cupide aspirantes, ante oculos continuo habere, ne nullo odo à recto tramite abduci, sed potius fructus laudabiles suom laborum suo tempore proferre debent. Alibi additur, ON SEMPER NEGLECTA.

XLIII.
NISI FREGERIS, HAUD LICET ESSE.

Ardua vallatur duris ſapientia ſcrupis:
Dulcibus aſt eadem fructibus illa ſcatet.

Deſum

XLIII.

D*ESVMTVM est hoc symbolum ex eruditiss. Emblematis Adriani Iunij, cujus hæc est interpretatio. Nux pinea, quæ olim Cybelæ fuit sacrata, colliculis quibusdam inæqualis ac aspera, miraque duritia, quæ vix ignis vi reserari potest; intus vero nuclei dulces itant, non parum ad alimentum ac diversos hominum rbus utiles. Sic ad virtutem & honestatem ac laudabiles tiones non nisi per labores ac varias difficultates perveniri test, at postea sequuntur suaviss. fructus. Qui omnia Hesios paucis versibus ita eleganter complexus est, ut Socrates commendet apud Xenophontem lib. II.* ἀπομνημον. *Ciceroni quoque vehementer placuerint, ideoque lib. VI. istolarum familiarum ad Leptam, monuerit amicum sun, ut filium ipsius jubeat Hesiodea ista ediscere, semperque bere in ore:*

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα,

uos Erasmus satis eleganter vertit in latinam linguam, in Adag.

Simonides etiam apud Clementem Alexandrinum lib. IV. romotum, habitare virtutem δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις, *est, in rupibus difficilimis, dixit. Ac Ovidij est præclarus ersus.*

Gloria difficili parta labore venit.

Pertinet autem huc omnia proverbialis Plauti sententia: Qui è nuce nucleum esse vult, frangat nucem. *poterit cum Hieronymo forsan & sic accipi, Qui quærit animi pabulum arcanis litteris, scrutetur sub allegoria involucro conditum ysterium.*

XLIV.
CONCORDIA CORDI[A]
ET ORIS.

Persea fert cordis fructus, folia æmula lingu[æ]
O utinam in cunctis hæc bene juncta forent

Fructu

LXIV.

FRVCTVS arboris Perseæ formam cordis repræsentare, folium autem cum lingua similitudinem habere Plutarchus quoq; in libello de Iside & Osirede notavit, cum in Ægypto Harpocrati hæc arbor fuerit dicata, cujus eteres mentionē fecerint; & inter recentiores Carolus Clusi- s in suis observationibus Hispanicis diligenter descripsit ac lineavit. Plinius tamen cum Persico arbore (cujus forsitan nnihil congener est specie autem differt) videtur quodam- odo confundere Docemur hoc symbolo, veritatis orationem ebere esse simplicissimam, ac undique sibi constare: unde Ger- anis proverbium quoque ad huc frequens est volentibus Cor linguam oportere unum idemque esse Quod utinam hodie, uoniam,

Candor in hoc ævo res intermortua pæne est,

lures diligentius observarent, cum profecto, secundum B. Na- ianzeni dictum graviss. πᾶν ὅ περιποιητὸν ἐδὲ μόνιμον, *id est, nihil simulatum possit esse diuturnum. Videmus au- & quotidie experimur, potius jam nimis vere in multos cō- enire istud Ciceronis, in quadam Epistola ad Quintum fra- rem dictum, ubi ait: Multis simulationum involucris tegi- ur & quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusque na- ura: frons, oculi, vultus persæpe mentiuntur: lingua autem piss. Definit vero idem Cicero Veritatem libr. II de inven- ione, per quam immutata ea quæ sunt, aut ante fuerunt, aut utura sunt, dicuntur. Ad veritatem autem amplectenam Sophoclis est egregia cohortatio.*

Θάρσει, λέγων τἀληθὲς, ἐσφάλῃ ποτε.

Bono sis animo, vera dicendo nunquam erraveris.

XLV.
CITO NATA CITO PEREUNT.

Quid certat tardæ citò nata cucurbita pino?
Interitu celeri, quæ citò nata, cadunt.

Alciat

XLV.

ALCIATI hoc est Symbolum, quod Petrus Crinitus de honesta disciplina lib. II cap. XIV. longe ante ipsum in hunc mundum exposuit. Sata est olim Cucurbita juxta pinum arborem procerissimã. Cum vero mul- pluviis ac cœli temperamento, hæc plurimum crevisset, las- vere cœpit & ramulos audacius porrigere, jamque in pinum ebat & in suos ramos audebat frondes involvere, prægrã- sua poma ac virescentia ostentans. Tanto itaque fastu ac solentia intumuit, ut pinum ipsam ausa sit hoc pacto aggre- Et vides ait, ut te jam supero, utque folijs ac virore præsto. m pinus, quæ senili prudentia præstabat, nihil mirata cucurbitæ insolentis audaciam, sed respondit: Ego vero hic ltos calores & hyemes, variasque temporis adversitates tuli, adhuc tamen integra consisto; tu vero ad primos rigo- minus habebis audaciæ: nam frondes concident, & vires- e desines. Hunc apologum integrum placuit huc afferre, andoquidem opt. in omnis generis ardeliones & agyrtas, & aros audacesque Empiricos nostrorum temporum convenit, i si quando nescio quam momentaneam gloriam ac felici- em suis fraudibus ac ostentationibus conquisiverint, qui- s etiam probis & doctis viris audacter insultare non eru- cunt, pauló post tamen ubi serió aliquid tractare congun- r, & ad rem ipsam perventum est, concidunt ac tanquam nivenditores ipso fumo pereunt. In illos Plauti illud in udolo congruit:

Quasi solstitialis herba pauli sper fui,
repente exortus sum, repente occidi.

Alibi apponitur, BREVIS HÆC EST GLORIA, vel ex artiale, IMMODICIS BREVIS EST ÆTAS.

XLVI.
TURPIBUS EXITIUM

Cantharidum rosa mors. Sic luxus deliciæque
Enervant animos eripiuntque virum.

Can-

XLVI.

CANTHARI ac Scarabei & hujus generis insecta plurima ita fœtoribus ac sordibus, ex quibus originem duxerunt, delectantur, ac illis sustentantur, ut contrà odorum suavitati planè exanimentur ac pe-t. Ideoque Rosis insidentes scarabei vel cantharides tor-re, vel tandem emori dicuntur. Ad hunc modum molles fœminatos in suis voluptatibus ac deliciis, quæ non solum ri, sed menti quoque obsunt, plurimumque nocent, paula-ontabescere ac tandem illicito luxui interitu suo meritas s luere constat. Quod Claudianus lib. II. ad Stiliconem te explicavit, versibus, qui sunt omnibus notissimi :

Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper &c.

Silius quoque Italicus breviter hæc exposuit.

Ad spice late
Florentes quondam luxus quas verterit urbes,
Quippe nec ira Deum tantum, nec tel i, nec hostis,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas:

rius in suis Hieroglyphicis refert, Hanibali alioqui duro, Capuanas delicias tandem effœminato, non abs re scu-lebuisse offerri, in cujus medio Scarabeus fuisset depictus, udique rosarum serta ambirent, significatione eadem, hoc symbolo exprimere voluimus Hinc prudenter Mu-elegit potius. νοσῆσαι, ἢ τρυφῆσαι. τὸ μὲν γὰρ, *ait* νο-μόνον βλάπτει τὸ σῶμα. τὸ δὲ τρυφᾶν ἄμφω φθείρει, ψυχὴν τε καὶ σῶμα: *Morbus corpori so-ocet: ac luxuria utrumque corrumpit, & animam rpus.*

SIT

XLVII.
SIT MODUS IN REBUS.

Sit tibi, ne noceat, vini moderatior usus:
Prima sitim, curas altera pocla levent.

XLVII.

DESVMPTVM est hoc Symbolum ex Horatii versibus,

Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines,
Quos ultra citraq; nequit consistere rectum.

Monemur autem hic inprimis, vino esse sobriè ac ...ισμένως. (ut loquitur Theognis) utendum ad virum ...ilitatarum recreationem & lætitiam quidem, sed non ebrietatem, quod etiam ubique in sacris literis serio nobis ...ponitur ac explicatur. Vnde D. Basilius in sua luculenta ...dam de Ebrietate oratione, hanc non immerito vocat ...ρόπολιν, id est, arcem omnium flagitiorum. & Athenæus .X. μητρόπολιν πάντων τῶν δεινῶν. Quod ut ubique ho...ibus inculcatur: ita certe deplorandum est nihilominus ...vitium maximè detestandum, adhuc esse non solum nimis ...mune, sed apud multos ferme haberi virtutis loco, cui et... præmia proponantur, ut olim ab Alexandro & Mithri... factum accepimus, iis qui plurimum biberint. Explicat ...em adhuc melius hoc symbolum carmen quoddam in Mi...osmo, libello elegantissimo nuper impresso Antuerpiæ hisce ...sibus:

Tres vitis profert uvas, tria pocula mensæ,
Si circumspicias, apposita esse vides.
Muta tribus vicibus docet hæc pictura bibendum,
Scilicet ut sedent pocula prima sitim,
Altera rancorem crudo de pectore pellant,
Firma valetudo quo tua membra beet;
Tertia sed misce tibi pocula propter amicos,
Inter quos maneant gordia vincla decet.

...uli autem Græci Comici in eandem fere sententiam ...us latinè vertit Henr. Stephanus.

BENE

XLVIII.
BENEVOLUS ATQUE BENIGNNUS.

Qui semiclauso connivent germine flores
Dilatati, aries quando favebit, erunt.

Sci

XLVIII.

SCIPIO reversus ex Africa, & primus triumphaturus de Hannibale, jussit ut milites octavæ legionis, qui primi etiam castra Carthaginensium oppugnaverant, ac Ducis eorum insignia abstulerant, non solum die trium-
ili manu gestarent fasciculum rosarum, sed in posterum
oque in clypeis similiter depictas rosas usurparent posterior-
que Scipio post expugnationem & destructionem ultimam
entissimæ urbis Charthaginis, voluit milites undecimæ le-
nis, qui etiam ipsi ante alios omnes muros conscendisset, eas-
Rosas in suis armis & scutis gestare, atque hoc modo cum
is Scipionis curru triumphali undique rosis similiter exor-
o urbem ingredi. Sic apud Homerum legitur Achillis scu-
rosis fuisse insignitum, nec non cassides Hectoris atque Æ-
Rosæ itaque hoc loco nondum planæ maturæ ac apertæ in-
ant allegoricè juvenilis animi, heroica virtute præditi in
cipe expectationem singularem, qui ratione ætatis, sua
ilia ac facta nondum omnibus potest probare nec cunctis
otoscere. Additur autem supra rosarum frutricē in regione
sti signum Arietis, quod veteris tempus amœnum nobis
adducere, & illi quasi præesse quo tempore Rosæ maximè
ent, & ob suaviss. odorem inprimis expetuntur. Non igitur
ratione hoc symbolo uti in sua juventute Virginius Vrsi-
filius Pauli Iordani, eoquo innuere voluit, magnam spem
llocare in benevolentia ac gratia sui avunculi Cosmi Me-
s Magni Ducis Hetrurira, cui Arietis signum, ut etiam
gusto Cæsari, fuit in horoscopo.

XLIX.
NON INFERIORA SE-CUTUS.

Solis ut hunc florem radiantia lumina versan
Dirige sic mentem Christe benigne meam

E

XLIX.

EST egregia quædam planta admiratione sanè digna, ante paucos annos inter exoticas ad nos quoque allata, quæ ubique jam in hortis colitur, quam Chrysanthemum Peruvianum à loco natali, à forma plantam maximam, Florem solis vero propter effectum & similitudinem, nominant: quidam Bellionem Plinij esse opinantur, incerta tamen (meo judicio) conjectura. Hæc intra sex vel ad summum septem mensium spatium, ex quo terræ semen ipsius mandatum, eo pervenire solet magnitudinis, ut humani brachii crassitiem, & altitudinem duodecim vel plurium cubitorum excedat. Quemadmodum verò florum densitate ac multiplici foliorum numero. Pæoniæ nonnihil cedit, ita seminum copia, quibus altera caret, hanc longe superat, nam eorum ultra mille in uno cippo numeravimus. Cum itaque hic flos etiam solem semper respiciat, adque ejus radios sese plurimum pandat, & superiora semper respiciat, decet nos etiam multo magis ad verum datorem & largitorem omnium bonorum πρὸς οὐρανὸν continuè oculos mentis attollere, nec terrenis, caducis ac voluptariis bonis quasi humi jacentes semper inhiare: ostendentes secundum Platonem quoque nos esse cœlestes plantes. Genuæ in palatio Franisci Leccani aliud symbolum pulcherrimum huic non dissimile legitur, E COELIS LVX, EO INTVERE. Sic Boeth. de consolatione,

Quem, quia respicit omnia solus,
Verum possis dicere solem.

L.
SI RECTE FACIES.

E Lauro, Quercu atq; Olea duce digna corona;
Prudentem, fortem, pacificumque decet.

Sertum

L.

SERTVM *vel corolla ex triplici genere ramusculorum, nimirum ex Lauro, Quercu & Olea contexta, ac cuidã sacræ Aræ imposita consecrataque, allegoricè nos monet ut harum arborum naturam ac proprietatem imitemur, & secundum mysticum earum sensum vitam nostram universam integritati ac pietati consecremus. Per Laurum enim Appollini dicatam, studium prudentiæ & rerum causas investigandi intelligimus, unde Dionysus* μαντικὸν φυτόν, *id est, arborem vaticinatricem vocat, in quem finem Lauro propter singularem doctrinam poëtæ coronabantur: nam à fulmine id est temeritate & ignorantia immunis esse putabatur. Quercus vero Iovi sacra fuit tanquam prima arborum ac propter incorruptam ipsius materiam, & diu durabilem, fortitudinem ac constantiam animi exprimit, quibus contra sensuum aberrationes ac illecebrarum fortuitarum insidias nos munire debemus. Oleam denique Palladi attributam, pacis esse symbolum non solum Græcorum* μυθολογίαι *& nũmi antiquorum plurimi testantur, sed etiam sacræ litteræ passim indicant. Post diluvium enim à Noë Columba emissa ex Arca, ac celeriter reversa surculum Oleæ attulit, quo indicio Noë lætatus sensit diluvii tempestatem jam sedatam, & terram rursum esse ab eluvii aquarum liberam. Inscriptio est ex Horatio illo:*

--------Rexeris, ajunt,
Si rectè facies. *Quo & Ausonius allusit:*
Qui rectè faciet, non qui dominatur, erit Rex.

LI.
ALITER COELESTIA DURANT.

Ah quàm forma rosas cito deficit inclyta pulchras
Non ita cœlestis, quas Paradisus habet.

Ros

LI.

R*OSA inter alios omnes flores, grata ac odorata, brevi quidem admodum tempore durat, sed rursum languescens ac exarescens perit. Similis plane ratio est hujus vitæ nostræ caducæ, fluxæ ac incertæ. Unde ex recentioribus quidam rectè cecinit,*

Utrosa mane viget, tamen & mox vespere languet,
Sic modo qui fuimus, cras levis umbra sumus.

Quæ quidem ad cœlestem pulchritudinē illam nunquam pereuntem, animum nostrum merito debent excitare, ac ad perpetuam illius contemplationem nos assuefacere. Cum ibidem, (secundum S. Paulum I. Corint. II.) ea præparaverit Deus diligentibus se, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, & in cor hominis non ascenderunt. Atque hæc cupidissime expetenda, cæteris vero, si ita acciderit, moderate carendum esse indicant quoque Gregorii Naziazeni *suavissimi versiculi.*

Θεȣ̃ μόνȣ θείων τε ἀπλήςως ἔχειν,
Ὃς τοῖς λαβȣ̃σι καὶ πλέον χαρίζεται
Διψῶν τὸ δίψαθαι, ἀφθόνως ἀεὶ ῥέων.
Ἐν τοῖς δὲ λοιποῖς καὶ φέρειν ἡ ασώγῳ.

Solum Deum & divina concupiscito,
Sumentibus qui & plura largiri solet,
Sitiens sitiri, semper affluens bonis.
In cæteris voto excidens modum obtine.

Hoc de omnibus floribus eleganter exposuit D. Chrysost. Homilia in Genesin XLIII. hisce verbis. Quemadmodum floridum quoddam pratum varios & omnis generis flores exhibet; ita divina scriptura justorum virtutes nobis demonstrat, non ut illorum florum flagrantia brevi tempore fruamur, sed ut perpetuam inde utilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus, ut per omne tempus, si volumus, eorum suaveolentia frui possimus.

LII.
INSPERATA FLORUIT.

Floruit Aaroni vi numinis arida virga:
Me quoq; florentem spes animosa facit.

LII.

VIRGA Aaronis. ut habetur Numer. *cap XVII. inter omnes alias virgas Principum Israël sola cœpit germinare ac virescere, ac flores amygdali protulit, indicans Leviticæ tribus electionem ad Sacerdotii gnitatem peculiarem, quoniam nullá alia tribus Israëli-ca cum ea hac in parte conferri potuit, ut quæ præ aliis ad nc dignitatem electa fuerit, quæve tanquam amygdalus ter arbores prima, florem & fructum proferret, cæterisq; ar-ribus anteiret quam virgam ita floridam Iudaicus postea pulus in suis nummis quos siclos vocarunt, designari cura-it. Quod symbolum usurpare Adrianus sextus Pontifex omanus, patria Trajectensis in Belgio oriundus ex familia lorentina non obscura, & hoc pacto ad familiæ cognomen ludere seque præter suam aliorumque spem ad tantum re-nte fastigium fuisse evectum, illo docere voluit. Nemini itur desperandum, sed potius spei bonæ semper incumbendū.* δὲν γὰρ. *ait Chrysostom.* οὕτως τρέφει ψυχὴν, ὡς ἐλπὶς γαθὴ, καὶ τὸ χρηστὰ προσδοκᾶν, *Nihil namque adeo nimum pascit, atque bona spes, & boni expectatio. Apud Gu. aradinum aliud dictum est appositum, nimirum, SEMINE AB ÆTEREO, Comprobans divinitus electam ac conserva-am tribum Leviticam contra* Dathan & *Abiron factiosos, c Aaronis sacerdotii divinique ministerii perturbatores,*

LIII.
PER OPPOSITA.

Livor iners ſtimulos generoſis mentibus ad
Si per fœda roſis allia creſcit odor.

LIII.

PLVTARCHVS *in libello, quem inscripsit,* πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρῶν ὠφελεῖτο, *id est, de capienda ex inimicis utilitate, hoc symbolum docte ad modum & eleganter hisce verbis interpretatur. Sicuti periti agricolæ ro[s]ac violas existimant se odoratiores ac meliores reddere, si [.]a ac capas juxta eas plantent, quod in ea excernatur, quic[quid] aliqui alimenti acerbi aut fœtidi illis in est: ita inimi[cu]s quoque excipiens invidiæ & malignitatis alterius ictus, [b]evolentiorem aliquem amicis secundo utentibus fortuna [red]det atque commodiorem. Hucusque Plutarchus. Hæc quo[que] explicat doctissimus* Costæus *in II. libro de Natura plan[tar]um cap. XLIII. quo in loco inquit: Sed & satione fœtida[ru]m rerum prope flores, odore evadent suaviore, ut si allium [pro]pe rosam collocaveris. Cum enim simili omnia nutriantur, [...] ab allio, si quid terræ fœtidi in est, in suum trahatur ali[me]ntum, quod reliquum est purius remanet, idque in rosæ ce[dit] [...]s nutrimentum, suaviores in ea & succi & odoris est caus[a]. Vt illud addam, calescere vi allij terram, propterea que & [so]lidius & elaboratius esse quicquid in rosam perfertur. Re[cte] igitur Periandri illud huc referemus:* ὅσῳ γὰρ ἂν φθο[νῇς] , τοσούτῳ μείζων γίνῃ πρόξενος ἀγαθῶν τῷ [φθ]ονουμένῳ, *Quo magis utique invidebis, tanto majorum caussa bonorum illi, cui invides.*

LIV.
SI VIVET VIVAM.

Muri hederam, hæc illos, alterno munere, firman
Hic typus expressus mutuæ amicitiæ est.

Hec

LIV.

HEDERA vincire quasi quibusdam brachiis quicquid apprehenderit, arctissimeq; continere solet. Vicissim ergo etiam murorum rudera ea ita sustentantur, ne corruant, ac pariter quoque ab illis conserva-
erigitur, ut hac ratione neutrum sine altero possit con-
. Qui profectò typus est veræ constantisque amicitiæ, de
primis Cicero aureolum libellum illum conscripsit. In
ter alia plurima præclara dicta, etiam hæc commemo-
amicitia, & absentes adsunt, & egentes abundant, &
illi valent, & quod difficilius dictu est, mortui vivunt.
ulò pòst subjungit: Est enim amicus quidem tanquam
dem. Lælius quoque in finem ejusdem libelli commen-
amicitiam, quæ fuit inter Scipionem & ipsum arctis-
tandem hæc addit: Mihi quidem Scipio, quamquam est
ereptus, vivit tamen, semperque vivit. Ac Seneca
stola LXVII scribit: Nihil æque ægrum reficit sicuti as-
um affectus. Non video me mori cum illos superstites re-
o, puto inquam, me victurium non cum illis sed per illos.
Chrisost. ἐδὲν γὸ, ἐδὲν τῆς ἀγάπης γλυκύτερον
ο ἄν. τί γὸ οὐκ ἂν ἐργάσαιτο φίλ⊙ γνήσι⊙;
μὲν οὐκ ἂν ἐμποιήσειεν ἡδονὴν; πόσην ᾗ ὠφέ-
πόσην δὲ ἀσφάλειαν; κἂν μυρίες θησαυρὲς εἴ-
ἐδὲν ἀντάξιον γνησίε φίλε: *Nihil enim, nihil di-*
e queat existere jucundius: Quid enim non effecerit a-
verus? quam non voluptatem? quandam vero utili-
? quantam securitatem? tametsi mille thesauros recen-
hil hoc adverum amicum.

COE-

LV.
COELI BENEDICTI
DITAT.

Verna rigant pluviis languentes nubila flo
Nos Pater, ætherii Flaminis imbre fo

Nu

LV.

NVBECVLÆ mites & irrigua pluviam suavem ac tilem super prata virescentia ac flosculorum variorum amœnitate undique referta leniter effundentes vivifico illo ac suavi humore intra terra viscera racto. plurimum reficere & latiora reddere solent: absque vero, siccitate & squalore plane exarescunt. Vnde Prophe- eremias cap. LI. Dante eo vocem multiplicantur aqua in o. Et Epistola ad Hebraos cap. VI. Nam terra qua imbrem us in se venientem combiberit, & progenuerit herbam ac- odam eis per quos colitur, recipit benedictionem à Deo. At profert spinas ac tribulos, reproba est & maledictioni nis, cujus exitus tendit ad exustionem. Similiter quoque i docti & prudentes, multarum rerum peritia excellentes, a sua à Deo ipsis concessa non invide occultant, sed divi- nprimis auxilio adjuti, de omnibus bene mereri, ac libera- r scriptis dictisque suis egregiis universis prodesse student, genter operam dantes, ne secundum sanctum vatem Da- ẽ, sint tanquam γῆ ἄνυδρος, id est terra sine aqua, aut, madmodum S. Iudas Apostolus loquitur, nubes sine aquis, tantum viventes, sine ulla aliorum utilitate. Sic vir Dei Moyses (ut est in ipsius Cantico Deuternomii XXXII.) op- ut concrescat in pluviam doctrina sua, ac fluat ut ros elo- um ipsius, quasi imber super herbam, & tanquam stilla r gramina.

SVR-

LVI.
SURGET UBERIOR.

Luxuriem segetis castigat falce colonus.
Ingenium præcox reprime: sic sapies.

LVI.

IN agris lætioribus quæque ubertate nimia luxuriantibus, seges interdum tanta fertilitate crescunt & augentur, ut nisi suo tempore nonnihil demetantur, & nimia copia illis detrahatur, seipsas suffocare, ablatis vero superfluis, multo ...m prius crescere uberius soleant. Non aliter quædam nimis ...nbitiosa ac felicia ingenia, plus quàm oportet sibi tribuen...a, ac ideo omnia audacter ac præcipitanter agentia, sæpè se...sa vertunt ac consumunt: at si interdum falce moderationis ... humilitatis reprimantur ac castigentur tum demum fru...usmaturiores ac præstantiores producere consueverunt; con...a præcocia & nimium luxuriantia ingenia sæpè in ipsa qua...herba suffocantur. Nam *juxta Senecam, ad maturitatem ...n pervenit nimia fœcunditas. Quò pertinet D. Augustin. ...ð um in Epistola I. ad Maced. Quædam acutiss. & excellen...ß. ingenia tanto in maiori errant, quanto confidentius tan...tam suis viribus cucurrerint, nec suppliciter ac veraciter ...eum, ut viam sibi ostenderet, petiverint. Sed hæc de inge...iorum luxurie, quæ modum jam excessit, intelligimus. Ca...roquin vera est Ciceronis II. de Orat. sententia: Volo se effe...t in adolescente fœcunditas: Nam facilius, sicut in vitibus ...vocantur ea, quæ se nimium profuderunt, quam si nihil va...t materies, nova sarmenta cultura excitentur: Ita volo esse ... adolescente, unde aliquid amputem. Non enim potest in eo ...ccus esse diuturnus, quod nimis celeriter est maturitatem ...secutum.*

LVII.
SIC VITAM INVENIES

Spica attrita manu sua grana effundit ad usus:
Sic ostende acta, qua meditata tenes.

Spi

LVII.

SPICÆ jam matura inter duas manus nisi continuè fricentur ac valide exprimantur, grana frumenti in illis conclusa inde non possunt excuti vel rectè colligi, quibus ita expressis convenientissimum illa alimentum generi humano prabent. Ita etiam quantumvis praclara cogitationes de rebus tam sacris quam profanis, nisi ad actum, ut dici solet, traducantur, parum utiles esse solent. Vnde etiam Cicero I. de officiis ait, Virtutem omnem in actione positam esse, quod sumsit ex luculenta de hac re disputatione Aristotelis in X. Ethicorum Nicomach. Sane autem succinctum est Plutarchi illud. Ἀνδριάντα μὲν τὸ σχῆμα: ἄνδρα δὲ ἡ πρᾶξις κοσμεῖ; Statuam figura, at virum decet actio. Nec minus illud Cyrilli: οὐκ ἐνὶ γὰρ παραχρῆμα λαμβάνειν τὰς ἀρετάς. σμικροῖς γὰρ τὰ μέγιστα πῶς ἄν τις ἕλοιτο πόνοισιν; Non ita subito datur virtutem adipisci. Quo pacto namquis maxima exiguo capiat labore? Nic. Reusnerus in II. parte suorum Imperat. symbolorum, ex D. Chrysostomo desumptum attribuit FL. Valerio Constantio Imp. Rom. ejusmodi symbolū, VIRTVS DVM PATITVR VINCIT. Quod inprimis de Christiana pietate ac virtute intelligendum, quemadmodum praclare dicitur in Epistola ad Hebraos cap. XII. πᾶσα παιδεία πρὸς μὲν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης. ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης: Omnis castigatio prasens quidem non videtur esse gaudii, sed molestia. At postea fructum tranquillum justitia reddit iis, qui per illam fuerint exercitati.

LVIII.

DEPRESSA RESURGIT.

Fortis ab adverſis animus præclarior extat:
Pondere ſic preſſus ſurgit acanthus humo.

Aca

LVIII.

ACANTHUS ea herba esse putatur, quam vulgo à similitudine foliorum cum pedibus ursinis, Brancam ursinam Italicam vocant, & apud nos quoque hoc tempore excolitur. De qua Vitruvius libr. IV. cap. I. storiam refert ejusmodi: virgo civis Corinthia jam matu- nuptiis, implicata morbo discessit. Post ejus sepulturã, qui- s ea viva delectabatur poculis, nutrix collecta & composi- in calatho pertulit ad monumentum, & in summo colloca- t, atque uti ea permanerent diutius sub divo, tegula texit. calathus fortuito super acanthi radicem fuerat collocatus terim pondere pressa radix acanthi media folia & caulicu- circa vernũ tempus profudit, cujus cauliculi secundum la- a crescentes, & ab angulis tegulæ ponderis necessitate ex- ssi, flexiones in extremas partes volutarum facere sunt co- ti. Tunc Callimachus Statuarius præteriens hoc monu- entum animadvertit calathum, & circa foliorum nascen- n teneritatem, delectatusque genere & formæ novitate, ad exemplar columnas apud Corinthios fecit. Hactenus Vi- uvius. Vt igitur hæc herba melius crescit ac elegantius, si nihil prematur: sic etiam animus fortis & sua virtute in- ctus contra omnes insultus fortunæ, in adversis semper sese gis exerit, ac multo clarius omnibus conspiciendum præbet de Lucanus.

--------- serpens sitis, ardor arenæ,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.
Lætius est quoties magno sibi constat honestum.

Camillus de Camillis in Italicis symbolis addidit, PRES- TOLLITVR HVMO.

LIX.
SERVARI ET SERVARE MEVM EST.

Seq; aliaq; prudens matrona à crimine servat:
Purtorem milium ceu procul esse facit.

Milio

LIX.

MILIO quandam peculiarem vim naturalem inesse constat, non solum longo tempore (propter suam siccitatem potissimum) seipsum, sed alia multa, quæ in illius acervis reconduntur, conservandi à ruptione ac putredine, qualia sunt Rhabarbarum, Cam[illegible]ra & similia non pauca. Typus certè valde appositus ma[illegible]næ pudicissimæ, quæ semper castitatem, honestatem & o[illegible]em virtutem huic sexui convenientem & necessariam oculis habere & non solum sedulo curare debet, quo pacto [illegible]sam, sed etiam omnes que illius fidei sunt commissæ ab o[illegible]i labe & turpitudine integras ac inculpatas semper con[illegible]vet, in quam vere illud Senecæ in Octavia competit,

Probitas, fidesque, conjugis mores, pudor,
Placeant marito. ——— ———

Ac secundum Aristotelem in Oeconomicis, non tantum [illegible]or vestimentorum, nec excellentia formæ, nec auri multi[illegible]lo ad laudem mulieres valet, quantum valet modestia in [illegible]us, ac studium honeste decoreque vivendi; similiaque de [illegible]lieris vero ornatu scripsit Phintys Callicratis filia Pythagorea, ut apud Stobæum legimus. Hoc igitur symbolum eam ob [illegible]ssam sibi elegit usurpandum illustrissima Marchionis Va[illegible] conjunx Maria de Arragonia, specimen & imago certissi[illegible] omnis honestatis, castitatis ac prudentiæ, quæ in hunc se[illegible]m potest cadere: de cujus laudibus plura, qui volet legere [illegible]erit apud Paulum Iovium & alios scriptores Italicos pas[illegible] in eorum scriptis. Alibi non minus elegans & vetus di[illegible]m additur, SERVATA VALEBUNT.

LX.
INVICTA MANEC

Syrius ut flagret, viret ac perfusa liquore est:
Candida sic durent pectora firma fide.

No

LX.

NON caret admiratione, parvulam hanc, at elegantem plantam plerunque sabulosis ac udis locis, interdum etiam umbrosis sylvis provenientem, & quæ cum capillaribus herbis magnam habet affinitatem, veteribus forsitan ignotam, ad multos morbos tamen efficacem, quantumvis etiam æstate ardentissimis solis radiis sit exposita; nunquam tamen folia ipsius, cava instar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destitui, eorumque lanuginem admodum teneram guttulis quibusdam pellucidis semper madere, unde etiam nomen sorita est, ut Rorem Solis ac Rorariam recentiores nuncuparint, de qua Chymici nescio quæ arcana prædicant, ut Isaacus Hollandus proprio scripto testatur. Illustris profecto hæc imago est, nos etiam in summis caloribus ac æstibus calamitatum & afflictionum nunquam flacessere aut succumbere, si ex sacratiss. verbi divini fontibus vividum semper ac roscidum succum, qui nos subinde recret, alat ac sustentet, hauriamus. Qui alioquin nimium rerum humanarum ac caducarum cupiditate dissipatus ac consumtus, perpetuum marcorem, & tandem interitum perniciosum producit. Unde Chrysostomus in Epistolã S. Pauli ad Corinth. serm. XXVI. Τότε γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ καθαίρεται, ὅτε διὰ τὸν Θεὸν θλίβεται, id est, Tunc enim anima purgatur, quando Deo volente affligitur. Quo in loco plura admodum utilia idem sanctus & disertus pater exponit, quæ hîc recensere nimis longum foret.

LXI.
NUNQUAM LANGUESCIMUS.

Impavidum invictumq; animum signas amarante:
Et vegitis senibus grata corona tua est:

Diosco-

LXI.

D*IOSCORIDES Helichrysum nominat quoque Amarantum*, ἀπὸ τοῦ μὴ μαραίνεσθαι, *id est, quod nunquam marcescat. Sed Plinius diversam ab eo plantam, purpureo flore praditam ita vocare ...tur, quam Itali* fior velluto *appellant, puellis ob colo... vividum & perennem ad coronas texendas gratiss. ...rtim hyberno tempore, ubi vividum suum colorem ...c retinet Fasciculum ex hisce floribus spicatis colli...m, in signo sive vexillo suo militari depictum gestavit ...simbolo egregius copiarum equestrium ductor Fabricius ...valdus Neapolitanus, quo voluit innuere, se in omnibus ...s, qua spectent ad sui regis autoritatem & utilitatem ...ervandam, semper impigrum praestiturum, nullosque ...res aut pericula unquam subterfugiturum, sed sine in... ...issione animo prasenti ac intrepido provinciam sibi de...ndatam pro virili administraturum esse, secundum ...gilianum istud,*

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

...Annotat vero Pierius quoque in suis Hieroglyphicis vete... ...llorum capitibus, qui valetudine integerrima viribusq; ...xtremum senectutis vegeti vixissent, solitos fuisse Ama...tinam corollam imponere, propter eandem, quam jam ...dimus, rationem.

CADV-

LXII.
CADUCA VOLUPTA

Hæc rosa centuplici ceu flore decora, caduca e
Sic formæ & vitæ mox perit omne dec

Teophr.

LXII.

THEOPHRASTUS scribit esse genus quoddam rosarum circa Philippos in Græcia, centum folia continens, cujusmodi Plinius ex Pangæo in Campaniam transplantatas perhibet, quales nunc rosæ apud nos ue, quamvis rarius, inveniuntur. Sed nullum, meo io, florem pleniorem elegantiorem & pluribus foliis re-m vidit hæc nostra ætas (harum rerum ad curiositatem tudiosa) quàm Pæoniæ ex Hispania, ut ajunt, primum æ, & jam ubique in hortis instructioribus frequentatæ, in unico flore ultra quingenta folia me aliquando nu-tre memini. At superveniente pluvia, vel nimio sole nte, subitò folia decidunt &, decor omnis abit. Quod in vita nostra caduca, fluxa ac incerta(τὸ γὰρ ἀνθρώπι- παντελῶς πάγιον βέβαιον: Humana enim non sunt omnino a, inquit Plato in Epistolis) unusquisque observare, e ideo fallacibus voluptatibus, quas brevissimas inter. longissima comitantur incommoda, minime indulgere t.

estinat enim (*secundum Iuvenalem*) decurrere velox
losculos, angustus misseræque brevissima vitæ
ortio, dum bibimus, dum serta, unguenta, puellas
oscimus, obrepit non intellecta senectus.

Idem etiam Ovidius monet hisce versibus

mà bonum fragile est, quantumque accedit ad annos,
Fit minor, ac spacio carpitur ipsa suo.

llij addiderunt. MVLTIPLEX, MOX NVLLA, indican- simul & vanitatem & brevitatem mortalis hujus ac nentanea nostra vita.

TE

LXIII.
TE STANTE VIREB[O]

Pyramidis ſurgentem hederam munimine cer[...]
Talis ſtat pietas fulta favore Dei.

Qu[...]

LXIII.

QVANQVAM Hedera sit ex numero istarum plantarum, quæ nunquam folia amittunt, sicuti quoque Olea, Myrtus, Palma, Pinus, Cupressus, &c. nihilominus tamē levi momento vel propter ipsius tem-is incommoditatem, vel soli imperfectionem, aut alia de-ssa decrescit & interdum plane exsiccatur. Vnde Cardi-is Lotharingus Pyramidem hederæ vestitam, in cujus a-Luna est apposita, quæ Regis Galliæ Henrici II. fuit sym-m, usurpavit, eo designare volens, tam diu Hederam, id ipsummet in virore ac felicitate perstiturum, quousque Henricus herus illius floreret, illumque instar Pyramidis ndaret. Idque unusquisque alius fideliter ac pro viribus riori alicui Domino inserviens, ac vicissim illius benevo-iam ac favorem experiens sibi accommodarē poterit. Sed to adhuc rectius ad verum Dei cultum & honorum sferre hæc licebit, Nam sicuti videmus hederam, vitem, lum salictarium, & alias hujus generis plantas, propter ecillitatem, innixu ad arborem, palum, vel murum ege-a persuasum esse nobis debet, nos non posse alia ratione ul-surgere, crescere vel florere, quàm accessu ad Deum Opt. :. & gloria ejus pro viribus tuenda. Et in hoc quidem mur nunquam: in illo fortassis sæpius. Oraculum enim est nographi: μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας : ἐπὶ υἱοὺς ρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. Academici occulti Brixi-habent columnam, circa quam Smilax planta invol-o ascendit, cum tali dicto, VT ERIGAR.

MOL-

LXIV.
MOLLIS FUIT HERBA SUI
VNDIS.

Qui sapit, ille animũ peregrino obdurat in o
Coralium extra undas sic abit in lapide

Cor

LXIV.

CORALIUM. (*inquit Dioscorides lib. V cap. XCVII.*) *marinum esse fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atque emergit, tanquam offuso aëre protinus concrescat, atque ideo Lithodendron voca-*
r. Unde Ovidius in libro IV. Metamorphos. in Fabula de
ndromeda ac Perseo ejus proprietatem ita describit.

Nunc quoque Coraliis eadem natura remansit,
Duritiem tacto capiant ut ab aëre, quodque
Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum.

Ac libro XV. ejusdem operis inquit.

Sic & Coralium, quo primum contigit auras.
Tempore, durescit, mollis fuit herba sub undis.

Ad eundem modum etiam illi, qui patria ac propriis lari-
relictus, ubi moliter ac delicate vivere eis licuisset, sine
nen aliquo fructu ac utilitate, instar Ulyssis proposuerunt
lorare mores multorum & urbes, atque laboribus & pe-
rinationibus fructuosis prudentiam, ac rerum laudabili-
copiam ac experientiam sibi comparare, instar Coralii aë-
nndurati judicium confirmatum & stabile ad quosvis ca-
ac eventus tandem cousequuntur, & secundum Hora-
m.

est animus illis
Rerumque prudens, & secundis
Temporibus dubiisque rectus.

Huc pertinet præceptum Isocratis, μὴ κατόκνει μακρὰν *ὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγ-*
γελλομένους. Ne graveris longam viam ingredi ad utilis
cujus doctrinæ professores. Quidque Plato, & alii plurimi
liss. suis peregrinationibus consecuti sint, nemini est ig-
um.

LXV.
NATURÆ MATURAVIT OPUS.

Quod natura brevi maturum tempore perdet,
Cur adeò, huic fatum vim properare, doles?

Cum

LXV.

CVM Propheta Ionas ex urbe Ninive radiisset, ac defatigatus, frustraque expectans finem suæ prædictionis, quievisset sub pergula hederæ sibi constructa, (ut habet antiqua versio: alii enim cucurbitam interpreta-[sunt:]) somnumque cepisset: vermis quidam circa radicem e-[ro]sit stipitem, ut paulò pòst hedera plane aresceret ac periret. [Q]uare Propheta radiis solis graviter percussus, atque è somno [ex]citatus, à tàm vili vermiculo tam optatam sibi commo-[d]itatem fuisse ablatam gravissimè lamentabatur. At Do-[m]inus DEVS hoc pacto illi voluit demonstrare, quantopere [er]raret, molestè ferens prædicationem suam de Ninivitis ra-[tu]m non haberi, nec perpendens, cum tantopere ipse doleret ja-[ct]uram illius Hederæ eum à calore solis defendentis, quanto [di]splicere Deo deberet, tam magnam urbem præsertim veram [p]enitentiam agentem, perire. Hoc exemplo quidam magnus [v]ir (ut scribit Camillus de Camillis in suis Italicis symbolis,) [...]ipsum voluit consolari ac ad patientiam constantiamque [a]dmonere, propter obitum filii sui magnæ expectationis, per [h]ederam indicans præclaram spem de eo jam conceptam, per [v]ermem autem ipsius mortem. Præclarè autem Philippides;

τὸν ἀναγκαίως ἔχει
Βίον θερίζειν, ὥσπερ κάρπιμον στάχυν:
Καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν δὲ μή.

Sed necessarium est
Vitam demeti, velut gravidas spicas:
Et alium vivere, alium non.

LXVI.
LÆTAMUR GRAVIOR. PASSI.

Non æstu cytisus, non frigore, non nive læsu
Spernere magnanimos omnia dura doce.

Cytisun

LXVI.

CYTISVM fruticem (qui jam de sententia D. Marantæ & Matthioli aliorumque existimatur nobis esse notus) scribit Plinius lib. XIII. cap. XXIV. inventum esse in Cythno insula, ac inde omnes insulas Cy- das, mox in urbes Græcas magno proventu casei transla- n, miraturque ideo Italiæ esse rarum. Eodem loco addit, :isum non æstuum, nō frigorum, non grandinum aut nivis uriam expavescere, & ut Hyginus adjecit, ne hostium dem, propter nullam gratiam ligni. Qua occassione à Rota, :ripit Scipio Amiratus in Italico suo libro de symbolis, Co- i Polentiæ Neapolitano, strenuo ductori militum, contra 'es cum multis fortiss. viris pro suo Rege expeditionem sus- uro, & nullum laborem aut periculum ipsius caussa detre- :uro, hoc symbolum non sine ratione assignatum fuit. Id- Seneca etiam, de Ira librum tertiũ & ultimum claudens, vi admodum Epiphonemate *explicat hisce verbis: Dum r homines sumus, colamus humanitatem: non timori cuis m, non periculo simus: detrimenta, injurias, convicia, 'icationes contemnamus, & magno animo brevia fera- : in commoda: dum respicimus (quod ajunt) versamusq; immortalitas aderit.*

Ac Livius Decad. I. lib. IV. breviter graviterque dicit: La- & periculum impenditur, unde honor & emolumentum atur. Sic Virgilianus Æneas.

O socii, neque enim ignari sumus ante malorum,
O passi graviora, dabit Deus his quoque finem:
Durate & vosmet rebus servate secundis.

LXVII.
UT PROSIT.

Felix qui potuit ſolerti mente, vel hoſte
In ſua converſo commoda ritè frui.

LXVIII.

Q*VEMADMODVM apes ad omnes quidem flores advolant, quamquam interdum amari aliquid vel acris in se contineant humoris, quales sunt ranunculi & alii plurimi similes nihilominus tamen succum quendam utilem inde exugunt, ex quo non sine admiratione, postea miro artificio mel parant: Sic etiam sedulo magnoque studio ac judicio viris bonis ac doctis annitendum, ut non solum ex optimis ac selectissimis autoribus, sed aliis etiam non adeo commendabilibus scriptis, si quid boni illis insit, omnia ad unicam utilitatem publicam colligant, & posteritati commendent, ut hac ratione prodesse plurimus, nemini autem, si fieri queat, nocere possint. Qua quidem similitudine eleganter suam παραίνεσιν concludit ad Demonic. Isocrates. Et rem ipsam etiam Lucretius lib. III. hisce versibus eleganter expressit.*

Floriferis ut apes in saltibus omnia libant,
Omnia nos itidem depascimur aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.

Huc pertinet quoque libellus D. Basilij, Quomodo sint legendi Ethnici scriptores. Et non pauca hujus generis apud Clementem Alexandrinum habentur, quæ ad excolendum ac confirmandum hac in parte judicium plurimum conducere possunt. Estque Æschyli sententia hæc quoque observatione digna,

Ὁ χρήσιμ' εἰδὼς, οὐχ ὁ πολλὰ εἰδὼς, σοφός.
Qui utilia, non qui multa novis, is sapit,

LXVIII.
LEVITER SI TANGIS, ADVRIT.

Læditur is meritò parvum qui negligit hostem,
Fortiter urticas qui premit, ille ſapit.

Vrtica,

LXVIII.

URTICA ob subtiles adeo acutosque foliorum aculeos, si manibus leniter contrectetur, magnum post se pruritum & acrimoniam satis molestam relinquit; contrà vero si plana manu fortiter comprimatur, pa-[illegible] nocere potest. Quo exemplo indicatur, exigua pericula [illegible]ndoque si negligantur, nec illis tempore præsenti animo ob[illegible]m eatur, non contemnendas vires sumere, & hominibus [illegible]dem plurimum exhibere negotii. Unde etiam veteri pro[illegible]bio Germanico admonemur, parvum hostem, & exiguum [illegible]nus non temere esse contemnendum, cum utrumque prin[illegible]o neglectum levi aliqua occasione vires sumere, & non[illegible]quam plurimum damni inferre consueverit. Quare, ut [illegible]a monet,

Principiis obsta; sero medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

Et ut Phocylides : ἀρχόμενον τὸ κακὸν κόπτειν, *Similiter Persius Sat. III.*

[illegible]lleborum frustra, cum jam cutis ægra tumebit,
Poscentes videas; venienti occurrite morbo.

De hoc symbolo quidam eruditum hoc carmen composuit.

Molliter urticam si quis tractaverit, uret,
Et timidas lædit tacta borago manus.
His tamen intrepido franguntur spicula pressu,
Hacque omnis subito pellitur arte dolor.
Res age, non magnis nec neglige viribus hostem,
Sed leve, quo poteris robore, tolle malum.

LXIX.
BREVIS EST USUS.

Vita fugax, quàm caussa levis tua stamina rump[it]!
Pulsa levi flatu sic Anemona cadit.

LXIX.

FLOS *Adonidis apud poëtas, ac præsertim Ovidiū Anemone vocari videtur, cujus plures sunt species, flores elegantes sed caducos, profert phœniceos, lutheos purpureo, & albos quoq; Alii florem Adonidis vocant quan- m plantam, quam Herbarii Camamelum rubrum quoquo pellant. Flos itaque Anemones ut est pulcherrimus, sic levi ntorum impetu, aut solis calore languescit & dicidit, ejus- e semen pariter facilè in pappos abit. Desumptum autem symbolum ex Ovidii X lib. Metamorphos ubi hi versus le- ntur:*

Nec plena longior hora.
Facta mora est, cum flos de sanguine concolor ortus,
Qualem quæ lento celant sub cortice gramen.
Punica ferre solent, brevis est tamen usus in illo.
Namque male hærentem & nimia levitate caducum.
Excutiunt iidem qui perflant omnia venti.

Estque hic typus quoque vitæ humanæ brevis ac fragilis, uti in multis aliis symbolis à nobis dictum est. Quidam re- runt ad pulchritudinem sexus muliebris, qua sæpè nimium perbire seseque efferre solent fœminæ, cum secundum Sene- m in tragœdia Octavia, Florem decoris singuli carpant es. *Rectè etiam Isocrates:* κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνάλωσεν, ἢ νόσος ἐμάρανε. *Pulchritudinem aut tempus bolet, aut morbus corrumpit.*

Alij habent: GLORIA VENTO DISCVTITVR. *Nam nemone nunquam se aperit, secundum Plinium libr. XXV. p. XXII. nisi vento spirante, unde & nomen accipit, & fa- ilem rursum eodem vento flores & semina discutiuntur. Quod gloriæ vanæ & instabili, que non virtute solida nititur confirmatur, rectè possimus accommodare.*

DVM

LXX.
DUM RESPICIS ERIGOR

O Sol justitiæ, sine te non fluctibus atris
Curarum potero tollere Christe caput.

De

LXX.

DE Loto multa scripserunt veteres, Theophrastus; Dioscorides & Plinius, ac tradiderunt sole accidente comprimi occludiq́ꝫ, ad ortum autem aperiri; qui seorsim Nymphæam quoque descripserunt. Sed ellentissimus D. Medicus Venetus Prospser Alpinus in curatissimo libro de Ægipti plantis nuper publicato, pro- studet, omnino unam eandemque plantam esse Lotum ymphæam cum multis annis, quos in Ægipto medican- ansegit, hanc plantam diligenter inquisiverit: sed fa- seplane omnes proprietates in Nymphæa observasse, quas olim autores tribuerunt, nec aliam Lotum in tota ista ne inveniri: quanquam, ut verum fatear, in radice a sit diversitas. At dubitari possit num in Euphrate crescentis, cujus potiss. meminere Theophrastus ac Pli- , aliqua sit differentia nec ne cum Ægyptia. De caussa hujus proprietatis, sive jam Nymphæa & Lotus idem seu non, disputat Theophrastus lib. II. de caussis plan- m cap. XXV. à quo tamen nonnihil dissentire videtur sCæsar Scaliger in suis commentariis ad eundem librum, uibus nimis longum esset hic differere, quare ad ipsos es remittimus studiosum lectorem. Est autem signifi- hujus symboli cum aliis non paucis à nobis propositis nunis, nimirum omnes nostras cogitationes & actiones dere à radiis æterni solis, Dei Opt. Max. qui sua divina ate & gratia omnia vivificat, conservat, & in lucem rt. Alii addunt: Sic ALMA LUX MIHI. quidam in more habent positum, ad ἐρωτικὰ nmodant.

MO-

LXXI.
MODESTA JUVENTUS HONESTA SENECTVS.

Disce puer virtutem ex me, nec flore superb
Matura tollat fruge senecta caput.

V

LXXI.

VIDIT inter alias rariores stirpes hanc etiam novam plantam nostra ætas, quam vocant Turcico vocabulo Tusai; nam Constantinopoli allata est: alii Lilium Persicum, à natali loco, vulgo ob similitudinem ...am imperialem sive regiam appellant, quam peritissi... ...erum simplicium Carolus Clusius, summus meus ami... ...ad Hemerocallidem veterum non malè referri posse exi... ...t. Hujus flos maturus expanditur ac in suis propriis pla... ...rsum flectitur, at qaumprimum flaccescere incipit; suc... ...t illi satis magna capita, (ut quandoq; in lilio rubro fie... ...t,) quæ excluso flore statim sursum eriguntur, ne scilicet, ...rsum dehiscerent diutius, semina nondum matura pu... ...nt ac excidant. Sic juvenes. quantumvis ingenij, vel ...is atque fortunæ bonis ornati, singulari modestia sese ...ittere, nec ante tempus, (quod sæpe fiere videmus) exul... ...superbire, & insollentiæ cristas erigere debent, cum se... ...um Salustium in bello Iugurt. contemtor animus & su... ...a, commune nobilitatis sit. Contra vero senes jam pru... ...a & usu rerum confirmati, autoritatem suam tueri, ac ...monendo præcipiendoque aliis præire jure ac merito pos... Vnde etiam Cicero in lib. de senect. ait, Apicem senectu... ...e autoritatem. Et Euripides jubet expeti senum consue... ...em.

Ὁμιλίας δὲ τῶν γεραιτέρων φίλει: *Conversa... autem seniles ama. Notandum vero quod negligentia ...oris, semina ante flores male sint posita.*

SEM-

LXXII.
SEMPER AD ORTU

Christe tuos vultus semper venerabor adora
Vt Clytie ad solem germina pulcra rota

Theoph

LXXII.

THEOPHRASTVS celebris Philosophus apud veteres, tum alibi tum lib. II. de causis plantarum, reddit rationem, quare flores nonnulli ad radios solis sese aperiant, & multi ex illius cum iisdem planè conver-
ur. Clauduntur, inquit, hi imbecilliores nocturno frigore, verò tempore foventur ac aperiuntur, qui revocat calorē ralem & à centro ad ambitum effundit, simulque orem superfluum educit. Quod tamen in nonnullis tan- noctu sese aperientibus, interdiu vero claudentibus locum habet, de quo hic disputandi locus non est conveniens, cum itati potiss studeamus. Id vero quod priore loco diximus, imis observatur in duobus Heliotropiis majore & mino- ua etiam inde denominationem acceperunt, atque ideo us præsertim Italice adhuc Girasole, & Hispanice Torne- licitur . Hujus autem symboli interpretationem ex La- tio libr. VI. cap. VIII. Assumere rectè possumus, ubi in- Itaque si oculos in cœlum semper intendis, & solem, qua ır, observas, eumque habeas vitæ quasi navigii ducem; bonte in viam pedes dirigentur, & illud cœleste lumen, sanis mentibus multo clarius sole est, hic quem carne ali videmus, sic reget, sic gubernabit, ut ad summum ntiæ virtutisque portum sine ullo errore perducat. Digna cto sententia, quæ in animis omnium infigatur, semper- n recenti memoria retineatur. Alii adjiciunt, SOLI ET IPER, eadem ferme significatione Dominichus autem RTITVR AD SOLEM.

LXXIII.
HUMILIBUS DAT GRA-TIAM.

Alta cadunt vitiis, virtutibus infima ſurgi
Hoc te mons ſterilis, vallis amœna mon

Vi

LXXIII.

VIOLÆ primi gratissimi flosculi vernales, hinc inde humi serpentes & in locis humilibus ad radices montium libenter crescentes, odore suavi ac bene olenti ab omnibus expetuntur, contrà montes etiã altissimi ob asperitatem & altitudinem plane remanent steriles, vumque usum præbent hominibus. Vnde S. Petrus in sua pistola cap. ultimo. Humilitatem animi vobis infixam ete; propterea quod DEVS superbis resistit, humilibus au- dat gratiam. Et D. Chrysostomus in Epistolam S. Pauli I. orinth. I. eleganter & breviter monet, οὐδὲν οὕτω θαυ- στὸν ποιεῖ τὸν χριστιανὸν, ὡς ταπεινοφρομώνη: *ilita Christianum admirabilẽ efficit, ac humilitas. Quod m Chilon Lacedæmonius vidit, qui interrogatus quid in ageret Deus, Alta, inquit, deprimit, & humilia extollit. ,ut Herodotus loquitur,* ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα κολούει. *od insuper poëta Lyricus cecinit, ex Hesiodo & Xenophon- I.* ἑλληνικῶν *translatum.*

Valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens.
Et alibi
Vim temperatam Dii quoque provehunt
In majus; iidem odere vires
Omne nefas animo moventes.

iodi vero locus insignis est initio statim lib. I. ἔργων καὶ ἡμ.

Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει,
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει.
Facile enim extollit, facile vero elatum deprimit,
Facile insignem minuit & obscurum auget.

LXXIV.
PROCUL ESTE PROFAN

Sic tua majestas Deus une & trine profano.
Vt reprobos angues alma triphylla fugan

Trifoli

LXXIV.

TRIFOLIA contra serpentum ac scorpionum ictus valere, si seminis grana viginti ex vino vel posca assumantur, vel folia ac universa herba decocta usurpentur, ac praeterea serpentem nunquam in trifoliis con- autores sunt Dioscorides & Plinius. Quod quidem in- is de illo, quod Asphaltites vel Bituminosum vocatur. & ibonio Largo, qui illud plurimum commendat, ac scri- Sicilia ac portu Lunae se copiose reperisse, Trifolium a- n appellatur, (forsitan a foliorum figura) intelligi procul debet. Non dissimili ratione homines profani, rebusque luxuique potiss. dediti, ab honestis ac laudabilibus prae- abhorrent, ac imperitum vulgus pravis opinionibus im- n, vitiisque variis obnoxium utilissima monita virtu- honestatis respuit, illaque fugit. Unde Horatius non exi- norum magister pulcherrimam quandam Oden, multis imis subjectionibus refertam, ita incipit:

Odi profanum vulgus & arceo:
Favete linguis.

e etiam Orphei versiculus hac in parte merito observandus

γξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας δ' ἐπίθεσθε βεβήλοις
fabor quos sancta decent, procul este profani.

Plato inquit: οὐ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι θεμιτόν ἐστι, *id est, Nefas est, ab eo purum contrectari, rus ipse minime sit.*

LXXV.
PULCHRIOR ATTRIT
RESURGO.

Pulchrior ut crescat, teritur Croc⁹: ô furor in
Lætior ut possis surgere, nolle premi!

Th

LXXV.

THEOPHRASTVS docet, & culteres rei herbariæ hoc testantur, Croci plantam priusquam in florem sese exerat, conculcatam nonnihil ac pedibus leviter attritam, postea pulchrius renasci feliciusque germi-re. Sic viri fortes & animosi, adque magna & egregia ta suscipienda ac expedienda nati & parati, tantum abest rebus difficilibus ac adversis frangantur, vel deterrian-, ut multo etiam inde rettantur alacriores & aptiores ad ævis viutuťis opera præclara subeunda atque exequenda. ctè itaque Seneca dixit; Marcet sine adversario virtus. inc apparet, quanta sit, quantum valeat polleatque, cum id possit, patientia ostendit. Nec minus præclarè Thucyd ; ὅιτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς, γνώμῃ μὲν ἥκιστα λυ-ἵνται ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, οὗτοι καὶ ἰδιωτῶν ράτιστοί εἰσι. Nam qui in calamitatibus animo quidem inime testantur: re autem & operibus max. obsistunt, op-ni sunt, sive civitates, sivi privati homines fuerint.

Vnde Dux Venetus præclarissimus ac de sua patria opt. eritus Petrus Lauredanus, difficilius temporibus suæ Reip. delem ac promptam admodum operam præstans hoc symbolo primis uti voluit. Alibi additum legimus, CONCVLCA-VM VBERIVS. Quod si hoc symbolum, quamvis ab aliis ultis positum, non adeo est omnibus numeris perfectum, ut tera quoque nonnulla, ad Emblematum vel similitudinum assem poterit ablegari.

LXXVI.
ÆQUARI PAVET ALTA MINOR.

Quid sibi Tarquinius? Cur summa papavera frãg
Sors quia sic plebem terret. iniqua Patrum.

Valeri

LXXVI.

VALERIVS Maximus lib. VII. cap. IV. ex Livio & aliis historicis refert, (nam & Herodotus de Thrasybulo similem narrationem habet) Sextum Tarquinium filium, cùm diuturna obsidione expugnari ip-rum urbs non posset, tandem ad Gabios confugisse, tanquam vitiam & verbera detestantem, & sic fictis blanditiis con-utum fuisse, ut apud omnes sua autoritate plurimum pos-:, & urbem in sua quasi manu haberet. Quo facto familia-m quendam suum ad partem clam misit quæsitum, quidem inceps fieri vellet. Iuvenili calliditati senilis respondit astu-:Nihil enim penitus respondit: seducto Legato in hortum, axima & altissima papaverum capita ipso vidente & præ-ite baculo decussit. Cognito adolescens patris simul silentio hoc ejus facto, non ignoravit, præcipi sibi ut excellentissi-um quemque Gabinorum aut exilio mulctaret aut morte nsumeret. Ergo spoliatam bonis propugnatoribus hoc modo vitatem patri tandem tradidit; Animadvertens, (ut in-it Paradinus) principem ad pacandam ac sedandam patri-n etiam subditorum potentissimos quosque illi obtemperan-: ac devinctos reddere debere. Quod tamen si tam manife-vi, quàm oculta fraude cum aliorũ pernice à principibus t, facilè in crimen affectatæ tyrannidis incurrere poterunt, æ secundum Euripidem est ἀδικίας μήτηρ, id est, mater iustitiæ, quando violento unius ac injusto imperio præter ores & leges pro arbitrio omnia administrantur. Quod laudianus pulchre describit, hisce versibus lib. IV. ad onorium.

Qui terret, plus iste timet, sors ista Tyrannis
Convenit; invideant claris, fortesque trucident.
Muniti gladiis vivant septique venenis
Ancipites habeant arces, trepidique minentur.

K 5 SE

LXXVII.
SEVERITAS ABDITA CLEMENTIA IN PROMTV.

Quanta exto tellure juvo; nocet abdita radi.
Gratia sit celebris, non gravis ira ducum

Bet

LXXVII.

BETONICAM herbam vulgaris quidem notitiæ, sed multæ utilitatis Antonius Musa Augusti Imperatoris Medicus celeberrimus peculiari scripto celebrare non dubitavit. Radix tamen terræ abscondita sic copiosior sumatur, vomitum concitat, & aliquid veneni in se continere existimatur. Sic Reges ac principes clementiam ac benignitatem suam omnibus notam ac testatam reddere, severitatē autem occultare debent. Quod verbosius explicat Seneca in principio lib. I. de Clementia, quo in loco quædam principibus quasi monstrare ac dictare voluit, quæ singulis momentis secum, meditari ac examinare merito deberent. Sic itaque inter alia multa utilissima præcepta eo in loco sub persona ipsorum loquitur, absque dubio Neronem discipulum suum ad meliora cupiens præcepta assuefacere: In hac tanta facultatem rerum, non ira me ad iniqua supplicia compulit, non juvenilis impetus, non temeritas hominum & contumelia, quæ sæpè tranquillissimis quoque pectoribus patientiam extorsit, non ipsa ostentandæ per terrores potentiæ dira, sed frequens magnis imperiis gloria. Conditum immo constrictum apud me ferrum est, summa parsimonia etiam vilissimi sanguinis. Nemo non non cui aliena desunt, hominis nomine apud me gratiosus est. Severitatem abditam, clementiam in promtu habeo. Sic me custodio, tanquam legibus quas, ex abdito & tenebris in lucem evocavi, rationem redditurus sim. Hæc ille. Quo pertinet quoque istud Ovidianum,

Est piget ad pœnas Princeps, ad præmia velox.
Cuique dolet quoties cogitur esse ferox.

Quamvis interdum etiam, secundum Cicero. in Epistola ad Brutum libr. XI. salutaris severitas vincat inanem speciem clementiæ

NON

LXXVIII.
NON METENTIS SED SERENTIS.

Pigra facesse manus, plenam ne collige messẽ:
Commoda frumenti qui petit, ille serat.

Nihil

LXXVIII.

NIHIL optatius accidere potest unicuique, quàm suorum laborum ac operum videre & percipere tandem fructum aliquem & utilitatem convenientem, atque contrà molestiss. est (quod sæpe usu venire solet) si alii in nostram messem, ut in proverbio est, suam falcem immittere partisque aliorum frui conantur. Sic Agricolæ quoque per totum annum terram colunt, ac semina magna cura illi mandant, ut suo tempore messem optatam faciant, nec facilè patiuntur ab aliis pigris ac inertibus proprios fructus sibi eripi. Docemur ideo ocium esse frugiendum, & semper honestis laboribus incumbendum, quod sacræ litteræ quoque ab initio & passim monent: inprimis vero crebræ sententiæ in Proverbiis Salamonis & Syracidæ hoc nobis abunde subijciunt: quas hîc exponere nimis longum esset. Convenit autem huic symbolo dictum S. Basilii valde elegans: τὶς ἐν καιρῷ σπορᾶς ὁ'κοι καθήμενος ἐνστάντος τοῦ θερισμοῦ τὸν κόλπον ἐπλήρωσε τῶν δραγμάτων, *Quis sementis tempore domi sedens, instante æstate sinum suum manipulis implevit? Et S. Nazianzeni eadem verba leguntur in oratione II. contra Iulianum,* οὐ τοῦ ἀμήσαντος ὁ στάχυς, ἀλλὰ τοῦ σπείραντος. *Horatius quoque I. Sermonem Satyra IX. hæc suo more breviter ac nervose protulit.*

Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.

Quod ex Epicharmo illum desumsisse credibile est, ubi ait, τῶν πόνων πωλοῦσι πάντα τἀγαθὰ οἱ θεοί. *Pro venientibus laboribus divi cuncta vendunt bona.*

ET

LXXIX.
ET JUVAT ATQUE NOCET.

Nerion antidotumq́ viris, ſuibusq́ venenũ e
Pagina ſacra malis noxa, medela piis.

Rho

LXXIX.

RHODODENDRON *sive Rhododaphne, quod Nerion quoque vocatur, planta elegantiss. & per totam æstatem amœnissimos flores proferens, teste Dioscoride lib. IV, cap. LXXII mulis, canibus, asinis & aliis* [...]*liis, quo ad flores ac folia, venenum est; ut ab hominibus* [...]*versus serpentum morsus utiliter è vino bibitur præsertim* [...]*a addita, (quamvis Galenus lib. VIII de facultatibus* [...]*plicium Medicamentorum hominibus quoque perniciosum* [...]*scribat.) Ita secundum D. Augustinum in commentariis* [...]*lmi VLVIII. omnia divina elogia salubria sunt bene in*[...]*igentibus, periculosa vero his, qui ea volunt ad sui cordis* [...]*versitatem torquere potius, quam cor ipsum ad eorum re*[...]*udinem corrigere. Quod etiam S. Paulus I. ad Corinth. I.* [...]*et. Nam sermo crucis, inquit, iis qui pereunt stultitia est,* [...]*nobis qui salutem consequimur, potentia DEI est. Et pluri*[...] *etiam id confirmat II, ad Corinth. II. De hoc eleganter in* [...]*pegmate Petrus Costalius ita scripsit*

Nobilis aspectu folioque virens Rhododaphne,
Dicitur ægrotis esse medela viris.
Tollit & humano conceptum in pectore virus,
Et læsius affert artubus antidotum.
Bruta tamen foliis animata extinguit eisdem,
Hæc sunt scripturæ non aliena sacræ.
Illa pios rectâ cœli deducit in axem,
Sed nigrum reprobis addere Theta solet.
Et licet hoc toto nil sit præstantius orbe,
In latum errorem noxia corda trahit.

Alibi ascriptum legimus, SIC SACRÆ LITERÆ, sensu [...]*iis manifesto.*

HAC

LXXX.
HAC VENENA FU-GANTVR.

Moly venena fugat, fraudem sapientia pelli
Hanc pete, cum tot sint plurima monstra loc

M

LXXX.

MOLY herbam describit Homerus Odyss. X. eamq; inventam tradit à Mercurio, qui contra veneficia & magicas artes Vlyssi illam tradiderit, ut ea adversus fraudes & illecebras Circes, que ejus socios varias belluarum species mutabat, sese muniret. Quæ o- ia mythologicè accipi debent. Facultates enim animi qua- n conspirantes cum affectibus, rationisque obedientiam utientes, & deinceps facile hinc inde exorbitantes, ad vis vitia homines abripiunt, atque secundum Horatium, gunt humo divinæ particulam auræ, unde propria for- exuti in diversas bestiarum figuras transmutari dicuntur ontra Vlysses vir prudens, ac multarum rerum usu præ- s, veræ rationis normam ante oculos habens, ac Moly sa- tiæ, adversis monstra pravorum affectuum unitum a- etum præ se ferens, hæc facile omnia depellit, nec à statu onstantiæ se dimoveri ullis illecebris patitur. Quod & O- us tangit XIV. Metam. Plinius ex Theophrasto libr. XXV V. ita describit. Laudatissima herbarum est Homero, n à Diis vocari putat Moly, & inventionem ejus Mer- assignat, contraque summa veneficia demonstrat. Nas- m hodie circa pheneum & Cyllenen Arcadiæ tradunt, e illa Homerica, radice rotunda nigraque magnitudine æ, folia Scyllæ, effodi autem difficulter. Alias hujus quo- differentias præter hanc, recentiores Herbariorum libri ias exhibent.

LXXXI.
DULCESCIT AMARUM

Felle carent Ponti pecudes absynthia pastæ:
Ferre mala assuetas non malè ferre solet.

The

LXXXI.

THEOPHRASTVS *lib.IX. cap. XVIII. de historia plantarum ait. Quod autem consuetudo primum valet. multis sane rationibus constat. Nam & absynthium pecora hujus tractus pascere negant. Pontica autem nimirum pascunt, ut pinguiora ac pulchriora reddantur, ac, ut quidam volunt, sine felle. Ad eundum modum Plinius lib. XXIV. cap. IX. sues assuetos cibum capere invasis sive alveis e ligno Tamarisci confectis, Liene carere dicit, Quod tamen Excellentissimus Medicus D. Prosper Alphinus, qui in Ægypto, ubi harum arborum maxima copia est. Artem Medicam aliquot annis cum singulari laude exercuit, in suis libris quos de Medicina Ægyptorũ & plantis in illa regione nascentibus nuper edidit, fabulosum esse arbitratur. Quãta vero vis sit consuetudinis tam in bonam quàm malam partem, pluribus sententiis veterum, atque etiam exemplis prope infinitis probari posset; sed non sunt hujus loci. Breviter sane multa complexus est Aristoteles in libello de memoria & reminiscentia, ubi ait,* ὥσπερ γὰρ φύσις ἤδη τὸ ἔθος, *id est, Consuetudo est veluti ipsa Natura. Et Ovidius (quamvis ad amatoria male ista applicaverit,) hisce versibus explicat.*

Nil assuetudine majus.
Quod male fers, assuesce; feres bene, multa vetustas,
Lenit.

LXXXII.
DISPAREM VITES.

Triste filix calamis, filici quoq; tristis arundo:
Qui socium cupies quærere, quære parem.

Scri-

LXXXII.

SCRIPTORES *Rei rusticæ tradunt naturale odium inter filicem & arundinem intercedere, ut simul enatæ non solum una alteram enecent, sed etiam vulnera alterutrius stirpe facta, contusa & imposita altera rursum sanentur. Quod etiam Cornelius Celsus hisce verbis memoriæ prodidit; Pessima ex surculis arundo est, quia aspera, eademque offensa etiam in filice est, sed usu cognitum utramque adversus alteram medicamentum esse, si contrita superimponatur. Plinius verò ita scribit libro XVIII. cap. VI. Filices ajunt non renasci arundine sectas, aut exaratas arundine vomeri imposita: similiter & arundinem exarari vomeri imposita filice recipiunt. Quod ratione alimenti fieri Doctissimus Costæus lib. II. de universa stirpium Natura, existimat. Filix enim pinguia, inquit, sponte amat loca, arundo verò macris facilius provenit, quamvis insuper addat, peculiarem formarum adversantem facultatem illis in esse. Admonemur hoc modo, eorum familiaritatem nobis esse fugiendam, qui ita sint animati, ut cum illis quasi innata contrarietate nobis nihil conveniat, quique in omnibus contentiose adversari aliis soleant. Cum (secundum Iulium Cæsarem) magna ex dissensionibus incommoda oriri soleant, & apud Ciceronem in libello de Amicitia rectè dicatur, Dispares mores disparia quoque studia sequi. Inscriptio desumpta est ex Horat. lib. IV. Od. XI.*

LXXXIII.
QUO MOLLIUS EO SVAVIVS.

Officium ut faciat, nimis, ô Rex, ne preme plebē
Suavius ut spirent, Ocyma ne terito.

Ocymun

LXXXIII.

OCYMVM, vulgo Basilicum dictum, suaviss. est odoris si mollius atrectetur, sin vero pramatur vel plane conteratur, ingratum spirat. De qua re extat lepida historia apud Aug. Iustinianum Genuensem histoiographum lib. VI. Franciscus Marchio, inquit, jurisconsultus egregius missus à Reipubl. Genuensi Orator ad ducem Mediolanensem, cum is eum nollet dimittere, nec pactis conventis cum Genuensibus stare, captata occasione, obtulit eidem Duci manipulum herbæ Ocymi. Qui admirabundus quid sibi hoc donum vellet, quæsivit quid rei esset. Cui ille respondit, eiusmodi proprietatem huic plantæ inesse, ut leviter ac suaviter contrectata præberet gratum odorem, nimis autem duriter compressa & attrita, non solum omnem suavitatem perderet, sed etiam tandem scorpios produceret; habere autem se ingenia Genuensium eodem plane modo. Dux hoc ingenioso admodum responso plurimum delectatus, & sententiam priorem mutavit, & legatum honorifice dimisit. Clementia itaque & lenitate plura consequimur quàm nimia vehementia. Nam verè Claudianus:

Peragit tranquilla potestas,
Quod violenta nequit, mandataque fortius urget
Imperiosa quies.

Et Terent. Adel. Reipsa reperi, nihil esse homini melius facilitate atque clementia.

LXXXIV.
TRIBULATIO DITAT.

Si tritura absit, paleis sunt abdita grana:
Nos crux mundanis separat à paleis.

Referti

LXXXIV.

REFERTI sunt tam sacrorum quàm ethnicorum libri non solum dictis pluribus egregiis, sed etiam nonnulli integros libros conscripserunt, quibus docemur, magnam sæpè nos utilitatem capere ex rebus adver-uas ipse Deus ad nostri emendationem immittit. Sunt e-bonis & piis universa ista instar flagelli quo frugum fas-os excutimus. frumentumque ipsum à paleis inanibus se-imus. Significat autem in sacris litteris tritura laborum ilamitatum exercitationem, jubemurque esse similes fru-o, quod per trituram ac ventilationem fit mundius. Vn-. Chrysostomus Homilia II. in III. caput S. Matthæi, Si-ranũ, inquit, inclusum in palea, foras non egreditur, nisi t trituratum: sic & homo de impedimentis mundanis & carnalibus, quasi in palea involutus, difficile egreditur, uerit aliqua tribulatione vexatus. Idem D. Cyprianus . IV. de Mortalitate tradit. Quando area fruges terit, os grana valida ac robusta contemnunt, inanes paleæ portante rapiuntur. Sic S. Paulus post naufragia. flagel-t carnis & corporis gravia tormenta non vexari, sed dari se dicit in adversis. Huc pertinet usitatum prover-, παθήματα μαθήματα, id est, quæ nocent docent. niter etiam Augustin. super Ioan. Quod te Deus permi-ti flagellum, corrigentis est non pœna damnantis. Ad ba-atem æternam erudimur, & flagellari dedignamur?

DIVI-

LXXXVI.
HINC REDIT AD VIR

In vidiæ ut virus vincas, imitare lacertam,
Vtq́ chamæmelo hæc, pectore te abde bo

Lacer

LXXXVI.

ACERTA viridis dicitur cum serpentibus acerrime ugnare, & si quando ab illis læsa, aut alioqui nimium lefatigata fuerit, ajunt remedium vulneris ac langu- oris nimii petere ab odorata Chamæmeli planta, totam sese involvendo, atque hac ratione vires pristinas re- ido. Constat autem hanc odoratissimis floribus abun- os lassitudine mederi, ac venenis quoque resistere au- linius. Sic etiam animus generosus semper sese gravi- nfestis opponens fortunæ telis, contraque invidiæ vene- lta continuè, pugnans|, si quando sese hisce inferiorem i defatigatum senserit, subinde ad cogitationes hone- ctionum heroicarum meditationem sese confert, & in si involutus seipsum recolligit, ac pristinam acquirit iam ac alacritatem, qua adversus rabiem & insaniã riorum & malevorum jam jam quasi triumphan- fortius pugnare, illisque resistere, & subinde etiam a- ovæ laudis atque autoritatis conquirere queat. Excel- ius Medicus & suis accuratissimis scriptis optime me- posteritate, D. Petrus Forestus Hollandus, de Galega a Capraria vulgo dicta, cujus contactu lacerta se viperam ita munierat, ut tandem superior evaderet, m luculentam historiam commemorat in suis com- iis de falsa urinarum prædictione. Vsurpavit autem bolum Illustriss. Dux Mantuanus Vincentius Gonza- ijus laudabilibus gestis historiographi multa præclara nandarunt.

DVM

LXXXVII.
DUM VOLVITUR IST

Sol prius à cursu, quàm mens proba tramitte re
Flectatur, semper vindice tuta Deo.

LXXXVII.

ALOE, quod vulgo ob perpetuam viriditatem in Italia Sempervivum quoque vocatur, à sole inprimis fovetur, & cum ejus radiis flores illius elegantissimi circumaguntur. Ita quoque actiones praclara ac lau-
es à Sole justitia, id est, Deo Optimo Maximo conservan-
mperque durant, nec à malis ac invidis hominibus,
uam crassioribus nebolis unquam possunt obscurari vel
actari. Ad quod cum sibi minino respiciendum censuisset
s. ac fortiss. vir, Mattheus Bembus, Senator Venetus
uus, hoc symbolo non absque ratione ab ipso usurpato
are voluit. Cum enim Barbarossa summus Turcici ty-
i thalassiarchus cum magno exercitu Castellum novum
lmatia oppugnasset ac tandem occupasset, Anno Christi
.LXXI. non sine ingenti clade Christianorum, & ob ipsi
n contemnendos progressus, omnes deinceps metuerent,
lia ac in primis Apulia vim inferret, Bembu eo tempore
r à Veneta Reipubl. Cathari constitutus, urbem sibi
nissam contra ingentem hostium impetum non sine o-
m admiratione fortiter defendit ac conservavit, cum
e minis nec blanditiis ullis hostium ab honestissimo suo
site dimoveri posset sicuti litera tam ipsius quàm Bar-
sa edita in italica lingua satis superque demonstrant.

LAN-

LXXXVIII.
LANGVESCO SOLE LATENTE.

Marcidus ut flos hic languescit sole latente,
Cælesti sapimus sic sine luce nihil.

Pu

LXXXVIII.

PVLCHERRIMVS flos, & si quis alius intra omnes insigni varetate colorum admirandus, quem à forma Turcicipilei Tulipam nominant, (quæ vero fuerit planta apud veteres nondum plane constat, quamvis nere ad Narcissos peritiores nonnulli Rei Herbariæ conij- t) nunc passim in hortis colitur, qui celeriter ad radios es sese pandit, illis vero sese ocultantibus, aut pluvia tem- te superveniente, statim rursum clauditur ac languesQua similitudine motus Carolus Gonzaga, ex nobilissima ilia Ducum Mantuæ oriundus, hoc symbolum sibi eligit dicto Hispanico admodum arguto, & brevi ejusmodi, us raios, mys desmajos, id est, Sine tuis radiis ego marces- icebit autem hoc diversis modis interpretari. Nam, ut a- ujus generis jam exposita potiss. ad veram illuminatio- cœlestem potest referri, ut canitur in Ecclesiastico hymno tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium. Et ille quisquis est: Bona mens sine Deo nulla est. Nam, ut bros. ait super Luc. Vbique divina virtus cooperatur hu- is: ut nemo possit ædificare sine Deo: nemo custodire sine : nemo quicquam incipere sine Deo. Præterea non male ue accommodabimus ad favorem & benignitatem ali- s magni Principis, cujus ope & subsidio speramus nos posse rgere, ac in statu felici semper perdurare. Alii denique ad m rem adamatam, in qua florescente quasi vivere ac re sese existimant, transferre quoque solent.

LXXXIX.
SEMPER INCLYT[A] VIRTVS.

Quamlibet è mediis conſurgunt lilia ſpinis:
Sic virtus ipſis creſcit ovatque malis.

Lili

LXXXIX.

ILII flos candidissimus ac odoratissimus, quamvis undique horridis spinis sit circumseptus & molestatus, nihilominus tamen eminet, & odorem ac candorem omnibus retinet, omnibusque communicat. Sic etiam us inclyta, quæ secundum Aristotelem II. Ethicorum sem- versatur circa difficilia, tandem emergit ac conspicuam niversis exhibet, quamvis improborum stimulis ac in- æ morsibus sæpè petatur ac exerceatur. Nempe, ut P. Syrus gnis suum calorem etiam in ferro tenet. *Rem igitur n D. Chrysostomus graviter explicat,* οὐκ ἔστι (*in- ns*) τὸν τῆς ἀρετῆς ἐπιμελούμενον, μὴ πολλοὺς ἔχειν ροὺς, ἀλλ' οὐδὲν οὐ τὸ πρὸς τὸν ἐνάρετον. Διὰ γὰρ τούτων λαμπρότερος ἔσται μειζόνως, *id est, Non r fieri potest, quin ille qui virtutis sectator est, quam plu- s hostes habeat. Sed nihil hoc virtuti deditum movet: propterea longe illustrior evadet.*

sus est hoc symbolo doctissimus vir D. Nicolaus Stopius, uscellus in Italico suo libro indicat (qui olim in Italia sin- ri mihi familiaritate fuit conjunctiss. cum integro hoc sculo:

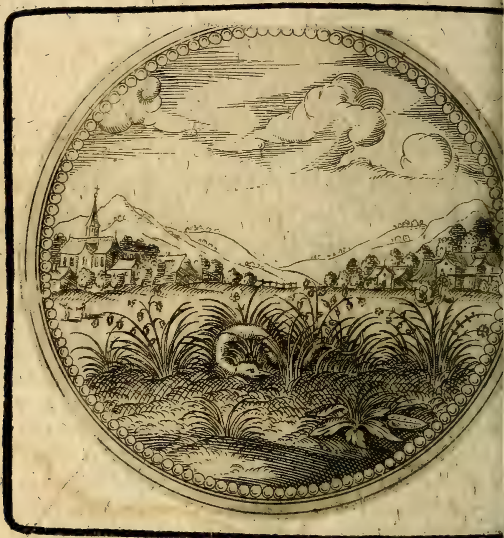
Fluctibus in mediis spinisque ut lilia crescit.

lij addunt, CASTA PLACENT SVPERIS. Nam pu- iæ ac virginitatis florem esse lilium D. Hieronymus quo- n explicatione Cantici canticorum tradit. Sunt autem gri versus Tibulliani tales.

asta placent superis; pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.

CX.

VIGILATE TIMENTE

Passim fraus cæcis latet insidiosa tenebris:
Ne capiare cave, & sobrius advigila.

A

XC.

A*PVD Virgilium Ecloga III ponuntur versus.*

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,
Frigidus, ô pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.

ua similitudine admonemur, ne plausibilia quidem & ›sa, reipsa vero non solum inutilia sed perniciosa quoque ›ersequamur. in opiniones absurdas, pravas & à vero ›ngissimè abducentes incurramus, memores præcepti ›gnidei,

Πολλάκι γὰρ γνώμην ἐξαπατῶσ᾽ ἰδέαι,
Ac mentem species fallere sæpe solet.

lii ita interpretantur, ut herbas ac flores elegantes acci- pro divitiis, quæ deliciarum ac aliarum voluptatum o- suaviss. spargunt, in quibus tamen sæpissime latet serpens ›itiorum, superbiæ scilicet, prodigalitatis immodicæ, ac ›riæ omnia tandem labefactantis, per quæ non solum va- ›inem bonam, sed vitam insuper ipsam multi amittunt. ›ue eodem modo per alia quoque felicitatis genera licet ›educere: ubicunque enim modum excedimus, nec veram ›rationem animi ante oculos habemus, nunquam ad ve- virtutem, quæ in mediocritate quadam consistit, & ani- ›anquillitatem solidam pervenire possumus. Vnde verisi- est Iulium Contarenum, Nobilem Venetum, cujus hoc fuit ›tum symbolum hoc pacto ab amoribus illicitis, in quibus ›ni plurimum latitat, tacitè se voluisse abstrahere. In Ita- ›bro Camilli additur, LATET.

XCI.
DE PARVIS GRANDIS ACERVUS.

Spica fuit primò, quem nunc est cernere fasce
A parvis facimus munera ad ampla gradu

Quem

XCI.

QVEMADMODVM à spicis collectione progredi solemus ad manipulum coacervandum, ac pariter deinde à manipulo ad fascem ipsum: sic etiam sedulitate, industria ac prudentia paulatim, atque secundum Platonem in Theæteto, σμικρὰ ἀπὸ σμικρῶν καινὰ ἅμιν addentes, infimæ sortis homines ad majora, & tandem ad maximum dignitatis gradum pervenire solent. Quod si divina libertate promoti ascenderint, rectiss. faciunt, si tempestive gradum sistant, ac sibi laudabilem istam ac fortunatam reipsa αὐτάρκειαν, id est, rerum sufficientem usum, tanquam divitiarum terminum convenientissimum pro certo scopo proponant. Nam secundum Salomonem proverbiorum cap. XXVII. Qui custodit ficum, comedet fructum ejus. Atque ejusdem sententiæ Hesiodi versus in ore omnium.

Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρὸν καταθεῖο,
Καὶ θαμὰ τοῦθ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.
Adde parum parvo, parvo superadde pusillum,
Tempore sic modico magnum cumulabis acervum.

Sic contra, parva si non cures, & magna dilabentur. Bene enim Menander:

Εἰ μὴ φυλάττεις μικρ', ἀπολεῖς τὰ μείζονα,
Ni custodias parva: majora perdes,

XCII.
VITA TAMEN SUPE
EST.

Vivacis succi ut plantã hãc mirantur, & ornã
Sic homines præstant dotibus ingenii.

Non

XCII.

NONNULLÆ plantæ reperiuntur, quæ propter tenacem & copiosum adeo succum alimentarium humidique proprii cum calore mistionem satis convenientem, diu integræ grato virore supersunt, ac in super à [...]æ avulsæ, ac laquearibus ædium suspensæ, si modo nonni[...]irca radices interdum humectentur, per annum & ulte[...] non solum virent ac crescunt, sed etiam flores producunt. [...]r quas Aloë in primis, itemque Sempervivum, ac Tele[...]m quorundam, vulgo Crassula dicta potissimum numera[...]et. Ita viri docti & sapientes grato promtoque labore, si[...]e omni invidia suæ eruditionis, virtutis ac prudentiæ [...]umenta libenter posteritati communicant ac consecrant, [...]ores voti egregii apud Propertium:

[...]ttamen exiguo quodcunque è pectore rivi
Fluxerit, hoc patriæ serviat omne meæ,

[...]uare etiam rectè in illis adhuc quasi vivere, & quam[...]imis prodesse hoc pacto censentur, nec illorum præclara di[...]c facta ulla unquam abolere potest vetustas, ut rectè O[...]ius cecinit:

Vivitur ingenio, cætera mortis erunt.

Et idem III. Trist. VII.

Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque;
Cæsar in hoc potuit, juris habere nihil.

[...]t alibi Propertius:

At non ingenio quæsitum nomen ab ævo
Excidet, ingenio stat sine morte decus.

XCIII.
NON TIBI SPIRO.

Pravis est animis virus doctrina salubris:
Sic lutulens fugitat porcus amaracinum.

H

XCIII.

HOC *symbolum explicat Erasmus in suis Adagiis Chiliad. I. Centuria IV. proverbio XXXVIII. Nihil cum Amaracino sui, hoc est Solidis ac impuris vel optima sordent ac displicent, non er ac Amaracus vel Amaracinum unguentum le olet sui, bestiæ fœtoribus sese oblectanti, cum sit se- dum Horatium, amica luto. Servius in lib. I. Aneid. scri- Amaracum puerum fuisse Regis unguentarium, qui casu us dum ferret unguenta, majorum confusione odorem ex- rit, unde optima unguenta Amaracina dici cœperunt; & hunc postea fabulæ tradiderunt in herbam Amaracum conversum. Sic etiam bonæ litteræ hominibus rudibus & le institutis sunt adversissimæ, quemadmodum suillo ge- unguenta odorata: Quo pacto etiã A. Gellius in fin Noct. ουσ à suis scriptis abstinere jubet, vetus esse adagium di- , nihil cum fidibus graculo, nihil cum amaracino sui. cretius VI. libro quoque hæc habet.*

Denique amaracinum fugitat sus, & timet omne.
Unguentum: nam setigeris subus acre venenum est,
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
At contra nobis cœnum teterrima cum sit
Spurcities: eadem subus hæc tam munda videtur,
Insatiabiliter toti ut volvantur ibidem.

Scribunt etiam quidem in Arabia suillum genus non posse vere, quod ea regio sit plena odoramentorum. Unde insuper rum proverbium enatum, ὗς διὰ ῥόδων, Sus per rosas. in Epist. Petri, est sus in volutabro cœni.

NVL-

XCIV.
NULLIS PRÆSENTIO ÆTHER.

En crucib⁹ fœcũda inter Scyllã atq; Charybdim
Herba viret, gentis nonne ea fata piæ?

In

XCIV.

N opinionibus Italice conſcriptis ac editis de ſimplicibus Aloyſii Anguillaræ (olim perfecti horti Medici Patavini;) legimus Tripolium naſci in ſcopulis quibusdam ſitis inter Scyllam & Charybdim ad mare Siculum, quod flores pro- t ſimiles violæ quæ dicitur matronalis, ſemen vero alii vo- : in ſuis capſulis referre figuram crucis, quale & nos habu- meminimus. Sive autem hoc verè ita ſeſe de natali loco us plantæ habeat, ſeu ab aliis acceptum retulerit (cum alia que ab herbariis Tripolia, cujus flores ter in die mutentur, cta exhibeantur) autor hujus ſymboli hac allegorica in- tione voluit exprimere, etiam inter graviſſ. tempeſtates, alamitates multiplices in hoc mundo, pios homines unicā n in Deum æternum collocantes, ſemper conſervari, ac à ſentibus & imminentibus periculis protegi ac cuſtodiri: cu- rei in ſacris litteris tot ſunt certiſſimæ promiſſiones, ac ex- pla evidendiſſima, ut vix uno volumine comprehendi poſ- . De ultima vero littera Tau Hebræorum, quæ crucis ſi- itudinem repræſentat, multa cognoſcere licet apud D. Hie- ymum in commentariis Ezechielis cap. IX & in Evange- o S. Marci. Plura etiam Goropius Becanus in ſuis Hiero- bicis exponit.

FLE-

XCV.
FLECTIMUR NON FRANGIMVR.

Flectetur obsequio, sit vincit arundo procellas
Læditur adversum qui sua fata furit.

Cum

XCV.

Vm Alexandri sexti Pontificis Romani temporibus, familia Columnensium amplissima ac potentissima, ex urbe exacta, ac omnibus bonis & honoribus spo liata esset, idque propter caussas nonnullas, quas hîc fere non est opera pretium: omnes ex illa concesserunt gnum Neapolitanum, cujus Reges semper singulari fa- ipsos sunt prosecuti; Perq; hoc symbolum satis quidem e demonstrare voluerunt, quod etiam si fortuna eo tem- plurimum illis adversaretur, & gravissimè ipsos pre- , nihilominus ita satis afflicti, generosum tamen ani- nullo modo deponentes, nonnihil quidem adversario- furori ac vehementia ad tempus cedere vellent, ita ta- ut non dubitarent, suorum constantia ac magnanimi- post tot procellas ac tam graves tempestates rursum ad nam dignitatem sese perventuros esse. Quod etiam post contigit, posteaquam Fredericus Rex Neapolita- psos in suam fidem recepisset, ac amplis stipendijs set. Ajunt autem hujus symboli autorem fuisse doctissi- virum ac celeberrimum poëtam Iacobum Sannaza- Adrianus Iunius in Emblematis addidit εἴξας νικᾷ, TRIXANIMI ÆQVITAS, cum erudito te- cho, ad Victorem Giselinum Medicum. Fabula autem uercu & Arundine nota est, quæ & apud Avianum alias eleganti carmine expressa legitur, cum hoc e- bio:

Hæc nos dicta monent magis obsistere frustra,
Paulatimque truces exsuperare minas.

DIA-

XCVI.
DIARII OMNES.

Extremum statuas ut quemlibet esse dierum
Fida tibi monitrix Hemerocallis erit.

Ingeni

XCVI.

ngeniosiss. vir Ludovicus Vives in suo libello, quem inscripsit Satellitium animi, ex Quintiliano in Mathematico hæc adducit. Si omnia vitæ diligenter excutiantur, quid est aliud vita quam dies unus? ut mirandum sit non exa- i homines iisdem totius redeuntibus Vnde alius dixit, Dia- omnes, &c. Demetrius sane Phalereus Euripidem etiam tat, quod τὸν πάντ@ ὄλβον ἦμαρ dixisset; cum sit longè erior rerum humanarum vicissitudo. Igitur aliorum mul- um de vita hominum dictorum, unum illud Pindari oracu- n instar esse poterit, in Pyth.

Ἐπάμεροι, τί δέ τις, τί δ' οὔ τις;
Σκιᾶς ὄναρ ἄνθρωποι.
Diurni, quid autem aliquis, quid vero nullus,
Umbræ somnium homines.

Cum enim nihil sit inanius umbra, reperit tamen adhuc quid inanius, nimirum umbræ somnium.
Etsi autem aliàs: vulgo tamen hanc quoque hoc nomine bellant, quæ aliter Lilium Arundinaceum sive tuberosum re non nihil croceo, vocatur. Vulgus apud nos lilia mortua, rnacula lingua nominant, ab affectu scilicet, nam singulis ebus unicus flos sese aperit, reliquis ferme omnibus marcescentibus, ut ita lilia ἐφήμερα dici queant Apud Ludovi- m Vivem legitur. Tota vita, dies unus. Meum symbolum l, ἐφήμερ@ ὁ βί@, id est, Vita diurna mea est. Huc rtinent σπιθαμὴ τοῦ βίου. Et Alcaidaktυλ@ ἡμέρα, similia plura.

N NVL-

XCVII.
NULLO DOCENTE MA-GISTRO.

Vtilis attrahitur plantis, at noxius humor
Spernitur. Anne homines in sua damna ruent?

OB.

XCVII.

OBSERVATUM est ab indagatoirbus & cultoribus stirpium inter alia naturæ admiranda opera etiam hoc, quod quædam Cucurbitæ genera ita humiditate aquæ delectentur, eamque se appetant, ut se ea pleno vel fructui vel radici applicato, manifesto pau-
ost deprahendatur, cucurbitam non solum ad istud vas
uore impletũ sese inclinare, sed etiam illud quasi pedeten-
n ex vasi absorbere atque consumere? contra vero se oleum
lem modo cucurbitæ admoveatur, illud quasi contrahendo
espuere, ac incurvatam tandem tabescere. Cum itaque
c & alia huius generis plurima Natura, rectè ideo ab Hipp.
. Epidemiorum section. V. vocata ἀπαίδευτος id est,
aliis non edocta vel instituta, factitare soleat, atq; insita
sine ulla hominum sagacitate tam in plantis quam aliis re-
s expectat utilia, ac fugiat noxia: multo profecto magis ho-
ines rationi præditi, atque ἐκ προαιρέσεως ut philo-
hus loquitur, agentes, omnia quæ ad vitam honeste ac lau-
biliter instituendam, virtutemque sequendam, prodesse
ssunt, semper appetere, contraria verò omnibus mo-
s fugere debent, Idque vel max. quod, ut Cicero de Fin.
t: Natura homini dedit talem mentem, quæ omnem vir-
item jam posset accipere, ingenuitque sine doctrina notitias
rvas rerum maximarum, & quasi instituit docere, &c.
st autem hoc hemystichium ex Martiale sumtum; Quidam
pponunt, NATURÆ NON ARTIS OPUS.

XCVIII.
HOC OMNIS CARO

Quisquis es, hunc fœni qui spectas fortè maniplum,
Respice te Fœnum es: pone supercilium.

Plutar-

XCVIII.

PLVTARCHVS *in vita Romuli scribit eum primum populum in centurias distribuisse, quarum unamquamque vir unus ducebat qui manipulum fœni ac herbarum siccarum in conto affixum gestabat, unde militi-us manipulariis nomen est inditum. Idque Ovidius quoq; lib. I. Fastorum notat,*

Pertica suspensos portabat longa maniplos,
Unde maniplaris nomina miles habet.

Hoc postea imitati Christiani (longe quidem sensu melio-) vitæ humanæ brevitatem & fugacitatem ita voluerunt :primere, secundum graviss. dictum Isaiæ cap. XL. Omnis ıro fœnum & universa gloria hominis sicuti flos fœni (vel alij) agri. Exsiccatum est fœnum & cecidit flos, quia spi-tus Domini insufflavit in eo, &c idemque Psalmus CIII. ex-nit, cuius sententiam Eobanus Hessus hisce versibus descri-it.

Est homo persimilis fœna perprata virenti,
Ut brevis in pingui quæ rosa floret agro.
Quam simul attigerint urentis flamina venti,
Aret & exiguo victa calore jacet.

Esaiæ dictum vero sic expressit amicus noster. dum in ter- agebat, optimus, Matthias Bergius, eruditione singulari aditus vir:

Instar est mollis caro nostra fœni,
Quod per herbosos adolescit agros;
Suave dum flatu vegetante vernat
Aura Favoni.
Sirii fœnum feriunt calores,
Candidos Cauri perimuntque flores:
At DEI sermo stat, & omne firmus
Durat ævum.

NUL-

XCIX.
HIS ORNARI AUT MORI.

Fronde oleæ, lauri, quercus contexta corolla
Me decoret, sine qua vivere triste mihi

Tri

XCIX.

TRia hæc ferta concinnata videmus ex Olea, Lauro & Quercu, quarum arborum proprietates ac mythologicas veterum interpretationes, in aliis symbolis explicavimus. Hanc vero admodum ingeniosam inventionem symbolicam usurpare, semperque ante oculos habere voluit illustris Franciscus Columna Stephani filius, hoc pacto se alios admonens, cogitatione & actiones nostras semper eo intentas esse debere, ut aut hisce tribus corollis, quibus indicatur sapientia, doctrina ac rei militaris peritia, ad conservationem communis patriæ laudabiliter ornemur, aut si aliter fieri nequeat in tam honesto ac utili Reipubl. instituto vitam quoque nostram impendere non dubitemus. Ac profecto juvenis generosus, & ad quævis magna natus atque educatus, cum hoc suo proposito constantissime perseveraret, in ipso flore suæ juventa in vivis esse desiit. Tales videlicet illi fuêre populi, de quibus Stobæus ex Nicolao; Ὀμβρικοὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχαις αἴσχιστον ἡγοῦνται ἡττηθέντας ζῆν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἢ νικᾶν, ἢ ἀποθνήσκειν: Ombrici in pugnis adversus hostes turpissimum ducunt victos vivere, sed necesse ut vincere aut mori. Nempe pulcrum animosum est Hectoris illud apud Hom, τεθνάτω· οὔ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης: Moriatur, non enim indecorum est defendenti patriam mori.

SPES

C.

SPES ALTERA VITA

-urus moritur, qui scit se morte renasci:
Non ea mors dici, sed nova vita potest.

Fru

C.

FRVmentorum ac leguminum semina ac grana in terram projecta, ac illi quasi concredita, certo tempore renascuntur, atque multiplices fructus producunt. Sic nostra etiam corpora, quamvis jam mortua, ac terrestri sepulturæ destinata, in die tamen ultima resurgent, & piorum quidem ad vitam, impiorum vero ad judicium. Qua similitudine S. Paulus quoque uti voluit 1. ad Corinth. XV. ubi ait: Seminatur corpus in corruptione, & surget in corruptione. Quem locum D. Ambrosius explicans præclare hæc subiicit. Si ergo, inquit, gramen seminatur, ut Dei nutu, quodammodo elementorum ministerio vestitum resurgat, multa secum habens incromenta utilitatis humanæ: cur non credibile sit, Dei virtute mortuum posse resurgere, meliore tamen reddita substantia, non numero multiplicatum? Et D. Chrysostomus in Hom de Resurrectione idem tradit. Etenim semina, ait, nisi prius moriantur & putrescant accorrumpantur, non pariunt aristam. Sicut igitur qui videt ibi gramen quod corrumpitur & dissolvitur, non dubitat de resurrectione, sed certissimam demonstrationem usurpat; (nam si ita maneret & non corrumperetur vel dissolveretur, certum, quod nunquam resurgeret) sic cogita & in corpore tuo; cum vides corruptionem, tunc potiss. de resurrectione philosophare. Quid quod Salvator ipse ad hanc considerationem nos revocat? Sic enim ait Ioan. cap. XII. Amen amen dico vobis, &c. Et huc pertinent Ezech. XXXVII. ossa arida: Ecce ego dabo vobis spiritum & vivetis: dabo super vos nervos, & succrescere faciam super vos carnem. Alibi legitur, SPES UNA SUPERSTES, nimirum post funus.

)(o)(

FINIS.

CENTUR. I.

OACHIMI CAMERARII
SYMBOLORUM
ET
EMBLEMATUM
CENTURIA II.

I.
CASTA PLACENT SVPERIS.

Iniiciat nobis brutorum hæc cura ſtuporem,
Qui tarda incipimus quærere mente De

I.

NOn tam propter molem corporis, qua alia animantia Elephas vincit, quam ob rationis quandam similitudinem, atque in primis speciem pietatis, ab eo in his Symbolis ac Emplematibus exordiri placuit. Apud Ælianum enim lib. VII. cap. XLIV. pulchra est sententia & commemoratione digna: ἐλέφαντες μὲν θεοὺς προσκυνοῦσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι, ἢ ἄρα γε εἰσὶ θεοὶ, καὶ ὄντες εἰ φροντίζουσιν ἡμῶν, διαπορεῦσι, id est, Ergo Deum Elephantes venerantur, homines autem sit ne Deus nec ne sit, dubitant, tum si sit, humanas ne res curare dignetur? Sed & alia multa admiratione digna, & prope modum fidem superantia de Elephante, tam veteres quam recentiores autores litteris mandarunt, quæ legi pluraque poterunt apud Aristotelem, Plinium, Plutarchum, Ælianum, Strabonem, Solinum, ac qui nostris temporibus de illo scripserunt, apud Garziam de Horto Hispanum, atque eruditiss. virum Iustum Lipsium in Epistolis. Scribit autem Solinus & alii confirmant, Elephantes Luna splendente gregatim amnes petere, ac mox aqua aspersos, solis exortum certis gestibus salutare, deinde in suos saltus reverti. Vnde & θεοσεβὲς ζῶον Elephas Arriano dicitur lib. de rebus Indicis. Merito itaque exemplo hujus animantis nos quoque assidue ad pietatem colendam, atque pura mente DEVM venerandum assuefacere debemus; quam quidam veterum ἀρχὴν καὶ τελευτὴν πασῶν τῶν ἀρετῶν, id est, omnium virtutum principium atque finem esse dixit; cum quo Aristotelis sententia congruit, ἀρχὴ ἀρίστη πάντων μὲν ὁ θεὸς, ἀρετῶν δὲ εὐσέβεια. Omnium quidem rerum principium optimum Deus, virtutem autem pietas. Alii alias inscriptiones addiderunt, ut PIETAS NOS DEO CONCILIAT. vel, VT DIGNVS ADOREM. vel, SIC ARTVA PETO. item, PRÆLATA TRIVMPHO. Nostra vero ex Tibulli notiss. versibus desumpta est.

II.
MANSUETIS GRANDIA CEDVNT.

Præterit, haud Elephas animalia parvula lædit;
Nempe quod hinc clemens Rex imitetur habet.

Strab.

II.

STrabo lib.XV. de India loquens Elephantis, hoc encomium illis tribuit, quod sint natura mites, & mansueti, atque ad animal ratione praeditum accedant propius. Sic Aristoteles lib. IX. Hist. animal. placidissimum mitiss. omnium ferarum dicit Elephantem: Ajunt autem ntã illius esse mansuetudinem erga debiliora animalia, ut egatim occurrentia pecora proboscide paulatim removeat que segreget, ne forsitan imprudens illa conculcet atque pro-at. Addunt praeterea φυσιολόγοι, illum nisi lacessitum non ile irasci vel saevire. Vnde Sereniss. Dux Sabaudiae Emanuel ilibertus occasionem Symboli sumens, addidit, INFESTVS FESTIS. Sed prior nobis magis arridet sententia, quamvis hac altera interdum locum habere debeat. Idque utrumq; viter admodum Cicero exponit, lib.I, de Officiis hisce ver-: Nihil laudabilibus, nihil magno ac praeclaro viro dignius cabilitate ac clementia. Addit tamen hoc quoque non mi-s prudenter: Et tamen ita est probanda mansuetudo, ut ad-eatur Reipub. causa severitas, sine qua administrari civis , non potest. Et Homerus eandem virtutem commendans,

στρεπταὶ γάρ τε φρένες ἐσθλῶν:
Placabiles sunt animi bonorum.

Ac noti sunt versus Ovidiani:

Quo quisque est major, magis est placabilis irae,
Et faciles motus mens generosa capit.

Cujus generis multa praeclara dicta leguntur apud Sene-n in duobus libris de Clementia ad Neronem.

Alibi ascriptum reperitur, REGNI CLEMENTIA CV-OS. desumtum ex Claudiani hemistichio, Mundi clemen-custos.

III.
NON IMPUNE FERE.

Contemnit mortem, qui non moriturus inultus,
Vna etiam eſt hoſtis certa ruina ſui.

III.

IN Æthiopiæ parte, cujus regni caput est Meroe, teste Strabone & Æliano reperiuntur Dracones, quibus cum Elephantis pugna esse solet. Plinius refert Indicos Elephantes esse maximos, ac bellantes cum ipsis perpetua discrodia Dracones tantæ magnitudinis, ut & ipsos circumflexu facile ambiant, nexuque nodi perstringant: mutuamque illorum necem Philo quoque Iudæus narrat tract. περὶ ἀφθαρσίας κόσμου. *Hoc Symbolum Iovius scribit à se esse excogitatum in gratiam Sinibaldi & Ottoboni Fliscorum, qui illud usurpabant ad memoriam justæ ultionis (quemadmodum ipsi arbitrabantur) propter fratrem tertium Hieronymum Comitem, crudeliter ab æmulis suis Fregosiis interfectum, cum eam ob causam paulò post quinque etiam ex familia Fregosia violenta morte perierint. Addita fuit inscriptio Hispanica:* NON VOS AL ABAREIS, *id est, non est quod vos gloriemini propter crudelitatem vestram, cum potius de Reip. Genuensis principatu legibus aut armis legitimis debuissetis contendere. CL. vir. D. Sambucus in Emblematib. de hac cruenta pugna tales versus composuit.*

Qui victor sentit cum victo se periturum,
 Ambitione magis puam ratione tument.
Quid mihi profuerit vinctus, qui mutua collo
 Vincula molitur, me interimatque cadens?
Sic Elephas stratus complexibus usque Draconis,
 Conterit hærentem mole, renusque necat.
Illi mihi tandem pretium meritumque triumphus
 Pendit, qui factum non nece, laude beat.
Interdum caussa melius cessisse videmur,
 Dum mors vindictam leniat aut moveat.
Sed tamen è summo vinci, victoria quædam est,
 Conditio servi corrigitur domino.

Vsus est quoque hoc symbolo Delphinus Titio Comes Tijana, cum inscriptione non multum dissimili, VINDICE DEO.

IV.
NON ERGO VERTAR INVLTVS.

Vincere, vel pulchra laus est occumbere morti,
Sed tremulo à pugna turpe redire gradu.

Rhino

IV.

RHinoceros à cornu quod in naso unicum habet, quasi naricornis dici potest. Martialis de gemino cornu licentia poëtica loquitur, cum alterum in dorso potius tuberosum quippiam, non proprie cornu sit. Taurum thiopicum Pausanias lib. V. & lib. IV vocat. nec apparet A-stotelem hujus animalis fecisse in suis scriptis mentionem. ujus accuratam designationem curavimus exprimi ab ico-in æs eleganter incisa, ex Hispania nuper alata. Tradit au-m Suetonius Augustum Imperatorem primum Populo Ro-ano Rhinocerotem spectandum exhibuisse, quamvis Plini-hoc Pompeio Magno ascribat. Alterum hunc habent hostem lephas cum cornu ad saxa limato sese adpugnam præparet in dimicatione cum Elephanto alvum adversarii ut mol-orem petat. Eamque pugnam describit quoque Oppianus b. II. de Venatione. ac exemplum commemorat Munsterus b. V. Cosmographiæ, ubi Elephas à Rhinocerote victus suc-ibuerit. Quod si ventrem hostis sui non præoccupaverit Rhi-ceros (ut Ælianus refert) proboscide Elephanti feritur, ac entibus tandem dilaniatur. Hoc Symbolo usus est Alexander, ux Florentinus, gener Caroli V. Imper Roman. eo innuens, o conquirenda nominis gloria, atque insuper ad imperato-s sui exiſtimationem propagandam, magno animo se nullum riculum subterfugere, atque eam ob causam vel præclaram ictoriam reportaturum, vel ipsam etiam mortem subiturum se. Ascriptum fuit dictum Hispanicum, NON BVELVO IN VINCER, id est non discedam sine victoria, alludas ad erſiculum Martialis:

Rhinoceros nunquam victus ab hoste redit

V.
VIM SUSCITAT IRA.

Non temere cæcam vir fortis fertur ad iram
Iusta sed indignè læsus in arma ruit.

Rhin.

V.

RHinocerotem non nisi admodum irritatum ad iram provocari, & commotum illam ægre deponere, Pierius in Hieroglypicis annotat unde excandescentiam vehementem, post lentitudinem irascendi, per hoc animal veteres ex Oro indicasse refert. Quod etiam ex Martiale colligitur, qui hoc de eo epigramma composuit.

Sollicitant pavidi dum Rhinocerota Magistri,
Seque diu magnæ colligit ira feræ.
Desperabantur pormissa prælia Martis,
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Namque gravem gemino cornu sic extulit ursum,
Lactat ut impositas taurus in astra pilas.

Sic quoque viri fortes, nisi valde irritati, & aliqua insigni injuria stimulati, non cito deponant animi sui moderationem, sed ad justam indignationem nimium provocati, tandem sese acrius incitant, & egregie viros exhibent. Quemadmodum autem ejusmodi heroicus impetus in magnis viris merito locũ suum habet, ac laudem quoque meretur, sic absque discrimine non ubiq; imitandi sunt, sed potius aurea sententia ante oculos habenda, QVO MAIOR, EO PLACABILIOR. Quod dictum Nic. Reusnerus in Symbolis Imperat. prolixe explicat Arist. quidẽ affirmat in Eth. τοὺς ἀνδρείους εἶναι θυμοειδεῖς, fortes esse iracundos, & τὸν θυμὸν αὐτοῖς συνεργεῖν, iram adjuvare eos, adducto etiam ibi Homeri testimonio. Sed Euripides præclare monet, ἀσκεῖ, σώφρονα δ' ὀργὴν σίαν, εἶναι πρὸς σοφοῦ ἀνδρὸς, id est, sapientis esse operam dare, ut moderate indulgeat iræ. Versus autem integri, unde hæc desumta sunt, leguntur apud Virgilium de Entello, lib. V. Æneid.

NIHIL

VI.
NIHIL DECENTIUS.

Provida magnanimæ si adsit prudentia dextræ,
Dic mihi quæ rerum pulchrior esse queat?

Per

VI.

PEr Leonem, animal generosum & validum, tam sacri quam profani scriptores fortitudinem & robur exprimere voluerunt, sicuti serpens typus prudentiæ & intelligentiæ. Quapropter Albertus Baduarius Nobilis Ve-sLeonem, cui circa collum serpens fuit circumvoluta, o_lere voluit, fortitudinem semper esse cum prudentia con endam, addiditque græcam inscriptionem, ΟΥΔΕΝ ΘΗΚΟΤΕΡΟΝ, id est, nihil decentius nec præclarius :ium enim prudentius viri est, ut Aristoteles tradit VI. Et-Nicomachi: δύνασθαι καλῶς βουλεύσασθαι περὶ τὰ ῷ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα, id est, posse recte in medium ulere de iis, quæ sibi ipsi sunt bona ac utilia. Idem autor III. icorum vult ἀνδρείαν μεσότητα περὶ φόβους καὶ θάρρη, titudinem esse medium inter metum & confidentiam. In m sententiam eleganter & breviter D. Bernhardus lib. I. Consideratione, Fortitudinis matrem vocat prudentiam; addit paulo post: Bonus circuitus est, si justitia quærit, dentia invenit, fortitudo vendicat, temperantia possidet, t justitia in affectu, prudentia intellectu, fortitudo inef-, temperantia in usu. Præclara etiam Demosthenes in ora-e funebri, ἁπάσης, ait, ἀρετῆς ἀρχὴν εἶναι μὲν εσιν, πέρας δὲ ἀνδρείαν, καὶ τῇ μὲν δοκιμάζεσθαι τὰ κτέον ἐστι, τῇ δὲ σώζεσθαι: Universæ virtutis princim quidem esse sapientiam, finem autem fortitudinem, & m quæ agenda sunt explorare, hanc vero tueri. Euripides o in Hercule, & prudentiam sine audacia, & hanc sine invitio posuit.

NEC

VII.
NEC CÆSUS CEDA[T]

Nunquam, cæsa licet, linquit canis Inda leone[m]
Nec, licet accisus, facta decora bonus.

VII.

DE canibus Indicis (quos Aristoteles & Plinius scribunt ex cane & tigride procreari) plures apud veteres autores historiæ leguntur. Diodorus Siculus, & Strabo lib. XV commemorant, duos ca[nes] Indicos miræ ferocitatis Alexandro M. à Rege Indiæ So[p]he fuisse donatos. Pollux vero unum tantum hujus generis [à] Poro Rege missum scribit. Aelianus, ut & Curtius, qua[tu]or ejusmodi canum meminit, & multa de illis in medium [pro]fert. Omnes tamen in hoc consentiunt, istis canibus [In]dicis natura præ aliis esse inditum, ut spretis animalibus [m]inoribus leones inprimis petant, atq; ita obstinate retineant, [ut] sibi crura potius, nullo clamore edito, abscindi patiantur, [q]uàm feras dimittant. Non aliter viri fortes & virtute [pr]æstantes, nihil nisi quod honestum ac laudabile est, con[st]anter sibi imitandum & conservandum statuunt, atq; ideo [pr]o patria, pietate & sui nominis fama pugnare constanter [st]udent, atq; pro iisdem vitam denique profundere non dubi[ta]nt. Posset autem (meo judicio) non inepte huic picturæ [q]uoque accomodari hemistichium istud Virgilianum ex lib. [I]V, Aeneid. MENS IMMOTA MANET. Quamvis hac [q]uoque in parte cautio adhibenda sit, ne nos (quemadmo[d]um Cicero I. de Off. monet) offeramus periculis sine causa, [q]uo nihil potest esse stultius, atque ideo tales homines teme[r]arii & imprudentes à Græcis uno vocabulo nominantur [φ]ιλοκίνδυνοι. Et idem pro Roscio Amerino φιλοκινδυνίαν [p]rojectam audaciam nominat. Nec inepte huc transferri [p]osset proverb. Nisi crura fracta sint. Quod Cic. Philip. [X]I. in Plancum jactat: Illud tamen verum, quod in hoc [P]lanco proverbii loco dici solet, perire enim non posse, nisi [c]rura ei fracta sint & vivit, &c.

AD

VIII.
AD MEDELAM.

Ipse sui est morbi medicus leo: vos quoque Reges
Assentatores pellite sponte malos.

Aegro-

VIII.

AEgrotanti Leoni Simiam comestam singulare esse in morbo remedium, Plinius, Ælianus, & plures alii perhibent. Orus vero Ægyptius refert Leonem febricitantem nam illi febris quartana (si Phile Graeco tori fides est adhibenda) existimatur esse familiaris, simia re vesci, & illius esu convalescere. Aristophanes in Ranis entatores & parasitos δημοπιθήκους, id est, populares si as, qui aliis suis fraudibus decipere consueverunt, non abs vocat. Constantinus vero Imperator, secundum Aurelium ctorem, tineas & sorices palatii nominari solitus est, quos iè principes & potentiores funditus ex suo consortio remo re atque extirpare deberent. Quod si facerent, tu mdemum saniorem statum regna ad Respubl. pervenire possent. Qua etiam Curtius historicus adulatorem perpetuum regum ma m appellare non dubitavit, cum eorum opes sapius pessundet evertat, quam etiam hostis apertus. Et Bias apud Plutar um rogatus, quanam bestia omnium maxime esset noxia, ter feras, respondit, tyrannus, inter cicures adulator. Pierius Oro supra indicato, aliam etiam ipsi significationem attri it, nimirum hoc Symbolo declarari hominem, qui sibi ipsi ederi queat. Vnde Doctissimus Constantinus Landus Com ni Comes, in explicationibus Romanorum quorundam nũ orum, Leonem cum Simia in ore, addito dicto, SIBI IPSI ALVS, pro Symbolo habuit, innuens sua doctrina & virtu sibi in rebus adversis facile remedium esse comparaturum.

IX
MAGNOS VANA FVGANT.

Non est ingentis vis expers ulla timoris,
Sic pavet infesto percitus igne Leo.

Leonem

IX.

LEONEM, quantumvis animal ferox, Plinius scribit circumactos rotarum orbes, & cantus gallinaceorum, & omnium maximè ignes timere. Caeterum quod ad primum atq; tertium attinet, rem ita habere rerum Naturalium scriptores affirmant, secun-m verò de gallinaceis nonnihil adhuc esse controversum letur. Nam nostris temporibus in aula Sereniss. Principis varia Monacensi unus ex Leonibus, miris saltibus in vi-am cujusdam domus aream sese dimisit, gallinaceorum itus aut clamores nihil reformidans, atq; ipsos una cum ribus gallinis devoravit. Vt igitur ignis subito & sine isa Leonem perterrefacit, ita videmus potentioribus vana idam & objecta terriculamenta (Graeci μορμολύκεια cant) saepe objici, quae ipsos nimis alioqui sese efferentes reant & in officio contineant, Sed & alii plurimi ex ig-rantia quadam saepe metuunt non metuenda, elegantiss. rsibus expressit Lucretius:

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia caecis
In tenebris metuunt, sic nos in luce timemus
Interdum nihilo quae sunt metuenda magis, quam
Quae pueri in tenebris pavitant, finguntq; futura.

Adrianus Iunius vir doctiss. paulo aliter hac explicat atq; indicari vult, ira esse quasi malagma Philosophiam, & hementissimi affectus impetum non melius sedari, quàm jus consideratione, ac inprimis meditatione caelestis sapi-tia, quae facis instar mentem nostram illustret atq; regat. ijus versus elegantes hic quoq; placuit ascribere.

Getulus leo non sic aliud quam metuit
Taedam flammivomam, qua rabies saeva cadit.
Sidit trux animus vel facibus luciferis
Caelestis sophiae: aut supplicii terriculis.

X.
IRAM PRUDENTIA VINCIT.

Si licet objecto sagulo tractare leonem,
Quid tandem est, iram nolle domare suam

Ajun

X.

A*Iunt Leonem, injecto capiti pallio, quo statim acies oculorum illi adimatur, usque adeo feritatem suam deponere, ut etiam vinciendum se homini praebeat.* *Quam rem Plinius libro VIII. cap. XVI. annotavit, ...ibens omnem vim in oculis consistere. Quae etiam copiose emblema (meo judicio) melius explicuit ipso B. Chrysosto... in Homilia ad S. Matthaeum IV. hoc modo: Leonem quis ...mitigas reddisque tractabilem: furorem vero animi tui ...iprorsus efficis leone saeviorem. Ponamus iram quoque be...m esse, quantum igitur ab aliis erga mitigandum leonem ...ium datur, tantam tu erga iracundiam impende curam, ...fice hujusmodi cogitationem mitem ac mansuetam, siqui... haec fera & unguibus saeviss. armatur ac dentibus. Nisi ...n solicite mansuefeceris, cuncta simul disperdet ac lacera... Et pulchre Ambrosius: Praeclarum est motum temperare ...ilio, nec minoris virtutis dicitur, cohibere iracundiam in...ationemque compescere, quam omnino non irasci; cum ...umque illud levius, istud fortius aestimetur. Recte itaque ...nander.*

Νίκησον ὀργὴν τῷ λογίζεσθαι καλῶς,
Adhibita ratio fac superet iram tuam.

...uidam generalius ascribunt, SUPERAT SOLERTIA ...ES. Nam validissima & robustissima quaeque ingenio & ...lentia tandem vincuntur. Quem locum communem e...ie tractat Opianus lib. V. Halieut.

XL
SEMPER INMETU.

Ardua sunt cujus commissa negocia curæ,
Fac animum usque habeat sollicitudo tuum

Illu

XI.

Illustris. Princips laudatissimæ memoriæ Rodolph. Anhaltinus ex antiquiss. Ascania stirpe criundus, cum multis præclaris victoriis tam in Vngaria quam Geldria celebre nomen sibi peperisset, tandem in Italia sub Maximiliano primo contra Venetos claruit, atque utilem operam illi navavit, tandemque Veronæ (ut fama fert) veneno fuit è medio sublatus. Hic igitur præstantiss. Princeps in suis signis militaribus curavit depingi, virginem timide leoni cibum ex patina porrigentem, addito Germanico dicto, allzeit insorgen / *cui etiam hoc addidit distichum,*

Nuda à præsidiis ego virgo ministro leoni:
Danda opera est magnis sed comitante metu.

Quo ostendere voluit, viros prudentes, quibus reipub. cura est commissa, in perpetua versari solicitudine, & liberalem metum nunquam deponere debere, ne scilicet aliquid negligenter aut temere, secundum Hippocratem, committant, quo potentiores offendi possint. Atque hunc metum Plato lib. III. ac V. de legibus, plurimum commendat, pudoremque illi adjungit comitem tanquam caussam omnis honestatis ac præterea in dialogo Euthyphrone sive περὶ ὁσίου ostendit Socrates, non recte dici à Stasimo Cyprio, ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς, *id est, ubi timor, ibi & pudor, sed potius, ubi pudor, ibi timor. Est enim alius quoque metus servilis, qui semper conjunctus est cum odio, secundum Ennium ex Cicerone II. de Officiis.*

Quem metuunt oderunt,
Quem quisque odit, periisse expetit.

Admonet etiam hoc Emblema potentiorum favore & gratia caute esse utendum, cum sæpe levi de caussa mutentur.

Gratia fortunam sequitur, veluti umbra sereno
Sole aliquod corpus, sol occidit, occidit umbra.

XII.
NIL INEXPLORAT

Te quoque serpentum sitiunt mala secla ferari
Explora & cautus tetra venena fuge.

Sæp

XII.

SÆpe admiratus sum, qui fiat, quod in tam indefesso hominum studio investigandi etiam in remotis regionibus varias res incognitas, nihil tamen adhuc certi vel perparum explorati habeamus de ipso Monocerote sic proriè dicto cum etiam apud veteres autores de illo variæ opinioes reperiantur. Et quamvis alia pluria animalia rara Romani populo spectanda exhibuerint, apparet tamē ex historiis c animal nunquam illos ostendisse. Est autem hoc Symbolum sumtum ex veteri nummo è cujus una parte Monoceros nspicitur, cornu in aquam intingens, ex altera inscripto, ΥΣΑΙΩΝ, id est, Nysæorum, Indiæ nimirum populorum. otum autem est tribui huic cornui hanc peculiarem vim & oprietatem, quod contra pleraque venena sit admodum ficax, unde quidam perhibent, priusquam Monoceros ex ais impurioribus, quas circa aspides & alia genera serpenti venenatarum bestiarum stabulantur, bibat, cornu suum illas immergere & quasi depugnari salubrioresq; reddere. ua similitudine docemur beneficio sapientiæ atque laudalis doctrinæ, in rebus dubiis ac periculosis, posse nos omnes fficultates & remoras, quæ à virtutis & honestatis via aocant, removere, & mala à bonis segregare. Bartholomeus lvianus Dux millitaris Venetus, ascribi curavit in suo exilio, VENENA PELLO, innuens se instar unicornis noia & venenata animalia fugantis, sua virtute bellica conariarum partium hostes esse exturpaturum.

XIII.
HOC VIRTUTIS AMOR

Quem nō vincat amor castæ virtutis & ardor
Virtus tanta potest, vincat ut illa feram.

Primus

XIII.

PRimus (quod ego sciam) inter scriptores non adeo antiquos hujus Symbolicæ potius quam veræ inventionis author est Iohannes Tzetzes in libro variarum historiarum, qui vixit circa annum à Christo nato M.D. XXVI. Idem postea tradiderunt Albertus Magnus & alii. dorus quidem autor Tzetze multo antiquior lib. XII. Etymolog. capit. II. scribit Rhinocerotem amore virginis denuda- capi. videtur autem Rhinocerotem cum Monocerote (quod aliis accidit) per errorem confundere, cum magnum inter feras sit discrimen. Hi igitur μυθολογοῦντες scribunt icornem odore & amore castæ virginis captum, omni ferote deposita, ac eam accedere, caputque in ejus sinum pone-, atque ita tandem somno obrutam capi. Quam alegoriam fnerus putat inde esse natam, quod rerum Naturalium au- res scribant, unicornem sui generis feras quoque hostiliter rsequi, nec aliter cum fœmina assuescere, nisi libidine stiulatum. Typus est casta & pura vita, qualis inprimis vir- nibus convenit, quæ non solum hominibus moderatis sumopere probatur, sed etiam à ferocioribus magni fieri, & ad samandum allicere solet. Sic apud Senecam in Hercule furente ycus quærit à Megara, an,

Objici feris monstris virtutem putet;

Quæ respondet.:

Virtutis est domare quæ cuncta pavent.

Nonnullis potius placuit ascribere ad hanc picturam, VIRTVS SECVRITATEM PARIT.

Aliis autem, OPTIMA INSIGNIA.

PRE-

XIV.
PRETIOSUM QUOD UTILE.

Commoda quæ est usu non fama, res pretiosa est:
Displicet hæc paucis, at placet illa magis.

Vt

XIV.

IT cornu Monocerotis non per se in tanto pretio habetur, sed propter ipsius contra venena efficacitatem & utilitatem desideratur; ita monemur in universa vita, non opinione nuda æstimationis solummo-, sed experientia & usu cuncta esse perpendenda, cum il sit in pretio habendum, quod non etiam sit verè utile & ctuosum. Horatius sane usum divitiarum & partorum iorum non frustra toties nobis inculcat. Igitur præceptis emodi admoniti, meritò etiam diligenter sumtus temperare eteri debemus. Quam enim multis (secundum Socratem id Platonem) inutilibus & superfluis quoque carere possu-? præsertim hoc nostro superbo atque sumtuoso sæculo, ubi ia rerum non adeo necessariarum, & effusissimi luxus pro-ilitate passim omnia, quæ publice quæ privatim in pejus nt, paulò pòst (ut timendum) præcipitem casum allatura. m aurea ista frugalitas, quam διδάσκαλον σοφῶν καὶ ςων βουλευμάτων Sophocles nominat, id est, magistram siliorum sapientum ac optimorum consiliorum, passim rnitur, atque è medio pellitur, è contrario autem crescit ωτέλεια (juxta veterem Græcum scriptorem, Ecphan-Pythagoricum. lib. de Regno, citante Stobæo) μάτηρ τᾶς ρασίας, αὕτα δ᾽ ὁ πᾶς ὕβριος, ἐξ ἇς τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν τὰ πολλά, id est, Luxus & profusio, quæ est intinentiæ mater, hujus verò petulantia, ex qua multa ma- hominibus enascuntur. Describit hoc Emblema CL. vir) nnes Sambucus, & satis magnas vires tribuit cornui Moerotis, de quo alibi, DEO volente, in peculiari commenta-, accuratius differemus.

XV.
TURBATA DELECTAT

Turbat aquũ sitiens cum vult haurire Camel
Sic pacem ex bellis, qui lucra fœda siti

Came

XV.

CAMELORVM duo genera reperiuntur apud veteres, præsertim Aristotelem & Plinium; Bactrianum nimirum sive Asiaticum, & Africanum; illi bina, hi singula tubera in dorso habent. Hoc imal (ut Plinii verbis utar) sitim & quatriduo tolerat, pleturq; cum bibendi occasio est in præteritum & in futun, obturbata proculcatione prius aqua, aliter potu non udet. Quam proprietatem Aelianus quoque Elephanti eophylactus autem Simocatus in quæstionibus suis physicis s rei hanc causam affert, quod Elephas si umbram suam aquis videat, terreatur; ideoque Indos illunem noctem ervare, si quando traiiciant hoc animali flumen. Eun- profecto ad modum homines inquieti ac turbulenti om propter suam utilitatem pervertunt, tranquillitatis lica hostes (quorum utinam hodie non tantus extaret nuus) qui omnia sua consilia & cogitata eo dirigere stut, ut alios inter se committant, ac bella non necessaria itent. Et scimus nostris temporibus callidum quendam em militarem crebro solitum esse dicere, non nisi aqua turbata piscationem esse uberem. De hoc apud Iovium legitur historia: Virginius Vrsinus strenuus alioqui ator contra aliorum sententiam, etiam suorum gentili-, quo tempore quasi universa Italia contra Gallos converat, nihilo tamen minus ipse castra Gallica sequi uit. Atque ideo hoc Symbolo usus est cum Gallica senia, IL ME PLAIT LA TROVBLE, mihi turbida et, sed parum extitit ipsius conatus felix: nam lo bello gravissimo obsessus Atella, in hostium potesta- pervenit, & tandem in carcere Castelli de Ovo Nea- iustas suæ temeritatis pœnas luens, misere interiit.

NIL

XVI.

NIL ULTRA VIRE

Ne nimium imprudens teneris impone lacer
Et fortem ſternunt pondera iniqua viru

In

XVI.

NTER alias proprietates Camelo hæc quoq; ascribitur, quod sponte id genua procumbens (Herodoto etiam lib. VII. *teste) vel sessionem recipiat, vel aliud onus conveniens admittat. Cumque justum sarcinarum pondus impositum sentiat, rursum sese erigit, & alacriter proditur, ubi verò nimium sese oneratum animadver-, aut succumbit aut abiicit imposita. Quo monemur omnibus rebus esse mediocritatem auream observandam, n secundum Poëtam,*

Qui sua metitur pondera, ferre potest.

nque nos docet Delphicum oraculum, τὸ, μηδὲν ἄγαν, *d Terentius latinè expressit :* ut ne quid nimis. *At er Hippocrates in Aphorismis non minus graviter quam viter pronuntiat :* καὶ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον, ἐκατ᾽ ὀλίγον ἀσφαλές : *Omne nimium est naturæ nicum quod verò paulatim, fit tutum. Præterea hoc bolo docemur, nihil ultra vires temere esse tentan- n, sed Horatianum potius istud meditandum,*

Metiri se quenque suo modulo ac pede verum est.

ppolitus Cardinalis, Estensis Senior eo quoque est de- atus cum inscriptione Hispanica, NON SVEFRO- AS DE LOQVE PVEDO : Non plus quam possum erabo. Vel Tantum quantum possum. *Alii univer- ius ascripserunt :* Rationabile Imperium. *Et extant rmanici in hanc sententiam rithmi satis concinni,*

Lad auff mein Rück / das ich vermag /
Sonst laß ich liegen / was ich trag.

XVII.
NEC META NEC ONU.

Sternit humi, immensũ quod pondus iterq. Camelũ
Sternitur haud fortis laudis amore labor:

Plinius

XVII.

PLINIVS libro sæpius citato, inquit de Camelis: Velocitas inter equos, sed sua cuique mensura, sicuti & vires. Nec ultra assuetum procedunt iter, nec plus instituto opere recipiunt. Quod Symbolum cum priore n male convenit, à contrario sensu desumptum. Quam vero alii ad suos amores non tamen inhonestos accommorint, indicantes nulla ratione à suo proposito sese absteri posse, tamen ad alias omnes præclaras actiones, into animo constanterq; prosequendas & absolvendas, rectè poterit quoque transferri. Quæ virtus græcè propriè catur φιλοπονία, id est, industria & amor in laboricapessendis. Eo Symbolo usus est Vespasianus Gonzaga, x Sabioneda, cum dicto, Juvat emta labore gloria. o indicare voluit, se dies noctesq; omni cura in hoc inbere, ut ex studiis & laboribus suis præclaram laudem gloriam acquirere possit, cum græcum proverbium quoq; m subiiciat, ἐκ τοῦ πόνου κλέος. Ex labore gloria. Et nophon κύρου παιδείας lib. 1. eleganter hoc quoque proit, ἐπικουφίζει ἡ τιμὴ τοὺς πόνους τῷ ἄρχοντι, id est, honos leviorem facit Imperatori laborem, quemadmon Cicero est interpretatus. Ac extat elegans carmen audiani in Epithalamio Honorii, quod ostendit laboris patientem ad virtutis culmen non ascendere, nec ejus atos fructus capere:

Non quispiam fruitur veris odoribus,
Hyblæis latebris nec spoliat favos,
Si fronti caveat, si timeat rubos.
Arma spina rosas, melle tegunt apes,

XVIII.
DIVERSUM CONFUSA GENVS.

Cernis ut inconcinnam habet hac fera longa figura
Quicquid agunt stulti, nil habet harmoniæ.

Came

XVIII.

CAmelopardalis Græce ac Latine dicta Æthiopibus Nabis, Arabibus verò ac Turcis Zurnapa, unde vulgare Giraphæ nomen, putatur apud Pausaniam in Bœoticis sive libro IX. esse Camelus Indica. Plinius lium Cæsarem primum Romæ in Amphitheatro ludis Cirnsibus spectandum hoc animal dedisse scribit, quod Dion lib LIII. Romanæ histor. confirmat, atque ibidem Cameloparlin accurate describit, quemadmodum & Oppianus .Cyneget. Strabo ac Heliodorus, & inter recentiores Petr. llonius lib. II. observationum suarum, quam ante paucos nos Germania quoque vidit. Strabo lib. XVI. propter suam mmetriam & partium inconcinnitatem nihil illi celeris tribuit ac βόσκημα potius esse dicit. Vnde Horatius lib. epistol. I. ad Augustum fecit,

Diversum confusa genus Panthera Camelo.

Rtę autem hac similitudine illi notantur, qui omnia dicunt l faciunt stulte & confuse, ne cullibi sibi constant, secunn usitatum versiculum,

Dissidet à cunctis sibi qui contrarius ipsi est,

At contra in omnibus rebus commendatur verus ordo & χημοσύνη ac harmonia mutua, de qua Plutarchus in cōntario de Musica inquit, ὅτι ἡ σεμνὴ ἡ ἁρμονία καὶ όν τι καὶ μέγα, ἀριστοτέλης ὁ πλάτωνος τῶ πι νοι. ἡ ἁρμονία ἐστὶ οὐρανία, τὴν φύσιν ἔχουσα αν καὶ καλλὴν & δαιμονίαν, id est, porro autem nd Harmonia res sit divina, veneranda & magna, Aristeles Platonis discipulis his verbis confirmat. Eenim verò rmonia res est cœlestis, cujusque natura divina & chra atque admiranda. Quæ tametsi autor ad Musicam tum eo in loco referat, tamen de omnibus aliis, quæ rectè, χημόνως καὶ κατὰ τάξιν (ut S. Apostoli verbis uta-) fiunt, rectè dici poterunt.

XIX.
CURRENTI CEDE FU-
RORI.

Quis furor est cæco temere se offerre furori?
Cede, parum exspecta nec mora, victor er

V

XIX.

URUS ἀπὸ τῶν ὀρῶν, *id est, à montanis locis in quibus degit, secundum Isidorum, nomen accepit, quem in Hercynia sylva Iul. Cæsar lib.* VI. *de bello Gallico reperiri ait, & multa de illo Erasmus illa in libro de origine Borussorum narrat. Plinius lib.* II. *cap.* XV. *scribit excellenti vi ac velocitate esse Vros, ibus imperitum vulgus Bubalorum nomen imposuit. Ac ter alios Munsterus in Cosmographia, ubi describit Bossiam, adeo esse feroces perhibet, ut si à venatoribus, qui t arbores latitant, telis & jaculis petantur atque vulnentur, adeo exardescãt in iram & efferantur, præsertim si sentint se esse sauciatos, & hostem ulcisci nequeant, ut crebriore petu facto, tandem se quoque conficiant. Sic furores & petus validi etiam potentiorum, qui nullo consilio innintur, arte ac prudentia sæpè declinantur ac franguntur, dendo quidem illis tempestive, & in tutum locum sese cipiendo: idque Ovidius quoque monuit hoc disticho lib.* I. *remedio amoris.*

Dum furor in cursu est, currenti cede furori,
Difficiles aditus impetus omnis habet.

Ac nota est Horatii sententia lib. IV. *Carm. Ovid.* IV.

Vis consilî expers mole ruit sua.

Oppianus quoque lib. V. *Halieutic. hæc fecit,*

ὡς οὔτ' ἠνορέης οὔτ' εἴδεος ἔπλετ' ὄνειαρ
τόσσον, ὅσον πραπίδων, ἀλκὴ δ' ἀνεμώλιος ἄφρων.

est, Nec robur tantum quantum prudentia præstat,
Nec species; stolidæ vires sine mente fatiscunt.

aro autem hæc duo conjunguntur. Nam, ut rectè ait aleriùs Max. lib. XI. *cap.* XII. *nimio robore membrorum igor mentis hebescit, quasi abnuente natura utriusque boni rgitionem, ne supra mortalem felicitatem sit, eundem sapientiss. & validiss. esse.*

XX.
MAJOR POST OTI VIRTVS.

Ceu lustris latitant ursi & sua membra relinquunt:
Sic meditatur opus doctus in arte novum.

Urs

XX.

Ursos certo tempore latitare in suis Antris, quæ si non alia habere contigit, ex ramorum fruticumque congerie sibi struunt, impenetrabilia imbribus, moliquе fronde constrata, in quibus resident & priorum pe-um suctu vivunt, eoque pinguescunt, Plinius, Oppianus, Æ-ihus, Artemidorus, & alii tradiderunt. Unde etiam Theo-ltus φωλάδας ἄρκτους, *id est, Ursos in lustris degentes minavit: Ubi etiam videndus Scholiast. Græcus. Sane haud iter ingenia vivida, quò plus recessus & ocii interdum sibi munt, eo postea alacrius rursum sese exerunt omniaque pe-gunt, secundum illud Sophoclis,*

φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν πρᾶγμ' ἀνὴρ ῥέζων μέγα.

Solet enim remissius agere vir magnum negotium tractans.

Quemadmodum autem vita solitaria nimis, & istud ἀθεβιώσας *(contra quod etiam Plutarchus eruditum com-entarium conscripsit) intempestive & sine ratione suscep-m, præsertim ab illis, qui Reip. & Patriæ præ aliis inservire ssunt ac debent, non probatur: ita profecto hominum docto-m, & ad vitam philosophicam idoneorum secessus honesti inimè sunt vituperandi. Quod certe in hac infelicitate no-rorum temporum & tanta animorum distractione privato mini vitio verti poterit.* φίλον γάρ πως τοῖς ἀθυμοῦσι τὸ μικτον καὶ φιλέρημον. *secundum Gregorium Nyssenum, id t. Gratum enim est, quodammodo tristitia affectis cus secretus & solitarius. Ac præclara etiam est sen-atia Iustini Martyris in Epistola ista aurea ad Zenam & everum,* συνελόντι εἰπεῖν, ὁ θέλων εὐδιάγειν μήτε ἐσάτω πολλά, μήτε ἀκουέιν ἐπιδιδέτω. *Ut autem brevi-r dicam, qui bene vult vitam peragere, neque videre, ne-ue audire multa studeat.*

XXI.
NATURA POTENTIO ARS.

Ars polit, haud fingit, natura utrumque ministrat,
Quantum dissideant, indicat hic catulus.

Plutar

XXI.

PLutarchus in libello περὶ τῆς εἰς τὰ ἔκγονα φιλαστοργίας, multa de informi ursæ fœtu scripsit. Cui etiam astipulantur Plinius, Ælianus, Oppianus, Orus Niliacus, Phile, & alii plurimi. Aristoteles tamen lib. .cap. XXX. hoc distinctius explicat. Fœtum, inquit, minimum pro sui corporis magnitudine Ursa edit, quippe quæ minorem cato, majorem mure parere soleat, nudum, & cæcum, crurib. propemodum membrisque aliis indiscretum & rudem, hoc est ἀδιάρθρωτον. At ipse venatores nostros affirmantes audivi, in utero captæ Ursæ gravidæ suis membris nonnihil distinctos catulos sese reperisse. Comentiam hujus causam præbuisse quidam existimant catulorum fœtus crassissimis secundinis obuolutorum, quas non nisi lambendo diutius mater revellere potest. Usurpavit hoc Symbolum celebris iste pictor Venetus Titianus, quo indicare voluit certis quibusdam rebus Artem plus valere quam Naturam ipsam. Quod quidem ut in nonnullis verum esse concedimus, sicuti in arte pictoria & similibus: ita in plurib. aliis locum habere nequit, Naturamque multo esse præstantiorem quotidie experimur Et Pindar. ait Olymp. IX.

Τὸ φυᾷ κράτιστον ἅπαν.

Quod à natura est optimum omne.

Alibi legitur ascriptum, VTINAM PERPOLIATVR, de operibus nimirum adhuc imperfectis & adhuc absolvendis. Quo pertinet eruditum Epigramma veteris amici mei Greg. Bersmanni de Parthenopeo secessu Virgilii, ex Donati commemoratione in illius vita:

Ut nullo Musis interpellante vacaret
 Parthenopes adiit rura quieta Maro.
Ursaque lambendo catulos ceu format inertes,
 Cudebat versus sic poliendo suos.
Assidua docti sua limant carmina cura,
 Et sub judicium singula verba vocant.

SE.

XXII.
SERENABIT.

Quæris cur saliant pluviis? spes certa sereni e
Hac tu confisus, pelle animi nebulas.

Consta

XXII.

Constat Vrsos pluvio interdum tempore & imbribus cadentibus solere potiss. una colludere & exultari, quasi præsagientes depulsis nubibus auræ serenitatem esse brevi consecuturam. Sic viri fortes & constantes ginquo sæpe in rebus suis adversis prosperiorem fortunam icientes, tantum ab est ut abjecto sint animo ac pertur- ur, ut etiam spe certa sibi omnia læta polliceantur, istud itianum crebro apud se meditantes.

Non si male nunc: & olim
Sic erit.

Nam secundum Ovidium quoque,

Nube solet pulsa candidus ire dies.

ue ita fortitudinem cum prudentia conjungentes tan- n ducibus duobus certiss. facile consequemur, ut neque in s secundis nimis nos efferamus, neque in adversis despere- , quod eleganter B. Gregor. Nazianzenus his Græcis ver- expofuit,

μὴ σφόδρα θαῤῥεῖν, μήδ' ἀπελπίζειν ἄγαν
τὸ μὲν γὰρ ἐκλύει σε, τὸ δ' ἀνατρέπει,
τὸ μὲν κατόρθου, τοῦ δ' ἔχου, τὸ δ' οὐ φθόνος,
οὐχ ὡς ὁδοῦ τὸ λεῖπον ἀχρειοῖ πόνον.

Ne fide multum, neve despera nimis,
Illud solutos efficit, pessundat hoc,
Hoc corrigens, illud tenens, reliquam sine
Livore rectius pertragrabis viam.

ulchre etiam Apollodorus apud Stobæum dixit.

Οὐδέ ποτ' ἀθυμεῖν τὸν κακῶς πράττοντα δεῖ,
Ἄνδρες, τὰ βελτίω δὲ προσδοκᾶν ἀεί.

nquam oportet animum despondere hominem in- fortunatum,
iri, miliora vero semper expectare.

VIOLEN-

XXIII.
VIOLENTA NOCEN

Vt favus exitio est urso, sic sæpe malorum
Autorem illaqueant visque dolusque suum

XXIII.

DE Vrsis hæc quoque Plinius litteris tradidit: oculi eorum hebescunt crebro, qua maxime caussa favos expetunt, ut convulneratum ab apibus os levet sanguine gravedinem illam. Et Solinus inquit, nihil lius quam mel captant, atque ideo alvearibus ubique tiantur. Narrant autem aliquando accidisse, ut is cupiens alvearium in quercu veteri invatere, valide pedem anteriorem in ramum sese reflecten- impulerit, ut inde rursum sese liberare neutiquam potue- & hoc modo detentum & captum fame periisse. Accomo- t sibi recte hoc Symbolum quispiam probus ac innocens, ontra aliorum violentiam & industriam, qui seipsos sa- vertere, & in suam perniciem ruere solent, præter omnium onem conservatur, quod Lucretii egregii versus nobis ciunt,

ircum retit enim vis atque injuria quenque,
tque unde exorta est, ad eum plerunque revertit.

è igitur Xenophon lib. I. memor. monet, prudentem non es- olentum, cum sciat, ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πάρεισιν ἔχθραι, νδυνοι, Violentiam comites habere inimicitiam atq ericulum: Additque eleganter, οὐκοῦν, οὐ τῶν φρόνησιν σκούντων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχὺν ἄνευ γνώμης των τὰ τοιαῦτα πράττειν ἐστίν: Quamobrem vim e non est prudentiæ studiosorum: Sed qui robur sine men- fident, violentis gaudent facinoribus.

IN

XXIV.
IN UTRUMQUE PARA-
TUS.

Ferre jugem, jugulumque dare, est bos aptus utrin
Sic pia turba facit, grata Deo referens.

XXIV.

EX antiquo nummo Iulii Cæsaris in cujus altera parte Bos ad sacrificia destinatus, stans ante aram exprimitur, cum inscriptione IOVI OPT. MAX. SACRVM, hoc Symbolum videtur habuisse suam origin. Hic verò autor illius addidit quoque aratrum, cum animal potiss. ad opera rustica expedienda, aptum na- n esse nemini sit dubium. Vnde in nummis tam Græcis ám Latinis per boves vel tauros Coloniarum deductiones elligebant, sicuti quoque rei frumentariæ fuere insignia. uod ex Varrone quoque discimus oppida (inquiens) conant in Latio Hetrusco more multa, & junctis bobus, id tauro & vacca interiore aratro circumagebant sulcum. c convenit in illos, qui non solum pietate ac religione, omni laudabili doctrina cupiunt excellere atque aliis ire (quod per sacrificium cum bove peractum ostenditur) etiam aliis pluribus laboribus, sicuti bos arans, indefesso lio hominibus usui esse atque inservire student. Nam, Menander ait: τὰ χρηστὰ πράττειν ἔργον ἐς ἐλευθέρου, bonas facere hominis est officium ingenui. Ascripsit em inprimis hoc Symbolum sibi (ut Hieronymus Ruscellus rt, & ex epistolis Italicis Hannibalis Cari itidem licet madvertere) Onophrius Panvinius Veronensis, ordinis gustiniani Cœnobita, vir admodum laboriosus, ut bta ab ipso composita testantur.

XXV.
TERROR ET ERRO

Fraudem fraude, aſtum nō fallere dedecet aſt
Sæpe timore timor truditur, arte dolus.

Livi

XXV.

IVIVS lib. XXII. *memorabilem historiam memorat de Hannibale in angustiis ad Casilinum à Fabio Max. Cunctatore incluso, quem ipsum tamen alioquin prudentissimum ducem militarem, mira arte & ingeni- strategemate deceperit, commentus (ut Livius loquitur) ibrium oculorum specie terribile ad frustrandum hostem. es enim undique ex agris collectas, fasceſque virgarum arida sarmenta praligari curavit cornibus boum, quo- ad duo milia fuere, atque primis tenebris noctis, ac- s cornibus armentum in hostes, jussu ipsius, concitatum Interea illi qui ex Romanis ad transitus saltus insiden- locati fuerunt, circumventos se esse existimantes, idio excesserunt: atque ita Hannibal ex illis fauci- evasit, & in agro Alifano securus castra po- Apparet itaque ex hac historia, inter præcipuas boni s militares virtutes hanc non esse postremam, ut si quando mpore locoq; ac aliis in rebus hosti suo inferiorem videat, iquam tamen planè desperet, sed in omnem occasionem ntus non minus arte & ingenio, quam aperto Marte ad- ario suo terrorem simul & errorem incutiat, & hoc pacto suos incolumes conservet, & ab omni periculo tutos præ- Sic eleganter Val. Maximus lib. VII. cap. 3. Roma- virtutem præsidium ab astutia mutuasse dixit. Sed in parte nimis callida, atque multo etiam magis perfida con- locum habere non debent. Vnde etiam apud Virgilium XI. Aeneidos ironice potius (ut quidam interpretes vo-) quam verè ex sententia autoris dicit Corabus,*

Dolus an virtus quis in hoste requirat?

XXVI.
QUANTUM MUTATU[S] AB ILLO.

Corniger ut blandus fit amictus fronde, at inertem
Frugi vix facias, ni bene pressus eat.

Plurt

XXVI.

PLVTARCHVS *in Symposiacis lib.* VI. *cap.* X. *de tauro ad ficum mansuefacto hæc litteris prodidit Equidem spiritum validum & vehementem in fico exhalare, cum visus plane testatur, tum id quod de 's fertur, scilicet ficui alligatum taurum etiam feroquiescere, tactumque admittere, & omnino ferociam languescentem deponere. In acrimoniam tamen ar- major pars caussa collata est. Plinius vero lib.* XXIII. VII. *sicuti Orus quoque hoc potius Caprifico ascribit: uidem collo eorum hanc circumdatam (ut pictura re- itat) mirabili natura compescere tauros ait, ut im- les præstet. Cujus proprietatis causam Cælius Cal- nus lib.* II. *quoque investigare conatur. Sic frenum ntiæ est sæpe adversa fortuna hominibus rebus secundis sese efferentibus vel aliis vitiis impune indulgentibus, em quoque præstat doctrinæ sanioris institutio, & ad tem ac honestatem assuefactio, quibus animi homi- effrenes ad modestiam & mansuetudinem reducuntur, præclare Horatius lib.* I. *epist.* I. *ad Macœnatem subje- versibus,*

emo adeo ferus est ut non mitescere possit,
modo culturæ patientem præbeat aurem.

similiter lib. II. *Serm. Satyra* III. *introducit Polemo- Atheniensem perditæ luxuriæ adolescentem, qui ebrius enatus forte ingressus scholam Xenocratis, cum Philo- hic acriter de industria esset in luxuriam invectus, pœnitentia ductum oratione sua polemonem, ut depo- riore mala vita philosophiæ serio operam daret, qui eidem Xenocrati postea successor fuit datus. Ait poëta de ipso.*

Potus ut ille
citur ex collo furtim carpsisse coronas,
stquam est impransi correptus voce magistri.

XXVII.
MIHI PASCUA SOLI

Solus opima tenet bos pascua, parta tuetur;
Tu quoque sic dotes, solus habeto tuas.

XXVII.

Bos dicitur taurus castratus, hoc modo tam ad opera rustica quam ad saginam magis idoneus, quem Plinius etiam nominat socium laboris agriq; culturæ. Et Aristoteles in Oecon. βοῦς ἀντὶ οἰκέτου τοῖς πένησιν ναι; *inquit, Loco servi bovem esse pauperibus. Perhibent autem boves ferociores & magis generosos hoc quoque habere oprium, ut in pascuis & partis quempiam locum peculiam occupent, nec alios facile admittant. Ac describit graice huiusmodi boum impatientium consortis pugnam Opanus lib. XI. Cyneget. Vsus autem est hoc Symbolo Rex lonia Stephanus Batorius, magnanimus & prudens admoum, nec non literatus Princeps, satis quidem apposite, cum scuis simul & bobus ista regio abundet, non obscurè innuns, se ad Regni illius possessionem, magnis laboribus & periulis acquisitam, nullum facile socium esse admissurum, cum cundum Thyestem apud Senecam,* Non capiat regnum uos. *Quòd longè antè dixit Ennius, teste Cic. in Off.*

Nulla sancta societas, nec fides regni est.

Secutusq; illum Lucanus affirmat lib. 1.

Nulla fides regni sociis, omnisq; potestas
Impatiens consortis erit.

llustriss. Princeps Maximilianus Sfortia, Dux Mediolanenis, eodem Symbolo delectatus est, cum inscriptione, MELIO. RA QVÆRO: Volens significare forsitan, se instar bovis, in ascuis semper optima quæq; quærentis & seligentis, consiliis quoque melioribus & prudentioribus cupere frui: quidam tamen opinati sunt, tacite hoc Symbolo eum innuisse, se adhuc egionem adhuc uberiorem appetere. Ante ascriptum fuerat: EMINEM ADMITTO.

XXVIII.
FRUSTRA REMORANTIUS AUSTRIS.

Non remoratur equum vis venti assurgere in auras,
Virtutis nec sors aspera tardat iter.

In

XXVIII.

N antiquis numismatibus equus ad currendum se incitans, summam rei celeritatem & alacritatem Symbolice exprimit. Montis verò ascensus acclivior & asperior, virtutis iter difficile quidem, quo tamen ad veram gloriam dem perveniatur, denotat. Venti autem procellosi, equi um remorantes, omnis generis adversitates, & impedita plurima, quæ veros probos & virtutis amantis aman- à præclaro suo proposito avertere vel saltem aliquantisper nere solent, non male significant. De quo Euripides quoq; pplicibus queritur,

πολλοὶ γεγῶτες ἄνδρες οὐκ ἔχουσ' ὅπως
δείξωσιν αὐτοὺς τῶν κακῶν ἐξουσίᾳ.

Multi viri nati honesto loco non possunt
eipsos palam ostendere, propter malorum potestatē.

Idemque Menander deplorat,

——ὡς ἄδικον, ὅταν ἡ μὲν φύσις
ἀποδῷ τι σεμνὸν, τοῦτο δ' ἡ τύχη κακοῖ.

Quam injusta res, cum natura quidem
egregium aliquid contulerit, fortuna autem hoc depravat.

ilominus contra omnes insultus & procellas graviores, a- virtutis nunquam abscendendum, ac fortiter resistendū, c superatis omnibus malis optatum finem consequamur. d Cicero quoque monet lib III. Tusculanar. Quæstion. la (inquit) potest esse diuturna gloria, quam labor stre- ac indefessus primum non antecesserit. Quo pertinent ertii lib. IV. Eleg. versus elegantes.

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Non juvat ex facili lecta corona jugo.

autem hoc Symbolum usurpatum à doctiss. Italo Ludo- Dulce, & ejus inscriptio: TERRESTRIA FLAMINA TANT.

XXIX.
ETIAM PRÆCLARA M
NATVR.

Fortis equi virtus primis se prodit in annis;
Nec latet excelsi vis generosa animi.

Gener

XXIX.

GENEROSI equi nobilem sobolem accuratè expressam à Virgilio III. Georg. (vel Apulei etiam testimonio) feliciter imitatus est dulciss. Oppianus in I. κυν. Et sanè sunt quædam quasi incunabula elementa virtutis: animiq; procedente tempore ad summum gloriæ culmen perventuri, certo cum indolis experimen- uti Val. Max. lib. III. cap. 1. loquitur, & ejus rei pulcra empla commemorat. Sed à pullo præcipuè generoso, & spem agnam concitante de se apud alios, atque in lætis pascuis ex- tante, adhuc in adolescentia (ut conjicio) sua Symbolum egit hoc illustris Nicolaus Bathorius, Comes Sacmariensis cuius prosapia celeberrima ac antiquissima multos semper iros præstantiss. protulit) quo scilicet ob εὐφυίαν καὶ εὐ- φυεταν ad præclara facinora peragenda se ipsum incitare, magni animi spem de se exuscitare voluit, atque id qui- m paulatim & suo tempore, non instar ingeniorum quorun- m nimia cupiditate celeriter evolantium, & rebus arduis tempestive se ingerentium, cum magna sui nominis infa- ia. Nam, ut Accius poëta in colloquio ad Pacuvium apud ellium lib. XIII. cap. 2. dicit, quod in pomis est, itidem in genius esse aiunt, quæ dura atque acerba nascuntur, post fi- nt mitia & jucunda. Sed quæ gignutur statim victa & mo- ia, atque in principio sunt vivida, non matura mox fiunt utrida. Dixerat autem Pacuvius sibi auriora paulum & cerbiora videri, quæ scripsisset Accius in Tragœdia sua Atreo, quam ei recitaverat. Quintilianus etiam lib. 1. Institutionum Oratoriar. de talibus ingeniis ante tempus sese stendentibus rectè ait: Ingeniorum veluti præcox genus non emere unquam pervenit ad frugem.

XXX.
ANIMO PETIT IMA PROFUNDO.

Totus equus naso ceu fertur anhelus in undam
Præsenti adversis obvius ito malis.

Inter

XXX.

INter alia boni & generosi equi laudabilia signa non postremo loco hoc quoq; esse scimus, quod sitibundus inter bibendum non primis tantum (ut dicitur) labris, sed subito, profundeq; satis, caput supra nares usq; in aquam mmergat. Quod Plinius quoque retulit lib. VIII. cap. LIX. *Quo acrior equus est, eo altius in bibendo nares mergit.* ic quoque viri fortes ac bellicosi, quo majora pericula sos circumstant, & pluribus difficultatibus urgentur, eo criores & alacriores in illis ipsis se exhibent. Vnde apud ucanum lib. IX. Cato exercitum in Libyam ducturus iter alias egregias cohortationes militibus hæc quoque ggerit:

——Serpens, sitis, ardor, arenæ,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris,
Lætius est, quoties magno sibi constat honestum.

Et Claudianus præclare.

Vile decus, quod non erexit prævius horror,
Ingentes geminant discrimina magna triumphos.

b quam causam familiare sibi hoc symbolum esse voluit rtis & strenuus bellator ac eques celebris, Bernhardinus Cardina Neapolitanus, qui in multis ac gravibus llis, quibus interfuit, & præclate præfuit, omnibus post abitis periculis aut laboribus officium boni militis præstitit, magna alacritate hostibus suis sese opposuit: atque semr eximiam inde reportavit laudem. Pulchrè Euripides.

Τὲς πόνε γάρ οἱ γαθοὶ
Τολμῶσιδειλοὶ δ' εἰσὶν ἐδὲν ἐδαμε
Boni viri subire labores
Audent, & nusquam ulla in re sunt timidi.

HÆC

XXXI.
HÆC VERA POTENTIA EST.

Affectus quisquis mentis moderatur habenis
Fertur equo domito, qui vagus, ille fero.

Plat

XXXI.

PLATO *in Phœdro sive in dialogo de pulchro, proponit elegantem similitudinem de duobus equis, quibus omnis generis cupiditates & appetitiones significare voluit, quasi rationi obtemperent bona, sin minus, prava adant. Quare si ira. superbia & alia vitia Rationis recta asi vinculo non coerceantur ac constringantur, homo sua estatis esse amplius nequit, sed efferatur in omnes partes & ra se rapitur. Et, ut Isocrates præclare dixit:* ταῦτα χει τοῖς ἅρμασι, τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβάλλουσιν: κεῖνά γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτάνοντα τῶν δυνόντων. ἤ, τε ψυχὴ πολλάσφάλλεται διαφθαρεῖ ς τῆς διανοίας: *idem ei quod curribus evenit, è quib. riga sunt excussi. Nam ut hi temere feruntur, carentes ernatoribus: Sic animus in multa delicta impellitur, nte subversa. Accuratius etiam rem & magis theologice licat Chrysostomus in Homil. V. ad Isaiam: Anima has laxans cupiditatibus extra rationem positis, quovis raur, nec aliter quàm equus ferociens, ubi frenum ore, sesson tergo excussit, fertur quovis vento velocius, omnib. obs intolerabilis. Timore itaque DEI, quæ est vera ratio ristianorum, undique constringenda, & intra suos limites tinenda. Pulcer. igitur Claudianus in Paneg. Mallii:*

Diis proximus ille est,
Quem ratio, non ira movet.

eleganter Socrates ait, μόνῳ σῷ λόγῳ καθάπερ ἐπιτρόπῳ σώφρονι, παρακατα θετέον τὸν βίον: *Soli rationi quam consultissimo tutori vitam omnem credere conve-. Franciscus Tertius* Bergomas *in Genealogiis Serenissimæ mus Austriaca, cum iconibus Principum magna solertia is incisis, hoc Symbolum attribuit Luitfrido Comiti Habrgensi Nono,*

GRA-

XXXII.
GRATO SERVIISSE PA-
TRONO.

Gratus equo ut fuerit, magnus docet ille Macedo
Ornat honore novo, condidit huic tumulum.

Ap

XXXII.

APud veteres maximæ commendationis fuerunt equi Thessalici, quibus bovilli capitis notam incolæ inurebant, à qua dictos volunt Bucephalos, non quod capite bovis essent præditi, ut Pomp. Festus voluit. Fuit ...em κατ' ἐξοχὴν ita nominatus equus Alexandri Ma... & ipse Thessalicus, qui nullum alium quam Regem ipsum ...rem admittebat. Qui cum in prælio, quo Alexander Po... Indiæ Regem vicit, fuisset interfectus, in memoriam grati... ...mi ad Hydaspim fluvium Indiæ, urbem Bucephalam ab ... sic denominatam condi jussit, ut testantur Stephanus de ...ibus, Plinius, Strabo, & Iustinus. Quod exemplum nobis ...onitur illustre, ut, secundum Senecam in libro de beneficiis ...eficiorum memoriam non sinamus ullo pacto senescere, im... gratitudinem quandoq; non solum ad homines, sed etiam animalia bene de nobis merita se debere extendere Apud ...nem quidem & Iul. Capitolinum hoc etiã nomine Adria... Cæsar & Verus Imp. celebrantur, quorum ille equo suo ...ysthenì mortuo columnam inscripto epigrammate erexit, Volucri equo sepulchrum in Vaticano fieri curavit. Hero...us etiam equarum monumenta ob victorias Olympicas re...tatas commemorat. Alii solo Bucephalo quasi ferociente ...ntur, addito dicto: INDIGNOS INDIGNOR. Nam que... ...nodum Alexander Magnus tantum fuit dignus habitus isto equo, ut eum reciperet sessorem; ita quoque ...erosus animus omnia respuit præter virtutem & ...estatem, nec unquam pravorum consuetudinem admittit. ...andoquidem (ut Xenophon ἀπομνημ. α. scripsit) ἡ μὲν ...ν χρηστῶν ὁμιλία, ἄσκησίς ἐστι τῆς ἀρετῆς, ἡ δὲ τῶν ...ηρῶν, κατάλυσις: Bonorum quidem consuetudo virtu... exercitatio, pravorum autem, illius destructio atque e...rsio est.

XXXIII.
DEMENS ALIENA R
QUIRIT.

Incertis inhiat, certissima spernit avarus
Ceu præsente alium Lynx cupit ipsa cib

Lu

XXXIII.

LVpum cervarium (quam appellationem hodie retinent Rheti, Sabaudi & Illyrii (vocamus illam feram, quam nostri Luchß nominant, quod vocabulum videtur cum lynce convenire estque sic dictus, quod cervos soleat infestare, vel quod hinnulos (secundum alios) suis maculis imitetur. An θὼς sit Græcorum, adhuc disputatur: tametsi Gaza contra sententiam Gesneri ita lupum cervarium verterit. Plinius perhibet, quamvis in fame mandenti, si respexerit, oblivionem cibi subrepere. digressumque quærere alium, & ita, ut Solinus refert, immemor præsentis copiæ, it quæsitum quam relinquerat satietatem. Quod pariter avaris & ambitiosis sæpe contingere solet, qui dementati vana spe fortunæ uberioris præsentia commoda per stultitiam negligunt, perinde ut Canis carnis frustrum per flumen ferens in Apologo, cui Phædrus Aug Lib hoc παραμύθιον dedit.

Amittit meritò proprium, qui alienum appetit

Hesiodi autem versus notus est:

νήπιος ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα διώκει.

Stultus est, qui certis relictis, sectatur incerta.

Itemque Sophoclea sententia in Tyeste.

τῶν ἀμηχάνων ἔρως

πολλοὺς ἔθηκε τοῦ παρόντος ἀμπλακεῖν.

Non possibilium cupiditas

Multos fecit præsentibus frustrari.

Tractat idem Emblema sive Symbolum (nam diverso respectu utrique accommodari poterit) Alciatus quoque in Emblem. Apud Scrip. Amiratum Italicum scriptorem additur dictum QVOD TIBI DE EST MIHI OBEST. Et apud alium, VTINAM SIC IPSE FOREM. Quæ ad ea, quorum recordatio est molesta, & libenter vellemus oblivisci, recte applicari poterunt.

XXXIV.
INSPICIT ET PERSPICIT

Et muros penetrant fulgentia lumina Lync
Et ſecreta acies perſpicit ingenii.

Lyn

XXXIV.

LYNCES scribit in Aethiopia reperiri Plinius, Lupos verò cervarios in locis Septentrionalibus. Videntur tamen esse animalia congenera, & utriq; attribuunt scriptores visum acerrimum, pelliq; varietatem. Plu-chus in libello contra Stoicos scribit, creditum fuisse de nceo quodam, quod saxa quoque & arbores oculorum acie etraret: imò & per terram eum conspexisse, qua ageren- apud inferos, Apollon. tradit in Argonaut. Meminit quo- illius Pindarus hymno X, Neme. & Horatius 1. epist. ad cœnatem;

Non possis oculo quantum contendere Lynceus.

c non nulli ad hanc feram transtulêre, quod tamen fabu- m pluribus & nimis ὑπερβολικὸν *esse videtur, nihil- inus eleganter accommodari ad aciem mentis singularem, ingenii acumen & perspicacitatem poterit, quæ Græcis est* χίνοια, *eximia & admodum utilis, si ad res laudabiles ibeatur, è contrario verò plurimum nocens ac perniciosa, tam egregio ac divino dono ad futilia homines perperam tantur. Tribuit autem hanc quoque laudem Cyro Xeno- n lib. 1. in ejus* παιδείᾳ, ὅσα αὐτὸ ςὑπ' ἄλλων ἐρωτῶτο, *ç* τὸ ἀγχίνυς εἶναι, ταχὺ ἀπεκρίνετε, *Quæcunque interrogassent, ad ea propter ingenii celeritatem promte ondit. Præposuit suis libris hoc Symbolum Ioannes Ba- a à Porta Neapolitanus, tacite eo ostendens, se præ aliis ri Naturæ arcana & maximè abscondita investigare ue aliis communicare, de quo ipsius studio aliorum esto cium. Illius autem inscriptionem leviter, sed ad Symbo- accommodatius, immutavimus.*

XXXV.
MINUIT VINDICTA DOLOREM.

Persequitur sobolis raptorem concita Tigris:
Et sæpè est magnis ultio grata viris.

XXXV.

Tigridem apud Hircanos & Indos ferunt animal esse miræ velocitatis, ac maculosum, teste Plinio. Autores rerum Indicarum, qui nostro sæculo floruerunt, inter quos Oviedus & Petrus Martyr non postremi haben- hanc feram describunt, & leoni quoque parem vel ma- n faciunt. Pausanias in Bœoticis suis lib. IX. putat Man- ram Indorum esse. In nostris regionibus an sit visa dubi- r Ælianus cum Plinio ait φιλότεκνον, Id est, sobolis esse ntem in hoc genere fæminam, usque adeo, ut ad naves us- rosequatur venatores, eosque cogat catulos interceptos um unum post alterum abjicere. Pierius verò in Hierogly- is memorat, venatorem conscensa navi vix duob. vel tantum catulo ablata aufugere, in continenti post se equo to, in quem Tigris omnem ultionis sævitiam convertens totum discerpat. Ex quo vidimus, vindictæ cupiditatem uere non solum in feris, sed in hominibus quoque dolorem e præsertim in iracundis & vera pietate minimè imbutis, nos multo aliter instruit, ac Deo vindictam esse relin- dam monet. Quæ poëta Ethnicus Iuvenalis quoque non- l intellexit, ubi inquit,

At vindicta bonum vita jucundius ipsa est.

Et statim addit.

Nempe hæc indocti, quorum præcordia nullis
Interdum aut levibus videat flagrantia caussis,
Quantulacunque adeo est occasio, sufficit iræ.

Tandemq; egregie concludit.

Semper & infirmi est animi exiguique voluptas
Ultio, continuo sic collige, quod vindicta
Nemo magis gaudet quam fœmina.

XXXVI.
FALLIT IMAGO SU

Ambigua splendens nos fallit imagine form
Fallitur ut vitreo Tigris acerba globo.

XXXVI.

DE Trigide Ambrosius VI. Hexaemero cap. IV. & Albertus de animalibus hæc quoq; litteris mandarunt. Venatores quidam sphæras vitreas insequentibus matribus catulorum, quos rapuerunt, objiciunt, as illæ intuentes imagine quam ipsæ reddunt, ita decipiun-r, nam catulos sub esse putant, quod sphæra moveatur, ceu vum animal in se continens. Sed cum tandem pedibus sphæ-m Tigris confringit, ut catulo potiri queat, delusam se vi-ns pergit insequi. Illi alias subinde sphæras objiciunt, delu-ntque feram, donec tuto ad urbes vel naves evadant. Ex o cladianus facit,

Vitreæ tradatur imagine formæ.

tque inter recentiores poëtas vir doctis. Petrus Angelius rgæus lib. III. Cynegeticorum,

Specula persæpe eluditur, ut se
Inspexit, natosque illic decepta putavit
Esse suis caveis & iniquo carcere clausos.

Sic nimis crebro in nostris rebus, secundum Simonidem, δοκεῖν καὶ τὴν ἀλήθειαν βιάζεται, opinio etiam ipsi ritati vim facit, &, ut Theognis ait,

πολλάκι τὴν γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι.
Et mentem species fallere sæpe solet.

Vel, ut præstantiss. Hospitalius inquodam carmine fecit,
Et veri specie nos ludit opinio falsa.

uod inprimis in vera pietate & religione Christiana sum-opere est fugiendum, ut Basilius Magnus multis verbis mo-t in Homilia ἐν λακίζοις, quæ hoc loco ascribere nimis lon-um foret. Alii addunt: TE PIETAS, NOS FALLIT MOR,

XXXVII.
ALLICIT UT PERIMAT

Luxuriem juvenes, malefidos spernite amor
Nam necat illectas Pardus odore feras.

Pa

XXXVII.

ANTHERA à Græcis secundum Varronem dicta est ab omnifaria feritate, cujus sexum quidam distinguunt ut marem Pardum, fœminam Pardalim vocent. Panthera Latinis vocatur Varia, à pellis vari- . Africana quoque nominantur, cum in hac regione mis reperiantur, nunquam in Europa. In picturis & turis verterum Pantharas, Leopardos, Tigrides & es, ut cognata animalia, non facile semper est invicem rnere. Nota autem nostris quoque temporibus est Pan- a, ad quam refertur Leopardus. Legitur apud Plutar- n in commentario de solertia animalium, ad Pantheram ique accedere animalia, suavitate odoris illecta, & time Simias. Idemque testantur Aristoteles, Solinus, ianus & Plinius, qui postremus hæc clarius exponit, sic scribit: Ferunt odore earum mirè solicitari quadru- s cunctas, sed capitis torvitate terreri, quamobrem eo ultato reliqua dulcedine ejus corripiunt. Idem ferè scri- t Theophrastus quoque lib. de Odoribus, & Philostrat. II. Quare sapientes Aegyptii (ut Orus scribit) homi- a sceleratum & malitiosum designaturi, qui animum m subdole occultet, Pantheram alia animalia persequen- s pingebant, vitium profecto ut max. detestandum, sic lie nimis usitatum: de quo Cicero III. Verrina orat 2 llæ sunt, inquit, occultiores insidiæ quam hæ, quæ latent simulatione officii, ac lib. 1. de Off. rectè ait. Nulla totius injustitiæ capitalior quam eorum, qui cum max. lunt, hoc tamen agunt, ut boni viri esse videantur. Et tat Dionis Chrysostomi libellus περὶ ἀπιστίας. Alii ge- alius ad omnia genera voluptatis prava referunt: de ibus Silius Italicus:

nec ira deum tantum, nec tela, nec hostis,
Quantum sola noces animis illapsa voluptas.

HAUD

XXXVIII.

HAUD MUTABITUR UN-
QUAM.

Callida si varios sibi pardalis exuit orbes,
Exuet & mores mens scelerata malos.

Apu.

XXXVIII.

Pud S. Prophetam Hieremiam cap. XIII graviss. legitur increpatio, ubi ait, Si mutare potest Æthiops cutim suam, aut pardus maculas, & vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum. Id quoque Gre- s Nazianzenus breviter repetiit πάρδαλις οὐκ ἀποθήσεται τὸ κατάστικτον; οὐδὲ αἴθιοψ τὸ μέλαν; *alis non deponit maculosum istud, nec Æthiops nigredi- Notantur autem inprimis hac similitudine homines præ- odũ perverse mali & improbi, quorum sub doli & falla- ores plane in naturam (ut dici solet) abierunt, nec salu us admonitionibus locum ullum concedunt. Qui etsi v non tamen* τρόπον μεταβάλλουσι, *ut Aeschines in ph. loquitur. Nam ut Menander dixit:*

Ἀνουθέτητόν ἐστιν ἡ πονηρία:

Audire monita non solent ulla improbi.

nit autem Ambrosius in Hexamero malitiam, id est, πονηρίαν, *esse mentis atque animi depravationem de- a à tramite veritatis. Ac Cicero III. lib. de Natura Deo- vult esse versutam ac fallacem rationem nocendi. Quæ n præclare explicat idẽ Naziazenus,* ὄντως (*inquiens*) ἄλογιστόν τι καὶ δυσχείρωτον πρᾶγμα ἡ μοχθηρία, οὐδὲν ἐστὶ τοὺς πονηροὺς βελτίους ποιήσειεν, *, profectò res est rationis expers improbitas sive malitia quicquam est, quod pravos efficere possit meliores. Quod de intelligitur, qui emendationem nullam volunt admitte- c dati sunt, secundum S. Paulum,* εἰς ἀδόκιμον νοῦν, *reprobam mentem, quæ res profectò omnium quæ cogitari test, est miserrima: nam ejusmodi deplorati homines le S. Petro (*ταχινὴν ἀπώλειαν, *id est, velox exitium accersunt.*

AVT

XXXIX.
AUT CAPIO AUT Q
ESCO.

Advigila, prensa, momento occasio constai
Elapso hoc, frustra quod facis, omne f.

Ge

XXXIX.

GESNERVS & alii, qui de Animalibus scripserunt, annotarunt hæc duo vocabula, Pardi ac Leopardi, interdum ab autoribus promiscue accipi, cum quidem nomen Pardi ante Lucanum & Plinium vix in fuisse deprehendatur, sed Pardalis de utroq; sexu sumetur. Leopardi verò denominatio ad huc est recentior, us antè Iulii Capitolini aut Aelii Spartiani tempora ne- (quod ego sciam) meminerit. Significat autem propriè am natam ex Leæna & Pardali. Paulus Venetus lib. III. ert magnum Tartarorum Chan sive Imperatorem venanus esse studiosum, & equo insidentem secum ducere Leodum cicuratum, quem in cervos & damas emittat. q; apud plures Principes & ipsum Imperatorem nostrum venatio adhuc quoque usitata. Ac tale est ingenium opardi, ut nisi intra paucos saltus (aliqui ternos statuunt) am vel leporem assequatur, ira efferatus recedat. Quem nator haustu sanguinis ex lagena, vel frusto carnis plae solet. Vsurpavit hoc symbolum Senator præcipuus Veus Iacob Superantius (cuius gentile insigne quoq; est rdus) qui summis in sua Republ. honoribus perfunctus, idem fortunam parum propitiam expertus est. Significare tem eo voluit, celeritatem & industriam in rebus arduis agendis admodum esse necessariam, quæ si non habeat lon, quiescendum & optatiorem occasionem esse expectanm. Quod elegantissimus Heliodorus lib. IV. Aeth. dixit: ς ὥρας εὐκαίριμον ἐπιτηρεῖν, temporis oportuni occasiom observare. Bargaglius Italicus scriptor addit, AVT CI-O, AVT NVNQVAM. Vel AVT CITO, AVT SPER-O, eodem ferme cum priore sensu.

NVL-

XL.
NULLIS FRAUS TUT
LATEBRIS.

Dispereat fraus ficta dolis, candorq; triump
Tandem illa opprimitur, ceu latebris colul

Cerv

XL.

CErvũ dicunt nominari, ἔλαφον quasi ἔλοφον διὰ τὸ ἕλκειν τοὺς ὄφεις, quod attrahat serpentes, vel ἀπὸ τοῦ ἐλαύνειν τοὺς ὄφεις, quod serpentes abigat Plinius narium spiritu dicit extrahere renitentes, Ælianus quoque asserit addens eos etiam à cervis devo- Idem Lucretius lib. VI. refert,

Naribus alipedes ut cervi sæpe putantur
Ducere de latebris serpentia secla ferarum.

aliter Nicander in Theriacis, & Basilius Magnus in He- nero. Ac secundum Oppinianum II. Cyneget. & II. Halie ut llos, cervi & serpentes mutuo odio tantopere flagrant, ut n cornu cervinum, secundum Dioscoridem Scholiastem llonii lib II. Ælianum, suo suffitu abigat serpentes. Potest m primum intelligi generaliter hoc Symbolum, de homi- fraudulentis, & perversis simulatoribus, qui tametsi ali- ntisper tanquam in antris suis & cæcis recessibus latitent, lem veritatis tamen vi ac potentia inde extrahuntur at- ab illa conficiuntur. Sic peregrinus dictus quidam Philo- us, teste Gellio lib. XII. cap. IX. dicere solebat, errare eos be & fiducia latendi peccent, cum nulla sit perpetua pec- latebra, eorumque falsæ opinioni hoc Sophoclis versus op- bat,

πρὸς ταῦτα κρύπτε μηδὲν. ὡς ἅπανθ' ὁρῶν
καὶ πάντ' ἀκούων, πάντ' ἀναπτύσσει χρόνος.
Nihil occulta ad hæc: quando cuncta tuens,
Et cuncta audiens, omnia revelabit dies.

et quoque particulatim princeps aliquis scelerum vindex issimus, & improborum hostis acerrimus, ad aliorum ter- m ejusmodi Symbolo uti, qui sit secundum Euripidem (ci- te hos versus Stobæo)

τοῖς μὲν δικαίοις ἔνδικος: τοῖς δ' αὖ κακοῖς
πάντων μέγιστος πολέμιος κατὰ χθόνα.
Justis quidem æquus & justus: malis verò
Omnium maximus hostis in terra.

XLI.
HINC DOLOR, IND
FVGA.

Omnem tolle metum, mentem nec anxius
Læsus enim frustra spicula fixa fugis.

XLI.

QVi animi æger & multis curis atque ærumnis affe-ctus, arbitratur non alia ratione se posse dolori mederi, atque mentis inquietudini consulere, quam hinc inde vagando & discurrendo, interea vera & ...cia sui mali remedia negligens similis est cervo,

Quem procul incautum nemora inter Cressia fixit
...astoragens telis,
illc fuga silvas saltusque peragrat
Frustra, nam
hæret lateri letalis arundo,

...irg. cecinit: & doctiss. Emblemate expressit Hadr. Iunius. ...ysostomus autem hac ipsa similitudine utitur Serm. in O-...n: Quemadmodum cerva telum corpore fixum ferens, li-...venatorum manus effugiat, perit tamen tandem: Sic & ...ma telo concupiscentiæ ob intemperatum & curiosum vi-...saucia, tametsi discedat, perit tamen & corrumpitur. ...propter tranquillitatis & rationis vera norma in ejus-...i casib. semper nobis ante oculos proponenda. nam, ut Plu-...h in com. περὶ δὲ θυμίας *disputat,* τοιαύτην ὁ λο-...μὸς δὲ κολιαν καὶ μεταβολὴν ἐγγενόμενον μετα-...ὶ πρὸς ἕκαστον βίον, *id est, recta ratio si accedat ad quod ...genus vitæ, & quamvis mutationem, eam reddit facilem. ...d argumentum luculenter quoque tractavit Horatius ...Epist. ad Bullat. lib. 1.*

Nam si ratio & prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter aufert,
Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt,
...trenua nos exercet inertia, navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere, quod petis hîc est,
Est Ulubris animus si te non deficit æquus.

...bi legitur ascriptum: HÆRET VBIQVE. *Vel,* NIL FV-...COMITANTE MALO.

XLII.
UNA SALUS.

Vna salus Deus est, pia mens solam hanc cape pr
Ærumnis, sitiens cervus ut ardet aquas

Opp

XLII.

Oppianus (ut antea dictum est) quo in loco describit pluribus verbis odium inter cervos & serpentes, commemorat quoque in finibus Libiæ , ubi maxima sit serpentum copia, cervos humi stratos, & quiescentes llis peti atque universum ipsorum corpus hostiliter infe- i. Quibus cruciatibus illi exagitati fugere tentant, & cons sues inimicos dentibus & cornibus pugnant, eosque confi- conantur. Cumque ita sese affectos sentiunt, Natura quo- instinctu fluvios petunt, frigidosque fontes, cum alioquin ura sunt calidissimi, ibique cancellos comedentes sibi medi- m faciunt, quo facto statim serpentum reliquiæ ex eorum excidunt, ac cicatricibus vulnera obducuntur. Alii præ- Aristotelem cancrorum non meminerunt. Explicat hoc nbolum prolixe Hieronymus Ruscellus, & Cardinal. Caro- Borromæum sibi id vindicasse scribit. Vult autem per cer- n intelligi hominem, totum pietati & divino cultui dedi- n, in uno Deo opt. max. tanquam salutari fonte spem suam ocantem: quod ex Psalmo XLII. quoque apparet, ubi S Va- dicit: Quemadmodum desiderat cervus fontes aquarum, desiderat anima mea ad te Deus Sitivit anima mea ad um fontem vivum. Serpentes autem hoc loco, ut & alibi acris literis, peccata, & diabolum, & quicquid sanctis ac is conatibus adversatur, significant. Non male quoque quadrat dictum Salom, Proverb. cap. XIV. Φόβ☉ κυ- s πηγὴ ζωῆς, ποιεῖ ἢ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδ☉ θανάτυ. mor Domini fons vitæ , facit autem declinare à laqueo rtis. ac notus est egregius versiculus,

Sola salus servire Deo sunt cætera fraudes.

XLIII.
MENS INTENTA DE(

Ore capit patulo rorem vaga cerva cadente
Rore riges nobis torrida corda Deus.

N

XLIII.

NON *multum abest à priore similitudine hæc quoque ingeniosa & elegans inventio Symbolica, qua exprimitur cerva matutino tempore, Sole jam exoriente æstivis mensibus, tam propter sui corporis ditatem, quam cœli æstum, purissimum rorem hianti ore ndè excipere atque eo sese reficere. Designat autem cerva inem religioni ac pietati deditum, ac cupide rebus omnialiis spretis divinorum oraculorum suavissimis meditaibus, præsertim sub aurora, quando animus debet esse pubus & sanioribus cogitationibus intentus, vacantem, ut us tanquam saluberrimo pabulo & desideratiss. rore s nostra cœlitus nutriatur & recreatur. Sic veteres san-Doctores quoque per rorem significari in sacra Scriptura rinam cœlestem tradunt, qua nos sola sustentamur ac icimus. Quod abunde etiam ostendit S. David in Psalmo pulcherrimo CXVIII. quem omnes pii semper meditari, memoriæ mandare debent. Itaque inter alia infinita præa dicta Gregorius Naziazenus quoque hoc disticho nos uit.*

δεῦρ' ἄγε κόσμον ἅπαντα καὶ ἄχθεα τῇδ' ἀπολείψας,
ἱστίον ἐς ζωὴν οὐρανίην πέτασον.

Eja age & hîc omnem mundumq; falcesq; relinquens,
In cœlum cursu dirige vela tuo

Et alter ejusdem Nazianz. versiculus notus est:

Θωμὲ βλέψον ἄνω, χθονίων ἐπιλήθεο πάντων·
Aspice mens sursum, terrenas abjice curas.

ud alios, eodem ferè sensu magis ad omnia liberalia & hoa studia refertur, addido dicto, MENS INTENTA SENIS Alii addunt: NIL AMABILIVS.

XLIV.
NON MIHI, SED POPULO

Rex bonus est pastor populi: tutorque paterque
Nec sua, sed populi, commoda sola cupit.

I

XLIV.

N Scythiæ latiss. campis animal quoddam reperitur, paucis (ut opinor) adhuc cognitum, Snhak ab incolis dictum, silvestri Capræ simile, quod, ut à fide dignis viris accepimus (qui etiam veram ejus iconem nobis communicat) quot annis ad fines Podoliæ usque adventare solet, a pernicitatis, nec minoris ferocitatis, cornibus præditum atis, albicantibus, pellucidis, acutis & validis (qualia d meum quendam amicum hic quoque ostenduntur.) se quasi ductorem præbet Capreolorum gregibus, ipsisq; ire solet, acerrimo visu simul & auditu præditum quare e lateq; circumspiciens & omnia observans, facile homi- n persequentium insidias è longinquo deprehendit, & co- ibus sibilo acuto signum dat fugæ, ut in loca tutiora se piant. Qui typus profecto est pulcherrimus principis so- i ac solertis, rectorisq; vigilantis, quem Homerus ideo μένα λτῶν, id est, pastorem populorum vocat. Et Chry- has apud Xenoph. VIII. κύρȣπαιδείας ait, ὅτι ἄρχων ϑὸς ȣδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαϑȣ͂, quod nullum sit rimen inter bonum principem & patrem bonum. Quidam ibuunt huius Symboli inscriptionem Hadriano Imperat. ı. qui etiam (ut Dion commemorat) in frequenti Sena- ublice hæc verba protulit, ȣ῞τως διοικήσω τὴν ἀρχὴν, γνωκὼς ὅτι ȣ᾽χὶ τ῀ ἐμαυτȣ͂ πραγμάτων, ἀλλὰ τῶν ζομένων ἐπιμελȣ͂μαι. Ita imperium administrabo, ut m non mearum rerum, sed subditorum me cura affici debe- ic legum quasi colophon, clausula hæc additur, SALVS PVLI SVPREMA LEX ESTO. Et dignissima tanto Re- oxe st illa apud Homer. λ. α.

Βȣ́λομ᾽ ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσϑαι:

Volo ego populum salvum esse potius quam perire.

XLV.
PRÆMIA DIGNA FERAM

Munera quæ dominis fuerint, data tēpore fiu
Vberiora, velut Moſchus odore placens.

XLV.

DE Capreolo Moschum proferente, diversæ sunt apud recentiores sententiæ, cum Arabum potius Græcorum sit inventum Simeon Sethi non adeo antiquus autor Græcus illius meminit, sed satis confusè debit,' eum maximum esse dicat animal (nisi sit mendum ræco textu) & unicornem faciat, Quod utrumque falsum constat. Immo dentes quidem habet exertos instar verris, nulla cornua. Hanc Gazelam vult esse Scaliger Arabum rc. CCXI. contra Cardanum, & ἐκ τῆς αὐτοψίας n describit. Circa umbilicum solet tempore novilunii huic reolo sive capreæ Indicæ abscessus quidam protuberare, maturus vel sponte rumpitur, vel ob quendam pruri- n terræ aut saxo affricatus, humorem saniosum emittit inc à quibusdam pus aromaticum vocatur) evacuataq; vomica rursum sangvinem quasi menstruum colligit, iterum suo tempore emittit. Maximus verò Moschi pro- ntus est in China, ut in ejus historia recenset Hispanus ptor Io. Mendozza. Existimant autem peritiores hunc n pretiosum succum producere & tanquam liberalitate riore compensare quod accepit, propter pascua odoratiss. barum, quæ in sanguinem convertantur & hunc odorem concilient. Alii ad quandam potius hoc ἰδιοσυγκρασίαν erre malunt. Imago hæc est Principis, qui subditorum rum opibus & sumtibus sustentatur, atque ideo majora s vice versa, si fieri possit, reddere cupit, ut scilicet ejus ra contra aliorum injurias semper possint vitam tranquil- n & felicem agere. De quibus accurate disputant, Plato .I. de Republ. & Xenophon lib, I. & VIII. κύρου παιδείας, ntq; noti versiculi Claudiani ad Honorium,

Tu civem patremq; geras, tu consule cunctis,
Nec tibi, nec tua te moveant, sed publica vota.

ET

XLVI.
ET INFIMA PROSUNT

Vilior haud pars est Alci, nec dignior ungue
Ego etiam parvis gratia magna data est.

XLVI.

DE Alce tam veterumquam recentium descriptiones non parum quoque inter se discrepare videmus. Nam quam Iulius Cæsar lib. VI. de bello Gallico Alcem describit, doctiorum judicio est Machlis Pli-
,quam in Moscovia adhuc reperiri sunt qui dicant. Pru-
ica autem & Suecica Alce, Germanice vocatur Ellend/
asi ipsa sit miseria,cum timidum sit animal admodum,sta-
ıq; homines olfaciens fugiat, ac præterea quovis vulnere
rvo accepto moriatur. Ajunt etiam Epilepsia laborare cre-
& ungula posteriore auri apposita inde liberari, quod ta-
n apud incolas etiam quosdam nondum fidem reperit. O-
s Magnus nescio qua de causa Onagrum falso vocat. Al-
tus melius Equicervum: Cardanus, & alii magnum
imal. Scaliger verò in Exercitationibus cum Rangifero
ut & alii) videtur confundere. Iubatos Bisontes nominari
Plinio putat Apollonius Menabenus Medicus ante hoc tem-
Ioannis Regis Sueciæ, qui etiam peculiarem de eo commen-
rium conscripsit. Dodeneus existimat Strabonem, Solinum,
usaniam (quamvis plenam illius cognitionem non habue-
nt) de nostra Alce esse intelligendos. Facultatem autem
gulæ singularem inesse afferunt, quamvis infimæ parti cor-
is, contra Epilepsiam, & Hysterica mala, non solum intra
rpus, sed amuleti quoque instar adhibitæ. De Cornibus idem
i affirmant, non pauci negant, tametsi contra venena in-
r cervini cornu usurpari posse, non dubitem. De quo alibi
nius disputabimus. Discere autem inde debemus sæpe
am humilia & abiecta atque contemta non exiguam in se
litatem continere. Quare Plinius recte dicit lib. XV. cap.
V. Nihil tam parvum est, quod non gloriam (& utilita-
m) parere possit. Cujus rei exempla plurima afferri possent,
i ubiq; essent illa nota & obvia, & brevitas argumenti hoc
o id non permitteret.

TE

XLVII.
FACTI FORTASSE PIGE BIT.

Concitus ira Aper in truncũ se reddit inerm
Ira ultrix quoties in sua damna ruit?

A

XLVII.

Per iratus ac frendens, nimiaque vindictæ cupiditate irritatus, magno impetu arborem etiam validam dejicere cupit, quo tamen conatu irrito nihil aliud consequitur, quam quod dentes sibi ipsi confringat, que frustra conficiat; atque ita declarat, quam detrimentosa noxia sit iracundia, omnis rationis expers unde Xenophon icit, ὀργὴν εἶναι ἀπρονόητον, *id est iram esse improvidam. Pulchrè Hierax in opere de Iustitia apud Stobæum:* πολλοὶ γ᾽ οὖν ἀνεγείροντες τὴν ἐν αὐτοῖς χολὴν, ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὀργῆς, αὐτοὶ προαπέθανον, πρὶν τοὺς ἐχθροὺς τιμωρήσασθαι: *Vnde multi cognatam sibi bilem excitantes, e x iracundia mutua prius obiere, quam hostes suos lti sunt. Cicero autem longam & accuratam disputationem ira in IV. Tuscul. tandem ita concludit: Non igitur desidet advocatum fortitudo iracundiam; satis est instructa, parata, armata per sese. Sciendum tamen, non solum ab aliis am dictam esse cotem fortitudinis, sed etiam Aristotelem . Ethic. Nicomach. scribere,* τὸν θυμὸν συνεργεῖν *rtitudini, ubi non accipi debet* ὀργιλότης, *id est, proprie di a iracundia, quæ semper est in vitio, sed vis quædam acrior ardentior animi, quamvis hæc nomina quandoque non a o accurate distinguantur. Qui vero de his plura elit cognoscere, legat inter alia Plutarchi libellum* Περὶ ἀοργησίας, *& Senecæ tres liberos de ira Ante omnia erò Basilius Magnus consulendus, qui luculentum de hoc rniciosiss. affectu commentarium nobis relinquit. Nostra scriptio est ex Ovid. Heroid. ubi Medea ait:*

Quo feret ira, sequar: facti fortasse pigebit.

AVT

XLVIII.
AUT MORS AUT VIT
DECORA.

Dixeris hos fortes, quos nec formidine mor
Pro patria lætos occubuisse juvat.

Aca

XLVIII.

A Canibus agitatus in venatione Aper, & irruens summa vi in venabulum, quod aut excutere conatur, aut illo confici cupit, Symbolum est viri fortis ac plane imperterriti, periculum præsens non fugientis Petrus Angelius Bargæus doctiss. poeta lib. IV. Cynegit. Ita describit,

Non ille iras, non ille superbos
Demittque animos, & læva pericula vitat
Ignavus, neque etiam cursu pedibusque salutem
Quærit, & hostiles præceps evadere terras,
Sed ruit in medias hominum canumque cohortes
Ultor, atrox, certusque mori, quem ceperat unum
Ante locum tuetur habens, nec deserit unquam.

Sed longè Pulcrius Virg. IX. Æn ubi Helenor.

mædios moriturus in hostes
Irruit, & qua tela videt densissima tendit.

te non aliter magnanimus & strenuus bellator, urgente necessitate, omnia alia contemnit, plane sibi persuadens, quod secundum Horatium,

Dulce ac decorum est pro patria mori.

eam sententiam uberius exprimit Pindar Isthm. VII. Est etiam Musonii (citante Stobæo præclarum in hanc sententiam præceptum ἅρπαζε τὸ καλῶς ἀποθνήσκειν, ὅτε ἔξεστι, μετὰ μικρὸν τὸ μὲν ἀποθνήσκειν σοι παρῇ, τὸ δὲ καλῶς μηκέτι ἐξῇ: *Arripe dum licet mortem honestam, ne paulo post moriendum sit tibi quidem sed honeste tibi non sit amplius integrum. Hoc autem Symbolum ascribitur ab aliis. ... è Magno Imperatori Ottoni primo, Autor vero Genealogiæ Austriacæ in ære incisæ Bernero Comiti Habspurgensi II. cognomento Iusto, cum dicto VNA SALVS, attribuit, quod desumtum est ex lib. II. Æneid Virgil,*

Una salus victis, nullam sperare salutem.

XLIX.
HAUD ALITFR PRO-DEST.

Nec sus, ni mactes, poterit prodesse: nec ull
um vivit, prodest, quicquid avarus ha

XLIX.

Scipio Bargaglius in Italicis Symbolis, quas proprie vocant impresas vulgo, commemorat quadam suo tempore fuisse admodum senem pecuniosum, ac multa pretiosa supellectile ac prædiis locupletem, ita tamen avarum si-il & sordidum in universos, ut nihil quicquam beneficii t liberalitatis ab ipso ulli esset expectandum. Hunc igitur clionem quidam ipsius familiaris saginato sui comparare tus est, è quo nisi occiso, nihil commodi aut emolumenti i potest, cum ex Chrysippi sententia sus præter escam nihil beat; Et Cato, dixerit animam ei pro sale datam, ne carnes escerent. Talem nempe secundum Horatium lib. I. Serm. I.

Non uxor salvum vult; non filius omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
Si nemo præstet, quem non merearis amorem?

e igitur ac rotundè P. Syrus dixit: Avarus nisi commori-, nil recte facit. *Vbi addunt rationem:* Etenim cum mo-ur, tum demum permittit alios frui suis opibus. *Rectè ur existimemus cum S. Apostolo Paulo I. ad Timoth. VI. ad Ephes. V. esse ῥίζαν πάντων τῶν κακῶν, id est, radicem nium malorum avaritiam, atque insuper cultum idolola-cum, avaros autem ipsos εἰδωλολάτρας, & secundum rysostomum, fomitem omnis injustitiæ, vel, ut Phocylides it,*

ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητος ἁπάσης.
Omnium avaritia est mater nutrixque malorum.

i hinc sumserunt imaginem tyranni. Nam ut porcus cum trectatur, semper grunnit quasi metuens, ne mactetur, cum t se nec lanam nec lac præbere homini, nullique rei utilem n vivit: sic Tyrannus quicquid increpuerit timet, necem paratam existimans.

L.

NON BENE CONV[ENIUNT.]
NIUNT.

Quid subus atque rosis? nunquam mens ebria l
Virtutis studiis esse dicata potest.

L.

A *Egyptii designare volentes (ut Orus refert) hominem impurum ventrique & abdomini deditum, suem pingebant in luto se volutantem, rosasque conculcantem, per quas veteres vitæ puritatem & sensuam eritatem exprimebant; ut inde facilè sit colligere, cur Iu- esus illius olim interdictus fuerit. Rosa sane inprimis o- fertur huic animali natura esse contraria. Vnde elegan- Lucretius lib. VI,*

)eniqùe amara cinum fugitat sus & timet omne
'nguentum, &c.

os versus in priore quoq; centuria retulimus Symb. XCIII. e etiam proverbium natum, quod Crateti Philosopho a- ituru ς διὰ ῥόδων, id est sus per rosas quanquam Eras- in Adag. potius legendum existimet, διὰ ῥοΐδων, t diminutivum ἀπὸ τῆς ῥόιας, id est, à malo punico. Sed Suidas priorem lectionem retineat, haud scio an aliquid nutandum. Declarat autem hoc Symbolum, neutiquam γαστριμαργίαν, id est, insanam cupiditatem ventris cum io virtutis & sobrietatis posse convenire. Vnde Rhada- thus apud claudianum lib. II. in Ruffinum, homines lu- & gula deditos in sues transformare dicitur

At qui desidia semper vinoque gravatus
Indulgens Veneri voluit torpescere luxu,
Hunc suis immundæ pingues detrudit in artus

ue ideo Vlysses apud Homerum à Circe non potuit in hanc am commutari, ut quibusdam ex sociis ipsius contigerat, ex instructione Mercurii, id est, rectæ rationis contra sti- o luxuriæ temperantia & frugalitate se muniisset, herba y instar anditodi utens. Et graviter hæc quoque protulit ro in libello de Senectute. Vbi ait; Impedit consilium ptas & rationi inimica est, ac mentis, ut ita dicam per- git oculos, neque ullum habet cum virtute comercium.

LI.
HOC ORIENTE FUGOR

Quis feret ardentis fumantia sceptra tyranni
Sic fugat auratos Syrius ipse lupos.

Oppi

LI.

OPpianus lib.III.de venatione quinq; luporum genera enumerat, nimirum τοξευτῆρα, id est, sagittarium, harpagem sive circum χρύσεον, id est, aureum
ιος ac mones quorum unum ἴκτινον, alterum sine pecu-
nomine ita vocat. Tertium genus aureum pulchritudine
se conspicium, multis comarum pilis, illisque resplendens
de Gesnerus ad Hyanam proxime accedere ccomjicit) at-
ncolore Tauri montes Ciliciæ rupes & Amani juga. Hoc
um genus, eodem Oppiano teste, Syrium orientem maxi-
etuit, & eo exorto in aliquod antrum aut terræ hiatum
condit, usque dum Solis æstus abierit. Hac similitudine
est magnus quidem Princeps, cum ad ejus adventum
am Reguli minus juste erga subditos sese gerentes vehe-
iam & autoritatem illius metuentes, in alias regiones
ducere coacti fuissent. Testantur autem Historiæ omni-
emporum, injusta imperia non esse diuturna. Vnde Sene-
Medea,

Iniqua nunquam regna perpetuo manent.

Et idem in fine Thebaidos:

Invisa nunquam imperia retinentur diu.

n locum egregie explicat Demosthenes Olynthiaca II. Et
dotus breviter hoc l.III. confirmat, τυραννὶς (inquit)
μα σφαλερὸν, id est, Tirannis est res fallax. Sic Seneca
de Clementia: Reges consenescunt ac nepotibus tradunt
Tyrannorum brevis & execrabilis potestas est. Qui ve-
ra & exactiora de Regis & Tyranni discrimine cognos-
anquam in aliqua ἀνακεφαλαιώσει voluerit, legat
em Bodinum lib.II.de Repub. cap.IV.

LII.
SUA ALIENAQUE NU-
TRIT.

Non cives tantū princeps, sed nutrit & hos-
Alterius fœtum ceu lupa cana feræ.

Pa-

LII.

P*Aulus Iovius in Italico de hac materia libello, Symbolum hoc usurpatum fuisse scribit à Ioanne Scepusiense, qui Solimanni Imperatoris Turcici auxilio & quorundam procerum opera regnum Hungariæ invasit, uod sumsit ex avitu sui stemmatis insignibus, in quibus lua uberibus lacte plenis conspiciebatur, huicque picturæ Canellarius ipsius Stephanus Brodericus, sententiam jam inditam adjunxit, ea significans, quod non solum suæ fidei comendatos subditos juvari & tueri, sed etiam alios ab ipso anea alieniores in gratiã recipere, illisque benefacere constitust, memor Salustiani dicti ad Cæsarem: Qui benignitate & lementia imperium temperavere, his candida ac læta omnia uisse, etiam hostes æquiores quam aliis cives. Rectè enim de rincepe Democritus dixit:* οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ ᾑρέθη, ὡς κακῶς ποιήσων, ἀλλ' ὡς εὖ: *non ideo creatus est, ut læderet, sed t juvaret. Sed CL. V. Ioannes Sambucus in Emblematibus e Laudatiss. ac fortissimo Rege Ungariæ Matthia Corvino ac commemorat, ejus aliquot versus hîc apponere placuit.*

Ut lupa non proprios, alienos sed quoque fœtus
  Ubere nutrivit, Roma, tibi unde duces:
Sic Rex Matthias Hunnorum maximus auctor
  Dum superat cunctos, ingeniosa fovet.
Hujus ad imperium concursus totius orbis,
  Et fuit inficto principe dignus honos.
Undique cogebat veterum monumenta, superstes
  Quo foret autorum fama decensque labor.
Condidit indomitos vel solo nomine Thraces,
  Et pavidos multo sanguine fudit homo.

LIII.
JAM PARCE SEPULTO

Atro qui lacerat jam cassum lumine dente
Defuncti tumulum turpis hyæna fodit.

D

LIII.

DE *Hyæna quoque inter autores non omnino convenit, atque ideo de illius cognitione nihil certi adhuc nostris temporibus constat. Bellonius lib.* II. *cap.* IX. *suarum observ. Byvetam vulgo dictam Hyænam probare conatur. Iulius capitolinus in vita* [Go]*rdiani* III. *Belbos tum fuisse vocatos ait, & decem Romæ tempore conspectos, ac illos habere dentium solidam ac* [per]*petuam seriem, cui Plinius quoque consentit, quod ta*[me]*n in nostra Civetta non observatur. Idem Plinius ut & He*[rodotus]*, scribit Hyænam esse in Africa frequentem,* [&] *multa habere cum Lupis communia, præsertim quo ad* [colo]*rem, & quod, teste etiam Aristotele, uterque noctu* [va]*getur, sed hyænam insuper sepulchra inquisitione sua eru*[ere], *avidam carnis humanæ. Solinus & alii perhibent* [vo]*cem humanam quoque imitari, & ita allectos interficere.* [Ge]*snerus vult (ut antea diximus) cum aureo lupo habere* [ali]*quid similitudinis ex Oppiano, apud quem plura de ea* [Cy]*neg. lib.* III. *legi possunt. Notantur autem hac similitu*[din]*e homines maledici, qui nec vivis neque mortuis viru*[len]*ta sua rabie parcunt, sed semper aliorum famam arrodunt.* [Qu]*od detestandum vitium uno ore omnium bonorum ve*[hem]*enter improbatur. Et hoc versus Moschionis recte* [ex]*hibent,*

κενὸν θανόντος ἀνδρὸς αἰκίζειν σκιὰν,
ζῶντας κολάζειν, οὐ θανόντας δ' εὐσεβές.

[I]nane esse umbram hominis mortui affligere,
[V]ivos punire, non defunctos, docere.

Et Homerus inquit.

οὐχ ὁσίη φθιμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.

[I]mpiam esse gloriationem, quæ contra mortuos fiat.

Vnde Virgilius fecisse videtur, II. *Aen.*

Nullum cum victis certamen & æthere cassis.

[Qua]*commendatur hac in parte inprimis Lycurgi quædam lex* [qu]*a hostium cadavera quoque nudari interdixit. Nonnulli* [sent]*entiam ex versu Virgiliano apponunt:* Parce pias scele[ra]re manus.

NESCIT

LIV.
NESCIT GULA MODUM

Qui plenas lautasque dapes sectatur & ambi
Hunc similem brutis, vel superare reor.

Anim

LIV.

ANimal quoddam in Suecia & vicinis regionibus reperitur, quod Suecis Jerff / *aliis Rosomaca, Germanice* Vilfraß / *ac inde Latine Gulo dicitur. Iul. Cæsar Scalig. in exerc. contra Gardanum, vulturn quadrupedem vocat. Gesnerus putat esse Hyana vel ocuta congenerem. Descripsit autem accurate illud ichovius lib.* II. *Sarmatia Europea in hunc modum: In uvania & Moscovia animal voracissimum est magnitue canis, facie felis, colore nigro (Olaus Magnus Sept. l. lib.* XVIII. *tribuit illi mustelinum nigricantem & nitem, in pilis longis nec adeo mollibus, crura brevia, udam vulpis, breviorem tamen) cadaveribus vescitur, ibus ita repletur, ut tympani instar extendatur, atque angustiam aliquam inter duas arbores ingreditur, perq; m ventrem exonerat: & sic extenuatum, rursus ad laver properat atque iterum impletur. Ac forsitan natutam insatiabile animal in illis regionibus produxit, ut nines simili voracitate laborantes redarguat. Hac ille. giamus itaqne nos quoque hoc insigne exemplum ingluviei helluationis nimis passim consueta, quam sectantur nes.*

Quibus in solo vivendi caussa palato est,

undum Iuvenalem. Ac diligenter observemus Socratin praceptum, edendum & bibendum ut vivamus, non tem vivendum, ut ventri tantum ceu Deo inservias, quemadmodum de sese apud Euripidem gloriatur Cyos. Ac noti sunt Horatii lib. II. *Saty.* II. *elegantiss. rsus.*

Quin corpus onustum
Hesternis vitiis, animum quoque prægravat una,
Atque affligit humo divinæ particulam auræ.

vator quoque noster ipse Luca XXI. *graviter monet, vete ne corda vestra graventur crapula & ebrietate.*

FIDE

LV.
FIDE ET DIFFIDE.

Omnibus esto salutaris tibi cautio rebus,
Ni prius explores, aggrediare cave.

Vul

LV.

Vulpes in Thracia, secundum Plinium lib. VIII. cap. XXVIII. locis rigentibus, animal alioqui solerti auditu, amnes gelatos lacusque non, nisi ad ejus itum reditumque (sic enim legitur in correctioribus libris) transeunt. Observatum, eam aure ad glaciem apposita, conjectare crassitudinem gelu. Quod adhuc copiosius Plutarchus in comment. de solertia animalium exposuit hisce verbis: Thraces in hunc usque diem, quando concretum gelu flumen volunt transire, vulpe utuntur ad soliditatem glaciei explorandam. Sensim enim accedens aurem admovet, & siquidem strepitu oblato sentiat aquam prope subterlabi, ratiocinatur non profundum congelasse aquam, ideoque subsistit & nisi prohibeat aliquis, retro abit: Si nullum sonitum percipiat, jam alacter transit. Ex quo sit universam vitam nostram praeceptum utiliss. nobis est hauriendum, in omnibus rebus ut adhibeamus quandam singularem εὐλάβειαν, id est cautionem convenientem (ut vocabant Stoici) quae efficit ne temere cuivis vel homini vel rei fidem habeamus, neve contra obstinate omnibus diffidamus. Quo pertinet Euripideum illud in Hecuba,

σώφρονος δ' ἀπιστίας
οὐκ ἔστιν, οὐδὲν χρησιμώτερον βροτοῖς.

Prudenti diffidentia
Nil est melius, nil utilius mortalibus.

notum est istud Ἐπιχάρμειον νῆφε καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν, ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν. Quod in libello de petitione consulatus Cicero ita vertit: nervos atque artus esse sapientiae, non temere credere. Idemque etiam in Epistolas ad Atticum commendat. Extat quoque (ut antea dictum) Dionis Chrysostomi commentarius, De non temere credendo, quem in latinum transtulit pater meus, piae memoriae.

LVI.
INTREPIDA SECURITA

Prudens insidiasque fugit fraudesq; malor
Sic vulpes, uterum dum gerit, haud capit

Doc

LVI.

Doctiss. Italicus Lucas Contilis in libro eleganti de Symbolis sive impressis edito, testantur, approbante etiam experientia, vix ullam gravidam vulpem à canibus esse captam, quoniam tum maxime de suis ugiis ac foveis diligenter sibi prospicit, ut scilicet canum in provisos insultus tempestive cavere queat. Quod videtur desumtum ex Aristotele lib. VI. de histor. animalium, cap. XXIV. ἴζων ἢ μέλλῃ τίκτειν ἐκτοπίζει οὕτως, ὥστε σπάνιν εἶναι τὸ ληφθῆναι κύουσαν. *Gaza sic ista vertit. Pariens ita secedit ut raro gravida capiatur. Unde & ver proverbialis apud Græcos factus videtur:*

γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ.

Vetula vulpes laqueo haud capitur.

n aliter homines circumspecti & prudentes mature sibi à udibus & insidiis malorum prospicere, & sanis consiliis se ramunere debent cum tela pravisa, secundum proverbium nus noceant, & Seneca in Epistolis recte dicat in ipsa secu te animus ad difficilia se præparet, & contra injuriam una inter beneficia firmetur. Qui enim in ipsa re trepi e noluerit, ante rem exerceat. Quam in sententiam Cice opiose disputat, lib. IV. Tusculan. quæst. Sapientem præsu re ac præcipere oportere omnia, quæ homini acerba & gra a accidere possunt. Tali enim præmeditatione effici illa le ra & tolleratu faciliora. Itque autoritate Euripidis & entii comprobat. Et apud Virgilium Æneas inquit,

—non ulla laborum,

O virgo, nova mi facies, in opinave surgit.

Omnia præcepi, atque animo mecum ante peregi

em locum & Seneca Philosophus laudat, & Petracha in fatione lib. I. de remedio utriusque fortunæ commendat

LVII.
QUOD PETIS ALTER HA-BET.

Quæ tua sunt serva, ne fors hæc occupet alt
Nec temere excipias quemlibet hospiti

Me

LVII.

MELES *sive melis (utrumque enim reperitur) putatur ita nominari, quod sit mellis avidiss. idemque animal esse cum Taxo, cujus apud Græcos nullum proprium nomen invenire Gesnerus notat. Plinius lib.* VIII. *cap.* XXVIII. *scribit, ejus in me- esse talem solertiam, ut sufflata cutis distentu ictus hominum & canum morsus arceat. At superatur à vulpecula a astutia, nam hæc absente Taxo foveam illius occupat sque incrementis ita inquinat, ut Taxus reversus ad eam pter fœtorem cogatur illam relinquere, & insolenti hospi- nhabitandam concedere. Hoc exemplum nos admonet, ilantia & diligentia opus esse, ut nostras res conservemus, ab aliorum fraudibus tueamur, secundum tritum ver- proverbialem Ovidii,*

Non minor est virtus quam quærere, parta tueri.

idem nobis subjicit fabula Aesopica de serpente, qui in verna sua contubernium admiserat Erinaceum, à quo portuno hospite paulo post fuit vi expulsus. Non tamen probiberi existimandum est, virtutem pulcherri- m, & præsertim homini Christiano convenientissimam λοξενίαν, id est, studium hospitalitatis, quam inpri- S. Paulus Epistol. ad Roman. cap. XII. *studiose sectari et. Ac scimus apud Ethnicos & Romanos potiss. jus itei pro re admodum sacrosancta fuisse habitum, ut huius essitudinis præsidem ac vindicem fecerint ipsum* Deum, *eque Iovem xenium appellarint. Et est apud Homerum,*

Ζεὺς δ᾽ ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε.

Supplicum & hospitii vindex est Iuppiter ipse.

autem hoc hemistichium sumtum ex versu Ovidiano,

Spes tua vana fuit, quod petis alter habet.

LVIII.
UNA SALUS AMBOBUS ERIT.

O tutos satis hoc cives, populumque beatum,
Queis velut in patrio fas habitare sinu.

Scri

LVIII.

SCRIPTORES *rerum Indicarum quoddam rarum animal describunt ac depingunt veteribus incognitum, Gesnerus simivulpem vel græce πιθηκαλώπεκα, Iul. Cæsar Scaliger ἀλωπεκοπίθηκον vocant. Hoc, ut scribit Gillius, ex vincentii pinzonii delineatione reperitur in regione Indiæ Pariensi, quod idem testatur Petrus Martyr Oceanicæ Decadis primæ lib.* IX. *Refert autem anteriore parte vulpem, posteriore Simiam, caudamq; habet cercopitheci, aures ferme vespertilionis, ac subter ventrem usitatum aliud gestat receptaculum instar crumenæ latioris, in quod catulos suos recipit, ibidemq; occultat, donec tuto per se hinc inde vagari, & sibi victum quærere possint. Ferdinand. autem Lopesius* II. *part. hist. Indicæ lib.* VI. *cap.* IX. *aliud describit animalculum, quod in Moluccis insulis zurzos appellent, sitque instar cuniculorum, infra ventrem habens crumenas aliquot, veluti sacculos, in quos recondat recens natos catulos, cumq; illis currat, ac saltet ex una arbore in aliam. Et quidem de cane marino tradit Oppianus lib.* I. *de piscatione, quod periculo ingruente suos catulos intra ventrem recipiat, & iterum quasi pariat, ubi omnia videt esse tuta. Idemq; de vitulo marino refert Basilius Magnus* VII. *Hexaem. & de Delphine Nazianzenus in carmine eruditiss. Nicobuli ad patrem. Indicant hæc omnia φιλοστοργίαν, id est, studium & solicitudinem parentum erga liberos, qui potiss. sub horum fideli custodia vitam agunt securam & felicem. Potest etiam isti dicto Biantis, unius ex septem Sapientibus, vel, ut alii, Stilponis accommodari,* Omnia mea mecum porto. *Nonnulli addunt,* dum licet, *forsitan hoc intelligentes, quod sub parentum & aliorum, qui nobis bene volunt, custodia & cura, quamdiu nobis fuerit concessum, perseverare, illaque grato animo frui debeamus.*

LIX.
A TENERIS ASSUESCERE MULTUM.

Vincit naturam consuetudo atque reformat,
Cui quisque assuevit, deditus esse solet.

Plutar-

LIX.

Plutarchus in Laconicis Apophegmat. refert Lycurgum, ut cives suos ab usitata victus ratione nimis delicata ad sobriam magis ac temperatam traduceret, & hac ratione virtutis studiosiores redderet, catulos duos educasse iisdem natos canibus, horumque alteri domi desidentem ad voracitatem, alterum ad venationem assuefecisse. Tandem vero ambos in concionẽ pruduxisse projectis ossibus aliisq; gulæ irritamentis, leporem simul etiam emisisse: utroque ad id se incitante, ad quod erat assuefactus, cumque leporem alter cœpisset, dixisse fertur, videtis, ô cives, hos catulos, iisdem natos parentibus, educatione tamen admodum dissimiles redditos, & sic exercitatione magis quoque quam natura ad virtutem nos formari. Alii perhibent, domesticum canem ab eo fuisse venationi venaticum autem voracitati assuefactum, utroque ad id se proripiente, quod ei factum fuerat usu familiari, civibusque ostendisse, quantum ad meliora aut deteriora studia conferret educatio. Ex quibus apparet, quæ utilitas sit rectæ & liberalis institutionis in tenera ætate, ad universam reliquam vitam recte & laudabiliter absolvendam. Atque idem Plutarchus in coment. de Educatione liberorum, ubi hæc quæ retulimus, repetiit, præclare hanc quoque sententiam commemorat: Φύσεως μὲν γὰρ ἀρετὴν διαφθείρει ῥαθυμία, φαυλότητα δ' ἐπανορθοῖ διδαχή. *Natura enim bonitatem socordia corrumpit, pravitatem vero doctrinæ institutio corrigit. Et Aristoteles idem docet, II. Eth. cap. I.* οὐ μικρὸν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν, *id est Non parum refert, sed permultum, sicne an sic à pueris assuescamus, immo vero totum in eo positum est. Quod Horatius quoque car. lib. IV. de laudibus Drusi his versibus declarat,*

Doctrina sed vim promovet insitam,
Rectique cultus pectora roborant.

Quidam addunt, INTENTVS IN VNVM.

LX.
LIBERTAS NON LIBERA.

Quid juvat abruptis in libertate morari
Vinclis, si maneant & tibi colla premant?

Cicero

LX.

Icero in paradoxo, isto, quo probare studet, omnes sapientes esse liberos, stultos autem servos, de vera libertate ita differit. Quid est enim libertas? Potestas nisi qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via constrata ac provisa est, qui legibus quidem non propter metum et, sed eas sequitur atque colit &c. Quæ Horatius imitatus itatus est lib. II. Serm. Saty. VII.

Quisnam igitur liber? sibique imperiosus,
Quem neque pauperies, nec mors nec vincula terrent,
Responsare cupidinibus, contemnere honores,
Fortis, & in seipso totus teres atque rotundus.

l licentia. qua omnes (secundum Comicum) deteriores fius, sub libertatis specie multis imponit, & cupiditatibus suis dulgentes à virtutis actione avocat de quo Lucan. lib. VIII.

Libertatis amor, miserum quid decipis orbem?

Sic canis abruptis vinculis, quibus tamen implicatus huc est, seipsum rursum intricat, & in novam servitem trahit. Præclare itaque Plato hoc etiam docuit in II. Epistola ad Dionis propinquos & familiares scripta: ῖς ᾗ δὴ ἐλεύθερον διώκουσιν ἤθη, καὶ φεύγουσι τὸν λειον ζυγὸν, ὡς ὄντα κακὸν, δὴ λαβεῖν ξυμβουλεύοιμ', μήποτε ἀπληςίᾳ ἐλευθερίας ἀκαίρου τινὸς εἰς τὸ ὂν προγόνων νόσημα ἐμπέσωσιν, ὃ διὰ τὴν ἄγαν ἀνχίαν οἱ τότε ἔπαθον, ἀμέτρῳ ἐλευθερίας χρώμενοι οπ, *id est, Iis autem qui liberum vivendi genus persequur, jugem vero servile ut vere malum fugiunt, etiam atque iam sum autor, ut caveant ne insatiabili importuna libertatis cupiditate, in eundem majorum suorum morbum incint, quo quidem illi laboraverunt, quod immoderato libertatis amori perciti, imperiorem ordine proculcato in vagam nfusamque perturbationem inciderint.*

LXI.
DESPICIT ALTA CANES

Irrita vaniloquæ quid curas spicula linguæ
Latrantem curatne alta Diana canem

Qu

LXI.

QVo pacto contra aliorum quorumdam opinionem Emblema transferre possimus ad Symbolum, vel ab Italis vulgo dictam impresam, doctiss. vir Iulius Cæsar Cappaccius Neapolitanus in III. libro Italico ...urate docet. Quare & hoc non dubitavimus ex Alciati ...blemate CLXIV. Mutuare: cujus hi sunt versus,

Lunarem noctu, ut speculum, canis inspicit orbem,
Seque videns alium credit in esse canem.
Et latrat: sed frustra agitur vox irrita ventis,
Et peragit cursus surda Diana suos.

...nemur autem hac imagine, inanes minas & obtrectatio... ...ecrum, quibus est secundum Plautum, uberrimus quæstus ...lingua positus, omnino esse contemnendas. Commendantur ...tem inprimis in hoc genere versus Philemonis Comici se...entes,

ἥδιον, οὐδὲν, οὐδὲ μουσικώτερον
ἔς' ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρειν.
ὁ λοιδορῶν γὰρ, ἂν ὁ λοιδορούμενος
μὴ προσποιῆται, λοιδορεῖ τὸ λοιδορῶν.

...uos Gregorius Bersmannus eodem genere carminum ita vertit:

Haud auribus concentus est jucundior
Quam devorare criminantis jurgia.
Nam mussitando si quis hæc redarguat,
Ipsum refutant criminantem crimina,

...neca lib. II de ira cap. XXXII. Inter alias plurimas similes ...ntentias hanc quoque affert: Magni animi est injurias de...icere. Vltionis contumeliosissimum genus est, non esse visum ...ignū ex quo petatur ultio. Multi leves injurias altius demit...re, dum vindicant. Ille magnus & nobilis est, qui more ma...na fera latratus minutorum canum securus exaudit. Est au...em huic argumento simile id, quod in priore Centuria nostra ...suimus. XXIV.

NEV-

LXII.
NEUTER SOLUS.

Quid vis fida canis quid vult sibi cādidus ans
Sic monet integritas, sit vigilaxque fide.

Fide

LXII.

FIDELISSIMI *ante omnia (inquit Plinius lib.* VIII. LX.) *homini canis & equus. Ac de canis fidelitate plura exempla apud Plutarchum, Oppianum, Solinum, Aelianum, & inter recentiores apud Calium [R]odiginum & Alexandrum ab Alexandro, leguntur. [..]ura etiam cognitione digna frater meus in horis succi[..]is sive meditationibus historicis collegit. Apud Plato[..]n in Phœdone & alibi, Socrates* νὴ τὴν κύνα, *id est, canem tanquam fidi tesseram jurat. De anseribus vero [Pl]inius lib. x. cap. XXII. scriptum reliquit: Est & anse[r] vigil cura, Capitolio testata defenso. Qua historia extat [ap]ud Livium lib. v. & Plutarchum in vita Camilli. Sic [..]am* τὸν χῆνα, *per anserem Socrates jurabat, tanquam [v]igilantia autorem. Ex hac conjunctione duorum anima[liu]m istorum Iulius Delphinas Medicus Ticinensis celebris [(u]t refert Ludovicus Contilis) ostendere voluit, sibi in [om]nibus actionibus suis fidem simul & vigilantiam esse pro[po]sitam, nec unum sine altero posse consistere. Ac profecto [q]uid magis decet bonum Medicum quam indubitata fides & [in]tegritas una cum assiduitate & diligentia indefessa? [Q]uare Hippocrates (ut solet) graviter & breviter* VI. *[E]pidem monet,* μηδὲν εἰκῇ, μηδὲν ὑπεροπᾶν, *[id] est; nil temere, nihil negligenter esse agendum. Quod [ut]iliss. praceptum ad omnes totius vita partes recte poterit [tr]ansferri. Pausanias in Corinthiacis perbibet, à Thrasi[m]ede Pario fuisse exsculptum Aesculapium in solio sedentem, [cu]m baculo in una manu, altera vero caput draconis mul[ce]ntem, cui canis accubat. Qua omnia admodum erudite [ex]plicat doctiss. Adrianus Iunius in Emblemat.* XXV. *ad [q]uem locum lectorem remitto.*

GLORIA

LXIII.
GLORIA FINIS.

Cuncta facis bene, dum finit tua gloria fact
Laudem veneris, ceu canis hic leporem.

Ae

LXIII.

A*Elianus lib. VIII. de animal. cap. II. de canibus hæc commemorat; Omnem canem venaticum, ex eo quod ceperit feram, non mediocri voluptate affici, & tanquam præmio, si dominus ei permittat, ea capta uti: vero hoc illi non concedatur, bestiam servare integram, nec venator adventarit, deque illa capta pro arbitrio sta-rit. Quod si in aprum vel leporem jam mortuum inciderit attingere quidem, nec alienorum laborum se facere par-pem, ne quicquam quod ad ipsum non pertineat, sibi vin-are velle videatur. Ex quo, inquit idem autor, apparet λοτιμίας, id est, cupiditatis gloriæ non esse expertem. Non m carnes, sed victoriam amare videtur. Plutarchus in li-o sæpius allegata, de solertia animalium, paulo aliter hæc itat, leporem nimirum, si se mortuum simulet, relinqui à e, qui astans & caudam movens, quasi indicare vult, se carnis sed victoriæ causa certasse. Vnde Ovidius,*

Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.

autem GLORIA laudabilium factorum approbatio con-cta cum judicio recte sentientium: sicuti AMBITIO sive οδοξία vanam gloriam ex applausu imperitæ multitudi-vel etiam obtrectationibus aliorum captat. Aristoteles IV b. Nicomach. inquit, τῆς ἀρετῆς γὰρ ἆθλον ἡ τιμή καὶ ονέμεται τοῖς ἀγαθοῖς, id est, virtutis præmium est or attribuitur bonis viris. Vnde Roma quoque, ut Livius cad. III. lib. VII. scribit. Bina templa inter se quasi conti-, virtutis & honoris conspiciebantur, quorum in hoc non per illud additus cuiquam pateret. Quidam ascribunt ex gilio, TANGIT HONOS ANIMVM. Vel, FINIS NON GNA CORONAT.

VIRES

LXIV.
VIRES ANIMOSQUE M
NISTRANT.

Nulla venena probis vitii ſortisque malig
Obſunt; quin potius roboradant animi

Qua

LXIV.

QVamvis Medici Arabes, & in primis Serapion ac Rhasis lapidis Bezar sive Bezoar, cujus magna vis contra venena esse perhibetur, mentionem fecerint, non tamen exacte vel hunc vel ipsum animal, unde mi solet, descripserunt, quemadmodum præstiterunt recentiores, potiss. Garzias de horto, & Nicolaus Monardes; quo- n de rebus Indicis scripta, utili admodum opera doctiss. roli Clusii latina leguntur. Scribunt autem hi duo, eum idem reperiri in ventriculo, vel potius in receptaculo quo- n fasciæ modo formato & ventriculo parte interiore adhæ- re. Animal dicitur esse figura hirci vel capræ, Clusius cer- apram nominat, propter similitudinem quam habet cum que animante. Præfertur autem lapis ex montanis ejus- di capris ablatus, cum sit ob pabulum odoratiss. plantarum multo præstantior. Addunt nonnulli hoc animal, serpen- s quoque vesci, partimque in succum & sanguinem par- in hunc lapidem eos convertere. Quo declaratur ab iis vi- vel rebus etiam adversis, quibus alii succumbere, aut o- ino perire solent, viro forti ac virtute prædito nihil pericu- e metuendum, sed insuper inde propter constantiam & re- udicii robur magis confirmari, & spiritus alacriores con- rere. De quibus Gregorius Nazianzenus hos versiculos
.

μέγις ἄκμων ἐ πτοεῖται τὰς ψόφας,
καὶ νᾶς ἐχέφρων πᾶσιν ἐκκρεῖ βλάβην, *id est,*
Gravibus nihil movetur incus pulsibus,
In fracta casus mens repellit anxios.

LXV.
NULLO FLECTITUR OB-SEQUIO.

Præda lupo fit capra, ſuo quem lacte cibarat:
Sic cedunt homini quæ bene facta malo.

Sy-

LXV.

S*Ymbolo hoc quoque ex Alciati Emblemate LXIV. huc transferri placuit, quod ipse sumsit ex græco Epigrammate lib.I. Anthologiæ.tit.* εἰς δὲ χαρίςους καὶ ἀχαρίςους.

τὸν λύκον ἐξ ἰδίων μάζων τρέφω οὐκ ἐθέλουσα,
ἀλλά μ᾽ ἀναγκάζει ποιμένος ἀφροσύνη.
αὐξηθεὶς δ᾽ ὑπ᾽ ἐμοῦ πάλι θηρίον ἔσαι.
ἡ χάρις ἀλλάξαι τὴν φύσιν οὐ δύναται.

Capra lupum non sponte meo nunc ubere lacto,
Quod male pastoris provida cura jubet.
Creverit ille simul, mea me post ubera pascet,
Improbitas nullo flectitur obsequio.

pologus similis quoque extat apud Theocritum in Hodœ-ris, & proverbium apud Erasmum Chiliad.II.Centur.I. overb.LXXXVI. Ale luporum catulos Convenit autem in mines ingratos, qui nullis officiis aut meritis à sua pervers ate flecti possunt, in extremam perniciem adducunt: quo ssimo τῆς ἀχαριςίας *vitio nullum detestabilius reperiri est,, adeo inscribat Salomon in proverbiis, à domo ejus qui lum rependit pro bono, nunquam necessarum malum. Cap-cius Neapolitanus in Italico suo libro aliam sententiam il-djungit:* Mortem dabit ipsa voluptas, *quod hemistichium itur apud Claudianum in Epigram. de Sirenibus. Nec mul-n differt explicatio à priore, quod nimirum viri humani & neficí sæpe aliis ingratis cum voluptate inserviant, non sine ix, tamen ipsorum incommodo & aliquando extremo exi-. Intelligi etiam poterit de quibus vis aliis detrimentosis luptatibus, quæ tandem suos sectatores evertere ac præcipi-e in mortem soleant.*

LXVI.
INSUETUM PER ITER

Rupis inaccessæ virtus habet ardua culmen,
Huc tendis? Sudor multus ad alta levat.

Ibe.

LXVI.

Ibex, quem hodie quoque Insubria ac vicinis locis Steinbuccum germanica voce nominant, & cujus Plinius & alii meminere, in Alpium praeruptis & altis rupib. praesertim in Helvetia & vicinis montibus frequens reperitur, in ibus nives raro vel nunquam liquescunt. Nam calidissimũ animal, pernicitatis miranda, cornibus sese fulciens, quorũ adminiculo ex altis montibus desilit, & cavet hoc modo saxis allidatur. Vivit autem continuo in locis asperis & accessis, nec facile in conspectum hominum venit. Ex quo imus in Iob XXXIX. Nunquid nosti partus ibicum in pe-s? Ob has proprietates hujus animalis, quidam nobilis juve-, hoc Symbolum cogitavit, quo designare studuit, sibi eun-n admodum esse propositum, à consuetudine & consortio lgi remotum, nihil aliud quaerere ac desiderare, quam vir-em ipsam quamvis arduam, nec ullis illecebris aut volu-tib persuasum ab hac sententia sua discessurum. Clemens exandrinus Stromat. lib. IV. hujus Argumenti laudat Si-nidis poetae lyrici versum,

πὰν ἀρετὰν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις, *id est,*
Virtutem habitare in rupibus accessu difficilibus.

Quem imitatus est Silius Italicus lib. XV.

Ardua saxoso perducit semita clivo.
Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)
Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.

ius generis sunt tantopere commendati à Cicerone versus siodei,

Virtutem posuere dii sudore parandam &c.

os in priora centuria quoque adduximus. Musa etiam di-tur in monte Pernasso versari, propter secessum & tran-llitatem, qua studia gaudent plurimumque adjuvantur, antiquitas Palladem μουνίαν quasi solitariam eandem ob sam nominavit.

LXVII.
ERIGOR UT ERIGAR.

Ardua secteris scansurus culmen honorum,
Vt lauri capræ summa petunt folia.

Cap

LXVII.

CApra magno conatu sese erigens, & lauri surculos teneriores depascens, ac inde tanquam ex nutrimento convenientiss. alimentum corpori & incrementū præbens, robustiorq; inde existens, symbolum habe-
Iulii Capræ patricii Mediolanensis, quo demonstrare vo-
se magno artis poëticæ (laurus enim Apollini erat di-
t, & inde poëtæ coronabantur) & omnium liberalium
um studio teneri, ceu quarum auxilio speraret se famam
elebritatem nominis perpetuam esse consecuturum, cum
ndum Horatium quoque
)ignum laude virum Musa vetet mori,
Cœlo Musa beet.
us generis plurima præclara dicta passim sunt apud bonos
res, obvia, & hic omnia recensere, instituti operis bre-
s non patitur. Alter vero ejusdem familiæ Iurisconsul-
excellens Hieronymus, similiter Capram salicum &
um amariorum virgultorum summitates, neglectis
i nascentibus etiam suavioribus herbis, carpentem,
dicto, Mihi dulce, pro Symbolo usurpavit
dens sibi nullos labores nec molestias esse graves vel in-
os, immo illi videri jucundissimos & suavissimos ob
uris & aliarum rerum laudablium cognitionem & ac-
tionem. Quod Phocylides poëta quoq; testatur hisce
bus:
ἄνδ καμάτȣ πέλει ἄνδρασιν ἀπετὲς ἔργον,
αὐτοῖς μακάρεσσι. πόνος δ' ἀρετὴν μέγ' ὀφέλλει
Nullum sine labore est hominibus facile opus,
Nec ipsis diis, labor autem virtutē valde adjuvat.
Et Manilius lib. IV.
Pro pretio labor est: nec sunt immunia tanta.
Ac nisi perfossis fugiet te montibus aurum.
Impendendus homo est, Deus esse ut possit in ipso
utem utraq; hæc inventio eo ingeniosior, quod desumpta
x insignibus familiæ avitæ, in quibus capra depingitur,
inde nomen quoq; habuerint.

EFFV-

LXVIII.
EFFUGIA PERDUNT

Astus sæpe nocet: qui cavit ne caperetur,
Hoc ipso captum commemini citius.

Ru

LXVIII.

R*Vpicapra, quod nomen inter veteres scriptores latinos (quantum sciam) apud solum Plinium legitur, Græcis forsitan est* αἴγαγρος, *quasi* αἴξ ἄγριος, *id est fera capra, secundum latinæ linguæ quoque ...um Hæc à canibus agitata in præcipitia montis, alioquin ...fugia illis tutissima, non satis cautè sese confert, atque ...idem à canibus undique obsessa, tandem nullum ...itum fugæ prospiciens à canibus capitur. Quod etiam ...penumero ibicibus accidere prohibent. Idque sane in illos ...ctè potest convenire, qui suis consiliis atque actionibus ni...is callidis & astutis, quibus si fore tutissimos opinantur, ...ideo temere & audacter omnia aggrediuntur, non raro ...psos evertunt, vel in ea conjiciunt pericula, unde vix sese ...ssint extricare, cujus rei historica exempla plurima sese ...erunt, quæ hic commemorare nimis esset longum. Sic ...tive ludit Plautus in Captivis,*

Qui cavet ne decipiatur, vix cavet cum etiam cavet,
Etiam cum cavisse ratus, sæpe is cautor captus est.

...ua in parte cujusdam veteris autoris (cujus nomen modo ...n succurrit) egregiā sententiā me aliquando annotasse me...ni: Omnes, qui magnarū rerū consilia suscipiunt, æstimare ...bent, an quod inchoatur, Reipub. utile, ipsis gloriosum, ...promtum effectu, aut certe non arduum sit. Simul ipse ...i suadet considerandus est, adjiciatne consilio periculum ...um, & si fortuna cœptis affuerit, cui summum decus ac...iratur. Consiliis enim non semper respondet eventus, & ...é quæ rectè instituta videbantur, turpiter in contrarium ...apsa sunt. πλείω τὰ καλῶς δοκοῦν τοῦ βουλευθῆναι, ἐς ...ναντιόν αἰσχρῶς περιέστη.

LXIX.
VULNUS, SALUS ET UMBRA.

Ejicit è capræ dictamus vulnere telum,
Sic fugat ex animo spesq́; salusque metum

LXIX.

DE Capris sylvestribus dictamno tela ex corpore educentibus extat locus apud Aristotelem lib. IX. de historia animalium talis: πολλὰ ζ τῶν ἄλλων ζώων τῶν τετραπόδων ποιεῖ πρὸς βοήθειαν ἑαυτοῖς ονίμως, ἐπεὶ καὶ ἐν κρήτῃ φασὶ τὰς ἀγρίας, ὅταν το-θῶσι, ζητεῖν τὸν δίκταμνον. δοκεῖ γὰρ τοῦτο ἐκβλητικὸν εἶναι τῶν τοξευμάτων ἐν τῷ σώματι. ...a Gaza vertit: Sed ex ceteris quoque quadrupedibus ...lta sibi prudenter opitulari videtur. Nam & in Creta in... capras sylvestres sagittis transfixas dictamnum herbam ...rere ajunt, hoc enim spicula ex corpore ejici. Idem tradunt ...eophrastus, Dioscorid. Plutarchus, Ælianus, & inter lati... Cicero. Solus Plinius hanc proprietatem cervis ascribit, ...d tamen videtur esse aut erratum γραφικὸν librarii, ... scriptoris μνημονικὸν, quemadmodum etiam Gesnerus ...stimavit. Hieronymus Ruscellus hoc Symbolum atribuit ...dinando Caraffa Comiti Neapolitano, & quamvis dicat ... satis difficilem & intricatam ejus interpretationem, con...ura tamen dicitur, propter amorem quendam honestum, ... non fuerit expers alicujus rivalis, hoc ab eo fuisse excogi...um. Vt scilicet vulnus à sagitta Capræ inflictum declaret ...mum ipsius rei desideratæ stimulis vehementer affectum. ...us vero referenda sit ad dictamnum, cujus auxilio speret ...nitatem esse recepturum. Vmbra autem suæ arbore palmæ ...icit spe victoriæ, cui est dicata, tandem superatis cunctis ...cultatibus, se omnia mala esse superaturum. Potest simi...r transferri ad aliquem, qui magnis conflictatus calami...ibus, se tandem insperato aliquo auxilio superiorem & vo...mpetem fore confidit

NUNC

LXX.
NUNC NOSCITO VIRES.

Hostem quid spernis? Quamvis abjectior ill
Sæpe irritatus maxima damna dedit.

Ov

LXX

O*VIS, pecus alioquin imbelle, quod tamen instar validi arietis sceptrum & coronam regiam dejicit, typus est illius, qui à potentiore non levi affectus injuria, fert quidem ad certum tempus patienter* *ontemni, interea tamen observans occasionem aliquam, se tandem quoque virum ostendat, & adversarium suum sternat. Nam ut ait P. Syrus,*

Furor fit læsa sæpius patientia.

autem hoc desumtum ex Tragœdia Accii antiqui poëtæ, uto cujus versus exponit Cicero lib.1. de divinatione, qui introducitur Tarquinius somnium quoddam recitans, inquit,

Visus est in somnis pastor ad me appellere,
Pecus lanigerum eximia pulchritudine,
Duos consanguineos arietes inde eligi,
Præclarioremque alterum immolare me:
Deinde ejus germanum cornibus conniticr
In me arietare, eoque ictu me ad casum dari, &c.

additur, à conjectoribus somniorum hanc interpretatio- m esse factam de Bruto illum expulsuro Roma.

Ptoin vide, ne quem tu esse hebetem deputes æque
ac pecus,
s sapientia munitum pectus egregie gerat,
Teque regno expellat.

a autem est historia de L. Tarquinii superbi filio, vim rente Lucretia, quomodo Brutus antea se stolidum esse ulans, patrem una cum filiis, ob tam nefandum facinus, no exuerit, quæ prolixe describitur à Livio lib.1. Decad.1. llum itaque hostem quantumvis infirmum & despectum contemnendum, admonemur, cum secundum proverem versum,

æpe aquilam ad pœnas vel scarabeus agit.

Pausanias in Arcadicis sive lib. VIII. recte ait: At enim oribus & abjectioribus plerumq; rebus vim eam indidit us, ut ea superarent, quæ max. essent inter homines existi- ionis; quo in loco plura hujus rei exempla commemorat.

UNDI-

LXXI.
UNDIQUE INERMIS.

Commoda plurima ovis præbet, nocumentaq; nul
Sic benefac cunctis, nemini obesse velis.

O

LXXI.

OVis græce πρόβατον quasi πρόβασις, secundum Hesichium, quod proventum eorum quæ ad vitæ sustentationem requiruntur, significet, ani-al simplex est, innocens, & generi humano utile (unde in :ris litteris multæ præclaræ similitudines sumuntur) nam pter lanam, lac, carnes atque ipsam fœturam plurimum nmodare potest. Quare ex hoc pecore omnibus tempori-s & locis, apud plurimas gentes divitiarum non exigua rs conquisita, atq; ideo vita pastoralis olim in magno pre-habita fuit. In lege quoque Mosaica, inter mundas & ocentes pecudes primum locum obtinet. Quapropter hoc nbolum optime quadrat in hominem pium, innocentem, i quamvis sit destitutus aliorum auxilio atque subsidio, il ominus omnibus inservire & gratum facere studeat, emque innocentia sæpe inter medios hostes tutum & inco-nem servet. Vnde Nazianzenus præclare hoc quoque ipsit: ἀφύλακτον ἡ ἁπλότης, καὶ ἥκιστα κακίαν ὑποπτεύει τὸ κακίας ἐλεύθερον, id est, Expers custodiæ simplicitas, & minime mali quicquam suspicatur is, qui alo est immunis. Quali in sua simplicitate & innocentia quiescenti semper esse debet ante oculos sententia versuum um,

Hic scopus unus erit, cunctis prodesse, nocere
Nulli, & amare bonos ac tolerare malos.

Itemquo hoc alterum,

Iuvare cunctos at nocere nemini,
Est summa vitæ Christianæ regula.

emadmodum & Cicero lib. 1. de Offic. Virum bonum dicit eum qui prosit omnibus, noceat nemini, nisi lacessi- injuria. Alibi additur ex Claudiano in Epistola ad drianum, Mens ignara nocendi,

FIT

LXXII.
FIT SUAVIOR.

Dum premitur justus, fit gratior hostia Olym
Sic quoque fit morsu suavior agna lupi.

Phi

LXXII.

DHiles græcus autor, recentior tamen (floruit enim Michaelis Palæologi tempore) in libello de proprietatib. animanium scribit. pellem ovis, quam lupus suis dentibus laceraverit. non esse pro indumento corporis usurpandã n puriginem quandam & cordis palpitationem excitare, ssam vero hujus rei addit nullam. Plutarchus autem cib. ympofiac. Quæst. IX. aliam quæstionem proponit, cur ovis po demorsa caro fiat suavior, lana autem pediculos gene- Rationem reddit in dulcedine, quod caro ejus lupi morsu iquetur: Esse enim istius feræ spiritum adeo fervidum, ut etiam durissima inventre emolliat atque colliquet, atque à lupis morsa, celerius quam alia liquescere. Et olim prop- eà gulæ deditiexpetebant hœdum lupi faucibus ereptum, d Horatius quoque indicat in Epodis.

Vel agna festis cœsa terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.

Et Martialis versus idem declarant:

Parvus onyx, una ponetur cœnula mensa;
Hœdus inhumani raptus ab ore lupi.

venit Symbolum hominibus piis & probis, qui in hoc mun- ropter innocentiam vitæ, ac veritatis studium, variis pe- lis & tormẽtis sunt subjecti, ac sæpe ideò ab impiis extrema ia patiuntur, tandemq; Deo acceptam hostiam sese offe- t, quo in numero omnes sancti Martyres sunt ponendi. Sic nus apud Eusepium lib. III. cap. XXXVI Ecclesiasticæ hi- iæ ex Irenæo. quod S. Ignatius ante martyrium hæc verba ulerit: ὅτι σῖτός εἰ μι θεȣ, ἢ δι᾽ ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὑρεθῶ, id est, Dei frumentum sum & bestiarum dentibus molor, ut purus & sin- is panis reperiar. Et B. Polycarpi apud eundem lib. IV. cap. . inter alias ipsius religiosiss. preces hæc verba leguntur: ροσδεχθείην ἐνώπιόν σȣ σήμερον ἐν θυσίᾳ πίονι καὶ ροσδεκτῇ, id est, Quæso ut hodie in conspectu tuo pro ia pingui & accepta admittar.

LXXIII.
VIGILANDUM.

Luminibus dormit patulis lepus, Advigilandum
Insidiis quoniam cingimur innumeris.

Lepo

LXXIII.

Epores inter dormiendum apertos oculos tenere tanquam vigilantes, vel statim evigilaturi, constat, unde in proverbium abiit, leporinus somnus cujus, usus est creber etiam in nostra lingua. Hinc secundum non-
os, λαγῶς græce dicitur ἀπὸ τοῦ λάειν, quod est
re, quia oculos non claudit in somno; Quod plinius &
as quoque annotarunt. Et Ægyptii ideo in suis Hierogly-
is, ut Orus habet, & ejus interpres Pierius, per leporem
inem vigilantem significare voluerunt. Quod ad men-
igilantiam & attentionem transferre recte possimus. id-
argumentum tractavimus quoque in priore centuria Em-
at. XC. Sic Cicero in orat. pro Plancio, Vigilandum est,
it, semper, multa insidiæ sunt bonis. Potest similiter hæc
lantia de Demosthenica intelligi, qui antelucanas opificũ
s prævenire solitus est, qua & alii plurimi viri celebres
em & gloriam perpetuam sibi acquisiverunt. Est & ele-
admodum sententia Platonis III. de Legibus hæc:
ὕπνος γὰρ δὴ πολὺς, οὔτε τοῖς σώμασιν, οὔτε ταῖς ψυ-
ς ἡμῶν, οὐδ᾽ αὖ ταῖς πράξεσι ταῖς περὶ ταῦτα πάντα
ότλων ἐστὶ κατὰ φύσιν. καθεύδων γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς
ος, οὐδὲν μᾶλλον μὴ ζῶντος, ἀλλ᾽ ὅστις τοῦ ζῆν ἡμῶν
φρονεῖν, μάλιστα ἐστὶ κηδεμὼν, ἐγρήγορε χρόνον
λεῖστον, τὸ πρὸς ὑγίειαν αὐτοῦ μόνον φυλάττων
τιμον ἐστι δὲ τοῦτ᾽ οὐ πολὺ καλῶς εἰς ἔθος ἰόν, *id est,*
nus enim multus neque corporibus nec animis nec rebus
dis ex natura aptus est. Nemo enim profecto dum dormit
s est pretii, nihilo magis quam qui non vivit. Qui igitur
& sapientiæ curam gerit plurimo tempore vigilat, id sol
providens atque observans, ut somni tantum capiat,
ntum ad sanitatem potest pertinere. Ad cujus quidem
rvationem non multo somno opus est, dummodo recte sit
itutus somni capiendi modus.

LXXIV.
ASTU SOLERTIA MAJO[R]

Lana sali haud eadē est neq; spongia mersa sub un[...]
Quaque asinus nescit, cernere scit sapiens

Desu[...]

LXXIV.

*R*Esumsimus hanc quoque historiam festivam, ex Plutarcho de sol. anim. ubi sic eam describit: *Versutiæ autem cum sint multa exempla, omissis vulpium, luporum, gruum, graculorumq; commentis dis (sunt enim nota) testem producam Thaletem anti. Philosophum, quem ferunt non minimam laudem eo nisse, quod artem arte dextrè superasset. Salem porium mulorum quidam fluvium ingressus, fortuito con, & sale in aqua colliquato, cum surgens onere se anivertisset levatum, causam sensit & memoriæ manda ac quoties per amnem transiret dedita opera se demer in utramque partem versavit, ut vasa in aquam de erentur: Quod cum Thales audivit, jussit loco salis & spongiis vasa impleri, iisq; oneratum multum agi. cum pro more suo egisset, & aquæ onus suum implevisset, ns suas sibi argutias male cessisse, post hæc ita caute flu transiit, ut ne invito quidem ipso vasa aqua attinger. Hæc ille.* Et Aelianus eandem refert historiam. Quarum est quod breviter Sophocles in Ajace dixit:

οἱ γὰρ φρονοῦν εὖ κρατοῦσι πανταχοῦ.

iique prudentes viri palmam obtinent.

Aristot. 1. Met. Sapientiæ divinam potius quam hum dicit esse possessionem. Sed vera hujus Encomia me ullo autore cognoscere non poterimus, quam quæ de illa on in proverbiis, & Syracides in libro, cui ideo titu ecit, σοφίαν ἢ πανάρετον, *sapientiam sive de uni virtute, copiose scripserunt, quæ in omnibus piis cre diligenter sunt cognoscenda non solum, sed etiam ani lane infigenda, & studiose moribus exprimenda. bi quoque posset,* Astu deluditur Astus, *vel:* dem sapientia pellit.

LXXV.
ET PARUIS SUAVIUS.

Parvula, quæ de asino vindictũ sumit acan
Vim magnã & parvis rebus inesse m

LXXV.

De naturali inimicitia inter asinum & acanthidem avem, quam Spinum & Ligurinum vertit Gaza, & quæ differre censetur à nostra carduelo, utque Gesnerus conjicit, potius pro nostra luteola vulgari nenda, hæc leguntur apud Aristotelem lib. IX. de hist. im. cap. I. ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι· αἱ μὲν γὰρ ὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δ' ἁπαλὰς οὔσας ἐσθίει ς ἀκάνθας, id est. Asinus & Spini inter se sunt inimici Hus enim Spinis è vepribus, quas asinus tenellus adhuc ascit. Quod Plinius iisdem ferme verbis expressit lib. X. . LXXIV. De quo Achilles Bochius lib. III. symbol. quæst. versus composuit,

Cur tantula asinum tantum acanthis odorit,
Obscura non est caussa, spinis affricat
Sese ille acutis, in quibus cubilia
Texens avicula nidulatur, ejus &
Depascitur flores. Acanthis usque eo
Terretur, ut procul rudentem si audiat,
Dejiciat ova, decidant pulli metu
E nidulo. nec fert inultum hoc. nam illius
Qua fustibus, qua sarcinis facta ulcera
Parvo fodit rostro, atque pungit narium
Mollissimas partes. Id omnes admonet,
Ne humillimis quidem inferendam injuriam,
In parvulis vim sæpe inesse maximam.

isidas, auctore Plut. cum manum in caricas temerè im-isset, & à mure inibi fortè latente morderetur, Papa, uit, ut nullum est animal tam pusillum, neq; tam invaum, quod lacessitum non cupiat ulcisci, se. Pertinet huc verb. Formica etiam est sua bilis.

LXXVI.
PENDET AB ILLA.

Cum lunâ Caniceps visum perditque capit
Sunt & conjugibus mutua fata bonis.

Ini

LXXVI.

Nter varia genera Simiarum apud Aristotelem & alios habentur quoque Cynocephali quos Gaza canicipites interpretatus est. Sunt tamen ex sententia Plinii, Solini, Gellii, atque etiam B. Augustini & homines monstrosi, qui pita instar canum habere dicuntur, de quibus hic non loimur. Cynocephalus vero noster putatur ille esse bestia, quæ lice & à nostris quoq; vulgo Babion nominatur, & interm apud magnates conspicitur. Est autem animal admodū itabile & iracundum, quod Aristoteles etiam de hist. anial lib. II. cap. VIII. annotavit. quare Hieroglyphicè teste oro, cundiæ typus est. Proprietas autem illi hæc inesse peculiaris hibetur, quod luna silente tristetur & insuper cæcutiat, ac sum ad illius ortum exultans & visum recipiens, eā quaveneretur & lætabundus adoret. Vnde Ægyptii aliquid dini illi inesse arbitrantes cum aliis animalibus nonnullis in s templis coluerunt. Quo symbolo vir quidam nobilis, & conjugis, nomine Dianæ, quæ apud poetas est Luna, admom amans, declarare voluit, amorem erga ipsam ita singurem esse, ut illius non aliter tam in secundis quam adversis ius efficiatur, ac si ad ipsum proprie pertineret. Quod Eurines quoque in Andromacha breviter retulit,

ὅσοι γὰρ εἰς ἔρωτα πίπτουσι βροτῶν,
ἐσθλῶν ὅταν τύχωσι τῶν ἐρωμένων,
οὐκ ἔστι ποίας λείπεται τοῦθ' ἡδονῆς, *id est,*
Quicunque homines amore capti fuerint,
Si commodos nanciscantur amores,
Nullum eis abest voluptatis genus.

ura qui volet de hoc legere poterit apud Plutarchum in præis conjugalibus, & consolatione ad uxorem.

LXXVII.
CÆCUS AMOR SOBOLI.

Sæpè & amare nocet. Suffocat simia amand
Simiolum. Exemplum hoc o fugitote pat

Si

LXXVII.

SImiarum generi, inquit Plinius lib. VIII. cap. LIV. præcipua erga fœtum affectio. Gestant catulos, quos mansuefactæ intra domos peperere, omnibus demonstrant, tractariq; gaudent, similes gratulationem intelligentis. Itaque magna ex parte complectendo necant. Oppian. lib. II. Cyneget. aliter hæc exponit. Simias enim ait ex duobus, quos pariunt, alterum amare, alterum odisse, & hunc statim arctiore complexu necare; quæ Solinus quoque in hunc modũ commemorat; Immoderatè fœtus amant, adeo ut catulos facilius amittant quos impendio diligunt, & ante se gestant, quoniam neglecti pone matri semper hærent. Quod & Orus Niliacus tradit, & lepidè, quamvis paulo diversè, describit Avianus in fabulis. Icon hæc est convenientissima nimiæ indulgentiæ parentum erga liberos, quæ sæpe illis detrimentosa vel etiam exitiosa esse solet, ut rectè monet græcus versiculus,

τὸ τῷ ἄον πατέρων διαφθείρειν τέκνα πέφυκεν.

Quem eruditiss. vir Gabriel Faernus in fabulis sic vertit:

Exitium natis parit indulgentia patrum.

Et ante eum Baptista Mantuanus fecerat,

Blanda patrum segnes facit indulgentia natos.

Nam, ut Plato v. de legibus dicit, τυφλοῦται πᾶς ὁ φιλῶν περὶ τὸ φιλούμενον, id est, Amans omnis fit cæcus circa rem amatam. Cujus indulgentiæ plurima mala & incommoda post Solonem, multis in locis Syracides enumerat, & exempla ejus rei tam ex sacris quam profanis historiis non pauca afferre possemus, etiam nostrorum temporum, nisi ea ubiq; essent in promtu. Inter quæ illustre admodum est illud pontificis Iudaici Heli, qui ob nimiam ergo suos filos indulgentiam, divinitus gravissimè fuit punitus. Alibi legitur ascriptum, Perdit amando, vel, Sit modus in rebus.

ARBI-

LXXVIII.
ARBITRII MIHI JURA MEI.

Invicta letum pro libertate pacisci,
Gentis erat quondam gloria Teutonicæ.

Felem

LXXVIII.

FELEM dici Catum quasi cautum vulgo, quo nomine Palladius quoque nomine usus est, αἴλουρον vero græcis & Varino quoque κάττην, nemini est dubium. Varro tamen & Columella felem detur de marte vel ictide intellexisse, ut Augustinus Ni- us quoque observavit, apud Philostratum putatur esse λεόντης. Gaza γαλῆν non semper etiam mustelam, sed erdum felem interpretatur, cum tamen Plinius ubique λουρον felem, & γαλῆν mustelam verterit. Huic ani- li innatum ac proprium est, ut sit libertatis cupidum ad- dum, & propterea carceris impatientissimum. Quapropter, thodio teste (ut refert in symbolis Heroicis Guilhelmus radinus) antiquis Alanis Burgundionibus & Suevis igne militare fuit felis libere excurrentis delineatio, quo uebant, se pro libertate defendenda animis paratis ac is viribus semper pugnaturos esse. quod vere Germani- n & heroicum propositum firmiter multis sæculis continu- int. Præclare apud Salustium C. Manlii Legati ad Mar- m Regem: Nos non imperium, neque divitias petimus, rum rerum caussa, bella atque certamina inter morta- omnia sunt: Sed libertatem, quam nemo bonus, nisi anima simul amittit. Nam etiam secundum Plautum captivis:

Omnes profecto liberi lubentius
Sumus quam servimus.

Qui dicebantur olim milites Augustales sub Magistro pe- um, idem procul dubio significantes, felem in vexillo sini coloris, & alii, qui Felices nominabantur, in ru- eandem: Milites vero Alpini appellati, in vexillo puni- coloris gestabant. De quibus omnibus qui plura velit oscere, legat inter alios Pierium Valerianum in Hiero- hicis de fele.

CAVTIVS

LXXIX.
CAUTIUS UT PUGNET

Obfirmet fortis prudentia pectus in hostem,
Mustelæ velut iruta dat antidotum.

Must

LXXIX.

MVstelarum non unum genus habetur, inter quas ea quæ minima est, & Plinio vulgaris ac domestica dicitur, ubique est nota. De hac & testudine apud Aristot. lib. IX. hist. animal. cap. naturalis tam ...νήσεως, *quam* ἀντιπαθείας *exempla leguntur memo-* ...*ilia, quæ in Græce eleganter sint exposita placuit hoc loco* ...*erre.* ἡ δὲ χελώνη, ὅταν ἔχεως φάγῃ, ἐπεσθίει τὸν ...γανον, καὶ τοῦτο ὦπται. ἤδη βαπιδώς τις τοῦτο ...λάκις ποιοῦσαν αὐτὴν, καὶ ἐπειδὴ γευσαμένη τῆς ...γάνου πάλιν ἐπὶ τὴν ἔχιν πορευομένην, ἐξέτιλε τὸ ...γανον τούτου δὲ συμβάντος, ἀπέθανεν ἡ χελώνη. ἡ δὲ ...ῆ, ὅταν ὄφει μάχηται, ἐπεσθίει τὸ πήγανον πολέμια ἡ ὀσμὴ τοῖς ὄφεσιν. *Gaza hæc ita transtulit. Testudo* ... *viperam ederit, mox cunilam edit (Plinius bubulam* ...*ilam origanum vocat) quod cum ita sæpe factum animal* ...*ertisset quidam, ut gustata cunila viperam testudo inte-* ... *Mustela vero quoties dimicatura cum serpente est, rutã* ...*edit. Odor enim ejus herbæ infestus serpentibus. Hoc sym-* ...*m egregio Polemarcho Sfortiæ Palavicino contra Turcas* ...*Imperatore Ferdinando militanti, Iovius obtulit, mo-* ...*s illum, simul prudentiam cum fortitudine esse conjungen-* ..., *de quo & supra aliquid dictum est. Sereniss. Dux mag.* ...*Hetruriæ Franciscus addit bufonem, qui minatur se mu-* ...*m devoraturum, & ascribi curavit,* Amat Victoria ...m. *Nam bufo quoque similiter ut serpens rutam ferre* ...*uit. Estq; hemistichium hoc sumtum ex Catulo in car-* ...*e nuptiali,*

Iure igitur vincemur, „amat victoria curam.

... *absimile huic est, quod posuimus in priore nostra Cen-* ...*i num.* LXXXVI.

VER-

LXXX.
VERSUTIOR ERRAT.

Cætera qui vincis, tibi cur dominata volupt
Te haud improvisum mergit in exitium

LXXX.

D*E inimicitia mustelæ cum serpente & bufone, & ipsius cum ruta munimento jam dictum est. Nihilominus perhibent hoc cautum & astutum alioque animalculum (in quod propterea Galanthidem, quia tum Alcmenæ, invita Lucina callide procurasset transnatam fuisse fingit Ovid. lib. IX. Metamorphos.) perhibent io quo errore vel temeritate indictum sponte sua interdũ s bufonis inimici sui irruere atque ita nonnunquam peri- haud aliter quam viperam caput maris ori suo insertum nordere quidam ajunt, Camillus de Camillis, & Ioannes tista Pittonus in Italicis suis scriptis de Impressis vulgo di- hoc quidem ita se habere affirmant, sed apud veteres re- Naturalium autores (quod memini) nusquam reperitur otatum. Quadrat autem hæc similitudo in illos, qui in a- uis rebus satis caute ac prudenter versantes, interdum en per cæcum impetum & impotentiam animi, vel ab voluptatibus, vel inprimis amorem illecebris sinunt se à utis tramite abduci, ac ita sæpe in manifestam perniciem piuntur. Quem affectum admodum impetuosum Seneca a in duobus locis egregie describit, quorum prior extat in gœdia Hippolyto:*

Furor cogit sequi
Peiora: vadit animus in præceps sciens
Remeatque, frustra sana consilia appetens.

Alter est in Medea.

Cœcus est ignis stimulatus ira,
Nec regi curat, patiturque frenes,
Haud timet mortem, cupit ire in ipsos
Obvius enses.

sa Medea apud Ovid. Heroid. similiter ait:

Quo feret ira sequar: facti fortasse pigebit.

LI MALO

LXXXI.

MALO MORI QUAM FOE-DARI

Omnibus antistat recti mens conscia rebus;
Hoc bene emi vita tu quoq; crede decus.

Pr

LXXXI.

Putat Pierius lib. XIII. *Hieroglyphicorum, Aelianum & alios per album murem intellexisse eum, quem Albertus Armenium & vulgo Armelinum nominant, quem videtur quoq; sequi Georgius Agricola, atq; idem ...imat apud Plinium in sæpius allegato lib.* VIII. *cap.* VII. *murem ponticum esse eum, quem album dunaxtat ...ici ait, murem autem Fennicum vel Venetum potius, varium vocant, qui Agricola est Sciurus Fennicus. Sed ...elini proprietas fertur esse sane mira, quod nimirum ... aut siti prius moriatur, aut à venatoribus sese capi ..., quam luto aut simili re immunda, quib. circumdata suam pellem condidam & elegantem patiatur defœdari. ...d ingeniosiss. symbolum usurpavit* Ferdinandus *filius ...onsi Regis* I. *Arragoniæ & Neapolis, propter Marinum ...arciona Ducem Suessæ ac Principem Rossani (ut Iovius ...orat, & sculptura supra portam Castelli novi Neapoli... hoc confirmat) qui tametsi ejus esset propinquus, ad ...s tamen sui hostis Ioannis Andegavensis se contulit, ...super per insidias conatus est Regem é medio tollere. Sed ...sibi cavens Marinum paulo post cepit, & suadentibus ...is, ut illum interfici curaret, non est illis obsecutus, ...ans quamvis in se proditoriè egisset, propter sanguinis ...n cognationem omnino nolle hoc facere. Quiddam in...se rythmis hisce germanicis descripsit,*

Eh ich wider mein gwissen thet /
Vil liber sterb ich an der stett.

Sic Claudianus,

Nempe mori satius, vitæ quam ferre pudorem.

Et Pindarus in Olympiis, Hymno VIII.

αἰδώ τοι λάθεται, ἄρμενα πράξας ἀνήρ:

...rci oblivifcitur, qui facit ea quæ conveniunt.

LXXXII.
UNDIQUE INSIDIÆ

Protrahit abstrusis mustela cuniculũ ab ant
Et quis se tutum speret ab insidiis?

Quam

LXXXII.

Qvamvis multæ regiones abundent cuniculis, cum sint admodum fœcundi, maximus tamen eorum in Hispania semper fuit proventus, unde Catullus vocat cuniculosam Celtiberiam. Quin etiã Balea- auxiliũ militare ab Augusto Imperatore olim contra eos runt, teste Plinio lib. VIII. *cap.* LV. *& Strabone lib.* III. *etiam oppidum ab iis esse subversum narrat Varro, quẽ icit Plinius eodem libro cap.* XXIX. *Et Strabo quidem urditania (quæ putatur esse Hispania ulterior sive Bæ- contra illorum copiam nimiam, plures esse modos in- os eos venandi & capiendi scribit, quorum unus fuit, γάλας ἀγρίας Africæ, id est, mustelas sylvestres, viverras esse putant (quamvis interpretes feles feras ant:) ac ore obligato in foramina cuniculorũ immittãt, eos unguibus extrahant aut expellant, ut ab astantibus ntur, quod Plinius quoq; commemorat. Atq; hoc ve- nis genus adhuc in Anglia & alibi est usitatum. Nam tor viverras funiculo tenens in cavernas immittit, ubi cuniculum apprehenderint, ita mordius tenent, ut cum ipsis extrahantur. Admonemur autem hoc lemate, quantopere clandestinæ insidiæ nobis sint ca- dæ, quod quidem inprimis de calumnia pessimo & valde lto malo est intelligendum. Vnde proverbium dicit: esse remedium contra sycophantæ & calumniatoris sum, desumtum ex Aristophanis Pluto, ubi cuidam nti annulum se habere magicum, efficacem contra om- alorum genus, addit alter,*

ἀλλ᾽ οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος,

et φάρμακον, *id est, Non illi inest remedium contra phantæ morsum.*

LXXXIII.
VIRTUS LORICA FIDELI

Virtus ipsa suis firmissima nititur armis,
Sævam hiemem sortis spernere docta ma

LXXXIII.

INdicarum rerum ſcriptores, Gomara, Monardes, Lerius & alii plures, atque Bellonius quoque in Obſervationibus Hodæporicis deſcribunt depinguntq; animal quoddam veteribus forſitan incognitum, cujus binas tiam exuvias, quæ inter ſe non parum differunt, in noſtro erum naturalium penu habemus. Hiſpani nominant Armalillo, id eſt, armatum ſive cataphractum, quod quaſi panoplia vel armatura quadam loricata à capite uſque ad pedes ſit contectum. Inde Mexicani & Guinenſes, apud quos coioſe reperitur, & ſubterraneum animal eſſe dicitur magniudine erinacei, ſed longius; appellant in ſua lingua Tatou. Quemadmodum itaq; hoc rarum animal munitur naturalibus armis, quibus ſeſe defendit, nec externis indiget ſubſidiis: ſic quoque virtus inſtar loricæ in ſe munita tuta conſiſtit, & inſultus adverſæ fortunæ facile ſuperat ac contemnit. Quæ Claudianus in Panegyri de conſulatu Mallii Theodori his verſibus pulchre expoſuit:

Ipſe quidem virtus pretium ſibi, ſolaque late
Fortunæ ſecura nitet, nec faſcibus ullis
Erigitur, plauſuque petit clareſcere vulgi:
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis
Divitiis animoſa ſuis, immotaque cunctis
Caſibus, ex alta mortalia deſpicit arce.

Nec minus eleganter Horatius lib. III. *Ode* II.

Virtus repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus,
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.

Menander: ὅπλον μέγιστόν ἐστιν ἡ ἀρετὴ βροτοῖσι:
Armatura maxima virtus eſt mortalibus.

LXXXIV.
COMINUS ET EMINU

Cominus ut pugnat jaculis, atq; eminus histri
Rex bonus esto armis consiliisque potens

Histri.

LXXXIV.

Histrix, qui vulgo porcus spinosus nominatur, sicuti apud Suidam ἀκανθόχοιρος, cum quo germanicum quoque vocabulum, Stachelschwein/ *convenit, è genere Erinaceorum est, sed multo lonngioribus & acutioribus aculeis armata, atque iis quidem (ut Plinius & Ælianus narrant,) cum cutim intendit, missilibus: unde non solum pungit illis & sauciat ora canum, sed longius quoque in eos ejaculatur. Quod Aristot. quoque, Athenæus & Suidas referunt. Hoc animal eruditi quidam arbitrantur apud Plautum in Pœnulo, nomine muris Africani notari, cum sit in Africa & india regionib. frequens, quod interdum hodie quoque spectandi caussa in Germania circumfertur, nec est ἀμφίβιον, sed terrestre tantum, ut Oppianus quoque III. Cyneget. affirmat. Extat autem apud Claudianum integra pœma de Histrice, ex quo nonnullos versus huc transferre placuit:*

Ecce brevis propriis munitur bestia telis,
Externam nec quærit opem, fert omnia secum,
Se pharetra, sese jaculo, sese utitur arcu.
Unum animal cunctas bellorum possidet artes.
Quod si omnis nostræ paulatim industria vitæ
Fluxit ab exemplis, quicquid procul apetit hostem,
Hinc reor inventum.

Similia ferè de Mantichora, India fera, Phile in Iambis scribit, eam videlicet è cauda spiculis armata sagittas emittere, quibus se persequentes feriat. Gratum hoc & familiare fuit symbolum Ludovici XI. Regis Galliæ (unde corona illi additur) qui eo ostendere voluit, arma ipsi talia esse in promtu, quibus in propinquo, & longius, si opus sit, hostem suum possit ferire, ἀγχέμαχος nimirū pariter atque τηλέμαχος. Quidam ex versibus Claud. addunnt: Fert omnia secum. *Bene igitur Seneca in Medea dixit:*

Nemo potentes aggredi tutus potest.
Gravis *enim, ut ibid ait,* ira regum est semper.

LXXXV.
NON SOLUM NOBIS

Ericium hic qui ceu gradientem conspicis n
Frugi sis, & opes tu quoque linque tu

Er

ERinaceus, vel secundum Plinium Herinaceus, forsitan quia infixa spinis illius inhæreant, dicitur quoque Ericius, & apud Plautum in Menechmis, ac Nemesianum in Cyneget. Eres, græcis est ἐχῖν@. De quo apud Plutarchum in comment. de solertia animal. extat hæc jucunda narratio. Elegantior tamen est Erinacei pro catulis procuratio. Autumni enim tempore sub vites obrepens uvarum acinos pedibus internam decutit, eosque circum volutans e spinis suis excipit, ac nobis aliquando omnibus hoc spectantib speciem exhibuit ambulantis uvæ, deinde in cavernam suam discedens, catulis eas à se decerpendas præbet. Est autem dictum hoc, Non solum nobis &c. ex Ciceron. lib. I. de Officiis nota omnib. sententia desumpta, quam ille transtulit ex epist. Platonis ad Archytam Tarentinum, quæ omnia huc transferre nimis esset longum futurum. De amore vero erga liberos parentũ eruditus commentar. Plutarchi περὶ φιλοστοργίας legi poterit. Ac Menander unico versiculo id est complexus.

τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ ζῆν, οὐχ ἑαυτῷ ζῆν μόνον.

Hoc vivere est, haud sibi uni vivere,

Gulhelmus Paradinus in symbolis hæroicis addit Magnum Vectigal, ex Cicerone in Paradoxis: O dii immortales, non intelligunt homines, quam magnum sit vectigal parsimonia. Apud Plinium lib. VIII cap. XXXVII. habetur, præparare hieme Erinaceos sibi cibos, & volutatos supra jacentia poma affixa spinis. unum non amplius tenentes ore, portare ea in cavas arbores. Quod etiã Ælianus refert. Sic Plutarchus in cõment. περὶ φιλοπλουτίας, id est, de cupiditate divitiarum (quamvis ibi ab avaro in alium sensum detorquentur) ait ταῦτα γάρ ἐστιν, ἃ παραινοῦσι καὶ διδάσκουσι: κέρδαινε καὶ φείδου, τοσούτου νόμιζε σεαυτὸν ἄξιον, ὅσον ἂν ἔχῃς, id est, Hæc enim sunt quæ monent atque docent: Lucrare & parce, & tanti te esse crede, quantum est quod possides.

LXXXVI.
NIL MOROR ICTUS.

Integritas, virtusque suo munimine tuta,
Non paret adversæ morsibus invidiæ.

Aechinu

LXXXVI.

E*Chinus non sine vafricie quadam naturali, quando sentit canes in se impetum facere, convolvit se in formam pilæ, ut tantum in aculeos vim suam exerceant* *Plutarchus in commentario toties adducto, de solertia* [a]*nimalium, paulo aliter de vulpe hac commemorat, & inde* [pr]*overbium natum dicit,*

Scit multa vulpes, magnum echinus unum habet.
Nam accedente, ut aiunt, vulpe,
Corpus convolvens pineæ in morem nucis
Spinas rigit horrens, ne vel morderi queat,
Vel tangier.

Estque prior senarius, secundum Xenodotum Archilochi.

πόλλ᾽ οἶδ᾽ ἀλώπηξ, ἀλλ᾽ ἐχῖνος ἓν μέγα.

[Po]*steriores verò versus leguntur quoque apud Athenæum Di*[pn]*osophi. lib. III.*

στρόφιλος ἀμφ᾽ ἄκανθαν εἱλίξας δέμας
κεῖται, δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

[Si]*gnificat autem hominem virtute ac integritate sua fretum* [fra]*udes & obtrectationes malevolorum facilè contemnere &* [ab] *illis se conservare posse: ac atribuitur hoc symbolum à CL.* [V.] *Ioan. Sambuco illustri Baroni Carinthiaco Ioanni Kevenhilero. Acadamici Brixienses oculti, solũ Echinum pingunt in* [or]*bum convolutum cum dicto,* Undique tutus: *quod cum* [pri]*ore explicatione congruit. Scipio autem Amiratus in libel*[lo s]*uo Italico attribuit hanc inventionem fortiss. Duci mili*[ta]*ri Vespasiano Gonzagæ, una cum parte versus Virgiliani* [Æ]*neid. V.* Decus & tutamen in armis, *quod præstantes &* [for]*tes milites constantia & animositati inpugnando, non* [fu]*giendo turpiter, & seipsos salvos ac incolumes conservare, veram gloriam bellicam conquirere studeant, quibus con*[ve]*nit istud Catulli in Argonaut.*

Expers terroris Achilles
Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus.

LATET

LXXXVII.
LATET ABDITA.

Nucleus arridet? Spinosa putamina rump
Non vult felices absque labore Deus,

Sciur

LXXXVII.

Ciurus castaneam, quamvis aspero & spinoso cortice circumdatam, tam diu versat & laboriose tractat, donec aperiat, fructuque illius interiore frui ad vescendum queat. Quo indicatu, sine labore ac sudore (ut saepe m dictum) ad res laudabiles nullum aditum nobis patere. ique hac similitudine quoque Plautus in Curculione,

Qui è nuce nuclem esse vult, frangat nucem,

gura nimirum proverbiali monens eum, qui commodum arit, laborem quoque non subterfugere debere. Quod B. ieronymus ad diligentem lectionem sacrarum litterarum commodavit. Cicero quoque ex Attio vetere poëta refert s versus in orat. pro P. Sestio.

Sed te id quod multi invideant, multique expetant,
Inscitia sit postulare, si tu laborem summa cum cura
efferas nullum,

ue de sapientia adeptione peculiariter pronunciat Turpilius micus referente Nonio in verbo spissum,

Ita est: verum haud facile est venire illo, ubi ipsa est
sapientia.
Spissum est iter, adipisci haud possis nisi cum magna
miseria.

Et pindarus (qui ubique ejusmodi sententiis plenus est)
Pyth. Ode ult.

εἰ δέ τις ὄλβος ἐν ἀνθρώποισιν, ἄνευ καμάτου οὐ
φαίνεται.

Si vero aliqua est inter homines felicitas; ea non sine
labore existit.

i similis est Epicharmi sententia, πρέποντων πόνων πωλοῦσιν πάντα τ' ἀγαθὰ οἱ θεοί: Convenientibus laboribus ndunt omnia bona dii. Totum vero hoc symbolum elegan- explicat Philo de vita Mosis lib. III Alius quidam ascri- Virtute Et Sapientia, *quibus duobus omnia laudabilia praeclara comparare sibi homines possunt Ac Claudianus r alias laudes Stiliconis lib. II. eadem quoque refert,*

Durum patientia corpus
nstruit, ut nulli cupiat cessisse labori,

LXXXVIII.

VINCIT SOLERTIA VIRES.

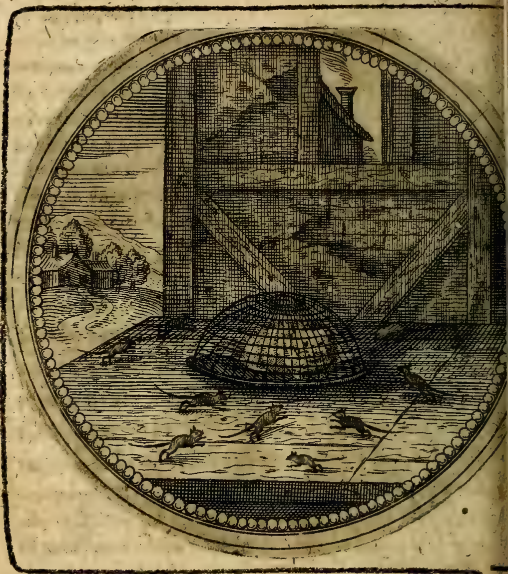

Exiguus tranat ceu flumina magna sciurus,
Res gerimus magnas viribus ingenii.

LXXXVIII.

De eodem Sciuro, quem græci quoque καμψίουρον appellabant, Olaus Magnus XVIII. cap. XVIII. Historia Septentrionalis hac litteris mandavit. Tranat bestiola ista per amnes exiguo ligno, caudam habens velo expansam. Non enim natura alium concessit natandi um, propter exiguum corpus & nimiam pilorum densita- in cauda villosa, qua cito imbuta aqua mergaretur in lum. Quam rem Oppianus longe ante ipsum elegantibus ibus descripsit græcis, & Sciurum cum pavone caudam icante confert. Nec absimilis est natatio piscis Nautili ab m copiose descripta in Haleut lib. I. de qua, Deo volente, s in IV. Nostra Centuria de Aquatilibus & reptilibus ntis. Est autem symboli hujus cum aliis nonnullis commu- gumentum hoc quod sæpe ingenio & solertia in reb. diffi- us & admodum impeditis plus obtineatur, quam magnis bus. In quam sententiam præclara extat oratio gravissi- istorici græci Polybii, ubi loquitur de Xanthippo Lacedæ- io nam inquit, καὶ μὴν τὸ παρ' Εὐριπίδῃ πάλαι καλ- είρηται δοκοῦν, ὡς ἓν σοφὸν βούλευμα τὰς πολλὰς ας νικᾷ, τότε δι' αὐτῶν ἔργων ἔλαβε τὴν πίστιν. εἷς ἄνθρωπος καὶ μία γνώμη τὰ μὲν ἀήττητα πλήθη ᾶγ αὐτοῖς δοκοῦντα εἶναι, καθεῖλε. τὸ δὲ προφανῶς ωκὸς ἄρδην πολίτευμα καὶ τὰς ἀπηλγηκυίας ψυχὰς δυνάμεων ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἤγαγεν, id est, interprete Perotto: præterea quod olim ab euripide sapientissime di- fertur, unicum rectum consilium multorum manus ere, hoc tempore ex iisdem operibus fidem accepit. Si em unus homo atque una sententia multitudinem, quæ invicta & insuperabilis fuerat, vicit ac profligatam m (Carthaginensem) & collapsos tot virorum animos in- avit, atque erexit. Quidam addunt, Viribus inge- o potius.

LXXXIX.
CAPTIVAM IMPUNE LA
CESSVNT.

Hostem qui captum reides, fuge robur haben
Perrumpet felis Carcere clausa diu.

Fe

LXXXIX.

Felis, muscipula inclusa, circa quam captam saltant undique mures, & suo adversario petulanter insultant, donec tandem illa effractis repagulis liberata, meritas pœnas insolentiæ sumat, symbolum est, quod
am Suidas & Adrianus Iunius in Emblemat. notarunt,
niæ insolentiæ ex summa impunitate ortæ, qua homines
squam oportet superbire, ferociores fieri solet. Maxima
m est illecebra, Cicerone in oratione Miloniana teste,
candi, impunitatis spes. Idque etiam Arithmologica
entia non improbanda declarat, quæ dicit à quatuor bo-
matribus totidem pessimos liberos procreari, nimirum, à
itate odium, prosperitate superbiam, securitate periculum.
familiaritate contemtum. Quod sane inprimis de vulgi
ibus intelligendum. Hæc enim ut ait Livius lib. XXIV.
ura multitudinis est; aut servit humiliter, aut superbe
inatur; libertatem, quæ media est, nec spernere modice.
habere sciunt; & non desunt magistri, qui intemperan-
nimos irritent. Quapropter necesse fuit, ut respectu legũ
uppliciorum homines petulantes & scelerati in officio se-
continerentur, ne licentia ipsorum crescente impune in
quidvis tentare auderent. Itaque Horatius quoq; ait,
erm. Sat. III.

ura inventa metu injusti fateare necesse est,
empora si fastosque velis evolvere mundi.

sidorus II. Etymol. Facta sunt leges, inquit, ut earum
humana coerceatur audacia, tutaq; sit inter impro-
nnocentia Contra verò, ut in Paradoxis Cicero præclare
t, sapiens vir nonnisi recta sequitur atq; colit, quia id
are maxime esse judicat. Itemq; II. de legibus. Constat
cto ad salutem civium, civitatumq; incolumitatem.
mq; hominum & quietam & beatam, inventas esse

XC.

NIL SOLIDI.

Turpis adulator formas se vertit in omn
At verax similis mens manet usque

Ca

XC.

C Hamaleon (cujus accurata descriptio est Aristot. II. de hist. anim. cap. XI. animalculum Africanum est, nec infrequens India, magnitudine Lacerta grandioris, crura tamen suat magis recta & alta, quod in ios colores mutari proverbium indicat, quo dicitur ali- esse Chamaleonte mutabilior. Estque satis apposite typus crita & assentatoris. Quod Plutarchus in erudito com- tario de dignoscendo amico ab adulatore sic explicavit: latori evenit quod Chamaleonti. Hic enim omni colori est similem prastare demto albo, & adulator in iis qua pretium habent simile se prastare non valens, nihil urpe imitando exprimit. Idem autor alibi in cōment. lertia animalium, ex Theoph. & Aristot. rationem co- r reddere, quod si natura admodum meticulosus Cha- on. Cum enim parum absit, quin totum ejus corpus pul- impleatur, is spiritu plenus ob raritatem & pellucidã n ita destenditur, ac aptam ad mutationem reddit su- iem corporis. Plinius verò paulo aliter lib. VIII. c. XXXIII. le eo recenset. Ipse celsus hianti ore solus animalium nec nec potu alitur, (notandum tamen, interdum muscis, icis, & aliis insectis vesci) nec alio quam aëris alimento. oloris natura mirabilior. mutat namque eum subinde, ulis & cauda & toto corpore, redditq; semper quecunq; attingit prater rubrum candidumq; Qua profecto assen- ibus opt. conveniunt, quorum scopus pracipuus est, om- mitari, & assensum cunctis prabere quam iis, à quorum nio longè absunt, qui scilicet candido simplicitatis & in- ntia decore, ac pudoris verecundiaq; rubore sunt praditi. re Seneca Epist. XLIV. recte differit veritas in omnem em sui semper est eadem. Qua decipiunt, nihil habent . Tenue est mendacium, perlucet si diligenter inspex- Tractavit autem idem argumentum quoq; Alciatus, lector poterit his conferre. Additum etiam alibi legitur, dutat hypocrisis.

XCI.
DOMUS OPTIMA.

Est sua cuique domus tutissimus usq; recept
Hanc ceu testudo fœmina casta colat.

XCI.

X apologo Æsopico symbolum hoc originem duxit. Cum enim (ut est in fabula) Iuppiter ad Iunonis nuptias animantes universas invitasset, aliis omnibus tempestive advenientibus, sola testudo nimium cessavit. De a cum mora causam sciscitaretur, respondisse fertur, ὁ φίλ☉, οἶκ☉ ἄρις☉, domus amica, domus optima. Et Euripidis versus in hanc sententiam adducitur à ·mente Alexandrino σρωμᾶ.ς.

μακάρι☉ ὅςις δὲ τυχῶν οἴκοι μένει, id est,
Beatus est, domi qui agit feliciter.

que vetus est verbum Hesiodeum, οἴκοι βέλτερον εἶναι a nusquam aliquis commodius ac liberius vivit quam do- sua, & addit idem poeta, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι, i. ia molestum & noxium est foris versari. Quod tamen ita pliciter non accipiendum, quasi etiam liberales & utiles egrinationes non sæpe haberent suum locum, sed proprie ad τάρκειαν quandam & animi tranquillitatem ab omni iositate alienam & remotam referendum est, non ad ignavam & negligentiam inutilem. Nam Pythagoram, Lycurn, Solonem, Platonem & alios plurimus, doctrina liberaliis essa, suo tempore, etiam longinquas & difficiles profectiones episse historia testantur. Et Plutarchus in libello ὶ δυθυμίας nimiam οἰκυρίαν καὶ ἀπραξίαν, id est, pria domus custodiam & inertiam plane improbat, sicut am in altero commentario, quem scripsit contra τὸ λάθε ώσας, id est latenter esse vivendum, idem testatur. Refedi etiam huc sunt versus Ennii apud Cicer. in Ep. ad Tretium, desumti ex Medea Euripidis. Quidam ascribunt, tra me maneo; conveniens maxime virgini vel matronæ nestæ, domi se libenter continentis: atque ideo secundum utarchum in præceptis conjugalibus traditur, Phidiam xisse Venerem insistentem testudini.

XCII.
ÆQUE TANDEM.

Tardigrada assequitur Cygnos testudo volucre
Assiduus quo non scit penetrare labor?

Cygn

XCII.

CYgni in vertice montis Parnassi Phœbo & Musis sacri commorantes, animi candorem ac integritatem designant, quæ propria & peculiaris inprimis verè doctis viris esse consuevit, qui suavi suo cantu, & ulcedine doctrinæ omnibus grati atque fructuosi sunt. An rò Cygni ante mortem tam suaviter canant, quemadodum multi ex Poëtis & Philosophis, atq; ipse Plato in ædone sive anima immortalitate, meminerunt, & Eu-hius græcus interpres Homeri in Il.β. scribit, experientia cognitum, Cygnos esse canoros, cum Plinius, elianus, Aethenæus aliiq; non pauci hoc negent, adhuc bitatur, quãvis apud Græcos & Latinos κύκνειον ᾆσμα, est, Cygnea cantio in proverbium abieret. Ad mon-s verò huius fastigium testudo tardigrada suo lento at sedu-gressu ascendere, eoq; tandem pervenire nititur. Quo in-catur, nonnullos, quamvis ingenii tarditas vel alia eos n parum remorentur, assiduitate tamen & diligentia id nne compensare, ac tandem ad sapientiæ & doctrinæ verã sessionem ascendere, cum etiam Cato dicat (qua sententia Hieronymus quoque usus est) sat cito, si sat bene. Quod eviter Aristoteles III. Et hic. dixit, βραδέως ἐγχειρεῖν ῖς πραττομένοις, ὅδ' ἂν ἕλῃ, βεβαίως διαμένειν, est, Negocia quidem aggrediendo cunctanter, sed in sus-ptis constanter inhærendum. Ac Periandro uni è septem pientibus ascribitur, μελέτη τὸ πᾶν. In cura & dili-ntia consistunt omnia. Alibi legimus, Pedetentim. Vel, d locum tandem. Pertinet inprimis huc Homeri illud:

κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν:

Nonnunquam assequitur tardus celerem citumq;.

CXIII.
MODO VITA SUPERSIT

Vt vivat Castor sibi testes amputat ipse ,
Tu quoque, si qua nocent, abjice tutus eris.

Quam-

XCIII.

Quamquam ex veteribus tàm Græcis quàm Latinis quidam, interque hos Ælianus, & Orus, Niliacus, tradiderint, Fibrum sive Castorem, urgentibus venatoribus & canibus; sibi ipsi partes genitales amputare gnarum se propter ipsas peti contrarium tamen Dioscorides, & Sextius quidam antiquus autor apud Plinium scribunt, & plures etiam recentiores hoc non posse fieri ostendunt, propter testes ipsius spinæ admodum inhærentes. Ad receptam tamen vulgo opinionem respiciens Tertullianus argutè dixit lib. I. adversus Marcionem: Quis enim tam castrator carnis Castor, quam qui nuptias abstulit? Et sanè cùm Alciatus, Iovius, Garzonius & alii hoc ad Symbola & Emblemata sua accommodaverint, ac Marcellus Virgilius Florentinus in comment. ad Dioscoridē lib. II. De Castore, talia scripta fuisse olim excogitata, quo aliqua autoritate munita ejusmodi subjectiones facilius fulgo possent imprimi, nos quoque huic ipsi locum concedamus, cum doctrinam perutilem in se contineat, quæ cognosci potest ex brevi ἐπιμυθίῳ, huic apologo Æsopico addito, ὅτι τῶν ἀνθρώπων οἱ φρόνιμοι ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ὐδένα λόγον τῶν χρημάτων ποιοῦνται, id est, homines prudentes propter suam salutem nullam habere rationem pecuniæ. Quæ admonitio ad alia omnia impedimenta vel famæ bonæ vel etiam vitæ causa abjicienda tempore necessitatis referri potest. Cujus rei tum aliæ tum præclaræ expositiones extant apud Ammianum Marcellinum lib. XVII. & Constantinum Manassem, quem autorem nobilis & domus vir Ioannes Leunclavius in latinam linguam ex Græca erudite convertit. Paulus Iovius adhuc juvenis unica addita dictione, ΑΝΑΓΚΗ, hoc symbolum ipse usurpavit, quod ex Euripide in Hecuba forsitan sumsit, ubi ait σκληρὰ γὰρ ἀνάγκη: Dura est necessitas.

ATRIS

CXIV.
ATRIS OBSCURA TENEBRIS.

Heu mortale genus ceu talpæ, lumine captum,
Cæleſti donæc reſtituatur ope.

De

XCIV.

DE Talpa ex *Aristotele hæc Plinius, ejus hac in re interpres lib.IX.cap.XXXVII.cõmemorat: Quadrupedum talpis visus non est, oculorum effigies in est, si quas pratensam detrahit membranam: atque non via etiam rudimenta pupillæ & albi circuli apparere in illis iunt qui diligenter per annatomen inspexerunt. Et secundum undem Plinium, quamvis semper in terra defossa vivat, liuidius audit obruta terra aenso elemento. Oppianus lib.III. Cyneget. vocat* αὐτόχθονα φῦλα, *quod ex terra & pluvia redantur gigni. Apud Suidã proverbium legitur,* ἀσπάλαξ τυφλότερος, *Talpa cæcior: Quo Cleomedes in Epicurum utitur lib.II. Et Ægyptii, teste Oro, hominem cæcum per am denotabant, & apud Hesychium, ut Pierius refert, hieroliphicum est ignorantia. Hinc nobis discendum, quam cæca it mortalitas, nisi aliunde cœlesti luce illustretur. Vnde Sorates apud Platonem conqueritur, homines pauca scire vel otius nihil. Ac notum est Aristotelis dictum non quidem le talpis sed vespertilionibus, Metaphys. liber II. cap. I.* ὥσπερ καὶ τὰ τῶν νυκτερίδων ὄμματα πρὸς τὸ φέγγος ἔχει τὸ μεθ' ἡμέραν, οὕτω καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὁ νοῦς πρὸς τὰ τῇ φύσει φανερώτατα πάντων, *id est, Quemadmodũ oculi vespertilionum sese habent ad meridianam lucem, sic animi nostri mens, ad ea quæ sui natura omnium manifestissima sunt. Similesque querelæ extant multæ apud Pindarum, Lucretium, Persium & alios poëtas. Quibus tamen approbari Scepticorum & Pyrrhoniorum* ἀκαταληψίαν, *id est, nullius rei veram & certam apprehensionem, minime est censensum; sed potius illis incitari debemus, ut eo accuratius veritati indagandæ & rerum causarumque investigationi operam dare studeamus. Inscriptio est Symphosii Ænig.*

SÆVI-

XCV.
SÆVIT IN OMNES.

Plures lutra necat pisces, quã condat in alvum:
Sic rabie tumidus sæva tyrannus agit.

Visum

XCV.

Visum est in fine horum Symbolorum & Emblematum, quædam etiam ἀμφίβια & ἀμφοτερίζοντα, id est, animalia ancipitia (ut Cicero vocat) quæ promiscue in aqua & terra vivunt, ad nostrum institutum transferre, qualia sunt lutra, fiber, & crocodilus. Lutram quidem græci vocant ἐνυδὶν, vel secundum Varinũ ὕδρον, notam omnibus, præsertim illis qui piscinas habent ...rieres, in quibus interdum magnas stragas edit. Aelia... videtur caniculam fluviatilem nominare, quam nos ...uratam etiam vidimus. In piscibus & quidem melioribus ...iendis mira illi agilitas, & tanta sagacitas, ut dicatur ...aqua per rivulum effluente, longe admodum piscium odo... ex vivariis percipere, quæ ubi invaserit, in omnes sævit, ...amvis non universos possit devorando absumere. Quæ ...fecto imago est admodum evidens tyrannicæ crudelitatis, ... nil nisi cruentum & nefarium spirans omnibus est in...a, inprimis verò bonos & virtute præstantes viros è me... tollit. Nam, secundum Claudianum de IV. Consulatu ...norii,

Sors ista tyrannis
Convenit, invideant claris fortesq; trucident,
Munitique gladiis vivant, septique venenis
Ancipites habeant artes, trepidique minentur.

...Cicero in libello de amicitia ait: Hæc est tyrannorum ...a, nimirum in qua nulla fides, nulla charitas, nulla sta...is benevolentiæ potest esse fiducia, omnia semper suspecta ...solicita sunt, nullus locus est amicitiæ. Nam, secundum ...hoclem in Oedipo,

ὕβρις φυτεύζω τύραννον.
Injuria ornat tyrannum.

...uare Antisthenes Philosophus, ut est in Stobæo, carnifices ...annis in pietate præferebat: cujus caussam interroganti ...dam respondit: A carnifice quidem homines injusti ...rimuntur, á tyranno autem etiam innocentes.

PER

XCVI.
PERSEVERANDO.

Quid nõ perficiat labor improb⁹? aspicis, arbor
Vt cadat à morsu Castoris assiduo.

Castor

XCVI.

CASTOR Festo fiber quasi fimber dicitur, quod in extremis fluminum oris ac tanquam fimbriis degat horrendi, quemadmodum Plinius loquitur, morsu, ut arborem ceu ferro cedat. adeo constans in suo roposito atque solers, ut quam ad ripas delegit primam discandam, eam non mutet, etiam si diutius huic labori sit insistendum, Vnde Plautus: sic me subes cotidie, quasi, fiber ilicem. Quod si hominis partem aliquam apprehenderit, nisi racta concrepuerint ossa, non desistit. Quod tamen Aristoteles lib. VIII. de histor. animal. c. v. de lutrare tulit, sicuti iterum de arborib. latacei, quam vulgo Noerzam vocant, cribit Nos hoc symbolo admonemur ad constantiam & rserverantiam in laboribus perferendis, secundum Virlii II. Georgic. tritam γνώμην,

Labor omnia vincit
Improbus, & duris urgens in rebus egestas,

t sunt praeclari hi versus Lucretij quoq; merito dicendi, lib. & in fine lib. VI.

Nam leviter quamvis quod crebro tunditur ictu,
Vincitur in longo spacio tamen atque labescit.
Nonne vides etiam guttas in saxa cadentes
Humoris longo in spatio pertundere saxum?

tq; Ovidianum quoque distichum omnibus est notum?

Qui magis est durum saxo? quid mollius unda?
Dura tamen molli saxa cavantur aqua.

inc Charili versus proverbialis graecus apud Galenum lib. I. de Temperament.

πέτρην κοιλαίνει ῥανὶς ὕδατος ἐνδελεχείῃ
id est:
Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo.

c Seneca VI. Epist. ad Lucil. Nihil est quod non expugnet rtinax opera & intenta ac diligens cura. Item Epist. XVI. rseverandum est & assiduo studio robur addendum, donec na mens sit, quod bona voluntas est.

Nn 3 TEM-

CXVII.
TEMPORE ET LOC

Noſſe modū tempuſq; doces, Crocodile magiſt
Et ventura diu tempora proſpicere.

Cro

XCVII.

CROCODILVS Ægypti & Indiæ inquilinum animal est, & de eo Plutarchus in comment. de solertia animalium hæc tradit: Divinationi, non rationi imputetur hujus animalis prænotio. Nam neque infra nec tra illud spatium, ad quod Nilus sua annua cluvie perventurus est, progressus ova ponit, ut quicunque agricola in ea cidat, cũ ipse intelligere tum aliis prænarrare queat, quoq; effluxurus amnis, adeo scite dimensus est, ne humidus a humido incubet. Plura idem autor in altero comment. Iside commemorat. Plinius lib. VIII. cap. XXV. parit ova. quit, quanta anseres, eaque extra eum locum semper incut prædivinatione quadam, ad quem summo auctu eo anno ressurus est Nilus. Huc etiam pertinet proverbium sive æceptũ Pittaci, unius ex septem Sapientibus, γνῶθι καιρὸν, *est. Tembus nosce. Et Hesiodus monet.*

μέτρα φυλάσσεσθαι, καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Observato modum, nam rebus in omnibus illud.
Optimum erit, si quis tempus spectaverit aptum.

t Pindarus Olymp. VII ἕπεται δ' ἐν ἑκάστῳ μέτρον, νοῆσαι δὲ καιρὸς ἄριστος, *id est, consentaneus autem aquaque in re est modus, quem intelligere, oportunitas est tima. Quæ providentia quàm sit utilis, Sophocles in Elera demonstrat,*

προνοίας οὐδὲν ἀνθρώποις ἔφυ
κέρδος λαβεῖν ἄμεινον, οὐδὲ νοῦ σοφοῦ:

Id est:

Providentia nullum hominibus aptum natum est
Lucrum capere melius, neque mente sapiente.

Et Breviter Pindarus in Phytiis:

ὁ δὲ καιρὸς ὁμοίως παντὸς ἔχει κορυφάν,
Tempus pariter in omni re fastigium obinet,

XCVIII.
ACCEPTUM REDDITU
OFFICIUM.

Tel trochili meritis Crocodili gratia constat.
Praclare meritis tu quoque redde vicem.

Ar

XCVIII.

ARristoteles lib. IX. de hist. animal. cap. VI. ubi loquitur, de nonnullis animalibus, quæ ipsa natura quadã instruxit quasi prudentia, ait Crocodilis, biantib. aves trochilos involantes de purgare dentes, quo inere & ipsi aluntur, & Crocodilus sentiens commode sen agi, nihil ei nocet, sed cum egredi avem vult, cervices vet ne comprimat. Quidam hirundinibus, quib. os retum Crocodilus habeat, ipsum à Trochilo liberari scribunt Orus, (ex Phasianini versione.) Herodot. in Euterpe, Apue Apol I. Amm. Marcellin. & Phile in Iamb. Plutar. in ello sæpius indicato paulo aliter hæc exponit: Trochilum nirum avem ex earum genere, quæ circa lacus & fluvios rsantur (quare de alio trochilo, quem ad regulum referũt, locus vix erit intelligendus) Crocodilum custodire, non oprio victu, sed ejusre liquiis enutritã. Cũ enim sentit Ichumonem luto sicut athletæ pulvere solent, oppletum crocolo dormienti insidiari, vociferans & tundens rostro hunc citat. Crocodilus vicissim ita se huic cicurem præbet. eum aperto ore intromittat, gaudeatq; eo tenues carnium rticulas, quæ dentibus suis inhæserant, rostro sensim legente deradente auferre, ac ubi jam os claudere vult, leniter andibulans inclinans id significet, neque etiam prius deittat, quam trochilum evolasse senserit. Est hoc insigne emplum gratitudinis, quod semper ante oculos nobis obserari debet ἀγαθεὶ γάρ (ait Xenoph.) μεγάλα ἀν τι μιῶν ἐυεργετεῖν ειωθασι, id est, Boni pro parvis magna beficia conferri solent. Ac Cic. in orat. pro Cn. Plancio sumopere hanc virtutem pluribus verbis commendans, Hæc. quit est mater omnium virtutum reliquarum, & paulo st; Equidem nihil tam proprium hominis esse existimo, quã on modo beneficio, sed etiam benevolentiæ significatione, lligari, nihil tam in humanum, tam immane, tam sævum uam committere, ut beneficio non dicam indignus, sed vilus esse videare.

XCIX.

NUSQUAM TUTA TY RANNIS.

Quę minime credas properabit fata tyrann
Exitio Ichneumon sic crocodile tibi est.

Ic

XCIX.

ICHNEVMOM Hesychio & Nicandro in Theriacis est ἰχνεύτης *magnitudine felis, vel, secundum Aristotelem, ictidis, lutræ colore & pilo, cuius species esse putatur, vulgò vocant murem Pharaonis, qualem ante paucos annos vivum Francofurti ostenderunt. Plutarchus hæc de illo refert. Parum differt ab indoto thoracem ad prælium milite, tantum sibi circumdat cœni, tamque densam sibi circumlinit tunicam, agressurus Crocodilũ. Quod Isidorus etiam scribit lib. XII. cap, VI. Plinius addit, saturum Crocodilum in littore se supinum abjicere, ibi tum trochilum aviculam, eius os purgare, in qua voluptate somno pressum eum Ichneumos conspicatus per eius fauces, ut telum aliquod immissus erodat alvum, & sic bestiam conficiat Idem ferme scribunt Strabo. Diodorus Sicculus & Oppianus, atq; hic quidem III. Cynep, eleganter admodum & copiose. Et extat de eadem hac re ænigma apud Athaneum, eiq; subjecta* λύσις *ex Eubulo Comico. Aristoteles & alij Ichneumonis ita armati, etiam cum serpentibus pugnantis mentionem faciunt. Est autem icon tyranni, qui ut Crocodilus in Nilo injustum imperium exercens: hominibus & animantibus non parcit, attamen à parvo & contemtibili Ichneumone interficitur, ita quoq; non rara à vilis, homine tyrannus è medio tollitur, Vnde Iuvenalis Sati. X.*

Ad generum Cereris, sine cæde & sanguine pauci
Descendunt Reges & sicca morte tyranni.

Qui verò hujus argumenti plura cognoscere cupit, legat inprimis Xenophontis scriptum admodum eruditum, cui titulus Hiero, in quo tyrannum plane graphice depingit,

C.
AMOR CAUSSA OMNIUM.

Si rerum quæras fuerit quis finis & ortus,
De fine, nam caussa est unica solus amor.

Qui-

C.

Quidam eruditus vir Cæsar Trevisanus integrum commentarium eddidit Italicum, de quodam Symbolo sive Emblemate, quod ipse vel impressam vulgari nomine, vel Insigne, vel saltem quandam ingeniosam & amœnam inventionem appellare voluit. Ex hoc scripto nos præcipua quædam capita tantum, paulo tamen verbosius quam in aliis factum est, enarrare, & illo huic nostræ secundæ Centuriæ finem imponere constituimus. Curavit autem autor depingi quatuor diversis generis animalia, eo modo ut unum alterum respiceret. Inter illa aquila & leo è regione superius, & inferius Siren cum Dracone conspicibantur His autem animalibus, amorum quatuor genera voluit repræsentare, nimirum desiderium & amorem veræ gloriæ & famæ, secundum virtutis & præstantiæ animi, tertium pulchri, quartum divitiarum; quibus eorum proprietates accommodat. Nam ad primum quod omnia inferiora in altum ducit, & famæ ac gloriæ rebus præclaris & laudabilibus conquisitæ, incumbit, aquilia pertinet, quæ inter omnes alias aves volatu suo partes superiores cœli petit, & acie præterea oculorum singulari prædita est, unde veteres poëtæ Iovis esse ministrum fabulati sunt Soli autem aquilæ corona in capite est addita, quæ amorem sanctum & divinum circa res cœlestes designat. Leo secundo generi accommodatur, qui robore & quasi fortitudine quadam cæteris universis animalibus dominari dicitur, adeo generosi animi, & timiditatis atque ignaviæ expers, ut autores rerum naturalium scribant quod hominibus dormientibus, vel in terram, quasi mortui essent, prostratis, vel etiam infantibus pareat, nec illis ullam novam inferat, ac præterea in campis apricis & latentibus securus, spretis venatoribus, non mutato consueto ingressu, procedat: quod virtutis & magnanimitatis conveniens est exemplum. Ad tertium genus amoris, quod in vera rerum pulchritudine appetenda consistit Siren additur, cui, ut fingunt poëtæ, tam suavis vox est, ut omnes qui audiant ita demulceat, quod etiam somno inde corripiantur. (Alibi tamen ad illicitum amorem hanc similitu-

dinem transferri, non est ignotum.) Draco ultimo generi comparatur, quod versatur circa divitias & opes mundanas; nam his illum præsidere ac custodire eas perhibent, & oculis quoque utitur acutissimis, quæ omnia divitiis conquirendis non male possunt applicare. Quod si cum μικροκόσμῳ quoque, id est, parvo mundo sive homine hoc conferre voluerimus Aquilæ semper in altis locis viventi, & prædæ inhiante caput respondet, in quo est intellectus in perpetua rerum inveniendarum meditatione occupatus, deinde os quoque illi ad cibum ingerendum in est; Leoni cum pectore conveniet, in quo consistit fortitudo; Sireni tanquam voluptariæ & in aquis degenti inferior venter; & tandem Draconi per terram repenti pedes & crura attribuentur. Circum hæc vero animalia undiquaque flamma mollis & lucida conspicitur, qua nobilitas & excellentia amoris denotatur, nam inter alia elementa ignis præcipuum locum obtinet tanquam magis efficax reliquis. Occupat autem hæc flamma universum spacium circa quatuor animalia, quoniam ipsius vis & potentia per cunctas res penetrat atque sese diffundit. Quod etiam catena indicat, quibus animalia invicem colligantur, & sæpe unum ad alterum pertrahitur. Est autem illa in superiore parte aurea circa Aquilam & Leonem, cum amor divinus & universalis sit præstantiss. circa inferiora autem animalia plumbea humanum atque etiam bestialem significans. Huic μυθολογικῷ figmento autor addidit inscriptionem Græcam hanc ὁ ἔρως ἁπάντων αἴτιον, καὶ πρὸς αὐτὸν ἅπαντα, id est, Amor caussa omnium, & ad ipsum omnia: quod nimirum ex amore vere omnes res originem ducant primumque rerum sit principium, & sic tandem in ipsum universa quæque revertantur. Ingeniose hæc sana & eleganter excogitata fateor, quæ tamen in schola pietatis Christianæ multo melius & rectius explicantur. Nam, ut taceam de Amore Dei erga genus humanum (cujus vim & præstantiam nulla unquam lingua humana satis exprimere vo-

laudare

laudare potest) primum est Amor sive dilectio, quo DEUS *diligitur propter se, & proximus propter* DEUM, *ut docet B. Augustinus de doctrina Christiana: qui lib.* VIII. *de Civitate* DEI *quoque ait, Platonem non dubitare hoc esse philosophari, scilicet* DEUM *amare, de quo habemus præcepta sacrarum literarum plurima, quæ nunquam ex animis nostris sunt deponenda. Est deinde amor erga proximum, qui proprie Charitas dicitur, qui ex priore quasi uberrimo fonte promanat, qui enim* DEUM *amare negligit, diligere proximum nescit, ut veterum quidam dixit. Et secundum S. Paulum, 1. ad Timoth. 1. Finis præcepti est charitas ex corde puro, conscientia bona ac fide non ficta. Et* SALVATOR *noster, Ioan.* XIII. *certum ac indubitatum signum suorum discipulorum dicit esse mutuam dilectionem. Huc etiam referri debet amor patriæ. nam quid illa nobis potest esse proximior? quam Ethnici etiam adeo magni fecere, ut pro illa mortem sæpe obierint. Et Seneca dicat,*

Præferre patriam liberis regem decet.

Maxime autem charitati adversatur amor sui, cum quo congruit amor huius seculi, quæ græcis est φιλαυτία, *quæ omnium vituperabilium affectionum dicitur esse principium, sicut superbia est finis. Hunc stultum & improbum merito appellat Horatius, & Aristoteles* VI. *Et hic infamem, alii cæcum: a quo vitio omnes quam longiss. abesse debemus. Est denique amor honestus & laudabilis in rem aliquam vel animatam vel inanimatam (quem Plato etiam videtur describere in dialogo, quem symposium sive de amore inscripsit) quia longe lateque sese extendit, ea tamen conditione, ne ullo modo limites honesti excedat. Atque extat egregium dictum apud Dionysium (ut fertur) Areopagitam in libro de divinis nominibus. Amorem sive divinum sive angelicum, sive spiritualem, sive animalem aut naturalem dicas, insitam quandam intellige & connascentem virtutem, quæ superiora quidem ad inferiorum Providentiam prolicit,*

æqualia

æquacia rursum ad socialem sui invicem communionem conciliat, ac prostremo in ima quæque incitat, ut sublimiora potioraque convertantur, immo veluti fomite quodam igneo amplius succensa resiliant. Hæc illo Prostremo loco est inhonestus & voluptarius amor, priori plane contrarius, præsertim ille impudicus & ἐρωτικός, qui belluarum similes homines reddit, atque ideo θηριότητα, quandam Aristoteles vocat. Quantum vero libidines vagæ nocuerint omni tempore, & quo pacto propter illas non solum privati homines à DEO puniti graviss. sed etiam ideo sæpe numero integra regna funditus eversa fuerint, tam sacræ quam profanæ historiæ plurimæ testantur.

FINIS Centuriæ II.

JOACHIMI CAMERARII SYMBOLORUM ET EMBLEMATUM

CENTURIA III.

I.
CUIQUE SUUM.

Læva tenet fulmen, sed olivæ dextera ramum
Ut pace & bello sim memor officii.

Cum

I.

CVm aquila οἰωνῶν βασιλεὺς, regina aveum Pindaro dicatur, & huic alitum, secundum Plinium, maximus honor & max. vis insit, recte, ut opinor, huic centuriæ tertiæ ac ea exordium sumere licet. Ejus genera sex recenset Aristotiles lib. IX. cap. XXXII. quorum hæc nt nomnia. I. πύγαργος, id est, albicilla, ab albicãte cauda el νεβροφόνος, id est, hinnularia. II. μορφνὸς, Navia, vel ττοφόνος anataria, vel πλάγγος, id est, planga vel anga, Homoro περκνὸς III. μελαναίετος fulva, λαωφόνος leporaria. IV. περκνόπτερος ab alarum notis, ut γυπαίετος, à vulturis specie, item ὀρειπέλαργος, l est, Ciconia montana, degenerans ab aliis V. ἁλιαίετος, arina aquila. VI γνήσιος ἀετὸς. Vera germanaque Aquiı, quæ Æliano videtur esse χρυσάετος sive stellaris. At aulo aliter Plinius lib. X. cap III. hæc enumerat, de quibus ic disputandi locus non est. Constat autem tám ex profanis uàm sacris litteris, Aquilam semper insigne fuisse alicujus mperii, ut aparet quoque ex cap. XVII. Propheta Ezech. quo n loco per eam regnum Babylonicum & Ægyptium designaur. Xenoph. lib. VII. de Cyri disciplina & Q. Curtius lib. III, racipuum signum erercitus Persici auream Aquilam fuisse cribit. Idemque Romani longa serie ab Hetruscis acceptum bservarunt, secundum Dionys. Halicar. lib. III. & Dionem lib. XL. Atque nunc etiam Imperatores Romani felicè auspicio eam gestant. Extant quoque antiqui aliquot nummi, in quibus aquila fulmini insidens addito oleæ ramo conspicitur, tam pacem, quam bellum repræsentans. Quod symbolum ab invictiss. & nunquam satis laudato Imperatore CAROLO V. multo rectius fuit usurpatum cum inscriptione, Cuique suum simul ita & potentiam, & clementiam suam declarante. Opt. vero Imp. MAXIMILIANVS II. idem cum græco dicto usurpavit, EN KAIPΩ E'KATEPON, id est, tempore opportuno utrumque eadem significatione.

II.
DOMINUS PROVIDEBIT

Et lætæ ſimul & triſtis proviſio ſortit,
Inprimis Virtus principe digna viro eſt.

It

II.

N Traiani Imp. antiquo numero exprimitur fœmina quadam, statura erecta, stola amicta, sceptrum una manu tenens, ad alteram globum ad ejus pedes devolutum ostendens, quo significatur, universum mundum ab ipsa provi- ntia Imperatoris, tanquam opt. matrefamilias, gubernari. piiß. & laudatiß. Imperator Maximilianus *aquilam ndo insidentem potius alterius loco usurpare voluit, cum modum piâ inscriptione.* Dominus providebit, *ex histo- immolandi Isaaci desumta, Gen. cap. XXII. Non enim de prudentia, ut Imperatores isti Ethnici jactitabant, mul- n gloriari, sed potius divinæ providentiæ, tanquam veræ stabili, omnia tribuere voluit. Ac poterit lector luculen- n hujus symboli explicationem cognoscere ex oratione fu- ri summi viri D. Iohannis Cratonis à Craffheim Archi- i Cæsarei, quæ publicè extat. Respexit autem procul dubio ratiß. Imperator ad dictum Salomonis: Proverb. XXI. Cor is in manu Dei est &, Non est sapientia, non prudentia, n consilium contra* Dominum. *Sit in oratione de provi- ntia, ex D. Basilii scriptis collecta per Simionem Logothe- m legitur:* ὐδὲν γὰρ ἀπρονόητον ὐδὲ ἠμελημένον παρὰ θεῷ, πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς, πάρεστι, σκορπίζων ἑκάστῳ τὴν σωτηρίαν, *id est, hil non cognitum, nihil neglectum apud Deum omnia per- cit ipsius oculus nunquam dormiens, universis adest, sin- lis distribuens salutem. Præclare igitur dixit quispiam ve- um, cujus nomen jam non succurrit (quanquam Ioan. Da- scenus quoq; hujus distinctionis mentionem faciat, lib. II. p. XLVI. aliqui græci patres) providentiam esse actionem i vel generalem* κατ' οἰκονομίαν *cum caussis secundis, vel culiarem, eamque* κατ' εὐδοκίαν ἢ κατὰ συγχώρησιν, *quæ sine caussis secundis.*

III.
ET PROFUNDISSIM
QVÆQVE.

Sublimis volat, ima videt, regina voluerum
Nonne vides, sit ut hæc regis imago bon

Ari

III.

Ristoteles lib.IX.Histor.animal. cap. XXXII. Aquila, inquit, volant submiles & perquã procul adspiciunt, quapropter homines solam avium omnium Aquilam esse divinam perhibent. Hinc etiam Romani suorum Imperatorum ἀποθέωσιν, id est, in deorum numerum posituram indicare volentes, Aquilam ex rogo evolantem in nummis expresserunt de qua consecratione Herodianus lib.IV. cap.VII. prolixe agit. Aquilam etiam Ælianus lib.I. cap.XII. nominat ὀρνίθων ὀξυωπέστερον, quod ex avibus maxime habet acres & acutos oculos: additque idem autor in fine, quod Aquila non solum ipsi, sed etiam hominum oculis utilis habeatur. Nam *fel ejus melle Attico exceptum, & hebescentibus illitum visum acutissimum efficere ajunt.* Libro verò II. cap. XXVI. inquit *Aquila sublime fertur sursumque in cælesti loco volans, maxime procul ab alto æthere acutiss. inferiora videt.* Vnde Horatius lib.I. serm. Satyr. III.

—— tamen cernis acutum
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurus?

Sic in loco cap. XXXIX. legimus: *In longinquum prospiciunt oculi ejus.* Potest autem hujus symboli (quod Invictiss. Impt. RVDOLPHO II. rectiss. Bargaglius Senensis diligens & accuratus scriptor in hoc argumento Italicus dedicavit) explicatio ex Pindaro sumi, qui tum alibi tum potiss. in Nameis ingenii promptitudinem & velocitatem mentis ab Aquilæ similitudine accepit. Huc pertinet Aristophanicum proverbiũ in Nubib. αἰετὸς ἐν νεφέλῃσι γενήσεαι, id est, Aquila in nubibus aliis avibus universis sublimior simul ac prospicatior esse consuevit, ita quoque Imperatores ac magni Principes sua potentia & autoritate, quam sapientia & vigilantia omnes alios superare ac anteire solent.

IV.
PER TELA, PER IGNES

Nec me prærupti montes, nec fulgura terrent,
Quo minus in summo vertice conspiciar.

Antiqua

IV.

A*Ntiqua admodum ac celebris familia Fregosia Genuensis, ex qua plures Duces istius Reipub. & alii clari viri prodierunt, in gentilitiis suis insignibus aquilam quoq; gestare solet, cujus occasione Galea-us Fregosius triremium Magni Ducis Florentini generalis earius, sive, ut jam usitato nomine nuncupantur, locum nens, Aquilam (referente hoc Hieronymo Ruscello) Sym-li loco usurpavit, magno impetu contendentem suo volatu versus montem, circa quem cœlum existit admodum tur-dum, plenum pluviis, grandine, fulminibus & aliis sævis npestatibus, contra quæ universa Aquila nihilominus illis nibus spretis alacriter contendit, aciem oculorum ad Solē ra montem apparentem semper dirigens, atq; eo tandem r tot pericula pertingens, cui inventioni Hispanicum dictū ljunxit*, Ni Matarmi, Ni Spantarmi, *id est, nec occi-re me, nec terrere, scilicet potest. Quo iste fortiss. heros dicare voluit, nullum periculum, nullam rem quantum-et terribilem, nec ipsam denique mortem sibi extimescen-m proposuisse, respectu mandati muneris, & propter res eo laude dignas suscipiendas. Quandoquidem in omnibus is actionibus nihil aliud cogitet, noc ante oculos habeat, eam solidam virtutem & veram gloriam, ad quæ per mul-s labores & varias difficultates, tanquam ad montem altū aditu difficilem (nam secundum Ovid.* IV. *Trist.*

Ardua per præceps gloria vadit iter)

nimo intrepido & constanti adspiret, à quorum accessu uamvis multiplicia genera tempestatum, id est, fortunæ cursiones variæ & plurima alia discrimina illum retrahere avertere conentur, sed tamen ad solem, id est, veram ationem & mentis aciem oculos dirigere, & tandem supe-tis omnibus difficultatibus ad optatum finem pervenire.

V.

ERGO MOVEBOR.

Nunquā Aquila imbelles cornices celsa fatiga
Nec generosū animū lingua maligna move.

Aqu

V.

AQuilam sæpius à cornicibus frustra irritari atque impune provocari Aelianus annotavit lib. XV. *cap.* XXII. *unde proverbium quoque extitit*, ἀετὸν κορώνη ἐρεσχελεῖ, *id est, Aquilam cornix provocat. Atque idem de alijs quoq; avibus dici potest. Quemadmodum verò generosa avis hosce insultus inanes & vanam ac maledicam petulantiam deridet, (quod etiam de molossis importunos caniclarum latratus contemnentibus dici solet) ita quoque animus excelsus & fortis leviusculorum & abjectorum hominum, qui neque prodesse nec lædere quicquam possunt, conatus & insultus ne dignatur quidem ulcisci, & minoris facit (ut in altero proverbio dicitur) quam Elephas culicem. Sapienter Plutarch. lib. Quomodo quis ab hostibus juvetur, ait, Silentium in aliorum conviciis esse egregium, Socraticum, aut potius Herculeum, siquidem Hercules,*

οὐδ' ὅσσον μυίας συγερῶν ἐμπάζετο μύθων,

Non quantum muscam odiosa verba curabat.

Sic Demosthenes à quodam conviciis lacessitus, dixit: Nolim tecum in hoc genus certaminis descendere, in quo qui vincitur ipso victore est melior: οὐ συγκαταβαίνω εἰς ἀγῶνα ἐν ᾧ ὁ ἡττώμενος τοῦ νικῶντός ἐστι κρείττων. *Nonnunquam tamen, ubi hæc malitia & insignis conviciandi libido modum excedit, & sua importunitatis cursum nimis effrenem prosequitur, tandem secundum Publ. Mimum.*

Furor fit læsa sæpius patientia.

Ascribitur autem hoc symbolum Alberto Comiti Habspurgensi XVI, *qui Dives fuit cognomento dictus, cujus magnanimitatem, simul & bonitatem ad sapientiam singularem Historiam magnis laudibus ubique extollunt.*

VI.

NON USITATA VEHOR

Regulus in Aquilæ auxilio defertur in auræs:
Sic quisquis docti nititur ingenio.

Regulum

VI.

REgulum Aristoteles, Plinius & alii nominant quoque Regem & Senatorem avium, eumque cum Aquila pugnare ferunt: ac esse hunc alium à passere Troglodyte, quem Ætius lib. XI. cap. XV. tanquam efficax remedium contra calculum tam renum quam vesicæ cōendat, facile probari posset, si brevitas nostri instituti operis nteretur. Quamvis verò & à germanis nomina hæc confunntur, putant tamen rerum naturalium periti Regulum sive rochilum esse ein Königlein / passerem verò Troglodydem ro quo quidã recentiores perperam Motacillam sive græcis ειπυγίδα accipiunt) ein Zaunschlüpferlein / vel Göltnlin. Notus autem est Apologus, Regulum cum Aquila de leritate volandi, qua hæc alias aves antecellit, contendisse, instituto certamine, clanculum supra dorsum hujus regulū ncedisse, & ad præfinitum locum delatum subito inde evosse. & ita victoriam obtinuisse: atque ideo ajunt ab eo temre inter ipsos inimicitiam extare. Non aliter cum multi suo genio vel natura parum præstare possint, sæpenumero tamen djumenta ab alis sibi asciscunt, quibus facile emergere, & n raro ad majora ascendere queant. Idque fieri concedatur bsque injuria & detrimento ac supplantatione aliorum, on adeo est improbandum. Alioquin præceptum Plutarchi, in bello de gerenda Republ. expositum, cui etiam hæc fabula eganter est inserta, hæc in parte locum habebit. Sic enim ille quit: Talis igitur viri sunt tenendi, iisq; ad hærendum (nimirum de quibus est maxima opinio virtutis & autoritatis) ec quomodo Æsopi regulus humeris aquilæ vectus subito eolavit, & sic antevertit; ita eorum suffuranda gloria, sed ab s amicè & cum benene volentia accipienda. Lucas Contilis scribit: Nec usitata nec tenui feror, ex Horatio lib. III. da XX.

Non usitata nec tenui feror
Penna, ——— ———

IN

VII.
IN TEMPORE MUNIT.

Non bene firmũ animũ abripiẽt vanissima re
Quare hunc doctrina constabilito gravi.

Her.

VII.

HOrapollo tradit Ægyptiacos pinxisse Aquilam gestantem lapidem, pro homine qui tuto urbem quampiam incolat. Nam scribunt eam, vel è mari vel terrâ sublatam lapidem in nidum suum referre, quo tu-r ac firmior esse possit. Hunc verò pleriq; Aetiten esse pu-nt, cuius meminit Plinius lib. x. cap. III. quamvis cum gate videatur confundere; cujus quatuor genera enume-t, lib. xxxvI. cap. xxI. Dioscorides quoq; & Galenus us faciunt mentionem. Oppianus vero Ixeuticis ad partū celerandum hunc Aquilam nido imponere scribit. Aelia-s lib. I. cap. xxxv. existimat id fieri ut sit contra fascinati-is injuriam quoddam amuletum. Georgius Agricola lib. v. natura fossilium prolixè de eo tractat, & ostendit in Sax-ia & Misnia quoque Aetiten reperiri, quamvis frequen-r & præstantior ex Gargano monte afferatur. Sunt autē nes cari & lapide alio vel aranea quasi prægnantes & inde ttum edentes. Nec multum ab illis distat Geodes, quem iosc. seorsim describit, terramq; in se continet. Intelligi au-m debet per nidum (ut Scipio Bargaglius interpretatur) pide in gesto stabilitum, animus juvenilis bene institutus, i nihil prius nec antiquius est, quam se summo studio mu-re contra omnes affectus effrenes & vehementiores affe-uum impetus, contraq; rerum caducarum vanas & quan-q; pernitiosas cupiditates, idq; auxilio Timoris erga Deum, vera rationis, tanquam lapidibus admodum firmis & sta-libus, quibus impetrare nobismet ipsis & modum statuere nmoderatæ libidini possimus. De quo præclaro regnandi odo Horatius lib. II. od. II. ita cecinit.

Latius regnes avidum domando
Spiritum, quam si Libyam remotis
Gradibus jungas, & uterque Pœnus
Serviat uni.

DUM

VIII.

DUM DET ONET IMBEI

Nubila si fuerint, sapienter comprime linguai
Tunc loquere, illuxit si qua serena dies.

Aquil

VIII.

Aquila serpentem in ore tenens, ac in alto monte ex omni parte conspicuo sedens, ex quo imbres & tempestates horribiles imminentes undique respicit, pro symbolo fuit usurpata ab excell. viro Andrea Canu- Medico Aulico sacratissimi Imperat. MAXIMILIANI laudatissimæ memoriæ, quo innuere dubio procul valuit, se lar Aquilæ regina avium suis oculis perspicacibus, in omnes ıtes hujus mundi, unde aliquid adversi in commodi oriri set, intentum, constituisse omnino vera rationi ac solerti ıdentia omnia mala diligenter observare, & quasi è longino præcavere ac vitare, à quibus lædi forsitan posset, inprivero à se in tempore amovere omnes machinationes indiæ plenas & obtrectationes maledicorum hominum, sibie de loco tutiore tempestive prospicere. Serpentem autem quila in ora detinet, non ad devorandum (quod alioquin i scribitur) sed ut admoneat, caute & circumspecte esse adum, cum sciamus tam in sacris quam profanis litteris ıdentiæ iconem esse serpentem. Sperat autem ipse quoque tor hujus symboli, se in aliquo loco securo & à vulgi turba mo to placide meliora tempora esse expectaturum, & interea o honesto & literato operam daturum. Hinc Cicero quoque epistola quadam ad Brutum graviter paucis verbis monuit mpori cedere, id est necessitati parere, semper sapientis est bitum. quam sententiam Phocylides unu versu nobis pronuit,

καιρῷ λατρεύειν, μηδ' ἀντιπνέειν ἀνέμοισι.
Temporibus servire, nec Euro velle reflare.

IX.
SUSTINUERE DIEM.

Vt sobolem ingenuā ad Solē Iovis æstimat al
Cernitur adversis rebus amica fides

Fest

V.

F*Estus ait Aquilam ab acute videndo dictam, vel ab acumine oculorum ut Isidorus vult. Nam, inquit, contra radium solis fertur obtutum non flectere, unde & pullos suos ungue suspensos radiis solis obiicit, & quos viderit immobilem tenere aciem, ut dignos genere conservat, quis vero flectere obtutum, quasi degeneres abiicit. Idem commemorat Aristoteles lib.* IX. *cap.* XXXIV. *de historia Animalibus & Aelianus lib.* II. *cap.* XXVI. *itemq; Oppianus & scholastes in homerum* λ. ρ. *& alii tradunt, & elegantiss. expressit Claudianus in praef. in* III. *Consul. Honorii. Hinc factum existimant sacrarum litterarum interpretes, quod D. Iohanni Evangelistae Aquila fuerit attributa, qua sicuti intendit oculos immotos in Solem, ita hunc sanctum Scriptorem divinitatis Solem contemplando, aciem mentis ad coelestia tantum direxisse constat. Est autem huius symboli hemistichium desumtum ex Lucano lib.* IX. *ubi integra similitudo exponitur.*

Utque Jovis volucer, calido dum protulit ovo
Implumes natos, solis convertit ad ortus,
Qui potuere pati radios, & lumine recto
Sustinuere diem, coeli servantur in usus.
Qui Phoebo cessere, jacent ——

Potest autem universaliter hoc intelligi de illis, qui suammet virtutem, industriam conjungunt cum splendore nobilitatis ac opulentia, & ex illis perpetuis bonis, non his fluxis & instabilibus apud alios nomen praeclarum & autoritatem singularem obtinent, nam secundum Boetium splendidum aliquem, si non suam habet, aliena claritudo non efficit, nec minus quoq; peculiariter de fide & constantia amicorum in rebus maxime adversis accipi recte solet. D. Chrysost. Homil. 49. *in cap.* XXII. *Matth ad filios Dei accommodat, qui pleno corde verba justitiae suscipiant. Alias additur;* Mei non degenerant. *Vel:* Sic crede. *Item:* Probatos fovet. *Aut:* Degeneres Lux arguit.

X.
INSTANTI VICTORIA

Aſpicis ut torquet volucris Saturnia cervum
Nempe docet, vigili cuncta labore dari.

D

X.

DE pugna aquilarum cum cervis Plinius lib. X. cap. III. hæc habet. multum pulverem volutata (Aquila) collectum, insidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec præcipitit in rupes. Qua e indicatur, multo labore, animo constanti ac industria ulari opus esse ad magna facinora subeunda. & res diffici c arduas tam aggrediendas quam consequendas. Quod i Pindarus præclare quoque Olymp. V. cecinit.

ἀεὶ δ' ἀμφ' ἀρεταῖσι πόνος δαπά-
ναπε μάρναται, πρὸς
ἔργον κινδύνῳ κεκαλυμμένον, id est,

ber autem circa virtutes labor sumtusque pugnant ad us opus periculo tectum. Ac Sophocles in Tragœdia Eu ile, quæ non extat, apud Stobæum ait:

ἀνδρῶν γὰρ ἐσθλῶν στέρνον οὐ μαλάσσεται,
Pectus virorum fortium haud fit languidum.

s rei exemplum memorabile legitur apud Pausaniam lib. in Achaicis de Philopœmene, qui in prælio fortiss. pug atque hasta trajectus circa utrumque femur in genua se it, tantisper impediente telo progredi conatus, dum in eretur hastile inter femora medium. Victis deinde hosti o in castra reportato, ex altero femore spiculum, ex alte ssilis fragmentum extractum est. Cujus viri ingentem ositatem, virtutem ac fortitudinem eximiam summo dmiratus Antigonus, omnio studia in Macedoniam eum allicere conatus est, ad quem tamen ille se conferre no Atque hic inter alias sententias hujus argumenti præcla ivum Seneca in epistola XXII. ad Lucilium videtur non e postremum locum: Non vir fortis est & strenuus, qui ritus laborem fugit, sed cui crescat animus in ipsa rerum iltate, cum turpe sit credere oneri luctarique cum officio, semel accepisti. In Paradino ascriptum legitur. Ardua bans vis animosa quatit.

XI.
COELO UT SE PERMITTANT.

Vos virtutis inter gnatis monstrate parente.
Ipsa Aquila ut pullos fida volare docet.

AET(

XI.

AETO'N ἀπὸ τοῦ ἀΐσσειν, *id est, ab impetu volandi deducunt Etymologi, vel* παρὰ τὸ ἀεὶ ἔτυμον εἶναι, *id est, quod semper sit vera & genuina. Hanc nidificare in locis non planis, sed excelsis & quidē præcipue arduis saxis & præcipitibus, nonnunquam tamen quoque arboribus, Aristoteles scribit lib.IX. de Hist. animal. cap. XXII. Dicitur autem Aquila paulatim quoque suos pullos volandum assuefacere, atque adeo provocare. Cujus etm Deut. cap. XXXII. in cantico suo Moses meminit, Dei bontatem erga nos conferens cum Aquilarum* φιλοστοργία *a pullos. Sicuti Aquila, inquit, excludit pullos suos & eosm fovet calore vitali, & expandens pennas suas assumit eos gestas ipsos super alas suas ita Dominus solus duxit eum sraëlem) & non erat cum eo Deus alienus. Sed similitudo c recte etiam de omnibus istis, qui juventutem ad virtum & omnia laudabilia facta assuefacere student, & illos ulatim ad vitam meliorem quasi attollere docent, accipi terit, sicuti Horatius quoque epist.II. lib. puerum instruit,*

——nunc adbibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu. ——

Et Æneas ad Ascanium ult. Æneid.

Disce puer virtutem ex me, verumque laborem.

c legimus apud Suidam de Apollonio, cujus rei etiam facit entionem Philostratus in vita ipsius; Quemadmodum Auilarum pulli teneras adhuc pennas sortiti juxta parentes nte vertunt: sic Apollonius Euxenum puer audiebat, eique usculta bat, sed anno decimosexto ad vitam Pythagoricam se ontulit.

XII.
TUTA SILENTIO MERCES.

Ne pareant clangore grues lapide ora saburrant
Obstrue sic linguam garrule, ne pereas.

Lucas

XII.

Vcas Contilis in Italicis suis symbolis sive impresis, de gruibus Taurum montem præter volantibus, scribit eos propter Aquilarum metum, ne scilicet clangore suo illis prodantur, ora lapillis obturare, quod tamen eres pleriq; de anseribus sylvestribus memoriæ prodiderũt. enim Plutarchus in Commentario de solertia animalium. iles sunt Cretensium apum, & anserum in Cilicia artes. enim ventosum aliquod circumvolaturæ promontorium, disjiciantur, sesesas exiguis lapillis in os sumtis quasi sa- rant: hi quando Taurum trajiciunt, animalia alioqui alia & obstrepera, tum metu aquilarum in os justæ mag- udinis lapide sumto taciturnitatem sibi imperant, ut fal- in transitu eas possint. Atq; hoc copiosius quoq; Ammi- s Marcellinus lib. XVIII. sed de gruibus exposuit, exponens bationem pedestris militiæ rectorem ob linguæ petulantiã dem esse interfactum, quem aet ignorasse profecto notum istotelis sapiens dictum, qui Callisthenem sectatorem & inquuum suum ad Regem Alexandrum mittens, ei sæpe ndabat, ut quam rarissime & jucunda apud hominem eretur, vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantẽ, ddit idem autor, ne sit hoc mirum, homines profutura rnere nonnunquam & decentia, quorum mentes cogna- cœlestibus arbitramur, animalia carentia ratione salutẽ n interdum alto tueri silentio solent, ut exemplum est hoc quam notum, linquentes orientem grues ob calorem pla- q; petentes occiduam, cum montem penetrare cupiunt urum Aquilis abundantem, timentes fortissimas volu- , rostra lapillis occludunt, ne illis eliciat vel extrema ne- itas clangorem, iidemq; collibus agiliore volatu transcur- roiiciunt calculos, & ita securi pergunt. ἔστι ϑ τὸ σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας, *silentii præmium periculo vacat, ut Cha- dixit, eoq; respexit fortè Horatius, loco, ex quo nostra in- ptio desumpta est.*

XIII.
BIS PEREO.

Ipsa suis pennis aquila interit icta: refertur
Scilicet hac hodie gratia promeritis.

Aqu.

XIII.

A*Quilam, quæ sagittis de suismet pennis concinnatis, configitur, emblema fuisse Iuliani Imp. Apostatæ, Io. Bodinus scribit lib. IV. & V. de Resp. quo significare voluerit, commune esse fere omnibus imperiis, ut ab quibus nimiam & infinitam potentiam concesserunt, petius tandem evertantur. Pertinet autem huc omnino ille apud Gabriam Æsopicus apologus:*

Βλέπει τὸ στῆθος αἰετὸς τρωθὲν πάλαι
Ἀλγῶν δὲ λοιπὸν ἦσο πολλὰ δακρύων.
Βλέπων δ' οἰστὸν εἶπεν ἐπτερωμένον,
Βαβαί, πτερόν με τὸν πτερωτὸν ὀλλύει. *id est,*
Quondam icta pectus aquila vulnus inspicit,
Multumque lacrimans præ dolore constitit.
Pennatum ut autem spiculum cernit, Papæ,
Ait, ala me aligeram gravi exitio dedit.

Nota etiam est Ovidii exclamatio:

Hei patior telis vulnere factæ meis!

Et P. Syri illud:

Bis interimitur, qui suis armis perit.

Videndum etiam Adag. Nostris ipsorum alis capimur: Et, Capra contra se cornua, cum similibus. Usus autem est hoc symbolo quidam vir magnus, qui alios plane neglectos studiose promovere & ad magnas dignitates vehere conatus est, à quib postea ingratissimo animo non solum contemtus, sed insuper quoque multis injuriis affectus, & tandem de suo gradu dejectus fuit. Sic apud Val. Maximum legitur de Cn. Popilio Lenate, quem rogatu M. Cælii cum Cicero non minore cura quam eloquentia in judicio defendisset, tamen hic flagitiose ingratus homo, nec verbo nec re unquam à Cicerone læsus, ultro M. Antonium rogavit, ut ad eum proscriptum persequendum & jugulandum mitteretur, quo facinore detestando perpetrato, caput ipsius Romam tanquam optima spolia retulit, quod antea pro illius capite tam præclare peroraverat

XIV.
NON CAPTU FACILIS.

Nubibus, ecce, Iovis volat altior omnibus ales.
Tu quoq; ad alta animum, si sapis, astra leva.

Sym-

XVI.

Ymbolorum fuit Ioannis Baptistæ Rasarii (viri doctiss. & nostro sæculo celeberrimi, sicuti ipsius scripta abunde testantur) Aquila nigra supra nubes volare contendens, quod Lucas Contilis scriptor Italicus explicat; cujus ba in hunc modum convertere in linguam latinam volui. opinio græcorum quorundam autorum, quod species qua- n Aquilæ nigræ sit, quæ quando timet ne quid damni illi ratur, neve per insidias capiatur, quod ad nubes usq; & rius, evitandi periculi caussa suo volatu ascendere cone- neque cesset donec se in tuto fore existimet. Verisimilius nen est Aquilam tanquam reginã avium ista proprietate iratione digna esse præditam, quod ad Solem fixis oculis ter visus acumen, & absolutam huius sensus perfectionẽ converteni, facile illum eximium splendorem ferre queat. existimant, Aquilam beneficio istius luminis incompa- lis non solum vitæ longitudinem sibi conquirere, sed simul m pennas & vires renovare ac instaurare: quare ajunt, pore potissimum autumnali, quando per plures dies cœlũ ilem & obscurum nobis Solis conspectum adimit, aqui- ad superiora loca se conferre, intentisq; oculis solares ra- intueri, ac illis foveri ac sustentari. Hinc clariss. iste ostendere voluit, se animo constanti & obfirmato, uni- hoc semper desiderasse ac expetiisse, atque omnes eò suas tationes direxisse, ut nimirum superatis omnibus rebus ersis, & quocunque discrimine contemto, tandem ad um portum & asylum, ac veluti ad verum lumen, ac iderem perpetuum, bonarum scilicet artium ac lauda- im scientiarum cognitionem ac possessionem perveniret, rum ope & auxilio tuto & sine impedimento acquiescere, se quasi sua virtute involvere posset.

SEM-

XV.
SEMPER ARDENTIU

Reginam volucrum dipsas necat, ardor am
Sic animum accendens te dabit exitio.

D

XV.

Dipsas ex genere viperarum serpens est, qui secundum Diosc. l. VI. *c.* L. *vocatur quoque* πρηστὴρ *&* καύσων, *propter continuam sitim, qua illos quos morsu læsit, afficere ac veluti urere soleat. Idem Galen. lib.* IX. *Simpl. Medicam facultatibus tradit, easque in Libya Italia reperiri ait. Aetius vero lib.* XIII. *prolixius in-er describit, ac dicit esse magnitudine cubitali, ex crassa enuem desinentem, cum notis fulvis & nigris per totum ous, capite autem angustiore. Sitis vero, secundum eun-n, est intolerabilis ex ipsorum veneno, ut si etiam mul-potus exhibeatur, ea non sedetur, nec tamen per urinas vomitum aut sudorem quicquam excernatur. Duobus ur pereunt modis, aut ob multam sitim exusti, si potum sumant; aut ob ejusdem repletionem nimiam venter npitur, idque infra circa inguina, vel imum ventrem, ut qua intercute sæpe evenit. Eadem Aelianus lib.* VI. *cap. & Lucianus in dissertatiuncula,* περὶ τῶν διψάδων, *iose describunt. Notatur autem hoc loco per Aquilam quam invictam avem à dipsade in pectore ictam (quem-nodum Hieronymus Ruscellus exponit in Italicis Impresis) & ardor nimius amoris, qui secundum Plautum in Mer-ore, in pectore & in corde facit incendium, & ex con-ctu & consuetudine mulieris adamatæ, semper majores es, & desiderium ardentius sumere consuevit. Cui tam enatæ bestiæ, & rabioso animali, omni ratione & cura tim in principio obviam eundum, ac totis viribus resisten-n est, illique priusquam vulnus immedicabile infligat, præ-tibus ac efficacibus remediis sobrietatis occurrendum, & mus vera ratione, & salubribus præceptis instructus ad liora convertendus. Quod Ovidius quoque* I. *lib. de reme-amoris recte monet.*

Opprime dum nova sunt subiti mala semina morbi,
Et tuus incipiens ire resistat equus,
Nam mora dat vires.

VETV-

XVI.
VETUSTATE RELICT

Inveterata tuæ jam tandem crimina culpa
Exue, si rediet læta juventa tibi.

Aris

XVI.

ARistoteles lib. IX. cap. III. refert, Aquilis senescentibus rostrum superius accrescere & semper incurvari, ut tandem fame pereant. Quod plinius quoq; lib. X. cap. I. confirmat, unde (ut in Horapolline II. cap. XCVI. habetur) veteres senem fame pereuntem rimere volentes, pinxerunt aquilam cum adunco rostro. D. Epiphanius in physiologo addit, oculis jam caligan-us & rostro nimis incurvato, aquilam in sublime sese at-entem ad altam rupem conferre, & ididem rostrum alli-e, ac deniq; frigidis aquis immergere, quo facto se postea so-bus radiis exponere, & sic quasi rejuvenescere. Quod idem Augustinus quoque exponit in explicatione dicti ad Psal-m CIII. Renovabitur ut Aquila juventus tua. D. Hiero-nus tamen & alii in Psalmi hujus expositione, renovati-m hanc tantum de oculis & pennis ipsius intelligendam perhibent. Cum quo etiam dictum Isaia, cap. XL. con-ire videtur, ubi ait, Sustinentes Dominum mutabunt es, & renascentur eis pennæ in modum Aquilarum. Quod am Aquila cum accipitre, ut postea audiemus, est com-ne. Sed quocunque modo accipiatur, potissimum quædam Epiphanio, quæ huius symboli piã interpretationem com-ctuntur, ascribenda duximus. Ait enim, si quis multi-line criminum fuerit oppressus, in altum debet ascendere, est, in propriam conscientiam, & ad petram, hoc est, fi-n orthodoxam se proiicere, & deflere peccatorum multi-dinem perpetuis aquis, id est, lachrymis ea abstergere, nique solis radiis incalescere, id est, in cœtu fidelium & in ritu sancto ad calorem pœnitentiæ properare, squammas, çata nimirum, abiicere. Statim etiam renovabitur ut uila juventus tua, & justus vocaberis apud Deum. ec ille. Clemens etiã Alexandr. docet quomodo debeamus ἀνηβᾶν & rejuvenescere. III. Pædag. III.

XVII.
CURSU PRÆTERVEHOR OMNES.

Quantũvis humilis, cursu tamẽ anteit omne
Struthio: Sic virtus quolibet alta loco est.

Stru-

XVII.

STRVTHIOCAMELI, vel secundum græcam derivationem, & quorundam eruditorum sententiam Struthochameli, appellatio apud veteres latinos non fuit usitata, legitur apud Plinium. Festus autem, Ausonius alij passerem marinum nominant. Aristoteles στρουθὸν λιβυκὸν καὶ μέγαν, Herodotus lib. IV. καταγαίον στρουθὸν vocat, non quod subterraneus sit, sed quia à sub terra attollitur in aerem, unde Luciano quoq; χαμαιπετὴς [...]tur. Aristoteles lib. IV. de part. Animal. cap. ult. Stru[...], inquit, etiam Affricus eodem modo partim avem, par[tim] quadrupedem refert, quippe qui ut non quadrupes pennas [hab]et, ut non avis, sublimis non volat. Sed Plinius lib. X. [...]it, pennas ei ad hoc datas, ut adjuvent. Idem Aelianus [q]uemadmodum etiam Diodorus Siculus lib. III.) scribit [...]I. cap. XXII. his verbis: At celerrime duabus alis explica[ti]s graditur, quas ventus quasi vela implens propellit. Io[...]s hoc symbolum pro magno illo bellico Duce Marchione [...]lio, se excogitasse perhibet, cum illi indignabundo à Pon[tific]e Clemente VII. Antonius de Leva in quibusdam digni[tati]bus militaribus præferretur. Innuebat autem per id, [ni]hilo tamen minus in suo munere, quamvis non adeo sub[lim]e, ita progressurum, ut merito alios antecelluisse videretur: [quo]d profecto illum plenissime præstitisse plures hostoriæ de illo [sc]ripta abunde testantur. Paradinus addit, NIL PEN[NÆ], SED VSVS: atq; explicationem aliam affert ex Gre[gori]o Magno: qui ait, Sicuti hac avis plumarum ostentione [vola]tum præclarum videtur conari expedire, nec tamen un[qua]m è solo levatur, sic hypocritis est proprium ostendere qui[ddam] splendidam foris sanctimoniam, præter simulationem [tam]en, si diligenter observentur, nihil solidi, sed ficta & hu[...]nitentia omnia apparent.

XVIII.

DIVERSA AB ALIIS VIR TUTE VALEMUS.

Passer ut ova fovet flatu vegetante marin
Sic animat mentes gratia dia pias.

Horat.

XVIII.

Horatius Epod. II. *Struthocamelum vocat Afram avem, quia in desertis Africæ plurimi reperiantur. Romani in suis nummis Arabiam per eam notarunt, ut apparet ex nummo Trajani æneo, cū inscriptione,* rabia adquisita. *De quo Dion in hujus Imperatoris vita* ura. *Volunt autem nonnulli, inter quos etiam est Cælius* hodiginus *lib.* XX. *cap.* V. *locis fervidis ova in arena fovere, radiis suis habituq; tandem vivificare. Ac in Iobo cap.* XXIX. *legitur. Quando dereliquit ova sua in terra, ut for-an in pulvere calefacies ea? Isidorus tamen lib.* XII. *Ori-num scribit ova negligenter fovere, quæ projecta fotu pul-eris animentur. Observatione quoq; dignum videtur, quod elianus lib.* IX. *de Animal. cap.* LVIIII. *tradit, nimirum, tribus minimis animalia maxima generari, Crocodilum ter aquatilia, Struthiocamelum ex avibus, & Elephan-m ex quadrupedibus. Est autem & hujus Symboli autor uius, in gratiam Petri Navarei celebris admodum* Caro-v. *Polemarchi excogitati, cum ille inventor esset peculia-m quarumdam machinarum antea non cognitarum, quas gulari industria, & inaudita ingenii dexteritate ad ex-gnanda atque evertenda etiam munitissima propugnacula imus in usum protulisset. Quod pariter aliis quoque rari icujus & ingeniosi operis inventoribus attribui poterit. uidam ascripserunt,* Sic Diva lux mihi. *Vel etiam bre-ius,* Lux vitam *scilicet præbet. Quod etsi ad amores re-rri solet, multo tamen rectius & melius dici debet de homi-bus piis & divinitus illuminatis, qui vitam omniaque na ac sibi salutaria à cœlestibus radiis, quod est* γαθοῖς φῶς λαμπρότατον, *ut quidam veterum Theo-ogorum dixit, unice expetunt, & studiose conquirunt.*

XIX.

SPIRITUS DURISSIMA CO
QVIT.

Magno animo fortis perferre pericula sue
Vllo nec facile frangitur ille metu.

XIX.

Est inter alia hæc quoque mira Struthocameli proprietas, qua (ut testatur Plinius) sine delectu concoqui t devorata : & Alexander Aphrod. in præfat. problemat. στρουθοκάμηλον σίδηρον πέττειν ἰδιότητι τινι *rhibet : itemque Ælianus hunc lapides concoquere diu in naso prope ventriculum asservatos ait. Sed Albertus asse- t à se ferum plurib. huius generis avibus objectum fuisse, uod tamen illi devorare noluerit, ossa vero magna & lapi- es avide commedisse. Convenit autem optime symbolum iris fortibus, ad duriss. ac adversiss. quæque sua virtute su- randa paratis. Quare Valerius Maximus lib. III. recte ait, Equaliter se in adversis gerere, quid aliud est, quam sæven- m fortunam in adjutorium sui pudore victam convertere: Quod si insuper hoc ad fortitudinem & animi constantiam, uam pii & vera religione imbuti in rebus adversis & omni- us periculis evincendis usurpare debent, transferre volueri- mus, latissimus campus tot martyrum sanctorum nobis sese btulerit, de quibus aliorum scripta & exempla sunt, in meo io. Quod etiam B. Basilius in* ὁμιλίᾳ ῥηθείσῃ ἐν αὐχμῷ καὶ λιμῷ *præclare probat hisce verbis:* κυβερνήτην μὲν δ' ὁ χειμὼν, καὶ τὸν ἀθλητὴν τὸ στάδιον, τὸν στρατη- ον παράταξις, τὸν μεγαλόψυχον ὁ συμφορὰ τὸν ριστιανὸν δ' ὁ πειρασμὸς δοκιμάζει καὶ βασανίζει. καὶ αἱ λῦπαι τὴν ψυχὴν ὡς τὸ πῦρ τὸν χρυσὸν ἀπε- έγχουσι, *id est Gubernatorem quidem tempestas, & ath- tam stadium, imperatorem acies, magnanimũ calamitas: t Christianum tentatio probat & explorat: atque ægritudi- es animam ut ignis aurum arguunt. A quibus non abs- unt illa Sidon Apollinaris in Epist. Medicus in desperatione, ubernator in tempestate cognoscitur. Horum omnium famã recedentia pericula extollunt: quæ profecto delitescit, nisi ibi probatur, invenerit. Posset etiam ascribi, DURA PLA- CENT FORTIBUS.*

XX.
SIBIMET PULCHERRIM MERCES.

Pulchra suis veluti est volucris Iunonia penn
Sic virtus proprio lumina clara nitet.

Pa

XX.

PAvo, vel secundum Gellium Pavus, à sono vocis, ut opinatur Isidorus: græcis est, ταὼς, vel ταὼν, ἀπὸ τῆς τάσεως τῶν πτερῶν (quemadmodum placet Athenæo) ab extensione pennarum; Quas instar gemmarum oculorum (unde Argum, qui secundum Plautum totus [oc]ulus fuit in hanc avem transmutatum fingunt Poëtæ, ut [p]aret ex Ovidio Metam. I.) variis coloribus adversus solem [ex]pandit, idq; potissimum quando laudatur, quare Aristote[les] vocat φιλόκαλον, id est, ornatus & elegantiæ studiosum. [Æl]ianus elegantem ejus formam accurate describit, dicitque [ha]nc avem à barbaris ad græcos fuisse importatam initio tam [ra]ram, ut Athenis sit pretio spectata, & ex illo spectaculo [qu]æstus factus; atque Alexandrum Magnum ejusmodi aves [ap]ud Indos conspicientem, earum admiratione affectum, in [om]nes qui illas occiderent gravem pœnam instituisse. Unde [M]artialis,

Miratus quoties gemmatas explicat alas.
Et potes hunc sævo tradere dure coco?

[N]otandum quoque ejus carnem, quod D. Augustinus quoq; [lib].XXI. de civitate Dei, cap. III. & Isidorus lib. XII. affir[m]ant, non putrescere. Quemadmodum itaque pavo gaudet [su]a pulchritudine, & inprimis adversus Solem de hoc innato [or]natu expansis alis gloriatur, ita quoque virtus ipsa propria [la]ude digna, & per se pulcherrima æstimari debet. nam secun[d]um Ovidium lib. II. de ponto, Eleg. III

perseque petenda est
Externis virtus incomitata bonis.

[H]abetur autem integer hujus symboli versus apud Silium. lib. [X]III. Ipsa quidem virtus sibimet pulcherrima merces.

Hieronymus Ruscellus aliud dictum Gallicum usurpatum [f]uisse ad hanc picturam ab Arone Cibo Genuensi perhibet, ni[m]irum, LOYAULTE PASSE TOUT: Fidelitas omnibus [a]ntecellit. Nam ut pavo cunctam suam pulchritudinem in [s]eipso ostendit sine omni fuco & ascititio ornatu, ita animus [g]enerosus & fidelis universum studium, in suo proprio candore & probitate collocat.

XXI.
CUM PUDORE LÆT FOECVNDITAS.

Me beat & formæ & numerosæ copia prolis,
Vt sim matonis dulcis imago bonis.

Iunon

XXI.

Vnonis avem dici pavonem notum est, & inde Ovidius lib. II. Metamorph. currum illius à pavonibus trahi fingit.

habili Saturnia curru
Ingreditur liquidum pavonibus æthera pictis

[..]æc in antiquis nummis consecrationem Augustarum pa[..]ne indicari notum est, idque factū est tum propter pulchri[..]dinem quàm fœcunditatem hujus alitis. Aristoteles lib. [..]. de hist. Animal. cap. IX hæc refert. Parit max. pavo à tri[..]tu, & colores pennarum varios recepit, excludit diebus [..]cenis aut nonnihil tardius. Semel tantummodo in anno pa[..] ova duodecim aut paulo pauciora, nec continuis diebus, [..]binis ternis interpositis. Primipara octona maxime edunt. [..]llumella lib. VIII ter anno ferè partus edere, ac quæ foveat [..]a, totum tempus fœcunditatis aut etiam educandis pullis [..]nsumere. Quapropter vere icon debet esse fœmina pudica & [..]cunda, quæ tam propter πολυτεκνίαν honestam, quam fe[..]emiυτεκνίαν merito commendatur. Cujus utriusque rei [..]ristoteles I. Rhetoric, meminit, ubi ait: Si ergo ea est felicita[..] natura, necesse est ejus partes intelligi, præcla[..]m genus, amicitias tum multorum tum bonorum, [..]vitias, sobolem & copiosam & probam, senectu[..]m vegetam. Multo autem adhuc placlarior est sententia D. [..]ugustini in libro de viduitatis bono. Non ideo, inquit, lau[..]anda es, quia filios habes, sed quia pie illos nutrire & educare [..]udes. Vt enim nascerentur fœcunditatis, ut vivāt felicitatis [..]l, ut autem pie instituantur, voluntatis est & potestatis. In [..]lis homines tibi gratulantur. Hæc ille. Quanta autem fue[..]int immunitates & privilegia eorum, qui in utroque genere [..]πολυτεκνίας & ἐυτεκνίας excelluerunt præsertim apud Ro[..]manos, testantur passim Iurisconsultorum libri.

VNI-

XXII.
UNIUS COLORIS.

Salvete ingenii divum unica cura poetæ,
Pectora ſalvete o candidiora nive

Olore

XXII.

Olorem vult Isidorus lib. XII. Originum sic nuncupatum, quod totus sit plumis albis praditus, graca derivatione, cum ὅλος totum significet. Exprimit autem hac avis ob suum candidum colorem apud ..as & alios (quod & Pierius testatur) animi candorem ..implicem integritatem. Eamque ob caussam hoc sym..m familiare habuit Ludovicus de Aquino, quo osten.. voluit, eundem animi candorem & fidem, quam ma..s ipsius semper erga Reges suos constanter observassent, se ..que toto sua vita cursu religiose retenturum esse. Non mi.. autem spectat ad omnes viros egregios, placidis & apertis .. cunctos moribus praditos, quive, quantum honeste ..unt, quavis in optimam partem interpretari solent. ..mmemorat autem Pierius Valerianus in Hieroglyphicis ..modi candidorum virorum suis temporibus extitisse tria ..mpla maxime memorabilia. Iovianum nimirum Ponta..n, nobilitatis Neapolitana pracipuum; quem testantur ..enia quavis bona & praclara singulari animi promtitu..e fovisse ac promovisse. Alterum nominat M. Antonium ..bellicum, ipsius Pierii praceptorem, quem affirmat ne ad..rsarios quidem apertos voluisse lacessere; sed potius omnes ..a, ut dicitur, linea notasse. Tertius Roma fuit Pom..nius Latus, nomine, re & animo erga omnes hilaris, faci.. & placidus; tantum suis studiis sine injuria; immo ..m aliorum multorum utilitate, intentus. Utinam nostra ..oq; atas talia candidissima pectora, ut cygnos unius coloris ..rimos proferret; minus profecto esset ubiq; locorum & ..ntium contentionum & rixarum perniciosissimarum. ..d hac optare quidem licet, sperare vero vix conceditur. ..uia

Candor in hac ævo res inter mortua pænè est.

SIBI

XXIII.
SIBI CANIT ET ORBI.

Ipſa ſuā celebrat ſibi mens bene conſcia mortē
Vt ſolet herbiferum Cygnus ad Eridianum

D

XXIII.

DE Cygnis aliquid dictum est quoque in priore centuria, ubi ex possimus veterum de cantu ipsorum ante mortem dissentientes opiniones. Major tamen eorum numerus esse videtur, qui hunc musicum concentum tribuant, tam ex sacris quam profanis autoribus. Sic A-les lib. IX de hist Animal. cap. XII. expressè scribit: Ca-liti sunt, ac præcipue jam jam morituri. Volant enim gus longius, & jam quidem in mari Africo navigarunt; ltos canentes voce flebili, & mori nonnullos conspexere. quo consentit Ovidius, ubi ait:

Carmina jam moriens canit exequialia Cygnus.

ropollo lib. II. cap. XXXIX. scribit senem musicum vo- Ægiptii commonstrare Cygnum pingunt, quod senescē ετον μέλ@,id est, suavissimum concentum edat D. zenus etiam oratione de Theologia II. & in carmine nesium hac similitudine utitur, sicuti quoque D. Chry- us in comment. ad Epistolam S. Pauli Philippensibus tam ευφωνίαν hanc illus tribuit. Faciunt itidem hu- mentionem Plato in Phædone. Cicero l. Tusc. quæst. lic. XII. & alii plures. Et proverbium est notum ειον ᾆσμα, Cycnæa cantio. Dubitant contra de hoc can- nius lib. X. cap. XXIX. & Ælianus varia. Hist. lib. I. c. quamvis in lib. V. de Animal. & lib X. Aristotelis locum net. Visus est autem hoc symbolo vir quidem magni no- qui mundi hujus venitatibus valedicens, totum se tra- divinis meditationib[illegible] nihil aliud cogi- nam de felici exitu ex hac vita, atque ideo Cygnum se- o imposuit. Alii generalius viris doctis hoc tribuunt, te obitum nihil aliud agunt, neque meditantur, quam steritati, tanquam Cygnæ cantiones, plurimum utilita- erre possint. Legitur etiam adjectum, Suavius ut

ASPI.

XXIV.
ASPIRET MELIOR AUR

Dulcisonum mollis Zephyrus demulcet olore
Et vatum extimulat pectore dulcis hon

Phi

XXIV.

PHilostratus lib. I. Iconum de Phathonte (quod etiam Ælianus lib. I. de Animal. notavit) de Cygnis ait, leni atque in itinere congruo ad cantum utuntur Favonio. Et D. Nazianzenus in eleganti illa epistola ad Celeu- præsidem, Improbans loquacitatem: & contra commen- taciturnitatem, hæc habet: Sed nos quorum gratia quis- vel in solitudinem concesserit, ut musicam audeat, si ndo Zephyro spiranti alias nostras permiserimus, jucun- & concinnum modulamur. Præfert autem eo in loco norum suavem quamvis rarum cantum hirundinum in- estiva garrulitata, hoc introducit Cygnos eo, ut diximus o hirundinibus respondentes. Sunt qui velint ventis istis oniis spirantibus Cygnos etiam facilius concipere, quod in io relinquimus. Est autem hæc similitudo admodum con- iens viris doctis & litteratis, atque inprimis poetis, qui- ad sua studia prosequenda & excolenda, & doctrina lara monumenta elaboranda, opus est Mæcenatum favo- & auxilio, quibus ad omnia reddantur alacriores, secun- versum Martialis,

Sint Mæcenates, non deerunt Flacce Marones,

Ac Senecam in Hippolyto,

Ingenia melius recta se in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.

at quoque hujus argumenti Petri Costalii Galli haud in- um carmen,

Non canit assueta Cygnus vocalis in unde,
Ni Zephyri spiret mollior aura sibi &c.

are alibi additur: Zephyris aspirantibus. *Quidam à con- rio sensu ascribunt,* Abest cur aura paratis? *quibus scilicet studia omnia subsidia sunt denegata,*

XXV.
NIL FULGURA TERREN

Fulgura non metuo, pellunt ea germinia lau
Fortunæ insultus despicit integritas.

XXV.

KΥ'KNOΥ græcum vocabulum latini quoq; retinuerunt ἀπὸ τῦ κυκᾷν ὕλω ἰλυω, id est quod cœnum scrutari ac turbari propter cibum soleat, vt vult Varinus. Estque fabula apud Ovid. lib. II. Metamorph. Cygno nota, quod libenter versetur in locis paluſtribus, ut vitet fulmina, quæ plurimum metuit. Nam fingunt poëtæ, …em Liguriæ filium Stheneli Phaethonti materno prox. in …gnum mutatum. Pausanias in Atticis Cygnum Ligurum …em Musica laude clarum post mortem ab Appolline in sui …minis avem transformatum scribit. Sic Laurum quoque … qua hic Cygnus securitatemquerit, immunem esse à ful…ne, & hoc quasi privilegio à Iove donatam, vetustas exi…mavit, de quo plura in prima Centuria disseruimus. In…ligitur autem sub Cigni imagine integritas, modestia, can…r, & animi bonitas, quæ universa protectione & umbra …ius virtutis tutum præstare, vitamq; ab omni labe inte…um conservare possunt. Quemadmodum enim laurus …iam in horridissima hyeme sua folia virentia retinet, ita …oque virtus semper viget floretque etiam in rebus asperis … adversis, suiq; sectatores quovis tempore egregie tuetur & …nservat. Cum autem Ethnici scriptores tantopere virtu…m commendent tantiq; faciant, quid nobis Christianis de …ra pietate, cui omnes virtutes merito famulantur, senti…dum dicendumq; erit? Quare S Paulus quoque I. Tim. IV. …ste nos admonet, ubi inquit: ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία …ὸς ὀλίγον ἐστὶν, ὠφέλιμ☉· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάν…α ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίας ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν …αὶ τῆς μελλούσης. Quod Plato quoque quasi per tran…nnam vidit in Epinomide. Nemo sane nobis unquam per…adeat, majorem esse virtutem generi humano, quam pie…atem. Quibuscum utiliter conferantur versus Lucilij, quos …efert Lactantius lib. VI. c. V.

XXVI.
NEC SPERNO, NEC ME TVO.

Nec pugnā occipias, sed te oppugnantibus off
Sic hostis poteris victor abire tui.

Arist

XXVI.

ARistoteles lib.IX.cap.XII. οἱ κύκνοι, *inquit*, εἰσὶ εὐβίοτοι, καὶ εὐήθεις, καὶ εὔτεκνοι, καὶ εὔγηροι, καὶ τὸν ἀετὸν ἐὰν ἄρξηται, ἀμυνόμενοι νικῶσιν, αὐτοὶ δ' οὐκ ἄρχουσι μάχης. *Quæ ita vertit Gaza: Nec probate victus, morum, prolis, & senectutis vacant; Aquilam, si pugnã inceperit, repugnantes vincunt; ipsi autem nunquam nisi provocati inferunt pugnam. Quod idem quoque Oppianus, Plinius, Ælianus & alii tradunt. Exprimitur autem hac similitudine is, qui sini justa caussa neminem offendere, nec cum ullo contendere cupit, quive adversarios animo magno contemnit, attamen eosdem prudens quoque & cordatus non plane negligat, ac nimium provocatus ac lacessitus quoq; de sua defensione cogitet. Quare Aristoteles quoque III. Ethic. Nicomach. fortitudinem tradit esse quoddam medium inter metum & confidentiam. Quæ copiosius explicat Seneca in quadam Epistola ad Lucilium, his verbis Fortitudo non est inconsulta temeritas nec periculorum amor, nec formidabilium appetitus, sed est scientia distinguendi quid sit malum & quid non sit. Atque hæc quidem, ut* ἠθικῶς *dicta non sunt improbanda, cum defensio justa jure divino at humano sit concessa. Sed in schola veræ pietatis Christianæ, quæ etiam inimicis benefacere jubet, adhunc multo meliora præcepta traduntur. Magna enim est virtus (inquit Isidorus) si non lædis à quo læsus es. Magna est fortitudo, si etiam læsus remittas. Magna est gloria, si cui potuisti nocere, parcas. Eodemque sensu Lactantius lib. VI. cap. XVIII. reprehendit Ciceronem, quod lib. I. offic. dicens, eum virũ bonum esse qui prosit quibus possit, nemini noceat, nisi lacessitus injuria, simplicem veramque sententiam duorum verborum additione (nimirum, lacessitus injuria) corruperit.*

XXVII.
NE IMPROVISO.

Excubias vigilanter agas, tibi ne irruat ho[...]
Ceu vigil exemplo te monet ordo gru[...]

C[...]

XXVII.

GRVS à sono dicta putatur, græcis γέγανος, quod generis epicœni est, sicuti & latina vox: videtur autem germanica appellatio à græca derivari. De gruum vero excubiis & vigilantia Aristoteles lib. IX. hist. Animal. cap. X. Plinius lib. X cap. XXIII. Ælianus .III. cap. XIII Plutarch. de solertia animal. Basil. M. hol. VIII. hexaem. Horapollo lib. II. cap. XCIV. & plus alii eadem prorsus tradunt, quæ omnia Isidorus lib. XII. rig. quasi in Epitomen contrahens ita expressit: Nocte autem excubias dividunt, & ordinem vigiliarum per vices faunt tenentes lapillos suspensis digitis, quibus somnos arceāt; oc quod cavendum erat, clamor indicat. Quæ vera est nago hominis industrii & diligenter ab hostium insidiis sibi aventis, secundum Horapollinem. Hinc Alexander Magnus ut refert Ammianus Marcellin. lib. XVI.) vigilandi exēum sumpsisse videtur, cum fortunam tàm suam quàm suoum non temere alios in exercitu crederet; Dicitur enim nea concha plevi supposita, brachio extra cubile pronto, pilam argenteam in manu tenuisse, ut cum nervorum igorem sopor luxasset infusus, gestaminis lapsi tinnitus abumperet somnum. Quod alii Aristoteli attribunt. At conra Thrasybulus Atheneas à jugo triginta tyrannorum liberans, noctu suis omnibus nimis secure stertentibus, irruptioe hostili in domum facta fuit oppressus. Quare Plato V. leum præclare hoc etiam subjicit. Universi enim homines cuuscunque actiones participes, quandoquidem sibi ipsis & ctionibus animum advertant, omnia pulchre & bene conficiunt, non autem attendentibus aut vecordibus contraria veniunt. Cum quo Plautina sententia in Rudente convenit.

vigilare decet hominem
Qui vult sua tempori conficere officia
Nam qui dormiunt libenter, sine lucro & cum malo
quiescunt.

Alibi ascriptum legitur. NVNQVAM DECIDET.

XXVIII.
LOCO ET TEMPOR

Mira fides, Palamedis avis lapide obstruit o
Tu quoque ne noceat garrula lingua cave.

D

XXVIII.

De gruum volatu, *Cicero lib.* II. *de natura deor. ex Aristotele* (*qui lib* IX. *Hist. Animal. illas ab ultimis Schytharum campis & Troglodytica regione advenire, memoria prodidit*) *eleganter hæc exponit.* ...es, *cum loca calidiora petentes maria transmittant, tri*...*uli formam efficiunt, ejus autem summo angulo aër ab iis* ...*ersus pellitur, deinde sensim ab utroq; latere tanquam re*...*ita pennis cursus avium levatur. Basis autem anguli,* ...*m efficiunt grues, ea tanquam è puppi ventis adjuvatur,* ...*io tergo prævolantium colla & capita reponunt. Quod* ...*ipse dux facere non potest, nam non habet ubi nitatur,* ...*lat ut ipse quoq; acquiescat. In ejus locum succedit una* ...*s quæ acquieverunt. eaq; vicissitudo in omni cursu con*...*atur. Hæc ille: Atq; ex eo congruere, id est, convenire* ...*cem, à gruibus dictum, quæ non sese parant, sive cum vo*...*, sivi cum pascuntur, ut Festus habet. Sed Aelianus* ...*er lib.* II. *cap.* I. *addit, unamquamq; gruem ante vola*... *lapidem devorare, ut & unde pandere possit habeat, &* ...*ersis incursiones ventorum firmamentum assequatur. Id* ...*en Albertus & alii improbant. Rectius itaque Plinius* ...*sæpe commemorato cap.* XXIII. *Certum est, inquit, Pon*... *transvolaturas, primum omnium angustias petere inter* ...*promontoria Criu-metopon & Carambin ; mox fa*...*a stabiliri cum medium transierint ; abjici lapillos* ...*dibus cum attigerint continentem, & è gutture arenam:* ...*tiam Solinus astipulatur. Repræsentatur hac icone pru*...*ia singularis, quæ apto & opportuno tempore ita verba* ...*acta omnia moderatur, ut inde nihil detrimenti ulli acci*... *queat. Additur quoque Vel,* Cum pondere, *osten*... *sine labore, ac molestia, ac vigilantia nihil laude dig*... *effici posse. Vel* Iter tutissimum,

SPO-

XXIX.
SPONTE MEA, NON V

Sponte mea redeo, mihi cum victoria parta
Nec vis me vocat, ast aucupis obsequiu

XXIX.

QVi velit de diversis Accipitrum generibus exquisite omnia cognoscere, Gesnerum, & nuper Augustæ Vindelicorum ex nostris membranis librum Friderici II. *Imperatoris de Aucupio elegantibus typis excusum, consulat. Quidam nostros Sparvieros veterum Nisi esse existimant, nonnulli vero accipitrem palumparium vocant. Qua ratione autem sint accipitres tractandi, ne temere oberrent, aut dificulter ad dominum redeant, idem Gesnerus ex pluribus autoribus copiose tradit. Solet autem aucupi familiarior & obsequentior redditus Accipiter, tantum invitatione sibili ad scopum sive, ut vulgo vocant, revocatorium sponte rursum advolare. Porro instrumentum istud aptum, cui in medio aliquid carnis alligatur (ut diximus) revocatorium vulgo nominant, Budæus in Philologia scapum, Galli vero rapel & loirre dicunt, forsitan à loyer, quod præmiũ significat, germani,* ein Luder *etsi autem secundum Plautum in Captivis.*

Omnes profecto liberi libentius sumus quam servimus, *Ac homini ingenuo nihil sit difficilius quam imperium præsertim durius ferre, cum Homerus quoque Odiss. VII. dimidium virtutis ille perire asserat, quam servilis necessitas captum teneat,*

ἥμισυ γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα ζεὺς
ἀνέρος, ὅντ' ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι, *id est,*

Dimidio mentis privavit Juppiter illum
Servilis quem cunque virum sors cœperit unquam.

Hoc tamen omne de nimis aspera & iniqua servitute accipiendum, cum idem Plautus in Milite dicat,

Facile est imperium in bonis.

Ac Claudianus lib. III. de laudibus Stiliconis.

Fallitur, egregio quisquis sub principe credit
Servitium: nunquam libertas gratior extat.

Alii ascribunt. Ultro ad vincula redit.

FIDEM

XXX.
FIDEM SERVABO GENUS-QVE.

Non necat accipiter, tenuit quem nocte voluc
Sic servare solet mens generosa fidem.

Falco

XXX.

FAlcones alibi nobiliss. (ut testatur Sigismundus Baro ab Herberstein, in descriptione Moscoviæ) magnitudine eximiniiquos, Gyrofalcones alii appellant, in illius provinciæ asperis ac in accessis rupibus inveniuntur, quos ola adcygni gruis & ad aliarum avium aucupia usurpare nt. Iovius similiter in libello de legatione Moscovitica scri- apud Iungros & goticos in altiss. imontibus capi Falcones stantiss. quorum quidam sint candidi guttatis pennis, & rodios vocat, quanquam Arist. hoc nomen potius Ardeis ribuerit. Horum singularem generositatem commemorat us Magnus in historia Septentrionali lib. XIX. cap. IV. m sub auroræ tempus avem aliquam, quam per noctem ad rem naturalem, fovendum istarum regionum frigoribus rimis tenuerat, rursum incolumen dimittere fertur. Hie- ymus Ruscellus, qui hoc symbolum Nobili Anglo Richar- celleio assignat, de Phasiano dimisso loquitur, eoque hunc ilem declare voluisse scribit, se nihil prius neque antiquius iturum, quam ut omnibus dictis & factis integram fidem neat, generisque sui nobilitatem sartam tectam conservet endo infeirotibus, & erga omnes comitatem & benigni- m singularẽ usurpando. Non alius Claudianus quoq; lib. um Stilliconi clementiæ laudem tribuisset, adjungit illi si- germanam sororem ipsam fidem:

Huic divæ germana fides, eademque sororis
Corde tuodelubra tenes.

Et paulò pòste,

Hæc ad amicitias longo post tempore firmat,
Mansuroque adamante ligat, nec nobile mutat
Ingenium, parvæ strepitu nec vincula rixæ
Dissolvi patitur,

NEC

XXXI.
ET VOLUISSE SAT EST.

Sæpius excelsis tenuis res officit ausis,
Et tamen attollit mens generosa caput,

F.

XXXI.

FAlco capitis velamento (quod vulgo capellum vocant, de quo prolixe agit Fridericus II. Imper. lib. II. de arte venandi cum avibus) involutus, atque vinculis sive loris pedum, quos calceos Accipitrarii nominant, impe-
itus, quamquam liberè hinc inde vagari nequeat, nihilo-
ius tamen in altum evolat, saltem cupiditatem suam per-
uendi, cupiendi aves promptam & alacrem præ se ferre vi-
ur. Eoque symbolo vir doctiss. Alphonsus Massarius expri-
re studuit voluntatē suam cupidiss. bene de aliis merendi,
ue in hoc suo proposito constanter perseverandi, licet mul-
mpedimenta illi objiciantur, & sæpe ab aliis laudabile
suum institutum impediatur. Cum quo Alciati Emblema
uero manum alatam erigente, & alteram á lapide depres-
gestante convenit. Nec ullum dubium est, nostris quoque
poribus multa ingenia præclara, ad quævis magna ac lau-
ilia apta, propter contemtum & neglectum torpescere,
d Platus quoque in captivis deploravit.

Sæpe summa ingenia in occulto latent,

Ac nota est Iuvenalis sententia,

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat.
Res Angusta domi.

od si major liberatas in ejusmodi homines ab illis, qui in
anum luxum, & alias voluptates illaudabiles sua bona in
liter & male insumere sæpenumero solent, impederentur,
enignius soverentur, procul dubio non sine ingenti utilitate
eip. plures præstantes viros utiles essemus habituri. Est
em integrum distichon, unde hoc dictum est sumtum,
pertii lib. II. Elegiarum ad Musam.

Quod si deficiant vires, audacia certe
Laus erit, in magnis & voluisse sat est.

EXI-

XXXII.
EXITUS IN DUBIO EST.

Sunt dubii eventus incertaq; prælia Marti
Vincitur haud raro, qui prope victor erat

D

XXXII.

NOn caret sua quoque admiratione pugna illa falconis cum ardea nam si hæc accipitrem vel falconem in sublimi potest superare, & sibi illum subjicere suis excrementis in eum emissis, pennas ipsius corumpit, ad putredinem perducit. Quare Falco hoc quanto potest dio evitans, & naturali instinctu sibi cavens tamdiu ex iquo cum illo in aere contendit, donec tandem occasione ob- a superior factus ardeam magno impetu deturbet. Quis gis evidenti similitudine belli incertos ac fallaces eventus ræsentari posse existimet? de quo omnium veterum scripto- n plurima graves extant sententiæ; & notus est versiculus mericus, λ.τ.

ξυν©- ἐνυάλι©-, καὶ τὸν κτανέοντα κατέκτα,
Communis Mars inque vicem perimit perimentem
eca quoque Natural. Quæst. lib. IV. ubi de Pompeio ac Le- o illi sermo est, cum illi alienum exercitum fugeret, hic ves uum, inquit: Ex quo liquere mortalibus posset, quã velox et ad imum lapsus ex summo quamque diversa via mag- n potentiam fortuna destrueret. Legitur quoque ascriptum illo Salus bello: pacem te poscimus omnes. ex Virgil. IX. neid. Item Ut Lapsu graviore ruant. ex Claudiano lib. 1 Ruffinum.

jam non ad culmina rerum
In Justos crevisse queror: tolluntur in altum
Ut lapsu graviore ruant.

m quo congruunt versus poetæ veteris, relati ab Aristot. Rhetor. ex Mureti versione.

Fortuna multos sæpe in altum provehit
Non quod bene illis consultum velit,
Sed ut inde casu insignore corruant,

XXXIII.
PRO RE NATA.

Et tardus nimis, & præceps nimis esse caveto
Ille sapit medium qui inter utrumque tenet.

I

XXXIII.

'priore Centuria dictum est, testudinem esse symbolum ırditatis qua tamen conjunctam habet constantiam ali- ıam & assiduitatem. Accipitrem vero celeritatis non ıoque nimis temerariæ notam esse constat. Si igitur hæc alutaris cunctatio, & bene præmeditata celeritas pro re rectu usurpentur, actiones inter felicem sortiuntur exi- Cum quo convenit tritum proverbium græcum σπεῦδε βραδέως, *id est, festina lente, quod à duobus præcipi- mperatoribus Roman. Augusto & Tito crebro fuit usur- ın. Et Gellius lib. X. cap XI. eo manuisse Augustum per- ,ut ad rem agendam simul adhibeatur & industria ce- us & diligentia tarditas, ex quibus duobus contrariis naturitas, cum maturum, secundum Nigidium, ex eodem ofit, quod neque citius est neque serius, sed medium quip- & temperatum. Notum autem est, quantum Fabii imi cunctatio utilitatis Reip. & contra Minutii ipsius istri Equitum præcipitantia detrimenti attulerit. Vnde VII. de Reip. ait* τὸν σπεύδοντα ταχὺ πάντα διελθεῖν, *...ον βραδύνειν, id est, Eum qui festinat celeriter omnia rrere, magis retardari. Ex quo fulgaris factus est versi- ı.*

Tardius absolvit, qui nimium properat.

utem hoc symbolum inprimis conveniens, principibus liis magnis viris, qui aliis præsunt, quo admoneantur, ne voluptatibus & affluentia omnium rerum, aut successu ero & nimia potentia insolentiores facti, sua ignavia & dia, vel ex adverso temeritate & vehementia, inter- sua dignitati & existimationi indigna committant, & ıtrent. Rectè etiam Sophocles.

Φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς, οὐκ ἀσφαλεῖς,
Periculosa est præpropera prudentia,

XXXIV.
RENOVATA JUVENTU

Exuviis vitii abjectis, decus indue recti,
Ad Solem ut plumas accipiter renovat.

Gesn

XXXIV.

G*Esnerus ex pluribus autoribus, qui de Aucupio aliquid litteris mandarunt, tradit quo pacto Accipitres ad radios solares vitia pennarum, veteribus abjectis corrigere, & quasi rejuvenescere soleant docetque si- quæ raplicari debeant, ut hoc defluvium acceleretur, & erius novæ renascantur. Quo indicatur, alicujus in fla- viventis propositü laudabile in mutando eo genere vi- meliorem statum. Idque in primis piis Christianæ ιvδιαsese ad Deum convertentibus convenit, qui nihil l cogitant, nec in votis magis, quam depositis omnis im- tatis & humanæ depravationis sordibus, in vera inno- a & puritate secundum divinam voluntatem & man- ipsius vivere, ac secundum S. Paulum ad Corinth. vete- ominem exuere, novumque induere, qui desideria car- incat, & semper τὰ ν.περὶ ουρανια sapiat. Atque ita quo- nonnulli Doctores sacrarum litterarum dictum Iobi cap. IX. interpretantur, ubi ait: Num quid per sapientiam plumescet accipitur, expandens alas suas ad Austrum? vis in græco textu legatur, ἐκ ἢ τῆς ἐπιςήμης ν ἱέραξ; id est, numquid per intelligentiam tuam volat ter? Sed inter alia plura sanctorum Patrum hujus argu- i præclara dicta, placuit admodum eruditum & grave zianzeni hic ascribere.*

σκεύαζε σεαυτὸν ὡς τάχ☉ πρὸς οὐρανὸν,
ψυχὴν πτερώσας τῷ λόγῳ τὴν τιμίαν,
μηδὲν περιττὸν, ἀλλὰ πᾶν ῥίψας βάρ☉
βιωματικοῦ καὶ κακῶν ἐνθάδε.

versus ita reddidit amicus noster singularis, D. Cunra- ittershusius, totidem senariis.

Sic te para, ut se mens cito ad cœlestia
Alata libret vi rationis optima,
Superfluum nil te aggravet, jactis procul
Innaniis vitæ hujus ac molestiis.

XXXV.
PARTA TENENS NC
PARTA SECVOR?

Multa licet fido sapiens in pectore conda
Plura avido tamen usque appetit ingenio.

I

XXXV.

F*Ingitur hic accipitur per arem volans prædæ caussa, ut Ovid.quoque lib.XI.Meta..rph.fecit.*

Rapto qui vivit, & omnes
Terret aves

Perdicem jam captam suis unguibus tenens, qui tamen nihilominus alias hujus generis aves avolantes, comite cane, qui illas excitat, intentis oculis persequitur. Quo ingenioso (quod extat apud Lucam Contilem) homo industrius laboriosus ac cupidus discendi repræsentatur, qui non solum singularem doctrinam sibi comparavit, sed etiam indies uberiorem scientiam conquirere, & luculentiorem cognitionem adipisci studet Nam secundum Menandrum,

ἁλωτὰ γίνετ' ἐπιμελείᾳ καὶ πόνῳ,
ἅπαντα πάντα τὰ ζητούμενα:
Comprehendi possunt industria & labore,
Omnia prorsus quæ inquiruntur.

Quod Sophocles adhuc brevius voluit exprimere.

τὸ ζητούμενον ἁλωτὸν, ἐκφεύγει δὲ τ' ἀμελούμενον,
Quod quæritur, comprehendi potest, effugit autem
quod negligitur.

Ascriptum quoq; legitur, Provide Accelero, *quod commendatur utilis* εὐλάβεια *& prudens cunctatio, &, ut Sophocles in Electra subjicit,*

φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν πρᾶγμ' ἀνὴρ πράσσων μέγα,
Qui facinus ingens tentat ille lentus est:

Est autem secundum Suidam εὐλαβὴς, ὁ εὖ πραγμάτων ἐπιλαμβανόμενος, *id est qui bene & circumspectè res capessat; & Euripides in Phœnissis eam commendans plurimum, dicit esse* χρησιμωτάτην θεῶν, *id est maxime salutare numen. Pulchre Philemon in Catapseudomeno:*

πάντ' ἐστὶν ἐξευρεῖν, ἐὰν μὴ τὸν πόνον
φεύγῃ τις ὃς πρόσεστι τοῖς ζητουμένοις:
Omnia possunt inveniri, si modo non laborem
Fugit aliquis, qui rebus indagandis adhæret.

XXXVI.
QUAM CUPIDE EXPECTO.

Vultur prædæ inhians est captatoris imago.
Heu quam plena etiã sunt fora vulturibus.

XXXVI.

DE vulturibus, qui græcis γῦπες sunt, hæc apud Plinium sæpius laudato libro legimus: Triduo ante vel biduo eos volare, ubi cadavera sunt. Quod Ælianus lib. II. cap. XLVI. copiosius ita exponit: In hominum cadavera vultures infestissimi feruntur, in quæ ingruentes tanquam hostilia invadunt, & hominem vicinum moriendum, quando supremum vitæ diem agat, diligenter ...rv...nt. Expeditos in bello exercitus præsensione quadam ...sequuntur, plano scientes, quod ad bellum proficiscantur, ...d & omnis pugna strages edere soleat. Idem D. Basilius ...D. Ambr. in Hexaemero tradunt. Sic Plautus in Truculento.

Illud est vide ut jam quasi volturii triduo
Prius prædivinant, quo die esuri sient,
Illum inhiant omnes.

...apollo quoq; lib. I. cap. XII. tradit hieroglyphice inter alia ...turem nocere rerum præcognitionem. Nam ad eam par... exercitus sese convertere solere, ubi major est futura cla... sibi ex cadaveribus alimentum se ponentem & in futu... promtè reservantem. Est autem icon certe conveniens in ...ines avaros, rapaces, & per fas nefasque aliorum bonis ...liantes. Vnde Apuleus causidicos & improbos rabulas ...nsis vocavit vultures togatos, sicuti Cicero quoq; in O... pro Sextio Gabinum & Pisonem, qui pretio omnia nun... ...trentur, ac ad se raperent, vulturios paludatos nomina... Quo etiam pertinent hæredipetæ & testamentorum ...atores. Vnde & græcum proverb. ἅπερ γῦπες: vul...ύm ritu. Et hos quidem Lucianus in suis dialogis, & Mar...is irridet, cum alibi passim, tum in illo Epigrammate:

Cuius vulturis hoc erit cadaver.

Seneca lib. XV. Epist. XCVI. hos describens? Amice, in...t, aliquis, ægro assidet, probamus. At hoc si hæreditatis ...ssa facit vultur est, cadaver expectat.

XXXVII.
PRO LEGE ET GREG

Sanguine vivificat Pelecanus pignora, su
Pro populo visa est prodigus ipse sua.

XXXVII.

PELECANVS *sive Pelicanus, quæ græcis est πελεκάν, describitur ab Aristotele lib. VIII. Animal. & lib. IX. quam avem Plinius & eum secutus Gaza, verterunt Plateam, estq; apud Ciceronem lib. II. de Natur. Deorum platalea (nisi sit error scribarum Oppianus lib 2. de aucupio, non Pelecanum, sed πελεκῖνον nominat, nec videretur ab Onocrotolo distinguere, quod tamen Gesnerus improbat, & Pelecanũ Germanice interpretatur* ein Löffelganß / *quæ frequens admodum in Anglia esse dicitur. Quamquam vero de sauciante proprio rostro pectus, & pullis ex eo sanguinem excipientibus apud veteres scriptores (quantum ego sciã) nulla fiat mentio, & Isidorus quoq; lib. XII. orig. dubitanter de hoc loquatur, ubi ait: Fertur enim, si verum est, eam occidere suos natos, eosque per triduum lugere, deinde seipsam vulnerare, & aspersione sui sanguinis vivificare filios, cum tamen tam sacri quam profani autores hac similitudine crebro utantur, & omni laude digniss. Rex Alphonsus eo symbolo uti voluerit, nos quoque hoc loco eius facere mentionem non inconveniens esse putavimus. Quo indicare voluit, nihil sibi esse antiquius, quam populum sibi commissum & vera iustitia ac æquitate regere, & simul ab omni vi adversariorum illos salvos, & incolumes conservare. Seq. ideo non solum opes omnes suas, sed sangvinem quoq; & ipsam vitam constituisse impendere. Potest etiam am φιλοστοργίαν & amorem parentum & qui eorum loco sunt, in liberos referri, de quo memini me Ravennæ legisse ad hanc picturam additum hoc distichon.*

Magnus amor, per magna fides quã maxima virtus,
Alterius vitam morte parare sua.

Quare sancti patres, hoc mystico sensu ad Christi nostri Salvatoris unici sacrosanctam paßionem pie admodũ retulerẽt, ut videre est apud D. Hieronymum, & D. Augustinum, ac inprimis in physiologo, qui S. Epiphanio ascriptus est.

AL-

XXXVIII.
ALTIORA NE QUÆSIVERIS.

Noli altum sapere, aut aliena inquirere, ne mox
Culpa det ex alto te tua præcipitem.

De

XXXVIII.

DE Pelicano præter ea quæ jam dicta sunt, in Hieroglyphicis Horapollinis habetur, hunc non aliarum avium more nidum suum supra terram elatiorib. locis construere, sed potius quadam innata simplicitate in scrobe aliqua humili, terra egesta, ova sua excludere, ... idem Horapollo vult esse typum imprudentiæ potius quàm ...plicitatis, nam dicit hanc avem, cum circa nidum in ter... constructum ex bubulo stercore, aucupes, ignem excitent, ...s alis eum extinguere, conantem, se ipsum amburere, & ... facile capi. At nobis priorem expositionem tanquam ...gis ἠθικὴν retinere placuit, una cum ascripta sententia, ... legitur in Syracide inter alia utilissima modestiæ ac sub...sionis præcepta cap. III. Altiora te ne quæsiveris, & for...ra te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi DEVS, illa ...ita semper, & in pluribus ejus operibus ne sis curiosus, ...æ paulo aliter se habent, χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει ... ...θὴ τως, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε ἀφροσύνῃ. ...οσετάγη σοι, ταῦτα διανοοῦ ὅσιως. οὐ γάρ ἐστί σοι ...εία τῶν κρυπτῶν βλέπειν ὀφθαλμοῖς id est, difficili... captu tuo ne incogitanter vestiga & fortiora viribus tuis ...xquire insipienter, Quæ mandata tibi sunt de his pie cogi... Non enim opus tibi est intueri oculis abscondita. Quæ ...ia graviter reprehendunt nimiam curiositatem & stul... animi elationem, ac contra commendant simplicitatem ...humilitatem cum circumspectione tamen & prudentia ...unctam, non fatuam & inertem. Cum quo S. Pauli in ...stola ad Romanos cap. VIII. sententia insignis congruit. ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σω...φρονεῖν id est, non sapere supra quam oportet sapere sed & so...brietatem sapere. Euripides quidem in Medea σωφροσύνην ...cit δώρημα κάλλιστον θεῶν, modestiam pulcherrimum ...um deorum esse.

SOLI

XXXIX.
SOLI PATRIÆ.

Nunquam excedit Ibis terræ Mareotidis arvis
Vt moneat quantum possit amor patriæ.

Ib.

XXXIX.

*S à quibusdam ciconia Aegyptiaca nominatur, pro-
r magnã cum ipsa similitudinem sic in veterũm num-
s, potissimum Adriani Ægyptum denotat, quod ea re-
ni propria & inquilina sit. Aristoteles lib. IX. Histor.
al. cap. XXVII. (quem Plinius, Ælianus, Solinus, &
uuntur,) distinguit in candidam & nigram. Candi-
ra Pelusium (vulgo Damiata, vel secundum alios Te-
nulla reperiuntur, cum in universa reliqua Ægypto
ntur. Nigra vero contra sola apud Pelusium sunt, ali-
quam apparent. Ælianus lib. IX. Animal. cap XXVII.
culiarem avem esse Ægypto tradit, ut siquis vi & im-
elit ex eo transportare. sibi ipsi mortem consciscat, &
s lib. X cap. XLVIII. scribit à magno Egnatio Calvino
o aliquando tanquam rem inusitatam in Alpib visam.
ur autem ὀφιοφάγ☉ ab esu serpentum, & ovorum
inorũ quod Cicero lib. I. de natura Deor. testatur, at-
m ob caussam ab Ægyptiis hanc avem coli refert (idque
rus Siculus & Amianus Marcellinus quoque asserunt)
serpentibus & aliis venenatis bestiolis regionem mun-
nservet, atq; ideo teste Alexand. Aphrodiensi lib. XII.
philosophia, & ante illũ Herodoto II. capitale fuit ibi-
in interficere. Docemur autem omnia curam & solli-
tem max impendendam patriæ, quam Plato in Critone
esse τιμιωτέραν μητρὸς καὶ πατρὸς, id est, en
e honore patriam habendam quam matrem & patrem,
imitatus Cic. in lib de Repub & in Epistolis ad At-
, patriam antiquiorem parentem appellat. Et Euripi-
Phœnissis, ni fallor.*

εἰκὸς δὲ παντὶ καὶ λόγῳ καὶ μηχανῇ
πατρίδ☉ ἐρῶντας ἐκπονεῖν σωτηρίαν.

Convenit omni ratione & arte
Amantes patriam, salutem ejus curare.

HOC

XL.
HOC PIETATIS OPUS

Orare illustris pietatis, imago, parentem
Quando humeris gestat filius ipse suis.

XL.

DE Ciconiæ in parentes gratitudine tam veterum quam recentiorum scripta plurima sunt in medio, & inter cæteros Platonis, Aristotelis, Ciceronis, Plutarchi, Oppiani, Æliani, Horapollinis, Plinii, lerii Max. Suidæ & inter sacros autores Basilii Magni in xaemero, homilia VIII. ac in libello, de honore quo affici i sunt patres in senectute, & Ambrosii in Genesin cap. V. possunt. Qui quidem universi in hoc consentiunt, quod tam memoriam educationis & nutricationis præstitæ, ju-res Ciconiæ diligenter observent, atq; ideo senio confectos entes nunquam deserant, sed mutuis officiis eos foveant, ac gna cum cura pascant. Vnde græci elegans verbum ἀντιπελαργεῖν derivarunt. Ac Budæus in pandectis quasdā es ἀντιπελαωγικὰς exposuit ex Scholiaste Aristophanis, bus cavebatur de alendis in senectute parentibus, & Pe-nius Arbiter vocat Ciconiam pietati cultricem. Quod nani quoque in suis nummis observarunt, ut in prio in Hadriani, Ciconica est expressa, cum inscriptione, ETAS AVGVSTA. Ac notus est veteris cujusdā poëtæ ticulus.

ἱκανῶς βιώσεις γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς,
Diu vives, senectam si parentum nutrieris.

ā autem ex adverso, mala, & tandem extrema pernicies, expectanda ingratis & erga parentes injustis liberis, exē-plurima tristia & horrenda satis superque testantur. & S. ulus in Epistola ad Ephesios cap. VI. ostendit quartum præ-um singularem habere hac in parte adjunctam promissi-m. Vnde Homerus quoque (quamquam Ethnicus) de dam graviter. ἰλ. δ. protulit,

οὐδὲ τοκεῦσι
ἐπτὰ φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δὲ οἱ αἰὼν·

os versus Pierius Hieroglyphycis ita vertit:
Et quoniam caris nunquam genitoribus æquum
Reddidit officium, immatura est morte peremptus.

XLI.
AUDENTIUS OBSTAT

Virtuti invidia est hostis, verum illius om.
Sincera insultus despicit integritas

A

XLI.

ELianus lib. I. cap. XXXVII, autor est. Ciconiam vespertiliones cujusvis perniciem molientes admodum caute vindicare. Nam cum hæ solo contactu ova illius sterilia & irrita reddere soleant, hoc remedio utitur, ut folia platani in nidos suos inferat, quæ vespertiliones ferre nequeunt, sed inde torpore affectæ, nihilamplius nocere possunt. Non dissimilem proprietatem (ut idem habet) natura hirundinibus est largita nam cum pariter blattæ ipsorum ovis sint perniciosæ, matres apii folia ante projiciunt, atque hinc omnis accessus blattarum prohibetur. De quibus proprietatibus Diodorus Siculus lib. II. præclaram habet sententiam, ubi ait; Proba enim natura omnibus animantibus magistra est, non solum ad sui conservationem, sed etiam ab illis procreatorum, idque ob innatum studium & amorem vitæ successiones in perpetuum stabilitatis per eos circulum. Recte autem usurpari poterit hoc symbolum magnis viris, qui contra invidiæ morsus quasi efficaciss. antidoto suam virtutem ac bonitatem opponunt, & æmulorum iniquas machinationes singulari constantia ac fortitudine vanas ac irritas facere norunt. Quare Euripides, referente Stobæo, virtutem non immerito ita commendavit.

οὐκ ἔστιν ἀρετῆς κτῆμα τιμιώτερον.
οὐ γὰρ πέφυκε δοῦλον οὔτε χρημάτων,
οὔτ' ἀσφαλείας, οὔτε θωπείας ὄχλου,
ἀρετὴ δ' ὅσῳ περ μᾶλλον ἂν χρῆσθαι θέλῃς,
τόσῳ δὲ μᾶλλον αὔξεται τελουμένη.

Non est virtute ulla possessio preciosior,
Non enim submittit se neque pecuniis,
Neque securitati, nequæ adulationi vulgi,
Sed virtus quo frequentius ea uti libet,
Eo magis crescit, perfectiorque fit.

XLII.
NATURA DICANT
FEROR.

Prospicit atq; fugit fortunæ flamina prud
Ceu fugit imbriferos Ardea celsa notos.

XLII.

ARDEA, græcis ἐρωδιός, quasi ardua dicitur secundum Isidorum lib. XII. propter volatum in altiora loca: formidat enim imbres, & ideo supra nubes evolat, ut eorum procellas evitet. Quo autem altius volerit, eo majorem tempestatem indicat, Ob quam caussã ...ce vulgo Ærone vel Airone nominatur Atq; hoc præsa... tempestatis Aristoteles quoq; lib. IX. de hist. Animal. & ...anus lib. VII. lib. VII. retulerunt. Vnde Virgilius lib. 1. ...rg.

notasque paludes
Deserit, atque altam supervolat ardea nubem.

...t autem ardearum sive ardeolarum tria genera ex Ari...le loco indicato & Plinio lib. X. cap. LX. πελλός: id est, ...a pella: Leucon sive alba vel λευκερωδιός, & Asterias Stellaris, quæ & ὄκνος, h.e. pigra dicitur. Quadrat au... hoc symbolum in hominem prudentem & corda..., qui fortunæ adversæ tempestates in tempore prævi..., sibi mature cavere ac prospicere studet. Atq; ideo Cice... de Legibus à providendo prudentiam esse dictam ait, & ... de Divinat. prudentes nos posse appellare providentes ...it. Sophocles quoq; hanc virtutem commendans inquit,

προμήθεια γὰρ κέρδος ἀνθρώποις μέγα.
Providentia enim hominibus lucrum est maximum.

Seneca de Virtutibus præclare scribit: Si prudens esse cupis, ...utura prospectum intende, & quæ possunt contingere, ani...mo cuncta prospice. Nihil tibi subitum sit, sed totum ante ...spicias. Qui enim prudens est non dicit: Non putavi fieri, quia non dubitat, sed expectat, non suspicatur, sed ...vet. Cujuscunq; facti caussam require, cum initium inve...is exitum cogita. Alias SVBLIMITATE SECVRIOR.

XLIII.
TERRE COMMERC
NESCIT.

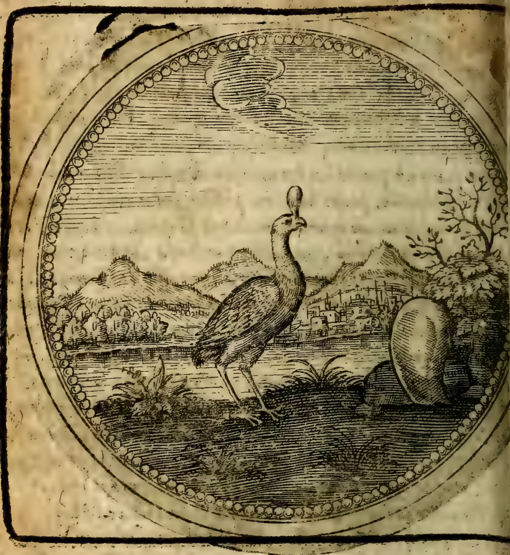
Felices nimium quorum super æthera men
Sublata cuncta hæc infera despiciunt.

XLIII.

AVis quædam pulcherrima & rarissima, qualis jam exiccata cum palmis apud nonnullos visitur, in Moluccris reperitur insulis, quæ mole corpore satis est parva, ob pennas verò longiores putatur medicorum esse agnitdinis. Hæc (ut incolæ affirmant) nunquã in terra est nspecta viva, sed interdum exanimis in eam ex alto aëre cidit, ac inventa apud istos populos in magna habetur verratione. Appellant autem lingua vernacula Manuco diat-, id est, Aviculam Dei quia putant eam in paradiso nasci, iare apud nos quoque inde nomen sortita est. Hanc pedibus nnino carere constat, quamvis Aristoteles neget talem in vium genere reperiri, cũ hirundines ἄποδες *sive* κύψελοι: *cundum eundẽ, pedes habeant pilosos, sed ita minutos, ut his rere videantur. in maris vero dorsa filagemina nigra, corum instar utrinque, in rectum extensa observantur quoum usum peritiores rerum naturalium esse existimant, ut emina dum ova fovet in eodem dorso cavitatem efforman-, istis vinculis mari alligetur atque ita in ipso pullos exclut Melchior Quilandinus puta apud veteres esse Rhintacen, ujus meminit Plutarchus in vita Artaxerxis: nec non Cteas & Dion. Scriptores rerum Indicarum, aliis tradunt in Iexicana regione existere aviculas, Cinzonos dictas, carens pedibus & rore tantum viventes, ex quarum pennis Chiensis artificiosiss. picturas concinnant. Congruit autem hoc mbolum in eos optime, qui rebus terrestribus ac caducis spreis ac contemptis ad cœlestia & æterna semper toto animo se onvertunt. Quare alibi additum legimus,* Superata tellus Sydera, donat *Vel*, ΜΕΤΕ'ΩΡΟΣ ΨΥΧΗ', *id est, Sublimis anima, secundum pulcherrimum Nazianzeni versum.*

θυμὲ βλέψον ἄνω; χθονίων δ' ἐπιλήθεο πάντων,
Sursum anime specta, terrenaque spernito cuncta

XLIV.
TEMPORE DURESCI

Cornua ceu molli naſcuntur dura cerebro.
Virtutem aſſiduus firmat alitque labor.

Iul

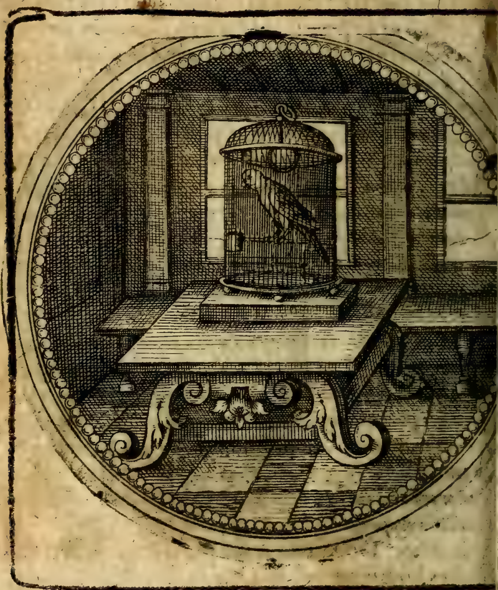
XLIV.

Vlius Cæsar Scaliger exercitat. 232. satis breviter aves describit cornutas, hisce verbis: Insula Catigan, quæ est in mari Sur, aves fert gallinæ magnitudine cornutas Subtus arenas ad duos pedes ova alte condunt, unde vi Solis ex-llanter pulli ut per se prodeant. Sic avis cujusdam cornige-vel unicornis in ære eleganter incisæ, cujus hic picturam ex-mus, ante aliquot annos iconem ad me misit Medicus dam Romanus, cum ejusmodi descriptione: Avis hæc nica, quam hactenus à nemine visam existimo, gallo gal-ceo aliquando major est, toto corpore nigrigans, præterquã nguine, quod albis plumis est conspersum, oculis pro-ntibus, collo oblongo, rostro robro cui ad summum em capitis lapidiosum cornu, primum molle, dein-indurescens metæ instar cineritio colore prominet. us generis duæ aves mas & fœmina ex insula Iaponi-erunt transmissæ Romam ad Pontificem Pium V. sed mas t, fœmina verè planè cicur facta diu supervixit. Hæc ille. ti igitur ex mollissima crebri materia progressu temporis ura producit solidum ac durum corpus (quod etiam non admiratione in tam vastis cervorum cornibus quotidie vamus) ita quoque consuetudine & exercitatione assi-virtutem nobis comparare, & paulatim tanquam habi-firmiorem conquirere debemus, ejus rei nobis Vlysem Ho-us pulchre proponit lib. I. epist. 11.

Qui domitor Trojæ multorum providus urbes?
t mores hominum inspexit, &c.

larè item Musonius lib. de Exercitatione, & prolixè de late exercitationis, tam animi, quam corporis differit, o-sque qui in ulla virtute proficere cupiunt, serio & gra-r ad illam adhortatus, r quæ apud Stobæum quæri & legi nt.

XLV.
HUMANAS DEPROMI
VOCE LOQUELAS.

Hũanæ mihi quid prodeſt lingua æmula v
Cum cantem domini carmina ſola mei.

XLV.

DE Psittaco Aristot. lib. VIII. cap. XII. de hist. Animal. hæc scribit: omnes deniq; aves uncæ brevi sunt collo & lingua lata, aptaq; ad imitandum. Nam & Indica avis, cui nomen Psittaco, quam loqui aiunt, lis est, & loquacior cum vinum biberit redditur. Idem linus Plinius, Apuleius, Ælianus, Isidorus & alii plures afmant. Versibus quoque Psittacum celebrarunt Oppianus, vidius, Statius, & inter recentiores Vespasianus Stroza, Etiçon VI. & omnium elegantissimè Ia. Passeratius, Profes Regius Lutetiæ Parisiorum, in suis Kalendis Ianuariis. Hus avis diversa genera, quæ nostris temporibus sunt nota, ribit Scaliger in exercitationibus contra Cardanum. Quod tem tam meditando quam loquendo mira præstet, inter as plurimas historias. Zonoras Annal. lib. III. in vita Baij Patris Leonis Philosophi, memorabilem admodum hanc ponit: Cum filius â patre propter quorundam calumnias, asi eius vitæ insidiaretur, in tetrum carcerem esset conjes, accidit ut Imperator cum præcipuis regni senatoribus splendum convivium celebraret, Psittacus verò forte fortuna in dem conclavi inclusus cavea voce inflebili semper exclavit, o Leo Leo (quam vocem ab aliis, calamitatem illius venis deplorantib. audiverat) Qua occasione arrepta pro o apud patrem intercedentes deprecati sunt, & ipsum in tiam reduxerunt. Indicatur autem hac similitudine cuac diligentia imitandi alios, qui sua industria alioqui pam efficere possunt. Quapropter alibi ascribitur, ALIENO QVITVR ORE. Vel brevius, ORE ALIENO, quod nit cum vulgari proverbio: Loquitur ut Psittacus. Aliis agis placet esse symbolū libertatis à contrario sensit, quæ unanum Iurisconsultos, res est inæstimabilis, nullo auro comranda. & optima omnium (ut vult Diogenes apud Laertm) inter homines: secundum verò Horatium, potior melis: unde addiderunt, ARBITRITRIVM DITIVS AV. Nostra inscriptio est ex Autore carminis de philomela.

MOX

LXVI.
MOX VERNO TEMPORI PRODIT.

Dũ mala sævit hyems, latita, mox veris ami
Profer maturum tempore consilium.

Ioa

XLVI.

Oannes de Boria in Hispanicis symbolis ait, à scriptoribus rerum indicarum, speciem quandam Psittaci describi, quæ sese mense Novembri incipiente hieme soleat in trunco alicujus arboris densa abscondere, & ibidem dormiens us- ad tempus vernum commorari, atque tum pristinum rur- vigorem recipere, majoremque alacritatem conquirere actat autem Aristoteles quoque lib. VIII. de avibus & adrupedibus, quæ per hiemem sese abscondunt: & Plinius X. cap. IX. scribit coccyga sive cuculum verè procedere, ca- nla ortu latitare, idque fieri in cavis arborum Agricola atur. Sic viri prudentes & circumspecti suorum consilio- n & actionum tempestivum exitum caute circumspectant interea quamdiu opus esse existimant, in aliquam rei bene enda occasionem intenti quiescunt. Quod Dionysius licarnassensis quoque paucis verbis recte subjicit ήσιμον πρᾶγμα ἐν πολλοῖς καὶ ἥκιστα σφαλερὸν ἀνα- λή: *Inprimis res utilis & minime periculosa est cunctatio. viter & pulchrè P. Syrus:*

De liberare utilia, mora est tutissima.

Quamquam verò singulari quadam fortuna Alexandro gno, Iulio Cæsari & aliis τὸ μηδὲν ἀναβαμεν@, *st, nihil differens vel procrastinans, absque tamen stulta cipitantia ac temeritate, potius placuerit, atque rebus po- bellicis celeritas amplius prosit quam virtus Cicero tamē lla præclara oratione pro Lege Manilia, vel potius de lau- us Pompeii, inter virtutes imperatorias laborem in nego- , fortitudinem in periculis, industriā in agendo, celeritatem nficiendo, nec minus consilium in providendo commendat præceptum est alterius nescio cujus autoris, utendum con- in arduis, celeritate in urgentibus, mora in periculosis, & erientia in dubiis.*

RA-

LXVII.

RABIE SUCCENSA TU-MESCIT.

Quamdeforme malū ferventi accensa fur-
Ira sit iratis Indica monstrat avis.

Var-

XLVII.

VARRO lib. III. de re rustica cap. IX. Meleagridas vocat gallinas Africanas, quæ aliis sunt Numidicæ, quæ ad nos quoq; deferuntur, Quamquam vero Gesnerus nostras vulgo dictas Indicas gallinas ad [...]agridas recenseri posse existimet (sicuti quoq; Turnerus [...]lus, & Bellonius Gallus) rectim tamen pavonem Indi[...] vel Gallopavum nominari idem Gesnerus putat. Sed [...]us interpres & commentator Æliani lib. XVI. de Ani[...] cap. II. existimat, Gallinaceum Indicum debere appel[...] His verò avibus quasi peculiare hoc est insitum, ut ad [...] provocatis, cutis circa collum sanguineo collore splende[...] & crista ipsius varij coloris infletur, & ad nares usque [...]nditur caputq; nudum pelle purpurascente obducatur, [...]n antea laxam & quasi vacuam, cum irritatur sic in[...]t ad brachii nonnunquã crassitudinem accedat, actum [...] cum fragore aliquo per collum redditur. Quæ omnia in [...]ve peregrina vere ἦθος & mores iracundiæ exprimũt, [...]ix aliquid accomodatius excogitari posset. Est autem hoc [...]m ex Claudiano de IV. consulatu Honorij desumtum, [...]it:

Iram sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit, imbutam flammis avidamq; nocendi,
Præcipitemque sui, rabie succensa tumescit.

[...] quo convenenit Persius lib. III.

Nunc face supposita, fervescit sangvis & ira
Scintillant oculi, dicisque facisque quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus jure Orestes

[...]a quoq; in lib. de ira eam luculenter describit his ver[...] Nam in ea facies turbatior ora pulcherrima fœdat, tor[...] vultus ex tranquillitate reddit, linquit decor omnis ira. [...] De remediis verè contra hunc tam impetuosum affectum [...]um scripta consulantur.

DE

XLVIII.
DEFICIAM AUT EFF-CIAM.

Consiliis suffulta bonis constantia, multum
Rebus in inceptis utilitatis habet.

CO

XLVIII.

COLVMELLA lib. VIII rerum rusticarum de pullo anserino tractans, cavendum est, inquit, ne aut aculeis urticæ compungatur, aut esuriens mittatur in pascuum, Nam si adhuc parum firmus & indigens ci[...]m pervenit in pascuum, fruticibus aut solidioribus her[...]bluctatur ita pertinaciter, ut collum obrumpat. Paulo [...]r Varro, & Plinius, è quibus posterior lib. X. cap. LIX, [...]cribit: Pullis anserum urtica contactu mortefera. Nec [...]us aviditas nunc satietate nimia, nunc suamet vi, quã [...]pprehensa radice, morsu sæpe conantes avellere, ante col[...]la abrumpunt. Sic unusquisque magna constantia in re[...] laudabilibus ac honestis perseverare post habitis [...]ibus difficultatibus debet, Dicit autem Cicero [...]ent. perseverantiam esse in re bene considerata sta[...]m ac perpetuam permansionem, sicuti ibidem patientiam [...]onestatis ac virtutis causa esse arduarum rerum difficiliũ [...]ntariam ac diuturnam perpessionem, ac constituit utrã[...] virtutem partes fortitudinis. Plutarchus in Laconicis [...]stutis quandam Lacænam filio scutum tradentem refert [...]isse, τέκνον ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς: Fili aut hanc aut super [...], nimirum aspide. Vnde Sybarita quidam, ut est apud [...]eum, cum peregrinatus Lacedæmonem venisset, moribus [...]um perspectis, & inprimis considerata patientia, ad quã [...]im à pueris sese assuefacere coguntur Cicerone etiam teste [...]culanis Quæstionibus, nihil illos mirum præstare dixit, [...]l ita facile mortem in bello obeant, veriti scilicet ne ita [...]ter vivere cogantur. Sic quoq; legimus apud Xenophon[...] de Cyri institutione lib. I. Non ita victum illum refugis[...]t nollet in eo ipso quo inferior fuisset, amplius occupari e[...] versatum esse in experiando idem iterum facere rectius.

XLIX.
PARVUS NON SUFFICI[T] AMNIS.

Qui nequis expleri ventrē, mentēve vel a
Piscivori effigiem cernito Onocratoli.

XLIX.

ONOCROTALI dictionem græcam volunt esse, à voce asini rudentis desumtam. Itali hodie adhuc Grotto vel Agrotto vocant, Galli goutterese quasi gutturosam, ab anglivie, quæ struma instar dependet. Olim ...ua vasis genere (ut Flaccus) dicebatur Truo: unde Ca...s comicus, secundum Festum, irridens quendam obnasi...nitudinem, Truonem nominabat. Huc refertur avis illa ...blinicatis, quem vulgo Vogel Hein nominbant, & ul...ctoginta annos vixisse dicitur, de qua plura non sine ad...ratione apud Gesnerum & alios leguntur. Bellonius in ...servationibus Hodœporicis refert, ad Gazaram Ægypti ...rum se vidisse greges Onocrotalorum versus mare volan...s. Plinius sæpius indicato lib. cap. XLVII. ita describit: ...um similitudinem Onocratili habent, nec distare existi...tur omnino, nisi illis inesset alterius uteri (quidam le...ventris) genus. Huc omne animal inexplebile congerit, ...ut sit capacitas, mox perfecta rapina sensim inde in o...ita in verum alvum ruminantis modo refert. Gallia ...eptemtrionali proxima Oceano mittit. Qua icone repræ...ntur egregia gula & ingluviei deditus, qui Græcis est ...ίμαργος & Iulio Polluci γλωσσογάστωρ, scili... qui sua helluatione & voracitate omnia consumit, & cui

in solo vivendi caussa alato est,

...dum Iuvenalem.

...d vitium sane detestandum quamvis nimis vulgatum, ...nus non parum reprehendit, lib. IV.

— o prodiga rerum
Luxuries, nunquam parvo contenta paratu, &c.

...st quoque intelligi de alio, nimia cupiditate habendi, & ...odico appetitu laborante, præsertim avaritiæ causa, cum ...ensa opes per fas nefasque cum aliorum maximo damno ...duntur. Quo Pittaci illud pertinet:

ἄπληστον τὸ διαπαντὸς κέρδος,
Quæsitum ubique lucrum inexplebile.

L.

CURA VIGIL.

Vt cum laude geras res, expergiſcere, mag
Et tibi ſit galli cura magiſtra vigil.

L.

GANORVM animal Cicero lib. II. de Divinat. gallũ gallinaceum vocat, & ante lucem canere inquit, quem Plin lib. X. ita describit: Proximè gloriam sentiunt & hi vigiles nostri nocturni, quos excitandis era mortalibus, rumpendoq; somno natura genuit. No- sidera, & ternas distingunt horas interdiu cantu. Cum unt cubitum, quartaq; castrensi vigilia (id est secundum tium lib. III. hora tertia post mediam noctem) ad curas esq; revocant. Nec solis ortum incautis patiuntur ob- e, diemq; venientem nunciant cantu, ipsum verò can- plausu laterũ, Idem Ælian. plurib. verbis exponit, lib. IV. XXIV. Caussam huius rei Cicer. II. de Divinat. & Lu- us in Dialogo de somnio sive gallo, & Heliodorus Æthiop. re conantur. Non etiam sine ratione legitur apud Iobum XXXVII. Quis dedit gallo intelligentiam? Convenit hoc symbolum homini industrio, omnia magna atten- ac vigilantia peragenti: quales inprimis omnes pietati cti, & præterea aliis in religione præfecti esse debent. re D. Ambr. lib. V. cap. XXIV. hanc similitudinem ele- er explicat, ubi ait: Galli cantus suavis est in noctibus, lum suavis sed etiam utilis, qui quasi bonus cohabita- dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter ntem solatur, pressum noctis canora significatione pro- ns. Hoc canente, latro suas relinquit insidias, hoc ipso er exercitatus oritur, cœlumq; illuminat; hoc canente itiam trepidus nauta deponit, omnisq; crebro vespertinis bus excitata tempestas & procella mitescit; hoc canen- votus affectus exilit ad precandis, legendi quoque mu- nstaurat, &c. Additum alibi legitur: EXCITAT RORA. Paradinus ascripsit, PACIS ET ARMORVM ILES: quæ cum prioribus conveniunt.

LI.
PINGUESCIT DUM ERUIT.

Rimatur vigili Sophiæ secreta labore,
Qui cupit Aoniæ frondis honore tegi.

V

LI.

VETERVM sapientum quidam adhortans adolescentes ad diligentiam adhibendam in suis studiis ac laborum perseverantiam & quandam ἀοκνίαν, solitus est dicere, aves cohortales suavissimas ha- carnes si non abundantiore esca saginentur, sed διὰ τὸ ..λεύειν, id est, rimando & fodiendo ipsum solum, sibi ..rant cibum. Sic qui veram & solidam doctrinam & ..dabilem rerum utilium coquirere student, in eruendis, & ..crutandis accurate ac sedulo veterum scriptis ac monu- ..tis multum temporis & laboris impendere debent. Nam *..ndum proverbium græcum, ἐκ τοῦ πόνου κλέος, id est, ..labore gloria : Vel ut Euripides breviter dixit, ὁ πόνος ..λείας πατήρ, id est, labor gloria genitor : cui simile est ..lum Æschyli.*

τῷ πονοῦντι ἐκ θεοῦ
ὀφείλεται τέκνωμα τοῦ πόνου κλέος

Laboranti â Deo
Debetur fœtus (præmium) illius gloria.

..rsatur quoque in ore quidem multorum, sed non semper in ..mo aut opere Epicharmi versus, quem etiam Xenoph, .. II. *ἀπομνημονευμάτων commendat.*

πρεπόντων πόνων πωλοῦσιν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοί.

id est :

Convenientibus laborib. vendunt nobis omnia bona divi.

..utarchus tamen in comment. περὶ πολυπραγμοσύνης ..ter nimirum ad curiositatem hæc accommodat. Sicuti in- ..it gallina proposito sæpe alimento in angulum aliquem sese ..educit, ubi vel in sterquilinio unicum apparet hordei gra- ..um : ita curiosi in medio sitos sermones, & historias, & de ..ibus nemo prohibet aut indignatur quæri, prætereuntes, oc- ..ltata & latentia cujusq; familiæ colligunt. Alibi legitur ..criptum RIMANDO PINGVESCVNT, *Vel* PRÆBET ..NDVSTRIA VICTVM *quod cum priore symboli huius ..plicatione convenit,*

LII.
DULCE ET DECORUM EST.

Gallina ut timidos defendit profida pullos,
Sic populum auxilio Rex tegit ipſo ſuo

Ca

LII.

Allinarum amorem in pullos, & defensionem illarum acerrimam Plutarchus in comment. περὶ φιλοστοργίας, *id est, de amore prolis describit his verbis:* Gallinas autem quotidie ante oculos habemus, ac cerni- ..., quomodo pullos suos foveant, alias sub alas recipientes, a- ...ergum conscendendum & undiquaque aditum praben- ...imulque blandam & gaudii indicem vocem edentes, ea- ... canes & angues fugiunt, cum sibi metuunt, cum vero ...s timent, defendunt, & ultra quam vires patiantur iis ...ulsandis certant. Hac ille. *Inprimis vero sese opponunt mil... & accipitribus rubetariis, qui pullis insidiantur, quod ...amen pulcherrime describit Oppianus lib. III. Cynegeti...m. Ac scimus ipsum Salvatorem nostrum charitatem & ...itudinem pro genere humano ostendentem hac simili... ne usum Matth cap XXIII. & Luca XIII. qua etiam le... r Esdra lib. IV. cap. I Et sanctus vates Psalmo LVII. hac ...ue metaphora utitur: In umbra alarum tuarum sperabo, ...ec transeat iniquitas. Sic recte ad alios fideles principes & ...istratus solicitos transferri potest. Quare hoc elegans ...bolum ascribitur in Genealogia Austriaca Alberto Co... Haspurgensi XVIII principi optimo ac fortiss. patri Ru...hi I. Imperatoris Romanorũ, qui contra infideles gentes e...iam navavit operam, ut testantur plures de illo historia. ...mtum autem est hoc dictum ex Horatiano versu lib. III. ...n. od. II.*

Dulce & decorum est pro patria mori.

...gietta Montana nobilis fœmina Galla in suis Emblema... Christianis voluit ascribere, Ibilicentesse securis *cum ...ico tetrasticho, quod ita quidam in latinam linguam vertit:*

...allina ut teneros alis tegit anxia pullos,
Ex alto accipiter dum facit insidias;
...ic quoque curabit Christus, contraria nobis
Ne sceleratorum facta nocere queant.

LIII.
FALLIT OPINIO.

Ah miser, etsi quis caute sua crimina celat,
Hæc tamen æterno sunt manifesta Deo.

S

LIII.

SVnt quædam animalia, potiss. ex avibus, quæ capite tantum quocunque modo occultato, se universo etiam corpore reliquo similiter latitare oppinātur, qua stulta persuasione decepti sæpe capiuntur. Quod Struthocamelus ...que referente Plinio lib. IX. ab initio, & perdix, secundum ...um magnum, atque Phasianus in nive factitare dicitur. ... de Sciæna pisce Oppianus IV. Halieut. tradit. Nos hic Pha...num proponimus qui à phasi vel phasido fluvio apud Col...s, ubi id genus avium copiosè reperitur, nomen accipit, unde ...alias regiones fuit exportatum, ut Martialis habet,

Argiva primum sum transportata carina,
Ante mihi notum nil nisi phasis erat.

...ponitur hic nobis stolidæ persuasionis luculenta imago, cum ...leamus multos, qui vano oppinionis errore seducti ac excæ...i sua enormia flagittia apud Deum & homines se posse te...e existimant, instar infantum, qui male sibi conscii apposi...manu faciem velant, vel oculos claudunt, & sic se putant à ...mine conspici. Hoc vitium juvenibus nimis usitatum ita ...nander describit.

ἐγὼ γὰρ ὦνδρες, ἡνίκ' ἦν νεώτερος.
ᾤόμην μὲν, ἐφρόνουν δ' οὐδὲν, ἀλλ' ἅπαντά μοι
κατὰ χειρὸς ἦν τὰ πράγματ' ἐνθυμουμένῳ,
νῦν δ' ἄρτι μοι τὸ γῆρας ἐντίθησι νοῦν, *id est,*
Ego enim o viri cum junior essem,
Opinabar quidem, sed nihil sapiebam. Verum omniamihi.
In manu erant negocia, quæ cogitabam.
Nunc demum vero mihi mentem senectus inserit.

...mosthenes quoque alibi dicit, ῥᾷστον ἁπάντων εἶναι, αὑ...ν ἐξαπατῆσαι, id est omnium facilimum esse, seipsum de...ere. Et vetere proverbio effertur, Sabini quod volunt, ...mniant.

MU-

LIV.

MUTATUR NATUR
FIDE

Quæ semel est promissa fides, servāda perren
Fœdere, & est ipsa sanguinitate prior.

LIV.

N libello mirabilium narrationum Aristoteli ascripto, de
nsula Diomedea, quæ hodie S. Maria de Tremita vocatur
hæc leguntur. Ajunt in ea esse templum Diomedis sacrum
& mirabile, idque circumsideri undique avibus insigni
gnitudine, quarum magna & dura sint rostra. Eas si Græci
ines advenerint, quiescere: sin vero ex vicinis locis bar-
i aliqui, subvolare & è sublimi præcipites capita eorum
ire, rostrisque ad mortem usque vulnerare. Quod tamen
lris temporibus à nemine observantum fuisse putatur. Et
iomedeis avibus idem ferè narrat Ælianus de animal.
.tap. 1. simili quippiam de avibus Memnoniis lib. V.
imal cap. 1. Fabulantur autem poetæ, Diomedis socios, cum
ab Ænea regionum illarum rege dolo occisus esset, naufra-
circa hanc insulam facto, in aves ejusmodi esse mutatos:
usque Strabo lib. VII. & Ælianus lib. I. Animal. cap. I. una
Plinio meminere. Vocant adhunc nostro tempore has a-
vulgo incolæ Ardennas, tanquam ardeas, cum Plinius di-
esse instar fulicarum. Misssit autem hujus accuratam de-
ationem ad me D. Vlysses Aldrobandus rerum Natura-
peritiss. professor Bononiensis, cujus libri absolutiss. de A-
us & aliis rebus, ad quos editionẽ adornat, avide exspectã-
Paratur nunc etiam ex pinguedine harum avium ungu-
um, quod in morbis articularibus in Italia magnifieri so-
Placuit autem hoc symbolo Duci Neapolitano de Matalo-
licto uti eo tempore, quo una cum Duce albano contra Pon-
em Romanum Paulum IV. propincuum suum bellum gere-
ut eo ostenderet, multo pluris se facere fidem datam ac ju-
mRegi suo, quam consanguinitatem arctiorum cum Pon-
e, absque quo fuisset potius ad exemplum istarum avium
defendere & exteros abigere voluisse.

NOBIS

LV.
NOBIS SUNT TEMPOR NOTA.

Ne via tuta maris, navem ne credito vent
Provide ut exemplo te monet Alcyone.

H

LV.

HAlcedo, quæ secundum Varinum Cerylus & Ceyx est, græcis dicitur ἀλκύων, παρὰ τὸ κύειν ἐν ἁλί, id est, quod in mari pariat, non quasi ales Oceana, ut opinatur Isidorus. An verò cum aspiratione vel illa sit hæc vox exprimenda, disputant grammatici, cum veteres utrumque fuerit in usu. Aristoteles lib. IX. de Animal. cap. XIV. dicit non multo esse majorem passere, ... tum cæruleo tum viridi, longo & tenui. Quem colo... Cælius Calcagninus hirundini marinæ vulgo nuncupatæ ...venire scribit Est autem adeò maris amans, ut etiam, se...cundum Oppianum, prope fluctus nidificet, idq; in hyeme circa ...am mari tranquillo, quos dies Alcedonia nominat ...us. De admiranda quoque nidi constructione Aristote... ...utarchus, Ælianus, Oppianus, & alii, nec non D. Basi... & S. Ambr in Hexaëmer. multa annotarunt; ac Lucia... ...tegrum dialogum Alcyonis nomine inscripsit. Estque ... hæc avis prudentis viri, qui in mediis Rep. procellis sibi ...cere, & quietiora ac tranquilliora tempore expectare ... Quare Iovius hoc symbolum voluit excogitare in gra... Fliscorum Nobilium Genuensium contra multorum a... ...n sententiam à Rege Galliæ ad Cæsaris Caroli V. partes ...ntulissent, fuitque hæc gallica inscriptio. Nous savons ...e temps, id est nobis est bene notum, quando tempus vel ...onem adversus nostros adversarios alquid agendi de... ...s arripere. Alii addiderunt: Sat cito, si sat tempestivè. ... congruit cum præcepto Pittaci, unius ex septē sapientibus ... καιρὸν, id est, nosce opportunitatem, & cum Hesiodea ...tia,

καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος,

Occasio omnium rerum optima est.

MER-

LVI.
MERSUS UT EMERGAM

Non raro mediis vir fortis mergitur undis
Adversæ sortis, nec tamen obruitur.

MI

LVI.

MERGVS, *inquit Isidorus, ab assiduitate mergendi nomen accepit. Sæpè autem in profundum dimisso capite aurarum signa sub fluctibus colligit, & prævidens æquoris tempestatem, cum clamore littora* [...]*idit. Quod Plinius quoq; conformat, huius fabulam ex-* [...]*hit Ovid. XI. Metamorph. quam tali versu concludit,*

Æquor amat, nomenq; manet, quia mergitur illi.

[...]*acis ut sentit Gesnerus, ex Gaza & Scaligero, putatur esse* [...] *θυια à colore, quamvis Wottonus aliter sentiat. Hoc sym-* [...]*um inprimis convenit illis, qui rebus difficilibus & asperis* [...]*itati, nunquam animum despondent, sed forti animo ac* [...]*stanti semper sese sustentant, & tandem etiam eluctantur.* [...]*lis fuit Vlysses, de quo Horatius I. Ep. II canit, quod fuerit:*

adversus rerum immersabilis undis.

[...]*l inter alia multa præclara dicta locum aliquem etiam ha-* [...]*e potest Boethii carmen lib. I. metro. IV. expositum.*

Quisquis composito serenus ævo
Fatum sub pedibus regit superbum:
Fortunamque tuens utramque rectus,
Invictum potuit tenere vultum,
Non illum rabies, minæque ponti
Versum funditus excitantis æstum,
Nec ruptis quoties vagus caminus
Torquet fumificos Vesevus ignes,
Aut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis movebit.

[...]*luit autem hoc symbolo Cæsar de Aquino Comes Matura-* [...] *declare, familiam ipsius ferme submersam & extinctam,* [...]*reum rursum invicto animo avitam gloriam & celebrita-* [...]*m recuperasse. De cuius magnanimi viri fortissimis factis* [...]*na sunt historia Neapolitana à diversis edita.*

LVII.
CONCORDES VIVITI

Iuncta pudicitiæ si sit concordia, sancto
Coniugio, haud quicquã dignius orbis habe

LVII.

DE Cornicum maritali amore, castitate simul & concordia, multa apud scriptores rerum Naturalium habentur, & Aristoteles ac Plinius perhibent, cornicum fœminas solas incubare, mares vero his cibũ [.]ditare & incubantes pascere.. Ac secundum Plinium cornix Plinium sola cornix pullos volantes aliquamdiu In nuptiis quoque (referente Horapolline) Græci ob ha. avium concordiam dum cornices appingi, curarunt, ac-[.]antes ἐκκορεὶ κορεὶ cum cornicem κορεὶ, appel-[.]nt, prius verbum ignorantes. Romani similiter per cico-[.]n & cornicem in suis nummis concordiam repræsentabãt, [.]pparet in Faustinæ posterioris nummo, ubi ad cornicem [.]ptum est: CONCORDIA. *Iucundiss. autem sunt Pho-[.]lis versiculi:*

[.] τέργε τεὴν ἄλοχον. τί γὰρ ἥδυτερον καὶ ἄρειον
[.] ὅταν αὐδεῖ γυνὴ φρονέῃ φίλα γήρα@ ἄχρι,
Καὶ πόσις ᾗ ἀλόχῳ, μηδ' ἐμπέσῃ ἄδιχα νεῖκ@:

[.]uã ama conjugẽ. Quid enim suavius & præstantius, [.]uam si verò consentit caro uxor usq; ad senectam, [.]t maritus suæ uxori, neq; inter eos incidit contẽtio? *D. Augustin. lib. I. de civitate DEI cap. XXI. rectè ait. [.] harmonia Musicis dicitur in cantu, eam esse in civitate [.]ordiam, arctissimum atq; optimum vinculum in Rep. in-[.]nitatis, eamque sine justitia (quæ hic per Sceptrum in-[.]ur) nullo pacto esse posse. Sed tam concordiæ encomia, quã [.]rdiæ vituperationes à pluribus autoribus abũde sunt ex-[.]a. Volui autem hoc symbolum eo libentius apponere, [.] tres cornicula nostra familiæ antiqua sint insignia, qui-[.]am ultra trecentos annos nunquã interrupta serie, DEI [.]gnitate, utimur. De quibus parentis nostri, p. m.* Epi-*[.]mma græco latinum Rhetoricis ipsius & aliis libris præfi-[.] legi poterit. Dictum vero picturæ ascriptum desumsimus [.] Ecloga Calpurnij. Esto pares & ob hoc concordes vi-[.]&c.*

LVIII.

EGO MET MIHI GEST
QUOD USU ST

Ne pende ex aliis, in te tua cuncta repone
Id te etiam volucris, se meditata, docet

Pi

LVIII.

Picarum, quæ græcis est κίσσα, duo habentur genera; quorum unum est illud varium & caudatum ubique notum. olim tamen, ut apparet ex Plinio, in Italia rarius alterum picam glandariam sive garrulum vo t, ein Häher/secundum Gesnerum. Vtrumque genus sermem humanum addiscit, minor tamen illius nobilitas (ut ii verbis utar) quia non ex longinquo venit. Ovidius V. tamorph Pieri filias in has aves mutatas fingit. Constanus Landus doctiss. Comes in veterum Numismatum erus interpretationibus docet Hieroglyphica Ægytiorum pro nine sibimet ipsi medente pinxisse vel picam lauri folium tenentem? vel leonem simiam comedentem, de quo posteе in II. Centuria aliquid diximus. Sed in Hieroglyphicis rapollinis nuper ab eruditiss. Viro Dauide Hœschelio, Rectochola Augustana, amico meo singulari, græca ac latinis, hoc legitur de Palumbo, quæ Φάσσα est græcis, non ltum absimili dictione à κίσσα. At quomodocunque hæc abeant, symbolum hoc non male convenit cordatis & anis, qui non ab aliis pendentes & auxilium eorum expeten seipsos in rebus adversis sua virtute, patientia & αὐτάρα sustentant, & sibi satis firma, remedia inde conquirunt: ales tanquam publice privatimque optimos esse apud Tuidem lib. II Pericles ait, οἵτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς ώμῃ μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν οἱ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί εἰσι, ied est, i in rebus adversis non franguntur animo, sed reipsa manere resistunt. & in Repub. & in vita privata sunt optimi. ferri etiam, huc possit apologus de cassita ex Gel. lib. II. cap. X. ubi hic Ennii versus refertur:

Ne quid expectes amicos, quod tute agere posses.

quo infra Emblem. LXXIII.

LIX.
DIVINÆ NUNCIA PAC

Ore columba oleæ fert ramum, insignia pac
Quam seris in verbo Spiritus alme tuo.

LIX.

DE Columbis emissariis, quæ Veredariorum loco habentur, & litteras in remota quoque loca perferunt, plura tam apud veteres quam recentiores fide digna exponuntur, quod inprimis Plinius lib. X. confirmat verbis: Quin & internunciæ in rebus magnis fuere, epistolas annexas earum pedibus obsidione Mutinensi in castra ...nsulum Decimo Bruto mittente. Similia legimus apud Æ...num lib. IX. de animal. cap. II. & multos alios. Sed & in ...enes. cap. VII. habemus, Nohamum cessante paulatim ex ...vina gratia universali, diluvio, columbam (avem pro...er simplicitatem & castitatem, etiam testimonio sacra...m litterarum commendatam) ex arca emisisse, & quidem ...ima vice nondum reperiisse locum, in quo consistere posset, ...que ideo ad idem rediisse, sed post septimum diem (quem ...merum tradunt Doctores significare iræ mitigationem & ...missionem) vespere reversam attulisse in ore ramum oleæ, ...uod & ipsum signum pacis & divinæ reconciliationis ex...tit. Pulchrè igitur August. doctr. Christ. lib. XI. c. XVI. ...ax perpetua significatur oleæ ramusculo, quem rediens ad ...cam columba pertulit qui olei lenis contactus non facile ...ieno humore corrumpitur, & arbor ipsa frondet perenni...r. Ad eundem modum æternus DEVS per sanctum Spiri...m petentibus pacem & gratiam suam offert, idque propter ...cratiss. meritum CHRISTI. Contilis albam columbam in ...ēre cum ramo oleæ pingit, adiecto dicto, INTVS ET EX...RA. Nam quemadmodum columba dicitur carere felle, & ...ndidum colorem exteriorem præ se fert, ita quoque unusquis...ue vera pietate & simplicitate præditus operam dare debet, ...t cunctæ ipsius actiones externæ candidis ac bonis cogitatio...ibus respondeant, omniaque ipsius dicta ac facta cum saluber...imis præceptis divinis semper congruant. Quicquid enim fi...e integra & mente sobria offertur, à Spiritu sancto perfici...ur, ut D. Ambrosius in XV. S. Pauli Epist. ad Rom. docet.

LX.
SIT SINE LABE FIDE

Coniugij servant socialia jura columbæ,
Et grata est superis sancta in amore fides.

LX.

Columba est græc. περιστερὰ, παρὰ τὸ περισσῶς ἐρᾷν id est, quod supra modum amore sit dedita. quare veteres dicarunt Veneri, & Æneas ideo, apud Virgil. VI. Æneid. maternas aves nominant, utque est apud uleium, Phurnutum & alios, μυθολογικῶς currum Veis propter ipsarum puritatem & castitatem trahere finitur. Quod Ovid. quoque XV. Metamorph. testatur.

Perque leves auras junctis invincta columbis,
Littus adit Laurens——

dduntur faces nuptiales, quæ conjugii amorem & ardorem d veteres innuebant. Vnde hoc symbolum conjugib. unanier & pudice viventibus veroque amore divinctis destiúm est. Atque hac similitudine columbarum quoque uti Tertulianus in libro de Monogamia. & noti sunt Properversus lib. II. Eleg. O me felicem.

Exemplo junctæ tibi sint in amore columbæ,
Masculus & totum fœmina conjugium.

adices quoque cap. XXV. inquit, De tribus forma mea (dispientia) enituit, & surrexi formosa coram Domino & iinibus. I. De concordia fratrum. II. Et amicitia proximi. Et tertium est vir & mulier qui se mutuo tollerant. Quo oco multa in vituperationem improbarum mulierum adtur, cum veterum quispiam etiam de talibus scripserit, nium bestiarum sævitiam harum immanitatem superare. ant quoq; nummi argentei Faustinæ, ac Iuliæ piæ conjugis eri Imperat. in quibus conspicitur matrona sedens in sella, ns una manu sceptrum, ad cujus pedes sunt duæ columbæ ditæ indicantes puritatem & castitatem conjugii: Vt enim ebius dixit: Γάμȣ ἀρίστη ξυμφωνίη, ἀμφοτέρȣς σωφροσύνην ἀσκέειν: Optimus consensus est nuptiarum, si uterconjunx temperantiam exerceat.

LXI.
UNDE AURI PER RAMO AURA REFVLSIT.

Auricomũ geminæ ramũ monſtrate columb
Vt nobis ſancti ſulgeat aura Dei.

Virg

LXI.

VIrgilius, VI. Æneid. eleganter describit geminas columbas Aneam ad lucum & arborem in qua aureus ramus positus erat, deducentes, quo μυθολογικῶς videtur poeta voluisse designare illas duas alas, quas imo humano in Phædro longa oratione attribuit Plato. Ac udite admodum hoc symbolum explicat vir doctiss. Ioannes ntoñ. Viperanus in oratione IV. de perfecto hominis habitu, i ita scribit: Ad quam perfectionẽ (quando scilicet ad virtum actiones exequendas quispiam bene affectus ad rerum elligentia perpolitus est) assequendam quia non solum nara & doctrina adjumentis, sed etiam divini numinis aftu opus est, egregie inquit poeta,

——Pauci quos æquus amavit
Iupiter, aut ardent evexit ad æthera virtus
Diis geniti potuere.

quod idem poeta suis commentis sapientissimis commenda. Nam Æneam inter densam atque asperam sylvam ram aureum quærentem introducit, sine quo ad patrem adiprohibitus fuisset, atque eum duas columbas à matre Vee immitti facit, quæ inter sylvestres sepes ad Iunoni sacram orem volatu suo viam monstrent,

Tollunt se celeres, liquidumque per aera lapsæ
Sedibus optatis gemina super arbore sidunt,
Discolor unde auri per ramos auri refulsit,

urum propter eximium splendorem, sapientiam mihi designare videtur, quæ nihil optabilibus nihil præstantius est. Sed n inter falsas hominum opiniones & errores, tum inter a aut honorum aut divitiarum curas, tum inter turbidos imo motus delitescit, tamen fas est nobis eam cum Deo nprehendere, actione & cognitione ducibus, quas gemina umbæ significant.

DURI-

LXII.

DURISSIMA PERFERT

Vt vigeant gnati, genitor affligere ſvevit,
Inſuper & propriis ſe ſpoliare bonis.

P

LXII.

PALVMBOS, quos vulgo Torquatos vocant, non nisi peracto solstitio parere, autor est Plinius lib. X. cap. XXXIV. & in lib. XVIII. ait, transiisse Solstitium caveto putes, nisi cum incubantem videris palumbum. ciatus vero Emblemate CXCVIII. ait, palumbos in frigore ificantes sibi proprias pulmas evellere, ut pulli mollius fontur, etiam in suo incommodo. exemplum appositum addum φιλοστοργίας. Sed in græco Epigrammate Antipa, unde sumsit Alciatus, gallinæ fit mentio. idque integrum pter eius elegantiam ascribere visum fuit.

χειμερίαις νιφάδεσσι παλυνομένα τιθὰς ὄρνις
τέκνοις εὐναίας ἀμφέχεε πτέρυγας,
μέσφα μιν οὐράνιον κρύος ὤλεσεν. ἦ γὰρ ἔμεινεν
αἰθέρος οὐρανίαν ἀντίπαλος νεφέων.
Πρόκνη καὶ Μήδεια κατ' ἀΐδος αἰδέσθητε
μητέρες, ὀρνίθων ἔργα διδασκόμεναι.

ăcă ita vertebat D. Conradus Rittershusius.

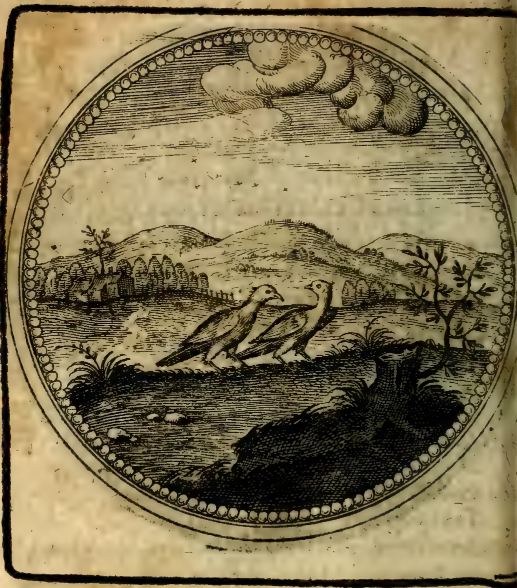
Undiq; ab hiberna gallina nive obruta matrix,
Alas in pullos explicat hosque fovet:
Nec prius absistit, quam frigore mortua cœli:
Sic quoque defendens permanet usque nives.
Medea & Progne, si quid sentitis, ad orcum
Talia nonne avium cernere facta pudet?

magnitudine autem amoris parentum erga liberos præcladisputat Xenophon lib. II. ἀπομνημον. in colloquio Socratis m filio, & Plutarchus Peculiari libro περὶ φιλοστοργίας, quo nun pauca exempla quoque ex brutis de sumta, nimirū lcyone, Fele, Vrsa, Perdice & Gallina proponit, quæ hic versius exponere non est nostri instituti. Breviter, sed vere ripides in alcmene:

Δεινόν τι τέκνων φίλτρον ἔθηκε θεὸς ἀνθρώποις,
ehementem in liberos amoris affectū Deus dedit hominibus.

CON-

LXIII.
CONJUNCTIO FIDA

Castæ persistunt æterno in amore columbæ,
Quo sint humani regula conjugii.

Turtu

LXIII.

Vrturem, dicit Aristoteles lib. IX. hist. Animal. uno mare contentam sicuti palumbum vivere, nec alterum recipere. De qua multa Ælian lib III. cap. XLIV ubi refert inter palumbos adulterii quoque pœnam luere utrumque sexum: in turturum vero & albarum ...barum genere matrem tantum fœminæ agnoscere. Pla...tem hoc loco elegantissimum carmen doctiss. poetæ D. ...anis Chytræi: quod legitur in sacris ipsius fastis in Fe...rio, ascriberet

At tu præ reliquis avibus blandissime turtur,
Exemplum fidei & specimen constantis amoris,
Dic mihi, quid matres aris adhibenda docebas:
Unius & solius amor te comparis urget,
Cum quo dulce tibi viridi considere ramo,
Cum quo dulce novis implere nepotibus agros,
Cum quo dulce mori. Sed enim dum vivitis, unus
Est animus vobis, est mens, est una voluntas,
Una fides studiumque unum; simul occidit alter,
Non genera ærea viduus desistit ab ulmo,
Implens flebilibus late nemus omne quærelis
Non illum novus urit amor: memor ille prioris
Conjugii, solus superantes exigit annos,
Solus & in sterili expectat sua funera rome.
Fallor an hæc matres imitari exempla volebat
Turturis ipse Deus? nihil illis aptius omne
Conjugis officium laudataque fœdera pingit.

... profecto eximius matrimonii fidelis, de quo etiam ...tius lib. I. od. XIII.

Felices ter & amplius
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Divulsus querimoniis
Suprema citius solvet amor die.

...e hoc symbolum inventum & celebratum cum hac pi... in gratiam sereniss. Iohannæ Austriacæ, cum nuptias ...aret cum sereniss. Magno Duce Florentiæ Francisco &c.

IDEM

LXIV.

IDEM CANDUS GERM
TVSQVE

Fortis in adversis, timidus sed vive secun
Ne te hæc extollant. illa ve dejiciant.

LXIV.

TVrtur secundum Isidorum & alios à vocis sono ita vocatur, græcis est τρυγὼν ἀ τρύζειν, ut vult Eustachius & Varinus, cum quoque στένειν dicatur, quod utrumque est gemere: unde virg, in Bucolic.

Nec gemere aerea cessabit turtur ab ulmo,

nt autem eundum sanum in cantu, & gemitu usurpare, latiseu tristes esse videantur. Idem factitant illi, qui in una tam secunda quam adversa rerum humanarum vitudines æquabili quasi harmonia ferunt. Cujus rarum mplum nobis proponitur in Socrate, de quo Cicero Tusc. ast. lib. III. hæc memoriæ prodidit. Hic est ille vultus semidem, quem dicitur Xantippe prædicare solitia in vino Socrate fuisse, eodem vultu semper se vidisse euntem n domo & revertentem. Itemque lib. offic. int: Præclara res est æquabilitas in omni vita, & n semper vultus eademque frons, ut de Socrate, idemque Lælio accepimus. Quod Horatius quoque monet lib. II. m. in illa præclara ode III. ad Q. Delium.

Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolente temperatam
Lætitia moriture Deli.

vero facilius sit res secundas aut adversas eodem modo, & mi æquabilitate ferre, ambigitur, & disputant de eo Philophi, quemadmodum apud Aristotelem in Ethicis, Senen & alios videre possumus, quæ omnia colligens satis ver tractat Petachra in præfatione librorum de Remediis usque fortunæ, ubi tam præcepta quam exempla admodum lia non pauca proponuntur. Extat quoque eadem re dispuio apud Muretum variarum lectionum lib. V. cap. XV.

LXV.

UTRAQUE FELICITA

Vivere præclare, ac rerum cognoscere causas,
Vnico & ad laudẽ atq; unica ad astra via e

Ac

LXV.

Acadamici quidam doctissimi Ticinenses, qui se Affidatos, id est, receptos in fidem aliorum nominarunt, pro suo Acadamiæ symbolo elegerunt avem, quæ volatu suo ad stellam Mercurii tendit, infra quam pullex ovo quasi prosiliens, & alas quoque ad volandum ex-dens conspicitur. Vocant autem avem hanc Stellinum, d tamen nomen nec apud veteres neque recentiores inve-ur, uno excepto Asculano, ut refert Contilis, ex cujus Itali-libro hæc desumsimus. Alii voluerunt esse Asteriam vel llarem Aristotelis, cujus facta est mentio inter ardeas. ibit autem Asculanus ille de Stellino, eum pulchritudine li & inprimis stellæ Mercurii mirificè affici, atque Asteriam, quia tendit ad astra: intentamque in hanc stellam o-is, illiusque radiis oblectatam, ovi quod ungulis complectit oblitam in terram id delabi sinere, ex quo pullus enascatur propter stridorem matris, ad ipsam nititur advolare. Sed n Ardea stellaris in locis potiss. palustribus vivat. ex sen-tia Aristotelis & aliorum, eaque raro in altum sese atto-, Stellini nomen illi haud conveniet. quare hanc focem vi-m esse, sicuti quoque illud de pullo ex ove statim delapso pu-it. Quicquid verò sit, docti statuunt hanc ingeniosam in-ntione inter symbola alia rectè posse collocari, per quod ab adamicis istis studium & cupiditas tam ad vitam ωρητικὴν quam πρακτικὴν amplectendam notatur. iorem quidem per avem ad cœlum & potiss. ad sydus Mer-rii aspirantem, in qua vera sapientia & rerum divinarum entia continetur, posteriorem autem per pullum eo quoque spicientem, qua in actionibus laudabilibus versatur. Di-utat vero prolixè Aristoteles X. Ethic. Nicom. quod perfecta licitas sit θεωρητικὴ, alteram verò circa virtutes existen-m priore esse inferiorem.

LXVI.
NOS ALIIS.

Qui prodesse aliis studet, is sua cōmoda sperni
Ne pereat turpi gloria pulchra lucro.

Sele

LXVI.

Eleucidum avium (ut Plinius refert lib. X, cap. XXVII. adventum à Iove precibus impetrabant Casii, vel secundum alios Caspii montis incolæ, fruges eorum locustis vastantibus. Nec unde veniant quove abeant compertum, nunquam conspectis, nisi cum præsideo earum indi-.Has doctiss. Iacobus Dalechampius in commentariis huic ori additis existimat esse ex Eloriorum genere. Meminit um harum quoque Galenus lib. VI. de locis affectis: ac Anus Galatheus in libello de Iapygia situ, annotavit simili one avem quandam marinam quam in Apulia Gainam inant bruchos ibidem copiosissimos non solum devocare, tiam ova & fœtus eorum ubique consumere. Sic Aelia-lib. III. de animal. cap. XII. idem scribit de monedulis lo rarum fruges vastantium, ova & fœtus pertentibus, nnquam bene meritis Thessali, Illyrii & Lemnii, illis vi publicum præbendum decreverunt. Potest autem hoc bolum convenire omnibus beneficiis & liberalibus, & niisi commoda & utilitatem aliorum inprimi egentium & mitosorum spectantibus. Quod rectè etiam militibus uis sine privato emolumento patrie tantum juvandæ a suam operam aliis præstantibus, accommodari, poterit, rum utinam hisce temporibus periculosiss. ob Turcarum aniss. tyrannidem plures numer quam proh dolos fieri existerent: cum videamus potius (secundum Aurelia-) lachrymis sociorum quam præda hostium multos ex illis ctari Sed consulatur hac in parte eruditiss. Iustus Lipsius X. cap. ult. de re militari Romanorum secundum Polybium in loco nostram militiam cum antiqua accuratè confert. iter etiam legetur Adrianus Turnebus in Panegyri de isio capto, ubi illum locum graviss. hoc versu concludit,

Itque in Christicolas, in Turcam fœmina pugnat.

LXVII.
MERCES HÆC CERT LABORUM.

Spernit humũ picus, petit ardua: sic quoq; vi
Appetit excelsis sacra reposta locis.

Pi

LXVII.

PIcus Martius, quod Matri sit dicatus ab Aristotele lib. IX. cap. IX. appellatur δρυοκολάπτης, quasi δρῦν κολάπτων, id est, quod suo rostro arbores (quas sub quercus nomine veteres intelligunt) tundat atque ex-[...]et. Poetæ fabulantur Picum Regem Latinorum in hanc a-[...] mutatum à Circe propter denegatos amores, quod Ser-[...] in VII. Æneid. (ubi hujus rei fit mentio) ideo confictum [...]quod Picus augur esset, & domi istam avem aleret, per [...]m futura noscebat. Apud Ælianum lib. 1. de Animal. cap. [...]. Plinium & Oppianum plura de illo legimus, quomodo in [...]is arborũ nidificet, & foramen ab aliquo obstructũ, her-[...]escio qua rursum aperiat. Aristoteles quidem dicit picum [...]i nunquam consistere, sed scandere omnibus modis per [...]rem, aut resupinũ more stellionum ingredi: & in fine ad-[...]am verò mitescens quidam amygdalum, quod rimæ in[...]sset ligni, ut fixum constanter ictum reciperet, tertio ictu [...]dit, ac nucleũ comedit, quod se quoq; observasse aliquo-[...] Albertus asserit. Lucas Contilis hoc symbolũ Refert esse u-[...]atum à quodam nobili viri qui suum nomen dederat pri-[...]e Acadamie Ticinensi, quam intelligi voluit per abietem [...]er viridem & crescentem fore, quamdiu radiis solaribus [...]retur ac foveatur, in qua arbore raræ hæc proprietas ob-[...]atur, quod cacumine illius abscisso, non raro deinceps tota [...]r exarescat. Seipsum verò intelligit per hanc avem, indi-[...] se animo certo ac deliberato, quasi in sinu hujus Acada-[...]iæ, ex qua non exiguum suorum laborum & studiorum [...]tum ac præmium expectet, semper cupere permanere ac [...]ervari. Additur radius à stella Mercurii per arborem ad [...]m usque penetrans, quo doctrinam & peritiam singula-[...] hujus Acadumiæ exprimere voluit: Quod sane ut nimis [...]e petitum, non omnibus probari apparet, de quo aliorum [...] judicium.

LXVIII.
FOVET QUÆ NON PEP[E]RIT.

Quæ sunt alterius perdix illa incubat ova,
Quasque alius peperit, possidet alter o[pes].

LXVIII.

Hierima propheta cap. XVII. hac habentur: Clamavit perdix, incubavit qua non peperit, fecit divitias & non in judicia, in dimidio dierum suarum derelinquet eas, & in novissimo suo erit insipiens. Quam locum B. Hieronymus ita interpretatur: *Perdix aliena ova calefacit, si quia furto amiserit, sed cum creverunt in nidis, pulli evo-, & ad parentes suos redeunt, ementitum omitten-. Eadem qua ferè tradunt B. Ambrosius in Hexaem. & Augustinus contra Faustum Epistol. lib.* XIII. *ac Isidorus* III. *Accommodat etiam hoc symbolum, vel adagium Ambros. Epist. lib. VII in hominem avarum, ubi ait: qui natura perdicis etiam istud optandum putarunt, eo quod aliena diripiat ova, & foveat suo corpore, atq; hac sua fraude alienos studeat partus accipere; ita avarus quoque opes alienis artibus conquirit ac conquiri & corradit. quas tamen aut invitus veris possessoribus jure reddere, aut usum morte praeventus amittere, ac aliis saepe numero ingratis relinquere cogitur. Pierius Valerianus aliter explicans XXIV. Hieroglyph. scribit scribit, Theologos quosdam perdicem malum daemonum intelligere, qui fatum* DEI *in captivitatis nido adulterina educationo sibi velit enutrire, per eam avem, qua verè mater est, & ova ediderat, piorum conventum interpretari, ad quem legitimam matrem, simul vocem eius audierint, deserta falsa esse procurrendum. Addit idem secundum Adamantium, etiam llac similitudinem notari haereticos, quorum genus instar perdicum sit malignum ac fraudulentū, ubi tamen ab aliis vera matris, sanctae quippe institutionis vox audita fuerit, eos deseri, atq; eidem poenas sua desipientia luere.*

 NUL-

LXIX.
NULLA MIHI MORA EST.

Vix exclusa volat perdix: sed sæpe ruinæ.
Ingenium præcox unica caussa fuit.

LXIX.

DE Perdicis pulli nimis præcipitata exclusione Ælianus lib. IV. de Animal. cap. XII. inquit: Perdicum fœtus intra ovum nunc etiam complicatione testarum comprehensi, à parentibus sui exclusionem minime expectant, sed à seipsis tanquam fores pulsan... elidunt, & jam extra eminentes se impulsu suo impel... viáq; etiam nunc tegumento circum vestiti currunt, ...à dimidia testæ parte, si adhuc circa caudam adhære... ...met excutientes liberant, & velocissime ad cibi inve... ...em procedunt. Qua similitudine repræsentatur aptis... ...imus præcox & celer in rebus suscipiendis progressus, cum ...tio modum excedens & præcipitantia inconsulta in ...us consiliis & actionibus plurimum obesse soleat. Qua... ...odotus rectè monet, ἐπειχθῆναι πᾶν πρῆγμα τίκτει σφάλματα, id est, omnis res properando parit errores. Plato etiam subiicit VII. de Rep. τὸν σπεύδοντα πάντα διελθεῖν μᾶλλον βραδύνειν, id est, Eum omnibus expediendis festinat magis retardari. Quo spectat Luciani dictum: ἡ βραδύπους βουλὴ μέγ' ... ὤν. ἡ δὲ ταχεῖα αἰὲν ἐφελκομένην τὴν μετάνοιαν ἔχει: quod quidam hoc disticho vertit:

Tardum consilium est melius quàm præcipitatum:
Nunquam non jungi cui metanœa solet.

...tum est præceptum sapientissimum Biantis νόει καὶ τότε πρᾶττε, id est, cogita & postea rem aggredere. Elegan...iam Apuleus de Deo Socratis? Nulla, inquit, res potest ...idem festinata simul, & examinata: nec esse quicquã ...um, quod habeat & laudem diligentiæ simul, & gra... celeritatis. Ac Exempla plurima tam recentia quam ...ra in promtu sunt, quæ temeritatem ac præcocem celeri...n semper multum detrimenti attulisse satis clare osten...

MF-

LXX.
MELIOR DOCTRIN
PARENTUM.

Vt canere alma docet pullos philomela tenel
Sic genitor gnatos format & ipse pius.

LI

LXX.

VSCINIA tanquam lucinia putatur dicta Isidoro, quia sua cantu inditare diei surgentis exortum solet. Varro & plautus Luscioniolam quoq; vocant, quod luctuosè canat. Estque philomela, ac grcis Φιλομήλα, *antus amet: itemque* ἀηδὼν, *ab Æolico verbi* ἀεί- *uod similier est canere. De pullarum verò institutio- rentibus Aristoteles lib. IV. de hist. Animal. cap. IX. sine Gaza satis satis rem raram in medium affert, tam inquit, luscinia modulos doceres suos pullos, versusque nitarentur tradere visa est, utpote cum non perinde lo- t vox per naturam proveniret, sed acquiri posset per inam & studium. Vnde homines quoque locutione s- varia, cum vocem omnes reddant eandem. Idem rchus in lib. de solertia animal. Ælianus lib. III. cap. stantur. Commendatur autem hoc similitudine dome- laudabilis institutio sive parentum seu praeceptorum o parentum censendi sunt. Nam secundum poëtam,*

Adeo à teneris assuescere multum est,

à philosophis sumsit. Nota est Aristotelis sententia II. Nicom. cap. I. οὐ μικρὸν διαφέρει, τὸ οὕτως ἢ οὕ- θὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ μᾶλλον, ον δὲ τὸ πᾶν, *id est, non parum refert, sed per quam m, sic ne an sic pueris assuescamus, imo verò totum ositum est. Et Claudianus IV. Consul Honorij idem*

Interea Musis animus dum mollior instet,
Et quæ mox imitere legas, nec desinat unquam
Tecum Graia loqui, tecum Romana vetustas.

tat autem Plato de hac puerili institutione ac discipli- m alibi sapius, tum potiss. in lib II & VI. de legibus, nnia, cognitione sunt admodum digna. Posset etiam : SVAVIVS VT CANTENT.

TACI-

LXXI.
TACITURNIOR.

O decus eximium mentis sapientis, & apt
Nosse tacere suo & tempore nosse loqui

T

LXXI.

TVRDVS, κίχλη græcis, ab Isidoro putatur à tarditate ita dictus, quamquam Gesnerus potius per onomatopœïαν sic nominari existimet. Aristoteles de histor. Animal. tria genera recenset ex primo genere ιξοφάγος visciuorus II. τριχὰς pilaris & III. iliacus. Alij plura addunt, de quibus nimis longum esset hoc loco disserere. Habuit autem hoc symbolum in crebro prudentiss. simul ac doctiss. vir Albertus Lollius, qui in Academia Brixiensi se Arcanum nuncupari voluit, propter singulare studium, secretiorum consiliorum, quibus delectabatur. Turdo autem non ideo taciturnitas attribuitur, quod semper taceat, vel plane expers sit vocis, sed quia ab omni garrulitate abstineat, idque potissimum faciat, quando solus in viridi vel simili aliquo plano ac patente loco versetur. Quod ne factum, quod antiquitatis Harpocrati silentii deo turdum sacrificarit. Quamquam vero Erasmus & Pierius in Zenodoto proverbiũ κωφότερος κίχλης, surdior turdo, interpretentur, apud Zenodot. tamen & Varinum ex Eudemo Dionysio, videtur potius de taciturnitate esse intelligendum. Sunt autem innumeræ sententiæ apud autores, quibus silentiũ & taciturnitas commendatur & nos superius quoq; aliquid attigimus, idque paucis verbis Menander studuit exprimere, ubi inquit,

οὐδὲν σιωπῆς ἐστὶ χρησιμώτερον,

id est,

Nihil silentio est utilius.

De hoc qui velit cognoscere, legat Isocratem ad Demonicum, Plutarchum in commentis περὶ ἀδολεσχίας, & libello de Iside & Osiride, Gellium lib. XI. cap. X. Plinium lib. cap. V & lib. XXVIII. cap. VI. & præterea Erasmum in proverbio, Tutum silentij præmium.

SO-

LXXII.
SOBRIETATE OPUS

Quisquis difficiles præsentit pectore mot
Is norit præscriptum à ratione modum.

LXXII.

UPVPA sive ἔποψ cristam gerit plicatilem, quam contrahere & explicare potest secundum capitis longitudinem. Mutat quoq; pennas tempore æstatis & hiemis, secundum Aristotelem. Extat autem fabu-e Tereo in hanc avem mutato apud Ovid. VI. Metah. Ac legitur quoq; hoc symbolum sive Emblema apud ianum Iunium ex Hieroglyphicis Haropollinis acceptum I. cap. XCIII. ubi ita scribitur: Vva esu offensum & rantem notantes, pingunt upupam cum herba adianto, o capilli Veneris, in ore tenentem. Hæc enim avis si uva ta læsa fuerit, adiantum ori inserens, certo de cursu spa-ristinam valetudinem recipit. Ælianus lib. I. de anicap. XXXV. upupam contra fasciationes adiantum, callitrichum quoq; vocant, in nidum ponere ait. Quo ditur ebrietatis & temulentiæ aptiss. & efficaciss. reme-sse abstinentiā & frugalitatem. Quod similiter ad alios mentiores affectus & perturbationes animi transferri it, quibus omnibus Philosophiæ præcepta, & vita mode-ac placida optime mederi solet, ex quo postea omnium vi-arum laudatissima, nimirum seipsum vincere, existere evit. Sicuti testatur Plato lib. I. de Legib. ubi ait, νε, τὸ νικᾶν αὐτὸν ἑαυτὸν νικῶν πρώτη τε καὶ ἀρίστη ἡττᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ πάντων αἴσχιστόν τε καὶ κάκιστον; id est, ita habeto, Hospes, maximam namq; victoriam esse, seipsum vincere: at si quis a se ipso etur, omnium esse pessimum ac turpissimum. Noti sunt us:

Fortior est, qui se, quam qui fortissima vincit
Mœnia, nec virtus altius ire potest.

LXXIII.

NEMO QUIDEM MELIU

Cum sua quis rectè curare negotia possit,
Alterius stultè pendet ab arbitrio.

OC(

LXXIII.

OCCASIO huius symboli desumta est ex Apologo quē Gellius lib II. cap. XXIX. eleganter & copiose de-scricit in hunc modum: Cassita in segetib. nidulari solet, pulliq; eius adhuc involucres fere existunt, fru-flavescentibus. Cumq; dominus agri amicos primum os, deinde & affines ad labores messis capessendos invi-sed illi rogati non apparuissent; valeant, inquit domi-io, amici cum propinquis, cras ipso ego & tu frumentū manibus metemus. Quod factum cassita à pullis cum xisset, tempus est cedendi, ait, & alia, fiet enim procul quod futurum dixit dominus, atq; ita cassita migravit, s ab ipso domino fuit demessa. Hinc apparet, quàm levis & inanis, amicorum & propinquorum fiducia, nde melius est, ut in nobis tantum ipsis nitamur, alia omnia, quæ extra nos extraque nostrum animum sunt, pro nostris, neque pro nobis ducamus. Vnde idem au-dem monet, operæpretium esse, ut Ennianos versus, de pologo scite admodum & venuste compositos, cordi atq; ria habere studeamus,

rcule puto, hoc erit tibi argumentum semper in promtu situm,
quid expectes amicos, quod tu agere possis.

Plautus in Mercatore argutè dixit,

am quisque homo rem meminit.

ominus tamen verorum amicorum opera necessitate ur-sæpe etiam utilis esse solet. quare Homer, ιλ. σ, quoque unam ex Gratiis Vulcani esse sociam, vel, ut alij, uxo-quod nimirum ardenti quadam cupiditate debeamus s gratificari, nec in ejusmodi officiis multum cunctari. utem hujusmodi symboli integer versus,

emo quidem melius, quam sua quisque facit.

LXXIV.

IMPURA QUID AUDI

Impietas cælum probris superosque lacessen
Nulla dabit superis maxima damna sib

LXXIV.

COTVRNIX, quæ nunc etiam corruptè in Græcia ὀρτύκι nominatur, cum propriè sit ὄρτυξ mare transvolando (quemadmodum Oppianus in Ixeuticis scribit) ut deprehendat superatumne hoc illi sit nec ne, lapillos in ore fert, eorumq; unumquemque per intermittit, diligenterque observat, utrumne in mare la-cidat, atque ideo ulterius volandum esse, an vero in & jam tempus instare quiescendi. Idem Plinius quoq; Quamvis verò hanc contra lunæ protervam insul-em, ut pictura demonstrat, apud Horapollinem Oryci quam coturnici à doctoribus attribuatur, cum tamē lapsus, sit unius tantū literæ inter ὄρυγα & ὄρτυκα, Valerianus lib. XXIV. Hieroglyph. potius huic avi illi quadrupedi convenire, pluribus ostendit, ac perhi-o hanc avem impuram haberi, quod lunæ oriente (nos liquid in priore Centuria de Cane, attulimus) in au-s. clangores contra eam excitare soleat cum manife- indignationis indicio. Quod quidem proprie est αχεῖν, id est, cum umbra pugnare & inaniter labo-uod magnopere imprecatur à Platone in Apologia So-& VIII de legibus, sed multo adhuc vehementius tam m alij detestantur τὸ θεομαχεῖν, quod est ipsi di-tentia ac naturæ velle se opponere atque repugnare, is secundum Homerum ιλ β. canatur.

ζηκτον πόλεμον πολεμιζειν, ἠ δὲ μάχεσθαι.

gnam infrugiferam & in utile ducere bellum.

maliel Act. V. monet reliquos collegas Synedrij, ne inveniri θεομάχοι, & alij Pharisæi S. Paulo causam coram Anania, Act. XXII. pronunciant μὴ θεομα-ν. Ne bellum DEO gigantum more inferamus. Et b Æschylo & Euripide describitur Capaneus Hip- apud Virgilium Salomoneus Æoli filius: quorum si-utinam nostro etiam sæculo non pauci reperirentur.

LXXV.
HIS EGO SUSTENTO

Adversos casus fortis sua pabula aucit.
Pro victu ut spinas mollis acanthis h

LXXV.

CARDVELIS (ut Isidorus ait) ita nominatur, quia spinis & Carduis pascitur, quare Græcis est ἀκανθὶς. Apparet autem ex Aristotele lib. IX. Carduelem potius esse veterum δρυοκολάπτην, quemadmodum etiam [illegible]nius & Gaza verterunt ἀκανθίδα verò spinum sive ligu[illegible]um, ut in priore Centuria quoque attigimus. Nostram [illegible]ò carduelem, ut nomen indicat, spinas quoq; appetere, ac [illegible] vesci Aristoteles ait, & Germani ideo Distelfinck *ap[illegible]p[illegible]ant. Ad eundem modum viri fortes & strenui, res diffi[illegible]s & asperas pro pabulo suo virtutis habent, & inde ad [illegible]nia pericula subeunda promptiores & alacriores efficiun[illegible]. Quod inprimis factitant homines militares & vera di[illegible]lina bellica exercitati, qui pro religione & patria semper [illegible]repide in armis versantur, & necessitate postulante se vi[illegible]nque suam ideo fortiter hostib. objicere non dubitant. Qui[illegible] plane dissimiles sunt mercenarij nostri quidam, quorum ([illegible]cundum Claudianum) emta est fides; venalesque ma[illegible], venalia castra, ut ex Lucano ait Guntherus: Quos [illegible]smus alibi ingeniose laniis comparat. nam quemadmodũ [illegible]peccudes, sic illi homines spe lucri jugulant. Cæsar Cappa[illegible]s Neapolitanus scribit alio quodam sensu hoc symbolum [illegible]rpasse quendam suum amicum, virum probum & sapien[illegible]n, cui uxor esset non quidem formosa, sed virtute ac mo[illegible]us eximia, cum Italico dicto,* ED' ALTRO NON MI [illegible]ALE, *id est: hæc mihi sola placet. quod Seneca in Octa[illegible]a quoque subjicit,*

Probitas, fides, moresque pudorque conjugis
Placeant Marito.

[illegible] Lucretius:

Nam facit ipsa suis interdum fœmina factis
Morigerisque modis & mundo corpore culta,
Ut facile insuescat secum vir degere vitam,

LXXVI.
QUOD CÆTERIS V NENUM

Est uni jucundus amor, nocet alteri amasse
Quodque uni prodest, alteri obesse pot

STI

LXXVI.

Turnus ψάρ sive ψάρ@, catervatim, secundum Plinium, volat, & quodam pilæ ordine circumagitur omnibus in medium agmen tendentibus, & est quoque hæc avis sermonis humani æmula. Ajunt autem cicu... illi esse alimentum conveniens, sicuti helleborus cotur... utrumque quidem homini venenum, ut Galenus lib. III. ...limentis & alibi tradit. Alii vero semen Sturnum inte... ...re Ælianus docet lib. VI. Animal. cap. XLVI. De que hac ...συγκρασία extant elegantes versus Lucretij lib. IV.

Tantaque in his rebus distantia differitasque est,
Ut quod alis cibus est, aliis fuat acre venenum,
Estq; utiq; ut serpens, hominis quæ facta salivis
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa.
Præterea nobis veratrum est acre venenum,
At capreis adipes & conturnicibus auget.

...nus verò lib. III. de simpl. Medicam. facultatib. rationem ...s proprietatis in Sturno reddere conatus est his verbis: Sic ...nem quidem cicuta necat, tum ob meatuum amplitudi... caloris que multitudinem, tum ob attractionis arteria... robur validum etiamnum ad cor pertingens. Sturnos ve... causas contrarias non enecat, quandoquidem retineatur ...nctetur, & sese temporis tractu concoqui præparari que à ... tanquam à foco incalescens sinat, non secus ac lignum ...nsetus. Sicuti autem quidam vir nobilis ad honestos suos ...e hoc symbolum accommodavit, eo innuens, omnia alia ...ateris amara & contraria in amore contingat, sibi esse ...ta & grata: ita multo rectius usurpari poterit ab iis, qui ...e virtutis & pietatis cuncta alia quantumvis laboriosa ...jucunda, sibi reputent pro condimento suavissimo & ad... ...um salutari.

LXXVII.
SORTEM NE DESPIC FATI.

Non temere, quicunq; sapit, læva omnia sp
Cum ferat & spretum sæpius exitium

LXXVII.

QVamquam nocturnarum avium plura sint genera, noctua tamen potiss. à nocte nomen accepit, sicut apud Græcos νυκτερὶς, id est, vespertilio, quibus noctua γλαῦξ dicitur, à glauco oculorum colorum co-. De Nyctimene vero propter incestum in hanc avem con-sa extat fabula moralis apud Ovid. II. Metamorph. Sed noctuam mortem indicabant veteres, cum nox quoque designet apud poetas. Sic apud Virg. ult. Æn. Turno cum ea singulari certamine congressuro noctua, ut Servius ex-at, lethum portendit, in quam unam ex Furiis se conver- poeta fingit. Refert quoque Ælianus lib. X. de animal. c. XVII. hanc avem extitisse infaustum augurium mortis licis ac ignominiosæ in Rege fortissimo Epirotarum Pyrrho, s hastæ in itinere, dum Argos expugnare contendit, inse-Nam urbem hostiliter ingressus, à cujusdam aniculæ filio iter vulneratus, dum in percussorem impetum facit, Ar-i mater, quæ superne hoc spectabat, tegulam magnam vi eptam super Regis galeam dejecit, quo ictu illo examina-concidit. Pierius lib. XX. Hieroglyphic. dicit, in tabu-onem à lictore ad damnatum publico judicio fuisse dela-a apud Æthiopas, quo viso reum sponte sibi mortem con-visse, magno sibi ac patriæ dedecori futurum, ni obtempe-et. Hoc itaque symbolum Duci Palliano ex familia Ca-farum fuit attributum, qui Anno Christi M.D.LIX. cum s fuit in carcere mori jussus sub Pio IV. cujus extat Itali-epistola, ante obitum ad filium conscripta, plena bonis & libus, præceptis. Nec tamen nesciendum, in auguriis no-am significasse etiam vigilantiam, ut Sarisberiensis obser-vit in Policratico, ubi scribit: Bubonis, strigis & noctuæ per infausta sunt omnia. Noctua tamen, eo quod noctis nebris non cæcatur, diligentis hominis vigilantiam signat. in portente, quo in hasta Hieronis, cum primum progrede-ur ad bellum, noctua dicitur consedisse, significans eum urum diligentissimum.

IM-

LXXVIII.
IMPLACABILE BELLUM

Non tenebris cornix, non luce est noctua tut
Alterius sævis hostis ab insidiis.

Arist

LXXVIII.

ARistoteles lib IX. de hist. Animal. cap. I. Inter alias inimicitias innatas quibusdam animalibus, hac de noctua & cornice quoque refert. Cornix cum noctua dissidet. nam cornix meridie surripiens ova noctuæ absumit. cum non clare interdiu noctua videat. Contra ... ova Cornicis noctu exedit noctua, estque altera noctu, ... interdiu potentior. Idem Plinius lib. X. cap. penult. & ...anus lib. V. cap. XL. affirmant. Plutarchus in libello de ... & invidia addit insuper, harum avium occisarum sanguinem non permisceri, & si etiam quis confundat, utrumque seorsim diffluere. Sed non videmus quotidie ferme homines ipsos tot capitales inimicitias exercere, ac sæpenumero absque omni justa causa ἄσπονδον πόλεμον, *id est; irreconciliabile bellum inter se gerere? Quod si ista vehementia & inimicitia contra communes hostes. Turcas istos & ...as aliasque similes barbaras & crudeles gentes usurparent, non quidem esset culpanda; sed hoc inter illos qui deberent esse conjunctiss. fieri, quantopere est deplorandum? ...vissime igitur Seneca in Hercule fur.*

Si æterna semper odia mortales agant;
Nec cœptus unquam cedat ex animis furor;
Sed arma felix teneat, infelix paret:
Nihil relinquent bella tum vastis ager
Squalebit arvis, subdita tectis face
Altus sepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit;
Victo necesse est.

...e etiam Menander monuit.

Ἀθάνατον ἔχθραν μὴ φύλαττε θνητὸς ὤν:
Immortalem ne serva inimicitiam, cum sis mortalis;
...d de se quidem Cicero præclare testatur in Orat. pro C. ...irio Post.

INGE-

LXXIX.
INGENIO EXPERIAR.

Mira est ingenij vis & solertia corvis,
Natura ut doceat quam sit ubique poten

LXXIX.

Lutarchus de solertia animalium hæc de corvis Africa commemorat: Hæc omnia ejusmodi sunt (loquitur autem de mirabili aranea textura) ut nisi quotidie conspectui nostra offerentia fidem facerent, non mi- ...bula putarentur, quam corvorum in Africa lo- ...quipotu indigentes lapidibus injectis in aquam, cons- ...m impleto cavo continente elevant, dum rostro attin- ...eet. At cum vidissem canem in novi. absentibus nautis ...s in ampheram oleo non repletam injicere, miratus sum ...do intelligeret à gravioribus immissis leviora sursum ...dem verbose Ælianus quoq; de corvis Libicis exponit ...le Animal. cap. XLVIII. & dicit eos scire natura qua- ...econdita dua corpora unum locum eundemque non ca- ...ui consentit Plinius lib. X. cap XLIII. Atque inde exi- ...t quidam proverbium ortum, κόραξ ὑδρεύει, ...aquat, quod de illis dicitur, qui rem optatam ingenio ...ri consequuntur, aut nova quadam ratione obtinent ...onsiderant, alii tamen ad fabulam Ovidii retulerunt, ...in prox. symbolo. Et Avianus etiam fab. XXVII. Cor- ...ienti hoc attribuit. Sibi vero metipsi hoc symbolum pro- ...ulta ingenii sui monumenta edita voluit ascribere Ca- ...paccius Neapolitanus; quod in illis sæpe ab aliis non ...ta attigerit. Paradinus ex Persiano exordio habet: ...ii largitor: *eadem significatione. Alius,* Labore & ...tria. *Quo monemur in omnibus rebus difficilibus & ...tati obnoxiis singulari studio & cura opus esse, quod et- ...dicat proverbialis versus apud Suidam,*

χρειὼ διδάσκει κἂν ἄμουσος ᾖ σοφόν.

Rudes docet sapientiam necessitas.

EX-

LXXX.
EXPECTO MITIOR

Dum maturescunt consueto tempore fruc
Exiguum sapiens fert patienter onus.

Hi

LXXX.

HYginus de signis cœlestibus, in Hydra fabulam quandam satis festivam refert. Corvus, inquit, Apollinis tutela usus, eo sacrificante missus ad fontem, aquam puram petitum, vidit arbores complures fi- immaturas; eas expectans dum maturescent, in arbo- um quadam consedit. Itaque post aliquot dies coctis fi- a corvo pluribus eorum comesis, expectans eum Apol- dit cum cratere pleno volare festinantem, pro quo ad- ejus, quod diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora , alia aqua est usus, hac ignominia illum affecisse dici- ut quamdiu ficus conquerentur, corvus bibere non pos- eo quod guttur habeat pertusum illis diebus. Quam fa- Ovidius verbose II. Fast. exponit, & hoc disticho dit,

At tibi dum lactens hærebit in arbore ficus,
De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ.

t autem quidam Aulicus hoc symbolo aliis declarare, se quendam principem, cui fideliter diu inservierat, nul- nquam potuisse inire gratiam, vel quicquam beneficii re, sed postea oblata occasione liberaliorem alium quen- erum, maturis scilicet redditis ficubus, id est, fortu- eliore aspirante nactum, tandem plenissimum laborum m fructum diu expectatum cepisse. Talis est querela m fratrum Anglorum, quam tetrasticho hoc expres- e:

tam animum, atq; operā, sumtus impendim⁹ aulis.
Præmia pro meritis quæ retributa putes?
ila dedit nobis rescripta, notata papyro,
Et sine mente sonos, & sine corde manus.
tera Borbonij poetæ non indocti.

In prædivite sum domo moratus,
Contrivique bonos miser tot annos,
Gustando mala, gratiasque agendo,
Sperando, ingenueque inserviendo.
Tantorum mihi præmium laborum
Sunt, sero sapere atque pœnitere &c.

LXXXI.

QVOD SIS ESSE VELIS

Mutatis de te narratur fabula verbis,
Qui ferre alterius parta labore studes.

LXXXI.

OMnibus est nota fabula de cornice, aliarum avium pennis sese exornante, quas tamen illæ rursum ipsi abstulerunt, illamque ludibrio habuerunt, quam exposuit quoque Horatius lib. 1. Epist. ad Florum,

Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus ———

...lum hoc contra nimis ambitiosos & arrogantes, alio...ue labores sibi temere ac fraudulenter attribuentes re...urpari potest, de quo etiam recens quidam non indoctus ...in Microcosmo hoc hexastichon exposuit de corvo,

Dic mihi cur plumis alienis corve superbis?
  Dic adeo tumido cur aliena placent?
Agmine jam facto repetitum cursitat omnis
  Grex avium, plumis undique nudus eris.
Nemo sibi dotes furtivas arroget unquam,
  Nec decus alterius surripuisse velit.

...im hoc ipsum ad graculum Aesopicum referunt, quod ...er enarrat Theophylactus Simocatus epist. XXXIV. Et ...est proverb. αἰσώπιος κολιὸς Aesopicus graculus ...tiam Tertull. alicubi tangit. Sed rectè B. Gregorius ...nzenus in sermone Epitaphio patris ait, πᾶν ὃ πρόσο...ὸν ὐδὲ μόνιμον. Quod Cicero explicat lib. II. de of... Ficta omnia celeriter tanquam flosculi decidunt, nec si...um quicquam potest esse diuturnum. Alibi ascriptum ...ONE PERSONAM, *eodem sensu. M. Aurelio ...riano Imper. etiam ascribitur simile dictum:* ESTO ...D AUDIS, *ex Horatio lib. 1. Epist. XVI.*

Tu rectè vivis, si curas esse quod audis.

...rtialis,

Quod sis esse velis, placeat, moneo, tibi, cautus,
  Sors tua, nil aliud si sapis esse velis.

...n alio loco,

Quod sis esse velis, nihilque malis &c.

LXXXII

DABIS IMPROBE POENA

Iustitia pereat semper sic vindice, quisquis
Alterius vitæ struxerit insidias.

LXXXII.

St & altera apud eundem fabula de corvo ac serpente. Nam corvus dormientem illum rapiens, cum tandem jam experrectus esset serpens, in gyrum sese convertendo ita eum læsit, ut ex illo vulnere paulo post ...gueretur. Alciatus Emblemate, Justa ultio, ex græco ...i epigrammate idem de corvo & scorpione habet. Aelia... ...b. VII. *cap.* XI. *de aquila & polypo tale quippiam com...rat, & addit exempla de Cambyse Cyri filio ex Hero... ...ib.* III. *& de Polycrate dirripiendi auri caussa ad Ora... ...rofecto & turpiter decepto. Et sunt noti versus Hesiodei,*

οἱ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων,
ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη

ut Erasmus vertit,

Ipse sibi nocet ille alium qui lædere quærit,
Consultum male consultori pessima res est.

...ulgaris est Senarius ex Varrone & Agellio notus:

Malum consilium consultori pessimum est.

...ne memorabile admodum est quod apud Suetonium legi... ...de I. Cæsaris, & apud Iul. Capitolinum de Gordiani in... ...ctoribus, qui propriis gladiis, quibus alios interemerant, ...ipsos confecerunt, vel ab aliis occisi sunt. Legitur quo... ...ascriptum RAPTORI NOXIA PRAEDA SUA, ...NFAUSTA LUCRA: *quod explicat inter alias mul... ...ntentia Antiphanis poëtæ veteris,*

τὰ πονηρὰ κέρδη τὰς μὲν ἡδονὰς ἔχει
μικρὰς, ἔπειτα δ' ὕστερον λύπας μακρὰς

id est:

Lucra male quæsita voluptates quidem pariunt
Breves, longam vero deinde tristitiam,

...lare idem Hesiodus:

Δὼς ἀγαθή, ἅρπαξ δὲ κακή θανάτοιο δότειρα
Bonum est donum, sed rapina mala mortis caussa,

LXXXIII.

SYLVA PLACET MVS

Secessus praclari aliquid meditantibus apti
Namque boni in strepitu quid cecinisse que

LXXXIII.

Asser solitarius græcis στρουθίον μονάζον, *quo etiam nomine in Psalmo* CI. (*quamvis aliqui de eo disputent*) *appellantur, nunc etiam in alpibus Tridentinis ab Incolis Italice vocatur, merulo solitario. In Ger-*
a verò reperiri vix existimatur, estque ex merularum
e, colore fusco, magnitudo tamen illis minor, ac soliva-
Nostris etiam temporib. Mediolani & Venetiis mas ci-
dditus, & canorus sæpe numero aureo comparatur.
que illi sit proprium & innatum amare solitudinem, &
is suavius quam alibi cantare, non male repræsentat
qui propter studia graviora aut aliarum rerum lauda-
n gratia, vitam solitariam expetit. nam ex Horatio lib.
I. *pist.* II.

riptorum chorus omnis amat nemus & fugit urbes.
vidius præsertim de poëtis I. *Trist.* I. *cecinit,*

armina successum scribentis & ocia quærunt.
mvis vero Petrarcha in duobus libris de vita solitaria,
is laudib. eam extollat, fatetur tamen solitudinis studio
itia jura non esse contemnenda, & turbas non amicos
ndos. Sed propter nimis enormia vitia profectò his nostris
utissimis temporib. multis civitas carcer, & solitudo pa-
us meritò fieri incipit. Idem Petrarcha, & ex illo Guazzi-
civili conversatione laudabilem solitudinem (non de al-
vitiosa, qualis fuit Tiberii Cæsaris Capreis ubi sævitia
bidinis detestandæ officinam aperuit) distinguunt in per-
m, quæ est piorum & religiosorum hominum, & minus
ctam, quam & ipsam trifariam partiuntur, I. *in solitu-*
m temporis, qualis est noctis silentium & similia. II. *Lo-*
uando sibi quispiam idoneum secessum ad utiles medita-
es eligit, de qua hic potiss. agitur. III. *Animi, quando*
ore quidem in medio aliorum versamur, animo autem &
tationib. toti in nobismet ipsis sumus.

LXXXIV.

INCERTA SEDE VAGANT

Vt celer huc, sed mox volitat passerculus illuc,
Sic nusquam est, quisquis vivere ubique vo

LXXXIV.

Asser noster vulgaris quibusdam videtur à patiendo dictus, quod sæpe morbo caduco laboret, quæ etymologia satis longe petita esse videtur. Nulla verò avicula ferme invenitur quæ certa sede carens pervolitando ... m mutet & incerta vagetur. Quare etiam proverb. dicitur, passer quolibet vadens. Est tamen nihilominus ... onium divinæ providentiæ ac protectionis in rebus quolibus & despectis: quod ipse Salvator noster Chri... *os monet, Matth. cap. x. Nonne, inquit, duo passeres ... eneunt, & unus ex illis non cadet super terram sine Pa... stro? Videtur autem hoc symbolum illis conveniens, ... continuis peregrinationibus sive necessariis versantur, ... studium si moderatum est, non solum gratum, sed utile ... e esse consuevit, sed ubi modum excedit, plurimum pro... molestiæ & incommoditatis secum afferre solet, de quo ... ndri sententia intelligenda,*

ξενιτεία γὰρ χαλεπὸν κατὰ πολλοὺς τρόπους

Peregrinatio enim multis modis difficilis est.

... quod peregrinatio ipsa morbus esse dicitur à Symmacho ... stolis? At rectè etiam ad piorum hominum in hoc mun... quam diversorio aliquo peregrinationem accommoda... erimus de quo epistola ad Hebræos, οὐκ ἔχομεν, ***dicit*** πόλιν μένουσαν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν, *non habemus hic civitatem permanentem, sed futu... nquirimus: deque huius vitæ brevi & instabili cur... B. Nazianzeni extant versus:*

τροχός γάρ ἐστιν ὡς ἄτως πεπηγμένος
ὁ μικρὸς οὗτος καὶ πολύτροπος βίος.

Trochus est parum certus parumque stabilis
Fallacis huius cursus & vitæ brevis.

... lato etiam ab omnibus celebratam illam sententiam ... at: παρεπιδημία τίς ἐστιν ὁ βίος. *Vita peregrina... uædam est.*

LXXXV.

CONCORDIA REGNI

Solicitam Prognes curam spectate regentes,
Atque fovete pari pignora vestra fide.

LXXXV.

Q Vatuor genera hirundinum habentur, quorum primum est domesticum, & passim notum, alterum rusticum sive agreste, quod ab imo ventre albicat. Tertium riparium, minimum omnium, quæ hi-lines falculæ quoque dicuntur, & ripas excavant, inque nidificant. Quartum est Apodum, quæ & marina & ἐλοι vocantur, nec utuntur pedibus, quamvis non e illis destituantur. Commendat autem industriam hi-linis Aristot. lib. IX. de Hist. Animal. cap. VII. his ver- Omnino ratio brutorum magnam refert vitæ humanæ litudinem, magisque in minori genere quam majore vi- intelligentiæ rationem, quod primum in avium genere ndo in effingendo & constituendo nido existit. Quo in plura de artificiosa huius constructione commemorat, postea à Plinio, Plutarcho, Aeliano & aliis quoque sunt sita. Ac addit ibidem Aristoteles: In nutrienda prole tam mas quam fœmina æquitate laborat. Impartit s singulis cibum observans consuetudine quadam, ne qui perit, his accipiat. Plinius similiter ait (cujus & Oppi- ius meminit) in fœtu suumma æquitate alternare cibum, Aelianus lib. III. cap. XXVI. justitiam servare adversus filios refert. Quare Horapollo scribit esse apud Aegyptios bolum parentum, omnes suas facultates & opes filiis sicis nantes. Estque similiter icon boni ac justi principis, qui ulari æquitate & justitia suos dubitos regit, illisque ne- ria suppeditat. Quapropter Robertus Rex Neapolitanus im in illis conclavibus, quibus ipse utebatur, hanc pictu- appingi curavit. Idque Phocylidis quoque versus mo-

μοῖραν πᾶσι νέμειν, ἰσότης δ' ἐν πᾶσιν ἀρίστη,

Id est.

Partem scilicet suam cunctis tribue: æqualitas sane in omnibus rebus optima.

justitia autem commutativa quam distributiva (ut in lis loquuntur) extant V. Eth. Nicomach. luculentæ di- tationes.

AMI-

LXXXVI.

AMICA NON SERV

Tecta hominis subit, ipsũ hominẽ fugit anxia pr
Gratum est hospitium, sed grave servitium.

Hir

LXXXVI.

Hirundo veris nuntia putatur ab hærendo ita dicta, quod ædium trabibus adhæreat, χελιδὼν verò græcis ἀπὸ τοῦ τοῖς χείλεσιν ᾄδειν, id est, quod labiis cantet, Plutarchus scribit quantum ipsis opus ...omos hominum subire, umbram securitatemque qua... ...es, ipsum autem hominem fugere tanquam feram. Ac ...ius vult hirundines è volucribus esse indociles, sicuti è ...stribus mures, cum elephanti jussa faciant, leones jugum ...ant, in mari vituli totque piscium genera mitescant. ...d etiam asserit Plutarchus VIII. *Symposiac. Albertus ...en perhibet se vidisse mansuefactas hirundines, quæ ad ...um queque volarent, quod quidem rariss. accidit, cùm ...rientia constet, hirundinem cavea inclusam mori po... ...quam quod servitutem istam ferre queat, quod Ælia... lib.* XVI. *Animal. cap.* III. *de Cercione sive motacilla ...ca quoque scriptum reliquit. Sic honesta & pudica ma... ...m, ut habeatur tamen pro amica, non serva, fugiens ni... illiberalem submissionem, aut durum præter modum im... ...um. quo nihil excogitari potest gravius, præsertim ergà ...c sexum imbecilliorem, cum secundum Iuvenal. Satyr.* VI.

——— faciant graviora coactæ
Imperio sæpius ———

...contra ut Ovidius cecinit,

Penelope mansit, quamvis custode careret.
Inter tam multos intemerata procos

...veterum quispiam rectè statuit,

ἄριστον ἀνδρὶ κτῆμα, συμπαθὴς γυνή

prima viri possessio, uxor mutuo consensu illi amica.

...quo præclara sententia tum apud alios auctores, tum pas... ...in proverbiis Salomonis, & apud Syracid. cap. potissimum ...1. leguntur.

ALIO

LXXXVII.

ALIO HIBERNANDUM

Ardorem quisquis fugere optat tempore amoris
Dum fervet, fugiat, namque hieme arcta fuga

T

LXXXVII.

Emporum magna differentia avibus. (inquit Plinius sæpius laudato lib. x. cap. xxv.) perennes sunt, ut columbæ; semestres, ut hirundines, trimestres, ut turdi & turtures: quædam cum fœtum eduxere, abe- galguli, upupæ. Abeunt autem hirundines, idem autor capite ex Aristotele refert, hibernis mensibus circa prid. tembris ad arcturi ortum? & ultra illud tempus depre- pererunt, redeunt verò circa vi. Cal. Martij. Sed in a abeunt, apricos secutæ montium recessus, ubi repertæ udæ ac deplumes, secundum Aristotelem quoque lib. de hist. Animal. cap. xvi. Sunt tamen nonnulli. qui mant eas etiam mare transvolare instar aliarum qua- m avium, præsertim in locis mari propinquis. Quod Petrus Martyr affirmat lib. ii. legationis suæ Babylo- is verbis: Hiematum Alexandriam hirundines, mil- e cæterasque volucres, pontum hieme adveniente è no- gianibus Europæis transvolantes, tendere cognovi- Quemadmodum igitur hirundo vernum tempus tan- amœniss. totius anni partem expetit, ac ante illud non t: ita quoque se habet amantis ratio, qui amore non r. nisi sensib. animi & corporis infixis in aliquod sub- pulchrum. Est autem quatuor affectibus amans sub- lætitiæ ac spei, qui ambo cum veris amœnitate, quam do tantopere desiderat, conferri possunt, nec non timori ori, aspera hiemi convenientes. Unde Ovidius,

Pessima mutati cœpit amoris hiems.

i laudabili proposito ac singulari generositate flammas ebras amoris nimii absentia sua restinguere, & propte- alia loco. ubi hiems minus sit aspera, id est, impetus tatum sedatior, sese conferre student, sapienter faciunt, monet quoque Ovid. 1. lib. de remedio Amoris hoc di- :

Tu tamen & quamvis firmis retinebere vinclis,
I procul, & longas carpere perge vias.

SEM-

LXXXVIII.

SEMPER IN AXE.

Hic licet usque orbis celerem volvatur in orbe
In se immota tamen mens generosa manet.

LXXXVIII.

Cum viva animalia in publicis spectaculis, & inprimis nobilium ludicris certaminibus, tam pedestribus quam equestribus, insignium vel symbolorum loco gesta ac usurpata, plus animos afficiant, & oculos quonagis oblectent, quam sola figura eorum aliqua pictura sentata, ideo quidam Nobiliss. vir in Italia simili tem- & loco, quibus ejusmodi ludi solent celebrari, cassidi sua ni curavit caveam rotundam affabre elaboratam & i- aequilibrio suspensam, nec minus tamen in suis polis se entem, ut avicula illic inclusa, in quamcunque partem eretur, semper in medio firmiter consisteret, & in axe um permaneret. Quod etsi ille de suo honesto amore quo- erga fœminam quandam nobilem intelligi voluit, ni- tamen minus quoque de omnibus aliis laudabilibus & e- is actionibus magna constantia susceptis, ac confectis, e auxilio verae virtutis, accipi recte ac usurpari merito ingeniosiss. symbolum poterit. Nam secundum illud Eva- πᾶσα συμφορὰ κούφη ἐστὶν ἀνδρὶ μὴ κούφῳ: ris calamitas levus est viro constanti. Bene etiam octistus: Αἴαν τοῦ βεβηκότων ἀνδρῶν, τὸ ἀκλινὲς ῆς ψυχῆς ὄρθιον ἐν τοῖς δεινοῖς διαφυλαττόντων: rum constantium est, animi statum in periculis rectum immobilem conservare. Ac Sacratis dictum admodum norabile fertur tale: ἀνδριὰς μὲν ἐπὶ βάσεως, σπου- δαῖος ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως ἀμετακίνητος εἶλει εἶναι, id est, ut statua in sua basi, sic etiam vir us & virtutis studiosus in suo proposito constans & immo- esse debet. Hinc vir beatus Aristoteli in Eth. dicitur ράγωνος, qui omnis fortunae casus, sic ut oportet, fer- ciat ac soleat.

LXXXIX.

INTER VTRVMQVE.

Vita fugit lucem dira male conscia culpa,
Vt quæ avis à sero vespere nomen habet.

LXXXIX.

VEspertilio à vespertino tempore dictus à nocte græcis appellatur νυκτερίς. *Hanc avium solum animal sive vivum fœtum parere & lacte nutrire Plinius lib. x. cap.* LXI *memoriæ prodidit. Extat autem elegans apud Ovidium lib.* IV. *Metamorph. de Alcithoe & so- is, Minei Thebani filiabus, ob contemtum sacrificium i in vespertiliones conversis. Notantur verò per ve- lionem tria genera hominum (quod Alciatus quoque in ematis nonnihil innuit) quorum primum est, qui ob m famam, æs alienum, vel aliam similem caussam lu- & homines fugere coguntur. Alterum Philosophos non- continet, qui dum nimis abdita & incerta, & longe ipsorum captum posita, perscrutari conantur, sæpe cæcu- lent. quod etiam Aristot. lib.* I. *Metaphys. mo uit, ubi* ὥσπερ καὶ τὰ τῶν νυκτερίδων ὄμματα πρὸς φέγγος ἔχει τὸ μεθ' ἡμέραν, οὕτω καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὁ νοῦς πρὸς τὰ τῇ φύσει φανερώτατα πάντων, *Quemadmodum vespertilionum oculi ad lumen diei se it, ita & intellectus animæ nostræ ad ea, quæ manife- a omnium sunt. Tertium est quorundam verisipellium llidorum, ac plane ancipitis fidei, jam hoc probantium, liud: de quib. versus commemorantur veteres ex Aga- apud Varronem de lingua latina.*

Quid multa? factus sum vespertillo, neque
In muribus planè, neque in volucribus sum.

les fraudulenter ἐπαμφοτερίζοντας *neutri parti in i discordia adhærentes, lex Solonis (ut in ejus vita tra- lutarchus) ab omnib. publicis muneribus removit, quod m non ideo factum est, quod pacis & tranquillitatis ne- io tempore studiosi improbarentur, sed potius ut hac ra- facilius ac commodius cives tam in concordia retine- t, quam disjuncti rursum ad illam rectius perduceren- De vespertilione quidem à cæteris avibus nudata pen- & ad nocturnos volatus damnata, nota est Aesopi fa-*

XC.

LABOR OMNIBVS VNV

Doctus aptum & studia & mores & jura revolv
Qui bene vult populis dicere jura suis.

A

XC.

Pes sive apis, μέλισσα vel μέλιττα ἀπὸ τοῦ μέλιτος græcis dicta, à melle nimirum conficiendo ab Aristotele lib. IX. *de histor. animal. cap.* XL. *vocantur τῶν ζώων καθαριώτατον καὶ ἐργατικώτατον, id est animalium omnium mundissimum & laborissimum. Quo in loco apum natura & proprietas, & politia quadam concors accurate describitur. unde postea fere omnes, ut Plutarchus, Plinius, Ælianus, Virgilius & reliqui desumserunt: inter quos Plinius lib.* XI. *c.* V. *labores tolerant, opera conficiunt, rempublicam habent, consilia privatim, & duces gregatim, & quod max: mirum mores habent. Et cap.* VI. *Nullusque cum per cœlum licet otio perit dies: & cap.* X. *Mira operis observatio. Cessantium inertiam notant, castigant mox & puniunt morte. Virgilius inter alia* IV. *Georg. dicit:*

Omnibus una quies, operum labor omnibus unus.

imagine clarissime exprimitur tam gubernationum sollicitudo ac diligentia, quam subditorum in aliqua bene ordinata republica studium obediendi & fideliter fungendi officio. Eodem sensu quidam addunt, MENS OMNIBUS UNA EST. *Ruscellus ascribit hoc symbolum Antonio de Leyva, præcipuo Cæsaris* CAROLI V. *polemarcho, cum dicto,* SIC VOS NON VOBIS *scilicet mellificatis apes. Cum enim hic omnino sperasset, Ducatum Mediolanensem sibi gubernandum traditurum Imperatorem, quoniam potiss. ejus opera fuerat recuperatus nihilominus tamen Francisco Sfortiæ, ut promiserat Cæsar, bona fide fuit restitutus.*

XCI.
SINE INJVRI

Quæ multis prosint, sapiens fert, colligit, augei
Vt varios flores sedula libat apis.

XCI.

Lato lib. VI. de legibus ait, δὶς τὸ καλὸν ῥηθὲν οὐδὲν βλάπτει, id est, Bis pulchrum & laudabile dicere, nihil nocet. Quare etsi hoc symbolum in prima quoque Centuria exposuimus, hoc loco tamen diversa quadem ...itione propter illius elegantiam repetere placuit. Var- .IV. de re Rustica, naturam api plurimum artis ac inge- ...ibuisse scribit, ut quæ minime sit malefica, & quod nul- ...pus vellicans faciat deterius. Nam neutiquam floribus ...endo officit, ac impedit quo minus fructum afferant. De Aristoteles lib. XI. cap. VIII. adhuc multo prolixius agit, nec Plinius, ipsius hac in parte copiosus interpres. Rectiss. au- hoc symbolum ab illis usurpari poterit, quorum omnium ...num & universæ vitæ finis eo spectat, ut sine ulla inju- & damno semper quampluribus possint inservire, nec ulli quam mali inferre. Est autem innocentia, secundum ...ronem, puritas animi, omnem injuriæ illationem abhor- , quam in Tusculan. Quæstionibus ἀβλάβειαν, id est, ...tionem animi quæ nemini noceat, nominare solitus est. ...d alios adjecta est græca inscriptio, ἈΦ' ἙΚΑΣ- Τ ΤᾺ ΣΡΗΣΙΜΑ, *id est*, AB UNOQUO- ...E UTILIA. *Quemadmodum enim apicula in flori- rato ad quosvis flores advolat, atque ex illis solum ea, sibi utilia sunt, carpit & inde aufert: sic nos quoque re- ...is aliis superfluis vel etiam detrimentosis studiis, ad ea ...tum animum applicare debemus, quæ aliquid utilitatis doctrinæ bonæ ac salutaris afferre possint,*

Floriferis ut apes in saltibus omnia libant, &c.

...undum Lucretii melliflua carmina. Quo etiam notari po- ...t ex Aeschine ad Ctesiph. selectas veterum poëtarum ...ῥήσεις olim pueris ediscendas propositas fuisse, ἵνα ἄνδρες ...τες αὐταῖς χρῶνται, ut viri facti eas ad usum trans- ...rrent. Plura in centuria prima symbolo LXVII. Vt prosim.

XCII.
VNI SALVS ALTERI PER-NICIES.

Vt rosa mors, scarabæe, tibi est, apis una voluptas:
Virtus grata bonis, est inimica malis.

XCII.

E St & hoc symbolum antea in Prima Centuria aliqua ex parte expositum, cujus tamen hic tractationem pleniorem repetere voluimus. Quod Apes floribus odoratis & inprimis rosis apprime delectentur, & inde viss. alimentum sibi comparent antea dictum est, & libet per afferre in medium B. Basilii egregiam similitudinem, m ponit in commentario de legendis libris Ethnicorum: ὃ τῶν ἄνθεων τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἄχρι τῆς εὐωδίας ῆς χρόας ἐςὶν ἀπόλαυσις, ταῖς μελίτ]αις, δ' ἄρα καὶ ι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχει: ἔτω δὴ καὶ ταῦ- τοῖς μὲν τὸ ἡδὺ καὶ ἐπιχαρὶ μόνον τῶν τοιἔτων ηκἔσιν, ἔςι δέ τιν καὶ ὠφέλειαν ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν χὴν ἀποθέσθ, id est, velut enim florum hominibus dem usque ad odorem & colorem est usus, apes autem mel sis excipere noverunt: Sic etiam hic qui diligendo exi- t, non solum quod dulce jucundumque fuerit in eorum li- persequuntur, sed quandam ex illis utilitatem in ani- n reponere student. τροφὴ γὰρ, ut Aristides ait in Pa- hen. ὡς ἀληθῶς καθαρὰ καὶ διαφερόντως ἀν- ώπε, ἡ ἐν μαθήμασι καὶ λόγοις: Vere purum & inis proprium alimentum, artes & litteræ. E contrario em Scarabæus, ut Aelianus refert. lib. IV. cap. XVIII. ab ratis læditur, ac fœtidis oblectatur; inprimis vero rosæ o illi sunt contrariæ, ut illis involutus quoque intereat. od proprie etiam convenit ingenio agresti ac ab omni libe- institutione, ac doctrina laudabili plane abhorrenti, cum bene educati & instituti tantopere his sese oblectent, ac entent. Quo pertinet proverbium tritum, Scarabæo ungu- um, quod Plutarchus VII. Symposiac. Quæst. VII. in phi- phum austeriorem quendam, qui spaltriam in convivio bat, ferre convenire ait.

XCIII.

MORERER EXTRA.

Turpe est in propriis fixum consistere tectis,
Nec cœlo annata conditigne frui.

XCIII.

DE *animalculis tam in nive quam igne viventibus locus habetur apud Aristotelem lib.* v. *cap.* XIX. *de hist. Animal. satis memorabilis, quem integrum ascribere placuit. Quin etiam in iis quæ putredi-n nullam posse recipere existimantur, nasci animalia no-mus ut vermes in nive vetustiore, qui hirti sunt pilis & bidi, quoniam & ipsa nix vetustate rubescit, sed in nive dia terra candidi & grandiores inveniuntur. Torpent nes ac difficulter moventur. In Cypro insula ærariis for-cibus, ubi chalcitis lapis ingestus compluribus diebus cre-atur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ, paulo mus-grandibus maiores, quæ per ignem saliunt atque ambu-nt. Emoritur & hoc genus illud nivis alumnum, cum al-um à nive dimotum est. Hæc ille. Plinius lib.* XI. *cap.* XVI. *eadem repetens vocat pyralin sive pyraustam, de quo symbolo proximo plura. Seneca quoque lib.* v. *cap.* VI. *cum miratione potius quam caussæ explicatione idem affirmat, mque Aelianus lib.* II. *cap.* II. *à quo πυρίγονοι, id est, in ne nati vocantur. Hoc tamen nescio, qua ratione inductus vid.* VI. *Fastor. negare videtur,*

Nec tu aliud Vestam, quam puram intellige flammam:
Nataque de flammis corpora nulla vides.

rasmus in Adagiis proverbio, πυραύςου μόρος, *id est, raustæ interitus, hoc symbolum interpretatur vel de* ὠκυ-μόροις, *id est, qui celeriter intereunt, vel etiam de illis, qui ullibi alibi vivere possunt, quam in propriis ac consuetis la-bus & domiciliis, à quibus si paulo longius abesse cogantur, bi moriendum existiment. Alii ex Plinio ascripserunt* Mo-ar si evasero, *quod non absimile est illi,* ἀπωλόμεθα ἄν, ἰ μὴ ἀπωλόμεθα, *id est, perimus, si non perimus, à con-rario sensu.*

MEUS

XCIV.

MEUS IGNIS AB ORTU.

Ne forte in tenebris offendas, sum tibi summi
Flamma iter ostendens provida cura Dei.

N.

XCIV.

NIte dula sive Cicindela, quam vulgo noctilucam appellant, insectum est pennatum instar muscæ, cujus quoque meminit Aristoteles lib. I. de part. Animal. cap. III vocatque λαμπυρίδα, vel secundum alios πυρίδα, quia noctu per arva luceat, instarque flammæ t. Plinius lib. XVIII. cap. XXVI. de his ita scribit. Est si- n illius (hordei) maturitatis, & horum (milij ac pani- sationis commune, lucentes vespere per arva cicindelæ, ppellant rustici stellantes volatus, græci vero lampyridas edibili benignitate naturæ. De quo plura apud eundem rem libro jam commemorato, & lib. XI. cap. XXVIII. d nos quidem vermis est Erucæ similis qui eadem parte icindela noctu fulgorem tam clarum emittit, ut etiam um litteræ legi possint, ut scrbit Gesner. de Lunar. & reb. lucentibus. Quamquam verò & hoc symbolum autor ad honesti amoris significationem accommodaverit, in- s tamen ille forsitan demonstrare voluit, conjugium um & felix à cœlo, id est, Deo opt. max. peculiariter nibus procurari, nec nostro judicio aut industriæ. sed soli identiæ divinæ esse ascribendum. Quod probat ista me- bilis sententia Salomonis in proverb. cap. XIX. ubi græ- leguntur, ὄικον καὶ ὕπαρξιν μερίζει πατέρες παι- σὶ καὶ κυρίου αρμόζεται γυνὴ ἀνδρὶ, ubi usitata ver- habet, Domus & divinæ dantur à parentibus: à Do- autem proprie uxor prudens. Quod amicus meus D. adus Rittershusius vir doctiss. hoc aliquando disticho sit,

χρήματα μὲν παῖδες γονέων ἄπο κληρονομοῦσιν,
ἡ αγαθὴ δὲ θεοῦ σύζυγός ἐστι δόσις,
Heredes patrum gnati bona plurima cernunt,
Moratæ est dator est conjugis ipse Deus.

PLI-

XCV.

PURUS VT ERUMPAM

Cæca voluptatum, ô juvenes, abrumpite vincla,
Libera erunt vestra his pectora vindiciis,

Ad

XCV.

A *Dmirandam prorsus Bombyeum generationem & variam mutationem legere possumus apud Aristotelē lib.* v. *de histor. Animal. cap.* XIX. *& Plinium lib.* XI. *cap.* XXII. *&* XXIII. *Quæ omnia Hieronymus Cremonensis eleganti poëmate elaboravit. Fit autem um ex ovo vermis, ex verme eruca, deinde bombylius, c Necydalus, & tandem spatio sex mensium Bombyx. quadragesimum verò diem, quo eruca se abdidit & in bylium est mutata, subnascens palio (quem Aristoteles tur νεκύδαλον vocasse) exeso folliculo, ut exitum quafilum proscindit & fit quatuor alis pennatus. Vida ita ibus expressit lib.* II.

Nonne vides, cum carceribus exire reclusis
Instant ardentes, quanta nitantur opum vi?
Clausa obstat domus, & fili densissimus ordo,
Nec mora nec requies, vestigant omnia circum,
Explorantque aditus omnes, si qua potis extra
Rumpere, & optatæ rursum se reddere luci.

quidam nobilis juvenis mature ex carcere amoris ac ru laqueis & illecebris, quasi ex dura servitute sese lis, & ad bonam frugem rediens, totus se studiis gravio- & cognitioni rerum laudabilium addicere, & tan- n alas, quibus ex sordibus prioribus evolet, comparare t. Alius græcum hemistichium ex Epigrammat. lib. II. *t* Α῎ΠΤΕΡΟΣ' ΟΥ ΔΥ ΔΥ'ΝΑΤΑΙ, *id est, sine pen- n potest, scilicet avolare. Alius ascripsit,* Et feci & fre- *ngeniose innuens, quod sicuti incautius in juventute vo- tibus & amoribus fuisset irretitus & sponte sua illis ser- t, sic paulo post maturiore judicio & vera ratione super- ente illa omnia reliquisse, ac tandem tanquam fracto er- lo ad meliores partes avolasse.*

EX

XCVI.

EXPECTO DONEC VENIA

Frigora fert patiens, spe veris parva cicada:
Sperat & infestis mens bona semper opem.

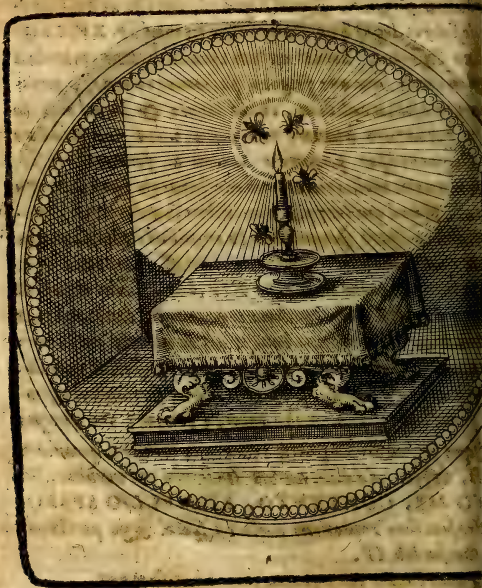
XCIV.

IC ADAM quasi cito cadentem, id est, celeriter evanescentem dictam esse quidam volunt, apud græcos τέττιξ est, ἀπὸ τῦ πτίζειν, id est stridere. Arist. l.V.c.XXX. in minores & majores dividit, & has ar- illas mutas esse, maresque canere. fœminas silere ait. ei, eleganter reddit rationem Theophilactus Simoca- rbblem. physicis. Quod si quis pleniorem de his cogni- desideret, legat quæ Cælius Rhodiginus lib. XVII. cap. lixe differuit. Sicuti autem cicada hyeme recondita & in terra latitans frigora patienter tolerat,, expe- empus æstatis calidius, cuius tepore & simul roscido ac herbarum humore reviviscat: ita vir prudens aliquantisper patienter adversæ fortunæ insul- fortunam meliorem animo constanti & æquo in terra t. Quod quidem pijs hominibus indubitanter divi- xiliū tempore sperantibus in omnibus calamitatibus est meditandum. Quale evidentiss. exemplum in S. ponitur ex cujus libro cap. XIV. hoc dictum desumtū it: Cunctis diebus militia mea expecto donec, veniat itio mea Hadrianus Iunius aliter accepit nam cum antum rorem lambat ex floribus jam apertis & reli- maturos & occlusos prætereat, donec suo tempore quo- fruit liceat, præsentib. interea fruens: ita quoque isque in sua αὐταρκείᾳ contentus vivere, quamdiu it, debet. Addidit autem Italicum proverbium, DI TO ME, CONTENTO, ET MEGLIO SPERO, Præsentibus contentus meliora spero. Quo pertinent versu lib. IV.

Quod si quis vera vitam ratione gubernet,
Divitiæ grandes hominis sunt vivere parce
Æquo animo, neque enim est unquam penuria
parvi, &c.

lum autem, picturam pro cicada perperam hic lotustam
t.

CXVII.
BREVIS ET DAMNO
VOLUNTAS.

Qui circum volitat deceptus amores ad i
Nunquid naturam papilionis habet

XCVII.

De Pyrausta proprie sic dicta Aristotelis & aliorum sententiam paulo ante exposuimus, nunc de altera eius significatione aliquid adjungemus, de qua inprimis Ælianus lib. XII. cap. VIII, hac habet. Ex is fulgore pyrausta, quod vehementi afficiatur voluptate, rco cum flamma vel maxime viget, ad lucernas advolat, ue nonnihil captare videtur. Cuius meminit quoque Æ-ylus Tragœdiarum scriptor hoc senario,

δέδοικα μωρὸν κάρτα πυραύςου μόρον,

id est:

Magnopere stultum metuo pyraustæ exitum,

istoteles lib. VIII. de histor Animal. cap. XXVII. ἠπίολον cat quoddam genus minus papillionum quod lucernarum inibus advolat, idque Italii vocant farfallam. Idem ta-n & culice & muscas factitare scimus. Hinc proverbium, ρεῶν πυρᾶςου χαίρεις, Gaudium pyrausta gaudes, de mentanea voluptate. Quamvis vero hoc symbolum, fi-n breviss. ac pessimum omnium pravarum voluptatum unde exprimat, atque ideo Horatius lib. I. Epist. XII. moneat.

Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas.

similiter Alexis:

Φεῦγ' ἡδονὴν, φέρουσαν ὕστερον βλάβην.

Fuge voluptatem quæ ferat imposterum damnum.

men inprimis ad perditos & immoderatos amores referri et, quibus capti non aliter ac vehementi igne consumi so-int. Quare Itali apposite huic symbolo ascripserunt, PIA-ER CONDVCE A MORTE, id est, voluptas ad mor-m perducit. Quidam addunt, FVGIENDA PETO: od non solum cum prioribus convenit, sed etiam adhuc ma-generalius de omnibus periculosis consiliis & actionibus in-lligi poterit.

XCVIII.
SCABRISQUE TENACIU
HÆRENT.

Rebus in adversis sis fortis: nempe ea par
Laus est virtutis, prosperitate frui.

XCVIII.

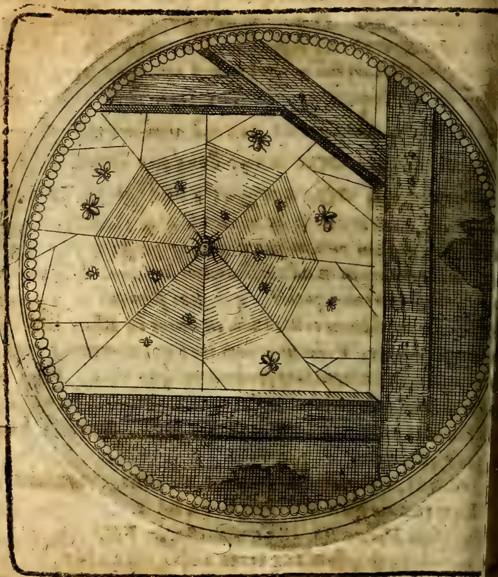
MVSCÆ in speculi superficie tanquã nimis glabra & expolita non possunt consistere, indeque levi momento decidunt, at in corporibus scabris & duris inhærere diutius & validius illis conceditur. ...i aliter viri constantes in rebus duris & adversis omnia ...mo animo agunt. & quidem stabilius ac alacrius quã in ...dis, quas Xenoph. ait difficilius esse moderate ferre quam ...ersas. Et Plutarchus in esse erudito commentario παρα-...ικῷ ad Apolloninũ, inter alia egregia dicta, quæ huc ...inent, hoc quoque exponit. πεπαιδευμένων γάρ ἐςι καὶ ...φρόνων ἀνδρῶν πρὸς τε τὰς δοκούσας ἐυτυχίας τὸν ...ὸν εἶναι, καὶ πρὸς ατυχίας φυλάξαι τὸ πρέπον. ...t, Recte enim instituti hominis est atq; cordati, neque ...ari ob eventum rerum quæ videntur prospera, & con-...ti animo decorum in adversitatibus servare. Minimum ...i illi obesse fortuna potest, qui sibi firmius in virtute ...n in casu subsidium collocavit, ut autor in Rhetoricis ad ...ennium inquit. Videtur etiam ita non inconcinne, accõ-...ari posse ad innocentiam probitatemque vitæ, quod in ...ulla sordes adhærescere, nulla malevolorum reprehensio. ...is fortunæ impetus locum invenire possit, sicuti de viro ... fecit Ausonius.

Securus, mundi instar habens, teres atq; rotundus;
Externæ ne quit labis per lævia sidat.

...ate ipsum Horat. lib. II. Sermon. Satyr. VII.

——In seipso totus teres atque rotundus,
Externi ne quid valeat per læve morari,
In quem manca ruit semper fortuna, &c.

CXIX.
VIOLENTIOR EXIT.

Innodat culicem, sed vespæ pervita tela e
Sic rumpit leges vis, quibus hæret ino

XCIX.

Numerat Aristoteles lib. IX. de hist. Animal, cap. XXXIX. tria aranearum genera, ex quibus tertium dicit esse sapientiss. & de illarum venatione & artificio in tela conficienda plurima lectu digna proponit m secutus Plutarch. in comment. de solertia Animal. minus hoc argumentum eleganter tractat, nec non Ælia- lib. I. cap. XXI. & Plinius lib. XI. cap. XXII. itemq; Cice- lib. de Natura deorum. Anacharsis autem, ut in vita nis Plutarchus & Valerius Max. referunt, aranearum s leges comparabat. Nam ut in his animalcula & inse- infirmiora, quales sunt musca, papiliones & similia reti- tur, validiora autem, ut vespa, & crabrones perumpũt: egibus humiles & pauperes constringuntur, divites vero otentes illis non alligantur. Sed Stobæus hoc Zaleuco ensium legislatori tribuit, Quod quidem de lagum in a- litate potius, quam recta ipsarum observatione intelligen- n. Nam Trajanus justiss. Imperat. (ut Dio in eius vita bibet) præfecto prætorio tradens gladium dixisse fertur: c gladio pro me utaris, donec justa facio. Sin injuste ege- contra me. Ac similiter Antiochus tertius civitatib. sibi ditis scripsit, si quid unquam per litteras mandasset, quod ibus adversaretur, ne curarent, sed haberent pro illo, quod esciente esset scriptum. Quo pertinent Platonis graviss. tentia lib. IV. de legibus, ἐν ᾗ (πόλει) μὲν γὰρ ἂν ἀρχό- νος ᾖ καὶ ἄκυρος νόμος, φθορὰν ὁρῶ τῇ τοιαύτῃ ίμ[illegible] ἑτοίμην, ἐν ᾗ δ' ἂν δεσπότης τῶν ἀρχόντων, οἱ δ' ρχοντες δοῦλοι τοῦ νόμου, σωτηρίαν καὶ πάντα ἀγαθὰ α οἱ θεοὶ πόλεσιν ἔδοσαν γιγνόμενα καθορῶ; *id est, ratum illi civitati exitium video, in qua non lex magis ratibus, sed legi magistrati quæ sunt. Salutem vero illi, ubi x servientibus magistratibus dominatur: cuncta certe bo- a, quæ dij civitatibus præbent, huic affore cerno. Et Cicero uoque alibi dicit, leges cum omnibus una & communi voce qui.*

C.

VITA MIHI MORS ES

Ex seipsa nascens, ex se reparabilis ales,
Quæ exoriens moritur, quæ moriẽs orit

EN

C.

Visum fuit tandem hanc tertiam Centuriam nostram cum Phœnice concludere, & de illo paulo verbosius, quam antea factum est, differere. Idque tum propter autorum plurimorum de eo varias ac interdum di-intes opiniones, tum ob symbola, ex hac ave ingeniosa ulla & praclara desumta. Ac quantum ad primum atti-omnium eorum, qui de illo aliquid litteris mandarunt, itias in medium proferre vellem, non aliquot pauca pa-sed vix liber quispiam grandior sufficeret. quare satis esse ui saltem nomina pracipuorum scriptorum hoc in loco no-Inter quos vetustissimus mihi occurrit Herodotus lib. II. Euterpe, quamvis dubitanter de eo loquatur. Philostra-ueque in vita Appollonii, addit istud ὥς φασι, id est ut a-Scripserunt de eo etiam Horapollo lib. I. cap. XXXIV. & XV. Plinius lib. X. cap. II. qui & ipse veretur, ne quid fa-i subsit Solinus cap. II. XXXVI. Seneca passim. Cornelius tus lib. V. Annal. Ælianus lib. V. cap. LVIII. Lucianus. us Aurelius Victor. Suidas. Xiphlin. in vita Tiberii, qui n Ægypto visum, ac Tiberio mortem denunciasse. Glycas al. par. I. Artemidorus lib. de insomniis, cap. XLIX. Æ-Platonicus. Aristides in oratione Smyrna beneficio M. elii Imperat. re ædificata; atque inter poetas Oppianus, O-ius XV. Metamorph. Claudianus. Poema Lactantio falsò iptum Tzezes. Statius lib. III. Inter Ecclesiasticos verò tores Gregorius Naziazenus in praceptis ad virginem, ratione ultima de spiritu sancto. Basilius. Tertulianus in de resurrectione carnis Cyrillus, Cyprianus, Ephipha-, Eusebius Pamphilus, in vita Constantini Imperat. Rufi-Ambrosius de fide resurrect. & V. Hexa. Isidor. lib. XII. r recentiores sunt, Albertus Magn. Volateranus lib. XV: liger contra Cardanum Exercit. CCXXXIII. vacatque iendam, ex scriptoribus rerum indicarum. Piorrus Valer. Hiroglipicis. Erasmus in Adagiis Chil. II. Centur. I. prov. I. & LVII. Adrianus Iunius prov. XCIII. Centur. V. Ges-us de Avibus & plures alii quorum nomina jam non suc-

currunt. Sed meo quidem judició, inter omnes, quos enumeravimus, nullus videtur exquisitius ac ce de Phœnice scripsisse, quam Cornelius Tacitus lib. VI. nal. Cujus ideo verba integra hic apponenda esse ce mus: Paulo Fabio & Lucio Vitellio Coss. post lo sæculorum ambitum Phœnix in Ægyptum venit, buit materiem doctissimis indigenarum & Græc multa super eo miraculo disserendi. de quibus congruum plura ambigua, sed cognitu non absurda promere libet. Sa Soli ad animal, & ore ac distinctu pinnarum à ceteris bus diversum, consentiunt qui formam ejus definere. mero annorum varia traduntur maximè vulgatum, gentorum spacium. sunt que adseverunt, mille quadring sexaginta unum interjici, prioresque alites Sesostride pri post Amaside dominantibus, de in Ptolemæo, qui ex Ma nibus tertius regnavit, in civitatem, cui Heliopolis no advolavisse multo ceterarum volucrum comitatu, n faciem mirantium. Sed antiquitas quidem obscura: Ptolomæum ac Tiberium minus ducenti quinquaginta fuerunt. undi nonnulli falsum hunc Phœnicem, neque bum è terris credidere, nihilque usurpavisse ex his, qu tus memoria firmavit. Confecto quippe annorum nu ubi mors propinquet, suis interris struere nidum eiqu gentialem affundere. ex qua fetum oriri, & primam curam sepeliendi patris; neque id temere, sed sublato m pondera, tantoque per longum iter, ubi par oneri, par m sit, subire patrium corpus, inque solis oram perferre at dolere. Hæc incerta & fabulosis aucta. Ceterum aspi quando in Ægypto eam volucrem, non ambigitur. Ha Sed notandum, præter Cladianum, & poema Lactant peram attributum, nec Plinium, neque Tacitum vel ali veteribus tradidisse. Phœnicem seipsum combure, quod t postea recentiores universi secuti sunt. Sed veniamus j symbola, quorum primum est Ut vivat: *à Ruscello ascr Madrucio Cardinali, quod alii plenius efferunt,* Se ne vivat; *Cujus interpratatio multiplex esse potest. Nam*

g

us significat hominem, qui omnes suas cogitationes & eo dirigere conatur, ut sua vi a crevitatem egregia mpenset, & inde sese quasi immortalem reddere queat ius ad veram pietatem exercendam referunt, intelli-er solem, adquem Phœnix aspirat, & cujus beneficio atur, Christum, nostrum redemptorem, unicum ju-lem, cui omnia nostra merito debimus referre, quo n per ipsum vitam beatam & æternam vivere quea-rto nobis persuadentes, hanc mortem nostram esse ini-vita melioris, de quo præclarum distichum & à multis endam legitur Ravennæ ad picturam Phœnicis.

Securus moritur quiscit se morte renasci,
Mors ea non dici, sed nova vita potest.

& nostra hac inscriptio, ex Simbosii Ænigmagt. sumta et: Vita mihi mors est. *Sic B. Tertulianus in libro de ectione carnis inquit, plenissimum ac firmissimum spe-i esse hujus spei (resurrectionis) ex hoc alite sumendum, B. Ambrosius quoque & Epiphanius in Physiologo asse-. Quare quidam græcum dictum ascipsit.* ΘΝΗΣΚΩΝ ΚΑΠΟ ΘΝΗΣΚΩΝ, *id est, moriens non moriens. us Argumenti plurimæ extant sententiæ apud sacrarum rarum interpretes præclare. Quidam Bartolomeus Ta-, qui de symbolis sive impresis Itallice breviter & acura-ripsit, addit* Ne pereat; *quo ait exprimi hominis pii ac re-ose propositum & studium laudabile, in fugiendis, & com-endis voluptatibus ac illecebris hujus mundi, & affecti-bus & cupiditatius suis nimiis moderandis ac vincendis, de-ue incastigando proprio corpore, ne vitiis cum jactura ani-obsequatur, Quod B. Naziazenus lib. I. Sententiarum ritualium his jambicis versibus breviter de quibusdam tiis exposuit,*

ἔρως, μέθη, ζῆλος, πενία, δαίμων ἴσα.
ὅς ἂν προσέλθῃ τὸ φρονεῖν ἐπέκλυσε.
τῆξις, προσευχή, δάκρυον, τὰ φάρμακα,
ἡ δ' ἰατρὸς ἐστὶ τῶν νοσημάτων.

id

id est,

Vinum libido, livor & dæmon. idem.
Quorum occuparint, opprimunt hæc pectc
Medentur hisce, lacrymæ, fames, preces,
Sic est meæ curatio ægritudinis.

Aliud præterea symbolum Phœnix suppeditat, nimiru trix ipsa sui, *ex pemate Lactantio ascripto,*

Ipsa sibi proles, suus est pater. & suus hæres,
Nutrix ipsa sui, semper alumna sibi.

Quod illis recte tribuitur, qui suamet industria & vir res magnas sine aliorum adminiculo pervenerunt. Sere quoq; Helienora Austriaca Caroli V. soror, ex hoc ali mere voluit symbolum, cum inscriptione: Unica sempe *secundum Ovidium II. Amor.*

Et vivax Phœnix, unica semper avis.

Quo demonstrare studuit (ut Paradinus refert) sicuti & pretiosiss. quæq; rara sint & inventu difficilia, ita q sibi esse persuasum, se nunquam talem alterum maritum lis fuerit Franciscus I. Rex Galliæ, in posterum esse re rum. Est autem notum, quod proverbii loco vocemus al propter raras ingenii dotes unicum Phœnicem, quia omnes ita excellat, ut neminem parum habere videatur strissima quoque princeps Bona Sabaudiensis, Ioannis Ga Mediolanensium Ducis mater, orbata marito, curavit mismate cudi Phœnicem, additis his verbis: Sola facta s Deum sequor. *Quod indicaret, quemadmodum hæc av & unica in orbe inveniatur, sic etiam se propter solitud ob mariti obitum, eo redactam esse, ut in posterum reliq mnibus spretis & posthabitis omnino apud animum constituerit, soli Deo inservire, ac omnia sua illi ada Quamquam verò plura hujus generis symbola sese offe quæ in se non contemnendam doctrinam continent, tan hæc sufficere hoc loco putavimus atque ita Centuriæ huic bono omnine finem imponamus.*

F I N I S *Centuriæ III.*

OACHIMI CAMERARII

SYMBOLORUM

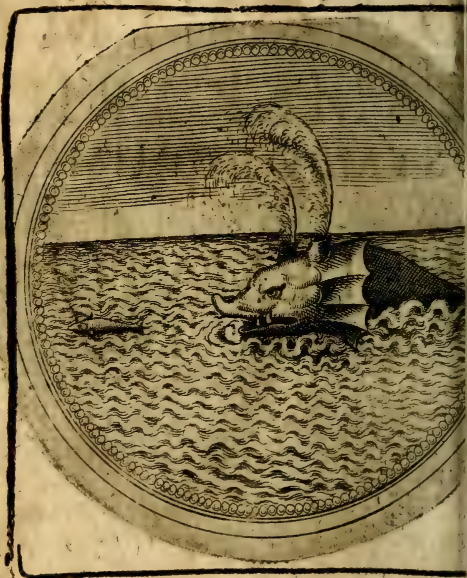
ET

MBLEMATUM

CENTURIA IV.

I.

QUAM BENE CO
VENIVNT.

Hoc balæna suo tuta est ductore per un
Principe & est felix plebs vigilan

I.

Amanus illos Oceani alumnos, quales sunt cete, orea, bysseteres, pristes & alii, (de quibus post Plinium aliosque veteres, ampliss. ex recentioribus Gu. Rondeletius, onr. Gesnerus, & Olaus M. scripserunt) cum ob vastem corporum in vadis periclitantium, oculorumque caem, tum etiam ob bella inter ipsosmet, & fraudes insitium, duce uti exiguo pisciculo, quem ἡγεμόνα *&* τῆ⟨ρα⟩ *vocant, ejusque ope & vigilantia securitatem sed capto eo exitium adferri, Oppianus, Aelianus & archus scribunt, & eleganstiss. versibus expressit Claudius quoque* II. *in Eutr. Quidam piscem illum Aristotiles* κητὸν, *quem Gaza Plinium secutus musculum verujusque etiam Phile meminit in Iambis, faciunt, Ad utem hunc typum ipse Oppianus pulcerr. mehercle sena accommodat :*

ἀλκὴ δ' ἀνεμώλιος ἄφρων.
Καὶ τὲ μέγα βρίαοντα κατέσβεσεν, ἠδ' ἐσάωσε
Βαιὸς ἀνὴρ εὔμητις.

robur mentis expers, res inanis est.
Et vel potentissimus viribus perdat servetve
Parvus vir, qui valet consilio.

incongruè huc referri possit Xenophontis illud in : τὸν ἄρχοντα χρὴ οὐ τῷ ῥαδιουργεῖν διαφέρειν ἀρχομένων, ἀλλὰ τῷ προνοεῖν καὶ φιλοπονεῖν : *ipem subditos anteire debere, non luxu & otio, sed prontia & industria, Nam, ut Plutarchus inquit in vita rgi :* ἡ πειθαρχία μάθημα μέν ἐστι ἄρχοντος. ιεῖ γὰρ ὁ καλῶς ἄγων, τὸ καλῶς ἕπεσθαι : *pulus sit dicto audiens, hoc discit à principe. Nam qui m prabet ducem, is facit, ut alii benè sequantur. Sed quidem hujus symboli explicationem pluribus verbis avit CL.V.Io. Leunclavius, in procemio in Greg. Nysle hominis opificio librum, ad Illustriss. Christophorum tinum Principem. Elogia autem boni Principis apud ores cuivis sunt obvia,*

II.

HIS ARTIBUS.

Vt teipsum & navim serves, comitesq; pe
In pontum cunctas abjice divitias.

II.

Ete quadam, & quas vulgo balænas vocant, tanta esse magnitudinis in comperto est, ut naves etiam, quamvis prægnandes, evertere ac pessundare valeant, & Oppianus in ἁλιευτ. idem affirmat. ...nt autem quasdam ex istis, cum naves recens picatæ sentire illum odorem, eoque attractas affricare se na..., atque ita, ni præcaveatur periculum, illas evertere. ...igitur picata dolia illis objiciunt, cum quibus dum ...t, illi effugiunt. Ferunt hoc symbolo usum fuisse maxi... heroem, Mauricium Saxoniæ Ducem, cujus excelsus ...us, & inprimis illustres virtutes bellicæ ad omnem po...tem erunt celebres. Fieri autem potest, ut prudentiss. ...ps innuere voluerit, non temerè occurrendum, sed oblu...m esse potentioribus, si illorum vim & insultus aliter ... & frangere nequeas. Nam profectò, secundum Pac... illud.

Cum contendi nequitum est, clam tendenda est plaga.

...e etiam illud Spartani Regis apud Plutarchum apophtha..., de leoninæ & vulpinæ pellis usu ignotum est. Referri ...ue huc possunt egregia illa belli furta & stratagemata, ...ni prorsus reprehensione, secundum Valer. Max. remo...r quæ, ut Thucydides loquitur, τὸν πολέμιον μάλιςα ...ς ἀπατήσας, τὰς φίλας μέγιςα ἂν ὠφελήσειεν: ...max. decipiuntur, & amici plurimum juvantur. Ve...um igitur est Polybianum illud apud Suidam: μία ...ἡ τῆς ἁπάσης πολυχειρίας ἐν ἐνίοις καιρνῖς ...ικωτέρα: Vnius mentis solertia aliquando efficacior, ... mille manus. Docere etiam potest hoc symbolum, im...nte gravi aliquo periculo omnem honestam esse ratio... expediendæ salutis, & vitæ servandæ caussa insuper ha... ...as omnes divitias. Verè namque Alcestis apud Eu...it:

ψυχῆς γὰρ ἐδὲν ἐςι τιμιώτερον.
Nam nihil est vita pretiosius.

III.

NOCET ASSENTATI
MAGNIS

Vilis adulator blandè mentitus amicum
Se ingerit, admissus maxima damna d

III.

er symbola Octavii Strada, Caesaris antiquarii, hoc de ana cum pisciculis colludente Edovardo III. *Angliae is, qui de victo Ioanne Gallorum Rege res maximas it, tribuitur, quo forte innuere voluit, vel nocere hos issima bellua, si nimius se indulgentem illis praestet, vel ab illis allectam in minus tuta loca deferri, cum ejus xitio. Nobis enim & de inventore, & de inventionis iento veritas nondum comperta est. Hoc igitur teneaetiam maximis quibusque animalibus, à minimis saepè em esse perniciem. Nam & Crocodilum, vastum illili monstrum, ichneumon, exiguum animalculum int, ut Eusbl. pen.* 11. *Centur. ostendit. Nempe haud aliulatores, homines contempti, & quos nulla re laedere, ne Principibus damnum adferre aliquod posse putares, nè tamen noxii sunt & ampliss. saepè imperia concutiie evertunt. Argutè Antisthenes malle se dixit* ὀλακας, ἢ εἰς κόλακας *incidere: illos quippe morbos vero viventes devorare. Stobaeus autem ex Phaa citat.* ὥσπερ ὁ Ἀκταίων ὑπὸ τῶν τρεφομένων ὑπὸ κυνῶν ἀπέθανον: ὅ τως τρέφοντας κατα-ιν. *Quemadmodum Actaeon à canibus quos ipse enuerat, dilaceratus fuit: ita adulatores hos, qui ipsos aevertunt. Sed Plutarchus pulcrè ait, adulatores mocupum vocem suam ad imitationem Regum componere, se eos subire ac decipere. Mellitum enim illis venenum t Plinius loquitur, & rectiss. Diogenes orationem aduiam* μελιτίνην ἀγχόνην, *melleam praefocationem, llavit quod assentatione quidem delectaret, ceterum dacio strangularet admittentem. Gravis etiam est Arimi apud Stobaeum sententia:* τὰ μὲν ξύλα τὸ πῦρ οντα, ὑπ' αὐτοῦ καταναλίσκεται. ὁ δὲ πλοῦτος ἐκτων τοὺς κόλακας, ὑπ' αὐτῶν τούτων διαφθείρεται; *na dum augent ignem, ab ipso consumuntur. Opes dum nt adulatores, ab eis ipsis pereunt.*

IV.

TUTOS CONJUNCTI PRÆSTAT.

Nos tamen hac glomerata simul conjunctio ser
Quos facile sparsos perderet una dies.

Om

IV.

Omnium totius piscium generis minutissimi sunt, quos Græci & Latini Aphyas, quidam Apuas appellant. Si paulo sint remotiores, nihil præter oculos ferè conspicitur, ut multitudo oculorum collecta ...i queat, testante Aug. Nipho. Plinius illos ex pluvia: ...loteles ex spuma: (Vnde & ἀφρὸς, quod Ionum esse ...m tradit Archestratus, is piscis dicitur) Aelianus & ...anus ex limo gigni narrant. Injuriis & maris voraci...iscium inprimis expositi celerrimè intereunt. Subvenit ...en illis natura quoque ad diuturniorem conservationem. ...um Oppiano, Suida, aliisque credimus, in densissima ...ina conglomerati, & in se invicem veluti complicati, ...imè ad maris scopulos circumnatant, & hoc modo ne ...nis piscibus præda fiant, præcavent: itaque in unum con...ti globum se tuentur, qui disjuncti & dissipati ne unum ...em diem superesse possent. Si scilicet est invicta con...ia, & periculi expers virium conjunctio, quamvis im...lium, quos.

Defendit numerus, junctæq; umbone phalanges,

...venalis cecinit. Quo etiam Homericum illud pertinet:

Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν ἠδὲ μάλα λυγρῶν.

Conjuncti pollent etiam vehementer inertes.

...rè etiam T. Quinctius apud Livium: Adversus consen...es nec Regem quemquam satis validum, nec tyrannum. Nec minus prudenter Micipsa moriens apud Sallusti...ad filios: Regnum vobis trado firmum, si boni eritis: si ...i, imbecillum. Nam concordia parvæ res crescunt, dis...ia maximæ dilabuntur. Evidentius vero Scilurus Scy..., uti Plutarchus refert, qui moriturus filiis suis, quos ...x. habuit, jaculorum fasciculum singulis porrexit, ac ...pere jussit. Quod cum recusassent, tanquam impossibile ...d: ipse singula jacula exemit, facilimeque confregit: con...les si fuissent, invictos: disjunctos animis, imbecilles fu...s innuens. Referenda est huc & fabula Babriæ sive Ga... XXX. de trib. bobus concordib. & discordib.

V.

MOLE RVIT SVA.

Me mea ad interitū molespertraxit acerb
Sic pereat, quisquis robore fidit atrox.

V.

Olere ſæpe numero Balænas, vel procellarum vi in litto-ra ejici, vel etiam dum ipſæ apricandi ſtudio terræ ni-mium propinquant & fidunt, ob refluxum maris aqua deſtitui, atque ita in ſicco relinqui, ut mole illa ſua cor-, experientia teſtis eſt, ſuntque ad Oceanum crebra ejus bectacula : & in Batavis inſigne ſuperiore anno). LXXXIIX. contigiſſe meminimus. Balænam ſane unquam è mari prodire, & ad ſolem apricari, ipſe Op-us ſcribit. Vnde & Grammatici quidam volunt dictam: ὶ τὸ ϖρὸς ἅλλεσθαι : eoq; hodie nomine cunctas fe-ajores pelagi belluas vulgo intellegunt , cum veterum em balæna ex Rondeletio & Gesnero ſatis nota ſit Em-a autem hoc ſe ipſum ex inſcriptione Horatiana ferè ex-t : cum qua Iſocrates conſentiens, Robur prudentia con-um profuiſſe quidem, verum ea deſtitutum, magis fu-ıbentibus detrimento, dixit. Et Neſtor apud Home-idem penè pronunciat. Exemplo ſunt Milo Crotonia-le , & Polydamas athleta : quorum ille dum quercum ibus inſertis divellere, hic ſpeluncam ruentem ſolus hu-s ſuſtentare conatur, miſerè uterque periit, ſicuti apud r. Max. legimus. Poſſit hoc etiam accommodari fortaſ-genti alicui imperio, quod ipſa magnitudine ſua laborat, aturque ruinam. Illud enim, dum cuncta immenſæ dun-ıt potentiæ ſuæ & tribuit & aſcribit, Dei omnipotentis u & protectione merito tandem deſtituitur. quod ſi fit, no cum fragore ſubito corruit. Vt enim Apollodorus Co-us ait :

ὄγκυ μεγάλυ πτῶμα γίνεται μέγα,
Ingentis molis ingens ruina erit.

ienter itaque Gr. Nazianzenus monuit :

Μὴ ἐπαρθῇς μέγα, ἵνα μὴ μεῖζον κατενεχθῇς,
Ne efferaris altè, ne deferaris altius.

uidem ut pulcerrimus habet Claudiani verſiculus :

Magna cadunt ſubito, ſumma repente ruunt.

VI.

NEC AURA, NEC UND

In nos nempe omnis cœli pelagique rapina
Et fatale rapit, quem manet, exitium.

In

VI.

er pisces marinos volantes etiam recensentur hirundi-
, qui Aristotele, Oppiano, aliisque referentibus, subli-
es extra aquam evolant , cumque pinnas suas expli-
nt , nostris hirundinibus non sunt absimiles, uti Plinius
t : & vivos se eos vidisse attestatur I. Cæs. Scaliger.
ant autem more avium gregatim, ut effugiant instan-
bi in mari hostes , quemadmodum Oppianus & Ælia-
ribunt & oculatus testis est Ant. Pigafetta Vincentin.
scriptione suæ Navigationis circa universum orbem, ubi
at se sæpius hoc observasse non procul à freto Magellani-
Verum non in aquis tantum hæc illis parata pernicies,
aëre etiam fugitivos excipiunt rapaces volucres, quæ
è captos enecant ac devorant. Et avium quidem istius-
marinarum, quæ è mari prædam pro victu habent , in
ilia maximam esse copiam Io. quoque Lerius observa-
Alciatus simile commentatus est emblema de Sardis pis-
is, quos simul in mari hinc Aurata, hinc mergi fulicesq;
quuntur, quod Claud. Minos in litigatores , qui frustra
no judice ad alium usque provocant, nec ad exitum litis
enire unquam possunt , accommodat. Congruit autem
nostrum generaliter in omnes, qui evitata, quod dicitur,
rybdi in Scillam incidunt. Quo pertinet Amos prophe-
ud : Quomodo cum fugiat homo è conspectu leonis , &
iam ei fiat ursus, & insiliat in domum suam, & innita-
manu ad parietem, & mordeat eum serpens ? Referen-
etiam huc est adagium : Fumum fugiens in ignem in-
i. Item aliud : De fumo ad flammam *: cum similibus.*
osdam adeo affligit fatum , ut illis non parcat quamvis
tuis. Quod eleganter expressit Augusti libertus Phædrus
ella LIX.

ME-

VII.

METUENDA PRO CELLA.

Contrahe vela, licet ludant Delphines in a
Nam tunc tempestas non procul esse so

VII.

UT inter quadrupedes Leo Rex est: in volucrum genere Regina Aquila: Sic in pelago Delphines principatum obtinent, ut pulcerr. Oppianus in aureo suo depiscat. Poëmate cecinit, qui & alibi εἰναλίους ἥρωας *eos appellat, quasi dicas marinos principes. Illos nullo mari lasciviεntes, flatus ex qua veniunt parte præ-e, Plinius auctor est: Ejusque rei caussam ex Th. Aqui- adfert Cæl. Rhodiginus in Ant. Lect & de re tota eru- Gu. Rondeletius in opere suo de Piscibus disserit. Non i- nec placido ac tranquillo mari, cœloq; sereno, quo max. dere Delphines solent, nec fortunæ, quamvis mirè blan- i, benè creditur. Quo pertinet inprimis pulcerr. illa uri in fin. v. Aen. cygnea cantio. Gravissimè etiam Li- dixit: Maxima cuique fortunæ minimè credendum Et P. Syri illud in omnium ore fertur:* Fortuna vitrea quæ cum splendet, frangitur. *Sed & Aristoteles init. Ethic. pronunciat:* ὅσῳ γὰρ πλείων (εὐετηρία,) ...τῳ ἐπισφαλεστέρα: *Quanto major est rerum pro- tas, tanto pluribus casibus & periculis proposita est. E- ntissimi etiam sunt versus Apollodori Comici:*

τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον,
Καὶ τὸ πάνυ λαμπρὸν οὐκ ἀκίνδυνον κυρεῖ,
Οὐδ᾽ ἀσφαλὲς πᾶν ὕψος ἐν θνητῷ γένει,
Ὃ περιέτρεψεν ἢ χρόνος τις ἢ φθόνος,
Ἐπὰν ἐπ᾽ ἄκρον τις τοῦ καλῶς πράττειν δράμῃ.

Habent perampla dona fortunæ metum,
Periculoque non carent prælustria;
Nec ulla celsa tuta sunt mortalibus,
Quæ evertere vel invidia, vel tempus solet,
Felicitatis culmen ubi quis attigit.

...mpla infinita in omni historia occurrunt, & notiss. illud Polycratis felicitate refertur Embl. x, *hujus Cent. ubi plu- in hanc sententiam.*

VIII.

COGNOSCE, ELIG[E]
MATURA.

Quid virgo hæc delphino equitans in fluctibus e[...]
Numquid & in vasto justitia est pelago?

A[...]

VIII.

A Chilles Bocchius Bononiensis in Symbolicis suis Quæstionibus CL. V. Berguntio inventionem hujus typi ascribit, quo is significare voluerit, acumine, ratione diligentia quemvis beari posse: remque ipsam itissimis versibus minutatim excutit ac persequitur. a quidem seu Iustitiæ imago, quæ vulgo Virginis decoincem manu gestantis pictura repræsentatur, efficaciter thortatur, ad cognitionem veritatis rei caussæque cujusum eo cognita ad integram & circumspectam distribun, quæ in Geometrica proportione potissimum consistit, cuique tribuit, præmia bene meritis constituit, pœnas itibus pro cujusque delicto irrogat. Vnde convenienmodum quidam dixit justitiam hanc, quam distribun vocant, cujusque propria sunt Cognitio & Electio, ttere adhibereque in consilium Gratias & ἐπιείκειαν; lato tum demum beatas fore Resp. prædicat, cum ad hanc ia analogiam constituuntur. Delphinus vero, cum in tuo & constanti semper motu sit, etiam cum dormit, nente movendi quam vivendi finem faciat, ut Plutarch. t in lib. de solert. an. veram & genuinam Iustitiæ nodumbrat. Est enim ea constans ac perpetua voluntas um cuique tribuendi, ex Vlpiani IC. definitione. Et s vir semper justè agit, nec unquam justè agere cessat efatigatur secundum descriptionem Aristotelicam. Delis etiam hieroglyphicè maris imperium denotat, ut docet us. Atque ut in bello, sic in navigationibus & maritinegotiationibus justitia vel primum sibi locum vendi. Quo pertinet Rhodiorum navalis disciplina, quam ad usq; ætatem perdurasse scribit Cic. pro L. Manil. & Strabo εὐνομίαν admirabilem nominat, quamque s populi, etiam Romani ipsi, secuti sunt, ut annotat. do- Iac. Cujacius in παρατ. Dig. ad tit. de L. Rhodia, tit.

IX.

TUTIUS UT POSS FIGI.

Auspiciis nostris tutum te littore sistam,
Stabit & in portu vestra carina suo.

IX.

DElphinum anchora circumplicatum, ad demonstrandam salutarem illam in rebus maturitatem, quæ inter nimiam celeritatem & tarditatem media est, pro insigni fuisse cum Augusto, Titoque Impp. superiori sæculo Aldo Manutio, celeberrimo Typographo, ...licet omnibus est notissima: & aurum quidem plane ...& βασιλικός, τὸ σπεῦδε βραδέως, Festina lentè, ...nter & copiosè enarrat Erasmus in Chil. Nostrum hoc ...lciato desumptum est diverso significatu. Tradit enim ...hinum, mare magnum turbantibus æquora ventis ut ...etius loquitur, cum à nautis anchora jacitur, eam sin...ri erga homines pietate complecti, & quasi humano quo...instinctu, ut eò tutius infigatur, dirigere. Nam pecu...m hanc Delphinis proprietatem inesse, ut tempestates ...ti prænuncient, prox. præcedente Embl. retulimus. An... autem stabilimentum & securitatem: Delphinus ...νθρωπίας & incolumitatis simulacrum hieroglyphi...primit, ut videre est apud Pierium. Talis profecto est ...bonus & prudens, qui non tantum prævidet imminen... Reip. motum, sed tumultu etiam exorto ita dirigit consi...m suorum anchoram, ut tuto possit consistere curæ suæ & ...a demandatus populus. Nam, ut verè Am. Marcellin.: Imperium cura est salutis alienæ. Inter alia autem ...orabile Cyri dictum refert Xenop. παιδ. VIII. παραπλήσια ἔργα εἶναι νομέως ἀγαθοῦ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ, pastoris & Regis boni opera esse consimilia; ubi leguntur ...in eandem sententiam, sicut apud Aristotelem quoque ...ron. in Off. & de rep. tum Embl. XLIV. Cent. II. ...dibi.

X.

FORTUNAM REVE
RENTER HABE.

Fortunam reverenter habe, cum summa teneb
Subtrahe venturis tum tua colla malis.

Om

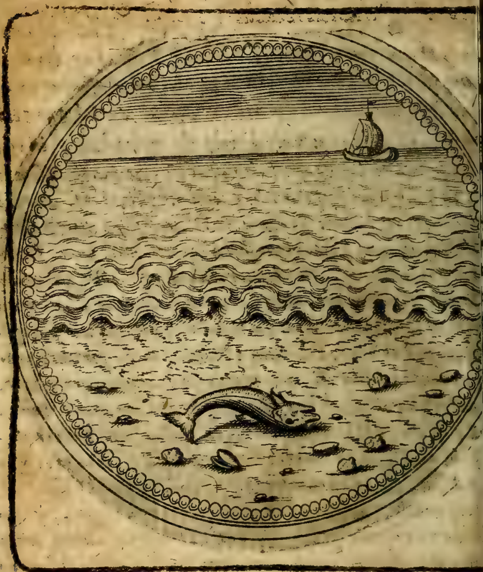
X.

Omnibus scilicet est cognita portentosa illa Polycratis Samii tyranni felicitas, qui ut suam perpetuam lætitiam mœstitia aliqua temperaret, pretiosiss. sibique cariss. anulum projecit in mare. Sed eum piscis ia magnitudine captus, fortunæ insidiantis manu red- . Igitur paulo post à Persarum Satrapa & ipse dolo in- ›tus, suspendio turpiter interemptus est. Tradunt eam ›iam Herodotus, Strabo, Plinius, Val. Max. & alii. ›onet autem nos hic Polycratis piscis cum Ausoniano pe- ›chio, quàm vanum & ridiculum sit τὸ διαπιστεῖν ›ύχῃ, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς εὐπραγίας, id est, ›secundas & benè gestas aliquam in fortuna spem sitam ›e, ut Polybius loquitur lib. 1. ubi singulari M. Attilii ›plo hoc comprobat. Et verè B. Nilus Episcopus, & Gre- ›Theologus, quæ homini prospera contingunt, rosæ, fumo ›bræ comparant. Prudenter itaque etsi tectè, Tiberius Tacit. cuncta mortalium incerta jactabat, quanto ›deptus foret, tanto se magis in lubrico dictitans. Sit igi- ›aculi instar Senecæ dictum: Neminem eò fortuna pro- ›, ut non tantum illi minaretur, quantum permiserat. ›huic tranquillitati confidere. Momento mare verti- eodem die, ubi luserunt navigia, sorbentur. Pulcrè eti- ›ustin. de Xerxe ex Græcia fugiente disserit: Erat res spe- ›la digna, & ad æstimationem rerum humanæ sortis va- ›te miranda, in exiguo latentem videre navigio, quem ›ante vix æquor omne capiebat: carentem etiam omni ›rum ministerio, cujus exercitus propter multitudinem graves erant. Nempe, ut argutè Simonides ait in ›nis:

ὠκεῖα γὰρ οὐδὲ τανυπτερύγου μυίας
οὕτως ἀμετάστασις:

Fit enim citius, quam volucris muscæ
Status mutatio præsentis.

XI.
QVEM GENVIT, PERD

Crudeli ingratum mare Delphinem expulit ast
Sæpe etiam Civis fert bonus exilium.

XI.

111. ἀνθολογ. Græcum Epigramma tersiss. legi- in quo Delphin lamentatur, se è mari, quod tamen si- rens sit & patria, ejectum in terram: sed susceptum ac, decorum invenisse tumulum. Oppianus verò nem jam moribundum sponte ad litus appellere, ut in xspirans forte in ea sepeliatur ab hominibus dulciss. s commemorat. Sed Epigramma illud ex Græco Alciatus quoque inter Emblem. sua retulit, cujus iaper se satis manifesta est. Cui enim Reip. vel regni vastum corpus potius, quàm mari, Delphinem au- gis, quàm bono vel civi vel principi Reip. compares? que sapiss. ut & hi, quamvis innocentes, indignè eii- aliorum invidia & malevolentia ex patria in mise- ilium. Atheniensium quidem Ostracismus notus bene meriti cives, qui vel gloria rerum gestarum, tutis opinione, multitudinis invidiam provocave- n decennium relegabantur: Quo etiam Aristides con- tus fuit, tantum, quod Iusti cognomen cum applausu ueretur, uti hæc referuntur à Plutarch. in Aristide. it & pœna illius Aristot. in Pol. & Iul. Pollux lib. Rep. autem Romana Scipionis Africani & Ciceronis clara sunt: & exempla quamplurima alia facile qua- offerunt. Diodor. Siculus lib. XI. apud Syracusios si- quandam exemplo Atheniensum (qui tamen ipsi O- mum illum suum, quamvis infamia carentem, tan- stulerunt) relegationem, quam πεταλισμὸν appel- nt, in usu fuisse scribit, sed fatetur correctionem eam esse, quam non adhiberi foret melius: ut in eo medici- ere hanc poni conveniat, quo malum interdum tollere tur. Exilii denique miserias & molestias etiam Sira- commemorat cap. XXIX.

XII.

HÆC CVRA PARETVM.

Mirus amor sobolis: mater quod comprobat
Delphini, captæ quæ soboli immoritur.

Op

XII.

Oppianus, divinus omnino poëta, v. ἁλ. scribit, contra cœlitum fœdera impios Thraces delphinem audere insequi, & tridente ad id parato configere, mum quidem vulnerari ab ipsis teneram ejus sobolem, misera mater continuè subsequens, ita illi adhæreat, ut vi, nullis ictibus inde queat abigi, quin simul & ipsa ca- & interficiatur una cum filio, cum quidem ante alte- x filiis, incolumem adhuc, ad effugiendum penè ade- Quod similiter Aelian. & Io. Tzetzes tradunt. est- ductum, φιλοςοργίας exemplum simile in Embl. Cent. III. pertinentque huc etiam Embl. LVIII. Cent. qua de vulpansere Orus Niliacus & Aelianus refe- Quod si brutis animalibus tam ingentem φιλοτεκ- natura instillavit, quid non homines ratione præditos a- est facere? Profectò enim pietatis & affectus plena est lla:

Omnis in Ascanio cari stat cura parentis.

non inepta est Angeli Aretini, celebris inter ICtos, do- : Amorem descendere, non ascendere: Et, quod eti- ulgo dicitur, minore molestia patrem alere decem libe- uàm decem liberos unicum parentem. Quo referenda ristot. disputatio lib. VIII. Eth. cap. XII. affectum tum erga liberos tam vehementem ex eo esse asseren- uod liberi sint veluti sanguis & radix eadem cum pa- bus. Quamvis ejus ratio illa, cur videlicet mater ar- ius amet sobolem, quod nimirum & se genitam illam es- to sciat, quam tamen Homerus quoque, Menander, & civilis auctores tangunt, sane videatur leviuscula: tanta sit ϛοργὴ φυσικὴ erga prolem etiam in bestiis, tam hic expressimus, quarum tamen nulla est cogita- quid magis minusve suum sit.

XIII.

NIL DESPERANDVM

Me duce squammigerum tutò genus ambulat un
Quoque loco versor bellua nulla manet.

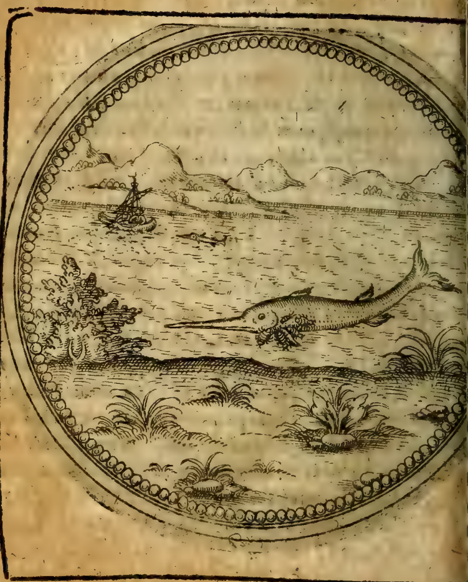
XIII.

Nthiarum diversa genera cum veteres, tum recentiores scriptores recensent, ut apud Conr. Gesnerum videre est. Sed Anthias à Græcis ἱερὸς ἰχθὺς *dicitur, sacer piscis, teste Aristotile. Quod cogno-i cum multis aliis commune habet. Anthiæ tamen ju-am peculiari tributum videtur, quòd quem locum in colit, & belluarum expers, & urinatoribus tutus sit, e ejus fiducia confirmati pisces ibidem audacter fetifi-pariant, tanquam obsidem securitatis nacti, ut Ari-ianus, Plutarch. aliique tradidere, quibus tamen n obscuro est, fugiant ne natantia illa monstra anthi-præsentia ejus signum sit locorum belluis istis carenti-a agnoscat ille ac observet, ut calliditate & memoria s. Sed & Delphini hic tripudiantes conspiciuntur, m anthia præsente sicuti à marinorum Theonum at-leonum immanitate. Vsus autem fuit hoc symbolo quidam & bellicosus vir, in regno Neapolitano io, quo innuere voluit, se excisis communis tranquil-perturbatoribus securitatem publ. peperisse patriæ suæ: oncinnè addidit ex Horat. 1. Carm. Od. VII.* NIL ERANDUM. *Quod elegantius apparet, si sequen-c verba memoria simul colligas. Et certe Principe usto ac forti, amanteque pacem & quietem pub. duce pice, subditis nil desperandum est. Hinc illa tot Ro-um Impp. qui urbi & orbi pacem securitatemque præ-unt, in vetustis numis elogia:* SECURITAS PER-IA. SECURITAS AUG. SECURITAS P. R. UR. ORBIS. SECURITAS REIP. *Quæ inter ali-icat Const. Laudus, Complani Comes, in suis Numism. ll. Et pulcrè Seneca: Hi, inquit, quibus ad propositum vivendi aditum confert securitas publica, necesse est au-n hujus boni ut parentem colant.*

AR-

XIV.

ARMIS NON OMNI CEDVNT.

Piscibus ipse aliis formidabilis hostis,
Mox hostis miserè me necat exiguus.

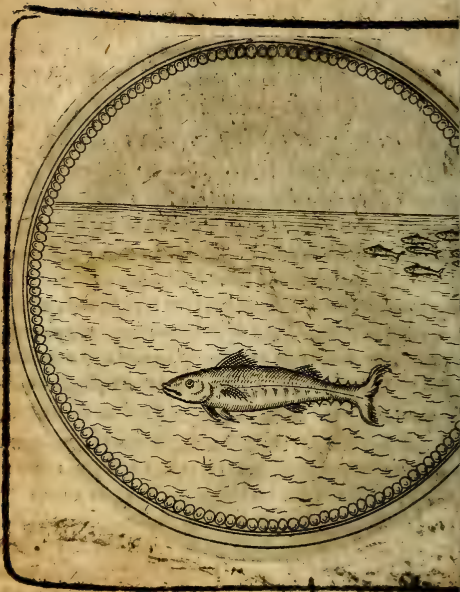
XIV.

Iphias piscis, Latinis Gladius insigni corporis robore, & rostri potissimum, quod in formam gladii & usum à natura accepit, fretus, insolenter in mari grassari, ac obvios quosque pisces fugare solet, adeo is quoque sit formidabilis. Tanta enim duritiei & ; est ejus ἀχαλκόδυπονόπλον, *ut Aelian. vocat, am naves perforet cum submersionis periculo, quem- m Plinius scribit, ac idem Aelian confirmat, qui vi- āvigium, quod reparandum erat, cujus carina Xi- t rostro impacto infixum remanserat, & quod ro- um ad cetaceam magnitudinem Xiphias excrescit, ncrescat, adeò ut tandem* τριήρους ἐμβόλῳ, *rostro, comparari possit. Sed & Oppianus non ccuratè illud describit in* II. ἁλ. *Hic igitur piscis is armis instructus, ut maximis etiam pelagi belluis dabilis à pusillo tamen hoste superatur & conficitur. icula enim exortum, ab æstro sive asylo, insecto vix nagnitudine, quod sub pinnas ejus se insinuat, perci- ò in rabiem agitur, sæpè ut in naves vel terram exsi- ec tandem immensos cruciatus cum morte commu- iti idem Oppianus scribit. & rem ex Aristot. confir- he naus lib.* VII. *meminitque Eustathius ὁ δυας.* X. *um me herclè evidens, quàm parum prosint arma ratione & prudentia, imo & noxia illa sæpenumero rmis enim non cedunt omnia, sed rationi potius & , quibus ista regi necesse est. Igitur ex Comici scito.* nia prius sapientem experiri, quam armis decet. *tiam Q. Curt. lib.* VII. *Nihil, ait, tam firmum periculum non sit, etiam ab invalido. Et idem lib. tere vel unius insidiis Regem.*

SO-

XV.

SOLVS JAM GRAND ERRAT.

Turmatim juvenes, ast gaudent æquore soli
Majores Thunni: dic mihi utri sapiant?

XV.

Hunni, sive thynne, ut Dorion *& Oppianus tradunt, soli ex Oceano migrant, & per fretum Gaditanum ingrediuntur in mare mediterraneum : Vere autem subeunt in Pontum Euxinum, nec alibi, n illo fetificant, uti Aristot. Plinius & Solinus affectorum maximi soli semper & separatim natant : mirero gregatim, adeo ut horum agmen exercitui Oppian. et. Figuram enim semper Cubi efficiunt, & quadranatando ordinem observant, ut si thunispex eminentnos probè numeret, statim totius gregis numerum ssit : quod facilè colligat, altitudinem latitudini & dini aquali ordine respondere, ut Plutarch. refert lib. nim. Igitur non solitariis illis sed totis gregibus piscabiant, ut quastus illis sit uberior, sicuti Gesnerus init etiam mentio piscationis thynnaria in l. venditor mmun. prad. &c. Varius autem hujus symboli usus rit. Satius enim est vel in solitudine tuto latere, emerè perire cum stolida multitudine. Sunt & jumores illo luculenter expressi, qui multo gaudent, vis pernicioso consortio. Sed senes, ut prudentiores, à turbis & strepitu, sibi potius vivunt, & reip. vi- & ita cum privata, tum publica evitant pericula. rtinent illi versus Menandri, qui leguntur Embl. LIII, II. Praclarè etiam* Euripides *Menalippe:*

τὸ γῆρας ὦ παῖ τῶν νεωτέρων φρενῶν
σοφώτερον πέφυκε, κ᾽ ἀσφαλέστερον.
ἐμπειρία τε τῆς ἀπειρίας κρατεῖ,

Senectus, o fili, juvenilibus annis
Sapientior est, atque tutior.
Et experientia vincit imperitiam.

ur & Nestor apud Q. Smyrn. l. v. Paralip.

O M-

XVI.

OMNIBVS INFEST

Appetit omne animal grassator dente Silur
Hunc avidè contra luxuriosa cohors.

XVI.

rum veterum malè à Th. Gaza apud Aristotelem lanim esse versum, & imprudenter à Iovio aliisque m Sturione confundi, rectè notavit Rondeletius. Sed usonii Silurum in ejus Mosella non esse Silurum vete-Plinii, verùm ipsum Sturionem, eruditè evincit Ios. in Aus. Lect. Certè veterum Silurum in rerum na-n esse desiisse, sed hodieque cum in mari, tum in Da-liisque majoribus fluminibus reperiri, certum est, & atque Gesnerus latè de re tota disserunt: ejusque ve-giem Gesnerus exhibet, ad quam nostra quoque con-a est. Grassator est Silurus & voracissimus, piscibus e discrimine se explens, & omne animal appetens: ut io constanter ferè omnes tradunt. Vnde & à Ger-d Danubium Schaid *dicitur, à damno, quod vora-a dare solet. Silurus igitur ut omne animal appetit, ab hominibus contra ad delicias epularum studiosissi-titur. Varia igitur à piscatoribus struuntur ipsi in-r aliquot illum capiendi modos recenset Gesnerus. Sic et ex Rhadamanti lege, & ex talionis pœna, quæ & viris & Mosi visa est æquissima, meritò quisque pati-od fecit aliis. Nec refert, etiam si non statim, sed lentò vindicta veniat. Nam ut pulcerr. Heliodor, ait in ib. 1.* οὐ πάντα πάντως ἐκλέλοιπεν ἡμᾶς ἡ δίκη, καθ' ..., ἀλλὰ μικρὸν μὲν ἄν τι καὶ παρίδοι ποτέ, τῷ ... τὴν ἄμυναν παρέλκουσα, τοῖς δ' οὕτως ἀθέσ-... ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμόν: *Non omnino de-nos justitia, secundum Hesiodum: Sed quamvis in-aliquantisper, connixerit in sceleribus hominum, in tempus ultionem protrahens, tamen in ejusmodi ne-erem injicit oculum. Lege Plutarch.* περὶ τοῦ θείου ... ἕως τιμωρουμένου: *Et in hac Centur. Embl.* XIII. , XCI. *& Similia.*

XVII.

AD SIDERA VVLTVS

Surſum oculos, o Mens, vani obliviſcere mun
Te manet in cœlis non peritura domus.

XVII.

URanoscopos piscis est Græcis, (Latinum enim nomen non habet, unde & Plinius Græcum retinuit) qui iisdem καλλιώνυμος *dicitur, ut ex Athenæo & Plinio liquet. Oppiano* ἡμεροκοίτης *dicitur, Ejus* [s]*upra caput siti recta in cœlum semper erecti sunt, unde nomen, & Latinus interpres cœli speculatorem ver-* [tit.] *Hinc argutè Galenus ridet eos, qui existimant idcirco* [homin]*em erectum stare, ut cœlum promptè suspiciat. Nam* [hu]*nc piscem nunquam vidisse ait, qui etiam invitus cœ-* [lum se]*mper intueatur: hominem autem si contemplari illud* [velit,] *collum retorquere necesse sit. Riderit igitur Galenus* [Plato]*nem & Ovidium, huncque sequutos Claudianum,* [Prudent]*. Boët. & Manilium, Rideret multo magis ipsum Pla-* [tonem] *in Cratylo, cui* ἄνθρωπος *est ὁ* ἀναθρῶν ὄπωπας*,* [et]*ymologum, qui deducit* παρὰ τὸ ἄνω θρεῖν*, quod* [...]:

erectos ad sidera tollere vultus.

[...]*t denique B. Augustin. Ambros. Lactantium, & ali-* [os,] *inprimis Lactant. qui toties idem inculcat, & lib. II.* [de orig]*. err. velut in sublimi aliqua specula constitutus, Per-* [sia]*n illud proclamat:*

O curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes!

[Cœlu]*m potius (inquit) intuemini: ad cujus spectaculum* [ex]*citavit ille artifex verus Deus. Ille vobis sublimem* [vultu]*m dedit: vos in terram curvamini: vos altas mentes,* [...] *patrem suum cum corporibus suis erectas, ad inferiora* [sub]*mittitis? tanquam vos pæniteat, non quadrupedes esse* [...]. *Igitur tantum absit ut Galeni nos impietas move-* [at (]*quam etiam accuratè refellit. p. m. avus meus in Com-* [ment]*. in II. Tusc. Ciceronis) ut potius semper in corde no-* [stro] *S. Pauli III. ad Coloss.* τὰ ἄνω φρονεῖτε*. Iungen-* [da a]*utem sunt cum hoc, Embl. LXXII. Cent. I. & LIII.* [Cent]*. II. & similia.*

XVIII.
FULGET IN UNDIS

Sic lux veri inter mendatia fusca refulget,
Piscis ut in media nocte Lucerna micat.

In

XVIII.

er tot immensi maris admiranda non in postremis Mi-
is piscis censendus est, quem Græcorum ἱέρακα, &
piani ἰρηκα esse contendunt Hipp. Salvianus Ti-
is, & Gu. Rondeletius. Is cum linguam, palatum, &
as oris internas partes splendentes ac rubicundas ha-
ranquillis noctib. adeo relucet, ut ex ore ignem flam-
que evomere & ejaculari credi possit. Qua etiam de
à Plinio Lucerna dicitur, qui tamen à quibusdam
rroris arguitur, quod vibrata ex ore illius lingua ignea
lendorem tribuat, cum tamen ejus palato adeo hæc af-
, ut nullo pacto possit eam exercere. Sane autem
an non etiam Gr. Nax. in ὑποθήκαις παρθένοις,
iscem intellexerit, cum ait:

ὺς δ' ἔμπυρός ἐστι, καὶ οὐ πυρὶ δάμνατ' ἀπίστῳ
ευρος, αἰδόμενος δὲ, μέσης διαλάμπεται ἅλμης

s vero est igneus, qui non domatnr ab infido igne,
us, ardens autem per medium mare refulget.

n ut inventor hujus symboli ad amorum fortè suorum
ltates respexit: ita nos rectius & honestius tribuere
ius viro, cujus, ut Horatii verbis utar,

Pudor, & Iustitiæ soror
Incorrupta fides, nudaque veritas,

cunque etiam iniquioris fortunæ tenebras, & adversi-
a cæcos fluctus, adde etiam malignorum hominum fus-
lumnias, splendore integritatis suæ adeo discutit ac di-

stellas exortus uti æthereus Sol,

icret. loquitur. Talis fuit in vita & morte divinus So-
s, lucidissimum virtutis & Constantiæ sidus, quod nec
rsa fortis tristia nubila obscurare, nec indignum tandem
cium extinguere potuit, quin ad omnem posteritatem a-
im fulgeat. Talis nempe verè, secundum Aristot.
χῶν μεγαλόψυχος, ut idem Horat. cecinit,

Rebus angustis animosus atque Fortis apparet.

XIX.

ME MALVS ABSTVL ERROR.

Ridiculum ô caput abſcondis, credisque late
Præcipitans toto corpore in inſidias,

XIX.

Q Vod de Sciana Oppianus refert eam cum caput & oculos saltem occultarit, totam se latere putare. idem mugili tribuitur à Plinio, fortè ex Aristot. lib. VII. *hist. an. Pierius Cephalo hoc ascribit, quem hic exhibemus depictum. Vt autem similes inter se pisces, ita sæpè confunduntur. Ideoque consulendus Gesnerus de Piscibus. Similis est stultitia & avium dam, de quibus in Embl.* LIII. *Cent.* III. *& hyana indrupedes, de qua lepidam narrat historiam Busbequi. de Legat. Turcica. Est autem hac imago illorum ho, qui opinionis errore flagitia sua occulta esse putant, e justam animadversionem se effugere posse impiè arbir. Frustra. Nam, ut habet Græcum Epigramma lib.*I.

Ανθρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἄτοπόν τι ποιήσας,
οὐ λήσεις δὲ θεοὺς, οὐδὲ λογιζόμενος.

Improba facta homines possis clam forsan habere;
Verum animi ipsa Deo singula sensa patent.

& Propertii illud pertinet:

Ah miser, etsi quis primo perjuria celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

rrimè igitur Isocrates dixit ad Demon: μηδέποτε ν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ς λήσῃς, σαυτῷ γε συνειδήσεις: *Nunquam spedebes, si quid turpe feceris, te latitaturum. Quamvis lateas alios, tute tamen tibi conscius eris Etsi autem ovidentia inprimus divina Sacri libri pleni, & exemquibus Deus sæpè mirabiliter scelestos ex latebris suis ad licium & pœnam protraxit, ignota sunt nemini, nihil en in hoc genere luculentius, nihil ad hoc symbolum illundum accommodatius modo mihi succurrit, quàm Psal- Davidicus* CXXXIX: *quo Lectorem uno verbo remitto.*

XX.

IPSA SVIS POLLENS OPIBVS.

Nobis nostra satis: aliena haud indiga cura:
Et Superum nectar negligo & ambrosiam.

ΦΩ

XX.

ΩΑΛΙ'Σ *piscis Hesychio & Varino dictus, ἀπὸ τοῦ φωλεῖν nomen accepit, quod intra suum mucum, veluti pholeum quendam, id est, latibulum se conti-nuo dex Aristot.* IX. *hist.* XXXVII. *palem est. Pierius oglyph. subdubitat, an non idem hic piscis sit cum Tin-lonii, sed caussam eum dubitationis non habere appa-m procul dubio diversi sint. Ceterùm idem Pierius lib. cribit, Aegyptios hominem, iis quæ sudore proprio com-it fruentem, indicaturos, pholim (melius pholidem, ut Gesnerus) piscem pinxisse. Eam enim mucorem, ipsa emittat, ad altam crassitiem sibi obducere, ut tota elibuta videatur, eoque pro nutrimento uti. Paris i-onis & facultatibus modestè nos uti hic piscis admonet. m rem sunt tot præcepta Horat. inprimis* I. *Sat.* I. II. I. II. *Ep.* II. *Hæc si quis respiciat, facilè discet, ad vi-n necessarium homini frugi & sorte sua contento nihil posse. Quo pertinent Euripidis versus à Chrysippo pho toties usurpati, teste Gellio* VII. *Noct.* XVI. *quib. is munus, & aquæ poculum mortalibus ait sufficere, mque nulla unquam sit saties: In ceteris autem epulis ri luxum, ut exemplis è Varrone petitis hoc Gellius illu-Certè enim, ut divinè Horatius cecinit* III. *Od.* XVI.

Benè est cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

è etiam Chrysost. ὁ μὴ δεόμενος τῶν ἀλλοτρίων, ἐν αὐταρκείᾳ νομίζων εἶναι, πάντων ἐστὶν εὐπορώ-τερος: *Non indigens alienis, sed sua sorte gaudens, omnium tissimus. Inscriptio est ex Lucret. vers. lib.* I.

Ipsa suis pollens opibus nihil indiga nostri.

XXI.

ANIMVS NON OMNI IDEM.

Isti intrare volunt, ast hi perrumpere nassam,
Multi & cum Scombris desipiunt pariter.

XXI.

omeri, ut & alii pisces non pauci, temeritatis & stul-tiæ suæ pœnas luunt captivi. Nam cum alios Scom-ros vident reti aut nassa viminea inclusos, ad eos & i-si ingredi cupiunt, ingressi, detinentur. Et dum nassa s trahitur, multos in illa scombros hærentes, ac instar mpactos videas utrinque aliis adhuc ingressum, aliis citum molientibus. Quod illorum sane diversum de-m eleganiss. carmine Oppianus describit, & similitu- pueris sumpta illustrat, qui ignis ablandientem fulgo- agno suo cum malo attingere gestiunt. Quo referan-ipt. Mantuani versus:

Est facile incautos offendere: parvulus infans,
Innocuos rutilum digitos extendit in ignem,
Nec, nisi jam læsus, vires intelligit ignis.

em pertinet usurpatum à B. Hieronymo proverb. Pru- nflammam mitto manum. *Ad Symboli autem de-ioonem valde congrua est Socratis illa comparatio, qua t, Iuvenes cœlibus similes esse piscibus, qui circum nas-ludunt, in eamque se penetrare gestiunt: contra, qui clusi tenentur, exire, & pristinam libertatem recupe-itiuntur. Vnde idem Socrates interrogatus,* τίνες μέλλονται τῶν ἀνθρώπων, *quinam homines pœni-tm incurrerent: respondit juxta Stobæum,* οἱ γήμαν- *Qui uxorem duxerunt. Sic qui hostili prælio nunquam fuerunt, aspirant ad militiam. Nam ut est apud Pindar.* ὺ ᾗ πόλεμος ἀπείροισιν, ἐμπείρων δέ τις ταρβεῖ σιόντα νιν καρδίᾳ περισσῶς. *Dulce bellum inex- est, expertus quispiam horret si accesserit, corde supra im. Quod & Vegetius tangit de re militari. Sed de lura legi possunt in Adagio:* Dulce bellum inexpertis: *n aliis.*

HÆ-

XXII.

HÆRET VBIQVE.

Non adeo Salomonem exfugit turpis hirudo,
Conficit ac sontes conscia mens scelerum.

XXII.

mo veteribus Græcis cum Oceano pariter ignotus, ninatur à Plinio; cumque in Mosell. eleganter debit Ausonius. Pro diversitate anni vel nomen hoc inet, vel amittit, ut Eberus, G. Agricola, & Peunotarunt. Hunc piscem ob carnositatem hierudinile obnoxium, atque ab iis adeo vexari & privari traaunt, ut neque in aquis, neque in petris, neque que fricationibus molestos hospites excutere unquam nec tandem continuis cruciatibus fractus vel alicuens reperiatur, vel ad litora adnatans extinctus ir. Sane etiam Aristot. docet, pisces à bestiolis quiquales sunt pulices & pediculi, frequenter exagita. Oestro Xiphiam tandem etiam ad mortem adigenblum supra vidimus. Non aliter improborum animi furiis exagitantur. quo pertinent, quæcunque apud n, Ciceron. & utrumque Senecam passim, Iuvenal. de Conscientiæ morsib. differuntur: & vetus dictum: σις πλήττει τὴν ψυχήν. Nam ut Rhadamaniani ait κατάπλῳ: ὁπόσα ἀντισύμων πονηρεύαι παρὰ τὸν βίον, ἕκαστον αὐτῶν ἀφανῆ στιγμὴ τῆς ψυχῆς περιφέρει: Quæcunque quis ma perpetraverit, eorum singulorum obscura in anima a circumfert. Graviter Cor. Tacitus de Tiberio vi. recludantur tyrannorum mentes, posse aspici laniatum: quando ut corpora verberibus, ita sævitia, libilis consultis animus dilaceretur. Quippe Tiberi- fortuna, non solitudines protegebant, quin tormenta suasque ipse pœnas fateretur. Nempe, secundum n: Nihil est miserius, quam animus hominis s.

OFFI-

XXIII.

OFFICIOSA ALIIS, EXITI
SVIS.

Hoſtis apertè, aſt clam falſus nos perdit amicus
Nec quisquam eſt ſtructis tutus ab inſidiis.

S.

XXIII.

moni ad delicias nostras nato varia à piscatoribus
untur insidiæ, cum retibus majorib. tum machinis
luminibus extructis. Est & hæc ejus capiendi ra-
, cum alibi, tum præcipuè in Anglia. Salmonem vi-
feminam funi alligant, inque flumen demittunt. A-
icula aut ponticulo in aquis facto piscator, observans;
rtè alios sui generis alliciat hic proditor. Quod ubi
longe adventantes prospiciens, funem paulatim ad
it, sicque Salmones vel feminæ desiderio, vel pugnan-
insequentes incautos ex improviso obruit, stimulis-
paratis conficit, aut in casses optatam prædam con-
Non absimile ferè Emblema Alciatus habet de ana-
tore, quod numero est L. ex quo & nostram inscri-
desumpsimus. Sane autem istiusmodi insidiis omnis
ita plena est, ut longè difficilius sit amico non fidere
, quam hosti manifesto resistere. Quotusquisque e-
n moribus sit improbissimis, amicitiæ tamen prætex-
bonus videri vult, & alios reddere sibi quam simi-
Iam, ut Plautus dixit in Trinum. Malus bonum
esse vult, ut sit sui similis. *Convenit etiam hoc in*
n impudicarum blanditias, de quibus dicetur alibi
Convenit & in proditores & Sycophantas, qui
utiis & dolis incautos in discrimen adducunt, & non
erè pessundant: quibus voluptati etiam est, ubi con-
inem suum insidiantur, & in animas suas fraudem
ur, ut Salomon loquitur. Illorum igitur casses qui
volet, semper in animo Siracid. illud habeat: Ab ini-
is separare, & ac amicis tuis attende. Quo & Mar-
i decantatissimi versus pertinent:

Si vitare voles acerba quædam, &c.

PRO-

XXIV.

PROPRIIS NON PAR
ALVMNIS

Lucius in proprium ut sua viscera congerit alv
Sic ipsi sese conficiunt homines.

XXIV.

Vod ex Plin. procem. in lib. VII. infra Embl. XLIII. adduximus, non sævire pisces, nisi in diversum à se genus, id cum ex Aristot. IX. hist. I. falsi convincitur, tum ex Polyb. loco, quem Embl. LXXVI. hac scripsimus. Horapollo etiam ait pisces non parcere suo unde piscem rei abominandæ fuisse symbolum Aegy-
l. Alex. V. ςρωμ. & Plutarch. lib. de Iside ostendunt
rdotes Ægyptios ejus esu & usu in sacrificiis abstinuis-
i Plutarch. Auctor est VIII. Symp. q. VIII. Lucium
i etiam generis minusculos & persequi & vorare, do-
rientia : Et Scaliger in Exerc. ad Cardan. se inte-
ucciolum in Lucii ventre vidisse affirmat. Icon hæc est
m in alios homines, etiam sanguine aliisve necessitu-
sibi junctos crudeliter sævientium cum tamen, ut est
erb. Lupus non voret lupum. Verissimè B. Am-
: Avaritia, inquit, potentiorum subjecti ubique in-
sunt. Quo quisque infirmior, eo prædæ magis patet.
esca majoris est Rursus ipse major à validiore invadi-
fit esca alterius prædator alieni. Nam, ut Ovid. 1.
ecinit:

itur ex rapto: non hospes ad hospite tutus, &c.

utent isti truces, quibus miseros conculcare & consu-
cus est, semper hoc ipsis impune fore. Nam, ut brevi-
verè Seneca, Thyeste:

Omne sub regno graviore regnum est.

tit & alter Seneca gravissima me hercle sententia:
regnum est, cui non parata sit ruina, & proculcatio. &
us, & carnifex? Nec magnis ista intervallis divisa:
a momentum inter est inter solium & aliena genua.

XXV.

ASTV NON V

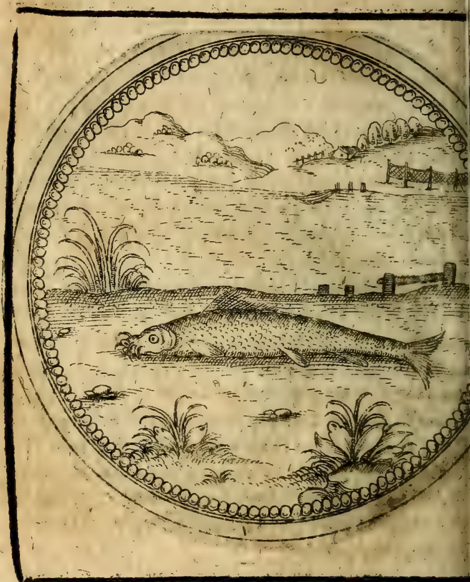
Lucius imbelli miserè succumbere ranæ
Cogitur: en vires vincimus ingenio.

Ia

XXV.

Dubravius, qui postea Olumicensis Episcopus in via factus, Ioannem se nominavit, cujusque extat ia Bohemica, in libello suo de piscinis & piscibus lepi- mehercle duellum Lucii piscis & Ranæ palustris rorat, cujus ipse & antecessor in Episcopatu suus, Sta- Curzonius, spectatores fuerint. Ranam in in sidiis m in Lucii forte ad insidiarum locum deluti, ibi- è apricantis caput insiliisse, lateque divaricatis pe- ntem piscis circumplexam oculos potissimum ejus in- at illum molestum infessorem nulla vi, nec corporis , nec ad arundines attritu excutere valuisse, sed vi- ndem & viribus exhaustum succubuisse, seque ra- unâ in imagurgitis demersisse. Exsiliisse paulo post ictricem miris modis tripudiantem, & tanquam o- hoste spoliis receptis in palatia sua se recepisse. Extra- ro continuo retibus & lucium devictum, utroque lu- atum repertum fuisse, affirmasseque tum piscatores novam hanc, sed se certaminibus ejusmodi assuetos erò lucios à ranis excæcatos piscari, quibus ad hunc amissis oculis piscium captura adempta sit. Sunt ulcerrima divini Oppiani de piscium ἀλληλοφονία qua Deum illis, qui nec robore, nec armis præstant, em animi promptitudinem insevisse canit, qua vali- etiam hostes suos vincant ac superent. Et eleganter ipsit: Callent in hoc cuncta animalia, sciuntque non o, verum & hostium adversa. norunt sua tela, no- astiones partesque diffidentium imbellis. Generaliter hoc poterit, cum ingenii solertiam corporis robori po- sse ostendere volumus.

XXVI.
NON ILLAUDATA NECTVS.

Ausonio vetus hic laudatur piscis? An ergo
Perpetuam hanc laudem cana senecta tenet

XXVI.

rbopisci, quo nullus est frequentior alius in præterflu-
te Nicro nostro, nullum Græcum nomen est. Errat
im Raph. Volaterranus, qui τρίγλην, mullum,
rbum facit, cum ille marinus, hic aquæ dulcis a-
it. Sed & inter Latinos veteres solus Ausonius Bar-
nominat, & immortalitati consecrat in divina sua
iis versibus ex quibus & hoc Emblema, & inscri-
ejus accepimus. Dicit autem ibi Ausonius, Bar-
o grandior natu & magis longævus sit, eo meliorem
æ laus ceteris animantibus, ut etiam piscibus non
venit. Vnde manet in hunc usque diem celebre:
equam est, nisi recens. Sic profecto ætas hominum
ior & declinans, melior est juvenilis incremento, &
um laude, tum honore digna. Solon quidem Athe-
iam lege vetuit, valdè juvenem magistratum ge-
consulere, etiamsi opt. à mente constitutus esse vi-
ut scribit Iuncus lib. de Senect. apud Stobæum. Ly-
tiam, referente Iustino. max. honorum in sua Rep.
se voluit, quod & Cicero & Gellius laudant. Vnde
. ἐν σπάρτῃ μόνῃ λυσιτελεῖ γηράσκειν.
Sparta expedit senescere. Nec cesserunt hac in
omani Lacedæmoniis. Gravissimè enim Callistra-
Semper D. de Iure immun. Semper, inquit, in ci-
nostra senectus venerabilis fuit. Namque majores no-
è eundem honorem senibus, quem magistratibus tri-
t. Et Gellii cap. XV. lib. II. prorsus huc convenit. Et
it præterea Iuvenalis in hanc rem locus Sat. XIII. &
Ovidii. Agamemnon quoque apud Homer. ιλ. γ.
at Aiacis similes decem, sed Nestoris: Quod & Cice-
nect. tangit.

XXVII.

CAVSA LATE

Sistere currentem Remora alta per æquora
Fertur; sic vis est maxima in exiguis.

XXVII.

Κενηΐς ἀπὸ τοῦ ἔχειν τὰς ναῦς, *unde etiam* ναυκράτης *Suida, à retinendis navibus, Latinis Remora dicitur. Non eundem vero pisciculum hac proprietate praditum veteres descripsisse, ex collatione Oppiani & aliorũ apparet. Oppian. enim* 1. ἁλιευτ. *mustelam marinam, Ausonii lampetram intellexisse, ndari imitatione pulcram sententiam subjicit:*

αἰεὶ γὰρ ἀπειρήτων νόος ἀνδρῶν.
σμαχ@, ὐδὲ θέλουσι καὶ ἀτρεκέεσσι πιθέσθαι,
semper enim in expertorum mens virorum
pugnata difficilis, neque volunt etiam veris fidem
adhibere.

videtur Aelianus quoque sensisse. Et mustelam sane mpetram nostram eandem vim obtinere ipse Rondeleti- τοψία *sua evincit. Plinius limaci magna similem testimonio eorum, qui eam videre Caii Imp. quinque- n inhibuisse, narratque eandem pugna Actiaca Anto- perantis Pratoriam retinuisse. Quamvis vero Plu- & alii in pervestiganda hujus tanti arcani caussa la- t, & Rondeletius ore hujus pisciculi clavo aut guberna- uppis affixi id velit effici, nobis tamen summi Scaligeri diss. placet judicium, qui non defugit hic salutare illud m occulta proprietatis, & ad manifestas deducere om- qualitates summa impudentia esse censuit. Hinc nostra* ·γραφη: CAUSA LATET. *Nam & Plin. ubi de nante hircino sanguine fracto, differit: Nec quarenda, it, est in ulla parte natura ratio, sed voluntas. Hoc igi- onstet, ex Hippocratis pracepto:* τὸ μικρὸν μηδὲν παραφρονητέον, *cum etiam spreta omnib. maximas sapenu- o mutationes afferant. Egregie Pausan. in Arcad.* ιε δ᾽ ἄρα ὁ θεὸς τοῖς μάλιστα ἀπερριμμένοις ιτεῖν τῶν ὑπερηρκότων τῇ δόξῃ, *At enim vilioribus unque rebus Deus indidit, ut ea superent, qua max. e- inter homines astimationis.*

XXVIII.

PRETIOSA PASCITVR ES

Scilicet est quovis doctrina potentior auro,
Has ergo ingenii collige divitias.

Carp

XXVIII.

Arpio, solius Benaci lacus in Italia alumnus, (ut vult Bellonius; cum Hipp. Salvianus etiam in lacu quodam prope Aluitum Campaniæ opidum reperiri eum tradat) videtur esse piscis ex truttarum gene- iori tamen est corpore, pedem raro excedens. Facit nentionem Bembus in hist. Veneta, qui & ipse affir- intum in Benaco illum pasci. Cum vero optimi sit enti, & propter raritatem magni pretii, lautioribus m mensis plurimum expetitur, atque ideo frixus & vel etiam aromatibus conspersus ad longinquiora lo- rri solet. Hunc auri sabulo vesci vulgo creditur, ut le thymallis & aliis nonnullis piscibus traditur: & lazius in symbolis Italicis scribit se experientia obser- em ita habere. Alludit eodem & Hier. Fracastorius ssimo Carmine, quod inscripsit, Carpio. *Omnium optima erit hujus rei accommodatio ad animarum no- n præstantiss. pabulum, quod ex sacris litteris illæ pete- int & debent. Quo pertinet insignis locus CL. Alex. ςρωμ.α. sub init.* Operamini, inquit Dominus, non *qui perit, sed qui manet in vitam æternam. Sumitur nutrimentum & per cibos & per verba &c Sunt e- iam animæ propria habentes nutrimenta, & aliæ qui- ugentur per agnitionem & scientiam, aliæ vero per m pascuntur philosophiam, cujus, quemadmodum nu- non est quidvis esculentum. Præclara etiam sententia ii. Proverb.* λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, *νῶσιν, ὑπὲρ χρυσίον, Accipite disciplinam meam, n argentum, doctrinam magis, quam aurum diligite, bet vetus versio,*

XXIX.

VLTRO SE VOLVERE C.

Dum capim°, capimur, si linquim°, haud capiet
Instructas vitat, qui sapit, insidias.

XXIX.

NOn est usitatior, nec jucundior, ut pote omnis penè laboris & periculi expers piscandi modus, quam, ut Martialis cecinit, piscem tremula salientem ducere dextra: eumque dulciss. versibus graphicè de-
[...]it Oppian. init ἁλ. ubi Antonium Imp. hamo piscan-
[...]ingit, cui se pisces ultro ad capiendum obiiciant. Hinc nobis Emblematis inscriptio ex III. Claudian. de laud.
[...] ubi de leonibus loquitur, qui à Diana se capi gaude-
Lud. Dolcis in suis Impresis Italico verbo communiter [...]ctis, addit: NON CAPIO, NI CAPIOR. Quod [...]mbiguum, vel de hamo, vel de pisciculo intelligere possis. [...]non ineptè, quamvis à magno argumento ad rem ludi-[...], Seneca illud in Thyeste referas.

Non poterit capi,
Nisi capere vellet. Vt & Proverb.

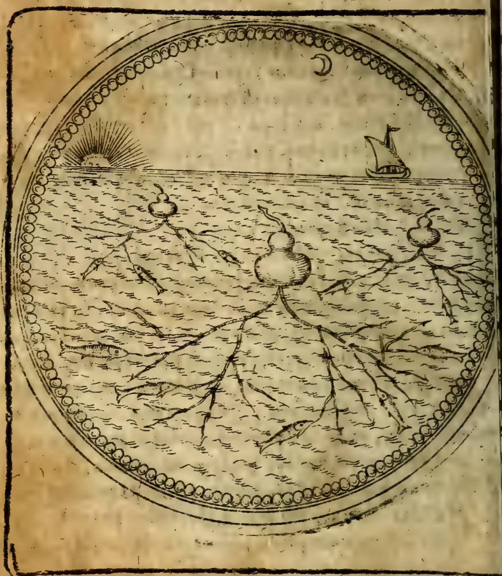
[...]care homines. Nihil autem melius, ut puto, hac ex-[...]re poterit, quam insignis ille Senecæ locus Ep. VIII. Cla-[...]vitate quæcunque vulgo placent, quæ casus attribuit. ad [...]e fortuitum bonum suspiciosi pavidique subsistite. Et fe-[...] piscis spe aliqua oblectante decipitur. Munera ista [...]una putatis? Insidiæ sunt. Quisquis nostrûm tutam a-[...] vitam volet, quantum plurimum potest, ita viscata be-[...]cia devitet, in quibus hoc quoque miserrimi fallimur, [...]d habere nos putamus. Habemur. Hinc Martialis illa:

Munera magna quidem misit, sed misit in hamos,
Et piscatorem piscis amare potest? Et:
Qui potes insidias dona vocare tuas?

Plato in Timæo, Cicer. teste, τὴν ἡδονὴν δέλεαρ κακῶν, [...]luptatem escam malorum dixit, quod ea scilicet homines [...]piantur, ut hamo pisces, quod & Plaut. in Merc. vertit.

XXX.

PRÆDÆ SPES VANA CAP

Pisciculos viden' ut pomposa cucurbita fallat?
Nil solidi illa tamen, sed tegit insidias,

Ali

XXX.

Liam etiam hamo piscandi rationem, quam quæ linea vulgo fit, Bellonius in Observat. suis hodœporicis, sane expeditam & uberem edisserit, qua uti solent ad Orientem Bosphori & Propontidis accolæ. ejus sunt.: Ducentos aut trecentos hamos longa quarie ex fune, quem encurbitæ sustinent. pendentes disposquibus escam è carnibus aut piscibus constantem affi- eum deinde funem noctu ad integrum vel dimidium re in mare deferunt, isticque tota nocte relinquunt, ut qui cibum quærunt, quales sunt murænæ, squatinæ, ca-, raiæ, atque alii similes, hamis capti hæreant. Postnane, nisi tempestas impediat, hamos, quos è longinquo r annexas ingentes cucurbitas statim agnoscunt, repeeunt, & prædam domum referunt. Compendiosam cle absque sumptu magno & labore constantem piscan, cujus periculum facere non fuerit difficile. Cum auli pisces spe prædæ ex cucurbitis in tectas illas hamorum as incurrant. ac miserè pereant, idem ferè hujus Embl. *ioris poterit esse sensus & explicatio. Cucurbitæ illæ in m magni quid polliceri videntur, sed intus vacuæ sunt, aquis noxia illa tela abscondunt. Igitur, ut P. Syri sen- habet:* Grave est malum omne quod sub aspectu *Sic argutè nescio quis apud auctorem Etymologici;* κ οἶδ' εἴτις ἰχθὺς ὑπὸ τῦ δελέατος τῆς ἡδονῆς ελιδ'θην, *Attractus fui à voluptatis esca, ita ut im, an ullus piscis potuerit magis,*

STER-

XXXI.

STERTENTES OPPR[E-]
MIT HOSTIS.

Vt capiat pisces, piscator nocte laborat,
Vt seipsum servet surgere nemo paret?

P. Bel

XXXI.

Bellonius in iisdem Obs. suis hanc ad Euxinum, Bosphorum & Propontidem piscandi rationem, qua obscura nocte fieri soleat, inter alias commemorat. Binos viros cymbam occupantes, unum quidem hanc re, alterum verò & tadam accensam & fuscinam te- observare dormientes pisces, datoque rectori navicu- quo illam impellere debeat, si prada certus jam sit, impetu tridentem in quiescentis piscis dorsum vibra- que captum ad se attrahere. Affirmat autem hunc modum ad lumen cum fuscina, cum ad polypos, loli- magnas & parvas, tum ad omnis generis pisces squamis max. esse accommodum. Dormire verò pisces non quam terrestria animalia, certum esse: nec deesse, qui hos ducentes exaudiverint. Id quod & Plinius tan- x. c. ult quamvis Oppian. II. ἁλιεῦτ. pisces pleros- ses, prater scarum, somnum neget capere, quo sibi me- potentioribus. Profectò autem ad excitandam in ho- s vigilantiam, & vitandam omnem omnino securi- oc Emblema conducit. Nam, ut Horat. canit:

Vt jugulent homines surgunt de nocte latrones,
Vt te ipsum serves non expergisceris?

nim celerius opprimitur, quam qui nihil timet: Et tissimum initium calamitatis, securitas, ut praclarè terculus dixit. Pertinent autem huc praclara enar- ntentia Homerica in progrymnasm. Theonis Sophista:

χρὴ παννύχιον εὕδειν βȣληφόρον ἄνδρα,
Dedecus est totam consultum stertere noctem:

pse Iupiter protulit. unde & Theon omnibus ceteris in o γνώμαις eam prafert, & exemplis illustrat ac con-

GVSTA

XXXII.

GUSTARE NEFAS.

In vita quisquis niger est, hunc disce cavere;
Nausea Pythagoræ ceu Melanurus erat.

Hic

XXXII.

Icesius apud Athenæ. lib. VII. *ait, nomen Melanuri ideam quoque ipsius nobis proponere, ut ex cauda nigra nota statim internoscatur ab aliis piscibus. Eundem cum Plauti ophtalmia, & Plin. oculata piscem ndelet. vult, & oculatam vertit Th. Gaza. Memi- s Arist. quoque Artemidor.* II. *Onirocrit. Oppian. & n Halieut. Isidorus item & alii. Hujus autem romi- su & usu Pythagoram suos vehementer prohibuisse a- d. & Diog. Laertium reperio, his verbis :* παντὸς ἀὸν ἀπηγό ρευε, μήτε ἐρυθῖνον ἐσθίειν, μήτε με- , *ut errasse videantur, qui ad sepiam referunt natum verb.* Μὴ γεύεϑαι τῶν μελανέρων. *Quod minus ecte Mars. Ficinus, vel quisquis primus fuit, genera- rtit, eosque secutus Erasmus retinuit :* Ne gustes ex bus nigra est cauda, *ac si Pythagoras non speciatim rum piscem nominasset. Quamvis sciam Pythago- ias omnino à piscibus abstinuisse, cujus rei caussam Athen. lib.* VII. *& Plut. in Sympos. Idem Plut. in fin.* αιδῶνάγ. *hoc etiam Symbolum explicat : non esse um commercium cum improbis, qui nigris ac infami- moribus. Quo sensu Antiphanes quoque à mela- mugile abstinendum esse suasit. Tryphon autem naticus Græcus inter ænigmatum exempla hoc com- ans, in hunc modum interpretatur : Ne mendacem em protuleris. Mendacium enim ad extremum ni- & obscuratur. Sed & Horat. & Catullus, aliique s malos, nigros vocant. Vitanda igitur est improbo- cietas, ne & alteri cuidam Proverb. quod ex Numè- Eubulo Athanæus adfert, & tangit Suidas, locus sit :* πέρκη μελανέρῳ, Comitatur perca melanu- *Nam & hic piscis niger est, quod nomen ejus simili- icat.*

XXXIII.

CONTENTVS CONJV SOLA.

Conjuge contentus laudatur Cantharus una,
Masculus & totum femina conjugium.

XXXIII.

r pisces ferè omnes unius Canthari castitas, & odium nîscuâ Veneris Oppiani versibus in ι. ἁλ. *celebratur:*

'xores sargi multas, & merulus ardens
)ucunt, ast alii contenti conjunge sola,
Cantharus ætnæus, contemnens agmina lecti.

tiam Phile in Iambis asserit. Oppianum imitatus Æ-scribit, Cantharum pro una uxore decertare, non ali-am Menelaus olim cum Paride: quam quidem si semel sit, non attingere illum aliam: neque ad fidem tuen-ibulis illis ei opus esse, nec dote: neque malæ tractatio-iam timere, neque Solonem vereri. Et adjungit ex-ionem dignam memoria: Ὠνήμοι μδ̀ν νᾶιοι, καὶ σεμναὶ, οἷς ἀκόλαςοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦν-πεῖθεσθαι: *O nobiles verò leges, & resp. graves, libidinosi homines non parêre nihil verentur! Eant nunc, quibus adulteria commixtionesque nefandæ, lu-m & jocus sunt, & piscis hujus memoria tandem se ex-it. Certè enim ut Seneca dixit in Agamemn.*

Nec regna socium ferre, nec tedæ sciunt.

tiam inter quadrupedes Cameli & Elephantes, inter es columbæ, turtures, cornices, & ciconiæ, ut rerum lium scriptores tradunt, unius comparis consortium , turpes hymenæos detestantur. Qua de re in priorib. riis quadam. Sed insigne est de Meleagro Oenei filio lum ἰλ. ι. *qui cum in expugnatione patriæ neque à ci-neque à parentib. commoveri potuisset, tandem Cleo-uxoris precibus excitatus cives & urbem excidio eri-Ceterum de mutua & reciproca in matrimonio fide notatu dignissima collegit patris mihi loco reverendus, pus Camerarius, IC. in meditationibus suis historicis, s etiam alibi quadam attigimus.*

XXXIV.

VIOLENTO ABSVMIT ÆSTV.

En radii possint quid Solis, & æstus amoris,
Ii torrent piscem, torret at hic homines.

Aca

XXXIV.

Carnanis piscis est marinus, pagri vel erythrini forma, cum quibus etiam confundi eum plerumque scribit Rondeletius. Ab Athenæo dicitur ἀκαρνάν *, & commendatur à dulcedine. Acarne apud legitur in Catalogo piscium. Aristotel. autem a- scribit æstate laborare & extenuari*, VIII. *hist. an. de nobilis quidam Italus in ludis equestribus Symbo- ostentavit, quemadmodum refert in suis Impresis r enim hac voce usu ferè facta latina) Scip. Barga- ensis. Non autem dubito, quin inventor more gen- oris sui ignes respexerit.* Est *enim, ut de Didone ca-* . mollis flamma medullas. *Et ut Delphis ille apud um ait Idyll.* II.

ἔρως δ' ἄρα καὶ Λιπαραίω
Πολλάκις Ἀφαίςιο σέλας φλογερώτερον αἴθει.
amor enim vel Lipareo
sæpè Vulcano flammam ardentiorem excitat.

am pertinet pulcerrimum epigramma Græcum IV. *quod vertit Alciatus Embl.* CVII. *Et quæcunque ëtas passim de amoris ignibus leguntur. Quin & B. inus etiam in sacris litteris non semel ignem pro amo- ari observavit, ut Iob.* XXXI. & *Psalm.* LVII. *Ca- tur sibi unusquisque ne dum amoris illecebras veluti radios excipit, aduratur ab iis, & sic non tantum & facultatib. extenuetur, sed quod longè gravius est. a quoque periculum, ac veluti Phœdria Terentianus m ruat voluntarium. Argutè sane & lepidè, atque Emblema non impertinenter de Thrasilli amoribus lejus* VIII. *Metam. ait, Quidni? Cum flamma savi parva quidem primo, vapore delectet, sed fomento udinis exæstuans, immodicis ardoribus totos combu- ines. Simile autem huic est Embl.* XV. *Cent.* III.

XXXV.
ME DUCE NAVIS E.

Pompilus hic navim tuto propè littora ducit;
Vnus sed mihi sit duxque comesque Deus.

Po

XXXV.

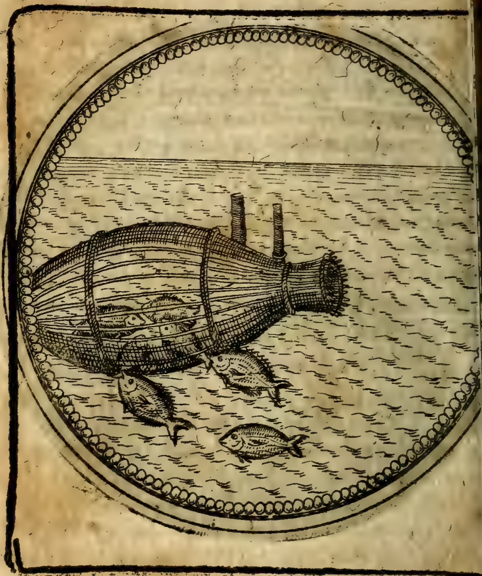
Pompilus piscis est pelagius, & circa naves frequens, quas, & comitari eum, & in portum tuto deducere tradunt Oppian. Athen. Ælianus, Ovid. & Plinius De experientia autem ipsa attestatur Gu. Rondeletius. & καλλίχθυς καὶ ἱερὸς ἰχθὺς *dicitur, tanquam fer- navigantium, ut apud Eustathium & Varinum in legimus: Quod ubi minus securè naves agi in pelago advertat, prænatatione sua tutum iter demonstret, ut lonius tradit. Hinc & Neptuno, & incolis Samo- a sacratus est. Quod si nautæ huic suo duci magnam t gratiam, & cum sanctè venerantur: & quam grati- ferent memores discipuli fidis suis magistris, qui Vlyssis lo illorum aures adversum noxios Sirenum cantus ob- tes præter horrendos scopulos Scyllæ & Charybdis eos rtutis & sapientiæ portum salvos perducunt? Iuvenalis m in hanc rem divinum votum est Sat.* VII. *& ac cura- istot. disputatio* IX. *Eth.* I. *Graviss. etiam Artemido- i. Onirocrit.* LXXIV. *dixit:* Γονεῖς καὶ διδάσκα- καὶ γδ' ἔτοι ὅμοιοι εἰσὶ θεοῖς. οἱ μὲν, εἰσάγον- ες τὸ ζῆν. οἱ δὲ, ὅπως χρὴ τῷ ζῆν χρῆσθαι δι- κοντες: *Parentes & præceptores: Et hi namque sunt imiles. Alteri scilicet in vitam inducentes: alteri ve- uomodo vita instituenda sit, docentes. Non minus re- surpari etiam hoc Embl. poterit ab iis, qui inter varios s mundi casus, tanquam in Oceano quodam jactati, om- spem suam in Deo collocant, eoque duce & comite ex ibus periculis emergunt. Igitur secundum Synesium in* I. θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργυ καὶ λόγυ: *Deus cu- is & dicti & facti auspex esto. Quem sic alloquitur tius lib.* III. *metr.* IX.

Tu requies tranquilla piis, te cernere finis,
Principium, vector, dux, semita, terminus idem

riptio Symb. est ex Ovid. I. *de amore.*

XXXVI.

ADVERSIS NON DEE DECET.

Ecce scari socios prendant ut vimine clausos,
Scilicet est veræ hoc symbolum amicitiæ.

Insig

XXXVI.

nis fides & mirè ingeniosa calliditas Scaros pisces ce-
it. Scarus enim, teste Plinio, inclusus nassa non fron-
umpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed aver-
auda ictibus crebris laxat fores, atque ita retrorsum
. Quem luctatum ejus si fortè alius scarus extrin-
derit, apprehensa mordicus cauda adjuvat nixus e-
tis. Quæ ad verbum ex Plinio exscripsit Isidorus.
rro ipsam Aelianus quoque, Oppianus, Plutarch. O-
fragm. halieut. & Io. Tzetzes, satis superque confir-
Et propterea apud Athenæum λάβραξ ὁ πάντων
σοφώτατος *dicitur. Nam profectò admiranda*
scum ad se, tum ad socios liberandos solertia est, & fi-
minori laude digna quam vel Thesei & Pirithoi, vel
is & Pythiæ, vel Orestis & Pyladis, vel quorumcun-
rum, quos sinceræ amicitiæ cultus immortalitati in-
Præclarè autem Val. Max. lib. IV. cap. VII. disserit:
fidei amicos præcipuè in adversis rebus cognosci: in
quidquid præstetur, totum à constanti benevolentia
atur. Et quæ ibi sequuntur plura, lectu utilissima.
omnino conveniunt & illa Orestis Euripidei:

τὰς φίλους
Ἐν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν.

amicos in malis
Prodesse amicis convenit.

ratio subnectitur eadem, quam Valer. Max. exprimit.
è Seneca in Agamemn.

Poscunt fidem secunda, at adversa exigunt.

non malè, ut puto, hæc nostra inscriptio symbolo huic
it quæ est Lucani vers. lib. VIII. de bello civil.

Adversis non deesse decet, sed læta secutos
Nulla fides unquam, miseros elegit amicos.

XXXVII.

FALLACIS FRUCTU AMORIS.

Vt stolidus capitur specie deceptus amati
Sargus, sic capitur quisquis amore furit.

XXXVII.

Argorum mirum erga capras amorem, & quæ sit ejus occasione illorum captura, cum Oppian. admodum poëticè describit, tum rem ipsam Ælian. quoque Phile in amb. & Plinius confirmant. Ælianni locum, ut eum vertit, ascribam: Sargi capras vehementiss. amant. ue cum caprarum prope litus pascentium, unius aut al. umbra in litore apparuerit, protinus gaudio exilientes, o studio adnatant, ac saltu non admodum adsaltandum, capras contingere affectant, sensum caprini odoris per- t, etiamsi sub fluctibus natent itaque volunptate gesti- ad eas accedere student. Quod autem tanta amoris in- in capras existunt, ex iis idcirco capiuntur, quæ tanto- esiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam ornibus, induens, insidias parat, sole à tergo relicto, at- rinam caprino jure madefactam in eam maris partem it, ubi habitare solent sargi, qui tanquam philtro quo- doris allecti accedunt, farina vescuntur, pellis assimi- capra conspectu permulcentur: ex his autem piscator os hamo robusto capit, &c. Miranda mehercle hujus cum à natura ad amorem quadrupedis & terrestis ani- inclinatio, tum ex eodem noxia stultitia. Sed eo Em- ate meretricius amor rectè exprimitur, quod est Alciati . ubi elegantiss. Epigrammate rem depingit. Apud A- um, nisi fallor, Nico Attica meretrix, αἶξ, Capra ominatur, quod Thallum adolescentem, qui in Atticam & caricas empturus advenerat, abliguriviſſet. Et pla- cundum est de capra & hædo Senis Plautini somnium in cat. act. II. sc. I. Satyri quidem capripedes finguntur esse stra libidinosiss. De quibus præter alios videatur Plinius ausanias.

INDU-

XXXVIII.

INDUSTRIA PROPRI[A] NVTRIT

Fallax rimosas piscatrix rana paludes,
Obsidet, incautos pisciculosque capit.

XXXVIII.

ite Aristot. IX. hist. an. cap. XXXVII. Ἔστι δὲ καὶ ἐν
ῖς θαλαττίοις ζώοις πολλὰ τεχνικὰ θεωρῆσαι
ὸς τοὺς ἑκάστων βίους; sed in marinis quoque a-
mantib. permulta intelliguntur non sine solerti inge-
:i ratione vitæ commodioris. Subjicitque statim &
oco Ranæ piscatricis exemplum, quam in cœno abscon-
emina ante oculos dependentia fila exerere, & cre-
ommovere scribit, quæ occurrentes pisciculi præhen-
t ipsa post subducens fila occultis quibusdam viis, in
axillas suas deceptos ingerat. Ex quo Aristot. loco &
is hanc historiam, & Plin. quoque ac Plutarch. tran-
int, & meminit etiam Cicero II. de N. D. Sed Op-
. ἁλ. admodum poëtice hanc ipsius fraudulentam so-
depingit, eamque similitudinibus pulcerrimis suo
strat. Ad quarum priorem quidem de aviculis, tri-
ante & intra portam à captante disperso illectis &
ocus Dionis Sophistæ pertinet ἐν τῷ περὶ ἀπιστίας:
ττας οὐ πρότερον θηρώμεν, πρὶν ἂν φάγωσι παρ
Anates haud prius capimus, quam à nobis objecta e-
Id quod ad falsos amicos, qui benevolentiæ simulati-
ines in nassam illectos pessundant, accommodat, quod
um hoc symbolum exprimit. Nam, ut præclarè Li.
it, fraus fidem in parvis sibi præstruit, ut cum opere
sit, cum magna mercede fallat. Et verè Seneca init
at: Magis nocent insidiæ, quæ latent. Convenit
oc symbolum ex inscriptionis indicatione in homines
os, qui suo labore & solertia victum & res necessarias
iirunt accomparant. Dii enim, ut est in Proverb.
es adjuvant. quia non cessantibus & ignavis, sed in-
, & pro virili sua laborantibus solent esse auxilio.

XXXIX.

MISERIS SUCCURRE PROMPTA.

Sum pietatis amans, hominis nam Raja cadav
Non patior pelagi monstra vorare fera.

XXXIX.

Aia à Græcis βάτ☉ *&* βατίς, *pro sexus diffe_*
rentia, ut ex Aristot. potest colligi, dicitur. Ex e
scilicet, quod caudam & dorsum recurvis aculeis,
agrestis rubi instar, quem Græci βάτον *appellant,*
m habeat. Marinus piscis est, & ad magnitudinem
temnendam excrescit. Aelianus quidem non majo-
lito clipeo in India non procul à litore gigni prodidit.
è maximas esse in mari Gothico Olaus M. observa-
ria autem sunt Bajæ species, & non raro illa cum
catrice confunditur, cum toto genere tamen inter se
: etsi pisciculos capiendi eadem ferè utrique sit ratio
ditas. Cæterum Iul. Cæsar Scaliger de Subtil. ad
um scribit: Solam Rajam inter omnes pisces in mari
ubi Rocca dicatur, (Gesnerus eam Germanis &
s nominari dicit, Rooch) *observatam esse, insigni*
naufragorum cadavera à grassatoribus piscibus tue-
uod fortassis ab Olao M. accepit, qui commemorat,
n naufragum in mari natantem à canibus sive cani-
arinis piscibus tanto cum numero & impetu impeti,
antum crebris morsibus, sed pondere etiam in profun-
n demergant, ac deverent. Vbi vero Raja caniculis
rvenerit, tum eam ut injuriarum vindicem, magno
cum quidem naturalibus aculeorum armis instru-
grassatores abigere, hominemque ut enatet, adju-
virib. Tamdiu etiam illum sæpè tueri, donec spiritu
intercluso post dies aliquot, dum mare naturaliter se
sursum feratur. Vnde hominem, qui afflictis cala-
pem ferat, eosque tueatur contra improborum inju-
uinque in extinctos pius sit, Raja symbolo significa-

MVNE-

XL.

MVNERA SIC ANIMV

Anne manus torpent tibi cum clam munera
Non sentis? certe mens animusque stupent.

XL.

Orpedo piscis, Græcis Νάρκη, quâ vi polleat ejus nomen exprimit. Suo enim contactu pisces in stuporem & ἀναισθησίαν conjectos, capit & devorat, quamvis tarda ipsa, velocissimos, ut scribit Aristot. Nec tantum genus hæc illi potentia, sed etiam in homi-
Nam licet illa non tangatur, stuporem tamen maniatoris impingit, per lineam aut setam ascendens ac
Tradunt hæc præter Aristot. & Oppianum, Theo-
Galenus, Averrhoes, Alex. Aphrodis, Plinius, &
de hoc etiam pisce extat tersiss. Epigramma Claudia-
Et Plato ejus meminit in Menone: ἡ νάρκη τὸ πλη-
τα ναρκᾶν ποιεῖ. Diphilus autem Laodicens in lib.
ndri Theriacis non totum piscem scribit torpore indu-
d partem ejus tantum. Sed ut ut ista sehabeant,
munerum illicitam & clandestinam acceptationem,
quidem corpus, sed quod pejus est, animum ipsum ob-
iunt, rectè transferri posse videntur. Illorum sanè
vis sit, expressit Euripides, cum etiam Deos muneri-
i scribit: πείθειν δῶρα καὶ τοὺς θεούς. Cui &
s astipulatur. Et pulcrè Seneca Thyest.

movenes cuncta divitias.

Ipuleius etiam IX. Met. ait, pecunia difficultates om-
ervias, auroque adamantinas perfringi fores. Re-
huc est Horat. Ode XVI. lib. III.

Inclusam Danaën turris aënea &c.

us quidem Maced Rex, ut Cic. meminit ad Att. om-
ella expugnari dicebat, in quæ modo asellus onustus
set ascendere. Non mirum. Nam Pythiaei consu-
ponderat:

ργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα νικήσεις,
argento hastis pugna, sic omnia vinces.

τῆς ναρκήσεως in Torpedine pisce caussam pulcrè
t Theophylactus Simocat. ἀπορ. φυσικ. δ. ex quo
Embl. quis in contagia malo & perniciosa usurpare
ptè posset.

XLI.
QUIESCENS LÆDI

Sævæ venenata cautus fuge spicula linguæ,
Plus ea quam ferro vulnera facta dolent.

XLI.

inaca, quam τρυγόνα *Græci vocant, radius sive leus adeò venenatus est, ut tam piscatores, quam es lethaliter vulneret, quibus etiam eo ictus intra cas horas, nisi remedia adhibeantur, occumben-Ea de re post Arist. Athen. Ælian. Nicand. Plin. res vel inprimis Oppian. legendus est, cujus pulcerr. ca versiculos Had. Iunius Embl.* VIII. *latinè red-lam autem in mari delitescit. adeò ut stabilis ac leri possit. accedentes igitur incautius pisces, radio, edia parte obolnga cauda infixum, quo vult, diri-miro astu & nocendi libidine ex occulto figit & e-piscatorem quidem quod radium etiam ejaculetur, rb. natum esse quidam existimant:* Piscator ictus *Tales sunt homines pestiferi, qui cum virus suum nos effundere nequeant, latent in insidiis tamdiu, iis sibi occultè ad nocendum viam sternunt, donec suo, vel aliena fraude securiores factos, tandem ex rediantur, & omnibus fortunis exuant. Nam, ut ll. Tatius Libr.* VI. *ait :* ἔστι μὲν ἡ διαβολὴ ς ὀξυτέρα, πυρὸς σφοδροτέρα, *Calumnia cutior, igne ardentior. Sic Dionysius Syracusa-nus, cum ob facinora ferri amplius non posset, ocio e, ad eximendam tyrannidis suspicionem suis de-ec eam denuo consecutus, longè crudelius, quam uit, ut de eo Plutarch. refert. Sed & arbores adius enecat, Æliano & Plinio testibus, Ex quo unii Embl. doctissimum, in delatores itidem con-usbequius in Itinerar. suis, pastinacam sævo acu-dam à suis comitibus captam fuisse narrat, quo ppetebat, se ipsum transfixerit. Quod & Scor-tum esse sæpè vidimus.*

XLII.

HAC NOCEO, HAC NVTI

Noxia tela quidem mea sunt innoxia cuncta
Sed reliqua, & sanum dat caro nostra cibum

XLII.

Adii Pastinacæ tam exquisita virulentia est, ut eti-am à corpore reliquo piscis avulsus, tamen noceat, & ejus contactu herbæ, arbores, & saxa exarescant, quod proximo etiam symb. attigimus. Hoc igitur um Vlyssis filium à circe donatum, eoque hastili suo atrem, sed inscienter interfecisse canit Oppian. & Parthenius ἐν ἐρωτικοῖς. *Qua etiam de re B. v. Hexae. c. x. Quid, inquid, loquar turturis (pa- intelligit) aculeum, & hoc mortuæ? Sicut enim si quis calcaverit recens, nocere perhibetur, & im-le vulnus serpere: ita etiam turtur aculeo suo mor-ius, quam viva periculi afferre memoratur. Hæc ita sint, reliquum tamen pastinacæ corpus salubre itum præbere, & jucundi cibi esse constat, adeò ut eti-nus inter boni succi alimenta referat, cum caro ejus , & facilis concoctionis. Convenit in illos, qui no-ultate & viribus instructi, iidem tamen juvare eti-nè de Rep. mereri possunt. Quo Plauti illud referri Bacch.* Nemo frui esse potest homo, nisi qui & malè facere norit. *Et Adag.* Qui nocere potest, prodesse. *Sed rectius convenit in illos, qui vitio-litiaque aculeis refectis & abjectis, salutare in Rep. um in posterum honestis & laudabilibus virtutis a-s esse annituntur. Nam ut Seneca pulcrè dixit,*

Sera nunquam est ad bonos mores via

hado ex lupanari, Socratis: Polemon ex Bacchi Scho-cratis beneficio in Academiam perducti Philosophi t. Sic Gelonem ex Plutarch. scimus & Hieronem ratum, cum malis artibus tyrannidem occupassent, tos tamen postea & Reip. salutares fuisse Principes.

XLIII.

BELLI DISCRIMIN
VBIQVE.

Nusquam tuta fides, sunt undique tristia bel
In terris, cælo, maximo & Oceano.

XLIII.

Vranam, quæ adeò Romanis in deliciis fuit, ut ex Macrob. Cicer. Plin. Columella, & aliis constat, rectè, ni fallor, exhibet, Hipp. Salvianus in pulcerr. suo opere Histor. aquatil & an eadem illa lampetra nostra, & Auson. Mustella, multa affert animadversa Ios. Scaliger in Auson. Lect. Ejus capium cum polypo, præter Ælian, & alios Oppian. eledescribit II. ἁλ. *Posse nimirum Polypum nullis artilis viribus murænæ evitare insultus, sed cogi quamitum ad necessarium prælium devenire, & frustra miserum suis cirris & flagellis, velut spiris ac vincunam implicare. Nam & sua lucricitate illam elabi, o adorientem hostem, brachia illi abscindere & dis-ac ita tandem devictum conficere. Sic videlicet raiam carentibus implacabile quiddam natura inge-t Ælian. queritur. Sed cur ita? cum ubique ferè ter-ut est in versu Simonis Philiasii apud Cl. Alexandr. b. Libr. ult. præparat, Evangel.*

τᾶ δὲ βροτολοιγὸς ἔρις κενεὸν λεγακοῖς,
hominum pestis stridore vagatur inani,

urana quidem in polypum, in murænam locusta, in m nempe à se genus piscium, odia sua exercent: at in genus proprium, & viscera sua, sæviunt homines. na igitur est Iuvenalis querela: Sat. XV.

Sed jam serpentum major concordia, &c.

m pertinet Plinii hic locus: Cetera animantia in suo probè degunt: congregari videmus, & stare contra lia. Leonum feritas inter se non dimicat: Serpentum nen petit serpentes: nec maris quidem belluæ ac pisces, diversa genera sæviunt. At hercule homini plurima nine sunt mala. Iunge cum hoc, quod est in III. *Cent.* III.

XLIV.

FACTI FORTASSE PIGE

Non semper nimium promptis audacia felix,
Sæpius ast miserum dixit in exitium.

M

XLIV.

AVrena de polypi victoria facta ferocior, & dentium firmitati confidens, provocata vicissim à carabo seu locusta, non cunctatur, sed audacter descendit ad prælium quod ibidem eleganter describit Oppian. & Ælianus. Vt autem ab initio superbè contemnit hostem, ita temerè etiam cum illo congreditur, frustra ntibus locustæ aculeatum dorsum & partes duriores ctens. Nam hujus siliceis forcipibus & robustis acuqua cæco furore ipsa incurrit, transfixa tandem, stulisere occumbit. Sic videlicet, ut præclarè Livius ait, ntemptus hostis cruentem certamen edidit, & inclyti regesque perlevi momento victi sunt. Quo magis um illud in omnium animis esse debet: Nihil in bello e contemni; nec sine caussa dici. Matrem timidi flesolere, ut Æm. Probus in Thrasyb. scribit. Poterat a in suo domicilio tuto consistere, & spernere Locustæ antis minas: sed nimia fiducia protracta in proprium ruit exitium. Vnde rectiss. idem Livius, Temeritaeterquam quod stulta sit, infelicem etiam esse, pronun- Et pulcrè Polyb. προπέτεια γε μὴν καὶ θρασ- καὶ θυμὸς ἄλογος, ἔτι δὲ κενοδοξία καὶ τυ- δεύχείρωτα μὲν τοῖς ἐχθροῖς, ἐπισφαλέσατα ῖς φίλοις. πρὸς γὰρ πᾶσαν ἐπιβουλὴν, ἐνέδρας, ην ἕτοιμος ὅγε τοιοῦτος: *Celeritas & audacia petus præter rationem, & vanitas & typhus, hostibus n percommoda, noxia verò maximè amicis. Nam ad insidias, fraudes atque astus obnoxius est talis. Potest hoc Embl. significari Martis* τὸ ἀλλοπρόσαλλον, *ab alio ad alium confert, & modo harum modo illa- st partium.* Homer. *ιλ. σ.*

Ξυνὸς ἐνυάλιος, καὶ τὸν κτανέοντα κατέκτα,
Communis Mars, inq; vicem perimit perimentũ.
Et eod. lib. νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας,
Nunc his, nunc illis contingit vincere.

XLV.
TVRBATO FLVMI[N
CAPTA.

Turbato anguillæ capiuntur flumine sic res
Turbare in patri seditiosus amat.

A.

XLV.

A*Nguillas vel max. turbatis & limosis aquis capi, præter Aristotelem, Athenæus quoque & Cl. Alex. tradunt, & docet experientia. Basilius M. IX. Hexaëm.* τὰς δὲ ἐγχέλεις ἐδὲ ἄλλως ὁρῶμεν, ἢ ἐκ ἰλύ@ συνιςομένας. *Ex quo loco & Athen. indica-rectè Dav. Hoeschelius doctiss. vir, amicus noster Ety-um corrigit, apud quem* ἔγχελυς παρὰ τὸ ἔχ θαι ὕλη, *legitur, pro* ἐν τῇ ἰλύϊ *Symbolum autem hoc c Aesopi apologo, vel ex Aristophanis Equitib. rem in lentos cives, qui ex Reip. motu ditescere, & sæpè, ut Ta-quitur, privata vulnera reip malis operire statuunt, quentis, desumpsit Alciatus, cujus elegantiss. in divites malo Epigramma legitur Embl.* LXXXVIII. *Ad illos per-Ciceron, in Orat. in Catilin.* II. *dictam: Honores quos a reg. desperant, turbata consequi se posse arbitrantur. ,ut apud Plutarch. Callisthenes ait:*

ἐν δὲ διχοςασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔλλαχετιμῆς,
In seditione honore afficitur etiam pessimus.

imile est & illud, quod à Suida, Diogeniano, & Plut. tur:

ἐν δὲ διχοςασίῃ κ' Ἀνδροκλείδης πολεμαρχεῖ:
Seditione orta dux est etiam Androclides.

nt similia proverbia alia, quæ itidem huc referri pos-: Sed inprimis illud: ἐγχέλεις θηρᾶσθαι, Anguillas are. *Junganturq; cum hoc Embl.* XV. *Cent.* II *& Embl. hac* IV. *Cent. Sed illam quidem* διχοςασίην *Philippo ed. Regi, magnitudinis & potentiæ occasionem & caus-extitisse, ajebat Callisthenes: Qui, ut Justinus inquit, tii è specula quadam libertati omnium* (Civitatum eciæ puta) *insidiatus, dum contentiones civitatum auxilium inferioribus ferendo, victos pariter victoresq; re regiam servitutem coegit.*

NON

XLVI.

NONNISI CONTVS

Durus asellus amat fustes, & verbera. numqui
Sic piger attrahitur verbere ad officium?

XLVI.

Selli piscis species est, qui Germanis Stockfisch *dicitur, à trunco videlicet, cui aridus & induratus tundendus imponitur. Riget enim tanta ariditate, ut nisi præmaceratus aqua, & insigniter contuqui nequeat. Alius piscis est Salpa, licet & is, sed reerulæ ictibus præmolliatur, ut ex Plin. discimus. Erasre ipsa fustuarium piscem hunc appellavit: sed à trunus eum sic nominari, notavit Georg. Fabricius. Conin homines stupidos, insulsos & tardos, quos frustra obaut rectis præceptis emendes, sed plagis verberibus adiecesse habeas, ut faciant officium. Quo etiam Adag. et:* Phryx plagis emendatur. *Quod salsè Cicero adro L. Flacco in testes Asiaticos: Asia vestra constat ex ia, Mysia, Caria, Lydia. Vtrum igitur nostrum, aut m est hoc Proverb.* Phrygem plagis fieri solere men. *Quod & apud Suidam similiter extat:*

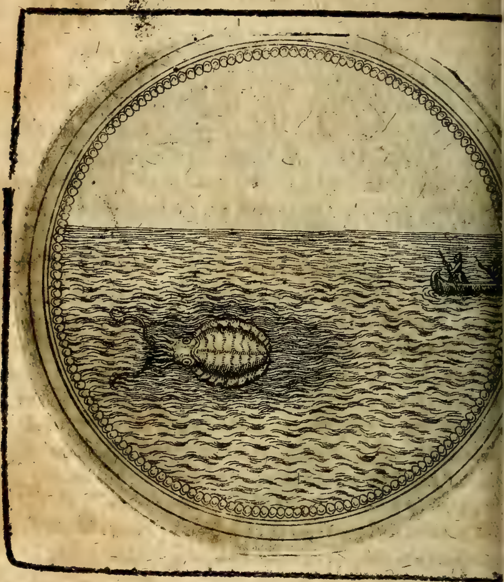
Φρὺξ ἀνὴρ πληγεὶς ἀμείνων καὶ διακονέστερ@:

Verberatus Phryx melior & obsequens erit magis.

s sane naturâ etiam quosdam esse, Aristoteles in polit. tat, & quidam ingenio adeo sunt duro, ut nisi severè antur, frugi esse nequeant. Sed & hic tamen modus dus est. Nam & M. Varro servos quoque verbis potius, verberibus castigari putat oportere. Et rescripto D. nini nimia dominorum asperitas in servos adeo punitur, gantur eos bonis conditionib. vendere. Expedit enim, tinianus Imp. ait in Instit. Reip. ne sua re quis malè uta-Sed modica castigatio servorum legibus permittitur, ut opinquorum, tit. C. de emendat. seru. & propinqu.

HAC

XLVII.
HAC ELVDIT RETI FRAVDE.

Hic niger est piscis, fallitque cruore sequentes,
Nempe etiam mendax fallit ubique niger.

XLVII.

iam piscem insectantibus se ad capturam piscatoribus ramento, quod pro sangvine ipsi est, effuso ipsum mare uscare atque ita oculis illorum subtractam per incer- itinera elabi ac effugere, ex Aristot. Oppian. Aelian, discimus, qui etiam ex Anaxilao tradit, atramenti ntam vim esse, ut in lucerna additum, summotis aliis us efficiat, ut cuncti astantes videantur esse Aethio- minerunt etiam sepia Nicand. in Theriacis, Phile in lutarch. & Horapollo in hierogl. Et similia nostris d Nazianz. Orat. ad Cl. Episcopos, & Carm. 1. vers. c. Sepia autem omnium elegantiss. versus sunt Ovid. n. hal. Ex quo inscriptio etiam est huius Embl. Aegyp- dotes, hominem qui magna polliceretur, sed fœdè spem ceptam falleret, hac figura demonstrarunt, ut paulo uam Horapollo annotavit Pierius. Vafri enim & te- inis, & simulatione artificiosa cunctos fallentis sig- sse sepiam, Sebast. Erizius in expositione antiquorum m Italica affirmat, ubi numisma, sub Neronis Caes. valdè, ut ait, vetus describit, in quo piscis, vulpis, se- lagii cuncti, & fluviatilis gammarus incisi fuerint, cta in Neronis infamiam fuisse ita composita existi- strum quidem hoc etiam in Sophistam torqueri pos- dum Platonem, δυσθήρατον ζῶον, quem dum ve- reti comprehendere niteris, ille effusa fumorum atra subito evanescit. Horat. etiam 1. Sat. IV. per niga s (est hæc è sepiarum genere) succum, livorem men- lexit, uti vetus ejus Comment. innuit. Ipsum denique Picus Mirandul. sepiæ comparat, fortè quod de ani- mortalitate animi sui sensum obscurius proposuisse illi uisset. Quod nos in medio relinquimus.

EM-

XLVIII.

EMTA DOLORE VOLVP

Nemo voluptatum facile hamis se explicat, n
Vt testudo nequit mergere sole cutim.

XLVIII.

r marinas testudines, de quibus cum veteres, tum re-
tiores, quadam mira sunt magnitudinis. Et Indica
dem, Taprobanica max ut Plin. Ælian. & ex Plin.
nus scribunt, tanta, ut singularum superficies habita-
jas integant. Rondietius in mari Gallico captam fu-
o M.D.XX. *tam magnam refert, ut funibus tracta*
s tres supra dorsum stantes veheret. Tradunt autem
na testudine Aristot. Oppian. & Plinius, illam fer-
le, circa meridiem maxime, liberius se radiis ejus in
ate maris exponere, donec sui oblita, cortice interim
Solis calore exiccato, amplius in ima maris se immer-
ueat. Hoc igitur pacto voluptate liberè spirandi de-
, frustraque se supernè volventem gurgitem deside-
, in piscatores hoc observantes incidere, illisque præda
imili modo ex Varrone Macrobius asserit, muranas
s radiis siccatas & torrefactas amplius se curvare
e, nec in aquam immergere, atque ita in summo flui-
pportunam præbere venantibus capturam. Sic Mar-
Xeniis:

Quæ natat in Seculo grandis muræna profundo,
Non valet exustam mergere sole cutim.

illos locum habebit, qui caca voluptatis libidine cap-
leò se exponunt, ut non animadvertunt paratam sibi
m, donec ab ea penè consumpti fuerint, ita ut omni-
ptioni, adde etiam ludibrio, pateant. Sit itaque cun-
etuo in mente gravissima illa Masonii apud Gell. lib.
p. 1. nota sententia: & illud etiam, quod Phornutus
ut vulgo jactatum.

Μὴ τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς,
Ne quære mollia, ne dura feras.

XLIX.

TVTVS PER SVMMA, P IMA.

Nautilus ut ut placidum & sævum mare sustin
Sic itidem fortis sorte in utraque animus.

N.

XLIX.

Autilus, ut de eo Arist. Athen. Opian. Plinius, aliique memoriæ prodiderunt, in mari veluti remigans & velificans, ut verbis utar doctiss. Scaligeri, adeo scitè, miro naturæ lusu, concham suam regere ut mari tranquilliore pedes duos extra illam tan- dentes extendat, intra quos tenuis membrana velut anditur vento aspirante, subter vero alii duo aquam ntes gubernaculis similes & domum & navem & educunt: Sic ut ad hanc similitudinem naves pri- ædificatas & conformatas Oppian. existimet. Quod uid aliunde immineat, tum rudentes omnes, vela, cula contrahens, impletusque multa aqua in fun- ris tuto se demergit. Et hanc Nautili navigationem ß. epigrammate Callimachus quoque descripsit. Icon ie piscis est hominis ad utramque fortunam rectè i. Sapiens enim, ut præclarè Apulejus ait, nec in se- bus effertur, nec contrahitur in adversis. Sed rectos net, ut Seneca loquitur, nihil ex vultu mutat, sive sive secunda ostendantur. Quin imo dura prævidet, at. Ergo unicuique in promptu esse debet Terentii io.

norbè omnes cum secundæ res sunt, maxumè tari secum oportet, quo pacto adversam ærum- am ferant.

pulcerr. B. Basilius scripsit: ἔτος γὰρ ἐςἰνὸ νοη- βερνήτης, ὁ ἐςοχασμένοος τῆς ὑποκειμένης φύ- εταχειρλξήμεν© τὰ συμπίπτοντα, καὶ ὁμ- ἰ αὐτὸς ἑαυτῷ διαμένων, μήτε ἐπαιρόμεν© ϑυμίαις, μήτε κατάπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς *: demum prudens est gubernator, qui natura scopum, at, sibi propones, ea quæ accidunt, moteratur, sibique milis, neque prosperis extollitur, neque adversis cor-*

L.
TUMIDIS NON MER
MVR VNDIS.

Disce meo exemplo casus pranosse futuros ;
Pravisa ante minus namque pericla noc

L.

hini marini tempestatem ingruentem vi naturæ præ- tientes, lapillis in tergum conjectis se operiunt, & rena saburrant, ne fluctibus obortis ob levitatem e- ertantur aut allidantur ad litora, sed ut hac veluti nixi, inconcussi consistant. Quod quidem nautæ vertentes, statim pluribus anchoris naves iufrenare lent. Id cum alii (inter quos præcipui sunt Ælian. Plut. & Plin.) constanter affirmant: tum Basilius Ambros. uterque in Hexaem. eleganter adducunt ant. Quæ autem possit esse accuratior prudentiæ tio? Hæc enim, Seneca paucis omnia complectente, ordinat, futura providet, præterita recordatur. m pertinet Panætii aurea sententia, quam ex II. *fficiis A. Gellius recitat. Argutè Pindarus:*

σοφοὶ δὲ μέλλοντα τριταῖον ἄνεμον ἔμαθον:

apientes futurum perendie ventum noverunt.

praclarè Aristot. in Eth. disputat: Φρονίμους οἰό- ναι, οἱ τὰ αὑτοῖς ἀγαθὰ, καὶ τὰ τοῖς αὐ- δύνανται θεωρεῖν: *Prudentes censemus, qui ea, quæque aliis conducent, possunt aspicere. Cui & Pla- d planè par est:* Φρόνιμόν γε φήσομεν ἀποχρῶν- μβουλον καὶ αὐτὸν αὑτῷ καὶ τῇ πόλει: *em dicemus, sibi & Reip. consulere potentem ac va- Vnde Achilles apud Hom.* ιλ. α. *Agamemnonis ac- mprudentiam, cum is Bris eidem abduxisset. ait:*

ἔτι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω:

potest prospicere simul præterita ac futura

ino videndus est Eustathius Commentator. Perti- c Proverb. Sapiens divinat: *& similia.*

LI.

AD MOTVM LVNA

Crescente adcresco luna, decresco minuta,
Aula num melius pingitur effigies?

LI.

Ancrorum genus, inquit Arist. IV. *hist. an.* LI. *multiplex est, nec facile enumerandum. Conveniunt autem in hoc omnes, quod universis sit pars dura & testacea foris pro cute, mollis & carnea intus, supioris planiora & tabellata magis quibus & ova depouando pariunt.* De his etiam *Plin. lib.* IX. *cap.* XXXI. *eius generis hieme laduntur, autumno & vere pinnt, ac plenilunio magis, quia nocte sidus tepido fulgore at. P. Bellonius scribit, eos plena luna uberiores, silente os fieri. Quod ex Ciceron.* I. *de divinat. habet, qui liter ait, ostreis & conchyliis omnibus contingere, ut na crescant pariter, pariterque decrescant. Sed & Luud apud Gel lib.* XX. *c.* VII. *notum est:* Luna alit o- & implet echinos. *Sed hoc quidem symbolum, quamuidam ad suos potissimum amores applicuerunt, ntes se ad vultum femina adamata vel crescevel decrescere, rectius tamen, & ἠθικώτερως nos ncipum & magnatum erga suos ministros gratiam, vel neglectum ac contemptum referre poterimus. Quin litteratos, doctos & ingenios viros accommodare, quoigor & incrementum, sicuti econtra miserie & squalor n manu sunt potentum, secundum usitatiss. versicu-*

Sint Mæcenates, non deerunt Flacce Marones.

am rem sane est memorabilis Plutarchi in Orat. II. *de na & virtute Alexandri sententia, ita latinè reddita: im frugum copiam bona temperies & tenuitas aëris giga artium & bonorum ingeniorum incrementa, benignis onor & humanitas regis efficit: & contra principum inm sordes aut studium contendendi omnia ista extinguit rdit.*

LII.
DECIPIENS CAPITU

O benè factum, aliis qui fata inimica parabat,
Se magis astutum repperit artificem:

LII.

Em totam huius sive Symboli sive Emblematis & narrat & explicat omnium pulcerr. B. Basilius in Hexaem. prout hunc eius locum selegit Simon Logotheta, eumque latinè vertit Simon à Maille. Ar-eron: Velim itaque, ô homo, dolosorum ac maleficio-mplum fugias, in imbecilli etiam animalculo fraudis m dolique animadvertens. Cuiusmodi istud est: summo carnis ostreorum desiderio tenetur: sed prop-ambitum, difficilis illi est huius præda. Teneram u carnem firmiss. naturæ munimento circumvalla-fit, ut ὀςρακόδερμα, *testam habere siliceam di- Atque ubi duæ illæ conchæ cavæ adamussim inter se æ ostreum circumplexæ fuerint vanas atque in utiles lenticulatæ forcipes sint necesse est. Quid igitur facit? prehendit eam in serenis ventoque carentibus locis luptate apricantem, atque ad Solis radios suas pan- conchas, tum calculo clam interiecto commissuram, atque virium suarum imbecillitatem ille hoc artifi-vare dignoscitur. Hæc illa est animalium, quæ & ra- voce carens, malitia. Talis est qui fratrem dolo ag-r, quique proximi angustias observat, atque alienis tatibus insolentius exultat. Eodem ferè modo B. f. & ipse in Hexaem. Veteratoriam autem hanc can-iditatem latè describunt Oppian. Plutarch. Plinius. quidam, dum ostrea pisciculis capiendis aperta testa t, sic illorum dolum à cancro confundi: Vnde etiam m huius Symb. desumpsit Iul. Cæs. Capaccius. Sed e ista sic se habeant, Rondeletius disputet. Symbolica int, atque ideo huc pertinet veteris Poëtæ apud Ciceron.* Qui alteri exitium parat, eum scire oportet, sibi im pestem, ut participet, parem. *Adagium item:* ntes capimur: *& similia.*

LIII.

SECRETA REVELAT

Elicit obscuris cancros lux clara cavernis,
Falsa etiam vero sic veniente vides.

LIII.

Acibus nocturno tempore accensis & pisces elici, & in- primis paguros, astacos, & cancros, expenitiss. etiam cavernis extrahi, capique cum Oppianus, tum Olaus item M. inter recentiores, scribunt: nec fallit experien- lato quidem in Sophist: hoc τῆς θηρευτικῆς τέχνης *μον vocat* θήραν πυρευτικὴν *: Quam prolixè ad- n describit Q. Smyrn. lib.* VII. *ubi Neoptolemum in ios pugnantem cum piscatorib. noctu ad hunc modum ibus comparat. Simile autem nonnulla ex parte huic bl.* LXXIII. *infra, docetque nihil tam esse abditum, on veritatis lux in conspectum proferat:* quæ, *ut Sene- in Troad.* nunquam latet. *Nam, ut Pindar. inquit* X. . ὅτ' ἐξελέγχων μόνος ἀλάθειαν ἐτήτυμον ., τὸ δ' σαφανὲς ἰὼν πόρσω κατέφρασεν : *m tempus quod veritatem certam prodit, quodque la- n obscuro, progrediens enarravit. Cui congruit Matth. d:* οὐδὲν ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή- , καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται : *Nihil apertum, on revelabitur, nihil occultum, quod non scietur. Po- iam hujus Embl. hic usus esse, ut quemadmodum lumi- gore deteguntur in tenebris pisces & paguri: ita quoque tis splendore detegi & dispelli omnia fusca mendacia. nque certè præclara Polybii* γνώμη *complectitur, quæ r in ejus libri* XIII. *Epitome, sed quia prolixior est, hic non potuit. Pulcrè Menander:*

Ἔρχεται τ' ἀληθὲς εἰς φῶς ἐνίοτ' οὐ ζητούμενον:
Venit veritas in lucem, interdum non quæsita.

em Menander:

Ἀλάθεια θεῶν ὁμόπολις, μόνη θεοῖς συνδιαιτωμένη:
Veritas cœli civis est, & sola fruitur convictu Deorum.

ORBIS

LIV.

ORBIS ITER.

Miraris cancri dorso consurgere mundu
Desine: sic hodie vertitur orbis iter.

V

LIV.

V Eteres hieroglyphicorum auctores, cum rei alicuius irritum eventum & spem frustratam exprimere voluerunt, cancrum sive gemmarum potius nostrum fluviatilem, retrogradientem, sæpius, quam rectà ntem pingere solebant, ut apud Pierium Val. legere li-t notus est versus Proverbialis Aristophan. in Pace, is de Cancro:

πὐτν ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν,
bulet ut cancer rectà haut effeceris unquam.

quidem picturæ inventor fuit Rever. & Nobiliss. an- Franconicæ equestri familia, Laurentius Truchse- Canonicus VVirtzburgensis, bonarum litterarum a-simus. Est autem vetus hæc & communis de Mundi sitate querela, de qua insignis Horatii locus III. Carm.

Ætas parentum pejor avis, tulit &c.

nvenienter etiam Seneca: Hoc inquit, maiores nostri unt, hoc posteri nostri querentur, eversos esse mores, e nequitiam, in deterius res humanas & in omne nefas imiliter Euripides in Hipp.

Φεῦ τῆς βροτείας ποῖ προβήσεται φρενός,
τί τέρμα τόλμης καὶ θράσους γενήσεται;
εἰ γὰρ κατ' ἀνδρὸς ἐξογκώσεται,
Ο'δ ὕστερ☉ τοῦ πρόθεν εἰς ὑπερβολὴν,
Πανοῦργος ἔσαι, θεοῖσι προσβαλεῖν χθονὶ,
Ἄλλην δεήσει γαῖαν, ἣ χωρήσεται
Τοὺς μὴ δικαίους καὶ κακοὺς πεφυκότας:
Hei; quo progredietur humana mens?
Quis finis temeritatis & audaciæ erit?
Si enim uni⁹ cuiusq; viri vita superbè propagetur,
Et posterior priore longè
Deterior sit, Deos adiicere terræ
Oportebit aliam terram, quæ capiat
Eos qui sunt injusti & mali,

SIMVL

LV.

SIMUL ANTE RETROQ

Ne tibi confidas nimium, ne cepta ferantur
Mox tua, retrogradus cancer ut ire solet.

LV.

Ammari sive Gammari nostrates caudati, quos Cardanum cum Cancris confundentem Scaliger acriter castigat, & prorsum & retrorsum promoventur. Illud, collecta leniter & sublata parum, citoque rursum correcta cauda: hoc, contracta ea celeriter, rsum collecta. Sic uti volunt, se movent, & immique urgenti se subtrahunt incommodo. Dionysius Batillius, Regius Mediomatricum Præses, acri cum ia in Sophistam hæc dirigit, (quamvis non gamma- ed cancrum ab Hercule debellatum exhibeat) depiqui quidem adeo lubricus ac versatilis esse solet, ut ı te constrinxisse fugitivum putas.

ffugiat tamen hæc sceleratus vincula Protheus.

Plato Sophistam describit ποικίλον εἶναι θηρίον, λεγόμενον) οὐ τῇ ἑτέρᾳ ληπτέον: *multiplicem am, & (ut est in proverbio) non una manu appream. Scipio verò Bargaglius in Italicis libris de Im vocant, nos docet, rectè etiam eos uti hoc symbolo, in virtutis curriculo, atque bonarum artium studiis di existimantur, tanto in illis sæpè promoventur celeque all illustrem Honoris metam tandem pertingunt: que hanc Inventionem Lodovico Ludovici Bononiiti, cum dicto:* RETROCEDENS ACCEDIT. *djecto disticho magis* ἠθικῶς *qui sibi jam ad pro- felicitatis gradum pervenisse videntur, monuimus, int, ne res ipsorum subito retro sublapsa ferantur.*

P.

ortunam citius reperias, quam retineas.

xta vetus monostichon:

τ' εὐτυχεῖς μάλιστα, μὴ μέγα φρόνει:

Minus insolesce, quo magis beatus es.

SEMEL

LVI.

SEMEL EMIGRABIM OMNES.

Hic nusquam certis habitamus sedibus, ast h
Ibimus ad superi cælica regna Dei.

C

LVI.

CAncellus hic vulgò Bernhardus eremita dicitur, quod solus in aliena domo diversetur. Eum accuratè describit Arist. IV. hist. an. IV. Scaliger vacuarum testarum inquilinum vocat. Cogi. n. in alienis ...us habitare, quia cauda crustis careat. Conchas igitur, ... ad litus vacuas invenit, turbinum puta, buccinarum ...urpurarum, ingreditur, teneriores sui partes illis abscon... Factus grandior, capaciores usque conchas quærit, & ...lit, nec unquam nisi ob jam dictam caussam eas deserit. ... Emblemate an non vita hæc nostra egregiè exprimitur? ...n præclarè Cato Major apud Cicer. de Senect. dixit: Ex ... ista discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam ex do... Commorandi enim natura diversorium nobis, non habi... ...li dedit, Et pulcrè Clem. Alexandr. IV. ςρωμ. differit, ... libenter relinquere debeamus tabernaculum hoc mun...um, & ad cœleste potius transire. Quæ igitur insania est, operosè & splendidè ædificando thesauros profundere? ...verissima sit Horatii sententia:

Multo ille tutius vitam exigit
Quicunque parvit primus in ædibus,
Nullum timens, nulli timendus
Pelle sub exigua quiescit.

...ndunt igitur illi, qui ac si æternum in hoc mundo vi...essent. ita domos sibi & palatia extruunt, & ista Hor. ...at. II.

Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit: nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut fabri inscitia Iuris.
Postremum expellet certè vivacior heres.

...bari etiam potest hoc symbolum ab iis, qui avitis sedi... ...el ob egestatem, vel alias caussas necessario relictis, in ...rino solo stationem tamen Dei beneficio tutam & com...m alicubi nanciscuntur, unde etiam non facilè, nisi & ... in melius commutandæ occasione recedunt.

LVII.

COMMVNIA TECTA

Quam benè conveniunt, & in una sede morantur
Quos natura, usus, junxit & unus amor.

Ath

LVII.

Athenæus ex Chryſippi Stoici lib. περὶ καλῦ ἢ ἡδ. νῆς hæc refert: Pinna (inquit, interprete Dalechampio) ac pinnæ cuſtos mutuas operas præſtant, nec vivere ſeorſum queunt. Pinna quidem oſtreum Pinnæ vero comes & tutur, exiguus cancer. Pinna igi- diſcluſa teſta, otioſa & quieta expectat adventantes piſ- ilos. Aſtans vero cuſtos ſi quis ſubierit, morſu ſignificat. licata ſi concha os comprimit, & eo quod intus eſt exce- m ac incluſum, communi dape cum ſocio veſcitur. Eadem im ex Chryſippo Plutarch. de ſolert. an. affert, ubi ait, ryſyppo plurimum atramenti in omnibus libris abſumpſiſ- unc pinnotherem. Eadem tradunt Ariſtot. quoque Theo- aſt. Ælian. Oppian. Phile in Iamb. Cicero & Plinius. næ etiam meminit Nemeſius cap. 1. de nat. hom. Et pin- heris Scholiaſtes Ariſtophan. in veſpis. Horapollo quidem, ɔque ſecutus Pierius, ſcribunt, Ægyptios hominem qui à ɔinquis curetur, hoc hieroglyphico expreſſiſſe. Sed nos ex ceron, 11. de Nat. Deor. ad civilis ſocietatis conjunctionem r homines referimus, quam primum conſtituit ἡ ἔνδεια, igentia. Nam, ut Artemidor. ait III. Onirocr. IX. δὲ τοῖς ἀνθρώποις βοηθείας. δεῖ καὶ τῶν συλλαμ- νομένων: Auxilio homines opus habent, & adjumento rum. Qua de re in Platon. & Ariſtot. politicis legun- plurima. Ad hoſpitalitatis etiam, cujus Iupiter ipſe ιος, Homer. & Virg. teſtibus, præſes ſit, iconem expri- ndum non inepta fortè hæc pictura fuerit. Quaſi quis in aſitos quoque ἀλλοτριοφάγες, ut eos Athenæus vo- , utatur, non malè fecerit. Nam & Plinius hunc pinno- rum canorum dapis affectatorem nuncupat, & Pierius à nullis piſcem paraſitum eum dici ſcribit, quamvis ſi hoc aſito pinna careat, fame ipſi pereundum foret.

LVIII.

INSIDIIS CAPIOR PRO PRIIS.

In qua pisciculos capere insidiosa solebam,
Sum Pinna inventis mox peritura meis.

LVIII.

Inna fundo maris ad litora perpetuo affixa, lana quadam seu villo extra concham propendente, tanquam radice nititur. Ea lana tenuissima est, & bissus Arist. dicetur, ex qua sunt byssina vestes nobilissima, IC. per byssicum opus videtur intelligere in l. ult. §. spe- D. de publican. & vectig. Certum autem est, quod a hanc suam lanam, veluti manum quandam, ad alitum attrahendum, expandat, ut apud Ælian. legimus: ad similitudinem retis piscatorii: in quam ubi pisciculos inuta conchilia, ceteras que maris quisquilias attraxelis delicatè vescitur. Et Ælianus quidē hanc ejus lanam ίον *vocat*: καὶ προτείνει σαρκίον ἑαυτῆς, οἱονεὶ αρ τοῖς παρανηχομένοις τῶν ἰχθύων: *& carlum extra conchas eminentem ex sese pratendit, tan escam circumnatantibus piscibus. Sed quid fit? Ipsa suis his inventis & piscatori ad retia conficienda pri monstravit viam, & simul illi ostendit, hoc ipso pacto u etiam se capiendam esse. Quod plane ita accidit, e, ut praelarè Seneca in Herc. fur. admonet:*

Quod quisque fecit, patitur: auctorem scelus
Repetit, suoque premitur exemplo nocens.

prehendi potest, qui hostium artes & dolos similiter e-, eosque propriis ipsorum inventis & machinationibus nvenit ac superat, atque ita in auctores technas rejicit. im, ut idem Seneca ait in Thyeste: Sæpè in magi scelera redierunt sua. *Pertinent huc noti versus ii:*

Iudice me fraus est concessa repellere fraudem,
Armaque in armatos sumere jura sinunt.

M. Palingenii in Capricorno:

Nam jus fasque sinunt, vim vi propellere, fraudem
Fraude, velut meritum merito pensare decorum est.

LIX.

CLARESCVNT ÆTHEF CLARO.

Perfunde ô vera fidei me Christe liquore.
Tunc mea in aeternum vita serena fluet.

1

LIX.

DVlcerrime Plinius conchas margaritiferas describens ait, eas anni genitalis impetu stimulatas, naturali quadam oscitatione pandere se, atque ita impleri rosci-do conceptu gravidas postea eniti, & si sereno cœlo pu-ri nitidumque rorem imbiberint, lucidissimas purissimasq; -rgaritas progignere. Sed hoc ut fabulosum Hieronymus -rdanus deridet. Nos utut ea sint, rectè tamen & piè, opi-, ad hoc accommodabimus, ut quemadmodum margaritæ -les & nullius adhuc decoris, Solis & roris beneficio, cres-t, augentur, illustrantur: Ita nostrarum virium debili-em & intellectum in rebus divinis obscurum adhuc & he-em, veluti serenari ac perfici ab æterno, Sole, Domino Sal-tore nostro Iesu Christo, S. Spiritus ejus divino rore, cujus -usa dona sunt pietas, fides, religio, lucidissimæ margaritæ, -rum efficacia mentis tenebræ & errores universi discuti-tur, sic ut omnia nostra, divina illustrante gratia puriora clariora fiant. In S. enim litteris Sol Iustitiæ Christus est: cœli sereni icon Deum nobis propitium faventemque signi-t. Rore vero, virtus & fœcunditas exprimitur. Vnde I-c filio suo Iacobo benedicens præcabatur: Vt Deus illi daret rore cœli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti -veni, Genes. XXVII. Quidam ad amores suos, prout illi se-lati, sive turbidi fluxere, Symbolum hoc transtulit, cum -criptione Hispanica: SECUNDO EL TIEMPO. *Alii -dunt:* HIS PERFUSA: *ostendentes nimirum ceu -rgaritæ Solis & Roris radiis & humore perficiuntur, sic se -rtutis & præclaris actionibus celebritatem & gloriam con-tuiros esse.*

LX.

FALSA OSSA MOMORDI

Ostreamus petulans avido consumere morsu
Dum cupit, ecce refert præmia digna gulæ:

LX.

Legans profectò & argutum est Epigramma Græcum, quod ex lib. I. Epigrammat. feliciter expressit latinè Andr. Alciatus Embl. XCIV. *quo mus ostreis biulcis furtivè ob prædam se insinuans fingitur conclusa ab esta multari miseris modis; Ex quo etiam petita est nonscriptio. Convenit autem Emblema in eas, qui ditiodomos veneris caussa turpiter sectantes, spontaneæ se ser-i mancipant, & nihil inde, nisi infamiam & damreportant. Quod Lucianus aureolo plane tractatu* περὶ ἐπὶ μισθῷ συνόντων *graphicè admodum demonstrat venit & in eos, qui perpetua luxuria, & gulæ impotenimiaque vini ingurgitatione præproperum sibi accersint exitium. Sicuti revera plures semper gula, quam glaperdidit: Et ut habent Theognidis versiculi:*

Πολλῶ τοι πλέονας λιμȣ̃ κόρ☉ ὤλεσ' ἤδη
Ἄνδρας, ὅσοι μοίρης πλεῦον ἔθελȣσιν ἔχειν:
Multo plures perdidit satias, quam famas,
Viros, qui plus sua sorte habere volunt.

nplain omni historia occurrunt innumera. Sic Elepnor socius apud Circen vino largius hausto de scalis lapsu imatus: Antinous autem poculum adhuc manu tenens lysse interfectus est. Quin etiam Alexandrum Magnum, uin contra omnem vim humanam invictum, gula & m prostravit. Gravissima igitur est optimi poetæ Oppiad vitandam ingluviem exemplo interius, quem pisciua affert voracitas, adhortatio in II. ἁλιευτικῶν. *Sed istianis præcipuè ante oculos esse debet Salvatoris nostri iss. præceptum, Luc.* XXI. προσέχετε ἑαυτοῖς, μήποαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέ- *&c. Repete huc quæ dicta Embl.* LIV. *Cent.* II.

LXI.

PRÆDÆ PATET ESCA S

Ex lingua vitam ex lingva haurit Purpura m:
Lingva homini & vitam prabet & interitum

LXI.

X Conchyliorum genere est & purpura, quam Oppianus Ostreis, & Aristot. ὀστρακοδέρμοις *annumerant. Vnde etiam pretiosissimus eius liquor Ostrum vocatum à veteribus fuit. De quo cum alii legi possunt, tum imis Vitruvius lib* VII. *arch. cap.* XIII. *& Iul. Pol. lux* I. *cap.* IV. *Purpura autem lingua est longitudine digitacie & duritie tanta, ut proditum sit, ea & conchas, & scunque sui generis testas illam perforare posse, unde & verb.* Purpura voracior, *origio esse creditur. Vt autem astum hoc ex lingua commodum habet, ita eadem ipsi rt extremam pernicem. Ita enim Purpuras capi cum alii runt, tum Plinius. Contexere piscatores exiguas nassas, bus conchas & ostrea esca loco iniiciant, aut appendant. semineces, sed mari redditas avido hiatu reviviscentes puris appetere, exertisque, quantum possunt, infestare lins. At conchas aculeo extimulatas claudere sese ac comprire: itaque pendentes aviditate sua tolli purpuras. Aristot.* Oppian. *paulo aliter purpurarum hanc capturam descrint, &* στρόμβοις *eas inescari tradunt. Potest autem & ius Embl. varia esse accommodatio. Nam hic quoque caps capitur, & fraus in auctorem recidit. Sed omnium tes. de lingua hominis usurpari poterit, Nam & illi hac, n minus quam purpura, secundum Anacharsidis Scytha ud Diog. Laertium dictum, simul & bonum & malum , Vnde & Adag. celebratur à Suida & Zenodoto:* Γλῶ-α ποῖ πορεύῃ; πόλιν ὀρθώσουσα καὶ πάλιν ἀνασρέ-ψουσα; Lingva quo vadis? urbem ut struam, & rursus destruam. *Cum quo & Solomonis illud congruit, cap.* III. *Mors & vita in manibus lingvæ. Rectè igitur Hesios:*

γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης:
Linguæ thesaurus est optimus inter homines
Parcæ, & plurimum gratiæ meretur, si fuerit moderata.

LXII.

QVO FATA TRAHVNT

Quid non fata queant? & Glaucus, fabula nota e
Ex humili est factus conditione Deus.

LXII.

T ad marina quadam monstra nunc veluti divertamur, plures fuere Glauci, unde etiam diversa de iis figmenta ab Athenao, Strabone, Clearcho, aliisque commemorantur. Nasonis autem de Glauco edanio fabula vulgo etiam nota est. Eum for è captos los in herba quadam (Anthenaus ἀείζωον, Semper nnominat) ad litus expositos, illa tacta in Mare subito conspexisset: eadem degustata & ipsum in mare se deacipitem, & ilico in marinum Deum Oceani Thetyos- transmutatum fuisse. Hac Glauci ἀπο γεῦσις est, qua proverbium peperit: Glaucus comesa herba habitat *i. Cuius tamen veram originem Erasmus explicat. Glaucus piscis sed à colore, non ab hoc fabuloso maris men habens. Sane autem hoc symbolo significare possu- ullam adeò depressam & humilem hominum conditio- e, quam non Dei benignitas & gratia facile ex tollere strare possit, atque idcirco eius providentia obsecun- m, & quo Fata, hoc est, divina eius voluntas, vocant, dum esse. Nam, ut pulcrè Horatius cecinit,*

valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens, &c.

l ab Hesiodo mutuatus videtur, ut dictum est alibi. , etiam est Xenophontis sententia: Καὶ ὁ θεὸς δ', ὡς πολλάκις χαίρει τοὺς μὲν μικροὺς, μεγάλους ποι- ; δ' μεγάλους, μικρούς *Igitur.*

Quo fata trahunt, retrahuntque sequamur.

lare Virg. VI. Aen. apud quem etiam Sibylla de aureo Aeneam sic affatur, ut fati providentiaque divina vim at.

Carpe manu, namq; ipse volens facilisq; sequetur,
Si te fata vocant: aliter non viribus illis
Vincere, nec duro poteris convellere ferro.

MOR

LXIII.

MORTEM DABIT IPSA V LUPTAS.

Dulci sono mulcent Sirenes æthera cantu:
Tu fuge, ne pereas, callida monstra maris.

LXIII.

DE Sirenum origine, numero, figura, cantu & interitu, alii aliter; & frustra in poëticis fabulis quæritur consensio. Videri autem de his possunt Homer. ὀδυσσ. μ. cujus versus interpretatur Cic. v. de
pollonius in Argon. Plato in Phædro, Virgilius, Ovi.
Met. Lycophron in Cassandra, Io Tzetzes in 1. Var.
XVI. LXXV. & alii. Nec me latet ex quorundam
ia nostram hanc figuram Neredum potius esse: Sed
communior sit, & Th. Gaza ac Trapezuntius insu-
rment, se Sirenes hac ferè forma in mari conspexisse,
cum And. Alciato eam retinuimus, inscriptione peti-
laudiani Epigr, de Sirenibus. Sane autem nihil hæ
aliud, quam formosæ meretriculæ, habitantes in li-
, quæ quia transeuntes redegeruntã ad inopi, his dictæ
ferre naufragia. Nam hoc expressè trudit Dorion in
piscibus, & probant Plutarch. junior, Servius & Pa-
s. Isacius autem Tzetzes, ἀλληγορικώτερον, inquit,
ῆνες εἰσὶν αἱ ἡδοναί. Prudenter igitur Socrates:
ονὰς παρελθεῖν, τὸν σπεύδοντα τὴν ἀρετὴν
ὥσπερ πατρίδα: Voluptates opus est præterire, ve-
nes, eum qui ad virtutem tanquam patriam festi-
liodorus etiam eleganter narrationem mellifluam &
osam dixit σειρήνιον. Vlysses itaque hic imitandus,
nes præter navigaturus Illevit cera sociorum cal-
ures. Quo pertinet pulcerr Senecæ adhortatio ep XXXI.
l. Ad summam sapiens eris, si clauseris aures, quibus
barum est obdere. Firmiori spissamento opus est, quàm
sociis Vlyssem ferunt, &c. Sic ὁ θεῖος παιδαγω-
ud Clement. II. pæd. VI. πρὸς τὴν ἀκοὴν τῶν αἰ-
puerorum auribus circum ponit σώφρονας λόγους,
ερ αὐτωτίδας, quasi aurium quadam munimenta,
hletis circumligabantur. Et idem Clemens ait:
έον τῶν αἰσχρῶν ἀκουσμάτων καὶ ῥημάτων καὶ
των: Abstinendum à turpib. acroamatis, verbis &
lis.

CON.

LXIV.

CONTEMNIT TVTA PR CELLAS.

Fluctibus en mediis lascivit florida Siren,
Hanc mare, sed fortem sors inimica beat.

S

LXIV.

Cribit Paul. Iovius in Dial de Impressis Italico, Sirenem antiquissima inter Romanas familia Columnensium gentilitium signum fuisse: Sed se fortiss. heroi Stephano Columna, hoc nostrum peculiariter inventum icasse, quod & Capaccius attingit. Ostendere autem illo ıııt, qu madmodum Siren sævas maris tempestates, ut potius domicilium sit mare ipsum, contemnit: Ita etiam manimum illum & strenuum ducem omnia pericula, omnes ium minas fortiter sustinere debere Columna enim tanut familia istius insignia appicta sunt. Animosè igitur ısta apud Senecam in Oedipo:

——— regium hoc ipsum reor,
Adversa capere: quoque sit dubius magis
Status, & cadentis imperii moles labet,
Hoc stare certo pressius fortem gradu,
Haud est virile terga fortuna dare.

lter Seneca Consol ad Marc. vel in naufragio laudancenset, quem obruit more clavum tenentem & obni. Quo Proverb. pertinet ex Ennii versu:

Dum clavum rectum teneam.

iter etiam Iustinus Imp. ad Senatum, referente Corippo:

Qui pedibus rectis graditur mala nulla veretur,
Non timet offensam, nescit via recta ruinam.

mnium mehercle magnanimitatem Germanorum legai superarunt, qui interroganti Alexandro: Et quidnam bus humanis extimescerent, rato nominis sui magnitum ante omnia ipsis formidolosam videri, responderunt, il se metuere, nisi fortè, ne cœlum rueret. Vt refert auctor lementi in Q. Curtium, hauriens, ea ex Strabonis lib. & Arriano de Alexandro.

LXV.
CONTRARIA PROSVN

Et fluvialis equus corpus cum sanguine purgat,
Purgatur cæsis publica resque malis.

Inte

LXV.

Nter ἀμφίβια, quibus, ut Florus loquitur, aquam erramque incolendi gemina natura est, omnium max. & monstrosiss. est Hippopatamus, Nili & Hydaspis fluum Aegyptii & India alumnus, cuius Herodot. Hora- Aelianus, Strabo, Q. Curtius, Solinus, aliique mentio- faciunt. Ejus descriptio extat apud Arist. II. hist. an. Sed inprimis graphica est Ach. Tatii lib. IV. Nili, in-, equum Ægyptii appellant, reveraque & ventre, pedi- sicuti fama fert, equus est, nisi quod scissas ungulas ha- Corporis magnitudine maximemque bovem aquiparat. ida ei brevis est, & pilorum asperitate, quemadmodum us etiam reliquum, carens. Caput rotundum, non par- : maxilla ferè equina, nares per quam patula, ac igni- fumum tanquam ignis scaturignis quadam, spirantes: tum latum, quemadmodum etiam maxilla: oris hiatus mpora usque protensus: dentes qui canini vocitantur, i, forma & situ equinis similes, verum triplo majores. ies ejus est cum in antiquo numo Adriani ad Nili ima- n addita: tum in marmoribus etiam quibusdam vetu- Voraciss. autem est animal, ut totas etiam segetes depas- ut apud Ælian. & Nonn. in Dionys. lib. XXVI. memora- Hinc sanguine se gravatum sentiens, in arundinem ca- & acutiss. stipites corpus inprimens, venas discindit, & orbum pracavet, plane ut artis in vena sectione magister ri possit: ut Plinius innuit. Sed paulo aliter Am. Mar- . lib. XXII. ista commemorat. Constat autem non in Medica solum, curationem progredi ex contrariis, ut ex meris Hippocr. & Galeni locis liquet, cum quidem sit icina πρόσθεσις ἐλλειπόντων, καὶ ἀφαίρεσις τῶν ὑπερ- λόντων: Sed in omni etiam vita, & max. in Reb. pub. n hoc habere, in quib. ut seditiones & morbi intestini e- ntur, sapè purgatione violenta, ac veluti sanguinis super- uadam eductione opus est.

LXVI.
CUM TEMPORE CRESCI

Noſter ſapè dolor pariter cum tempore creſcit,
Non ſecus ac Nili bellua vaſta ſolet.

LXVI.

DE Crocodilo, terrestri simul animali & aquatili, nonnulla jam in II. Cent. circa fin. dicta sunt. Qui verò accuratam illius historiam plenè cognoscere cupit, is legere poterit Herodot. lib. VI. Aristot. IX. hist. cap. VI. Diodor. Siculum lib. I. Achill. Tatium lib. V. in de Clitoph. & Leucipp. Heliodorum in Æeth. Solinum xxxv. Plinium lib. VIII. cap. XXV. & Ammian. Marcellinum lib. XXII. Et Herodotus quidem ac Strabo urbis etiam Crocodilopoleos meminere. Inter alias hæc Crocodilo esse proprietas fertur, ut quamdiu vivit, crescat. Vivit autem longiss. tempore, ut Plinius scribit, quamvis Plutarch. περὶ ἴσιδ. καὶ ὀσιρ. LX. annorum spacium non excedere asserat. Problema autem, an semper crescat Crocodilus, & quæ sit ejus rei caussa φυσική, Magnus ille Scaliger exercere. ad Cardan. enucleat. Ex eo sane Nobilis vir, Bernhard. Rota Neapolitan. dolorem ob amissam conjugem perinde crescere ac augeri, quamdiu vivat, hac Crocodili effigie exprimere voluit, teste Scip. Amirato in Dial. Italice Impressis. Quo referendi sunt Ovid. elegantiss. versus. Trist. V.

ens tamen ægra manet, nec tempore robora sumit,
Affectusque animi qui fuit ante manet.
uæque mora spatioque suo coitura putavi
Vulnera, non aliter, quam modo facta, dolent.
ilicet exiguis prodest annosa vetustas,
Grandibus accedunt tempore damna malis.

lare etiam Cicero disputat III. Tusc. ægritudinis ex state levationem non in die esse positam, sed cogitatione diuturnam, nihil esse in re mali, mederi dolori. Hæc r ubi abest, frustra in tempore quæritur remedium. Sic emisia illa Mausoli Cariæ Regis uxor, quæ nobile illud icarnassi fecit sepulcrum, quamdiu vixit, vixit in luctu, nque etiam confecta contabuit.

LXVII.

DEVORAT, ET PLORA

Non equidem ambigui dictis mihi fidere amic
Certum est ut lacrymis nec Crocodile tuis.

C

LXVII.

Crocodilus quadrupes ad Nilum malum, ut Plinius loquitur, tanto hiatu est, ut integram buculam possit excipere. Non igitur mirum, si homines quoque devoret. Sed hoc cum facit, plorare scribitur, de quo vitur Adag. Crocodili lacrimæ. Verum ut rarus, ita morabilis est de hac re locus apud Photium in Eclogis Aii Amaseæ Episcopi : τοὺς νειλώους κροκοδείλους μιόθε, οὕς φασι ταῖς κεφαλαῖς ἐπιθρηνεῖν τῶν αὐπων, ὧν ἔφαγον, καὶ δακρύειν ἐπὶ τοῖς λειψάνοις φόνων : οὐ μετάνοιαν τῶν γεγενημένων λαμβάςας, ἀλλὰ τὸ ἄσαρκον τῆς κεφαλῆς (ἐμοὶ δοκεῖν) ρομένους, ὡς εἰς βρῶσιν οὐκ ἐπιτηδείων : Nilotim Crocodilorum imitatores estis, quos fama deflere hoɔum capita, postquam eos devorarunt, & illacrimari caso reliquiis: non quod pœnitentia facti aliqua afficiant : sed quod ita doleant (quantum mihi videtur) ob cas macilentiam, quasi quod ad vescendum minimè sit idom Vsus autem fuit hoc symbolo Sigismundus Gonzaga rdinalis, postquam evecto sua quoque opera ad Pontifica Leone X. ejus postea ipsum pœnituit, cum adjectione verb. CROCODILI LACRIMAE, testante Iovio, les fuerunt Bassiani Imp. lacrimæ, quas ficta pietate sempromere solitus est, ut Æl. Spartianus refert, quoties aut ntio incideret, aut imagines conspiceret Getæ fratris, qui tan ejus jussu fuerat interfectus. Talem etiam describit pesam illam novercam Demænetam Heliodorus in Æth. eantem nimirum super Cnemone privigno, quem tamen isuis calumniis ibat perditum. Tales sunt etiam nostro ipore hei nimis multi, qui licet ex intimo corde lætentur eriis nostris, ficto tamen vultu & sermone, dolore se mutuo ci simulant.

LXVIII.

SECVRE

Nec pelagi fluctus, nec cœli fulgura curo,
Frangitur haud fortis sorte in acerba animus.

Inte

LXVIII.

Iter ἀμφίβια vitulus quoque marinus est. Nam in ari & terra degit, adeo ut Iul. Cæsar. Scalig. in Exerc. d Cardanum testetur, se in Illyrio vitulum marinum viisse vineas populantem. Somniculosum maxime est ani- quod præter Plinium aliosque Martialis etiam attingit erſu:

Dormitis nimium glires vitulique marini.

Dormit autem extra aquam, sæpè super saxa, ut Op- & ex Homero Aelianus asserunt, & quidem turbato li- ari, securissimè. Huius enim fluctus altissimo somno op- u nequaquam sentit, fulminib. verò solum ex omnib. nis non tangi Plinius & Plutarch. auctores sunt, quod n vanitatis arguit Brodæus III. *Misc.* II. *Sed Pierius n docet in hieroglyph. Aegyptios hominem contra omnia ula, max. contra potentiorum vim, tuto se præmunien- ignificantes marini vituli pelle indutum pinxisse, quod fulminis ictum non admittere observatum, & Princi- iras fulminum instar esse ex Poëtis notum sit. Augustum illa pelle pro ἀποτροπαίῳ fulminis usum, à Sueton. in vita: & de Severo Imp. refertur, quod eadem superstiti- lecticam suam corio illius tegi curaverit. De Tiberii corona laurea contra fulgura videndum est Embl.* XXV. .I. *Viri autem in utraque fortuna recti & constantis em hoc Embl. subjicit. quo pertinent Horratii illa, ad- a Embl.* XI. *Cent.* I. *ex Ode.*

Iustum & tenacem propnsiti virum, &c.

lanè similia Chorus apud Senecam in Thyest. post act. II. *nit. Igitur, secundum Boet. lib.* II. *de cons. phil.*

uamvis tonet ruinis
Miſcens æquora ventus,
'u conditus quieti
Felix robore valli,
Duces serenus ævam,
Ridens ætheris iras.

LXIX.
CANDIDE ET SYNCERE

Ambulat en medios Salamandra illæsa per igne
Nempe illæsa manet semper & integritas.

LXIX.

EXamphibiis & Salamandra est. Eam non tantum non consumi igne, sed flammam etiam extinguere rigore suo, plerique veterum affirmant, Aristot. Suidas, Nicander, Nazianzen. Paran. ad Virg. Aelian. Plinius Q. Serenus Sammonicus. Quamvis autem contra dispu- Dioscorides, & Brodæus III. Misc. III. Galeni auctori- m adducat, ipse tamen Galenus vel de mortua Salaman- agit, vel hoc sentit, non aliter eam igni succumbere, m si nimis diu in illo moretur. Certè autem non esse fa- sam hanc ignis extinctionem, quæ Salamandræ tribui- , etiam Magnus ille Scaliger ex Olympiodoro convincit. bis ad hoc Emblema occasionem præbuit Greg. Nazian- i locus in vita Basilii M. in quo Salamandram Constan- iconem faciens, se & Basilium in Athenarum δεισιδαι- ίᾳ salvos & sanos esse conservatos gloriatur. Verba eius : καὶ εἴτις ἐστὶν ἢ πιστεύεται ποταμὸς, δι ἅλμης ῥέων υκύς, ἢ ζῶον ἐν πυρὶ σκαῖρον, (Salamandram intel- patet ex ejus paran. ad Virg. vers. CCCCCLXXX.) ἁπάντων ἀλίσκεται, τοῦτο ἦμεν ἡμεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ξι: Et si quis est aut esse creditur fluvius, dulcedinem m in salso mari retinens, aut animal in igne saliens, à quo cta domantur, id scilicet ego & Basilius eramus inter nes æquales. Quidem Salamandram in igni etiam nutriri lunt, unde Chymistæ ex Avicenna lapidem suum philoso- cum hoc typo exprimunt. Et hoc sensu Salamandram igne- Francisco I. Regi Gall. in usu fuisse Cl. Paradinus innuit, n dicto Italico: NUDRISCO IL BUONO, ET SPENGO REO. Nobis cum Salamandra constantiæ, ignis certæ ceritatis effigies sit, placet Opt. Max. Herois, & Principis, Casimiri Palatini solemne scitum, huic picturæ noviter plicuisse.

LXX.

COELO TVRBATO ALA CRIOR.

Sunt pluviæ mihi vita, necem sed Sirius affert;
In capace & languent, quos fera bella fovent.

S il

LXX.

Alamandra aquatilis figuram veram exprimi studuimus, cum falsa sit Matthioli, & bestiola illa à multis cum Corylo & Scinco ferè confundatur. Sed nec hîc sculptor omne punctum tulit Lacertum (cujus speciem phrastus eam videtur facere) refert propemodum corspecie, caput maculis albis refertum habet, & in dorso ilam rectam per totum, oris rictum ranæ similem, cau-, ut in Cobitide fluviatili vel potius in anguilla ternionnibi latam. Degit in fluminibus & stagnorum ri-per fulgetra & tempestates caput exerit. Plinius scri-unquam nisi magnis imbribus provenire, & serenitate re. Eodem plane modo obscuri sæpè homines, & quibus si e domi vivendum esset, ne panis quidem ad victum ret, per tumultus & bella emergunt, & ad max. cum um dignitates perveniunt. Non meminerunt illi, rem Synesius dicit in Orat. de Regno, multo beatiorem paquam bellum, quippe cum pacis caussa bellici etiam apius fiant. Bellum igitur, ut de Hispaniæ populis Iustinus t, quam otium malunt: Si extraneus deest, domi hoquærunt. Omnium autem graviss. est Nestoris illa apud ιλ. ι. obliquè tam in Achillem, quam Agamemnoxprobratio:

ἀφρήτωρ, ἀθέμιςος, ἀνέςιός ἐςιν ἐκεῖνος,
Ὅς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος:
Sine cognatione, injustus, sine domo est ille,
Qui bellum intestinum amat asperum.

n laudat Aristoph. εἰρήνῃ, Aristot. πολ. α. & ex- Cicero XIII. *Philipp. Ad Emblematis autem meliotellectum facit etiam Adag.* Insedit:one vel Androbelli ducem agit: *Quod Erasmus in rixosos Theologi tantum ἐριςικοῖς suis scriptis clarescere, & ex rebus e perturbatis ditescere cupiunt, rectissimè accommodat. cum hoc Embl.* XLV.

MIHI

LXXI.

MIHI TERRA LACVSQVE

Arbitrii jurisque mei sunt terra lacusque,
An non vel magno principe sum potior?

LXXI.

Olebant veteres in anulis signatoriis peculiaria quadam signa usurpare: quemadmodum Syllam Dict. Inurthæ captivi traditione; Pompeium leone ensifero: Augustum primum Sphinge, postea Alexandri M. tanta imagine signasse scribunt Sueton. Plin. Plutarch. & ius generis collegit Alex. ab Alexand. 11 *Gen. dier.* XIX. *atis autē Rana inprimis celebris fuit, teste Plinio. Sunt tent, ob silentii fidem, qua in Mæcenate insignis fuerit, n Seriphiam ipsi placuisse, quod, ut Suidas & Plinius prodiderunt, in Scripho insula ranæ mutæ sint, ut Aeangit, ex Persei voto. Theophrast. aquæ frigiditati n ascribit, ut & Theophyl. Simocat. in Quæst. phys. Mæcenatis sui taciturnitatem Horat. quoque commenidetur, cum negat illum de aliis secum colloqui:* Quam mosa benè deponuntur in aure. *Quanquam Suescribit, desiderasse nonnunquam Augustum Mæcenan silentii, quod is secretum de comperta Murænæ conne uxori Terentiæ prodidisset. Quidam quod Augune terra marisque imperium cum Mæcenate commu-, ut Dion auctor est, hoc signo illum fuisse usum cen-Et certè Plinius affirmat, Ranam Mæcenatis propter nes peccuniarum in magno terrore fuisse. Mon igitur a illa aut muta fuit, cum & gemitus tot gentibus ex-. Neque vero hæc conjectura prorsus inepte videtur, t Seneca ait, ex nimia felicitate Mæcenati capite, ut lubio animo etiam fuerit elatiori, quod in omnibus & bia absentis Cæsaris partibus fungeretur. Etsi autem modum & contemptum animal est Rana: in hieros tamen plurimus illius fuit usus, ut apud Pierium apollinem qui volet, reperiet. Claud. quidem Parar Symb. heroicis in priorem illam partem inclinat. m cuique sit judicium.*

VIR-

LXXII.

VIRTVTE, NON VI.

Infensum justa est omnis defensio in hostem,
Sæpè tamen potius viribus ingenium est.

Æli

LXXII.

ÆLianus 1. *Var. hist.* III. *memoria prodidit, miram esse vafritiem Ranarum Ægyptiarum, quarum si qua fortè in Hydrum, anguem, Nili alumnum incidat, subiti arundinis frustrum arreptum, ac ore* [...]*sversum mordicus apprehendens: nequaquam remittat* [...]*rum igitur Ranam cum festuca illa simul deglutire mini-* [...]*osse, atque ita illam esse extra periculum, vincereque* [...] *Rana prudentiam, Hydrorum robur. Similem Chama-* [...]*is astum adversus serpentem idem Ælianus refert ex A-* [...]*ndro Myndio* IV. *de an.* XXXIII. *Sic videlicet ex Corœbi* [...]*iliani sententia*: dolus an virtus, quis in hoste requi- [...] *Quod simile est illi Pindarico*: χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντ' [...]*μαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν*: Decet omnia agere in hostis [...]um. *Etsi autem de his, benè ne dicta sint, an secus, vi-* [...]*cti, & in his princeps ille Scaliger, de re poët. nisi fallor,* [...]*tant: certè solertia ingenii culpari nequaquam poterit,* [...] *sæpè aliter qui est imbecillior, contra potentiorem tueri se* [...]*eat. Sed de omni dolorum genere in hostes, & quate-* [...]*lli liceant, copiosè tractat Alb. Gentilis de Iure belli, ubi* [...]*nonia auctorum quamplurima cumulat. Hoc quidem* [...] *nostrum Lucas Contilis scribit sibi elegisse Polydamum* [...]*inum, Academicum Ticinensem, qui fuit ex familia ce-* [...]*rimi Iurisconsulti Iasonis Maini, quo indicare voluerit,* [...]*uam sibi fuisse animum offendendi alios, sed tantum ne-* [...]*ate urgente sese legitimis modis defendendi. Fuerat au-* [...]*nsidiis occultisque machinationibus potentum quorun-* [...] *continuis sæpè petitus, à quibus tamen candore morum,* [...]*udabilium actionum exercitatione in rebus publicis pri-* [...]*que se ipsum vindicavit, ac securum præstitit. Sic vi-* [...]*t secundum Pythagoræ versum*:

[...]ἰσχὺς καὶ τεῖχος καὶ ὅπλον σοφοῦ ἡ φρόνησις:
[R]obur & murum & arma sapienti prudentia præstat.

LXXIII.

PELLIT MENDACIA VERV

Lumine perculsæ cessant maledicere ranæ,
Et victus veri luce Sophista tacet.

Ra

LXXIII.

R*Ana Græcis* βάτραχ@, *quasi* ὁ τῇ βοῇ τραχὺς *dicitur, ut Schol. Theor. observavit.* τὸ γὰρ μέλ@ ἐκ καλὸν ἄδει, *ut Moschus Idyll.* III. *innuit. Certè Ranarum nocturnam illam & mo-*
m coaxationem, fulgentis lampadis splendore illis repen-
iecto reprimi, cunctasque ilico, ut pote quibus oculos ino-
tus fulgor præstrinxit, conticescere, experientia ostendit.
quidem litteris Ranæ, ut pote immunda animalia & lo-
ia, pseudoprophetas significant, Apoc. XVI. *Ægyptiis in-*
ia ἱερογλυφικὰ *Ranæ Sophistarum nugas, & contor-*
uleataque Sophismata, ut Cicero loquitur, exprimunt,
b vocis tantum argutiam, sive quod in cœno Ranæ vo-
ose habitent. Quod utrumque in Sophistas congruit.
& his loquentiæ multum, sapientiæ parum, secundum
tium, & omnis ad theatricam pompam & inanem o-
itionem actio ipsorum est composita, ut vivis illos colori-
escribit Plato in Sophista. Vt igitur Ranæ face noctu ac-
obmutescere coguntur: Sic Sophistis etiam detectis ipso-
rgutiis, & resolutis fallaciarum strophis irrefragabili
atis luce tandem adeo os oculique confunduntur, ut om-
sincerè judicantibus sint ludibrio pariter & odio. Ve-
:

ψευδόμεν@ ἐδεὶς λανθάνει πολλὸν χρόνον:
Nunquam mendax diu latet.

pulcrè expressit B. Chrysost. Οὐδεμιᾶς δεῖ ται βοη-
ἡ τῆς ἀληθείας ἰσχύς. ἀλλὰ κἂν μυρίες ἔχει τὲς
ιῶντας αὐτὴν, ἐ μόνον οὐκ ἀφανίζεται, ἀλλὰ
ὶ αὐτῶν τῶν ἐπηρεάζειν ἐπιχειρόντων, φαιδρο-
καὶ ὑψηλοτέρα αὖ εἰν τῶν εἰκῇ κὸ πλόντων ἑαυ-
αζαγελῶσα: *Nullo eget auxilio veritatis vis. Quin*
si infiniti ipsam velint extinguere, non modo non obscu-
verum etiam per eos ipsos, qui incommodare conan-
ustrior & excelsior redditur, illos frustra se torquentes
ns. Iunge Embl. LIII. *hujus* IV. *Cent.*

LXXIV.

VIX IMIS SATIANDA MEDVLLIS.

Nunquam, plena licet, satiatur sanguine hirudo
Sic succo atque omni sanguine privat amor.

Hiru

LXXIV.

Hirudines sive sanguisugæ, Græcis βδέλλαι, παρὰ τὸ βδάλλειν, ὅ ἐστιν ἐξαμέλγειν τὸ αἷμα, à sugendo & emulgendo sanguinem, ut Scholiastes Theocriti habent, tàm ad aquatilia, quàm ad repti- referri possunt. Nam & in aquis degunt, & veluti ver- corpus agglomerando humi serpunt. unde eas Oppian. II. κυανόχροα λίμνης ἑρπετὰ vocat, nigra stagni rep- t. Sanguinem calidum tam avidè exsugunt, ut etiam is in corporibus animalium hærentibus cauda præcidatur, e inde sanguis veluti per canalem effluat, sugere tamen o non desinant, donec vel artificio certo removeantur, tandem languidæ dehiscant. Quod Horat. in arte Poëti- xpressit.

Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo.

versum egregiè expressit Oppianus dicto lib. II. ἀλιδ.τ. um insatiabilem hanc sanguinis cupiditatem symbolicè aria transferre licebit. Quævis enim hirudine tenacio- & crudeliores sunt libidinosæ feminæ, quo Plantini juve- le sua amica querela pertinet in Curcul.

æ mihi misero amanti ebibit sanguinem. Et de A- is vi Simæthæ illa apud Theocr.

Αἶ αἶ ἔρως ἀνιηρὲ, τί μευ μέλαν ἐκ χροὸς αἷμα
Ἐμφὺς, ὡς λιμνᾶτις ἅπαν ἐκ βδέλλα πέπωκας;
Heu crudelis amor, quid inhærens ossibus omnem
Sanguinis humorem bibis ut fluvialis hirudo?

ob. Hessus vertit. Pertinet huc etiam locus Salomon. verb. XXX. Sanguisugæ sunt duæ filiæ, dicentes, Affer, af- & quæ ibi sequuntur exempla, max. de inferno, & na- mulieris. Quæ rectè Rodolph. Baynus Cantabrigens. ad enormes effrænesque concupiscentias, quæ nunquam entur, in genere referri queant, duplici tamen metapho- le concupiscentia carnis conjunctim interpretatur. Nam, dem Salom. inquit Proverb. V. Pedes eius descendunt in tem, & ad inferos gressus penetrant. Poterit etiam usur- de cruentis illis tyrannis, qui quo plus sanguinis fun- t, eo plus sanguinis sitiunt.

LXXV.

VIX HERCVLE

Exemplo tibi sit diram qui contudit hydram,
Sternere lativagam qui cupis invidiam.

LXXV.

PAusanias in Corinthiacis describit paludem Lernam, & addit: Ad Amymones fontem platanus exsurgit, sub ea Hydram educatam narrant. Equidem facilè adducor, belluam illam tum multo maximam ceteran fuisse, tum vero tam insuperabili veneno, ut ejus felle ...ula sagittarum Hercules infecerit. Caput vero, ut ego opi-..., unicum & non plura habuit. At Pisander Camir...nsis, ... & fera terribilior, & carmina sua plus dignitatis habe-...t, pro uno illi plura capita dedit. Hæc Pausan. Sed Nau-...tes quidem Erythræus septem, Zenodotus Ephesius no-...n, Heraclides Ponticus L. capita illi tribuit: quæ quoties ...um illorum cadebatur, priorum numerus duplicabatur ...tinuo. Hoc igitur monstrum Iolai aurigæ opera Hercu-... l.cet Hydræ Cancer ingens opem tulisset, perdomuit, ipso ...am Cancro conculcato fortiter. Plato sane in Euthydemo Hydram & cancrum callidissimos Sophistas intelligit, quos ...i docti & veritatis amantes, utut illi invicti videri cupi-..., instar alicujus Herculis retundere ac superare soleant, A-...cum ex uno scelere plura serpant, non secus ac ex hydræ u-... capite abscisso plura renascebantur. Herculem uno tempo-... omnia ejus capita extinxisse putant, id est, Virtute & Tem-...antia cuncta vitia repulisse. Quo & Horatii illa II. Epist. referri possunt ac debent, ad q...æ alludit nostrum distichon. ...lii ad laboriosias & nimis intricatas lites non minus con-...nè transtulerunt, cum dicto: SPES AEGRA SALU-IS. Quod & Proverbio significari posset: ὕδραν τέμ-...ις, hydram secas. Quidam dolorem cum tempore usque ...luti renascentem hoc symbolo exprimere studuerunt, cum ...scriptione: NON SECUS USQUE DOLOR. Quo re-...te Embl. LXVI. hac Cent. supra, & adde ex Seneca Thyeste.

...malorum sensus accrescit die:
Leve est miserias ferre: perferre grave.

LXXVI.

PRÆDA MINCR MAIOR

Majoris minor esca fera, velut esca Draconis Serpens. Ergo potens opprimit innocuos.

Refer

LXXVI.

R*Eferendum huc est Græcum Proverbium* Ὄφις εἰ μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσεται: *Serpens ni edat serpentem, draco non fiet. Et hoc quidem Icone Aegyptiis Regem, qui multos alienos debellasset & consisset significatum fuisse scribit Pierius, nec minus recte de tyrannis usurpare possumus qui aliorum exitio accrescere student. Pertinet huc insignis apud Polyb. lib.* XV. *locus*: τὸν λεγόμενον τῶν ἰχθύων βίον, ἐν οἷς φασὶν ὁμοίοις οὖσι τοῦ μείονος ἀπώλειαν τῷ μείζονι τροφὴν γίνεσθαι βίον: Piscium vita, *proverbio nota, inter quos tali congeneres minoris exitium à validiore in escam, quam trahat convertitur. Quo & Varron. illud in Margo- referente Nonio, facit*:

Quipote plus, urget: pisces ut sæpè minutos,
Magnus comest: ut aves enecat accipiter.

rè itaque Irenæus lib. V. *adversus hæreses Valentini: utilitatem, inquit, gentilium terrenum regnum positum Deo, ut timentes regnum humanum non se alterutrum ines vice piscium consumant: Sed per legum positiones reutiant multiplicem gentilium injustitiam. Quo etiam renda sunt, quæ copiosè in eadem ferè sententiam disse- Basilius M. hom.* VII. *in Hexaem. & B. Ambros. lib.* V. *aem. cap.* V. *Paradinus addit*: Vnius compendium, erius Dispendium. *Nam injusti & iniqui homines cum berum ruina ditescunt, & illorum veluti esca se saginant. e quidam ascribunt*: Alterius me præda saginat. *No- inscriptio est ex hoc Senecæ versu in Hippol.*

Factus præda maiori minor: Pro jure vires esse.

LXXVII.

VICTOR UTERQUE CADI

Victor uterque cadit. proh quàm victoria acerb
Cum trahit in præceps una ruina duos.

LXXVII.

DE Draconis & Aquilæ cruenta pugna locus est apud Homer. ιλ. μ. quem Cicero vertit in Mario, ex quo ejus versus referentur lib. de Divinat. elegantissimi:

Hic Jovis altisoni subito pennata satelles
Arboris è trunco serpentis saucia morsu &c.

tatus etiam est homerum Virg. XI. Aen. ibi:

Vtque volans altè raptum cùm fulva Draconem.
Fert aquila, &c.

nius ancipitem Aquilæ & Draconis in aëre conflictum scribit, ita ut sæpè simul decidant. Tangit idem breviter tarch. quoque Comm. περὶ φθόνου καὶ μίσους. Est au- hæc imago mutuo se Marte conficientium, qualis ferè flictatio potentiorum inter se belligerantium esse solet, ximè in bellis civilibus, ut Pompeii & Cæsaris congressus ere possunt. Vnde Proverb. ex Sibyllæ Erythrææ vaticinio num:

κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δ' ἐνικήσας ἀπόλωλεν:
Flet victus, sed victorem mors atra peremit.

videlicet, ut in Pace Aristoph. ait:

Καὶ πίθος πληγεὶς ὑπ' ὀργῆς ἀντελάκτισεν πίθῳ:
Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat.

ua de re vide Proverb. Testa collisa testæ. Et alterum dmea victoria, ipsis scilicet victoribus haud felix, cujusodi Græcorum fuit, quorum nulli non magno constitit cap tandem Troja. Argutè, sed verè Pyrrhus Epiri Rex, cum obus præliis vicisset Romanos, multosque amicorum & dum amisisset, si adhuc semel, inquit, Romanos vincemus, aum est de nobis. Agesilaus etiam cum ad Corinthum Lacemonii vicissent Athenienses: multidudine occisorum audi- exclamavit: O infelicem Græciam, quæ tantum homium ipsa sibi interemit, quantum satis erat ad universos vinndum barbores. Vtrũque refert Plutarch. in apophth. Paidinus ex Claudiano addit: Vt lapsu graviore ruant.

LXXVIII.

SACROS CUSTODIT IN A[R]BORE FRVCTVS.

Aurea ceu vigili servabam mala labore,
Tu quoque, sic serva cœlica dona tibi.

No

LXXVIII.

Nota est fabula de Hesperidum hortis quorum custos fuerit Draco pervigil, aurea mala vigilantiss. asservans, quem interfecerit Hercules. Vnde hodieque Romæ in Capitolio Herculis pulcerr. ex ære statua, insignis, lævaque tria mala ostentans, visitur: quam ythologicè Pierius explicat lib. LIV. *Mala quidem illa tas in rebus Libycis, eumque secutus Varro, oves fuisse t, quæ aureæ cognominarentur, quas Hercules ex Africa aciam aportaverit. Quidam rerum astronomicarum am ab Hercule in Græciam relatam: nonnulli etiam auro copiosas ex Atlante monte fluentes, quas les occupaverit, per mala illa significatas fuisse volunt. o sane ab antiquis etiam thesaurorum custodiis præfici- t ex Festo liquet, & Artemid.* I. *Onicror.* XIII. *Et Provice est apud Cicer.* XIII. *Philipp.* Quasi thesaurum o. *Fulgentius singula mala, quorum fuere quatuor, logicè pro studio, intellectu, memoria & facundia acci- atalis Comes in avaros pecuniis ferè immorientes de- t. Quo referenda est elegantiss. Phædri Aug. Lib. fa- le Vulpe & Dracone, lib.* V. *& Horatii increpatio lib.* I. *Nos per Draconem, perspicaciss. animal, vim animi atricem &* θεωρητικὴν, *per arborem malis aureis tem philosophiam, & illum scientiarum Orbem, quo- ro pulcriorem & pretiosiorem intelligimus: quem apientiæ cupida, perpetua vigilantia & studio indefesso ur, tuetur ac custodit. Nam, ut præclarè Bassius Par- s in Orpheo,* nocturno ex somnis olivo.

Immoritur;

Qui cupit optatæ donati frondis honore.

nmodari ista sic quoque possunt, ut significent, diligen- ustodienda esse, quæ nobis elargitus est Deus, dona, ne ob iam nostram ea nobis rursum auferat.

NOXA

LXXIX.

NOXA NOCENTI.

Improbitas solet esse sibi justissima merces,
Auctor es interitus sic Basilisce tibi.

LXXIX.

Asiliscum in rerum natura unquam fuisse, fabulosum plerique putant. Vnde Franciscum I. Reg Gall ejus quidem vulgo recepta effigie usum fuisse scribunt, sed cum dicto: Tu nomine tantum *Rem tamen non pau- mant, Nicander, Lucanus, Plinius, Solinus, Scaliger, ercurialis, qui in Imp. Maximiliani thesauris Basilisci er se vidisse testatur. Basilisci etiam venenum tollunt ius, Aetius, & Erasistratus, auctore Dioscoride. De ge- one Basilisci vulgi opinio fabulosa procul dubio, veluti ius M. demonstrat, ut canora de ea sint nugæ Lev. ii, Afflatum eius omni animali exitialem tradunt. cur adeo mirum sit, cum Thebiorum ad Pontum gen- deo hominibus pestilentem esse ex Philarcho Plutarch. p. scribat, ut illorum obtutum, anhelitum aut loque- ni sustinuerint, tabescant paulatim ac pereant? Sed menti illius, ut basiliscum, si in speculo objecto se ipsum s fuerit, interire viderit, quis auctor est? Et hoc ta- ore omnium. Igitur tanto magis Symbolicum, ut alle- nt. Ricciardus in Comm. Symb. tribuens hanc inven- Io. Bapt. Pittono. Eodem enim modo homines exitiosi ndem malitia sua se ipsos quoque conficiunt. Notus st versus:*

οἷα τ' ἀνὴρ ῥέξῃ, τοῖον τέλος αὐτὸν ἱκάνει:

Qualia quisque egit, tali quoque fine petitur.

ß. Seneca: Sunt Dii immortales lenti quidem, sed cer- lices generis humani, & magna exempla in caput in- tium regesserunt: ut justiß. patiendi vice, quod quis- ieno excogitavit supplicio, sæpè excipiat suo. Aegyptios em à calumniatoribus objectum periculis Basilisci, sine morsu extinguentis, pictura expressisse Pierius in- Alii addunt: Pœna sibi improbitas.

VEL-

LXXX.

VELLEM MONSTRATITE

Tutum monstrat iter virtus, cur anxius anceps
Augurium expectas, si voluisse sat est?

LXXX.

Nter omnia, quæ Regum exactionem ex urbe Roma præ- cesserunt, Livius hoc etiam commemorat, anguem ex co- lumna lignea elapsum, non fugam tantum in regiam, sed Tarquinium etiam Superbum valdè anxium fecisse: od in L. Brutum accuratè convenit. Sed longè aliter simi- rè prodigium accepit L. Sylla, qui Consul in Sociali bello, in agro Nolano ante prætorium immolaret, subito ab u- arte aræ prolapsum anguem conspexit; qua visa Posthu- auspicis hortatu continuo militem eduxit, ac fortiss. unitum castra cepit: fuitque hæc victoria fundamentum ntiæ ac felicitatis Syllanæ, ut Val. Max. auctor est. Sic ante apud Homer. ιλ. β. Græci apud Aulidē omnem qui- futuri decennalis belli, sed certæ victoriæ ex serpente, qui ra prosiliens aviculam matrem cum octo pullis consum- collegerunt: quem Homeri locum elegantiss. latinis ver- s expressit Cicer. II. de divin. & eum imitatus Virgil. V. . per anguem septem gyris contortum, septennalum Æneæ rem innuere voluit, quemadmodum exponit Servius. alias in ostentis, angue aut summa nominis dignitas, aut a potestas portendebatur. Nota enim sunt, quæ Cic. I. de vinat. de Roscio Com. in hanc rem affert: Et præter Her- s exemplum. Severi & Aureliani Impp. & alia plura. V- autem hoc symbolo scilicet Ammiratus scribit Ducem inaria in Regno Neapolit. cum hac Inscriptione nostra: demonstraverit, sibi Regi suo contra Rom. Pontificem, enti, nullo omine aut augurio alio opus esse: sed unicum eræ Fidei & Virtutis studium sufficere. Præclarè igitur Fabius Max. (ut Cic. refert de Senect.) dicere ausus optimis auspiciis ea geri, quæ pro salute Reip. fierent; quæ tra Remp. ferrentur, contra auspicia ferri. Vt enim in- iter dicit Hector apud Homer. ιλ. μ.

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης:
Vna avis optima, pro patria pugnare tuenda,

LXXXI.

INVIA VIRTVTI NVLL

Sudore hac magno conſcendit culmina ſerpens,
Nempe eſt virtutis ſemita difficilis.

LXXXI.

omnium ore sunt τὰ πάνδημα ἐκεῖνα τοῦ Ἡσιόδου
ἐπὶ τῆς ἀρετῆς ἔπη, ut Lucianus ait in Necyomant.
a & alibi in his Centuriis adducuntur, & vertit Eras-
u Adag. Difficilia quæ pulcra. Laudant Cicero, Xe-
n, & ante oculos habuit Amm. Marcellinus lib. XIV.
i. Certè cum Obeliscus, cujus hîc figuram repræsenta-
admodum acclivis, & serpens natura inprimis glaber
us sit, fieri vix potest, ut in summum ejus cacumen per-
possit. Qui igitur virtutis difficile & periculosum iter
nere velit, fortassis haud absurdè hoc symbolo uti pote-
imulque innuere, non facile pervenire ad Honoris &
a fastigium, qui nimis timidè omnia explorat, & trepi-
ilit. Nam, ut pulcrè Theoctistus ait: φεύγειν δεῖ
τρόπον τὰς σκολιὰς, καὶ πρανεῖς. τὰς δὲ
όμους καὶ ὀρθίους τρίβους ἀσπάζεσθαι: Obliquæ
clives via modis omnibus fugiendæ sunt: abruptæ autem
cta sursum ferentes complectendæ. Et ut Symmachus
IX. Ep. LXXXIV. Virtus durioribus negotiis nitescit, &
natur declivem facilitatem, maximoque sudore ardu-
udis annititur. Eleganter etiam Seneca in Epist. ad
lium: Ad honesta nitentes, quanto magis incubuerint,
usque sibi vinci ac strigare permiserint, admirabor &
abo, Tanto melior surge & respira: & clivum istum,
potes, spiritu exupera. Generosos animos labor nutrit.
ulo post: Animi est ipsa tolerantia, quæ se ad dura & a-
hortatur, & dicit: Quid cessas? non est viri, timere
rem Xenophon quidem II. ἀπομν. ubi Hesiodea illa ad-
t, hanc pulcerr. γνώμην præmittit: διὰ καρτερίας
μέλειαι τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξιχνεῖσθαι
ισιν, ὥς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες: Curæ quidem labo-
efficiunt, ut ad pulcra & honesta facinora perveniatur,
i virorum optimorum habet adagium.

LXXXII.

POSITIS NOVVS EXUVII

Vt solet exuvias veteres deponere serpens,
Sic scelerum sordes exue, pulcer eris.

Tie

LXXXII.

γῆρας ὄφεως, *Senecta anguium apud Dioscorid. & alios, nominantur exuviæ veteris pellis, quas inter saxa & stirpes relinquere serpentes solent. Dicuntur & ...p quibusdam, & Lucretio eleganter vestis, lib.* III. *& eminêre ejus rei & Nicander in Theriacis: & Non... Dionysiacis lib.* XLI. *Et Tibulli querela nota est. Ari... uidem tam vere, quam auctumno senectutem eos ex... cribit: Et Plinius fœniculi succo ad hoc adjuvari ait. ...ntius Commentatur ad locum Statii* IV. *Thebaid. & ipse de Iuventute serpentis hoc modo renovata (ma... ...n herbam nominat, quam cum comederit, senium de... ...atatis. Caussis physicis cum alii, tum ad Cardan. in ... Scaliger disputant. Virgil. autem in Georg. &* XI. *elegantem hinc similitudinem sumpsit, versib. illis, ex ...st nostra hac* ἐπιγραφή. *Variè autem symbolum ...plicari solet. Quidam exprimere eo voluerunt, sibi fortuna minus lauta relicta, optatiorem jam & latio... ...ffulsisse. Nonnulli priori vita minus laudabili deserta ...ius se mentem efformasse innuere studuerunt. Hos in re... ...posito confirmet B. Basilius, qui apposite ad hoc simb.* ...θέ γάρ φησι φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις. ὃς ἐπειδὰν ἀπο... ...ται δέῃ τ... λεβηρίδα, στενῷ τόπῳ καὶ ἀκριβῶς ...σφίγγοντι τ... ...ια ἀποδοὺς ἑαυτὸν, φρονίμως ...μετῶς ἀποδύεται ... γῆρας. ὅπερ οὖν καὶ ἡμᾶς ...εται ὁ λόγος. Διὰ τῆς ... ...ης καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ ...ομένους, ἀποδύεσθαι μὲν ... ...ν παλαιὸν ἄνθρω... ἐνδύεσθαι δὲ τὸν νέον: *Estote p... ...ntes, sicut ser... ...s, qui cum opus fuerit vernationem exu... per angu... ...rimam corpusque strictim coercentem repentes, ...den... ...cuunt senectutem. Quod & idem nos imitari ipsa S... ...riptura, per angustam & arctam viam ingredientes, ...rem hominem exuere, induere vero novum. Videatur ...ustin. lib.* XI. *doctr. Christ* C. XVI. *& Embl.* XVI. ... III.

LXXXIII.

FINISQUE AB ORIGI PENDET.

Rebus in humanis adeo in se cuncta recurrunt
Finis ut unius sit caput alterius.

Se

LXXXIII.

Erpentis pictura caudam ori sic inserentis, ut circulum efficiat, veteres Ægyptios annum & tempus repræsentasse, Horapollo testis est, meminitque Serv. in v. Æn. Claudian. autem eandem rem valde poëticè describit 11 aud. Stilic. Quæ certè naturæ rationi convenit, illique lorum circuitioni, ex qua dierum noctiumque varietas, ensis annique mensura procedit, de qua post Platonem ro. Grammatici annum, quasi annulum dictum pu-: qui ab Homero περιπλόμενος ἐνιαυτὸς *appelletur* ἰὼν εἰς ἑαυτ. *Latinis annus vertens est. Symboli anusus varius esse potest. Nam, ut Virg. imitatione L. vaii. Georg. canit:*

In se sua per vestigia voluitor annus.

e Tempore pulcrè Seneca Troad.

Tempus nos avidum devorat, & chaos.

nium etiam rerum in hoc mundo perpetua est ἀνακύ-πωσις*, ut Polyb. verbo utamur: Vnde ipsius mundi imaoc hieroglyphico exprimitur, ut apud eundem Horapoll. & ium videre est. Quo Cor. Taciti aurea illa sententia inet Annal. IV. quâ affirmat, Reb. cunctis inesse quendam t orbem, ut quemadmodum temporum vices, ita & movertantur. Et illa Crœsi apud Herod.* κύκλος τῶν ρωπίνων ἐςὶ πρηγμάτων, περιφερόμενος δὲ, οὐκ ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς εὐτυχέειν: *Humanarum rerum ulus est, qui rotatus semper, eosdem fortunatos esse non si-Sane quæ de Rerump. periodis Plato & Aristot. dissee, ex scriptis ipsorum petenda sunt. Nec enim hîc inseri pusculi rationem possunt. Quin & Regem, & ipsum deue imperium hac figura intellexisse Ægyptios, scriptores oglyphici indicant. Itaque vetustum Adriani Imp. ho-i sacratum numum Seb. Erizzus declarat. Nam & ser-s Regni icon est, unde caput serpentis, divûm regina Iuno, tra tenet: Et circuli figura omnium habetur perfectissima. Costalius in Pegmate suo litium æternitatem hoc symb. iicit.*

LXXXIV.

COELO REPETITA PI-CEBVNT.

Cœlesti auxilio vetus ille extinguitur anguis,
Humana elidit spicula missa manu.

LXXXIV.

Erpentum, venenatum & inprimis noxium animal. max. invisum esse homini, utpote cuius semini perpetuæ cum eo fuerunt & erunt inimicitiæ, ipsa natura nos docet, & S. pagina confirmat. Hinc videmus, ad conficios & tollendos è medio serpentes, si in quos fortè incidis, inprimis nos esse cupidos, nec multis ictibus concisos requamus tandem. Vtinam vero homines in concidendis & ripandis vitiosis cupiditatum affectibus & in dispergen fugandisque voluptatum illecebris, quæ veluti serpentes mis illorum se insinuant, tam vigilantes essent ac studiosi, m secundum III. *Od.* XXIV.

scelerum si bene pœnitet:
Eradenda Cupidinis
Pravi sunt elementa.

nos in hoc symb. per serpentinam figuram Diabolum, hunigeneris acerrimum hostem significare voluimus, qui nielesti manu, hoc est, virtute Dei conficiatur, nostra tela ci solet facere. Quò præclarus ille Iustini locus pertinet ex logo cum Tryphone Iudæo: ὁ διάβολος ἐφέστηκεν ἀεὶ ικείμενος, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἕλκειν πάντας βουλόμενος. καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ, τουτέστιν ἡ δύναμις τοῦ ς, ἡ πεμφθεῖσα ἡμῖν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐπιτιμᾷ τῷ, καὶ ἀφίσταται ἀφ' ἡμῶν. καὶ ὥσπερ ἀπὸ πυρὸς ασπασμένοι ἐσμὲν, ἀπὸ μὲν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ητέρων καθαρισθέντες, ἀπὸ δὲ τῆς θλίψεως καὶ πυρώσεως ἣν πυροῦσιν ἡμᾶς ὅ τε διάβολος καὶ οἱ τοῦ ὑπηρέται πάντες: *Nobis quidem diabolus instasemper adversans & ad se trahere volens: & Angelus i, id est, virtus Dei, per Christum nobis missa, increpat iln. & à nobis rebellit: & sumus perinde atque ex igne exsti, à peccatis videlicet pristinis purificati, atque ab aftionibus & exploratione ignis probati: qua nos exerces bolus, & ministri ejus omnes.*

LXXXV.

MENTEM NE LÆDERET AVRIS.

Carminis insidias serpens magici exit opertis
Auribus: illecebras sic fuge, tutus eris.

LXXXV.

SErpentem callidissimum esse omnium animalium, etiam S. pagina attestatur, vulgoque prisci credidere, ut ex Virg. ecl. VIII. patet, quia rumpi possent carmine magico serpentes, idcirco ipsos, si præsentirent, recanta- seu incantationem retorquere & exsolvere, ut ex Plinio, ndum Adr. Turnebi lectionem, licet colligere: Et veteres gyptios hominem refractarium & inobedientem hac hie- raphia denotasse scribit Pierius. Certè Psal. LVIII. men- nem facit surdæ aspidis: quæ scilicet aurem utramque ob- et ad voces incantatoris; alteram nempe in terram defi- ndo, alteram caudæ suæ acumine occludendo, ut testes sunt eum locum Arnobius, Hieron. Augustinus, Cassiodorus alii. Ierem. etiam VIII. minatur Deus populo Israëlitico ent es, qui incantari nequeant. Tangit etiam rem eadem m. Alexandr. ςρωμ. VII. & Epiphan. contra Ophitas. rum ut dexterè S. scriptura indicata similiaque loca accipi ent, ne stabiliatur de vi verborum magicorum superstitio- pinio, & ita confirmentur magni illius Serpentis pernicio- udibria: Sic nihil vetat, quo minus adducamus quæ olim vulgo, quamvis falso, de serpentum astutia hac in parte tata fuêre, ut pote illis in rebus imitanda, quæ usui nobis possunt ad evitanda exitiosa & turpia. Vnde & Christus esse jubet prudentes, ut serpentes: Sed adjecta salutari ntione columbinæ simplicitatis, qua vafrities serpentina ranetur, ut B. Hieronymus in Oseam innuit. Monentur tur adolescentes potissimum, serpentis hîc depicti more ob- rare aures ad quævis obscœna & noxia, ita ut nec in ani- um, nec in sensus admittant ullas voluptatum illecebras, ne rum vi, veluti voce Thessala, miserè tandem disrumpan- r ac pereant. Principes etiam monet hoc symbolum, obtu- nt aures assentatoribus & scurris, quorum opes illi sæpius, iam hostes everterunt, ut alibi hæc ex Q. Curtio, & simul ra in hanc rem adducta leguntur in his etiam Centu- is.

SO-

LXXXVI.
SOBRIETATIS OPVS.

Emoritur serpens hominis contacta saliva:
Heu mihi quam magnum sobrietatis opus.

Pl

LXXXVI.

PLinius omnibus hominibus contra serpentes inesse venenum scribit: illosque saliva jejuni hominibus ictos, non secus ac contactu aquæ ferventis fugere, quæ si in fauces penetraverit, etiam mori illos. Tangit rem eandem Aristot. quoque: & Lucret. lib. IV. in ejus caussas physicas inquirit. Versus eius sunt isti:

Sæpè etiam serpens hominis contacta salivis
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa, &c.

Et sane ut benigna naturæ memorandum est beneficium, ita pietatis, temperantiæ & castitatis luculentum est testimonium. Jejunus enim sit homo oportet, qui hac efficacia non vestitui. Sobrietatis igitur tanta vis est, ut contra omnia ... ria & libidinis venena præsentiss. sit antidotum. Vnde m Græcis tam augusto nomine σωφροσύνη quasi τὼ ... α τὴν φρόνησιν, quod mentem illibadam conservet, ur. Quod & Hierax. vult lib. de justitia, ubi virtutem ..., quæ ἀφροσύνην καὶ ἀκολασίαν repellit, ait sapien... ocasse σωφροσύνην, σωτηρίαν scilicet οὖσαν φρονή..., incolumitatem prudentiæ. Eam Plato πολ. δ. defi... quod sit κόσμος καὶ ἡδονῶν τινων καὶ ἐπιθυμιῶν ...ρατεια: decus, & certarum voluptatum continentia. ...iarè igitur Xenophanes Ep. ad Lamproclem Κακὸν οὐδὲν ...γγει, θεμέλια θεμένῳ σοφίας, σωφροσύνη καὶ ...ρατειαν: Nihil innasci malum potest in homine, qui ...tia fundamenta jecerit, Temperantiam & Continen... Temperantia enim, ut Seneca ait in Ep. voluptatibus ...rat: alias odit, atque abigit, alias dispensat, & ad sa... modum redigit, nec unquam ad illas propter ipsas venit. ...sitè etiam ad hoc symb. Macarius hom. XVI. Igitur in ...bus, inquit, opus est sobrietate, ne bona quæ videmur ...re, vertantur in perniciem nostram.

QVOS

LXXXVII.

QVOS BRVMA TEGEBAT.

Vere novo latebris serpens prorepit opertis,
Gloria sic artes ad loca summa vehit.

LXXXVII.

Olent in Italia, more sanè laudabili instituta eruditorum hominum Collegia, quæ illi veterum imitatione Academias, & se Academicos, in locis publicis, in quibus convenire, & se in studiis rebusque honestis ac lib. exercere consueverunt, istius modi affigere depicta la, quæ illi impresas vocant: Quæ si nomen Collegii & sionem ritè exprimant, censentur esse lectissima. Exem- uamplurima cum alii recensent, tum Scip. Bargaglius sis de novo Romæ instituto ejusmodi Academicorum, Renovatos *nuncupabant, Collegio, hoc, quod proponi- ommemorat. Significare autem illo procul dubio volue- ion secus ac serpentes hieme sub terra in squalore & te- latent, vere autem novo Solis calore protrahuntur: uoque temporis iniquitate pressos delituisse, sed mox e aspirante fortuna, & favore Mæcenatum recreatos, uti renovatos, coivisse in pub. Academiæ societatem, illustres ingenii & doctrinæ suæ fructus cunctis osten- nt. Poterit autem in universum usurpari ab iis, quibus stiorem fortunam serena lux affulserit. Nam ut ait . in Pyth.*

ἄλλοτ' ἀλλοῖαι πνοαὶ ὑψιπετῶν ἀνέμων:

Aliàs alii flatus sublimiter volantium ventorum.

mnino Horat. illa x. Od. lib. II. referenda:

mes hiemes reducit, Iupiter idem Summovet &c.

ocriti illa Idyll. 4.

Θαρσεῖν χρὴ φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον,
Ελπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.
χὠ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος ἄλλοκα δ' ὕει:

s ita ita vertere conati sumus:

Fidere Batte decet, non si nunc est malè, erit cras.
Spes vivis tantum, non est spes ulla sepultis.
Nunc pluit? ast cælo nunc fulget Iupiter alto.

em huc tria illa: Post nubila Phœbus. *Et,*

Grata superveniet, quæ non sperabitur hora.

HIS

LXXXVIII.

HIS DVCIBVS.

Serpentis ritu prudens, severus at idem
Per gladium, & celebris laurea serta geret.

LXXXVIII.

Erpens, ut sæpè jam dictum, Prudentiæ: gladius se veritatis & animadversionis: Corona gloriæ typus est, Gladius quidem magistratui vindex in iram ei, qui malè operatur, XIII. *ad Rom. Vnde hodieque magnis Principi- in solemnitatibus prægestari solitus. Sed inprimis memo- le est, quod de Trajano Imp. ex Dione Xiphilinus, & . Victor referunt, cum Licinio Suræ Præfecto Prætorio ium de more accingere deberet, ei prorexisse nudum, cum licto: Tibi istum admunimentum mei committo, si re- gam: sin aliter, in me magis. Etsi autem salutaris seve- vincis sæpè inanem speciem clementiæ, ut Cicero ait ep. d Brutum, max. cum flagitia & facinora sine modo , ut Tacitus loquitur: certè tamen ut Princeps rectè uta- ladio, magna cautione opus est. Non enim diuturna ssessio, in quam gladio inducimur, ut Q. Curtius Rufus t lib.* VIII. *Et severitas amittit assiduitate auctoritatem, eneca dicto* 1. *de clement. qui idem ibid. pulcerrimè, ut res, inquit, quadam recisa pullulant: Ita regia crudeli- uget inimicorum numerum, tollendo. Quin etiam pro- ciare ibidem audet: Principi non minus turpia multa sup- a, quàm Medico funera. Igitur Iustitia quidem ille ister sit, sed cum prudentia: His enim ducibus veram equetur gloriam, ut symbolum hoc nostrum subiicit. Pul- Cassiodorus* XI. *Var. Benigni principis est, ad Clementiæ nimodum, transilire inter dum terminos Æquitatis. ando sola est misericordia, cui omnes virtutes cedere ho- biliter non recusant. Proprium igitur sit Principis, ex iti monitis in Agric. Omnia scire, non omnia exsequi: vis peccatis veniam, magnis severitatem commodare: pœna semper, sed sæpius pœnitentia contentum esse. Ex ius liquet, verissimum esse Aristotelis dictum:* ἡ φρόνη- , ἄρχοντος ἴδιΘ- ἀρετὴ μόνη: *Prudentia, imperan- ropria & unica virtus.*

LXXXIX.

NEC MORS, NEC VIT RELICTA.

Parte mei supero, pars est mihi dempta vel, ergo
Cum cara præst[illegible] velle mori?

Am

LXXXIX.

Amphisbænam serpentem in Libya desertis reperiri tradunt, qui geminum caput, unum in anteriore, in posteriore corporis parte alterum habeat, eumque circulatis tractibus incedere, & alterutrum caput ve attollere, sive retrotrahere, prout usus & necessitas exe- rit. Qua de re Aelianus, Plinius, Solinus, alii: Et ngit Lucanus lib. IX. *hoc versu:*

Et gravis in geminum surgens caput amphisbæna:

us autem hoc Embl. ad testandum insignem suum propter nissam coniugem dolorem fuit Nobilis Neapolit. Bernh. Ro- , cum scito; SUPERESSE MORI EST, *ut Scip. Am- ratus commemorat. Quo inprimis Ovidii illa exsulis in vi de conjuge sua cantata pertinent;*

O benè quod non sum mecum conscendere passus:
Ne mihi mors misero bis patienda foret.
At nunc, ut peream: quoniam caret illa periclo:
Dimidia certè parte superstes ero.

fecto enim cum vir & uxor in legitimo matrimonio ete- S. scripturæ oraculo una caro, unumque corpus sint, fieri potest, quin si unum caput ex illo corpore abrumpatur, eri vita non quidem erepta, sed quavis morte sit acerbior. n ignota autem sunt, atque ideo huc referenda, quæ de Al- is Admeti uxore Euripides: de Pati Arria, de T. Sempr. acchо, de C. & M. Plautiis, Valer. Max. Plinius Secun- in Ep. & Sex. Aur. Victor de viris Illustr. memoriæ pro- erunt: & alia exempla similia, De Admeto quidem orus apud Euripidem in Alcest. ait, illum hac extincta in erum victurum vitam ἀβίωτον, hoc est, minimè vi- um, ut Ennius loquitur. Sed pulcrè idem Chorus ibi con- it;

Τί γὰρ ἀνδρὶ κακὸν, μεῖζον, ἁμαρτεῖν
Πιςῆς ἀλόχȣ;
Quod enim homini majus malum accidere po- test, quam amittere,
Caram conjugem?

XC.
VENUS IMPROBA.

Sic pereat quisquis meretrici turpiter hæret,
Per Venerem ut nimiam vipera morsa perit.

Viper

XC.

Viperarum hanc commixtionem, veramque illarum effigiem, ex Baldo Angelo Abbatio, & Ferdin Imperato Neapolitano expressimus. Coeunt autem, ut Plinius tradit, tam arcto complexu, tam sibi ipsa cumvoluta, ut una existimari biceps possit. Vipera feminæ caput inserit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Quod longè ante Horapollo scripsit, Ægyptios dicens e figura mulierem quæ odio prosequens maritum ejus vita [i]diaretur, blanda tamen in coitu esset, depinxisse. Rem tem ipsam ex veteribus affirmant Herodotus in Thalia, cander, Galenus, Aelian. Basilius M. homil. contra fœ-. & de Invid. & IX. *Hex. Hieronymus ad Præsidium, udentius in Hamartigenia, & alii: ut miretur Pierius bertum M. unum contradixisse. Sed vera ne sint a hac, Bald. gelus in lib. de Viperæ natura & facultatibus enucleet. nbolica certè esse manifestum est: quæ morbos & cetera ex nia & immodica Venere incommoda, & quod per illam urale calore tandem extincto cita mors veniat, accuratè lis subiiciant. Eryximachus quidem apud Stob. breviter* ὑ τιυυσίαν μικρὰν ἐπιληψίαν ἔλεγεν, καὶ χρόνῳ ...κάτθειν: *Coitum brevem morbum comitialem esse it, ac tempore tantum differre: Et similiter apud eundem mocritus:* Ξυνουσία ἀποπληξίη σμικρή· ἐξέσσυται ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου: *Coitus est brevis apoplexia, rumpit enim homo ex homine. Sed quid aliud sunt a-toribus suis libidinosa feminæ, quam viperæ? Illis enim nem succum & sanguinem, facultates, & ipsam denique am abrodunt & adimunt. Notus enim est veteris cujus-m poëtæ Senarius:* ἴσον λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης: r est leænæ & feminæ crudelitas. *Omnium autem pul-, est Phædri fabula lib.* II. *de anu & puella diligentibus venem, cui hos præmittit vers.* A fæminis utcunque spo-ri viros, Ament. amentur, nempe exemplis discimus. *deatur Hadr. Iunii Embl.* XXXVIII.

XCI.

SVO PREMITVR EXEMPLO

Ecce ut rupta aluo protrudat Vipera gnatos?
Sustulit illa patrem, sustulit hanc soboles

XCI.

Ubi de vipera coitu Plinius disserit, sicut in prox. Symb. ejus locum adduximus, pergit idem ibidem: Tertia die intra uterum catulos excludit deinde singulos dieb. singulis parit, viginti ferè numero Ita cetera tarditatis impatientes perrumpunt latera occisa ... nte. Paulo aliter Aristoteles & Theophrastus hac expo... t. Herodotus quidem hanc mari prius interempto pe... ... luere feminam affirmat, cui astipulantur Horapollo, Ni... ler, Ælianus, Plutarch. Basilius M. & Hieronymus. Apollonius apud Philostrat. & Maximus Tyrius super ... artui suo viperam tradunt. Quod similiter confirmant ... rodamus in Misc. & Iul. Cæs. Scaliger in Exerc. & latè Angelus in antedicto libro. Quidquid sit, typus profe... ic talionis pœna est insignis, ut merito ab eo potius, quam ... reste aut Alcmaone ex Tragœdiis exempla ulta paterna ... petenda esse Aelianus censeat. Hinc & nostra inscriptio ex Seneca versib. in Herc. fur. Potest etiam accommo... in malorum parentum nefariam sobolem. Nam, ut ... ph. Gregoras argutè ait: τῶν πονηρῶν σπερμάτων ... τὰ γεώργια. Malorum seminum mali fructus. Certè ... lus Archimedis in hanc rationem scribit apud Theophy... m Simocatam: καὶ παῖδας ἕξεις πατρικῆς κακίας ... ειν ἀληθεῖς καὶ ἰνδάλματα. οὕτω γὰρ καὶ τὰ τῆς ... ης κυήματα μητροκτόνα ἀνοσιότητα διαδέχεται, κυοφόρον καὶ τιθηνὸν γαστέρα διαρρηγνύοντα: ... os habebis vitiorum paternorum veram & expressam ... inem. Sic enim & viperæ partus maternam impieta... mulantur, dum ventrem qui eos tulit & nutrivit, la... nt. Angel. Politianus alio sensu hoc symbolum de Mar. Ficino, paucis annis innumeros ingenii fœtus producente ... avit, hac addita ἐπιγραφῇ: ANTE PARIS, ... M CONCIPIS. *Alius quidam vir magnus idem ... et in hostes Ecclesiæ, qui illam quidem non secus, ac vi... soboles matrem, rodant ac lacerent sed illa tamen inco... & salva, ipsi miserè pereant.*

XCII.

DIRA DIRIS PASCVNTV

Tetra quod extinguit, non mirum, vipera mor
Ecce etenim quali gaudeat illa cibo?

XCII.

EX Aristot. hoc desumpsimus: qui VIII. hist. anim. XXIX. observavit, quod vipera Scorpium devoret: et ideoque venenum alere tanto dederitus, adeoque morsum eius esse letiferum, quod venenatis pasci soleat. dem sæpè in Italia à viperarum captatoribus observatum: quamquam capsulis inclusa Scorpionibus objectis, raro id faciant. Galenus de Theriac. lib. XIII. auctor est, viperam alia etiam venenata animalcula consumere, puta buprestes, antharidas & istius modi, ipsi procul dubio non ingrata cibaria. Eodem scilicet modo homines crudeles, & natura facti ad tyrannidem, sæviores tamen longè evadunt, cum ad inclinationem illam innatam accedit perversa & flagitiosa educatio, & consuetudo ex pessimis moribus inquinatissima. Verissimè enim Plato dixit VI. de Leg. Ἄνθρωπος δέ, ὥς φαμέν, ἥμερον. ὅμως τὲν παιδείας τῆς ὀρθῆς τυχὼν καὶ φύσεως εὐτυχοῦς, θειότατον ἡμερώτατόν τε ζῶον γίγνεσθαι φιλεῖ. μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφὲν, ἀγριώτατον, ὁπόσα φύει γῆ: Hominem autem mansuetum animal esse dicimus. Porro si cum natura fœlici rectam quoque disciplinam fuerit assecutus, in divinissimum mansuetissimumque animal solet evadere. Sin vero non satis aut non benè fuerit educatus, ferocissimum omnium, quæ in terris nascuntur, animal redditur. Quod si ad malam naturam & consuetudinem vitiosam accedat etiam potentia, & regnandi fastigium, tum certè nihil medium est inter præcipitia & summa, ut Tacitus loquitur. Rectè enim Plutarch. ἡ δὲ ἐξουσία παραλαβοῦσα τὴν κακίαν, νεῦρα τοῖς πάθεσι προστίθησι: Potestas malitiæ coniuncta, nervos ac robur affectibus addit. Et ut Seneca in Hipp. dixit:

durus & veri insolens
Ad recta flecti regius non vult tumor.

XCIII.

SACRI CONCUSSIO LECT

Vipera en amplexu gaudet murana. Quid ergo
Dissimile his brutis turpis adulter agit?

Et

XCIII.

E Tsi quæ de Vipera cũ murana coitu litteris consignata sunt, falsitatis coarguant Gu. Rondeletius, Hipp. Salvianus, & Bald. Angelus: jucunda tamen & valdè symbolica sunt, quæ de illo apud scriptores complures untur. Viperam nimirum veneno prius posito consortem ıranam sibilo evocare è mari: hanc autem sponte illi mogerere, atque in litore cum illa commisceri. Tradunt constanter Horapoll. in hierogl. Oppianus, Aelianus, ile in Iamb. Licinius Macer apud Plinium, & Achilles tius graphicè admodum lib. 1. de Clitoph & Leucipp. ristot. quoque & Theophrast. muranam non raro in siccum ire testantur, pluresque qui eadem asserant, commemorat boliastes Nicandri in Theriacis eius. Sequuntur illos Basis M. & B. Ambros. in Hex. uterque ad matrimonio conenientem reverentiam, & coniugale obsequium rem erudi transferens. Quo sensu etiam Alciatus hoc Embl. acce, & lepidiss. Epigrammate descripsit. Sed cum non eiusdem neris sint hæc animalia, id circo longè rectius ad violatio m thori alieni referri fortè posset. Nam & in muranarum nere. teste Aristotele, mares sunt, ut alienigeam sectari nesse non habeant: & pulcerr. Basilius dicto ante loco ait: ı μοιχεία τις ἐςὶ τῆς φύσεως ἡ τῆς ἐχίδνης κ̀ μυκίνης ἐπιπλοκὴ: veluti adulterium quoddam naturæ è hunc viperæ & murana concubitum. Et idcirco eos, qui iena matris fam. corruptores sunt, considerare debere, cuumodi bestiæ sint similes. Aegyptios sanè hominem ἀλλοφύλων μίξει χρώμενον murana typo expressisse etiam Hop. scribit. Pulcrum sane est Euphronis illud:

οὐκ ἔςι μοιχοῦ μεῖζον οὐδὲ ἓν κακόν:
ἐν ταῖς γὰρ ἑτέρων βούλετ' ἀτυχίαις τρυφᾶν:

Non est adultero nullum maius malum:
In aliorum enim infortuniis delicias quærit.

TRANS-

XCIV.
TRANSFVNDIT PAST[A] VENENVM.

Vipereum exsugit vesparum turba venenum,
Tu fuge, ne noceant hausta venena tibi.

XCIV.

VEspa, ignavum pecus, cum murmure tamen volitant, & pungunt acerrimè. Hinc illud, quod Stobæus ex Diogenis diatribis refert, Antisthenem scilicet aliquando à Diogene correptum, quòd exigua voce & tamen castigaret homines, respondisse: Vespas itisonum haud magnum edere, aculeum tamen habere acrimum. Lepidum itaque est Archilochi mordaciss. poëtæ aphium, quo in eius sepulcro vespæ habitare dicuntur, in ἀνθολ. ex quo Alciat. Embl. suum LI. desumpsit. Sanè vespæ à se cum noxa pungant, & quid facient, ubi ræ veneno spicula sua tinxerint? Quamvis autem figta hæc sint, (Refert tamen in Exer. Scaliger, à Cambjndiæ Rege filium veneno educatum adeo venenosum fuactum, ut muscæ quæ modo solo suctu cutim perstrinxturgidæ interierint.) jucundam nihilominus & uticonsiderationem habent. Per viperam enim delatores, genus hominum, qui clàm apud alios innocentes defe-, intelligere possumus. Nam veluti suppeditare hæc adintib. vespis venenum fingitur, quod illæ postea in alios perniciè effundant. Per has igitur porro significabimus mniatores & maledicos, qui quæ ab aliis per mendacium perunt, nihilominus pro veris dispergunt. Vtrique rei vissimi criminis; Sed optimum est Plautini senis votum seudolo:

Homines qui gestant, quique auscultant crimina,
Si meo arbitratu liceat, omnes pendeant:
Gestores linguis, auditores auribus.

n ut Thucydides dicit: διαβολὰς ὃ σώφρον οὔτε λέγ ὦσ... ἄλλοις, οὔτε ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι: Non t calumnias neque aliis narrare, neque audiendo suscipenscriptio Symb. Paradini est,

MOR-

XCV.
MORTE MEDETVR.

Vivens mortem homini instillo, moriensque mede
Quam mira alternant vitaque morsque vice

XCV.

VT fœcundissimum, sic nocentiss. animal est Scorpio: qui minimo inflexæ caudæ ictu, atque insensibili materiæ quantitate ut doctiss. Scaliger loquitur, mortem homini affert, gravique per triduum supplicio ...m conficit, ut Plinius tradit, simulque ostendit, Scorpionis ...erem in vino epotum homini ab eo icto pro remedio esse. ...rtè quotidianis experimentis constat, eum in oleo demer...n & suffocatum, si teratur, & vulneri ab ipso illato impo...ur, medelam esse præsentissimam. Mira certè naturæ & ar...a vis, cum tam pusillum animalculum & ad mortem & vitam destinavit homini, Sic Achillis hasta Telepho Re... Mysiæ & vulnus lethale, & præsentem simul salutem at...it: Qua de re Suidas, in τήλεφος ἐν πηγαδίῳ, Eusta...us παρεκβ. εἰς α. ῥαψωδ. τῆς ἰλ & ὀδυσσ. λ. & ...ginus fab. CI. & tangit rem Erasmus in Adag. Polypi ...ut. Nostrum quidem hoc haud scio an non rectè doceat, ...es etiam sæpè nostros vitam quandoque nobis & gloriam ...rre. Quo Xenophontis dictum spectat, sapientis esse, etiam hostibus utilitatem capere. De quo integrum libellum ...tarch. commentatus est. Scitè etiam Erasmus Roterod. in ...fat. in Off. Ciceronis, ad fessos labore in gravioribus litte...um studiis similitudinem hanc transtulit, qui ab iisdem, ...amœnioribus, remedium & recreationem solent petere. ...tius vero & ferocius Ludovicus Gonzaga Marchio, qui ...ngressu Caroli V. Imp. in urbem Mantuam, in veste ...mphali Scorpionis iconem ostentavit, cum ascriptione: ...i vivens lædit, morte medetur. Eo enim, ut Paulus Io...s scribit, ostendere voluit, se interfecturum, à quocunque ...eretur aut afficeretur iniuria, ut eius morte vindicta ar...nn mitigaret ac restingueret, Sic ipsi scilicet fuit.

Vindicta bonum vita iucundius ipsa.

XCVI.

NE IVRATO QVIDEM.

Non nisi desecta credam tibi, Scorpio, cauda:
Armaque ni ponas, fœdera nulla dabo.

XCVI.

Corpio hominem vafrum, cuique nulla sit habenda fides, denotat, ut apud scriptores hieroglyph. legimus. Non igitur nisi resecta cauda, in qua illi aculei venenum stillantes, ab ejus ictu quis tutus sit. Similiter ne quidem ulli, cui arma erepta aut excussa non sint, fiden. multo minus ad colloquia cum eo veniendum est aut ad era, etiam si per omnia sacra jurare paratus sit. Cujus ignificatio libri hic depicti imagine subiicitur. Rectiss. i- r Q. Cicero. Legatus Caesaris, respondit Nervius: Non onsuetudinem Rom. populi, ullam accipere ab hoste ar- o conditionem. Et memorabilis est ille apud livium lib. III. inter Philippum Macedonem, & T. Quintium con- us, ex quo patet nullam fidem esse cum hoste ad colloqui- ongredi. Sic sane II. Samuel. XX. Amasa sub pacis & a- tiae praetextu à Ioabo interimitur, non attendens cinctum gladio. Philip. quidem Cominaeus saepius monet, quan- sit periculi in congressibus magnorum Principum, & n dubia ac periculosa sint inter ipsos plerunque contracta ra. Et affert cum alia exempla, tum inprimis lib. III. ovici Regis Galliae, Peronae in Caroli Burgundi potestate listantis: & lib. VI. de Ioanne Burgund. Duce à Rege Ca- in mutua salutatione interempto: quae sunt illustria. Re- itur Demosthenes in Phil dicit, urbibus ad custodiam a quidem inventa esse, valla, moenia, fossas, &c. quae n omnia manibus conficiantur, & sumptus postulent in- s. Verum unum commune munimentum à natura in- nimis hominum τῶν φρονούντων, idque cum ceteris sa- re esse, tum max. plebi contra tyrannos: Ἀπιστίαν, pe. Et sanè in celebrem illum de hac Epicharmi versicu- integrum etiam scriptum Dio Prusaensis contexuit, l Graecè & latinè avus meus olim edidit.

XCVII.

BENE QVI LATVIT.

Exemplo domi porta tibi sit cochlea, quisquis
Exoptas tuto consenuisse domi.

XCVII.

X Plutarch. libello περὶ φιλοπλουτίας *adducitur Adag.* κοχλίου βία : Cochleæ vita : *Domiporta enim hæc est, Cicer.* II. *de Divin. ut hallucinenter Erasmus & Crinitus, qui quod à Cicerone de Cochlea um est*· Terrigenam, herbigradam, domiportam, sane cassam, *testudini tribuerunt. Testudinis enim sanem Plin. claritatem visus facere, suffusionesque oculo. tollere asserit. Sed hoc nostrum de iis usurpabitur, qui à forensi luce remoti, fugiunt omnem turbam ac tumul, vel domi latitantes cavent sibi à periculis & injuriis, us expositi sunt, qui vivunt peregre. Celebratur enim d*: οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος: *Et Gaius IC. suam ue domum tutissim, esse refugium & receptaculum dixit. ndum etiam est Claudiani Epigramma de Sene Vero, e, extra pomœria sui agelli nunquam egresso: & inscri. em nostram ex Ovid. acceptam unusquisque statim vi*- Benè qui latuit, benè vixit. *Benè qui latuit, nempe ratione & judicio, & ubi necessitas, fortè etiam utili. ublica sic exigit. Nam & hac in parte* τὸ μέτριον *inpri. servandum, ut in Embl.* XCI. *Cent.* II. *admonemur. Inenim, qui, ut Seneca ait, adeo in latebras refugerunt, ut nt in turbido esse, quidquid in luce est. Inter se ista misa sunt, & quiescenti agendum, & agenti quiescendum Quidam aureum illud* τὸ γνῶθι σαυτὸν *ascribunt: ex Persio:* TECUM HABITA. *Referenda item huc, in laudem* αὐταρκείας *alibi adducta sunt:* Et *simul at: illa in Ep.*

——— fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, & regum vita præcurrere amicos.

rè etiam in hanc rem Turpilius, in Lindia:

Profectò ut quisque minimo contentus fuit,
Ita fortunatam vitam duxit maximè:
Vt Philosophi aiunt isti, Quidvis sat est.

XCVIII.

NEC TE QVÆSIVERIS EXTRA.

Non tibi tela nocent latitanti, erumpere at aus[...]
Configunt; temere qui ruit, ille perit.

Pr[...]

XCVIII.

PRiori cohærens & hoc est, cum inscriptione ex Persii Sat. I. Quod evidenter monet, ne immature prodeamus forte cum certo vitæ nostræ periculo, Rectius, qui cum eodem Persio Sat. VII. gloriari potest:

Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster.
Infelix pecori, securus, & angulus ille:
Vicini nostro quia pinguior: &c.

...d hoc quidem Cochleæ telo confixæ Symbolo usum fuerunt ...rdinandum Calabriæ Ducem, postquam à Rege Hispaniæ ...bello Navarrensi, quod in Gallorum castra transire paras... in Sciativæ arcem, qua Aragonii Reges ad Illustrium vi...rum carcerem utebantur, conjectus fuit, sicut eam histori... Fr. Guicciardinus recenset lib. XI. Ostendere nimirum ...ferr. Princeps eo voluit, P. Achais T. Quinctius apud Liv. ... XXXVI. similitudine pæne eadem ob oculos posuit: Testu...em ubi collecta in suum tegimen est, tutam ad omnes ictus ..., ubi exerit partes aliquas, quodcunque nudavit, obnoxi... atque infirmum habere. Meminit & Plutarch. in vita Flaminii, Hinc rectè Plautus: Feliciter sapit, qui alie... periculo sapit. Quo pertinet pulcherrima Polybii ...ϖοθήκη lib. I. quam ita latine interpres reddidit: Nam ...m duo hominibus modi propositi sint, quibus facilè mutari melius queant, unus ob suam cujusque calamitatem, al...r ob aliena exemplum: proculdubio primus efficax quidem ..., sed non sine detrimento ejus, cui accidit. Secundus verò, ...si non habet in se tantum virium, ideo tamen præstat, quod ...nnis damni prorsus est expers. quo fit, ut priorem quidem ...mo sit, qui sponte eligat. cum absque dolore & periculo ac...dere id nequeat. Hunc v. semper amplecti convenit, quod ...r eum sine detrimento cernere licet, quod est melius. Idcir... rectè consideranti, opt. ad veram vitam institutio videtur ...e experientia, qui fit ex commemoratione rerum ab aliis ...starum (Polybius πραγματικὴν ἱστορίαν nominat.) ...ac. n. duntaxat absque omni damno optimos veri judices ...rficit.

XCIX.

NON LEVIS ASCENSV

Disce puer virtutem ex me verumque laborem,
Si vera ornari laudis honore cupis.

Paul-

XCIX.

Paulatim, & cum prudenti cunctatione Cochlea per acclive & salebrosum iter ad excelsum montis jugum perrepere conatur, idque solertia & labore indefesso & continuo tandem assequitur. Quod Symbolum affert Baptista Pittonus ascripto: NON TEMERE. *Solent item eodem modo homines virtutis amantes, laboris iter, quod ad gloriam ducit, non defugere, quamvis arduum immo illud sit ac difficile. Nam & Conitus Smyrnaus in ... pei Achillei descriptione lib. V. virtutem in celsissimo monte collocat, in cujus vestigium non nisi extremo cum sudore & periculo ingenti pervenire liceat. Quod Silius Italicus imitatus, & Herculis Prodici historiam ad Scipionem suum eleganter transferens, sic virtutem inter alia loquentem introducit:*

Casta mihi domus, & celso stant colle penates,
Ardua saxoso perducit semita clivo
Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)
Prosequitur, labor ad nitendum intrare volenti.

...i nobili Catonis dictorem explicant: SAT CITO, SI SAT BENE *Non male. Nam & praclaros conatus temeritas corrumpit: & tempestivum est, quidquid Reip. salutare est. Constantia modo adsit & tolerantia, & moram faci... compensabit felix gloria. Nemo enim, ut verissimè dixit ...ustius, ignavia immortalis factus est. Sola virtus clara ...naque habetur. Pulcerr. etiam Pindarus Olymp.* VI.
ἀκίνδυνοι δ' ἀρεταὶ οὔτε παρ' ἀνδράσιν, εὔτ' ἐν ναυσὶ κοίλαις τίμιαι. πολλοὶ δὲ μέμνανται, καλὸν εἴ τι ποναθῇ. *Virtus periculorum expers, neque apud homines, neque mari habetur in pretio: at multi memorant, si quid honesti laboriosè peractum est. Inscriptio nostra est ex Cass. ...rmensis versibus de Orpheo, relatis Embl.* V. *Centur.* I. *...d iungendum est cum hoc: ut & Embl.* CXII. *Cent.* II. *& ...XIII. Cent.* III. *& similia.*

C.
FERT OMNIA SECVM.

O felix secum sua quicunque omnia portat;
Fortunæ vivens liber ab arbitrio.

C.

PErulgata est Biantis (Quidam Stilponi Megarensi ascribunt) sententia, cuius cum patriam Prienem cepisset hostis, ceterique ita fugerent, ut multa de suis reb. simul asportarent, ipse admonitus à quodam ut m faceret? Ego vero (inquit) facio: Nam omnia mea cum porto. De Simonide etiam Poëta similis est apud adrum Aug. lib. fabula LXXIX. lib. IV. qui ex naufragio bil assumnes, rationem hanc reddidit: Mecum mea sunt ncta: cum quidem ceteri rerum arreptarum onere gra- ti vel periissent in mari, vel in prædones incidissent: ipse o sua arte statim divitias acquisivisset. Aristippus quo- ex simili infortunio elapsus, & ob doctrinam benignè eptus, comites navigationis ad hortandos cives suos ro- vit, tales ut sibi opes pararent, quæ enatarent simul cum fragis. Ex his nobilis fœmina Fulvia Spanocchia hoc bolum eruditè commentata est, ut pingeret Cochleam do- portam, quæ penates suos & omnem substantiam circum- , nec ullo alio indiget diversorio cum Biantis dicto: Om. mea mecum. Sed nostra inscriptio eodem sensu ex Clau- no assumpta est. Pertinetque ad Symp. illustrationem uti illud: Virtus omnia in se habet: omnia ad sunt na, quem penes est virtus. Cetera enim humana for- æ sunt ludibria: Virtus & doctrina de ipsa fortuna triū- nt. Hinc pulchrè B. Basilius: μόνη δὲ κτημάτων ἡ ἀρετὴ ἀναφαίρετον, καὶ ζῶντι, τελευτήσαντι παραμέ- ει: Sola omnium possessionum virtus homini auferri ne- t, superstiti & extincto commorans. Nam ut vetus di- m habet: ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν: od Phædrus in ante tacta Fab. sic enunciavit: Homo ctus in se semper divitias habet. Cum quo Carntadis im simile congruit in libr. Telesiaco, ut apud Fulgentium itur:

πᾶσα τύχη αἰσθησῖν φρονοῦντος κατοικεῖ:
Omnis fortuna in sensu habitat sapientis.

FINIS.
CENTUR. IV.